Інститут української археографії та джерелознавства НАН України
ім. М. С. Грушевського

Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

Київська Православна Богословська Академія
Української Православної Церкви Київського Патріархату

Серія:
«Документальна спадщина монастирів Гетьманщини»

Т. 3.

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ВИДУБИЦЬКОГО МОНАСТИРЯ В КИЄВІ XVII – XVIII ст.

Київ – 2017

УДК 271.222(477)
ББК 86.372
Д – 63

Видано з благословення
Святійшого Патріарха Київського і всієї Русі-України
ФІЛАРЕТА

Головний упорядник:

протоієрей Юрій Мицик, доктор історичних наук, професор

упорядники:

Іван Синяк, кандидат історичних наук
Інна Тарасенко, кандидат історичних наук
Поліна Яницька

Рецензенти:

В. А. Брехуненко, доктор історичних наук, професор
В. С. Степанков, доктор історичних наук, професор

Д – 63 Документальна спадщина Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в Києві XVII – XVIII ст. / [головн. упор. *д.* і. н., проф. прот. Юрій Мицик, упор. к. і. н. І. Синяк, к. і. н. І. Тарасенко, П. Яницька]. – К. : [Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату], 2017. – 607, [1] с. (Серія: «Документальна спадщина монастирів Гетьманщини», Т. 3).

Головний упорядник цієї книги має честь подякувати Інституту рукопису Національної Бібліотеки ім. В. І. Вернадського
(директор – доктор історичних наук професор, член-кореспондент НАН України *Л.* А. Дубровина, заступник директора – кандидат історичних наук О. П. Степченко)
за допомогу і сприяння у підготовці видання.

ISBN 978-966-0281-47-9
© Протоієрей Юрій Мицик, Іван Синяк, Інна Тарасенко, Поліна Яницька, упорядкування, 2017.

ЗМІСТ

Вступ 25

Список скорочень 39

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА

Київська група

№ 1 Не раніше початку XVII ст. – Реєстр документів XVI – початку XVII ст., на підставі яких надавалися маєтності Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві. 41

№ 2 Між 1535 – 1556 рр. – Київ. – Свідчення митрополичого урядника щодо справи спірних озер. 43

№ 3 1544, березня 5. – Вільно. – Універсал Сигізмунда-Августа II, короля Речі Посполитої. 47

№ 4 1563 чи 1571, лютого 24. – Новгородок. – Лист Іони, київського митрополита, до Федора Тиші, намісника Софійського монастиря. 48

№ 5 1564, квітня 26. – Київ. – Універсал Федора Тиші, митрополичого софійського намісника. 49

№ 6 1570, лютого 7 (січня 25). – Київ. – Випис з київських господарських книг. 50

№ 7 1585, червня 27 (17). – Київ. – Випис київських земських книг. 51

№ 8 1588, березня 17. – Звягель. – Лист князя Костянтина Острозького, київського воєводи, до князя Матвія Воронецькому, воєводському намісника. 51

№ 9 1588, липня 18 (8). – Ходосов. – Частина «сознаня» і квиту возного Київського воєводства. 52

№ 10 1594, лютого 15 (15). – Київ. – Купча Каліста, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 53

№ 11 1602, квітня 28 (18). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 54

№ 12 1602, квітня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 55

№ 13 1602, квітня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 57

№ 14 1602, жовтня 12 (2). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 58

№ 15 1602, листопада 21 (11). – Київ. – Лист княгині Ганни Корецької до лісницького урядника Григорія Пашкевича. 60

№ 16 1602, листопада 25 (15). – Випис з гродських книг Київського воєводства. 61

№ 17 1602 р. – Лист княгині Ганни Корецької до Іпатія Потія, митрополита УГКЦ. 61

№ 18 1604, січня 15 (5). – Київ. – Лист архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетинецького до селян ряду монастирських сіл Київщини. 62

№ 19 1604, серпня 28. – Київ. – Квіт Іосафа Биковського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастира. 62

№ 20 1605, не раніше серпня 12 (2). – Київ. – Позов до суду о. Йосифа Биковського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 63

№ 21 1605, вересня 13 (3). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 63
№ 22 1610, травня 20. – Київ. – Копія згоди щодо спірних земель між княгинею Корецькою та ченцями Києво-Печерської лаври. 64
№ 23 1610, серпня 20. – Житомир. – Універсал Сигізмунда III, короля Речі Посполитої, в копії Литовської Метрики часів Августа III, якій містить угоду княгині Ганни Корецької і Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо Лісників. 66
№ 24 1612, листопада 29 (19). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 69
№ 25 1613, січня 8 (1612, грудня 29). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства. 70
№ 26 1613, грудня 20 (10). – Київ. – Договір печерських підданих про оренду їза Свято-Михайлівського Видубицького монастира. 71
№ 27 1616, жовтня 21 (11). – Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства. 72
№ 28 1616, жовтня 21 (11). – Випис із земських книг Київського воєводства. 74
№ 29 1617, жовтня 19 (9). – Київ. – Випис з київських підкоморских книг. 76
№ 30 1617, жовтня 19 (9). – Київ. – Випис із київських земських книг. 77
№ 31 1617, жовтня 19 (9) 1617 і 1643, липня 5 (червня 25). – Київ. – Випис з київських земських книг. 80
№ 32 1618, березня 30 (20). – Київ. – Універсал короля Сигізмунда III. 82
№ 33 1618, червня 30 (20). – Київ. – Випис з трибунальських Київського воєводства. 83
№ 34 1621, грудня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 85
№ 35 1621, грудня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 86
№ 36 1622, січня 1 (1621, грудня 22). – Київ. – Лист київських судових урядників до княгині Анни Корецької. 87
№ 37 1622, січня 13 (3). – Житомир і 1622, жовтня 21 (11). – Київ. – Виписи з житомирських і київських гродських книг. 88
№ 38 1622, листопада 22 (12). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства. 90
№ 39 1622, жовтня 24 (14). – Київ(?). – Дописка до протестації митрополита УГКЦ Й. В. Руцького. 91
№ 40 1622, грудня 20 (10). – Київ. – Лист Ф. Єльця, київського хорунжого, Л. Витовського, судді, і П. Реховського, писаря, до княгині Ганни Корецької. 91
№ 41 1622, грудня 20 (10). – Київ. – «Увязчий» лист Теодора Єльця, Лукаша Витовського, київських гродських суддів, і Павла Реховського, писаря, до княгині Анни Корецької. 92
№ 42 1623, січня 2 (грудня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 93
№ 43 1623, січня 15 (5). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 96
№ 44 1623, січня 15 (5). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 97
№ 45 1623, січня 15 (5). – Київ. – «Лист» київських суддівських урядників Л. Вітовського і П. Реховського 98
№ 46 1623, лютого 2 (січня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 99
№ 47 1623, березня 20 (10). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 100

№ 48 1623, березня 20 (10). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 101
№ 49 1623, липня 21. – Київ. – Випис з київських гродських книг. 102
№ 50 1623, липня 31 (21). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 103
№ 51 1623, серпня 2 (липня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 105
№ 52 1623, вересня 27 (17). – Житомир. – Випис із житомирських книг господарського замку. 106
№ 53 1624, січня 2 (1623, грудня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 107
№ 54 1624, лютого 24 (14). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 109
№ 55 1624, травня 11. – Київ. – Лист-зобов'язання Федора Єльця, київського підвоєводи і хорунжого. 112
№ 56 1626, серпня 13 (3). – Випис з книг житомирського замку. 112
№ 57 1626 рр. – «Пленіпотенція» Анни з Ходкевичей, княгині Корецької. 114
№ 58 1627, жовтня 20. – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Сигізмунда III. 115
№ 59 1628, березня 21 (11). – Київ. – Свідчення возного Київського воєводства. 116
№ 60 1628, жовтня 20. – Київ. – Випис з київських земських книг. 117
№ 61 1629, червня 25(15). – Київ. – Випис з київських земських книг. 118
№ 62 1629, липня 7 (червня 27). – Київ. – Випис з земських книг Київського воєводства. 119
№ 63 1631, червня 28 (128). – Київ. – Випис із київських земських книг. 121
№ 64 1631, липня 6 (червня 26). – Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства. 129
№ 65 1632, січня 26 (16). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 136
№ 66 1633, березня 20 (10). – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Владислава IV. 138
№ 67 30-і роки (?) XVII ст., червня 23. – Київ. – Лист невідомого шляхтича до підданих. 138
№ 68 1633, березня 10. – Київ. – Універсал Владислава IV. 139
№ 69 1644, лютого 21 (11). – Київ. – Випис з підкоморських книг Київського воєводства. 139
№ 70 1646, лютого 18 (8). – Київ. – Лист Ігнатія Оксеновича Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з умовами оренди монастирських озер. 140
№ 71 1644, червня 25 (15). – Київ. – Випис з трибунальських книг Волинського воєводства. 141
№ 72 1646, лютого 18 (8). – Київ. – Лист Ігнатія Оксеновича Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з умовами оренди монастирських озер. 143
№ 73 1646, липня 6 (червня 26). – Випис з трибунальських книг Брацлавського воєводства. 143
№ 74 1646, липня 31 (21). – Київ. – «Одрочний» лист київського уряду. 147
№ 75 1646, серпня 8. – Київ. – Запис щодо свідчень возного Мелетія Бабинця. 148
№ 76 1646, серпня 18 (8). – Київ. – «Положене иннотенції» в справі Видубицького монастиря з шляхтичем Данилом Голубом. 148

№ 77 1646, серпня 27 (17). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства. 150

№ 78 1646, вересня 28. – с. Лісники. – Лист шляхтича Данила Голуба до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 151

№ 79 1647, жовтня 10 (вересня 30). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 152

№ 80 Не раніше 1648 рр. – Випис із житомирських книг господарського замку. 154

№ 81 1652, лютого 13 (3). – Київ. – Зобов'язання двох міщан щодо утримання поромів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві. 154

№ 82 1652, квітня 25 (15). – Київ. – Зобов'язання двох міщан щодо утримання поромів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві. 155

№ 83 1652, лютого 13 (3). – Київ. – Закінчення оредного договору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря на 1653 р. 156

№ 84 1653, січня 15 (5). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 156

№ 85 1656, березня 19 (9). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Семеном Толстовичем. 157

№ 86 1657, грудня 20 (10). – Києво-Печерський монастир. – Зобов'язання печерського міщанина Матяша. 159

№ 87 Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 160

№ 88 Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 160

№ 89 1684 або 1685, лютого 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра I Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 161

№ 90 – 91 1686, березня 26 (16). – Київ. – Договір щодо будування млина на р. Веті між ігуменом Федосієм Углицьким та Максимом Васильківським (Максимовичем). 162

№ 92 1687, лютого 23 (13). – Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра I Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 162

№ 93 1688, травня 15 (5). – Київ. – Грамота Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря (вписана в київські гродські книги 18 (8) березня 1688 р.). 163

№ 94 1690, липня 31 (21). – Москва. – Грамота царів Івана V та Петра I ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Пахомію Подлуському з братією. 164

№ 95 1693, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами. 165

№ 96 1696, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами. 166

№ 97 1699, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами. 167

№ 98 1702, березня 26 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами (регест). 168

№ 99 1706, травня 4 (квітня 23). – Київ. – Лист київського митрополита Варлаама Ясинського. 169

№ 100 1706, серпня 2 (липня 22). – Табір під Васильковим. – Універсал гетьмана Івана Мазепи. 170

№ 101 1706 р. (?). – Київ. – Лист київського митрополита Варлаама Ясинського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастира Варлаама Страховського. 171

№ 102 1711, листопада 8 (жовтня 28). – Київ. – Договір річної оренди за 500 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест). 172

№ 103 1712 (?), серпня. – Київ (?). – Лист Ганни Максимович до ігумена Свято-Михайлівського монастиря. 172

№ 104 Близько 1712 р. – Київ (?). – «Пленіпотенція» (довіреність) Ганни Максимович. 173

№ 105 1712, жовтня 23 (12). – Київ. – Випис з київських міських книг. 173

№ 106 1712, жовтня 28. – Глухів. – Лист Семена Максимовича, військового канцляриста, до київського війта. 177

№ 107 1712, листопада 8 (жовтня 28). – Київ. – Договір річної оренди за 700 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест). 178

№ 108 1713, листопада 8 (жовтня28). – Київ. – Договір річної оренди за 1000 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест). 179

№ 109 1714, листопада 24 (13). – Київ. – Договір річної оренди за 1000 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Оленою Кіндратихою (Хухленко?) (регест). 179

№ 110 1718, серпня 5 (липня 25). – С. Петербург. – Указ князя Є. В. Голіцина В. І. Кафтиреву. 180

№ 111 1719, не раніше вересня 15 (4). – Супліка Лавретія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, царю Петру І. 181

№ 112 1719, жовтня 26 (15). – Київ. – Лист київської губернської канцелярії до Іоаннікія Сенютовича, архімандрита Києво-Печерської лаври. 182

№ 113 1720, вересня 18 (7). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 182

№ 114 1729, лютого 16 (5). – Київ. – Універсал гетьмана Данила Апостола. 183

№ 115 1720, лютого 20 (9). – Київ. – Універсал (?) членів комісії з розмежування земель (Якова Лизогуба, Григорія Грабянки та ін.) 184

№ 116 1729, вересня 29 (9) (?). – Київ. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Феодосія Хоминського. 184

№ 117 1740, липня 18 (7). – Київ. – Лист Варсонуфія Венедиктовича, ієромонаха і намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 185

№ 118 1748, вересня 18 (7). – Свідчення Прокопія, ієромонаха Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 186

№ 119 Між 1747 – 1751 рр. – «Доношение» Прокопія, економа Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, Вікентію Велдоцькому, ігумену цієї ж обителі. 187

№ 120 1748, червня 15 (5). – Київ. – Лист Іларіона намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до економа тієї ж обителі. 188

№ 121 1748, червня 13 (2). – с. Літки. – Лист ієромонаха Прокопія до Леонтія Злотницького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 189

№ 122 1748, листопада 16 (5). – Остер. – «Доношение» остерського сотника Михайла Солонини київському полковому суду. 190

№ 123 1746, січня 10 (1745, грудня 30). – Київ. – Рішення старійшин братиї Видубицького монастиря щодо прохання префекта Києво-Могилянської Академії Михайла Козачинського. 191

№ 124 1750, квітня 16 (5). – Рапорт Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в кафедральну канцелярію Київської митрополиї про втечу з грошима ієродиякона Арсенія з описом останнього. 192

№ 125 1751, липня 26 (15). – Вирок соборної братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо усунення з посади городничего літківської економиї монастиря ієромонаха Мелетія та обрання нового з числа братії монастиря 193

№ 126 1753, січня 7 (1752, грудня 27). – Київ – Вирок братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря про покарання ієромонахів Герасима та Аврамія. 194

№ 127 1753 р., січня 27 (17). – Київ. – Вирок братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря про Покарання послушника Гаврила різками і висилкою з монастиря за пияцтво та негідну поведінку 195

№ 128 1753 р., лютого 8 (січня 28). – с. Янковичі (?). – Донесення-скарга жителя села Янкович Василя Будника архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтію Злотницькому. 196

№ 129 1753 р., лютого 9 (січня 29). – Донесення жителя селя Янкович Василя Незеляда архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтію Злотницькому. 196

№ 130 1753 р., березня 8. – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря архімандриту цього ж монастиря Леонтію Злотницькому про неправдиві наклепи намісника монастиря. 197

№ 131 1754 р., січня 10 (грудня 30). – Вирок братії Видубицького монастиря в справі конфлікту між ченцями Анемподистом і ієромонахом Мефодієм. 200

№ 132 1756, квітень. – Київ. – «Доношение» ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтія Злотницького київському митрополиту Тимофію Щербацькому. 200

№ 133 1756, не пізніше квітня 30 (19). – Київ. – «Доношение» братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтія київському митрополиту Тимофію Щербацькому. 201

№ 134 1756, до 3 травня (22 квітня). – Київ. – «Доношение» ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря

Леонтія Злотницького київському митрополиту Тимофію Щербацькому. 202

№ 135 1756, 3 травня (22 квітня). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького ігумену Почеці. 203

№ 136 1756, 3 травня (22 квітня). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького про призначення ігуменом Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія Почеку. 204

№ 137 1756, не раніше червня 16 (5). – Київ. – «Доношение» братії київському митрополиту Тимофію Щербацького. 205

№ 138 1756, червня 18 (7). – Київ. – Лист київської духовної консисторії до київського митрополита Тимофія Щербацького. 206

№ 139 1756, червня 18 (7). – Указ колегії іноземних справ щодо ієромонаха Антонія Почеки. 207

№ 140 1756, не пізніше червня 11 (травня 30). – Київ. – Ухвала київської губернської канцелярії щодо указу щодо ієромонаха Антонія Почеки. 208

№ 141 1756, червня 11 (травня 31). – Київ. – Рапорт київської губернської канцелярії до колегії іноземних справ. 208

№ 142 1756, червня 18 (7). – Указ колегії іноземних справ. 209

№ 143 1756, не раніше червня 10 (травня 30). – Указ київської губернської канцелярії. 210

№ 144 1756, червня 18 (7). – Рапорт ієродиякона Венедикта, канцеляриста київської губернської канцелярії до колегії іноземних справ Російської імперії. 210

№ 145 1756, листопада 14 (3). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького. 210

№ 146 1756, грудня 22 (11). – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького. 212

№ 147 1756, листопада 14 (3). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького. 212

№ 148 1757 р., червня 29 (18). – Київ. – Пропозиція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія Почеки щодо ієродиякона Нектарія. 213

№ 149 1757 р., червня 30 (19). – Київ. – Відповідь ієродиякона Нектарія на пропозицію ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумена Антонія Почеки. 214

№ 150 1758 р., травня 27 (16). – Київ. – Пропозиція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія монастирській братиї щодо дотримання дисципліни. 215

№ 151 1758 р., грудня 21 (10); 1761 р. травня 23 (12). – Грамота молдавського митрополита Даниїла 216

№ 152 1760, травня 13 (2). – Указ київської духовної консисторії. 217

№ 153 Середина XVIII ст. – Київ. – Реєстр речей ченця Венедикта та інших. 218

№ 154 Друга половини XVIII ст. – Чернетка листу керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до слідчих Стефана Барановського та Йосифа Шкляревського. 219

№ 155 1764 р., січня 15 (4). – Донесення літківського священика Григорія Мринського архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Митрофану Горленку 220

№ 156 1769 р., жовтень – Донесення ієромонаха молдавського Пуцентелієвського монастиря Іоанікія в київську губернську канцелярію про бажання прийняти російське підданство і оселитися у Свято-Михайлівського Видубицькому або в будь-якому іншому монастирі 221

№ 157 1769 р., грудня 25 (14). – Київ. – Думка («мнение») духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря 222

№ 158 1771, вересня 6 (серпня 25). – Київ. – Рапорт Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 223

№159 1771, січня 11 (1770, грудня 31). – Київ. – Рапорт Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 224

№ 160 1771 р., серпня 25 (14). – Рапорт ієродиякона Лаврентія ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову Воронковському про відправку в монастир м'яса з убитого кабана і з проханням з цього приводу отримати квитанцію. 226

№ 161 1771 р., вересня 3 (серпня 23). – Київ. – Донесення лісницького шафаря Семена Добровольського ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 227

№ 162 1771 р., вересня 4 (серпня 24). – Рапорт послушника ієродиякона Іосафа ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову Воронковському з проханням передати в монастирську казну 16 рублів і 50 копійок. 227

№ 163 1771, вересня 8 (серпня 27). – Остер. – Выписка з інструкції київської сотенної канцелярії відносно надання возів для перевезення вівса. 228

№ 164 – 165 1771, жовтня 24. – Донесення Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 229

№ 166 1771, листопада 12 (1). – Київ. – Донесення ієромонаха Нектарія ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову про пияцтво та непристойну поведінку сусіда по келії ієромонаха Дормидонта. 232

№ 167 1771, листопада 16 (5). – Київ. – Донесення ієромонаха Гавриїла Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо негідної поведінки ієродиякона Іони. 233

№ 168 1771, листопада 22 (11). – Київ. – Думка братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Дормидонта. 235

№ 169 1771, листопада 29 (18). – Київ. – Думка духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Іони. 236

№ 170 1771, грудня 10 (листопада 29). – Київ. – Резолюція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якова про незгоду з рішенням духовного собору щодо ієромонаха Дормидонта. 239

№ 171 1771, грудня 13 (2). – Київ. – Постанова духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо покарання ієромонаху Дормедонту. 241

№ 172 1771, грудень (?). – Відомість про пасіки, винокурні, млини, а також про худобу, яка числилася у володінні Свято-Михайлівського Видубицького монастиря 242

№ 173 1772, січня 8 (1771 р., грудня 28). – Київ. – Рапорт виконуючого обов'язки намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаха Спиридона цього ж монастиря ігумену Якову 242

№ 174 1772, січня 8 (1771, грудня 28). – Київ. – Свідоцтво («білет»), видане лікарем Мшеїним про причину смерті монаха Езекиїля. 243

№ 175 1772, січня 9 (1771, грудня 29). – Київ. – Рапорт виконуючого обов'язки намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаха Спиридона цього ж монастиря ігумену Якову 243

№ 176 1772, січня 15 (4). – Київ. – Донесення монаха Андроника ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 244

№ 177 1772 р., січня 25 (14). – Київ. – Донесення ієромонаха Спиридона ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 246

№ 178 1772 р., лютого 5 (січня 25). – Козелець. – Лист козелецького намісника Іоанна Давидовича ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 247

№ 179 1772, лютого 7 (січня 27). – Київ. – Лист ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумена Якова козелецькому намісніку Іоанну Давидовичу 248

№ 180 1772, лютого 7 (січня 27). – Лебедин. – Донесення начальника лебединської пасіки монаха Луки ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 248

№ 181 1772, березня 20 (9). – Донесення ієромонаха Трофима Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 249

№ 182 1772, квітень. – Справа о. Григорія Мринського. 249

а) 1772, квітня 17 (6). – Київ. – Лист о. Василя Нужинського та козелецького намісника Іоанна Давидовича монастирському управителю м. Літки. 250

б) 1772, квітня 20 (9). – Київ. – Чернетка рапорта священика № о. Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 250

в) 1772, квітня 22 (11). – Київ. – Ордер Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, ієромонаху Йосифу, намісніку в с. Літки. 252

г) 1772, квітня 27 (16). – Київ. – Чернетка рапорта о. Якова (?), ігумена Видубицького монастиря, духовному правленню Козельця. 252

№ 183 1772, квітня 20 (9). – Київ. – Список ченців Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з вказівкою на кількість горілки, яку за звичаєм видають на свято (Великдень?) 253

№ 184 1772, травня 13 (2). – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з військовим канцеляристом Дмітром Квітницьким. 255

№ 185 1772, серпня 15 (4). – Лист військового канцеляриста Дмитра Квітницького ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову. 256

№ 186 1772, вересня 17 (6). – Козелець. – Лист Якова Голінки до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 257

№ 187 1772, вересень. – Лист ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до Якову Голінки про відправку йому декілька возів з сіном в Козелець. 258

№ 188 1772, вересень. – Ордер правителю ієромонаху Йосифу надати бунчуковому товаришу Якову Голінко п'ять підвод сіна і доставити їх в містечко Козелець. 258

Корсунська група

№ 189 1753, березня 9 (*лютого* 26). – Екстракт. 259

№ 190 1649, грудня 7 (*листопада* 27). – Корсунь. – Купча Григорія Фуртника на продаж сіножаті. 259

№ 191 1653, травня 25 (15). – Угода між братами Супруном и Кириком Шупиченками. 260

№ 192 1660, марта 14 (4). – Корсунь. – Купча на продаж ставу Антона і Якима Гавришенків, Нестеренка з дружиною Мелашкою Ганні Мартишенко. 261

№ 193 1665, *листопада* 21 (11). – Корсунь. – Купча Андрія Педаненка на продаж хутора Михайлу Шархавському. 262

№ 194 1665, *листопада* 21 (11). – Корсунь. – Купча на продаж землі в урочищу Педани під Корсунем Марії Хведоренко Михайлу Шархавському. 263

№ 195 1670, вересня 13 . – Варшава. – Універсал короля Речі Посполитої Міхала Вишневецького Стефану Кобилецькому (Кобилянському) на млин на р. Рось під Корсунем. 263

№ 196 1670, вересня 13 . – Варшава. – Універсал короля Речі Посполитої Міхала Вишневецького Стефану Кобилецькому на село Дацьки під Корсунем. 264

№ 197 1671, вересня 30 (20). – Угода між братами Супруном и Кириком Шупиченками. 266

№ 198 1694, травня 12 (2). – Домонтов. – Заповіт Федора Базаринського. 267

№ 199 Друга половина XVII ст. – Київ (?). – Список земель і володінь Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в Корсуні. 268

№ 200 1703, березня 25 (14) . – Київ. – Заповіт ченця Антонія Кобилецького (Кобилянського). 269

№ 201 1706, червня 4 (травня 24). – Батурин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на купчі від Василя Бабича та черниці Феодосії Хмельницької. 270

№ 202 1706, вересня 1 (1). – Київ. – 1706, червня 4 (травня 24). – Батурин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на с. Дацьки. 271

№ 203 1707, вересня 21 (10). – Київ. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві села Таращичі і хутора Прутильця з прилеглими до них угіддями. 272

№ 204 1707, травня 22 (11). – Корсунь. – Купча Дениса Олещенко на продаж землі жителю Стеблева Федору Татарченку. 273

№ 205 1707, *липня* 14 (*липня* 3). – Корсунь. – Купча Сави Шульженка на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю землі в Буках. 274

№ 206 1707, вересня 10 (серпня 31). – Києво-Печерський. – Лист гетьмана Івана Мазепи до корсунського старости Василя Ждановича

щодо незаконної побудови млина на р. Росі, що завдає шкоди монастирському млину. 275

№ 207 1707, вересня 21 (10). – Київ. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Свято-Михайлівському монастиреві сел Таращичі і хутора Прутильця з прилеглими до них угіддями. 276

№ 208 1707, жовтня 3 (вересня 22) і 1710, червня 23 (12). – Корсунь. – Купча Палажки Мазничихи на продаж сіножати Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 277

№ 209 1708, липня 3 (червня 22). – Корсунь. – Лист (?) корсунського мельника Юрка Мелусенка з гарантіями щодо млинів на Росі Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 278

№ 210 1708, вересень (?). – Табір під Биковим (Биховим – ?). – Лист гетьмана Івана Мазепи до Варлаама Страховського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо конфлікту через млини на р. Рось. 279

№ 211 1708, жовтня 16 (5). – Корсунь. – «Інквізиція» корсунського уряду щодо конфлікту, який виник через побудову несанкціонованих млинів на Росі. 279

№ 212 1708, жовтень. – Корсунь. – Дописка до вищенаведеного документу. 280

№ 213 1708, листопада 16 (5). – Корсунь. – Купча Тетяни Стефанихи на продаж ставка на р. Сакавиці Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 281

№ 214 1709, лютого 15 (5). – Ніжин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Скоропадського Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на млини нар. Рось в Корсунському полку. 281

№ 215 1710, квітня 15 (4). – Київ. – Випис з київських ратушних книг. 282

№ 216 1710, серпня 7 (липня 27). – Корсунь. – Купча корсунської жительки Тетяни Федорихи. 285

№ 217 1710, квітня 5 (березня 2) – Корсунь. – Лист корсунського полковника Андрія Кандиби до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Варлаама Страховського (?). 286

№ 218 1710, березня 14 (3). – Корсунь. – Купчої черниці Феодосії Хмельницької на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю хутора Педани і млина на р. Росі. 287

№ 219 1710, березня 14 (3) . – Корсунь. – Ствердження купчої черниці Феодосії Хмельницької на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю хутора Педани і млина на р. Росі. 288

№ 220 1710 р. – Київ Печерський. – Лист корсунського полковника Андрія Кандиби до дацьківського городничого щодо млинів на р. Росі. 290

№ 221 1711, червня 30 (20) або липня або липня 30 (20). – Київ. – Дарча Гафії, дружини корсунського с вященика Гната Шванки. 290

Ярославська група

№ 222 1715, червня 30. – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря і євреєм Леськом щодо горілчаної оренди в с. Ярославці. 292

№ 223 1716, липня 12 (1). – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря і євреєм Леськом щодо горілчаної оренди в с. Ярославці. 293

№ 224 1716, липня 5 (червня 24). – Купча Павла Дубини. 294
№ 225 1716, липня 13 (2). – Купча ярославського священика о. Олексія. 295
№ 226 1716, липня 30 (19). – Купча Василя Реви. 295
№ 227 1716, липня 30 (19). – Бобровиця. – Лист бобровицького сотника Костянтина Василевича до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 296
№ 228 1716, вересня 13 (2). – Лист гетьмана Івана Скоропадського до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 296
№ 229 1716, вересня 12 (2). – Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського полковника Антона Танського. 298
№ 230 1716, вересня 14 (3). – Глухів. – Універсал-наказ гетьмана Івана Скоропадського. 299
№ 231 1716, вересня 13 (2). – Лист генерального писаря Війська Запорозького Семена Савича до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 300
№ 232 1748, вересня 18 (7). – Свідчення в суді ієромонаха Прокопія, повіреного Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, про конфлікт щодо спірного лісу. 301
№ 233 1748, вересня (?) 25 (?). – Літки. – Лист ієромонаха Прокопія до Вікентія Велдоцького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 302
№ 234 1728, вересня 13 (2). – Купча М. А. Хераскова на с. Семиполки. 303
№ 235 1728, вересня 22 (11). – Купча Л. Лопухіна. 304
№ 236 1771 (?), вересня 4 (серпня 24). – Остер. – Інструкція сотенної остерської канцелярії остерському козакові Демяну «Хижнову». 305

Мозирська група

№ 238 1543, березня 5. – Вільно. – Універсал-наказ польського короля Сигізмунда-Августа II щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 308
№ 239 1544, березня 5. – Вільно. – Універсал короля Сигізмунда-Августа II. 309
№ 240 1557. – Мозир. – Лист мозирського підстарости Юрія Михайловича Зеновевича до ігумена Свято-Михайлівського монастиря, з судовим записом 6. 05. 1643 р. 310
№ 241 1558, жовтня 7. – Мозир. – Витяг з ревізії Мозирського повіту. 311
№ 242 1558, жовтня 7. – Мозир. – Зобов'язання щодо сплати данини священника с. Колки Кирила Шепелевича і його брата Марка. 312
№ 243 1568, жовтня 11. – Колки. – Зобов'язання жителів сіл Волосовичі і Нестановичі щодо давання медової данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 313
№ 244 1568, жовтня 19. – Мозир. – Зобов'язання жителів села Копотковичі щодо давання медової данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 314
№ 245 Між 1535 – 1556, ймовірно між 1538 – 1541 рр. – Новгородок. – Лист київського митрополита Макарія II до архімандрита Києво-Печерської лаври Софронія. 315

№ 246 1571, лютого 24. – Новгородок. – Лист київського митрополита Макарія II до Івана Фурси, земського судді Пінського повіту. 315

№ 247 1578, червня 10. – Мозир. – Випис з мозирських земських книг. 316

№ 248 1582, червня 14. – Житомир. – Лист київських урядників Йосипа Немирича і Богухвала Павші до шляхтича Василя Мощеницького. 317

№ 249 1550-і роки, «в пятницу». – Мозир. – Наказ мозирського підстарости Юрія Зеновєвича жителям с. Загалє та ін. 318

№ 250 1584, лютого (29) 19. – Києво-Печерська лавра. – Лист архімандрита Києво-Печерської лаври щодо скарги Єфремія, ігумена Видубицького монастиря. 318

№ 251 1611, квітня 21 (11). – Київ. – Квит архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетинецького щодо монастирської цегельні на Мозирщині. 319

№ 252 1612, вересня 25 (15). – Бирочи. – Наказ шляхтянки Софія Пац селянам села Волосовичі. 319

№ 253 1633, березня 20 (10). – Київ. – Універсал-наказ короля Речі Посполитої Владислава IV щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 320

№ 254 1642, жовтня 29. – Нестановичі. – Квит намісника Видубицького монастиря ієромонаха Панкратія. 321

№ 255 1642, жовтня 29. – Нестановичі. – Квит і зобовязання селян с. Нестановичі. 322

№ 256 1642, листопада 15 (5). – Перетрутовичи. – Лист шляхтича Самуїла Казимира Зенковича до київського митрополита Петра Могили. 322

№ 257 1642 р. (?). – Опис володінь Видубицького монастиря біля с. Перетрутовичі. 323

№ 258 1643, травня 16 (6). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського староства. 323

№ 259 1644, травня 30. – Варшава. – Універсал Владислава IV. 325

№ 260 1644, вересня 30 (20). – Київ. – Лист київського митрополита Петра Могили до о. Іоанна Богуша. 325

№ 261 1644, жовтня 28 (18). – Нестановичі. – Зобов'язання селян с. Нестановичі. 326

№ 262 1644, жовтня 28 (18). – Волосовичі. – Квит волосовицьких жителів щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 327

№ 263 1644, грудня 2. – Перетрутовичі. – Лист шляхтича Самуела Зенковича до київського митрополита Петра Могили. 327

№ 264 1647, липня 6. – Варшава. – Універсал-наказ короля Владислава IV. 330

№ 265 1647, липня 6. – Варшава. – Універсал-наказ короля Владислава IV. 331

№ 266 1647, жовтня 15 (5). – Мозир. – Випис з мозирських гродських книг, в якому міститься універсал короля Владислава IV. 332

№ 267 1647, листопада 16 (6). – Мозир. – Випис з ревізії Мозирського замку. 333

№ 268 1647, грудня 3 (листопада 24). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського староства. 335

№ 269 1647, грудня 17 (7). – Митковщина. – Лист шляхтича Змиткевича, комісара Мозирського повіту, до київського митрополита Петра Могили. 337

№ 270 1656, вересня 29 (19). – Київ. – Грамота київського митрополита Сильвестра Косова до отамана і жителів сіл Волосовичі й Нестановичі. 337

№ 271 1657, липня 17 (7). – Чигирин. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького коменданту козацького гарнізону в Мозирі і мозирським міщанам щодо повинностей жителів сіл Волосовичі й Нестановичі на користь Видубицького монастиря. 338

№ 272 1657, серпня 30 (20). – Київ. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського монастиря Климента Старушича до отамана і жителів сіл Волосовичі й Нестановичі. 339

№ 273 1657, вересня 14 (4). – Мозир. – Лист Матія Гавриловича, коменданта козацької залоги у Мозирі, до війтів сіл Волосовичі й Нестановичі. 339

№ 274 Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 340

№ 275 Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 340

№ 276 1679, вересня 21 (11). – Київ. – Лист Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського монастиря, до війта і жителям сіл Волосовичі й Нестановичі. 341

№ 277 1679, листопада 18 (8). – Київ. – Проїжджий лист Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського монастиря, ченцям цього ж монастиря Геннадію і Антонію. 342

№ 278 1680, квітня 9 (березня 30). – Київ. – Лист Феодосія Углицького, намісника ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, на заснування скиту в Мозирському повіті. 342

№ 279 1676, листопада 7. – Колки – Лист Олександра Колковця, священика с. Колки. 344

№ 280 1676, листопада 24 (14). – Лист мозирського (?) підстарости Григорія Волка до ігумена Видубицького монастиря Феодосія Углицького. 345

№ 281 1676, грудня 14 (4). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського повіту. 345

№ 282 1678, червня 20 (10). – Мозир. – Випис з земських книг Мозирського повіту. 346

№ 283 1678, червня 20 (10). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського повіту. 347

№ 284 1684, грудня 17 (7). – Корець. – Грамота митрополита УГКЦ Кипріяна Жоховського щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю. 348

№ 285 – 289 1680, квітня 9 (березня 30). – Київ. – Лист Феодосія Углицького, намісника ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, на заснування скиту в Мозирському повіті. 349

№ 290 1676, грудня 14 (4). – Мозир – Випис з гродських книг Мозирського повіту. 351

Наративні джерела

№ 290-а Середина (?) XVIII ст. – Літописець Видубицького монастиря. 355
№ 290-б 1772, січня 4 (1771 р., грудня 24). – Відомість про заснування Видубицького монастиря 359
№ 290-в «Річ нікоторого францышкана, которою он от разбойников сподобился. 361
№ 290-г Середини XVIII ст. – Уривок з філософського твору. 362
№ 290-д Не пізніше 1766 р. – Виписки ігумена Видубицького монастиря Якова Вороневського 363

Додаток І

№ 1 1398, листопада 21. – Київ. – Дарча Семена Сколкова. 364
№ 2 1532, червня 5. – Мінськ. – Грамота Иосифа III, митрополита київського, галицького і всієї Русі, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Іоакиму Сапізі. 364
№ 3 1564, квітня 26. – Київ. – «Лист» Федора Тиші, софійського намісника. 365
№ 4 1564, липня 2. – Новгородок. – Грамот київського митрополита Сильвестра. 366
№ 5 1576, серпня 28. – Київ. – «Зезнане» Семена Рожновського. 369
№ 6 1585, квітня 29. – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Стефана Баторія. 367
№ 7 1585, червня 27 (17). – Випис з київських земських книг. 368
№ 8 1590, серпня 20 (10). – Мінськ. – Грамота київського митрополита Михайла Рогози. 369
№ 9 1602, листопада 6 (жовтня 27). – Мінськ. – Лист княгині Анни Корецької до київського митрополита УГКЦ Іпатія Потія. 370
№ 10 1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства. 371
№ 11 1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства. 373
№ 12 1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства (регест). 374
№ 13 1624, березня 6 (лютого 24). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 375
№ 14 1624, травня 21 (11). – Київ. – Лист Федора Ельця, київського підвоєводи. 379
№ 15 1627, квітня 17 (7). – Київ. – Випис з київських гродських книг. 380
№ 16 1631, квітня 19 (9). – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Сигізмунда III. 382
№ 17 1633 р., липня 4. – «Ремисса» між Петром Могилою, архімандритом Києво-Печерської лаври та київськими міщанами. 385
№ 18 1634, травня 6 (квітня 26). – Рута. – Грамота київського митрополита УГКЦ Йосифа Руцького. 386

№ 19 1639, не раніше 11 (1) вересня. – Скарга Свято-Михайлівського Видубицького монастиря на шляхтича Глібовича за напад на монастирську маєтність Свиноїди. 387

№ 20 Не раніше квітня 1646 р. – Рожни – Київ(?). – Три витяги з київських актових книг. 389

№ 21 1646, жовтня 9 (вересня 29). – Лісники. – Лист шляхтича Данила Голуба до Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 391

№ 22 1650, лютого 24 (14). – Київ. – Орендний договір київського міщанина Андрія Скорупи з Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 392

№ 23 1652 р. – Орендний договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з киянами С. І. Толстовичем і А. А. «Скорупиною» (Скорупою). 394

№ 24 1653, жовтня 20(10). – Київ. – Наказ наказного київського полковника Василя Дворецького. 395

№ 25 1654, червня 4 (травня 25). – Чигирин. – Наказ гетьмана Богдана Хмельницького. 396

№ 26 1654, серпня 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царя Олексія. 396

№ 27 1660, грудня 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царя Олексія. 397

№ 28 1655, квітня 14 (4). – Універсал Григорія Кобилецького, ніжинського наказного полковника. 398

№ 29 1655, серпня 11 (1). – Договір про оренду перевозу через р. Либідь між Свято-Михайлівським Видубицьким монастирем і київським міщанином Семеном Товстовичем. 399

№ 30 1658, квітня 24 (14). – Чигирин. – Універсал гетьмана Івана Виговського. 400

№ 31 1659 (?), травня 13 (3). – Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького 400

№ 32 1670, квітня 4 (березня 25). – Батурин. – Універсал гетьмана Демяна Многогрішого. 401

№ 33 1670, грудня 29 (19). – Чигирин. – Універсал гетьмана Петра Дорошенка. 401

№ 34 1566 – 1688 рр. – Записи документів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря (регест). 402

№ 35 1690, липня 31(21). – Москва. – Грамота царів Івана V та Петра I Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві. 403

№ 36 1691, січня 11 (1690, грудня 31). – Київ. – Грамота київського воєводи князя М. Г. Ромодановського. 404

№ 37 1702, червня 3 (травня 23). – Батурин. – Наказ гетьмана Івана Мазепи ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Варлааму Страховському. 404

№ 38 1704, лютого 27(16). – Батурин. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи. 405

№ 39 1709, вересня 4 (серпня 24). – Глухів. – Універсал І. Скоропадського 406

№ 40 – 41 Не раніше 1713, травня 15 (4). – Київ. – Свідоцтво ієромонаха Григорія, митрополичого намісника. 407

№ 42 1714, червня 20 (9). – Київ. – Випис з київських ратушних книг. 408

№ 43 1714, жовтня 21 (10). – Київ. – Квіт І. Г. Тадрини. 409

№ 44 1716, лютого 14 (3). – Купча Марії Тумчихи, дана ігумену Свято-Михайлівського монастиря Лаврентію Горці. 410

№ 45 1716, вересня 3 (2). – Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Лаврентію Горці. 410

№ 46 1717, червня 21 (10). – Кобижча. – Лист бобровицького сотника Костянтина Василевича до ігумена Видубицького монастиря Л. Горки. 411

№ 47 – 48 1717, листопада ___. – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського. 412

№ 49 1718, січня 28 (17). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського. 413

№ 50 1718, січня 29 (18). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського. 414

№ 51 1718, лютого 11 (січня 31). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського. 416

№ 52 1718, липня 30 (19). – Петербург. – Грамота царя Петра І до київського губернатора Д. М. Голіцина. 417

№ 53 1718, жовтня 12 (1). – Київ. – Чолобитна Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 420

№ 54 1718, жовтня 21 (10). – Київ. – Чолобитна ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Лаврентія Горки. 421

№ 55 1718, після жовтня 21 (10). – Київ. – Лист київської канцелярії до архімандрита Києво-Печерської лаври Іоанікія Сенютовича. 422

№ 56 1721, січня 23 (12). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського. 423

№ 57 1726 – 1727, жовтня 15 (4). – с. Ярославка. – Купча о. Олексія, священика Покровської церкви с. Ярославки. 425

№ 58 1730, листопада 10 (жовтня 30). – Козелець. – Лист київського полковника Антона Танського до намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 427

№ 59 1736, серпня 6 (липня 26). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського. 427

№ 60 1739 р. – Київ. – Початок грамоти київського митрополита Рафаїла Заборовського. 432

№ 61 1739, грудня 3 (листопада 22). – Київ. – Закінчення грамоти київського митрополита Рафаїла Заборовського. 433

№ 62 1740 р., лютого 3. – Київ. – Рішення собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Прокопія. 434

№ 63 1740, не пізніше лютого 23 (12). – Свідчення ієромонаха Прокопія. 435

№ 64 1742, грудня 31 (20). – с. Ярославка. – Лист-зобов'язання Іллі Литвиненка. 435

№ 65 1743, січня 27(16). – Київ. – Реєстр мешканців с. Лісники, маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 436

№ 66 1743, березня 1 (лютого 19). – «Доношение» Кирила Петренка ієромонаху Гавриїлу Леопольському, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 438

№ 67 1745, вересня 24 (13). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського. 438

№ 68 1745, вересня 24 (13). – Проїжджий лист київського митрополита Рафаїла Заборовського. 439

№ 69	1745, не пізніше вересня 8 (серпня 28). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського.	439
№ 70	Не раніше жовтня 1745 р. – Київ. – Реєстр маєтностей Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	440
№ 71	1746, січня 9. – Відомість про кількість церков в маєтностях Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	446
№ 72	1747 (?), липня 14 (3). – Київ. – Свідчення ієросхімонаха Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Василя.	446
№ 73	1748, липня 15 (4). – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Вікентію Велдоцькому, ігумену цього ж монастиря.	447
№ 74	1748, серпня 28 (17). – Київ. – Паспорт о. Василя, виданий митрополитом Тимофієм Щербацьким.	448
№ 75	Не раніше 14 (3) вересня 1752 р. – Київ. – Історична довідка про власників і земельні надання с. Лісники з прилягаючими землями у XVII – XVIII ст.	448
№ 76	Середина XVIII ст. (?). – Київ. – Опис та історія с. Свиноїди монастирської маєтності.	449
№ 77	1753, липня 19 (8). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Іларіона архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	457
№ 78	Не раніше жовтня 1753 р. – Київ (?). – Перелік«кріпостей» на маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	458
№ 78-а	Не раніше 1758 р. – Хронологічні виписки для складення списку ігуменів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVI – XVIII ст.	465
№ 79	Середина XVIII ст. – Опис ряду маєтностей Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	466
№ 80	1754, листопада 18 (7). – Київ. – Випис з київських ратушних книг.	467
№ 81	1758, жовтня 31 (20). – Київ. – Свідчення Лавріна М'якенького, послушника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	468
№ 82	1760, травня 27 (16). – Атестат студента Києво-Могилянської Академії Даховського, виданий префектом Академії ієромонахом Самуїлом (Мирославським).	468
№ 83 – 84	1760, червня 13 (2). – Київ. – «Доношение» Митрофану Горленку, архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	469
№ 85	Не раніше вересня 1760 р. – Київ. – Перелік царських і митрополичих грамот, гетьманських універсалів, наданих Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві.	470
№ 86	1760, жовтня 21 (10). – «Доношение» ченця Досифея (Даховського) київському митрополиту Арсенію Могилянському про прийняття його (Досифея) в братію Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.	472
№ 87	1761, січень (не раніше 13(2). – Київ. – Рапорт архімандрита Митрофана (Горленка) в київську духовну консисторію.	473
№ 88	1761, січня 27 (16). – Київ. – Інструкція керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаху Мелетію та ченцю Митрофану.	473
№ 89	1761, не раніше квітня 30 (19). – Київ. – Прохання ченця Досифея (Даховського) київському митрополиту Арсенію Могилянському.	474

№ 90 1762 р., червня 15 (4). – Київ. – Свідчення ченця Свято-Онуфріївського монастиря в Жаботині Досифея. 475

№ 91 1763, жовтня 1 (вересня 20). – Лист московського митрополита (1757 – 1767) Тимофія Щербацького до братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 476

№ 92 1764, січня 1 (грудня 22). – Київ. – Розписка канцеляриста київського магістрату Івана Витковича ієромонаху Ісайї. 476

№ 93 1764, серпня 8 (липня 29). – Київ. – «Пребеморія» київської духовної консисторії київській губернській канцелярії. 477

№ 94 1764, серпня 10 (29). – Київ. – Рапорт Модеста, архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в київську духовну консисторію. 477

№ 95 1764, серпня 15 (5). – Київ. – Рапорт Самуїла, архімандрита Богоявленського Братського монастиря і ректора Києво-Могилянської Академії, київській духовній консисторії. 478

№ 96 1764, вересня 10 (серпня 29). – Київ. – Рапорт Модеста, архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, київській духовній консисторії. 478

№ 97 1764, вересня 11 (серпня 30). – Рапорт Митрофана Горленка, архімандрита Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в київську духовну консисторію. 478

№ 98 1766, січня 17 (6). – Київ. – Рапорт Андрія Диптана (?), монастирського лісницького городничого, о. Іоаннікію, намісніку Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 479

№ 99 1766, не раніше 20(9) січня. – Київ. – Свідчення Микити Кунченка. 480

№ 100 1766, січня 26 (15). – Київ. – Інструкція керівництва Видубицького монастиря ченцю Михайлу, управителю с. Літки. 480

№ 101 – 102 1766, не пізніше лютого 5 (січня 25). – Київ. – Подання ієромонаха Афанасія Сифу Гамалії, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 483

№ 103 1766, лютого 6 (січня 26). – Київ. – Київ. – Рішення собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо подання ієромонаха Афанасія. 483

№ 104 1766, вересня ___. Квит возного Остерської сотні Василя Бобруйка о. Анатолію, ієромонаху Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 484

№ 105 1767, січня 31. – Козелець. – Випис з козелецького земського суду. 484

№ 106 1767, березня 4 (лютого 21). – Київ. – Реєстр універсалів і грамот, які знаходились у Свято-Михайлівському Видубицькому монастирі. 488

№ 107 1767, травня 16 (5). – Київ. – Лист о. Віктора, ігумена Софійського монастиря, до о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 491

№ 108 1767, травня 23 (12). – Київ. – Лист Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до Віктора, ігумена і намісника кафедрального Софійського монастиря. 491

№ 109 1767, липня 2 (червня 21). – Київ. – Лист керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському. 493

№ 110 1767, липня 1 (червня 21). – Київ. – «Доношение» братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському. 494

№ 111 1767, липня 18 (7). – Київ. – Лист Якова, ігумена Свято-Михалівського Видубицького монастиря, до архімандрита Межигірського монастиря. 496

№ 112 1767, липня 1 (червня 21). – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському. 497

№ 113 1767, липня 23 (12). – Київ. – Лист о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до Петра Кальнишевського, кошового Війська Запорізького Низового. 498

№ 114 1767, липня 31 (20). – Київ. – Грамота київського митрополита Арсенія Могилянського. 499

№ 115 1767, жовтня 2 (вересня 21). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Гавриїла, шафара Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову, ігумену цього ж монастиря. 501

№ 116 1767, грудня 13 (2). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Віктора собору Свято-Михайлівського монастиря. 502

№ 117 1767 р., грудня 30 (19). – Київ. – Пропозиція Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаху Віктору. 503

№ 118 1768, січня 2 (1767, грудня 22). – Київ. – Розписка канцеляриста Івана Витковича. 504

№ 119 1768, січня 10 (1767, грудня 30). – Київ. – Донесення ієромонаха Ісаії о. Якову, ігумену Свято-Михайлівському Видубицького монастиря. 504

№ 120 1768, жовтня 31 (20). – Київ. – Реєстр «кріпостей» на землі, даних Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві. 505

№ 121 1768, не раніше жовтня. – Київ. – Реєстр архівних справ щодо документів на землю Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 514

№ 122 Друга половина XVIII ст. – Київ. – Лист ієромонаха Ісаії до городничого с. Літок – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 520

№ 123 1769, січня 31 (20). – Київ. – Лист ієродиякона Феодосія і послушника Михайла Подільського до о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 520

№ 124 1769, лютого 5. – Київ. – Виписи із справ про кривди, заподіяні Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві ченцями й підданими Києво-Печерської лаври. 521

№ 125 1769, серпня 16 (5). – Київ. – Інструкція керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря 531

№ 126 1769, серпня 24 (13). – Розписка ієромонаха Іоаннікія в отриманні копії універсалу гетьмана Івана Скоропадського. 531

№ 127 1769, вересня 21 (10). – Розписка ієромонаха Іоаннікія в отриманні копії документу. 532

№ 128 1769, грудня 15 (4). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Стефана Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 532

№ 129 1770, вересня 6 (серпня 25). – Київ (?). – Реєстр шкод Видубицькому монастиреві, завданих селянами села Димерки – підданих Києво-Печерської лаври. 533

№ 130 1771, липня 19. – Випис з книги київського гродського суду. 535

№ 131 1771, грудня 24. – Чернетка твору видубицького ігумена Якова Воронковського «Ведомость о основании и устроении Выдубицкого монастыря…» 537

№ 132 1772, травня 13 (2). – Київ. – «Запрос» військового канцеляриста Дмитра Квітницького. 540

№ 133 1772, грудня 13 (2). – Козелець. – Випис з рішення суду. 540

№ 134 177_, грудня 22 (11). – Рапорт ієромонаха Йосифа до Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 542

№ 135 1774 р. – Київ. – Дані про підлітків, які перебували в Свято-Михайлівському Видубицькому монастирі. 543

№ 136 1774, січня 13 (2). – Київ. – Лист о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до ієромонаха Іоаннікія, намісника цього ж монастиря. 544

№ 137 1774 р., січня 17. – Київ. – Лист Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до Миклашевського (?). 546

№ 138 1774, лютого 21 (10). – Київ. – Подання ченців Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумену Якову щодо ремонту Благовіщенської церкви. 547

№ 139 1774, березня 13 (2). – Київ. – Свідоцтво, видане купцю-послушнику Афанасію Некрасову. 548

№ 140 1774, березня 22 (11). – Скарга селян с. Вети – підданих Свято-Михайлівського ігумену Видубицького монастиря, Якову, ігумену цієї обителі. 548

№ 140-а 1774, березня 22 (11). – Рапорт ієромонаха Йосифа о. Якову Воронковському, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 550

№ 141 1774, березня 25 (14). – «Доношение» послушника Афанасія Некрасова Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 551

№ 142 Не раніше квітня 6 (березня 26) 1774 р. – Київ. – Відомість про ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Мелхиседека Значко-Яворського. 551

№ 143 1774, травня 4 (квітня 24). – Київ. – Наказ Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 552

№ 144 1774, травня 4 (квітня 24). – Київ. – Записка Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо складання фінансових документів. 553

№ 145 1774, травня 8 (квітня 28). – Київ. – Записка Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо недоліків у виробництві горілки. 553

№ 146 1774, липня 13 (2). – Київ. – Лист випускника Києво-Могилянської Академії,ченця Андроніка Величковського до Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 553

№ 147 Друга половина XVIII ст. – Київ. – Лист ієромонаха Ісаїї до городничого с. Літок – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 554

№ 148 1775, не раніше лютого 15 (4). – Київ. – «Доношение» в київську губернську канцелярію ігумена Свято-Михайлівського монастиря Мельхиседека. 555

№ 149 1775, лютого 28 (17). – Київ. – «Премемория» київської духовної консисторії київській губенській канцелярії. 556

№ 150 1775, лютий-березень(?). – Київ. – Протокол допиту Івана Траскевича. 557

№ 151 1775, лютий-березень(?). – Київ. – Протокол допиту Остапа Траскевича. 559

№ 152 1776, січня 25 (14). – Київ. – Указ Малоросійської колегії. 560

№ 153 1778, квітня 25 (14). – Київ. – Консисторський указ. 561

№ 154 1778, серпня 21 (10). – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького. 562

№ 155 1778, серпня 21 (10). – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького. 562

№ 156 1778, грудня 18 (7). – Київ. – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького. 563

№ 157 1779, липня 12 (1). – Київ. – Інструкція Свято-Михайлівського Видубицького монастиря писарю Миколі Мироновичу. 564

№ 158 1782, листопада 30 (19). – Київ. – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького. 564

№ 159 1785, квітня 21 (10). – Опис хутора Гнилецький – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 565

№ 160 1786, липня 1 (червня 21). – Київ. – Рапортченця Порфирія правлінню Свято-Михайлівського Видубицького монастиря. 567

Додаток ІІ

№1 1688, вересня 24 (14). – Батурин. – Стверджувальний універсал І. Мазепи на с. Лісники, даний ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві св. Феодосію Углицькому. 568

№ 2 1701, березня 27 (16). – Київ. – Лист ігумені Марії Магдалини Мазепи. 568

Іменний покажчик 570

Геграфічний покажчик 597

Вступ

Свято-Михайлівський Видубицький монастир в Києві є одним з найдавніших і найзнаменитіших в Україні. Він був заснований ще у 1070-х роках з ініціативи київського князя Всеволода Ярославича. На початку XII ст. монастир активно розбудовується і стає одним з центрів літописання Київської Русі, саме тут ігумен монастиря Сильвестр створив Київський літопис – другу частину південноруського зводу кінця XIII ст. До володінь монастиря входили звіринецькі, либідські, народницькі, осокорівські та інші землі (переважно у Києві та його околицях), перевози на Дніпрі та Либіді. Однак після нашестя орд Батия монастир, як і вся Київська держава, він занепадає. У першій третині XVII ст. монастир став уніатським, але це не сприяло його піднесенню. Лише з 1637 р., коли обитель завдяки зусиллям митрополита св. Петра Могили було повернуто православним, починається новий період в його історії. Вибух Національно-визвольної війни 1648–1658 рр. і відродження Української держави – Гетьманщини позитивно вплинув на Видубицький монастир, який стає одним із чільних в Ук-раїні. Хоча Гетьманщина як незалежна держава існувала недовго, а як автономна у складі Московської (Російської) імперії до кінця XVIII ст., монастир переживає свої найкращі часи, стає одним з провідних духовних центрів всієї України. Не випадково у ньому як ігумени подвизалися такі святі як Феодосій Углицький, ряд видатних культурних діячів як от: Антоній Радивиловський, Лаврентій Горка та ін. Цьому сприяло й те, що гетьмани надавали монастиреві щедрі пожертвування. Меншими, але численними, були пожертви з боку козацької старшини й рядового козацтва, простих селян та міщан, духовенства, що дозволяло підтримувати монастир на належному рівні. На зламі XVII–XVIII ст., особливо в часи гетьмана Івана Мазепи обитель швидко розбудовується, було зведено Георгіївський собор (1696–1702), трапезна з церквою Спаса Преображення (1691–1701), дзвіниця (1727–1733) та ін. З ліквідацією царатом Гетьманщини значення монастиря зменшується, однак він залишається важливим центром православ'я. Після Жовтневої революції настав період гонінь на Церкву подібних до часів римського імператора Нерона. У 1921 р. монастир було закрито, потім спалено іконостас, зруйновано цвинтар, на котрому покоїлися не тільки духов-ні, але й світські особи, зокрема видатний педагог К. Ушинський, мистецтвознавець і колекціонер Б. Ханенко, медики Є. Афанасьєв, В. Бец та багато інших. Лише після відродження незалежної Української держави

Свято-Михайлівський Видубицький монастир було відновлено і передано Українській Православній Церкві Київського Патріархату.

Тим не менш, документальна спадщина обителі досить непогано збереглася. Це насамперед документи у складі монастирської копійної книги XVII – XVIII ст. – однієї з небагатьох копійних книг такого типу.

На сьогодні відомо лише чотири книги таких монастирів: Свято-Ми-хайлівського Золотоверхого в Києві[1], Свято-Преображенського Мак-саківського монастиря на Чернігівщині[2] (вони вже опубліковані нами і склали відповідно перший і другий томи даної серії), Свято-Михайлів-ського Видубицького в Києві, Спасо-Преображенського Мгарського під Лубнами[3].

На відміну від інших згаданих копійних книг Свято- Михайлівського Видубицького монастиря являє собою не цілісний комплекс, а не до кінця упорядковану і досить хаотичний збірку; його фрагменти відділяє один від іншого лише обгортка з дореволюційних паперів (кінця XIX – початку XX ст.). Щоправда, три останніх значних фрагменти (тут містяться відповідно документи, які стосуються корсунських, мозирських і ярославських (с. Ярославка на Ніжинщині) маєтностей монастиря, досить непогано впорядковані і списані в основному трьома почерками. Але й тут на самому закінченні книги подані документи, щодо деяких київських маєтностей (либідський перевіз у першу чергу). Все інше, а це складає приблизно 80% обсягу книги – неупорядковані фрагменти списані різними почерками, які часом зовсім не стосувалися Видубицького монастиря, як от: інструкції 1771 р. остерської сотенної канцелярії про боротьбу з пошестю, яка виникла у Ніжині та Ніжинщині, Острі. Ці документи, щоправда їх небагато, ми навіть не включили до нинішньої публікації, друкуючи частину з них на сторінках журналу «Сіверянський літопис». В той же час трапляються окремі справи в Інституті рукописів НБУВ, які явно походять з копійної книги. Так, справа на одному аркуші, що містить орендний договір киян з Видубицьким монастирем 1652 р.[4] не тільки тематично пов'язана з копійною книгою, але навіть списана тією само рукою, що і договори книги. Ця справа, як і ряд інших, виявлених нами в зібраннях ІР НБУВ, наводиться нами в додатках. Судячи з почерків, з імен тих, хто «сводил» документи, тобто звіряв їх з оригіналами, насамперед ієромонахи Іларіон та Віктор, можемо стверджувати, що копійну книгу почали зводити в єдине ціле в 50–60-х рр. XVIII ст., причому монастирські упорядники пішли традиційним шляхом – вміщуючи в книзі в першу чергу документи, котрі підтверджували права монастиря на маєтності (королівські й гетьманські привілеї та універсали, царські грамоти, різноманітні купчі, духівниці, дарчі тощо) і котрі можна було б використати в ході і можливих судових процесів і тих, які реально відбувалися. Із змісту книги ясно, що принаймні корсунську і частково мозирську групи упорядкували у травні 1753 р. Про це свідчить запис на початку корсунської і мозирської груп: «Екстракт копій с подлінних кріпостей мнастира Киевовидубицкого на маетности, за рубежом в повіті Корсунском находячиеся, 1753 года февраля 26 дня учинен».[5]

На той час монастир опинився у досить скрутному становищі: його утискали, маєтності забирали, підданих грабували, били, навіть забивали. І це робилося переважно підданими Києво-Печерської лаври! Дана обставина має певне пояснення. Ще з часів перебування обителі в унії частиною його маєтностей заволоділа Києво-Печерська лавра, пізніше – Видубицький монастир було включено до складу митрополичої кафедри (вона традиційно підтримувала міцні зв'язки з лаврою, а київський митрополит бував одночасно лаврським архімандритом) і це робилося задля матеріальної підтримки кафедри. Лише київський митрополит Варлаам Ясинський у 1706 р. звільнив Видубицьку обитель від такої залежності. Але оскільки її маєтності досить довго були у спільній власності, лавра розглядала їх частину як свої, тим більше, що межові знаки зникли або від старості погнили тощо. Коли ж під тиском Російської імперії Гетьманщина втрачає незалежність, навіть автономію, а після 1685–1686 рр. знищується фактична незалежність Української Православної Церкви, Київську митрополію перетворюють у рядову єпархію, запроваджують московські порядки, тоді Видубицький монастир опиняється у особливо складній ситуації. До того ж коли після мору 1710 р. в Києві померла переважна більшість ченців, коли сталися пожежі 1651, 1718 та 1760 р. внаслідок яких загинуло чимало документів, що доводили право обителі на ряд маєтностей, ситуація монастиря була особливо складною. Крім того за твердженням монастирської верхівки (у 1875 р.) уніати, в руках яких була обитель в першій третині XVII ст.) «увезли с собой все монастырские драгоценности, а архив, как гласит предание, уничтожили» (наявні в збереженій частині архіву документи почасти спростовують це твердження)».[6] Тому ще на початку XVIII ст. архімандрит Лаврентій Горка збирав гетьманські універсали стосовно монастиря та інші важливі документи, у 1720 р. давав робити з них офіційні копії і видно почала створюватися копійна книга. А 1753 р. тодішній намісник ієромонах Іларіон та ієромонах Віктор звернулися до київських архівів, щоб скопіювати найважливіші документи для дове-дення прав обителі в суді і вже тоді почала формуватися копійна книга обителі.

Цей період дещо неясний в історії монастиря, принаймні якщо говорити про його ігуменство. У 1754 р. ігуменом був як нами встановлено Василь, хоча досі вважали його тільки якимсь правителем. В той же час говориться про Леонтія Злотницького, котрий був ігуменом з 1753 по 1756 рр. о. Леонтій дуже хворів, особливо в останні роки свого ігуменства, тому пішов з посади за власним бажанням у Свято-Софійський монастир, де невдовзі й помер. Навряд чи він міг займатися в ці роки архівними справами. Очевидно роботу над копійною книгою було продовжено з ініціативи випускника Києво-Могилянської Академії, потім реєнта та писаря київської консисторії та митрополичої кафедри ієромонаха Якова (був ігуменом Видубицького монастиря у 1767–1774 рр.). Як мінімум вже у 1772 р. у Видубицькому монастирі існував свій упорядкований архів, яким відав ієродиякон Йоасаф, котрий видавав, наприклад, архівні справи для судових процесів, що їх мав вести

з доручення керівництва обителі канцелярист Квітницький, вихованець Києво-Могилянської Академії.

На той час Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир, який був приблизно того ж рівня що й Видубицький, диспонував вже кількома копійними книгами. Здавалося, що Видубицький монастир надолужує відставання у цьому відношенні (до речі, Видубицький монастир був єдиним з київських, який не мав своєї надрукованої історії, а єдина праця С. Т. Голубєва про нього вийшла лише в XXI ст.) і тут за всіма ознаками важливу роль відіграв саме ігумен Яків. Саме він у жовтні 1768 р. надіслав ченця Феодосія і послушника Михайла Подільського в магістрат, щоб вони в тамтешньому архіві склали перелік найцінніших документів стосовно земель Видубицького монастиря, очевидно для того, щоб включити їх у заплановану копійну книгу. До 1769 р. ієромонах Віктор і чернець Іонафан були скеровані до київської полкової канцелярії і київського гродського суду, щоб розшукати там потрібні справи і зробити їх копії. І дійсно чимало копій було зроблено і завірено печатками київської губернської канцелярії[7]. В часи ігуменства Якова продовжував свою діяльність ієромонах Іларіон, той самий, що «сводил» чимало документів копійної книги і вірогідно скопіював ряд з них. Саме о. Яків займався упорядкуванням монастирського діловодства (так ним було виявлено, що протягом 1768–1773 рр. в обитель увійшло 4031 «указных и мнстрских діл», і тільки щодо 892 було прийнято рішення монастирського собору)[8]. Але робота над книгою була перервана (через смерть о. Якова?). Однак коли рукопис цієї книги був у друці, ми виявили цілий том документації Свято-Михайлівського монастиря (гетьманські універсали, царські грамоти, найважливіші судові документи, реєстри справи тощо). Ці копії документів були списані 2–3 каліграфічними почерками у 1769 р. і завірені печатками київської губернської канцелярії[9]. Звичайно після кожного документа робився такий запис (змінювалися лише записи, в котрих фіксувалися дні й місяці копіювання): «Сия копия списана в киевской губернской канцеллярії из іміющагося в оной канцеллярії производимого в 1720 году Киевовыдубицкого Михайловского мнастыра с Киево-Печерскою лаврою о спорных землях діла с представленной того Выдубицкого мнстра от игумена Лаврентия Горки подлінной грамоты и засвидітелствованной тогда копії и в силу учиненного в оной же губернской канцеллярії декабря 2 1768 году по челобитной означенного Выдубицкого монстра игумена Якова з братиею определения в тот Выдубицкий мстир дана 1769 года июня 30 дня», «(…)* Василий Флеров», «Сей копиї ея императорского величества киевской губернской канцелярії печать») тому ми не будемо його повторювати в археографічній легенді при публікації. Копії завірялися печаткою з червоного сургучу губернської канцелярії. Це був скорочений варіант копійної книги, в якому містилися основні документи, однак тут бракує документів мозирської, корсунської та ярославської груп, багатьох документів київської групи, не кажучи про справи щодо порушення ченцями монастирської дисципліни. Також вдалося виявити оригінали чотирьох

документів (ярославська група), які опубліковані нами за їхньою копією з копійної книги. Суттєвих різночитань тут немає.

Створення рукопису № 244 слід віднести очевидно до початку XX ст. До нього увійшли як початки книги (мозирська, корсунська та ярославська групи), так і заготовки до неї, а також все, що стосувалося монастирського життя. Маємо на увазі документи про порушення ченцями монастирської дисципліни (насамперед зловживанням алкогольними напоями), опис речей конкретних померлих ченців, тощо і навіть такі, які не мали ніякого відношення до Видубицького монастиря.

Слід відзначити, що Свято-Михайлівський Видубицький монастир диспонував свого часу добрим архівом, але старий Київ з його архівними зібраннями неодноразового потерпав від сильних пожеж. Але з середини XVIII ст. монастирський архів швидко зростає і досить непогано зберігся, а його матеріали знаходяться в Центральному Державному Історичному Архіві України у Києві (далі – ЦДІАУК), де у фонді 130 знаходиться 2410 справ за 1565 – 1919 рр., а також в Інституті рукописів Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ). Тут у трьох фондах зберігається 713 справ (10). Оскільки книга зберігається в ІР НБУВ ми вирішили доповнити її за рахунок інших справ цього зібрання. Щодо матеріалів ЦДІАУК, то до них ми зверталися епізодично з огляду на велику кількість справ і те, що вони стосуються переважно XIX – початку XX ст. Відзначимо також, що історія обителі була об'єктом дослідження дореволюційного історика проф. С. Т. Голубева і його солідна праця разом додатком з джерел XVI–XVIII ст. (всього 127) була через 125 років видана проф. В. І. Ульяновським. Останній вірно вказав на «велетенську цінність документальної частини книги»[11].

Публікація копійної книги значно прояснює історію монастиря, але її незавершеність дається взнаки: так, до неї увійшли лише частково гетьманські документи та документи козацької старшини. Все ж тут є деякі з цих документів, також листи вищих церковних ієрархів – київських митрополитів, православних єпископів (святі Костянтин Острозький, Петро Могила та Феодосій Углицький; видатні діячі Православної Церкви Єлисей Плетинецький, Климентій Старушич, Варлаам Страховський), визначних культурних діячів (богослов Ігнатій Оксенович Старушич, письменники Антоній Радивиловський і Лаврентій Горка та інші). Є й універсали-привілеї королів Речі Посполитої (Стефан Баторій, Сигізмунд III, Владислав IV, Ян Казимир, Михайло Вишневецький, Август II та Август III), царів і цариць Росії (Петро I та Іван V, Єлизавета), документи високопоставлених представників панівного класу Речі Посполитої (князі Корецькі,)* тощо.

* Відзначимо, що деякі документи з видубицької копійної книги публікувалися нами раніше, наприклад документи мозирської групи, публікації на сторінках журналу «Сіверянський літопис». Нами були також опубліковані два листи архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетинецького (Мицик Ю. Нововиявлені документи православних ієрархів XVII ст. // Український історичний журнал. – 2014. – № 6. – С. 167), а В. Ринсевичем – по одному листу Богдана Хмельницького та коменданта мозирського гарнізону Матвія Гафиловича (Універсали Павла Полуботка. – К., 2008. – № 345, 462).

Вони підтверджували майнові права монастиря і тому зберігалася особливо дбайливо, часом зберегліся в двох і більше копіях. Вони зокрема засвідчують, що Свято-Михайлівський Видубицький монастир здобував свої маєтності не тільки цілком легально, але й чесно, бо отримував їх від віруючих як пожертви (як подяку за молитви за здоров'я, за спомин душ), купував та вимінював. Це йде врозріз з поширеним в радянській історіографії стереотипним уявленням про монастирі як центри мракобісся, здирництва й наживи. Тут, до речі, слід відзначити упередженість відомого дореволюційного історика О. М. Лазаревського, який окремі факти неправомірного здобуття монастирями підносив як систему, тенденційно підбираючи факти. До речі, ці історики не звертали уваги на те, що монастирські маєтності часто були об'єктом постійних зазіхань з боку світських осіб. У цьому легко переконатися, прочитавши наприклад гетьманські універсали, більшість з яких присвячена обороні монастиря від кривдників.

Варто назвати основні маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, які часто згадуються в копійній книзі уже хоча б тому, що навколо їх часто точилися судові процеси. Це – Звіринець у Києві і прилягаючі землі разом з Либідською переправою через Дніпро, Осокорки, с. Лісники і деякі довколишні села й землі (Гнилець та ін., що знаходяться під Києвом поблизу його південної околиці), с. Свиноїди на берегах Десни (нині злилось с селом Рожнів); с. Дацьки на Корсунщині; с. Ярославка Бобровицького району Чернігівської області; села Нестановичі, Волосовичі та деякі інші (сучасного Октябрьского району Гомельської області Білорусі). Нагадаємо, що Мозирський повіт як мінімум до 1648 р. входив до складу Київського воєводства. В книзі названі десятки історичних топонімів, переважна більшість яких зникла і у цьо-му теж цінність книги як історичного джерела. Так, в документі № Д78 названо місто Козелець і наводиться інша назва цього міста «Козелей». Вражає кількість озер, які існували в околицях Києва.

Інформаційний потенціал «книги-архіву» значний. Так в її складі є невеликий монастирський літописець. Він починається із опису заснування Свято-Михайлівського Видубицького монастиря і тут велике місце відводиться великому князю київському Володимиру Святому та його внуку Всеволоду Ярославичу. Увага до першого князя, взагалі характерна для церковних літописців[12], є природною, бо Володимир увійшов до історії насамперед як хреститель Русі. Увагу ж до князя Всеволода легко пояснити тим, що він заснував Видубицький монастир. Багато місця приділяється також Печерському монастиреві, який знаходився по сусідству. Само собою на першому місці знаходиться історія Видубицької обителі, причому приділяється увага не тільки древньому періоду його історії, а й пізнішим подіям, в т. ч. й відносно недавнім, коли монастир потрапив у руки уніатів і коли він був повернений православним. Останнє трапилося завдяки насамперед київському митрополиту св. Петру Могилі (його роль високо оцінюється літописцем). Якщо при викладі давніх подій автор передає відомі дані, то при ви-

кладі подій XVII – початку XVIII ст. він наводить невідомі або маловідомі факти. Це стосується насамперед Гнилецького монастиря. Останній знаходився біля с. Лісники (власність князів Корецьких), що поблизу південної околиці Києва (поблизу Пирогова) і тут знаходилися невеликі маєтності Видубицького монастиря. Літописець пов'язує початки Гнилецького монастиря з печерою св. Феодосія Печерського. Останній як свідчить твір Сильвестра Косова, під час Великого посту молився в таємній печері в «монастирському селі»[13], а в літописці конкретизується, що це місце було там, де виникнув Гнилецький монастир. Перша ж документальна згадка про Гнилецьку обитель є в грамоті київського митрополита Йосифа Солтана 5. 07. 1504 р., є в літописці дані про її відродження, називається й ім'я митрополичого слуги Микули Панкевича, який доглядав монастирських земель. Однак вони були захоплені князем Юхимом Корецьким на початку XVII ст. і протягом кількох десятків наступних років навколо них відбувалися судові процеси монастиря з удовою князя Корецького – Анною та їх нащадками (ці матеріали чи не найбільше відбилися в копійній книзі). На цих процесах ченці наголошували, що тут знаходяться руїни монастиря і відносили їх до часів київських лихоліть (автор літописця вважає, що це спричинило нашестя орд Батия в середині XIII ст.). Церковні руїни легко можна було виявити ще в першій половині XVII ст. і це давало монастирю важливий аргумент на суді, бо це засвідчувало, що урочища й села Куликово й Кальний Луг здавна належали Видубицькій обителі.

Є й інші важливі дані, наприклад про поховання в монастирі чи то київського князя Семена Олельковича (1470 р.) чи то незнаного досі архімандрита цього монастиря Іоанна, існування коло монастиря в ті часи окремого містечка і жіночого монастиря, пов'язання Гнилецької обителі з київським воєводою на початку XVI ст. Андрієм Немировичем (він повернув Гнилець, яким володіли київські митрополити у власність Видубицького монастиря).

Яскраво продемонструвати інформаційний потенціал копійної книги можна і на прикладі документів корсунської групи. Вони були переписані в основному двома різними почерками середини XVIII ст., а копіїстами виступали ієромонахи Іларіон і Гавриїл. Необхідно відзначити, що в ній зберігаються документи корсунської полкової канцелярії, котрі (як і полкових канцелярій правобічної Гетьманщини збереглися в мізерній кількості). Так, у фонді Корсунська полкова канцелярія ЦДІАУК є всього чотири документи другої половини XVII – початку XVIII ст., які ми надрукували у «Корсунському часописі»[14]. А у копійній книзі Видубицького монастиря їх збереглося 15. Насамперед відзначимо один універсал гетьмана Івана Скоропадського, два листа корсунського полковника Андрія Кандиби, які досі не друкувалися. Таким чином, хоч трохи, але поповнюється «Український дипломатарій XVI–XVIII ст.», в якому заплановано видати всю документацію козацької старшини. Ці та інші документи, які наводяться нижче, проливають світло на історію Корсунського полку, особливо початку XVIII ст. Виявляється в часи Ма-

зепи продовжувалося життя на цих теренах, незважаючи на роки Руїни, видно, що гетьмани Мазепа і Скоропадський розглядали Корсунський полк як невід'ємну частину Гетьманщини. Хоча ім'я Андрія Кандиби, корсунського полковника у 1708 – 1710, відзначається у одному з найавторитетніших покажчиків[15], але навіть там не зазначено ім'я корсунського наказного полковника у 1710 р. Михайла Романовича (був одночасно полковим суддею), а каденція іншого корсунського наказного полковника Семена Нестеренка показана у 1709 р., хоча як виявляється він був на цій посаді і в 1708 р., а ще до того ж обіймав посаду полкового судді. Полковник Яків Петрович (був на цій посаді у 1660 р.) – це Яків Петрович (за Ю. Гаєцьким), або точніше Яків Петрович Улезько, який за точнішими у даному випадку даними В. В. Кривошеї обіймав цю посаду у 1656, 1659–1662, 1663–1664 рр.[16] Чи не його родичами (братом і сином?) були корсунський священик Олексій Петрович, який згадується в документах № 193 і 194 під 1665 р. і Сила Петрович, полковий хорунжий у 1710 р. Документи проливають певне світло на біографії інших керівників Корсунського полку доби Руїни. Так, названо ім'я корсунського полкового судді у 1660 р. – Чиртан (явно тюркське ім'я) Павлович, полкового осавула Данила Сомтанського (?), у 1708 р. – корсунського сотника Павла Михайловича, у 1710 р. – наказного корсунського полковника Михайла Романовича. Влітку 1710 р. у Корсуні з волі гетьмана І. Скоро-падського перебував генеральний осавул Війська Запорозького Степан Іванович Бутович (обіймав цю посаду у 1709–1717 рр.).

Серед старшини 1660 р. бачимо Самійла Сухопару, Івана Дубину, (Григорія) Гуляницького, які були корсунськими полковниками у 1657 р. (Дубина), 1662, 1672 рр. (Гуляницький), 1660 (Сухопара, як наказний), у 1710 р. наказним корсунським полковником був Михайло Романович, (досі незнане ім'я); у 1707 р. наказним корсунським сотником і одночасно наказним корсунським суддею був Василиця (теж вперше з'являється в джерелах). З тих документів рукопису, які не увійшли в дану публікацію видно, що каденція полковника Семена Нестеренка припадає не тільки на 1709 р., а й на осінь 1708 р., що тоді ж наказним корсунським сотником був Грицько Швачка, а повноправним сотником – Павло Михайлович, каденцію ж домонтівського сотника Федора Томари можна продовжити як мінімум на 1694 рік. Можна встановити й імена декого з міської верхівки на початку XVIII ст. : старости (Василь Жданович), війта (Михайло Григорович, Павло Немирович, який одночасно був і городовим отаманом у 1710 р., Данило, Мойсей), городового отамана (Прокіп Херетченко (Черетченко), Стефан Єсифович (Єсипович), бурмистра (Данило), міського писаря (Стефан Стоцький, Тиміш Мовчан) навіть деяких козаків. Так, у Реєстрі Війському Запорозького 1649 р. бачимо Павла Тучу (у Гаркушиній сотні) й братів Антона та Якима Гаврюшенків (у Демковій сотні) та ще деяких осіб. Так, універсали короля Речі Посполитої Михайла Вишневецького (панував у 1669–1673 рр.) шляхтичу Стефану Кобилецькому (Кобилянському) засвідчують його участь венеціансько-османській війні 1645–1669 рр.,

яка точилась на о. Крит, його тяжкі поранення, кількарічний турецький полон (гребцем-невільником на галерах). Досі було трохи відомо про Григорія Кобилецького, ніжинського сотника у 1649 р., ніжинського наказного полковника у 1655 – 1656, 1658 рр. і Семена Кобилинського, київського хорунжого у 1670 або 1682 рр. Стефан очевидно доводився їм рідню. Неясно тільки, коли він воював на боці Венеції і опинився на турецьких галерах, бо ця війна тривала з 1645 по 1669 рр. В 1703 р. він вже не жив (померла на той час його дружина і син) і він заповідав наданий королем Михайлом Х. Дацьки своєму рідному брату Андрію, який раніше проживав у Олишевці, мріяв про чернецтво і врешті постригся в ченці у Видубицькому монастирі під іменем Антоній, а через якийсь час, відчуваючи наближення смерті, заповідав цей хутір монастиреві. Цікава історія і черниці Вознесенського Києво-Печерського жіночого монастиря Феодосії Мартишенко – Хмельницької, яка разом із синами Стефаном і Михайлом за участю ігумені Марії-Магдалини Мазепи (матері гетьмана) до квітня 1710 р. продала свій х. Педани Видубицькому монастиреві. Цікаво, що Феодосія була удовою по Кіндрату Мартишенко, прозваного Хмельницьким. Це не міг бути нащадок Богдана Хмельницького, але можливо його родич, скажімо нащадок його двоюрідного брата Захара. Був серед дацьківських козаків і Омелько Небаба. Враховуючи, що це прізвище досить рідкісне, можна припустити, що цей козак доводився якоюсь рідню славнозвісному чернігівському полковникові Мартину Небабі. Цікаві деталі. Так, козак Сава Шульженко мав дідівську землю під Корсунем, а сам жив у Манжелії у пониззі Псла (тоді село Омельницької сотні Миргородського полку) Можна довідатися з наведених нижче документів і про представників духовенства, в першу чергу про ігумена Видубицького монастиря Варлаама Страховського, завдяки енергійній діяльності якого значно збільшилися монастирські володіння на Корсунщині. В заповіті ченця Антонія Кобилянського підписався також і о. Іван Углицький. Це рідний брат св. Феодосія Углицького, який був київським протопопом і в такій якості підписався у 1687 р. під актом обрання Івана Мазепи гетьманом на Коломацькій раді. Як свідчить документ, що наводиться нижче, о. Іван Углицький був живий і у 1703 р. і по-старому був київським протопопом. Є дані і щодо корсунського духовенства: о. Олексій Пет рович, священик Свято-Троїцького храму, був у 1660 р. митрополичим намісником у Корсуні (ймовірно родич корсунського полковника Якова Петровича Улезька); о. Гудицький – корсунський протопоп; о. Григорій Андрієвич, вікарний у 1707 р. священик Воскресенської церкви у Корсуні, видубицький чернець о. Гавриїл – «дозорця» монастирських добр у Корсуні, Феодор, священик у Дацьках. Під 1711 р. з неподаних нижче документів видно, що священик Гнат (Швайка) Шванка вже помер. Померла в Києві і його донька Федора (була похована у Видубицькому монастирі), після чого попадя-удова подарувала за клопотанням славнозвісного Лаврентія Горки свій хутір під с. Сотники і двір у Корсуні біля Спаської церкви. Проливається світло і на храми й топоніміку Корсуня (Свято-Микільська

і Свято-Іллінська церкви), Ситанська вулиця. Важливою є дарча Гафії, удови корсунського священика Гната, дана у 1711 р. Удова подарувала свою власність у Дацьках і Притилцях, а також свій власний двір у Корсуні за упокій душ померлого чоловіка і дочки Феодори, яка померла у Києві (там вона жила з матір'ю «в Забізі на Звіринці видубицком»). Цей документ подає цікаві дані про Корсунщину у 1711 р., вказує на нові монастирські маєтності і шлях, яким вони потрапили до монастиря, а перед тим (частина маєтностей) – до рук корсунського священика. Згадується і про дацьківського священика Феодора, говориться про смерть попівни Феодори Опанасенко у монастирі і її поховання на видубицькому монастирському кладовищі. Згадується про зв'язки попаді Гафії з Лаврентієм Горкою (1671 – 1737), ігуменом монастиря, який був також письменником, викладачем Києво-Могилянської Академії, єпископом (послідовно) Астраханським і Терським, Великоустюзьким і Тотезьким, Рязанським і Муромським, Вятським і Великопермським, другом київського митрополита Варлаама Ясинського, ректора цієї ж академії, і Феофана Прокоповича, теж ректора «могилянки», віце-президента Синоду, архієпископа. Певний матеріал дають наведені документи для історичної географії, дозволяють пояснити походження деяких топонімів Корсунщини від прізвищ колишніх власників: хутір Педани, Бобилів ліс, Білошапчин ліс (можливо слід пов'язати його з відомим старшиною часів Дорошенка), Шупиковщина. До речі, Шупики (Шупиченки) були досить знаним козацьким родом у Корсуні і як свідчить один документ (він поданий до друку в «Корсунський часопис») навіть дали одного корсунського полковника: Ілля Шупик (обіймав цю посаду в часи гетьмана Петра Дорошенка). Особливо цікавим є документ, написаний почерком XVII ст., у котрому міститься список монастирської власності у Корсуні та Корсунському полку.

Документи ярославської та мозирської груп проливають світло на маловідомі або зовсім незнані сторінки з минулого ряду населених пунктів України та Білорусі. Так, про монастирську маєтність с. Ярославку на Чернігівщині (Бобровицький район) немає навіть краєзнавчих розвідок, а в «Історії міст і сіл Української РСР…» абсолютно нічого не говориться про дореволюційний період історії села, за винятком дати заснування (1196 р.) і того, що на його околицях знайдено кургани скіфського часу та доби Київської Русі. Потім автори нарису про Бобровицькой район (і це село також) стрибають аж… у 1918 р., коли тут була встановлена радвлада[17]. Не менш важливими є документи мозирської групи (всього 31), які охоплюють період з 1543 по 1684 рр. Лише один документ невідомо з яких причин був вписаний у мозирський фрагмент (цикл) збірника. Це документ № 10 1584 року, який відноситься до Житомирщини (Овруч). Інші документи – це універсали, грамоти, листи королів Речі Посполитої (Сигізмунд-Август II, Владислав IV), гетьманів України (Богдан Хмельницький), київських православних (Макарій, св. Петро Могила, Сильвестр Косов) та греко-католицьких (Кипріан Жоховський) митрополитів, ігуменів Видубицького

монастиря та Києво-Печерської лаври, серед яких бачимо і св. Феодосія Углицького і видатних церковних і культурних діячів України (Єлисей Плетинецький, Ігнатій Оксенович-Старушич), місцевої шляхти, духовенства, селян тощо. Щоправда ці документи проливають світло майже виключно на господарську діяльність цих діячів культури. Одержувачами листів або такими, що в них згадуються, часом були видатні особистості, насамперед свв. Петро Могила і Феодосій Углицький, а також Миколай Радзівіл «Рудий» (1512 – 1584) – визначний державний і військовий діяч Великого князівства Литовського. В них мова йшла зокрема про належну монастирю медову данину та десятину з жита. Ці данини здавна платилися монастирю, але час від часу виникали проблеми з їх передачею і в цю справу втручалися навіть королі, гетьмани й митрополити. Сама по собі медова данина була не дуже обтяжливою: одне відро прісного, тобто свіжого, меду щорічно. Десятину житом селяни сплачували, оскільки користувалися монастирською землею («островом», тобто ділянкою землі, яка лежала всередині угідь іншого власника) і вирубували ліс під пашню. Але і в мирний час мав місце нерегулярний платіж данини, а коли територія Білорусі стала ареною збройного протистояння між Україною (Гетьманщиною) і Річчю Посполитою, а потім і Московської держави та Річчю Посполитою це із зрозумілих причин часто ставало неможливим. Це яскраво ілюструє лист мозирського підстарости Вовка (Волка) до ігумена Видубицького монастиря св. Феодосія Углицького (№ 288).

Документи мозирської групи проливають певне світло не тільки на склад міської верхівки Мозиря (старости, підстарости, судді, підсудки, писарі тощо), але й на склад монастирської братії Видубицького монастиря і Києво-Печерської лаври, рядового духовенства Мозирщини, навіть часом і грекокатолицьких монастирів (№ 20). У документах мозирського циклу згадуються й інші населені пункти крім Нестанович і Волосович. Це Багримовичі, Воротинь-Перетрудовичі, Загаль (Загалє) Калінковицького району, Колки, Копаткевичі, Секиринці, Теребовичи, Михайлівське сучасного Петриківського району Гомельської області. До речі, останнє село очевидно взяло свою назву з тої причини, що раніше було володінням Видубицького монастиря. Збереглися й давно забуті місцеві топоніми. Особливо цінність являє документ № 3 («Витяг з ревізії земель Мозирського замку»), де вказані маєтності монастирів Києва. Його доповнюють деякі документи цієї ж групи,наприклад № 267, де вказуються маєтності Видубицького монастиря на Мозирщині і повинності селян. Ці документи являють собою важливе джерело для краєзнавців, тут часом подаються імена священиків, навіть імена й прізвища мешканців цих сіл, топонімічні дані. Документи написано тогочасною канцелярською мовою з домішками церковнослов'янської, в тканину якої вплелись слова з народної української та білоруської мов, наприклад «сябри». Слід сказати, що копіїсти середини XVIII ст. не завжди правильно прочитували текст і як мінімум трапляються розбіжності у написанні прізвищ та топонімів.

Не менше оригінальних даних в документах київської групи, яка є найбільшою за обсягом. Досить сказати, що тут міститься понад десять документів XVI ст., документів, які проливають світло на життя Києва та його околиць в XVII – XVIII ст., джерел, які вказують на освітній рівень монастирської братії тощо. Слід відзначити, що в документах, які стосуються внутрішнього життя монастиря, знаходимо досить багато справ про порушення ченцями дисципліни, насамперед про їхнє пияцтво. Це не повинно дивувати читача. По-перше. Якщо візьмемо будь-яку тогочасну документацію, то порушення житейських норм (кримінальні злочини, «наїзди», пияцтво тощо) ретельно фіксувалися і зберігалися органами, які безпосередньо чи опосередковано виконували і судові функції. По-друге, монастирі Російської імперії навіть на початку XX ст. виступали і в якості місць покарання священнослужителів. По-третє, ці справи датовані XVIII ст. На той час Православна Церква в Україні була майже повністю підпорядкована РПЦ і тому негативні риси в житті монастирів значно посилилися. Якщо скажімо св. Петро Могила нещадно боровся за чистоту церковних рядів (наприклад за його вимогами овдовілий священик, який одружувався вдруге, підпадав під заборону), то явно дисонує з такою лінією рішення ігумена Якова (всупереч думці братії) залишити в монастирі гіркого п'яницю ієромонаха Дормидонта (який навіть відмовлявся служити Літургію!), оскільки це суперечить указам покійного київського митрополита Арсенія Могилянського.

Не бракує оригінальних даних і в численних документах, які наводяться нами в додатках. Можна вказати тільки на одну звістку 1692 р. про полтавського полковника (наказного?) Романа Гоярина (№ Д120), котрого не згадують інші джерела.

В цілому ж, матеріали «книги-архіву» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у мають важливе значення в якості історичного джерела XVI – XVIII ст. Вони дають цінну, нерідко унікальну інформацію щодо історії даної обителі у XVI – XVIII ст., дають можливість встановити імена настоятелів та час їхньої каденції, частково й склад монастирської братії, важливі факти біографій видатних діячів Української Православної Церкви і української культури. Вони є першорядним джерелом для вивчення майнового стану Видубицького монастиря, динаміки його змін, розмірів і кордонів маєтностей, кількості залежних селян і обсягу виконуваних ними повинностей тощо. Незавершеність копійної книги все ж негативно впливає на її значення як історичного джерела, але разом з тим має і деякі свої переваги. Адже тут були матеріали, які посилювали «непарадний» характер книги: крім судових процесів за маєтності тут представлені і документи про порушення монастирського уставу (пияцтво деяких ченців, бійки, крадіжки тощо). У цьому відношенні копійну книгу можна порівняти з матеріалами тогочасних судово-адміністративних органів: при читанні останніх може скластися враження, що населення складалося лише із злочинців. Копійна книга все ж дає уявлення про основне призначення монастиря – про невтомне служіння ченців Богу, про їх внесок в розвиток української культури (досить згадати хоча

б монастирські літописці), фрагмент, в котрому наводиться коротенький літературний твір моралізаторського змісту, філософський твір...

Робота над копійною книгою призвела до її досить повного оформлення. Ми ніби завершували справу ченців XVIII ст.! Документи були розбиті по групах, всередині яких були розташовані за хронологією. Суттєвим доповненням книги були документи з інших архівних справ Інституту рукопису НБУВ. В результаті додатки за своїм обсягом майже стали такі ж як і копійна книга. Їх виявилося більше, ніж попередньо ми сподівалися. Через це (треба враховувати і обмежений обсяг публікації) нам довелось відмовитися від залучення матеріалів з ЦДІАУК (фонд) і навіть залишити за межами публікації ряд матеріалів, виявлених в ІР НБУВ (так довелось відмовитися від публікації об'ємного рукопису (70 аркушів великого формату), де містилися листування 1765–1766 рр. обителі з козелецьким судом тощо. Інформаційні можливості додатків не поступаються копійній книзі. Так, серед виявлених і наведених в додатках документів є грамота XIV ст!

Варто сказати кілька слів про структуру даної археографічної публікації. Джерела, які в ній представлені, поділяються згідно з усталеними принципами на документальні й наративні. Документи копійної книги розбиті на кілька груп, як це і задумувалося її творцями. Спочатку подаємо документи, що стосуються власне обителі та її маєтностей в Києві і Київщині (Лісники, Свиноїди, Триліси та ін.), потім Ярославки – маєтності на території Чернігівщини, Корсунщини, врешті Мозирщини. Всередині кожної групи документи подані за хронологією, так само як і в додатках. Оскільки майже всі вони збереглися у вигляді копій, то в археографічній легенді ми цього не будемо вказувати. Лише вкажемо на оригінали, якщо вони трапляться і тоді підкреслені місця означають автографи, як правило підписи. Знаком […] показані відсутні місця у текс ті зазвичай через дефекти рукопису (обірваність, дірки), знаком (…)* – фрагменти тексту (зазвичай окремі слова або частини слів), які написані нерозбірливо. Слід зазначити, що ряд аркушів рукопису копійної книги є чистими (арк. 101 зв. – 102, 103 зв., 105, 113 – 114, 122 зв., 125 – 128 зв., 130 зв., 160 зв., 175, 176 – 177, 177 зв., 180 – 180 зв., 181 зв. – 182 зв., 225 – 225 зв., 229 зв., 255 зв., 263 – 263 зв., 267, 278 зв. 291 зв., 293 зв.).

При публікації використовувалися правила передачі тексту, розроблені Я. І. Дзирою[18]. Ці правила прості, зручні и логічні. Вони найбільше відповідають інтересам археографічного видання для його використання з метою історичного дослідження українських текстів XVII – XVIII ст. Так, літери «ять», «омега», фіта», іжиця», «пси» та «кси» передані відповідно літерами «і», «о», «ф», «и», «пс», «кс». Тверді знаки в кінці слів опущені, літера «ять» передається нами як «і». Однак ми зберігаємо літеру «g» на місці «г» чи «кг», відновлюємо без застережень останню літеру «о» у займенниках («ег(о)», «тог(о)» тощо), титла не розкриваємо, оскільки вони стосуються загальновідомих слів, наприклад: Бг – Бог, Дх – Дух, Хт – Христос, мнст – монастир, п. – пан, мл. – милість. Датування скрізь передається арабськими цифрами,

хоча в документах воно подається по-різному (буквами кириличного алфавіту, арабським цифрами, інколи й тим та іншим способом в одному документі). Польськомовні тексти (їх небагато) подаються без перекладу. Це пояснюється близькістю української та польської мов та необхідністю економії місця.

Висловлюємо щиру подяку Миколі Ярмусю за проведення макетування даної книги.

Упорядники «копійної книги»:

о. Юрій Мицик, д. і. н., проф. – арк. 101 – 400, вступ, коментарі, додатки, іменний та географічний покажчики;

Іван Синяк, к. і. н. – арк. 1 – 100;

Інна Тарасенко, к. і. н. – арк. 175 – 300, додатки, географічний покажчик;

Поліна Яницька арк. 101 – 175.

---

[1] Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI – XVIII ст. (упорядники: Ю. А. Мицик, С. В. Сохань, Т. В. Міцан, І. Л. Синяк, Я. В. Затилюк) – К., 2011.

[2] Документальна спадщина Свято-Преображенського Максаківського монастиря XVI – XVIII ст. – К., 2015.

[3] ІР НБУВ. – Ф. 59. – Оп. 1. – №6361; ЦДІАУК. – Ф. 137. – Оп. 1. – № 127.

[4] ІР НБУВ. – Ф. XIV – № 3701.

[5] ІР НБУВ. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 304.

[6] Ульяновський В. І. поцілований музою Кліо: історичні «світи» Степана Голубєва й загадка видубицьких сюжетів у його творчій спадині. // В кн. Голубев С. Т. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастыря. – К., 2011. – С. 143.

[7] ІР НБУВ. – Ф. 160. – № 752.

[8] ІР НБУВ. – Ф. XIV. – № 3717, 3720.

[9] ІР НБУВ. – Ф. II. – № 5969.

[10] Архіви, колекції та зібрання державних, громадських та релігійних установ у фондах Інституту рукопису. Путівник. – К., 2015. – С. 126 – 127. Тут міститься стислий огляд рукописних книг Видубицького монастиря.

[11] Голубев С. Т. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастыря. – К., 2011. – С. 160. Професор В. І. Ульяновський також ґрунтовно дослідив посвяту старовинного княжого храму Видубицького монастиря чуду архангела Михаїла в Хонах. Див. Ульяновський В. І. «Видубицька історія» про хрещення киян крізь призму посвяти давнього собору. // УІЖ. – 2013. – № 5. – С. 40 – 59.

[12] Див. зокрема: Мицик Ю. А. Володимир Святий в українських літописах // Святий рівноапостольний Володимир – творець Української держави. – К., 2015. – С. 390 – 392.

[13] Косов С. Патерик. – К., 2007. – С. 46.

[14] Мицик Ю. А. Унікальні документи Корсунської полкової канцелярії XVII – XVIII століть // Корсунський часопис. – Корсунь-Шевченківський, 1996. – № 4. – С. 3 – 6.

[15] Gajecky G. The Cossack Administration of the Hetmanate. – Cambridge, Massachusets, 1978. – V. 1 – 2; Кривошея В. В. Українська козацька старшина. – К., 2005.

[16] Gajecky G. The Cossack Administration of the Hetmanate. – V. 2. – С. 619; Кривошея В. В. Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 28.

[17] История городов и сел. Украинской ССР. Черниговская область. – К., 1983. – С. 216.

[18] Літопис Самовидця. – К., 1971. – С. 39 – 41.

Список скорочень

Арк. – аркуш

АУ – Архіви України

ІР – Інститут рукопису

НБУВ – Національна Бібліотека України ім. В. І. Вернадського

СЛ – Сіверянський *л*ітопис

Труди КДА – Труди Київської Духовної Академії

УІЖ – Український історичний журнал

ЦДІАУК – Центральний Державний Історичний Архів України у Києві

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА

Київська група

№ 1

Не раніше початку XVII ст. – Реєстр документів XVI – початку XVII ст., на підставі яких надавалися маєтності Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві.

«Сумма документов на две селище Игнаткова и Игнатковець до манастира Видубицкого належачим, положением* находящиеся в Бгу митрополитом*. (*слова між зірочками дописані. – Ю. М., І. Т.)*

1

Року 1541 марта 5 дня. Крол его мл. Жигмонт права и лист на тие селисча и иншие разные кгрунти, наданя през неякого Ефрема, игумена манастира Видубицкого, показание, конфирмует. Которая конфирмация ест в руках.

2

Року 1571 октебра 5 д. Тую конфирмацию до акт земских киевских неякий Яким Сулкевич пер облятам подает. Але того в актах земских найти не могут, подобно любо в Новгородку, любо в Вилни, бовем суцепти.

3

Року 1542 сентебра 15 д. индикта 14. Тот же Ефрем, игумен, в замку киевском перед Михайловичом Сангушком Кошинским (*описка, слід читати «Коширський. – Ю. М.)* маршалком кр. его мл., а справцою воеводства Киевского, скаржится игумен о зловене озер Сутовки и Превлоки в Триполю от того ж Дашкевича Остафия и неякое панее Оленчиное мнастиреви надати на уходников кр. его мл., быховцов, то ест на Костя и товариство его там наказанное Костю присегу третего дня, где не присегал. Тот документ з печатю.

4

Индикта 14 марта 21 дня. Метрополит киевский Макарий пишет лист напоминалний за инстанциею того ж Ефрема, игумена видубицкого, до Богдановое Косташовичовой, боярки кролевское земли Киевское, аби криниц рибних и езер от Остафия Дашковича и Оленчиное манастирови наданих, занехала и болше их не ловила под клятвою.

5

Року 65 августа 21 д. Иван Федорович Чарторийский, справца воеводства Киевского, посилает позев по Григорея Обдулу, аби становил до замку киевского противко Антонию, игумену видубицкому, о гвалтовное побране десетини с пол[ь] манастирских у Триполя, визваляючи

его с першого нестаня взглядом послуг его, на которих был при боку его на послузе господарской.

6

Року 1565 юля 5 д. Тот же Чарторийский дал лист заручний на Обдулу, аби болше десетини своеволне с пол[ь] манастирских, у Триполя лежачих, не брал и не зводил под закладом 30 коп грошей на замок.

7

Року 1517 (*описка, бути – «1567». – Ю. М., І. Т.)* сентебра 5 д. Перед тим Чарторийским на Киеве очевисто ставши Федор Дідкович а Гришко Обдуля, Антоний, игумен, маючи межи собою спор о тие кгрунти десетинние, назначили собе рок виехати и тое все межи собою успокоїти на день святое Покрови. Чого и княжа его мл. Чарторийский позволивши, сам из паном Федором Тишою, намесником киевским, виехати обецует.

8

Року 1566 мая 10 д. Чинечи досить тому виездови, ставилися на кгрунт обоя сторона. Там за доводами сведков наказано присегу игуменови видубицкому, который потом присегу тую триполским пустил. А потом и тие одпустивши, розграничене межи собою и заезд кгрунту чинит триполским еднаним обычаем признаваючи, иж именя своего Стримятис, о которое упор шел, тая угода ест ин скриптис Федора Триполского автентим под 4 печатми дана. Которая мает быти в руках у пане Корсаковое, бо так написано, же ест.

9

Того ж року и мсця. Игумен видубицкий тую угоду с триполскими в Дубне пред небожчиком князем воеводою киевским до книг подает очевисто. Чого ест икстракт автентице с подписом писара пана воеводиного Шашкевича, а с печатю княжати самого.

10

Року 1570 генваря 17 д. Григорей Шваб, игумен, з Семеном Гречкою, возним, чинят оповедане на роках земских киевских на Федора Дідка о похвалку, которую чинит так на него самого, яко и подданих его игнатковских.

11

Року 1570 генваря 25 д. Суд земский киевский дает лист напоминалний игумену на того Дідка, заручаючи на господара его мл. стом коп, аби так ему самому, яко и подданим его похвалок не чинил и в покою заховал.

12

Року 1570 генваря 25 д. Перед намесником киевским Василем Лаем а Василем Климовичом Григорий Шваб, игумен, чинил оповедане на Дідков о кгвалтовное захожене грунтов и попсоване старих границ и рубежов. Где ему возного придано на огледане границ. Которого огледаня реляцию ин еодем акту учинил.

13

Отец метрополит киевский Девочка, гди вже триполские не толко кгорунти забирают, але тие обадве селища з луками и з озером и езом в небытности игумена Серафиона забирали, позивает до земства, але иж

жодного участника не вложено у позов, волност од терміну наступила, реляция в гроде мает быть сознанная.

14

Итерим, коли небожчик пан Павел Дорогостайский с тими трипольскими за певною интерцизиею, межи собою даною в року 1603 октебра 11 дня, од Обухова виезд чинил. Там игумен видубицкий Юзеф Биковский респекту тих всих прав документов, границ, протестаций, якие заходили, станувши межи ними на кгрунте границ боронит, отповедаючися з правом своїм церковним. Где пан Дорогостайский на кгрунт виехавши, не признавает им тих добр Стриматич одно чернцом и так деклярует, же не мае рационем тих добр Стриматицких з ними тих границ, одно з чернцами. О чим есть реляция двох возних у книг кгродских киевских сознанная.

15

Того року юля 10 д. Тандем за зошлого негди отца метрополита киевского возривши в тие документа и листи, якие уже заходили от небожчика Девочки, метрополита, урядник метрополиї Якуб Крушинский чинит протестацию на уряде кгродском киевском на тих трипольских про они упационер тих двох селищ, где и реляцию записует.

16

Року того ж октебра 2 д. На роки земские воеводств сужоние запозвано всих участников триполских. На которих то роках шесть братий запустилися везати в копе, а з другими, що ся озивали, суспенса дотол аж би ся и с тимы взданними (?) росправило.

17

Того ж року ноября 24 д. Тандем гди тие триполские, хотячи тие добра церковние и селища звишменованние ку далшой посесиї узурповати, ведаючи, же зошлий отец метрополит за униею был в краях одлеглии, перекотивши грунт церковний, запозвали пана Дорогостайского о посягнене якоби добр своїх, где трибунал одсилает до подкоморого на поли, гди термин, перед подкоморим припал, там чернци манастира Видубицкого з правом своїм приповедаются, где и пан Дорогостайский не признавал з триполскими континуїтатем е[д]но з чернцами».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 292 – 293. – Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 2
Між 1535 – 1556 рр. – Київ. – Свідчення митрополичого урядника щодо справи спірних озер.

«[…]митрополитом его млстью и манастырем стого Михаїла Выдубицкого […]то в привилиях их не ест описано, бо ест в них у Вишенках свої особливые […ит] млстю и манастыр стого Михаїла Выдубицкий як у Вишенки[…] их ничим ся не вступуеть, однож тые озера вышемененые

црковные […] (…)* поискивают з вічных часов за колкост гсдрей перед тым поки еще и ви[…бы] ли даны, а от того часу и до сих часов завжды супокойне ку церкви Божией стго […] [свя]того Михайла Выдубицкого держаны были; однож Летковая из сынми своими четырех або пети літ невиннес прожне почала о то впоминати, якож та[…]ного держаня, иж тые озера здавна на тые цркви Божи супокойне сут держаны […]пи доводом добрым сводлуг обычая статуту управ земских, а Летковая з сынми […]тым же обычаем, ачколвек тых озер не маем на листах и привилиях наших мено […] на то маем довод слушный, которые добре того сут відоми, иж то сут оз[е]ра властныї […]етского, окром одно озеро Брызніл, которое кнзь Дмитрий Путятич з волею […]о надал на церков Божю, то ест црковное митрополе, а болш того ни одного црков […]там не мает. А так мы выехали на огледане тых озер и привели нас Лет[ковичи…] напервей до озера Брызнеля, которое ест посредку земли их вишенское; мы пы[...] по озеро, Василей повідил, иж тое озеро звечистое црковное Брызніл из забтою (?) того, а есть то за одною закотою, жерела Брызнела аж до Золотчи, а Летковичи повідили […]озеро и в жерела и в закоты и в Залозное не вступуем, бо то ест надане на црков Божю […] потом нас привели до озера Татинца и до озера Романовы калиты, а потом до озера Миничова и до жерела Миничевского, тое дей жерело пошло в Татинец […][по]відил Василей, якобы на том жерелі и котци (*описка, слід читати «копци». – Ю. М.)* ставливали митрополи люди аж до в кождого озера зособна, пытали обіюх сторон: чиї бы то озера были, а так Летковичи […], иж то сут озера нши отчизної, а Василей повідил, иж то сут озера звечистыї, а коли было назавтрей Летковая з сынми своїми предся допиралас скончаня […]о тые вси озера яко о тыї, што меновал их Василей Пацкевич црковными софейски[ми] […]так теж и о тыї, которыї меновали были стго Михаїла Выдубицкого и повідили Федор [и Олех]но Летковичи, иж то озера Татинец, Романова калита, Миничов, Гачища а Бернви[ща…] сут их власные отчизные вишенскиї. Я, врядник софейский митрополита его млсти […] Пацкович повідил, иж то ест власные вечистые о[зера] [мона] стыр[ей] церковные […] три озера цркви стого Софея, а три озера стого Михаїла Выдуб[ицкого] [... зро]зумевши, кгды Летковая з сынми своїми тых озер, которых под[…] а манастырей стого Михаїла Выдубицкого ищуть на привилиях описанных не мают и сами теж то сознали, иж одно озеро Брызніл[…] есть митрополе црковное, а Василей Пацкевич при том озере Брызнели вышемененые менит быти црковными водлуг обычая статуту прав смо[трели…], а ліпшого доводу світков межи ними з обеюх сторон и росказали есмо им обі […] осмънадцяти світков перед нами поставити и кгды Летковая и сынове е[е…поста]вили свою осмънадцат світков, пытали есмо водлуг обычая права потр[…]ваючи, кождых зособна если бы того свідоми, чиї то озера сут. Они розными […], которыї у Вишенках на входех от Берендія и от небожчика Летка бывали и и[…] одно того не свідоми, ани відают яко которое озеро зовуть, бо теж жадн[ого…] отчичом: одны были з Смоленска, инши з Лук Великих заполоненыї, а нікоторые […] земли, а другие з Мозыря и з Чорнобыля и з ын-

ших замков, а нікоторыї з н[…] есмо в тых Вишенках на входех и слыхали есмо от Берендея и от Летка, иж […] ведали у Вишенках их одно озеро митрополе, менили быт Брызнел, а сами бол[…]а потом, выслухавши оных всих світков, Летковичом росказали есмо Василею […сто]роны митрополита его млсти и цркви стого Михаїла Выдубицкого світки […] ставити и кгдыж Василей поставил осмънадцат свідков, пытали есмо их откул бы. Нікоторыї повідили, иж суть тутошни отчичи киевскиї, некоторыї отчичи манаст[ыря], а нікоторыї манастыря стго Николы Пустынского, а инши з міста Киева име[на …кож]дых зособна пытали: если б того свідоми были, чиї то озера у которыї межи тыми ст[…] войдет, они вси восполок ув одно слово повідили, иж тые озера Брызнел, Минич[ов, Ро]манову калиту на црков стого Софея митрополю, а Гачища, Бернвища, Калное на Михайловский Выдубицкий волочивали за колко воевод и митрополитов киевских […ту]тошниї отчичи того суть добре свідоми, иж то звечистыї власные црковные озера знат я кождного сведка меновите, записати казали и выслухавши с обу сторон світков выгр[…] есмо тому , иж ачколвек Летковая и сынове ее мают привилия и листы короля его млст [на Ви]шенки, але тых озер меновите на твердостях их ніт, а к тому довод црковный наміс[ника] Софейского митрополита его млсти ліпший и слушный, бо вси світки тутошние отчичи и [ру]ки дали есмо на повд[…] цоства[…] світками митрополита его млст межи которых ос[…] никоторых положил перед на ми лист митрополита его млсти ему дозволен[е…] ми ее правом и им ув отказе быти черес, который лист свой моцо[…]дал ему моц[…]е озера зыскати, витратит и выслухавши того листу моц[…] ве ее Федор Мехно з Василием Пацкевичом, намісником митрополита его млсти […] міти позвали и в право вступили и положили перед нами листы славн[ое памяти] его млсти Олександра, в которых ест описано, иж діду и дядку их тое именье Вишенки надано за службу их им с тым, як ся тое імінье само в собі мает, а третий привилей его млсти Жигимонта потверженый мужу Летковое, небожчику Летку, на то іміние [Вишен]ки, иж или в тых(?) привилиях тые озера, о которые они на митрополита его млсть […] ни одного з них м[е…]новите не ест описаны и к чому Летковая и сынове ее поклада [ли…] Ивана его млсти Горностаев, маршалка дворного, вызнаный, иж Летковичи по[…]смерт[и небожчи]ка пна Андрія Якубовича Немировича у его млсти тые Вишенки оку[…] короля его млсти, за которым их тое іміние увязано и теж лист короля его м[лсть] до митрополита под зарукою, иж быс в тые озера намісніку своему софей[скому…всту]пати не казал, перед нами вказывали и кгды тые привилия и листы[…]перед нами были вычтены, пытали есмо Василея Пацкевича: естли […]або твердости на тые озера або што к тому міл напротивку Летков[ой…] з сын[ми] Фе]дора а Олехна мовити. Он на то повідил тым обычаем, иж то сут озера звеч[ные]цр[ковные] з наданя предков гсдря нашого, короля его млсти, Татинец, Миничов, Ром[анова калита], церкви Божей стого Софея, а тые три озера Гачища, Бернвища а Кално[е] – цркви Божей и стого Михаїла Выдубицкого, якож тыї озера з давных часов за[….] митрополитов киевских зупокойне были держаны и

волочиваны на тыї цркви Божи […]то листы, привилея, твердости старые предков гсдрей наших королей их млсти кото[рІми…]тыми озеры так и иншими іміниями многими селы всими цркви стого Софе[я][…]Михаїла Выдубицкого надали, нижли згинули в тот час, коли Киев был от неприятеля по нісколко крот збурен, але маю на то слушный довод людей добрых а віре годных тутошних осі[лых…су]межники, которыї сут того добре свідоми, иж коли ачколвек на ов час славное памяти Ал[ексан]др, корол его млсть, тое іміние свое замковое киевское за кнзя Дмитрея Путятича […] млсти кнзь Дмитрий Путятич и Киев держал предку их зловы и з озеры и зо всим тым с чим […] в тот час ку замку на гсдря его млсть тые Вишенки держаны были на вічност дал Але[…]ря его млсти Жигимонта Августа […]дрерих Глібович, […дер]жавца острицкий, а Иван Василевич Соломирицкий, державца аетский (?) […буд]учи городничий киевский, а Петр Псуцкий, ротмистр киевский короля его млсти, […]поділа стояли перед нами очивисто, жаловала нам землянка ки[евская] Анастася [… з сынм]и своїми Федором а Олехном Летковичи на митрополита киевского и [га]лицкого и всея Ру[си] о то, што ж дей намісник его млсти софейский Василей Пацкевич вступ[уе]тся и волочит (…)* озера нши власныї імінья ншого вишенского на имя Татинец, Миничов, Романову кали[ту…] а к тому дей игумен стго Михаїла Выдубицкого озера наши власныї, також імінья нашого […] на имя Гачища, Бернвища, Калное моцно кгвалтом волочит, а нам ся в том кривда и шкода великая идеть. А Олександр дей корол его млсть предку ншому то імінье Вишенки як со з ловы и зо всим на все, як ся в собі Вишенки мают, на вічност дал, а корол его млсть […]гсдрь наш той своим привилием нам потом потвердил, гдеж Летковая из сынми своими […] положили перед нами лист короля его млсти комисарский, в котором его млсть гсдр пишет до нас, пове[даючи…]ма его кролевскей млсти земянка его млсти Киевского повіту Летковая Настася [з сынми своїми] Феодором а Олехном Летковичи на митрополита киевского и галицкого всея Руси […] якобы з росказаня его млсти врядник его софейский киевский Василей Пацкевич мі[…]аных отчизных вишенских моцно кгвалтом от колка літ отняти и держати три[озера…]на имя Миничов, Татинец, Романову калиту а Миничов на церков стго Софея, а другий три озера […Гат]ища а Бернвища а Калное – на манастыр стого Михаїла Выдубицкого, в котором […]комисейном его млсть гсдрь пишет до нас, ознаймуючи, иж тая Летковая из сынми […с]праву з митрополитом его млстью Макарем под страченем права принела и как тот […]ный прийдет его млсть гсдрь пишет до нас, приказуючи, иж бых моим неотволочную а конечне […спра]ведливост на оби стороні на тот рок положеный завитый вчинили. А так Василей Пацкевич, […наміс]ник митрополита его млсти, именем митрополит пна своего на жалобу Летковое и сынов ее […] отказ чинит, нижли Летковая из сынми своїми Федором а Олехном на то повідили […]намісник митрополиї Василей не маем никоторого права с тобою, нижли маем мы правом […]тые озера нши верху мененые на теперешний рок завитый положеный от гсдря короля […] и с паном твоїм митрополитом

киевским Макарем; а тут его на праве не видим, нехай […]митрополит станет, а з нами о тые озера в праве мовит, а мы к тобі ничого не маем, а листо[…]то мовити будем, бо ты есть слуга его, а жадное моци в том не маеш. А так Василей […Летк]овой и сыном ее Федору а Олехну шести світков, которым бы они […Летко]вая из сынми своїми обрали собі шест світков и на тых шести світков а на семого […наміс]ника митрополего Василея Пацкевича присягу призволили. Мы послали с тыми світки […] и на киевского пна Олизара Волчковича а пна Матфея Заморенка а пна Ивана […]ы тые озера объехали. А приехавши до остаточного озера ажбы тыї шест сві[тки…] Василей присягу вчинили якож тые посланцы с посланя ншого с тыми […] тыї озера Миничев, Татинец, Романову калиту, Гачища, Бернвища, Калное […] и у кождого озера особливе тых світков пытали: чиї бы то озера были. Они […] тыї три озера Миничев, Татинец, Романова калита сут звечистыї цркви Божей стого […], три озера Гачища, Бернвища, Калное сут звечистыї манастыря стого Ми[хаїла Выду]бицкого и приехавши до остаточного озера Калного тыї шест світков на имя […]кувязев, маршалок манастыря Печерского, Аходко Дегтяренок, слуга црковный печер[ский…] а Илешко, лучник стго Николы Пустынского а Мазало, отаман неводницкий, [. . . ки]евского а Тимош, архимандричий печерский члвк, а Васил, л[учни]к киевский, а Се[мен…], софейский намісник, на ту присягу учинили, иж то сут власныї вечистыї озера […Летк]овичи и сами их привели и того им допустили. А так мы водлуг сознаня […]нок тых світков тут же водлуг присяги самого того Василия Пацкевича, намі[сника…], озера на имя Брызніл, Миничев, Татинец […]три озера Гачища, Бернвища […Ми]хайла Выдубицкого на вічност […]ты киевским тые озера из […цркв]ам Божим держати и их вжи[вати…митроп]олиту его млсти киевскому […].

Псан у Киеві […] индикт 3».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 152 – 154. – Запис на арк. 154 зв. «Ищи сию(?) ветхост переписано на пред (?) листов пят на листу 113»)

№ 3
1544, березня 5. – Вільно. – Універсал Сигізмунда-Августа II, короля Речі Посполитої.

«Жикгимонт, Бжиею млстию корол полский… (*далі йде повний королівськй титул. – Ю. М.)*

Чиним знаменито сим нашим листом. Бил нам чолом игумен мнстра стаго архангела Михайла Выдубицкого Ефрем и поведил перед нами, иж воевода киевский, державца вручский и свислочский, небожчик пан Андрей Якубович Немировича (!) дозволил ему греблю засипати и млин збудовати на поточку и к тому теж врадник мозирский Ксумин Львович присудил им на тот же монастир остров на имя Котошлю у волости Мозирской и в Богутицкой (?) недели, на что им и лист свой судовий дал, который желает (!) его воевода виленский, канцлер нш, небожчик пан

Олбрахт Мартинович Кгаштолд, листом своим тот суд его потвердил, на што и лист свой особливий ему дал. Теж староста черкаский и каневский, небозчик пан Остафей Дашкович на тот же монастир стаго архангела Михайла придал выслугу отца своего, небозчика Ивана Дашковича, селищо на имя Игнатковцы подле речки Стугны, а Зеновевая Еголдаевна Яцковая Елцевича придала к тому ж монастиру Выдубицкому селищо на Стугне на имя Игнатово. На што оны и листи свои подавали и тиї вси листи игумен стаго Михайла перед нами покладал и бил нам челом, абихто ему (?) на то дали наш лист и тиї вси выше описание листи наданя, што к тому мнстру надано, потвердили на тую церков нашим листом ино кгдиж воевода киевский, небозчик пан Андрей Якубович Немирович дозволил к тому мнстиру на поточку млин збудовати, а оний остров врадник мозирский Ксумин Львович на тот монастир присудил и тот суд его воевода виленский, небозчик пан Олбрахта Мартиновича (!) Кгаштолд, уранивши на то, особливы лист свой дал. А староста черкаский и каневский, небожчик Остафей Дашкович, селищо Игнатковцы, вислугу отца своего, на тот мнстр Выдубицкий записал, а Зеновевая Еголдаевна Яцковая Елцевича придала на тот же мнстр селищо на Стугне на имя Игнатово и на то на все оны листи свої подавали. Хотячи просто, абы в том мнстрі завжды хвала Бжия бывала, а за нас Гспда Бга прошоно, с ласки нашое на его челомбыте то вчинили и онии вси листи наданя, што к тому мнстиру стаго архангела Михайла надано и тот остров Котошлю в Мозирской волости в Богутицкой недели и тое селищо Игнатовцы з водами и з реками и з сеножатми и з бобровими гоны и з дубровами и со всім как ся онии селища здавна в собе мают, ку той церкве Бжией потверждаем сим нашим листом на вечность, Мает то теперешний игумен и по нем будучиї игумени к тому мнстиру держати и того вживати со всім подле наданя листов тих, котории оны на то в себе мают. И на то даем тому мнстиру сес наш лист з нашою печатю.

Писан в Вилні под літ[о] Бжия Нарож[еня] 1544 мсца мар[та] 5 д., индикта четвертагонадцять.

Иван Горностай, подскарбий, земский маршалок и писар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 364 зв. – 365. Внизу документа намальоване коло, всередині якого є запис «місто печати» і дописано: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело// «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 4
1563 чи 1571, лютого 24. – Новгородок. – Лист Іони, київського митрополита, до Федора Тиші, намісника Софійського монастиря.

«Блгословение Ионы, Божю милостью архиепскпа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, намеснику нашому софийскому пану Федору Тиши відомость твоей млст чиним, иж здесе будучи в нас игумен видубицкий Григорей Шваб, дал нам того відати, иж ему в кгрунте

тамошнем мнастира нашого Видубицкого врочищом у Триполї кривда немалая от земян тамошних киевских, меновите от пана Федора Дідковича и о братиї его деет. За што был нам чолом, аби хто далей того таковое кривди терпети, а тот кгрунт у Триполї так, яко там небожчик князь Чорторийский заехал для певнейшого в покою виторкговати и до твоей млсти о том лист наш писати казали ино будет ли так, яко игумен наш видубицкий нам дал тую справу и теж если што ему в том кгрунте з уближенемся діет, твоя млст моцю звирхности пастирства нашого речи там повесни попросу се тот кгрунт триполский то, што князь Чорторийский заехал виторкговати, ограничити и копци засипати сповестити земян Дідовичи так, жеби вже в том кгрунте мнастира Видубицкого вечними часи кривда, шкода и никоторое скривженне ничим ни от кого ділано не было, твоя би мл. то статечне постановил так, яко того потреба быти належит. Нехай бы вже через то игумен видубицкий и всі потмки его в том кгрунте манастирском от панов Дідковичов и от инших суседов тамошних никоторое трудности не вживали и нам через то болш причини жаловати не мели. С тим млст Божя и нше блгословение да ест с твоею млостю всегда.

Писан в Новгородку февраля 24 д. року семдесят первого (ці два слова дописано, а ще іншою рукою дописано «1563». – Ю. М., І. Т.)

В подлинном подпис таков:

Волею Божю Иона, архиепскп митрополит киевский, галицкий и всея Руси».

(НБУВ – ІР. – Ф. 160, № 244. Арк. 298 зв. – 299. Під документом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати» і приписано: «Михайло Федорович, писар» і «С подліного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 5
1564, квітня 26. – Київ. – Універсал Федора Тиші, митрополичого софійського намісника.

«Я, Федор Тиша, намістник софийский в Киеві его млсти гсдря моего митрополита киевского кир Силвестра, ознаймую тим листом моїм, иж которую землицю Гнилец на имя, где здавна бивал монастир, отнял был от стого Михаїла Видубицкого в игумена первшого Дениса врядник перший софийский его млсти митрополита пан Есиф Прокопович, то пан теперешний игумен стого Михайла Видубицкого Феофил показивал передо мною два листи первшого митрополита его млсти небожчика Иосифа, в которих пишет, иж тую землицу, прозиваемую Гнилец, где перед тим мнстр бывал, придал на тот монастир стого Михайла Видубицкого бывшому еще игумену, небожчику Якимию, яко ж дей и по тому небожчику Якимию инший игумен святого Михайла тую землицю Гнилец держывали супокойне и тому мнстрю Видубицкому и за то просил мене теперешний игумен стого Михайла Видубицкого

Феофилу, абых ему той землици Гнилца, где первей сего мнстр бывал, поступил до воли и ласки митрополита его млсти не (?) для прозбы его то вчинил и тую землицу Гнилец до воли и ласки его млсти гдря моего, милостивого митрополита его млсти ему есми поступил и то надал есми ему сей мой лист под моею печатью.

Писан в Киеві под літо Божого Нароженя 1564 априля 26 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160, № 244. Арк. 241 зв. Під документом намальовано коло, всередині якого написано: «Місто печати». Нижче записано: «Сей лист с подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 6
1570, лютого 7 (січня 25). – Київ. – Випис з київських господарських книг.

«Випис с книг замку гдрского киевского.

Літа Божего Нароженя 1570 мсця генваря 25 д.

Пришедши перед мене, Василя Рая, намесника киевского, Василя Якимовича Ростудовского, намесника от его мл. пана каштеляна в Киеві, игумен манастира Видубицкого отец Григорей Шваб, оповедал и жаловал на Дідков тими слови, иж, дей, они землю церковную стого Михайла Видубицкого заходят и пятни свої на дереве кладуть и просил нас о возного. Ми ему придали на потреби его Семена Треску, возного киевского, гдеж он там бывши на потребе монастирской, до книг тими слови сознал:

Видел, дей, есми ув имені монастирском, именем названим Игнатково под Триполем и огледал есми границ новопорубанних на дереви. Оповедал мні Григорей Шваб, иж есть долина урочищем, названная Деревяная, уверх той долини просто Калениковой пасеце, видел, дей, есми на двух дубах рубежи вирубом рубаниї; и оповедал игумен тими слови, иж, дей, тиї рубежи панове Дедкове своволне порубали сей осени, хотячи церковную землю за себе забрати. И потом поїхал есми у верх долиною, у которой долине лес великий, а в том лісе гумно Тишково Шавулино и против того верху той долини, отїхавши од тих нових рубежов с полмилі, приехал есми до валу, на котором валу видел, дей, есми берест порубанний и ново огонь до него прикладан; и поведал игумен, иж, дей, у том бересте рубежи граничниї старии; и я тиї рубежи видел старие зарослие и под тими рубежами другие рубежи новие, але и тие стари, а з другой сторони береста не знати рубежів с того боку береста зжон и тим боком и к земли лежит, а ввесь цел и не рушен и ни одна голь от него не обрубана. И при мні был на тот час стороною отаман неводицкий Иван. И просил отец Григорей Шваб, игумен монастира святого Михаила Видубицкого, аби тое оповедане его и сознане возного до книг замкових справ судових записано было. Ми записат казали и випис с книг под печатми своїми Григорю дали.

Писан у Киеві.
В подлінной дві печати».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 294. Наприкінці документу намальовані два кола, в середині яких написано: «місто печати» і дописано: «С подлиною сводил иеромонах Иларион». – Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 7
1585, червня 27 (17). – Київ. – Випис київських земських книг.

«Випис с книг земских киевских.

Року осмдесят пятого* мсця июня 17 дня в рокох судових земских.

Пришедши перед нас, Есифа Немирича, судею, Богуфалом Павшою, подсудком, а Дмитром Елцом, писаром, урядники земскими киевскими, ставши облично возний киевский, шляхетний Томко Хотич, сознал до книг земских, иж року теперешнего осмдесят пятого мсця мая 4 дня подал и положил позов земский киевский в речи его мл. митрополита Онисифора киевского в дом его млости у Киеви у стену ув избу пана Семена Рожновского по его самого уткнул, то есть о вибите кгвалтовное с покойного держаня власние ниви его мл. митрополита манастира святого Михаїла Видубицкого, што ширей все в том позве земском есть написано. А при мні на тот час была сторона Федот Ежевский, Артем Биковский, а позви нескробание немазание в дате во словах и во всем згодливие. И просил нас пан Богуш Гулевич, аби тое сознане возного до книг земских было записано. Што есть записано, на што и випис под нашими печатми пан Богуш Гулевич взял.

Писан у Киеве.
В подлінном подписался
Дмитр Елец, писар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 294 зв. Наприкінці документу намальовано два кола, в середині яких написано «м[істо] п[ечати]»)

№ 8
1588, березня 17. – Звягель. – Лист князя Костянтина Острозького, київського воєводи, до князя Матвія Воронецькому, воєводському намісника.

«Константин, княжа Острозское, воевода киевский.

Наместникови нашому киевскому, урожоному князю Матеушу зе Збаража Воронецкому. Приездил негде до нас боярин его мл. отца митрополита киевский софийский Андрей Зале[ский], ускаржаючися на

* Зверху дописано «1585». На полях дописано «В справах земских свиноедских 10».

вас, што кгди дей от вас великую кривду терпит и поносит, а то ест в том, иж якобы вы половицу кгрунту его власного, который он в ыменю отца митрополита, названом у Гнилци, мает де однели и хлопа на том кгрунте его мешкаючаго, и до именя своего Сираков привернут мел. Зачим он и с немалой тое шкодует и жадал нас, абыс то ему такового безправя от тебе терпеть не допущали. Прото естли бы то так било, яко он нам справу дал и жаловал, тебы росказуемы вам, жебысте той кгрунт и хлопа его на том кгрунте мешкаючого, ему привернули и через то ничим се у кгрунт его не уступували и спокойне заховалы, а естли бы он што вам винен был, выбисте с ним о том правне абы ходили яко ж сами вы (?) первей сего в той кривде его до вас писали, жебысте ему в кгрунте его покой дали, кривди болш не чинили, то пак, дей, вы на тое писан на що мало дбаючи, еще болшые де кривди ему чините. О што абысте с тим бояром о то слушне померковали якобысте от него через болшей набеганя и докуки не мели конечно. Через тогож мянованого боярина врадник его мл. отца митрополита Богуш Гулевич Глебовский писал до нас, ускаржаючи нам на козака Мировицкого и на товаришов его, иж, дей, тот Мыровицкий с товаришами своїми подданим бояром его мсти митрополита ездячи по селах, так же и подданим его власним великие а незносние кривды починил, и просил нас, абыхмо ему с того Мировицкого и товришов его шкоды бояр и подданих митрополих и его справедливост тогож врадника его мл. отца митрополитового до вас посилати, с которого по достатку управитисе яко все жалует и зрозумивши от кого се шкода деет, росказует вам жебысте неизволочну с того пана Мировицкого и товаришов его урадник и подданим его мсти митрополим справедливост учинили конечно.

Писан в Звяглю року [15]88 марца 17 дня.

Costentin Hoz.

Учинити казали яко ж для лепшаго вирозумения и лист».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160, № 244. Арк. 217 – 217 зв. Під документом намальовано коло в середині якого написано «місто печати» і дописано: «С подленим сводил иеромонах Иларион». – Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 9
1588, липня 18 (8). – Ходосов. – Частина «сознаня» і квиту возного Київського воєводства.

«[…] долина упала в речку Моренку, там же едучи немало тою долиною у дуброву по правой руце кгрунт ходосовский, а по левой руце кгрунт монастыра Миколского села их Гвоздовснского, с тоей долини на правую руку пришла долинка, а другая аж до болоца, а от того болоца до леска и до речки Ходосовки, а перелізши речку Ходосовку по левой дей руци кгрунт манастыра Николского, а по правой Ходосовский, а

перелізши речку Ходосовку по поехавши горазд гори от тоей речки до долини глубокой, над которою лісок есть с той долини до валу великого у провале, там же и рубежи есть от того провала долиною аж до реки Вети, а рикою Ветою аж до того Королева мосту, што на низ рики Вети в тих поменених границах той имене селище зо всіми кгрунтами его млсти князю Матушу зе Збаража Воронецкому намеснику воеводства Киевского имал жонце его млсти княгини Настасии Гулевичовни за очевистим порученем заведенем и указанем его млсти отца влад[е] нии архимандрита и всей капитули и водлуг листу их млсти постановеня вечистого подалом и увезалое зо всіми на все, кроми пашни збожа, засіяного на том кгрунті. Тое збоже Пархомовой ровного (?) стивой (?) в сим року осмдесят осмом волно яко свое власное пожати и спровадити. На которой справи я, возный, выписи подавши и вечне увезавши, на том дал его млсти князю Воронецкому и малжонце его млсти сес лист увязчий с печатю моею и с подписом власної руки.

Писан у Ходосови року осмдесятом осмого мсця июля осмого дня.

Которое очевистое сознане и квит возного слово от слова у книги кгродские киевские уписано есть».

(НБУВ. – ІР. – № 244. – Арк. 186 – 186 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і поруч запис: «В подлінной тако: иеромонах Афанасий Хмарний, писар катедри киевский митрополитанский. С подліною сводил иеромонах Иларион»)

№ 10
1594, лютого 15 (15). – Київ. – Купча Каліста, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«м. Калист, игумен видубицкий киевский.

Ознаймую тим листом моїм, иж што есть млинок нш недалеко от Днепра на реце Либеде на кгрунте ншом, з веков до монастиря ншего свтого Михаїла Видубицкого належачом, в том майне продал есми з двох каменей и з третих ступ всего доходу част третю мелницкую подданому ншому видубицкому Харлану мелнику за певную сумму грошей, золотих полских семдесят, ему самому, жоні и дітем его. В котором же майні клетка и скриня з лотоками дле давности своее слушное тепер направи або пак переробленя знову потребует. Прото зараз повинен мененний Харлан мелник в бору ншом и людми ншими уходниками дерева на все приготовати, а ми дерево подводами своїми до млина того возити маем, а як повозитсе дерево, повинен тот же Харлан мелник своїм коштом за нашим хлібом з дерева ншего клетку слушную, якая перед сим была, и скриню з лотоками зделати и зо всим на вс[е] весь млин з ступами спорядити и тогди зачнет третую част от всего приходу млинового на себе брати, а на монастир наш две части, також от всго приходу отбиратися будет дле направи зась того млина о желізо, сталь, лой и от каменя також третую частю Харлан мелник старатисе повинен, а

греблю мы подданними монастирскими направлети и дерево на потребу так новую, якое мелник в пущи ншой монастрской виготует, привозити будем. Которого млина мененний Харлан мелник з належитою пилностию, трезвостю и вірностю слушне доглядати повинен, розміру млинового сам себе без нашого пристава брати чтобы не важилсе под строгим каранем, а для дозору лепшого там же ведле млина при дозорцу ншом поселитисе и мешкати повинен и на таком постановеню завжди переставати. А если бы з его недозору в майне, хоч теж в гребли якая шкода показаласе и на нем перевеласе, то волно мне и моїм сукцессором и кожному справци монастира Видубицкого, отдавши Харлану мелнику грошей вложених золотих полских семъдесят, его од млина навсегда оддалити. Которе ж то постановлене нше, абы твердо было, на то дал есми Харлану мелнику сей лист з печатю и з подписом моей руки в манастиру ншом Видубицком февраля 5 дня року 1594- го.

Калист, игумен видубицкий киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 370 – 370 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати». – Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. «Копійна книга» Свято-Михайлівського Видубицького монастиря як історичне джерело // «Православ'я в Україні». – К., 2016. – С. 491 – 507)

№ 11
1602, квітня 28 (18). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року Божого Нароженя тисеча шестсот второго мсця апреля осмнадцятого дня.

Пришедши на вряд кгродский киевский перед мене, Войтеха Соколовского, наместника киевского, и его милости пана Вацлава Вилчовского, подвоеводего киевского, на местцу врядовом будучого, урожоний пан Якуб Крушинский, наместник митрополие Киевское софейской, жаловал и оповедал и протестацию именем в Бозе велебного его милости отца Ипатея Потея, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, владики володимерского и берестейского, архимандрита печерского, и капитули его милости уносил о то, иж дей яко перед тим чинили немалие и несносние кривди в забираню грабежов у подданних его милости отца митрополита, а потом знову и тепер, року нинешнего тисеча шестсот второго мсця апреля шестнадцятого дня велможние их мст княжа Яхим Корецкий и малжонка его милости пни Янна Ходкевичовна за власним и устним росказанем ведомостю и посланцем своїм наслали моцно кгвалтом слуг и урядника свого лесницкого Григория Панкевича и при нем слуг бояр и мещан лестницких о колкодесят чоловека з розним оружем, до бою належачим, на власний кгрунт манастира Видубицкого митрополиї его мл. Киевское заложена церкви Божей светого архангела Михаила на езеро Калний

Луг, там же подданних его млсти отца митрополита видубицких Ивана Ворони, атамана, а Микулу Сутовенка, которих есми был послал для закоту на реце Вете тих подданних и при них товаришов их побыл, поранил и грабеж учинил, то ест рибы красное осмъдесят и вязок (?), ручниц дві, чолнов два, сермяг две, котел один, сокир две, вятеров шестнадцят, рукавиц две паре, остей двое, ножици кравецкие одни, што все коштовало коп дванадцят грошей литовских и то все побравши и пограбивши чрез того ж урядника свого Григоря Панкевича до маетности своее Лесников отпровадить бы и на свой пожиток обернули и привлащили (…)*. Того кгвалтовного наеханя пораненя тих подданих пан Крушинский брал собе з уряду возного енерала, шляхетного Марка Барановского, который на тих подданних разогледавши, ставши очевисто на враде передо мною року тепер идучого тисеча шестсот второго мсця апреля девятогонадцят дня ку записаню до книг кгродских киевских на писме сознане свое в тые слова учинил, иж будучи тие за приданьем врядовим на праве в Бзе велебного его млсти отца митрополита киевского за опозданьем и обложенем (?) через наместника его мсти отца митрополита софийского, пана Якуба Крушинского, видел есми на поддданих митрополих на Ивану Вороне, атамане, на плечах ран две великих спухлих, рука правая перебита, а на Микуле Суренку на голове ран три тятих, а на боку рана спухлая, битая, которое тое свое збитье тие подданние менили бит сталие от Григория Пашкевича, урядника лесницкого, его милости князя Яхима Корецкого и малжонци его мсти пни Ганни Ходкевичовны при наеханью кгвалтовном на езеро Калний Луг и грабежи немалие починени в року тепер идучом тисеча шестсот втором мсця апреля шестнадцятого дня и просил пан Крушинский, абы тая протестация его очевистое тое возного сознанье до книг кгродских кыевских записано было, и так я записати казал. С которих и сес випис под печатю моею на то ест выдан.

Писан в Кыеве.

Андрей Судич, писар кгродскый киевский.

Корикговал с книгами».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 220 – 220 зв. Внизу документу намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Ще нижче запис «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 12
1602, квітня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Кыевского.

Літа по Нароженю Сна Божого тисеча шестсот второго мсця апреля двадцятого дня.

Пришедши до вряду кгродского кыевского перед мене, Войтеха Соколовского, наместника кыевского, от его милости пана Вацлава

Вилгорского, подвоеводего кыевского, на местцу врядовом будучого, урожоний пан Якуб Крушинский, намесник митрополит кыевское софийский, жаловал и поведал именем в Бозе велебного его мсти отца Ипатея Потея, архиепископа митрополита киевского и галицкого и всея Руси, владики володимерского и берестенского, архимандрита печерского, пана свого и капитули его милости на велможного княжати Яхима Корецкого и малжонци его мсти пнюю Анну Ходкевичовну, княгиню Корецкую, иж деи их мсти вытискаючи его мсти, отца митрополита киевского, пана моего, и капитулу его мсть з кгрунтов церковних, которие здавна ку церкви стое Софиї належат, розними часи первей од килка літ кгрунти на селищах Гнилещине и Куликове, наславши подданних своїх лесницких, моцно кгвалтом поорали и грабежи немалие подданним его мсти пана моего поделали и не досит на том маючи, але иж новой тепер в року нинешнем тисеча шестсот втором мца апреля семнадцатого дня их мсти наславши моцно кгвалтом слугу и врядника свого з местечка Лесников Грегорея Пашкевича, при нем слуг, бояр и мещан лесницких о колкодесят члвека з оружем розним, до бою належачим, которих имена и прозвания сами их мсти лепей ведают и их знают, на кгрунт тие ж две селица Гнилец и Куликов. Тот самий (?) кгрунт знову поорали и збожем ярим на себе засеяти росказали, тайне леси берестовие згожие до паленя попелов дерево бортное, пасеки, сеножати и бобровие гони на реце Віте при тих же дворах, селищах яко с того всего кгрунту и с помежних пожитков его милости отца митрополита, пана моего, и капитулу его мсти кгвалтовне вибили и на себе обернули и через того ж урядника свого Пашкевича до именя свого Лесник привернули и на себе уживают, за которим кгвалтовным тих селищ именованих пожитков отнятем и неуживанем их его мст. отец митрополит и капитула его мл. шкодует на десет тисечей злотих полских и просил пан Крушинский о присланье возного пана (?), жем я ему з уряду дал возного енерала воеводства Киевского шляхетного Марка Барановского на огледане того кгвалтовного поораня кгрунту. Который то возний Марк Барановский там бывый и того огледавши, ставши очевисто передо мною року тепер идучого тисяча шестсот второго мсця априля двадцет второго дня сознане свое на писме ку записаню до книг кгродских киевских учинил в тие слова, иж будучи мне за приданем врядовим на справе в Бозе велебного его мс. отца митрополита киевского за оповеданем и обвоженьем наместника митрополи Киевское софейского пана Якуба Крушинского на кгрунте селищу Гнилцу и Куликове видел есми тые обедве селище пооораны и яриною позасеени. Которое пооранье меновал был пан Крушинский за наеханем кгвалтовным врядника лесницкого Григорея Пашкевича за власним розказанем его мсти князя Яхима Корецкого и малжонки его мст. пне Ганны Ходкевичовни княжни Яхимовое Корецкое сталось в року нинешнем тисеча шестсот втором мсця апреля шестнадцятого дня, просил Крушинский абы тая протестация его и очевистое возного сознанье принято и у книги записано било. Штом я принявши и у кни-

ги кгродские кыевские записати казал и ест записано, с которих и сес випис под печатю моею на то ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурич, писар кгродский киевский.

Корикговал с книгамы.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 221 – 221 зв. Наприкінці документу намальоване коло всередині якого написано: «місто печати» и приписано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 13
1602, квітня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Кыевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот второго мсця мая двенадцятого дня.

На враде его милости кгродском киевском, передо мною, Войтехом Соколовским, понамесником киевским будучим, от его мс. пана Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевского, постановивши се очевисто возний генерал воеводства Киевского шляхетный Марек Барановский сознал квит свой с печатю и с подписом руки своее ку записаню до книг кгродских кыевских учинил, я, Марек Барановский, возний енералный воеводства Киевского, сознавам тим моїм квитом, иж року тепер идучом тисеча шестсот второго мсця апреля двадцят шостого дня отнесл естмы трої позвы кгродских киевских до жменя маетности его мл. княжати Яхима Корецкого, воеводича волинского, и малжонкы его м. пане Ганны Ходкевичовни, княжни Корецкое, мистечка Лестников, писанние тие позви по самих их милости княжата Яхима Корецкого и малжонки его мл. в жалобе в Бозе велебного его мл. отца Ипатея Потея, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, владики володимерского и берестейского, архимандрита печерского, и капитули его мл. Перший позов о кгвалтовное выбитие через их м. его м. отца митрополита и капитули его милости з селища Куликова и о шкоди, а другой позов так же о кгвалтовное вибите з другого селища у Гнилещине, до митрополиї Киевское належачое, и тие шкоди. А третий позов от кгвалтовное насланье на кгрунт монастира Видубицкого, митрополиї Киевское ку церкви Божое заложеня архангела Михаила, на езеро Калний Луги и збите поданих видубицких Ивана Ворони, атамана а Микули Сусоенка и о грабеж у тих же поданих сталий того ж року мсця и вишей менованого дня пожожил (*описка, має бути «положил». – Ю. М., І. Т.)* есми позов тен кгродский кыевский в дворе его милости пана Стефана Лозки, маршалка нового (?) мозирского, в месте короля е. мл. киевском в жалобе его мл. отца митрополита киевского и капитули его мл. о кгвалтовное выбит з двох селищ кгрунтов церковних, до митрополиї Киевское належачих, Сотниковщины, а не билис и о шкоди, коториї тот позов у дворе его мл.

пном Лозченком у ворота уездние доткнувши, господару тамошнему, в том дворе мешкаючому, очевисто и поведал и тот позов до пна (?) его пана Лозкы отнест казалем, а потому того ж року шестсот втором мсця мая первого дня до маетности, то ест места Лесников, отнесл есмы позов кгродский киевский писаний по їх же мл. княжати Яхима Корецкого малжонки его мл. пани Гани Ходкевичовни кнежни Корецкое о кгвалтовной грабеж на доброволной дорозе подданих его ж мл. отца митрополита кыевского через врадника лесницкого его милости княжати Корецкого и малжонкы его мл. Григорея Пашкевича, Олешка а Корнея Бабшиских яко ширей тие вси позви вышей менование так по их милосты княжати Корецкого и малжонке его мл. положоние, яко теж и пост (?) пна Лозку реч самую ширей в собе обмовляют, а тие позви по его мл. кнежатя Корецкого и малжонку его милости положилем ему в дворе их милости в Лесниках у ворота уездние уводкнувши урадницкому лестницкому пану Григорю Пашкевичу оповедалем и обволал, за которимы тими всемы позви так его мл. кнежаты княжати (*написано двічі. – Ю. М., І. Т.*) Корецкому и малжонки его мл., яко теж и пану Лозце зложилем и ознаймилем рок водлуг позвов становитис и управу перед судом кгродским киевским на рочках кгродских киевских, которие в року нинешнем тисеча шестсот втором мсця мая двадцят девятого дня припадут и сужони будут у Киеве становитисе зложил и напотом дал сей мой квит ку записаню до книг до книг кгродских киевских под печатю и подписом руки моее, которое ж сознанье возного вышпомененного, при квите его учиненое, до книг кгродских кыевских ест записано, с которих и сес выпис под моею печатью на то ест выдан.

Писан в Кыеве.

Андрей Сурич, писар кгродский кыевский.

Корикговал с книгами Высоцкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 222 – 223. Внизу документу намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Ще нижче запис «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 14
1602, жовтня 12 (2). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с кныг (…)* судових земских воеводства Киевского

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот второго мсця октовра второго дня.

На роках судових земских киевских от дня святого Михала римского свта в року теперешнем вышей помененом припалих и судовне в замку Овруцком отправовах (!) зачатих перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурином, подсудком, урадниками судовими земскими воеводства Кыевского постановившисе очевисто у суду умоцований освецоного и в Бозе велебного его милости отца Ипатея Потея,

архиепископа, митрополита кыевского, галицкого и всея Руси, etc (?) урожоний Якуб Крушинский, давши сторону позваную, его милости княжати Яхима Корецкого и малжонку его пани Ану Ходкевичовну, ку праву через возного енерала опатрного Максима Кенчавского приволат, за которим приволанем возного сторона позваная озваласе, а повод поднес у суду позов, который бил читан и так се в собе мает:

Жикгмонт Третий, Божью милостю корол полский, велможним княжетам Яхиму Богушевичу Корецкому, воеводичу пинскому, яко опекунови и малжонце вм. пни Ганне Ходкевичовне, кнегини Яхимовой Корецкой яко дедичце добр Лесников приказуем, абы в. м. перед судом нашим земским киевским на роках земских в Овручом и замку нашом, которие припадут и сужони будут назавтрее по светом Михале святе римском в року теперешнем тисеча шестсот втором стали на жалобу у правное попиранье освецоного и в Бозе велебного отца Ипатея Потея, архиепископа митрополита кыевского, галицкого и всея Русы, владики володимерского и берестейского, архимандрита печерського, и капитули его, усправедливили который вас позивает о то, иж дей в. м., вытискаючи его милости отца митрополита кыевского з кгрунтов церковних, которие здавна ку церкви светое Софее належат розними часи, первей от килка лет на кгрунти на врочищах Гнилецкие и Куликов, насилаючи подданих своїх лесницких, моцно кгвалтем оние поорали и грабежи немалые поданним его поделали и не досит на том маючи, але юж ново тепер в року нинешнем тисеча шестсот второго мсця апреля шестогонадцят дня сами княже Юхиме Корецкий з малжонкою свою пани Ганною Ходкевичовною за (…)* власним росказанем одностайною волею и ведомостью, своею наслали дей есте моцно кгвалтом слуг и врадника свого з местечка Лесников Григоря Пашкевича и при нем слуг и мещан лесницких о колкодесят чоловіка з оружем розним, до бою належачим, которим имена и прозвиска вы сами лепей ведаете и их знаете, на тие ж кгрунти и селища Гнилец и Куликов у тот самий кгрунт, знов послали и збоже на себе засеяти росказали; также з лесов берестових, згожих до паленя попелов, дерево бортное, пасеки, сеножати и бобрових гонов на реце Вете, при тих же селищах с того всего кгрунту и с поменених пожитков его, отца митрополита, и капитулу его кгвалтовне с покойного держаня выбили и на себе обернули и до меня своего Лесников привернули и на себе уживаете, за которим тим кгвалтовним с тих селищ именованих, пожитков отнятем его отец митрополит с капитулою своею шкодует от вас на десат тисячей злотих полских. О што все отец митрополит с капитулою своею о тое кгвалтовное вибите с поменених кгрунтов пожитков отнятем его вины в праве посполитом описание, вас позивает. Прото приказуем, абысте на поменених роках земских овруцких завите стали и скутечне са во всем усправедливили.

Писан в Киеве року тисеча шестсот второго мсця июля двадцят второго дня Иван Лозка, писар.

А по вичитаню того позву сторона поводовая, доведши слушане року положеня того позву водле права, а (…)* поступку сторона пово-

довая домовалсе, упросил, абы с позваних справедливости водле права учинена била, где тут же очевисто будучи у суду служебник умоцованый княжни Яхимовое Корецкое пани Ганни Ходкевичовни Андрей Душевский подал до суду и до сторони поводовое листи отрочоное. В которих княгиня Корецкая пише, же для хоробы обложное, которою под тот час от пана Бога ест навежона, перед судом тутошним бит и справи правное с поводом мет не могла. Который лист пов(о)да того в Корцу дня двадцят семого мсця септебра року шестсот второго под печатю и с подписом руки самое кнежни Корецкое. Што сказавши, просил волности и о то обои сторона межи собою росправу мели, в которой справе их суд нинешний земский киевский диляцию заложеня хоробою от княжни Корецкое приймуе, а самим княжатем Корецким тую справу суспендуе до уздоровеня малжонки его милости и (…)*, иж кгди о той сторони поводовое припозвана будет, теды повинна будет права присегу на хоробе учинит, а потом на позов вышпоменений отповедать и то все для памети до книг справ судових земских воеводства Кыевского ест записано. С которих и сес выпис под печатми нашими выдан ест.

Писан у в Овручом.

Иван Лозка, писар земский.

Корикговал с книгамы Александр Шишков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 223 – 224. Наприкінці документу намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати». Запис: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 15
1602, листопада 21 (11). – Київ. – Лист княгині Ганни Корецької до лісницького урядника Григорія Пашкевича.

«Уряднику моему лесницкому Григорию Пашкевичу так, яком тобе устне росказала и тепер через тое писанье расказую, абы еси с паном Крушинским доброго суседства так стерог, жебы ми се николи на тебе не скаржил, в озеро Заспу и Калной Луг, абы еси жадного вступу не чинил, з сторони будованья млина на тот час занехай, а даст ли нам пан Бого по весне сполне греблю сипати и статечне будовати млини будем, тих трох подданных яком тобе росказала, абы еси видал. З сторони закосного так, яко ест сполне згодите, абы еси в цілости всем мещаном по шести грошей пану Крушинскому отдат росказал от стога конечно, абы еси того всего иначе не чинил.

Писан в Киеве, року 602 мсця ноября 11 дня рукою своею.

(НБУВ. – ІР. Ф. 160. – № 244. – Арк. 202. Внизу документа намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати». Нижче зроблено запис: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 16
1602, листопада 25 (15). – Випис з гродських книг Київського воєводства

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Лета от Нароженя Сына Божъего тисяча шестсот второго мсца ноябра пятнадцятого дня.

На враде его кор. млсти кгродском киевском передо мною, Вацлавом Вилторским, подвоеводим киевским, постановившись очевисто возный енералный воеводства Киевского шляхетный Роман Овсяный, сознал и того сознаня свого квит свой под печатю и с подписом руки своее до книг кгродских киевских дал писаный в тые слова:

Я, Роман Овсяний, генерал земли Киевское, сознаваю на сем квите моем, иж року тепер идучого, тисяча шестисот второго мсца октебра шестнадцатого дня, положил есми позви три кгродские киевские, один позв о збега, а два позвы о грабежи увоткнул есми у ворота местечку Лесников, по его мл. князя Яхима Корецкого, воеводича волинского, и по малжонку его млсти княгиню Яхимовою Ганну Ходкевичовну в жалобе в Бозе велебного его млсти отца Ипатея, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси владения Володимерского и Берестейского, архимандрита печерского и капитули и зложил есми рок обеюм сторонам становитысе ку праву на рочки кродские киевские, которые сужони бать мают в року шестисот втором мсця ноября тринадцятого дня, якож шире именовите вся реч в тых позвех описано по достатку и доложоно есть и на том дал сес мой квит под печатю и подписом руки моее ку записаню до книг кгродских киевских. Которое ж то очевистое сознане возного есть до книг кгродских записано. С которих и сес випис под печатю моею на то есть выдан.

Писан у Киеве».

(НБУВ. – ІР. – № 244. – Арк. 187 – 187 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і поруч запис: «В подлінной тако: Андрей Сурич, писар гродский киевский. Корикговал Гречаний. С подліною сводил иеромонах Иларион»)

№ 17
1602 р. – Лист княгині Ганни Корецької до Іпатія Потія, митрополита УГКЦ.

«В Бозе велебный милостивый отче Потею, митрополите кыевскый, галицкий, всея Руси, владико володимерский, архимандрите кыевский мнастря Печерского, пане и приятелю мой. Дошла до мене ведомост, якобы в року теперешнем тисеча шестсотном втором мели бит половины два позвы земских кыевских од вашое милости и всее капитули до именья моего Лесников. Перший позов о неякое якобы вытиснене з кгрунтов церковних, до церкви стое Софеї якобы належачих, у позве менованы[х], через подданих лесницких за неякое пооране и посеяне кгрунтов церковних».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 224-224 зв.)

№ 18
1604, січня 15 (5). – Київ. – *Лист архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетинецького до селян ряду монастирських сіл Київщини.*

«Елисей Плетеніцкий, архимандрит мнстря печерского киевского.

Атаману и всим подданим мнстра печерского, а меновите в селе Сварци и в селе Тетереви, Воронок и Перогови мешкаючих, дал ми тою справу его мл̀сть отц Иосиф Быковский, игумен выдубицкий, иж якобы еще предки ваши и вы сами на црков Божую на мнстр святого архистратига Михаїла видубицкого (. .)* год меду пресного для свеч на одправоване хвали Божее мели есте штос давати и подении; если бы то так было, теди я вам з зверхности моее розказую именем Божим вас упоминая, абы есте Богови Божое отдавали, не покладаючи того на душах предков своїх и на ваших самих хочете ли абы (. .)* и вам Гспд Бг Вседержитель на том (?) свете грехи одпустивши всим добрим, а у пришлом веку душевним спасением оддати и нагородити рачил истиину мл̀ст Божая и благословенство Его светое нехай будет з вами и Тому вас поручаю.

Дата з монастиря печерского року 1604 мсца генваря 5 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 242. – Наприкінці документа намальоване коло, всередині якого написано «місто печалити» і «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – 167)

№ 19
1604, серпня 28. – Київ. – Квіт Іосафа Биковського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастира.

«Ja, Iosaf Bykowski, ihumen wydubicki, wyznawaju tym moim kwitem, iż czo już pan Jakub Kruszyński, namiestnik jego mość ojca mytropolitow kyjowski, zapiski (?) zaarendował był jezero manastyra Wydubickiego przezywanego zaspe w Kalneo Luchu i w Hłuszca, poddanym że wydubickim Iwanowi Woronie a Mikule Isojewiczowi za kop dziesiecz litewskich, która mnie kop dziesiecz od jego mość z spólną doszła. W czem jego kwytuję zdaje jego mość znat ten kwit z moją pieczęcą i podpisem ręki mojej.

Pisan w Kijowie data roku 1604 augusta 28 dnia.

Ręką własną.

Na drugem boku tego pisma napisano tak:

Ja, Iosaf Bykowski, ihumen wydubicki, czynie wiadomo, iż za rok 604 i za rok (...)* z rozkazania jego mść ojca mitropolitowego doszło mi od jego m. p.

Kruszeńskiego, namiestnika jego m. Sofiskiego kijowskiego o dwie kadzi miodu. Ręką własną.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 218)

№ 20
1605, не раніше серпня 12 (2). – Київ. – Позов до суду о. Йосифа Биковського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[…]и назавтрее того свята у дворе нашом в Овручому сужоны быти мают, в року прышлом, тисеча шестсот шостом ку праву самы сталы и на жалобу и правное попиранье велебного в Бозе отца Иосафа Быковского, игумена манастира светого Михайла Видубицкого, который доводячи справедливост подданным своїм Ивану Вороне, Мыкуле Сытнику, Прокопу Корцу, Денису Звидувку, Мишку Якововичу, вашу милост позивает, о то, иж вер. твоя року теперешнего, тисеча шестсот пятого, мсця августа второго дня, наславши врадника своего лесницкого, пры нем слуг, бояр, подданных своїх лесницких, которим вер. твоя сама имена и назвиска лепе[й] ведаете и називаты их умеете, на вход озера Заспы и Калний Луг, речкою повода. Там же тое урадник, з слугамы бортя, подданими вер. вашое на том уходе рибу вялую, свежую, солы, которая для соленя рыб была и сводя(…)*жаня, хлеб, мукы, пшоно, мясо, солонину, котлябаны, триноги, иле штоколвек у том стану было, яко о том протестациї и реляция возного, на ураде учиненая, в собе шырей обмовляет. То всі, тот врадник з слугамы, боярами, подданими, вер. вашее лесницкими моцно кгвалтом и безправне забрали и до именя вер. вашое Лесников отвезли и одпровадили, а верность ваша то все на свой пожиток обернули и привлащили; в котором забранью так риб, яко инших речей вишей написанних подание, поводови, шацуют собе шкоды на двесті коп грошей литовских, яко ж повод до протестациї и осветчиния возним (…)*илиляючис так собе, яко и подданим своїм вер. вашу сим позвом, так ку заплаченю, тих шкод, яко их ґвалт в праве посполитом описаного на рок звиш написаний перед суд наш кыевский земский позиват. Про то абы верност твоя на року верху назначоном сама стала и ото всі так поводови, яко и подданим его усправедливила.

Писан в Киеве року тисеча шестсот пятого мсца».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 218 зв.)

№ 21
1605, вересня 13 (3). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестьсот пятого мсця септябрия третого дня.

Пришедши на вряд кгродский киевский до мене, Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевского, урядник отца Иосафа Быковского, игумена выдубицкого, шляхетный Федор Хойнацкий именем оного в кривде подданим его пами (?) Ивана Ворони, Микули Силоенка, Прокопа Норца, Дениса Зведовича, Мишка Киовича жалуючи и оповедаючи на велможного ее милость княгиню Еахимовичевую Корецкую пни Анну Ходкевичовую

о том, штож року тепер идучого тисеча шестьсот пятого мсца августа второго дня наславши ее милость кнежна Корецкая врадника ста[росту] лесницкого и при нем слуг, бояр и подданних своїх лесницких, которих, ее милость сама знает и називат их кождого умеет, так врядника як слуг, бояр и подданних на входи езера Заспи, Кальний Луг, речоной отца игумена выдубицкого до того манастиря належачие, которие был арендовал речоним подданним своїм за певную суму пнзей для зловлення риб. Там же тот врадник, слуги, подданние ее млсти лесницкие пришедши на тие входи, на стан уходяцкий рибацкий рибу вялую, сухую, свежую, неводи, сети, жаки, што рибу ловлят, котли, баки (?), триноги, соль, которая для соления риб, хлеб, муку, пшоно, мясо, солонину, иле што на тот час в том стану било от мала до велика, так в побраню риб, яко и тих речей, яко се вышей поменило, чого всего было на двести коп грошей литовских. То все моцно кгвалтовне и безправне забрали и до именя ее милости Лесник отвезли и отпровадили и на пожиток еи мсти обернули. И просил поменений врадник о придане возного на огледанье того кгвалту, на што я ему з уряду возного шляхетного Павла Гуторовича придал. Который же то возний, там бывши и того огледавши, пришедши на врад, сознал тыми слови, иж мне будучи за приданем от в. м. были есми на справе и потребе отца Иосафа Быковского, игумена святого Михаила видубицкого на вход езерах Заспе, Калном Лузе там же, за оказиванем врадника того игумена видубицкого шляхетного Федора Хвойницкого видели есми на том входе стан рибацкий стояли з нами и кгвалтовние ези закоти сикли, порубани, попсовани и стан увес спустошоний знать, што кгвалтом брано. Которое тое попсоване, порубане и попустошованье и забране на том стану менил передо мною тот врядник, же насланьем от ее милости княжни Корецкое урядника, слуг бояр и подданних лесницких то все спустошене сталосе. Так я, возний, штом видел и слишал, то все на сем квите моем под моею печатью ку записаню до книг кгродских киевских даю. Которое то оповедане врадника игумена видубицкого, также и очевисто ее сознанье того звишпомененого возного принявши, до книг записати казал, што записано. С которих и сес випис под печатю моею на то ест видан.

Писан в Киеве».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 219 – 219 зв. Внизу документу намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Ще нижче запис «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 22
1610, травня 20. – Київ. – Копія згоди щодо спірних земель між княгинею Корецькою та ченцями Києво-Печерської лаври.

«Копия. Лист 75: в Печерской крипостной написано:

Компроміс, згода и приятелское розграничене на вічние часи кгрунтов княжни Корецкой лесницких, ораз и куликовских, гнилецких

и Калного луга и Вети двох млинов на Веті кгрунтами мнстра Печерского хотовскими и пироговскими и прочиимы, совершенное копцами и речками розграничене.

Тут же приятелское помірковане и вічное успокоене всіх заводов правних о кгрунта, которие от року 1597 аж до року 1610 меж кнзем Корецким а отцами печерскими у рожних судов кгродских и трибунальских и на сеймі точилися, тие всі заводи права и декрета сею згодою уморени часи вічними року 1611 мая 20.

Я, Анна Ходкевичовна Корецкая, притомностю малжонка своего, княжати Яхима Корецкого, воеводича волинского, яко опікуна визнаваю сим листом моим кому о том відати належало тепер и на потим будучим, иж што которие рожници и спори от часу немалого бивали в кгрунтах и полях, дубровах и сіножатех именя моего местечка Лестников, а йменя в Бозе велебного его млсти отца Елисея Плетенецкого, архимандрита, и всеи еже о Хрсте братиї честной капитули, именно их церковного мнстра Печерского киевского, Хотова, з которих по рожниц приходило до немалих заторжов, грабежов и боев и немалих шкод, тогди з обудву сторон прихиляючися ми до згоди приятелское, зложивши собі рок певний, то ест в року нинешнем тисяча шестсот десятом на ден осмнадцятий мсца мая на тие кгрунта, о которие рожница била, виехавши року и дня вишпомененного з пани приятелми нашими з обополними розїзд померковане и згоду межи собою в тих кгрунтах учинили и границі певние знаками, то ест копцами, положили на часи вічние таковим способом почавши пету от реки Вети повишей греблі и млина. Который млин на реці Веті на урочищу мосту Волковицкого, на березе над ставом и у дуба и у вяза, которие в воде стоят, засипали по ровеню копцов нарожних два, от тих двох копцов на сіножати, йдучи ку валу, держачи кгрунт лесницкий по правой стороне, а хотовский церковний по левой стороне копцов два, а на ниве робленной на том же поли копец один, на самом валу на борозе копец один, от валу едучи ку речце Хотовне простуючи дубровою коло добка осина, но копец один и рубежов три в том же дубе, от того дуба видаючи просто усипано у доброве копец один, от того копца над дорогою которая идет з шваелян (?) села Миколених до Лесников; там же коло дуба усипано копец один, от того копца далей того коло берязи усипано копец один; от тоей берязи видаючи у доброве ж усипано копец один, от того копца видаючи в дуброве ж коло пня дубрового усипано копец один, от того копца видечи там же в дуброве коло третего дубка молодого усипано копец один, да од того копца видечи межи […]»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 285-285 зв. – Цей документ (арк. 285-285 зв.) неповний, а повністю тільки латинськими літерами наводиться в універсалі Августа III (арк. 275-278). Наприкінці аркушу 285 зв. дописано іншою рукою: «В конце сего компроміса зри на лст 75 книги 4 о кріпостех на вотчини печерские»)

№ 23
1610, серпня 20. – Житомир. – Універсал Сигізмунда III, короля Речі Посполитої, в копії Литовської Метрики часів Августа III, який містить угоду княгині Ганни Корецької і Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо Лісників.

«August Trzeci (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.)*

Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, żeś miało wiedzieć należy, iż w księgach metryki kancellaryi naszej wielkiej W. X. Litewskiego znajduje się przywiłej oświęconej kniahyni naszej Anny Chodkiewiczowoj Koreckiej na imienie jej nazwane Liesniki rozgraniczone z dobrami monasterza kijowopeczerskiego nazwanemi Szolawa (?) za najaśnieszego prodessora naszego króla j. mśći polskiego i wielkiego księżęcia litowskiego Zygmunta Trzeciego w roku tysiącznym sześćsetnym dziesiętym miesiąca awgusta dwunastego dnia dany i suplikowano nam jest przez panów rad i urzędników przy boku naszym rezydującym, abyśmi ten przywiłej z tych że ksiąg metryki kancelarii naszej wielkiej Wielkiego X. Lit[ewskiego] per extraktem autentice wydać pozwolili, który słowo do słowa z ruskiego wypisując, tak się sobie ma.

Zygmunt Trety (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.)*

Znajmujem sim naszym listom, komu budet o tom wedat należał[o], iż szto dej była nam czołom żona pana wojewody wołyńskoho kniażaty Koreckiego Anna Chodkiewyczowna i pokładała pered namy kompromis zgodu i pryjatelskoje rozhranyczenie gruntow imienia, prozywajemoho Lesnikow oraz i Kułykowskich, Hnyłeckich i Kalnoho Łuha i dwoch młynow na Weti z gruntami monastyra kijowopeczerskaho nazwanymi Chorowa oraz Pirohowskimi i protczyimi sowerszeno kopcami i reczkami rozgraniczeno z przez prijatelskoje umiarkowanie wiecznoje uspokojene wsich zawodow prawnych, kotoryje o tyje imenie w roznych sudach sprawa toczyłasie meży kniazem Koreckim a otcami pieczarskimi do rok tepereszneho tysecza sześćsot desiatoho miesiecia maja dwadzatoho dnia, po kotorom wżo takowym czase tuje wsi zawody prawa umorenyzkasowany i wniwecz oberneny wiecznymi czasy; kotory tot kompromis przez prijatelskoje umekowanie z ich samych Anny, kniahyni Koreckoje, i otcow peczerskich obudwoch storon w tom zhodu pryniatuju na pismo kniahynie Koreckoju pokładajuczy prosyła nas, abiśmo to listem naszym im potwerdyły i w knyhy tuż wpisał zhodu welit i ino my hodpodar, ony kompromis zhodu meżdu nimi prez uradnikow naszych zemskich kijewskich na pismie sporażenuju i ich że rukami własnymi pry ich że peczatech podpisanuju ohlendawszy z laski naszeje na jej czołom bite to uczynył i wpisat w knyhi welili, kotory kompromis zhodu słowo w stowo taksię w sobie maiet,

Ja, Anna Chodkiewźowna Koreckaja, przytomnostju małżonka swojeho kniażaty Archima Koreckoho, wojewody wołyńskaho, jako opekuna wyznawaju sym listommoim, komu o tym wedaty należyt teper i na potym buduczy, iz szto kotorije roznyci i spory odczasu nemałoho buwali wgruntach i polach, dubrowach, i senożatech imenia moieho i mesteczka Łesnykow, a imienia w Bozie wiełebneho jeho milosti otca Jeliseja Płeteneckaho, arhymandryta iwsej jeże o

Chryste bratyi czestnej kapituły imienia ich cerkownago monastyra Pecherskaho kiewskaho Chołowa, z kotorych roźnic przychodyło do nemałych zatorżok, hrabeżow, rozbojów i niemałych szkod, tohdy z obudwu storon prydywlajuczysie my do zhody pryjatzelskoje, złożywszy sobie rok pewny, to jest w roku ninysznem tysiecza szescsot desiatym, na deń cztyrnadsety maja na tyje grunty, o kotoryje roznica była, wyjechawszy roku i dnia wyszpomenenaho z pany pryjatelamy naszymi z obopolnymi rozjazd pomiarkowanie zhodu pomez soboju w tych gruntach uczynili, hranici pewnyje znakami, to jest kopcami, położyli na czasy wiecznyje takowym sposobem: poczawszy petu od reky Wety powisze hrebli i młyna, kotory młyn na rece Weti na wroczyszczu mostu Wiskowickaho na berezi nadoławom (?) i u duba i u wiaza, kotoryjeu wodzie stojat, zasipali poreweń kopcow naroznych dwa, od tych dwoch kopcow na senożati, iduczi ku wału, derżaczy grunt łesnicki po prawej storone, a chołowski cerkowny po łewej storone, kopcow dwa, a na nywe, robłenoj na tomże poli, kopec odyn, na samom wału na doroze kopec odin, od wału ieduczy ku reczce Chotowej prostujuczy dubrowoju, koło dubka osypano kopec odyn i rubeżow tryw tymże dube, od toho duba wydajuczy prosto usypano ku dubrowce kopec odyn, od toho kopca nad dorohoju, kotoraja idet z Szepelan, sela mykolskich, do Łesnykow, także koło dubawisipano kopec odin, od toho kopca dałejtoho, koło berezy usypano kopec odyn, od tojej berezy wydajuczy u dubrowe, wysypano kopec odin, od toho kopca u dubroweż koło pnia dubowoho usypano kopec odyn, od toho kopca wydajuczy odin, od toho kopca wydajuczy meży dubia na prorobkach usypano kopec odin, dałej toho wydajuczy tamże na prorobkach około duba suchoho usypano kopec odin, dałej toho wydeczy tamże na prorobkach koło pnia dubowaho usypano kopec odin, dalej tohotakźe naprorobkach usypano kopec odyn, przyszedszy do tohoż kopca staroho podłe toho nowy kopec narozny około duba usypali jesmo, od tych że kopcow narożnych starodawnaho i nowaho iduczy ku reczce Chorowcy, prostujuczy ku dolynie hłubokoj, kotoraia lesom idet na prorobkach, usypały jesmo kopcow try, toiuż dołynoju hłybokoju i rzeczkoju kureczce Chorowcy na koncy dołynyi łesa nad bołotom kopec odyn na bołote poseredine kopec odyn nad samoju reczkoju Chołowkoju naroznych kopcow dwa,tut że konczyła hranica kopcami sypannaja, a od tych że kopcow dwuch na roznych idet hranyca nanyz reczkoju Chołowkoju, na kotoroj to reczce Pochoczutly (?) ich milost hreblu ku berehu mojemu prysypali i młyn pobudowaly, to wolno im budet a zaliwok mlyna mojeho na rece Weti zabudowany wołen byty majet, kotoroje to postanowene i rozgranyczene tych gruntow naszych tak jako sie napisało wpokoju i wo wsem całe a nenaruszone zachowaty majem wecznymy czasy pod zarukoju na storonu obrażenuju petmasty kopamy hroshej łytowskich, o kotoruju to zaruku wolno budet na storone pozwały do sudu, do kotoroho pochoszczat (?) asz to se dotyczet do zawodow naszych i prozyskow prawych, kotoryje jeszcze za neboszczyka prodka jeho milosty archymandryta peczerskaho Nykyfora Tura ot roku tysecza piatsot dewiatdesiat sedmoho meży tych imenej naszych cerkownaho Chołowa, a mojeho Łesnikow o roznyje najezdy i gwałty, pożal Boże, hrabeży, szkody słuh, poddanych ich miłosty monastyrskich chołowskich jakoż i z storony mojej łesnickych zacz i mść (abo: zaczymoje) jesmo do sudu grodzkiego kyjowskaho, do sudu gołow-

noho trybunalnoho, nepodnoodkrot pozywali i roznyje zysky i prezyski z obudwu storon oderżywali, jako szyrej protestacye, dekreta grodzkie i tribunalskiei wsi postupki naszy prawnyje od czasu menowaneho za neboższyka Tura aż do czasu teperszneja uhody, na szczo se samy w sobie szyrej obmowlajut, tohdy za włożenem se w to panow pryjatełej naszych w tych wsich sprawach perewodow i prezyskach naszych prawnych pomiarkowane pryjatelskoje pryniały i odna druhoj storone uważywszy szkode swojej, dosić uczynili jesmo i wżo tyje wsi postupki swoi prawnyje, kotoryje z jakychkołwek pryczyn i po jakychkołwek stopniach i terminach buduczyje za dekretamy narozhimami (?) u sudow roznych i na sejmie meży nami iszli i pilnowani byli, umorajem, kasujem i wniwecz oboroczajem czasy wiecznymy i nato dała jesm ich miłosty sej swoj list pod peczatiu mojeju i z podpisom ruki mojeja własnoje, a pry tom byli idoto (?) dobre swedomyje panowe pryjateli naszy ich miło[s]t pan Hawriło Honski, choruży, pan Fyłon Strybyl, czasnik, a pan Łukasz Witowsky, komornik, uradniki ziemskie ziemi Kijowskoi, kotorije ich miłost za prozboju mojeju do seho listu mojego peczaty swoi pryłożyli i ruku podpisaty raczyly.

Pysan w Kijewe roku Bożoho Narodzenia tisecza szestsot desiatoho miesieca, maja dwadcatoho dnia W tom kompromysie peczatej prytysnenych czotyry, a podpisy ruk tymy słowy: Anna Chodkiewiczowna, ks. Korecka, Hawryło Honski, choruży kijewsky, rukoju własnoju, Łukasz Witowski, komornik ziemli Kijewskoje, rukoju własnoju, Fiłon Strybul, czasznyk ziemi Kijowskoje, rukoju własnoju, do kotoroho jeho naszeho hospodarskoho listu na twerdosc podpisujuczy i peczat kazalismy pryłożyty. Pisan w Zytomiru pod łeto Bożoho narożenia tysecza szescsot meseca awhusta dwanadcatoho dnia. W teho przywiłeju podpis ręki jego krołewsiej mci tymy słowy:

Sigismundus rex;

Podpis ręki pisarza: Jarosz Wołłowicz, pisar.

My tedy, krol, do pomienionej suppliki łaskawie skłoniwszy, zwisz wyrażony przywiłej z ksiąg przerzeczonych metriki naszej wielkiej W. Ks. Litt. ekstraktem stronie potrzebującej wydać i dla większej wagy pieczęc W. Ks. Litt. przycisnąć rozkazaliśmi.

Dan w kancełaryi naszej W. Ks. Litt. dnia 3 miesiąca septembra roku panowania naszego 19 roku.

Za sprawo j. o. księżęcia j. msci Michała na Kłewaniu i Łukowie Czartoryjskiego, podkanclerzego W. Ks. Litt., homelskiego, jorborskiego, usciałowskiego, podusciałowskiego etc, etc starosti

M. kśże Czartoryski, podk. W. Ks. Litt.

Joseph Mikłaszewicz, metrik. W. Ks. Litt.

Ekstrakt przywiłeju Annie Chodkiewiczównie, kniahyni Koreckoj, wojewodynoj wołynskoj, kompromis, zhoda i rozgraniczenie mienia seła (?) Łesnikow, z imieniem cerkownym Chołowa do kijowskiego monasterka Pieczerskiego należaczym, potwierdzenia, rozgraniczenia i zhodywiecznoscią danego m(?) a. 1610»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 275-278. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано «miasto pieczęci» приписано «posłusznyk Jochannes Martynowicz»)

№ 24
1612, листопада 29 (19). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року Бжого 1612 мсця ноября 19 д.

На враде королевской млсти кгродском киевском передо мною, Василием Дедковским, поднамесником его млсти пна Михайла Тишки Холоневского, ротмістра его королевской млсти, подвоеводего киевского, постановивши се сам особою своею велебний его млсть отц Антоний Грекович, игумен Видубицкого монастира, жаловал и исповедал так сам од себе и братиї своїй чернцов, яко теж висоце в Пну Бгу велебного его милости отца Ипатия Потея з воли Бжой архиепскпа митрополита киевского, галицкого и всея Русси, именем на велебного отца Елисея Плетенецкого, архимандрита монастиря киевского Печерского, о то, иж в року тисяча шестсот дванадцятом мсця августа десятого дня и иних розних дней и часов вишреченний отц Плетенецкий препомнівши вин в праві посполитом в конституциї коронной описаних, безправне, а чинячи ему явную опрессию моцю и кгвалтом наслал подданих слуг, (*слово «слуг» написано двічі. – Ю. М.)* имена и прозвиска ему самому відомими, на кгрунт монастира Видубицкого Зверинец, Неводичи названий, тамже овощов садовиї, груши, дерен и иний овоч под небытност на тот час его побрал и на свій пожиток привернул и тамже на том кгрунте слугу, подданого свого Семена Шебендюка, гончара, кгвалтовне поселил, а к тому того ж року и мсця и дня дванадцятого ночним обычаем, кгди вже было годин килка вночі, наслал моцю кгвалтом слуг подданих угодников своїх о колконадцят з розним оружем до манастира Видубицкого, там же ворота отбывши, сторож поймавши, подданого его на имя Хилка, киями окрутне збыли, замок до церкви отбивши, речи церковние розжаковали и овоч в монастирю потрясши, незвичайне пограбыли и на свой пожиток обернул, даючого у вину десяти тисячей золотих, в конституциї описанную, попал. Якобы был тую протестацию свою его млсть отц Антоний тут на враде о вси тие шкоди и кривди зараз учинил, нижай на тот час отлегаим (?) будучи на Волиню и забавенний послугами митрополитанскими и церковними до ведомости и поданя протестациї прийти не мог. Прото тепер, взявши ведомост, а хотечи о то все з его млстю отцем архимандритом правне, где право форум укаже, поступоват так о кгвалтовное наслане на звишменованний монастир и кгрунт и посегнене его, яко теж и о шкоди, затим походячие, которих собе ко двісті литовских быт менил и протестовал и просил, абы тое его оповедане до книг кгродских было прийнято, што ест запизано (!)».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 370 зв. – 371)

№ 25
1613, січня 8 (1612, грудня 29). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства.

«Випис с книг кгродских воевоства Киевского.

Року Божого 1612 мсця декабра 29 д.

На рочках судових кгродских киевских от дня девятнадцятого мсця декабра припалих и судовне отправованих, перед нами, Михайлом Тишкою Холоневским, ротмистром его королевской млсти, подвоеводим, а Михайлом Силою Новицким, судею, врадниками судовими кгродскими киевскими, постановившися очевисто возний енерал воеводства Киевского, шляхетний Павел Гуторович, сознал и ку записаню до книг кгродских киевских квит свой под печатю своею в тие слова подал:

Я, Павел Гуторович, возний енерал воеводства Киевского, сознаю сим моїм квитом, што будучи мні приданим его млсти пна Михайла Тишки Хлоневского, ротмистра его кролевской млсти, подво(ево)дого киевского, на справи и потреби висоце в Пну Бгу велебного его милости отца Ипатия Потея, архиепскпа митрополита киевского, в року тепер идучом тисеча шестсот дванадцятом мсця декабра двадцять девятого дня и маючи при собе стороною людей добрих шляхтичов учтивих, пна Яна Собовского а пна Котнацкого, был ести на кгрунте монастира Видубицкого держаня на сей час велебного его млсти оца Антония Грековича, игумена видубицкого, на Зверинцу, Наводичий названом, и также за показанем и обвожением его млсти видил есми на том кгрунте хату новопоставленную, которую меновал его млсть, же в року тепер идучом мсця августа десятого дня его мл. велебний в Бозе отец Елисей Плетенецкий, архимандрит киевский монастира Печерского киевского, насл[а]вшись моцно и кгвалтовне слуг подда(ни)х своїх, имени и прозвисками его милости ведомими, под небитность его отца игумена, на тот час на власний кгрунт звишменований монастира Видубицкого, овоч садовий, груш, дерен и иний овоц побрал и на свой пожиток обернул и чинячи ему явную опрессию и с покойного держаня того кгрунту витискаючи противко конституциї сейму прешлого покоем под виною десяти тисечей золотих полских обварованого слугу подданого свого Семена Шебентюка, гончара, кгвалтовне поселил, которого кгдись ми питали: «За чиїм бы позволенем тут на том кгрунте монастира Видубицкого поселилсе?». Который поведил и доброволне сознал, же з росказаня его млсти отца архимандрита, пна своего, тут ся поселил и тут кгрунт не едно самому ему ест заведен. А потом шли есмо до манастира Видубицкого и там же за показанем и обвоженем его мл. отца Антония Грековича, игумена видубицкого, виділи есми ворота, обухами побытие, и дошку з ворот вибитую, замок до церкви, где и речи церковние били, отбитиї, а к тому виділ есми и огледал подданого того монастира на имя Хилка, который на тот час сторожем был в том монастиру, кийми окрутне збитого и рану в тил голови киевую кривавую синюю спухлую, И оповедал отц игумен, што ж в року тепер идучом вишименованном августа двадцятого дня велебний его млс. отц Ели-

сей Плетенецкий, архимандрит киевский монастира Печерского, под небитность на тот час отца игумена ночним обычаем, кгди юж было килка годин вноч з розним оружем наслал моцно кгвалтом на звишменований монастир слуг подданих уходников своїх на имя Марка Шпака, Мишка Терещенка, Гришка Возового, Ивана Лобещанка, Феодора Трухиненка, Ивана Лопіщинна и Семена и иних товаришов их, которих имена и прозвиска сами лепей відают. Которие то ворота до манастира отбивши, замок до церкви отбыли и речи церковние розжаковали и сторожа збили, за которим то так безправним и кгвалтовним отнетем звиш менованого кгрунту, яко теж и кгвалтовним насланем на монастир, меновал быть шкод его млсть на двісті коп грошей литовских. О што все кгди первей у намесника его мл. приятелским способом, а потом у самого его млсти отца архимандрита през писание справедливости просил, их млсть справедливости не учинили и на писане жадного респонсу его млсть не дал. Што все мною, возним, его млсть отец игумен сведчил и оповедал, а я, што слишал и ведел, то все ку записаню до книг кгродских киевских на писме под печатю моею дал.

Писан в Киеве року и мсця виш менованого.

Которое ж то очевистое сознане возного виш менованого до книг кгродских киевских есть записано».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 371 зв. – 372)

№ 26
1613, грудня 20 (10). – Київ. – Договір печерських підданих про оренду їза Свято-Михайлівського Видубицького монастира.

«Я, Ермола Тараневич, Денис Звірович, Гарасим Миткович, поддание монастира Печерского, ознаймуем сим нашим листом, кому то відати будет надлежало, иж в року 1611 и позволением его млсти отца игумена Видубицкого монастира отца Антония Грековича на власном кгрунте того ж монастира святого Михаїла на реці Днепрі взяли есмо ез бытий против церкви святого Михаїла едного берегу, а другого берега у острова названого Осокорков, кгрунту того монастира, с которого тое ж маем и повинни будем отцу игумену на монастир Видубицкий або кому будет поручено дати о святой Троици, святе ншем руском, в сем року 1613 осетров колод сем и ведерце сити и колоду осетра о свтой Покрове и белуга на монастир Видубицкий, колко Бг пошлет, а в долине и в огороде жадное кривди сами през себе и челяди своее шкоди ділати не маем. А на том дали есмо сей наш лист и для ліпшой твердости за устнею прозбою ншею его отц Данилей, свщенник воскресенский, а пн. Филон Сенчина Городиский печати свое приложити и руками власними подписати рачили.

Писан у монастире Печерском декабря 10 д. року 1613.

Звишменований Данилей Григориев, пресвитер воскресенский, власною рукою.

Взвиш менованих особ устне прошений печатар Филон Сенчина Городиский власною рукою».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 372 зв. Внизу документа намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати». На арк. 226 – 227 зв. вміщено польський варіант випису з київських земських книг від 11. 06. 1616 р., а його український варіант вміщено на арк. 202 зв.)

№ 27
1616, жовтня 21 (11). – Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства.

«Выпис з книг земских воеводства Киевского.

Року Божого Нароженя тисеча шестсот шестнадцятого мсця октебра первогонадцят дня.

На роках судових земских киевских на день Михайла светого, римского свята в року на дате выше помененном припалих и назавтрее того свята судовне отправованных, перед нами, паном Аксаком, судьею, и Петром Злотополским, подсудком, врадниками судовими земскими воеводства Киевского, кгди з реестру судового за приволанем возного Павла Гуторовича приточиласе справа межи в Бозе велебним его милостю отцем Иосифом Велеамином Рутским, архиепископом, митрополитом киевским, галицким и всея Русиї, и капитулою его милости поводами з велможною ее милостью пни Анною Ходкевичовнею, княжною Яхимою Корецкою, позванною, а то за позвом от поводов по позванных на термин роков нинешних вынесенним. Тогди ставши очевисто у суду от поводов умоцованих, урожоний пан Криштоф Шеневский за моцью зуполную, ему в той справе данною, позванную до права через помененного возного по три дни трикрот приволат давши, поднес позов в тие слова писани: 1. Жигимонт Третий, з ласки Божией король полский, великий князь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомойцский, инфлянский, шведский и годский, вандалский дедичний король, велможной кнежне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой, велможного некгди княжати Яхима Корецкого малжонце, позосталой зо всих добр верности твое лежачих и рухомих, росказуем, абы верность твоя перед судом нашим земским киевским на роках земских киевских в року теперешнем тисеча шестьсот шестнадцятого назавтрее по светом Михале, святе римском, в Киеве до суженья припадаючих, обличне и завите яко на року завитом станула на жалобу и правное попиранье в Бозе велебного отца Иосифа Велиамина Рутского, архиепископа, митрополита киевского, галицкого и всее Руси, и капитули его, которие верность твою позивают о то, иж верность твоя крунти их власни з веков до митрополиї Киевское належачие, урочище название Гнилещизна, на котором местцу и урочищу был манастыр заложенья светое Пречистое, названий Гнилецкий, здавна до митрополиї Киевское, а до игуменства Видубыцкого належачий, и прислухаючи, которие от велю літ через

неприятеля крижа светого будучи спустошани и сплюндровани, аж до того часу пусто стоит, которого и на тот час руїни муровие суть ясними и ведомими знаками, не маючи до него жадного права, слушности и належности и овшем упорне безправне зо всими его кгрунтами, сеножатми и ушелякими пожитками и приналежностями на милю вшир и в довжин осегнула еси, посела, отняла и ку маетности своей містечка Лесников, яко прилеглие тому манастирови и кгрунтом его, верность твоя привлащила до маетности своее Лесник, отняла и поводом выш помененным тих кгрунтов привернути верность твоя не хощеш и ку велико[й] уйме добр и пожитков церковних, а немалой кривде и шкоде выш помененных поводов то чинечи, прото ку приверненю того кгрунту манастыра вышепомененного заложоного и зо всіми его кгрунтами, приналежностями, яко лесами, борами, гаями и сеножатми, полми, так роздробленними и нероздробленними, деревом бортним, озерами и всими до того манастыра прилеглостями, велце теж и ку наказанью через декрет наш земский пуженья до держанья поводом сел подданных, естли бы якие верность твоя на тих кгрунтах церковних при манастыру вишпомененном отсадили, а то взглядом вшеляких пожитков одних же подданных через верность твою ущербкови церквы Божий выбраних тим позвом верность твоя естес позвана. А если бы поводове в нестанью верность твою мели позискувати, шацуючи собе з виналезку судового на три тисечи золотих полских албо яко наказано будет, што все верности твоей на пришлом року ширей будет выведено и обяснено, толко абис станула и судовне оповедала.

Писан в Киеве року тисеча шестсот шестнадцятого мсця июля двадцятого дня.

Федор Сущинский Проскура, писар.

А по вичитаню того позву менований умоцований сторони поводовое, доведши слушного року за тим позвом припалого водле права просил и домовлявсе, абы позваной на позов усправедливитисе было наказано. Де тут же озвавшисе и у суде нинешнем очевисто ставши от позваное умоцованой ее урожоний пан Адам Юрей Длугоборский, за моцю зуполною, ему в той справе даную, вси оборони правние так же и евикгора вцале собе заховавши, просил диляції на показание муниментов таких, с которих се покажет еквитор, через которого, иж ее милост ту ест продание себе тие добра Лесник, о которие справи идет. Которая диляция подлуг права посполитого мает позваную поткати, кгдиж тая диляция не ест простая, але нет(?) за собою страту тоей справи. Слушне теды таковая диляция позваную поткат мает и просил поменений умоцований, абы тая диляция позволена была иншие оборони вцале собе зоставуючи, а умоцований сторони поводовое указовал тоже позваное такова диляция поткат не может албовем толь (?) показать не может, жебы тие кгрунти до Лесник належати мели и овшем власние суть церковние, а дотоле же не о самие Лесники позивают поводове, толко о забранье певних кгрунтов до тих Лесник, а не беретсе теж умоцований позваное на евиктора такого, который бы в том позваную заступит мел,

але толко на якиесь муниместа, которих жадних не покажет. И просил умоцований поводов, а гды суд тое диляцие, яко не подлуг права, права жадное не позволивши, дале поступувати наказал, оборони вшелякие правние вцале принципалови своему заховавши, суд нинешний земский киевский тое справи и контроверсий сторон обудвох вислухавши, а бачечи то, иж се умоцований позваное директи не берет на такого екватора, с которих быс то показат мило, же тие грунти в позве менование, до Лесник мели належат и были ему продание. Прото ему такое диляції не позволивши, поступоват наказуе, от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналского апелевал. Суд ему тое апеляції допустит и рок за нею обом сторонам перед судом головним трибуналским в Люблине в тот час кгди справи воеводства Киевского порядком инших воєводств на перве по дате декрету нинешнего припадут сужони и отправовани будут становитисе зложил и нинешнем декретом кром деякого при позову складает, што все про память до книг земских воеводства Киевского есть записано, с которих и сес випис под печатми нашими видан.

Писан в Киеве.

Федор Сущинский Проскура, писар земский киевский

Корикговал Редкевич».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. Арк. 202 зв. -205. Під документом намальовано два кола, всередині яких вписано: «місто печати». «С подлиним сводил иеромонах Иларион».)

№ 28
1616, жовтня 21 (11). –
Випис із земських книг Київського воєводства.

«Выпис с книг земских воеводства Киевского.

Лета Бжого Нароженя тисеча шесътсот шестнадцатого мсця октября первогонадцать дня.

На роках судовых земских киевских на день Михайла светого свята римского в року на дате вышъпомененом припалих и назавтра того свята судовне отправованих, перед нами Яном Аксаком, судею, а Петром Злотополским, подсудком, врядниками судовими земскими воеводства Киевского, кгди з реестру судового за приволанем возного енерала шляхетного Павла Гуторовича приточила се справа межи в Бзе велебным его млстию отцем Иосифом Велямином Рутским, архиепископом митрополитом Киевским, Галицким и всее Руси и капитулою его поводами а велможною ее млстею Анною Ходкевичовною иж (?) Яхимовою Корецкою позваною,а то за позвом от поводом по позваную на термин роков нинешних винесених тогди ставши очевисто у суду от поводов умоцованих урожоный пан Криштоф Шеневский за моцю зуполною ему в то праве даную позваною через возного помененого по три дни трикрат приволавши поднес позов в тые слова писаный: Жикгимонт Третий ласки Божей (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М.)* вел-

можной княжне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой, вельможного некгди княжати Яхима Корецкого, малжонце позосталой зо всих добр верности твоее лежачих рухомих, росказуем абыс верность твоя перед судом нашим земским киевским на роках земских киевских в року теперешнем тисеча шестьсот шестнадцатом на день Михайла святого припадаючого и назавтрее того свята на местцу звиклом в ратушу киевском сужоних обличне и завите яко на рокузавитом станула на жалобу и правное попиране в Бзе велебного отца Иосифа Велямина Рутского, архиепископа митрополита киевского, галицкого ивсее Руси и капитули его, которые верность твою позивают о то, иж верность твоя власние кгрунти поводов выш поменених, то есть селище, названое Куликов и урочище, названое Калиновку, зо всими их приналежностями яко озерами, сеножатми, полми оремими и неоремими и всими иншими вобец приналежности до манастыра, названого Гнилецкого, до митрополиї Киевское а игуменства Видубецкого належачие, о который манастыр с тобою зособна акцыс зоставуе, которого от неприятеля крижа святого здавна спустошоного и сплюндрованого, иж до того часу руїни муров стоят и слушним правом и самою справедливостю здавна належачую и прислухаючою жадное слушности и права не маючи и овшем упорне а кгвалтовне верность твою на миль три вдолш и вшир осягнула еси, посела и отняла и ку маетности своїй местечку Лесником, яко прилеглой кгрунтом церковним, верность твоя привлащила и собе приспособила и поводом выш помененым тых кгрунтув привернути не хочеш ку великой кривде и шкоде поводов то чинищ, што собе противно верности твоей шацуют на три тисечи золотих полских албо яко суд наказует прото у приверненю тых кгрунтов верность твоя естес познана (!) яко то все на пришлом року ширей будет выведено, толко абыс верность твоя станула и судовне отповедала.

Писан в Киеве року тисеча шестисот шестнадцатого мсця июля двадцятого дня.

Федор Сущанский Проскура.

А по вичитаню того позву менований умоцованый сторони поводовое доведши слушного року за тим позвом припалого, водле права просил и домовлялсе, абы позваный на позов усправедливити се было наказано, где тут же озвавшиесе и суду нинешнего очевисто ставши, отпозваное умоцование ее урожоний пан Адам Юрей Длутоборский за моцю зуполную ему его справ даною, вси оборони правные, также евиктора вцале собе заховавши, просил диляциї на показанемунысментов таких, с которих се покажет евиктор, через которого княжна ее мл. мает проданые собе тые добра Лесник, о которые справа идет, которая дыляция водлуг права посполитого мает позвану поткат, кгды тая дыляция не есть простая, але несет засобою страту тое справы, слушнетеды такова диляцияпозваную поткати мает и просил помененый умоцованый, абы тая диляция позволена была и иншие обороны цале собе зоставуючи, а умоцованый сторони поводовое показовал тоже позваное таковая диляция поткати не може албовем евиктора такового не

будет мити до заступу позваное, который бы тые добра албо кгрунты, о которые позывают поводов позвано продать міл вото (?) кгрунты звечистые власные церковне, а же того не попадет и директе се на такую дыляцию не берет. теды таж тая дыляция на тие мунимента позволена быть не может и просил умоцованый поводов, абы не была позволена яко неправне афектована, иншие оборони правные вцале собе заховавши суд нинешный земский киевский тое справи и контроверсии сторон обудву выслухавши, а бачечи то, иже се умоцованый позваное дыректа неберет на такого евиктора, с которого бисть то показать міло, же тие кгрунты, в позве менование до Лесниц мели належатии были ему продание, про то ему таковое диляцийне позволивши, поступовати наказует, от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналского апелевал. Суд ему тое апеляції допустил и рок за нею обом сторонам перед судом головним трибуналским словлине (?) в тот час, кгди справы воеводства Киевского порядком инших воеводств на первей подате декрету нинешнего припадут сужони и отправовани будут, становитнее зложил и нинешним декретом, кром вшелякого при позву складает. Што се про память до книг земских киевских есть записано, с которих исес випись под печатми нашими есть видан.

Писан у Киеве

В подлинной тако:

Федор Сущанский Проскура, писар земский киевский

Корикговал Редтович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 188-191 – Копія. Внизу доументу намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати» і приписано: «С подлиною сводил иеромонах Иларион»)

№ 29
1617, жовтня 19 (9). – Київ. – Випис з київських підкоморских книг.

«Випис с книг справ подкоморских земли Киевское.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот четвертого мсця ноября двадцят девятого дня.

Передо мною, Самоелем Горностаем, подкоморим земли Киевское, кгдим был за декретом трибуналским виехал на розграничене вечистое так о кгрунти лежачие, яко и о поддание оселие, так теж и о иншие кгрунти межи их млостями, а то ест меновите его мл. пану Павлу Монвиду Дорогостайскому з их млостями пани Триполскими. И кгди его мл. пан Павел Монвид Дорогостайский, яко поводовая сторона, припозвавши суседов своїх околичних, то ест сугранічников, на першом се и на третом дню, яко на року завитом, становил межи которими сугранічниками, иж теж был припозваний од его мл. пана Дорогостайского его мл. отц Иосаф Быковский, игумен мнастира Видубицкого. Который то отц игумен сам от себе и от братиї своее, кгди есмо с поводовою и

опорною стороною, на першом и на третем дню на певном урочисчу на Стрятицком поли виехавши, становилися есмо тогди отец игумен видубицкий перед его мл. паном Дорогостайским и перед их млостями пани Триполскими, припоминал, же, дей, млостивие панове тое Стритятицкое поле ис Девич горою по Красную речку, которие упадивает у Стугну реку и з и ншими своїми широкостями, з селищами Игнатовом и з Игнатковцами, з уходамы и озерамы и з луками, так теж и з езамы, которие то кгрунти од часу немалого их мл. панове Триполские ку великой шкоде церкви Божое забраши, держат. Тогди тие вси кгрунти суть церкви Божое, а на тот час до манастира моего Видубицкого заложеня святого архистратига Михаїла и с тих семей милостивий пане подкоморий перед вашею милостю так при поводовой, як отпорной стороне упоминаю и оповідаю, аби их мл. о том ведаючи, в жаден розделок межи себе не удавали, якож его мл. пан Павел Монвид Дорогостайский зараз поведит рачил тими слови:

Правда, дей, мої ласкавие панове Триполские, же я тут з в. м. жадное граници не маю, кгдиж то ести кгрунт власний церкви Божой манастира Видубицкого. Которая тая граница видубицкая и на привилиях моїх есть значне виражена, але едте в. м. зо мною с того местца далей за границу видубицкую, а там оттуль почнет з собою граничит. Которое признане его мл. пана Павла Монвида Дорогостайского отц игумен видубицкий просил мене, аби до книг подкоморских было записано. С котрих и сес випис под печатю и с подписом руки моее есть видан.

Писан у Белогородце.

В подлінном тако:

Samuel Hornostaj, podkomorzy ziemie Kijowskiej.

Корикговал с книгами.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160 . – № 244. – Арк. 294 зв. -295. Наприкінці документу запис: «С подлинною сводил иеромонах Самуил»)

№ 30
1617, жовтня 19 (9). – Київ. –
Випис із київських земських книг.

«Випис с книг земских воеводства Киевского

Року тисеча шестисот семогонадцят мсця октобра девятого дня.

На роках судових земских киевских о святом Михале, святе римском, в року на дате вишпомененном припалих и назавтреее того свята судовне отправоват зачатих, перед нами Яном Аксаком, судею, Петром Злотополским, подсудком, урадниками судовими земскими киевскими, кгди з реестру судового приточилась справа межи велебним в Бозе его мл. отцем Иосифом Велиямином Руцким, архиепскпом метрополитом киевским, и капитулою его, также велебним в Бзе отцем Антонием Грековичем, игуменом видубицким, поводами, а шляхетними пани Федором Василевичом, Матвіем, Германом, Максимом, Марком, Федором

Федоровичами, Гелиашом, Василем, Иваном Андреевичами, Федором, Гаврилом, Нечипором, Пархомом Гапоновичами, дедовичами Триполскими, позванним за позвом от поводов по позваних на роки нинишние винесенним, теди ставши очевисто у суду от поводов умоцованний, иж урожоний пан Андрей Циолек за моцю зуполно ему в той справе даною, позваних до права через возного Павла Гуторовича приволати давши, поднесл позов в тиї слова писанний:

Жикгимонт Третий, Божю мл. корол полский etc.

Вам, шляхетним Федору Василевичу, Матфею, Герману, Максиму, Марку, Федору Федоровичом, Гелияшови, Василеви, Иванови Андреевичом, Феодорови, Гаврилови, Ничипорови, Пархвенови Гапоновичом, дедичом триполским, добр дедичних Игнатова и Игнатовец неналежним и кгвалтовним оккупатором зо всх добр ваших лежачих и рухомих приказуем, абисте на роках земских киевских, которії в року теперешнем тисеча шестьсот семнадцятом, назавтрее по светом Михале, римском святе в Киеве до суженя припадаючих, перед судом земским киевским сам обличне и завите стал на жалобу и правное попиране висоце велебного в Бзе отца Иосифа Велиямина Руцкого, архиепскпа митрополита киевского, и капитули его, также и велебного в Бзе отца Антония Грековича, игумена манастира Видубицкого киевского, которії вас всих и меновите, которії літа мают, а которії лет не мают збытност опекунов ваших позивают, одступуючи апеляції кгродское киевское о кгвалтовное вибите з поменених добр, села Игнатова и Игнатовец, на трибунал виточоное о то, иж ви по тии часи хотечи затегат маетност их власную церковную на урочищах Игнатовец и Игнатова, стародавно названих побудована и осажона, а меновите местечко, Девич Гору названое, жеби з рук ваших не виплуташис, николи до рук поводов, власних дедичов своїх, не пришла и не досталас, умислне позов по розние особи онероват и наносит смелисте и важилистеся, а потом процесами кгродскими и земскими киевскими, затим екзекуциями якоби речей осужоних, особливе з ясне велможним княжатем его мл. Янушом Острозским, каштеляном краковским, с которим так веле и так великих терминов нанелисте, так же и з иншими особами, утвержаючи свої якоби права ку великой шкоде церкви Божое и кривде не меншой поменених поводов, позивают вас теди тим позвом яко власнії дедичи вишменованних добр до поднесеня и скасованя тих всих позвов и процесов правних, коториесте до того часу з якимиколвек особами мели и на тую маетност наносили. А то з винами в праве посполитом описаними, а гдебисте не мали, аби мели поводове в чом вас ведати, шацуют собе на шестдесят тисячей золотих полских. Што все на термине часу права ширей вам доведена будет.

Писан у Киеве року тисеча шестсот семнадцятого мсця июля 5 дня.

Федор Сущанский Проскура, писар.

А по прочитаню того позву менованний умоцованний сторони поводовое, доведши слушного року за тим позвом припалого водле права просил и домавялся, аби позваний на позов усправедливитис

было наказано. Где тут же озвавшис и у суду нинешнего очевисте ставши, позвание панове Федор старий, Максим, Матфей и Федор Триполские сами от себе и за моцми от других позваних им до тое справи даними, вси оборони правниї вцале собе зоставуючи, за належного актора не призначаючи, поведили, же тут жадного термину не могут міти о то, што уже розсудкови трибуналскому до суженя через апеляцію належит, не могл. Теди з того повод домниманих рецедовать, за чим теж суд земский розсужат не может терминов судови трибуналскому належачих, абовем фора нон пациунтур коминеционем фори. Зачим уже суд не мает се удавать в тие терміни, которії судови его не належат, а иж то так ест пробовалы позвание розписом с книг трибуналских, же тая справа, на росписе будучи, судови трибуналскому, а не земскому, судит належит и просили от того терміну волности позвание целиї, иншие оборони правние во всем собе зоставуючи, а умоцований сторони поводовое, заховавши собе вшелякие оборони правние вцале поведил, же он процессу своего першого неналежне и неправне в той справе зачатого, през позов особний отступоват может, албовем право есть ясное о том поводов апеляції может отступит. А штос ткнет розпису, на трибунале учиненного, теди позвание того розпису автентице не вказуют и овшем то ест голая карта, бы теж и автентичний розпис показал толко пред ся и розпису того повод для ратованя и ліпшого попартя тое справи отступит, яко ж суд и преядиката, абовем и тепер недавно на прошлом трибунале межи потомками князя Кирика Ружинского а паном Змиевским подобний тому декрет станул, где трибунал декрет земский скасовал, просечи, аби суд термин слушний узнал и справоватися позваний з декретом своїм наказал. Суд нинешний киевский тое справи и контроверсий сторон обудвох достаточне вислухавши и оние вирозумівши, знайдует, иж волно поводови отступити процессу своего. Для того стороне позванной поступовать наказует, од которого декрету позвание до суду головного трибуналского апелевали, то їм тое апеляції допустил и рок за нею обом сторонам на трибунале коронном в Люблине перед судом головним трибуналским в тот час, кгди напервей по дате декрету нинешнего справи воеводства Киевского порядком инших воеводств припадут и сужони будут становитис, зложил и нинешним декретом кром припозву складает. При которой справе помененние позвание осведчилис судови нинешнему, остерегаючи собе того, аби што позваний вложил тут в тот же позов прирожоних потомков небожчика Гапона Триполского, стрия своего зошлого, не хотечи им, яко есть о том першая обекция, ровности з собою признавать, просили, абисте позву вимазани были, бо до того ничого не належать, а позванние сами за все справитсе суть готови. Што все для памети до книг земских киевских ест записано, с которих и сес випис под печатми нашими мене, Стефана Аксака, судиї, Лукаша Витовского, подсудка,урадников судових земских киевских, року тисеча шестьсот сорок третего мсця июня двадцять пятого есть видан.

Писан в Киеве.
В подлінном подпис:
Федор Сушанский Проскура, писар земский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 295-296. Внизу документу є записи: «С подліной сводил иеромонах Иларион», «Корикговал Счениевский»)

№ 31
1617, жовтня 19 (9) 1617 і 1643, липня 5 (червня 25). – Київ. – Випис з київських земських книг.

«Випис с книг земских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот семнадцятого мсця октебра девятого дня.

На роках судових земских киевских о светом Михале, святе римском, в року на дате вишпомененой припалих и назавтрее того свята судовне отправовать зачатих, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Петром Златополским, подсудком, врадниками судовими земскими киевскими, кгди з реестру судового приточилас справа велебного в Бзе его мл. отцем Иосифом Велиямином Руцким, архиепископом метрополитом киевским, галицким и всея Руси, и капитулою его, также велебним в Бзе отцем Антонием Грековичом, игуменом манастира Видубицкого киевского, поводами, а шляхетними пани Федором Василевичом, Матвіем, Германом, Максимом, Марком и Федором Федоровичами, Гелияшом, Василем и Иваном Андреевичами, Федором, Гаврилом, Ничипором, Пархвеном Гапоновичами Дедовичами Триполскими позваними. А то за позвом от поводов по позванних на роки нинешние винесеним. Теди ставши очевисто у суду от поводов умоцований их урожоний пан Андрей Циолек, за моцю зуполною ему в той справе даною, позваних до права через возного Павла Гуторовича приволати давши, поднес позов в тие слова писаний:

Жикгимонт Третий Божею мл. король полский etc.

Вам, шляхетним Федорови Василевичу, Матвею, Герману, Максиму, Марку, Федору Федоровичом, Гелияшови, Василеви и Иванови Андреевичом, Федорови, Гаврилови, Ничипорови, Пархвенови Гапоновичом, дедовичом Триполским добр дедичних Игнатова и Игнатовец неналежним и кгвалтовним окупатором зо всих добр ваших лежачих и рухомих приказуем, абисте на роках земских киевских, которие в року теперешнем тисеча шестсот семнадцатом, назвтреее по светом Михале римском святе, в Киеве до суженя припадут, перед судом земским киевским сами обличне и завите стали на жалобу и правное попиране висоце велебного в Бзе отца Иосифа Велиямина Руцкого, архиепскпа митрополита киевского, галицкого и всея Росиї, и капитули его, такъже и велебного в Бзі отца Антония Грековича, игумена манастира Видубицкого киевского, которие вас всіх, а меновите которие літа маете, а которие літ не маете, з бытностю опекунов ваших позивают, отступуючи апеляциї кгродское киевское о кгвалтовное вибите с помененних добр села Игнатова и Игна-

товці на трибунале виточоное, такъже одступаючи и розпису на трибунале за тоею апеляциею учиненого, а то оджившяючи справу по смерти небіжчика Гапона и Андрея Триполских в справе о то, иж ви под час вакациї митрополиї по годное памети небожчику Ипатию Потею, метрополите киевскому, недавно с того света зошлом, мимо право посполитое и вини внес постановление, важилистеся противко привилеем так давним, яко и свежо з Берестенского синоду конфирмованим, аби добра церковние в своем клюбе и целости трвали ку сказе права церковного мнастира помененного помененного вехали кгвалтовне вибыли з маетностей церковних старожитное Игнатковом и Игнатковцами названих, а тепер местечком осажоное и Девич горою названое, зо всими тими прилеглими урочищамы з селими и неоселими полми, сеножатми, борами, лесами, уходами, озерами и ото всіх згола иньенере (!) добр кгвалтовне вибилисме, о чем всем протестация достаточне учиненая, ширей в собе обмовляет. До которое се тот позов реверует, позивают теди вас по вчененние поводов до скутечного тих добр пущеня и реинтромисиї з нагороженем вшеляких шкод, которие собе поводове шацуют на осмъдесят тисечей золотих полских. Прото абисте на року вишменованом яко на завитом станувши, вперед шкоди помененние и кгвалт посполитий заплативши, предсе в речи само головнои (?), то ест привроценя тих добр, с которих суть вибити яко, иж власние дедичние через суд наш земский киевский с казаня прислухалисе. Што вам ширей на року за сим позвом припалом обяснено и заложоно будет.

Писан в ратушу киевском року тисеча шестсот семнадцатого мсця юля 10 (десятого) дня*.

Федор Сущанский Проскура, писар.

А по вичитаню того позву менований умоцований сторони поводовое, доведши слушного року, за тим позвом припалого, водле права просил и домавялсе, аби позваним на позов усправедливити было наказано. Где тут же озвавшисе у суду нинешнего очевисто ставши позвание панове Федор Старий, Максим, Матвей и Федор Триполские сами от себе и за моцю зуполною им от других позванних до тое справи на зиск и страту даною всі оборони правние вцале собе зоставуючи, за належного актора не призначаючи, поведили, же тут жадного терміну не могут міти о то, што юж розсудкові трибуналскому до суженя через апеляцию належит. Не могл теди од того повод мниманый рецедоват, за чим теж суд земский розсужать не может терминов, судови трибуналскому належачих, абовем фора нон пацицитур комиционем фори, за тим уже суд не мается вдавати в тиї термини, которие судови его не належат, а иж то так ест, пробовали позвание розписом с книг трибуналских, же тая справа на росписе будучи, судови трибуналскому, а не земскому судит належит и просили од того терміну волности позвание целие и инших оборони правниї во всем собе зоставуючи. А умоцований сторони поводовое, заховавши собе вшелякие оборони правние, вцале поведил,

* Запис на полях: «Тисеча шестсот чотирдесят третего двадцят пятого дня».

же он процесу свого першого, неналежне и неправне в той справе зачатого, през позов особний одступоват может, абовем право ест ясное о том, же повод од апеляції может одступит, а што се тичет розпису, на трибунале учиненного, теди позвание того розпису автентице не указують и овшем то есть голая карта, бы теж и автентичний розпис показал толко пред ся и роспису могл повод для ратованя и лепшого попартя тое справи одступит, яко ж сут и преюдиката, абовем и тепер недавно на прошлим трибунале межи потомками князя Кирика Ружинского, а паном Змиевским подобний тому декрет станул, где трибунал декрет земский скасовал, просячи, аби суд термин слушний узнал и справоватсе позваним декретом своїм наказал. Суд нинешний земский киевский тое справи и контроверсиї сторон сторон обох достаточне вислухавши и оние вирозумівши, найдует, иж волно поводові одступит процесу своего. Для того стороне позванной поступовать наказует, од которого декрету позвание, не приймуючи его за правний, до суду головного трибуналского апелевали. Суд им тое апеляції допустил и рок за него обом сторонам на трибунале коронном в Люблине пред судом головним трибуналским в тот час кгди наперве по дате декрету нинешнего справи воеводства Киевского порядком инших воеводств припадут и сужони будут, кром вшелякого припозву, толко моцю декрету нинешнего становитис зложил и складает, при которой справе поменение позвание осведчилис судови нинешнему. Остерегаючи собе того, аби што позванний вложил тут в той же позов прирожених потомков небожчика Гапона Триполского, стрия свого зошлого, не хотечи им, яко ест о том першая обекция ровности з собою признават просили, аби с того позву вимазани были, бо до того ничого не належат, а позванние сами за все справитсе сут готови. Што все для памети до книг земских киевских ест записано, с которих сес випис под печатми нашими мене, Стефана Аксака, судиї, Лукаша Витовского, подсудка, урадников судових земских киевских року теперешнего тисеча шестсот чотиридесят третего місця юня двадцять пятого дня есть видан.

Писан в Киеве.

В подлінной подпис таков:

Федор Сущанский Проскура, писар земский киевский.

Корикговал Сченевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – №244. – Арк. 296 зв. – 297зв. Наприкінці документу запис: «С подліной сводил иеромонах Иларион»)

№ 32
1618, березня 30 (20). – Київ. – Універсал короля Сигізмунда III.

«Жикгимонт Третий (далі йде повний королівський титул. – Ю. М.)

Вам, урожоним Федору Василевичу, Матвею, Герману, Максиму, Марку, Федору Федоровичам, Федору, Гаврилу, Никифору, Парфену Га-

поновичам, Василю, Ивану и Гелиашу Андреевичам, дедовичом Трипольским, з добр ваших вшеляких лежачих и рухомих, приказуем, абисте перед судом головним трибуналским в Люблине близко припадаючом от положеня того позву за недель шесть а то на тот час кгди тая справа на воеводстве Киевском до суженя припадает и з респекту судового при волана будет, сами обличне и завите стали на жалобу и правное попиране висоце велебного в Бзе отца Иесифа Велеямина Руцкого, архиепскпа метрополити киевского, галицкого и всея Русси, и капители его, тамже и велебного отца Исакия, игумена видубицкого, которие одживляючи справу по смерти недавно зошлого отца Антония Грековича, бывшого игумена видубицкого, позивают вас до готовое апеляції земское през вас од декрету земского киевского на трибунал виточоное. А то в справе вас о кгвалтовное вибите з добр церковних, до манастира Видубицкого належачих, названих Игнатовці и Игнатова, а тепер ново названое Девич гора, первей до суду кгродского киевского интентованой, а потом до суду земского оберненой. В которой справе суд земский вас одтявши, ваше рацие неправние, поступоват наказал и ви есте от того декрету сполне апелевали. Прото поводове позивают вас, абисте стали и термину того с тоеи апеляції припадаючого, судовне аттентовали и далшого поступку и розправи правное в той справе, яко з декрету суду головного трибуналского феровано буде, прислухали и отповедали.

Писан в Киеве року 1618, мсця марта 20 д.

В подлінном подпис таков:

Позов: Федор Сущанский Проскура, писар.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 297зв. – 298. Наприкінці документу запис: «С подліним сводил иеромонах Иларион»)

№ 33
1618, червня 30 (20). – Київ. –
Випис з трибунальських Київського воєводства.

«Wypis z ksiąg (...)* grodzkich (?) tribunalskich wojewod[ztwa] Kijowskiego.

Roku 1618 msca junii 20 d.

Przed nami, deputaty sądu głównego trybunalu lubelskiego ze wszystkich województw Korony Polskiej na rok terazniejszy, wyżej mianowany, obranymi i wysadzonymi, przytoczyła się sprawa z regestru sądowego między wielmożnym w Bodze jeo mścią ojcem Jozephom Welaminom Rutskim, archiepiscopem, metropolitem kijowskim, halickim i wszystkiej Rusy, i kapituła jego powodami, i wilmożną jej mścią panią Anną Chodkiewiczowną, księżną Jachimową Korecką, pozwaną, za apellatią od decretu sądu ziemskiego kijowskiego z roków święto Michalskich w roku przeszłym 1616 sądzonych, wytoczoną w sprawie od powodów, to jest sielszcze nazwane Kulików i wroczyszcze nazwane Kalinnówkę, ze wszystkiemy ich przynależnościami, jako jeziorami, sianożęczmi, polami orgonemi (*помилка, слід*

читати: «ornemi». – Ю. М., І. Т.) i nieornemi i wszystkiemy ich przynależnościami do manastyra, nazwanego Hnilecskiego, do mitropoliej Kijowskiej, a ihumieństwa Wydubickiego należące. (*на полях дописано: «Monaster Hniłecki murowany, od nieprijaciela spustoszony». – Ю.* М., *І. Т.)*. O który manastyr z pozwaną zosobna aktią (?) zostawili, którego od nieprzyjaciela Krzyża Swiętego zdawna spustoszonego i splundrowanego, że (...)* lego czasu ruiny murów stoją i słusznym prawem i samą sprawedliwością zdawna należącą i przysłuchaczą, żadnej słuszności i prawa nie mający, owszem upornie i gwałtownie pozwani na mil trzy wdłuż i wszyrsz osiągnęła i odjęła i ku majętności swojej, miasteczku Łeśnikom, jako przyłegłej gruntowi cerkiewnemu pozwana przywłaszczyła i przysposobiła, a powodom tych gruntów przywrócić nie chce, ku wielkiej krzywdzie i szkodzie powodów. Których sobie przeciwko pozwanym na trzy tysiący zło[tych] pol[skich] oszacowali, do których zapłacenia i przywrócenia tych gruntów, gdy powodowie pozwany [...]ach stron oboch sąd ziemi Kijow[skiej] raczył to, że się umocowany pozwany direkce nie brał na ewiktach, z które[mi]by się to pokazać miało, że te grunty w pozwie mianowane, do Leśnich mieli należeć i były wyprzedane dla (?) takowej dillaciej nie pozwoliwszy pozwanej poszę (...)* nakazał, od czego umoczowany pozwany tę sprawiwszy, apellatią na tribunał lubelski województwa Kijowskiego rokiem zachowałym wytoczył, o czym wyżej tam (?) dekretem apellaciej w sobie obmawia (?); na roku tedy niniejszym (?) sam oczewiśćie, a pozwana przez umocowanego swego pana Jerzego Długoborskiego, stawszy, szeroce w tej sprawie controwersowali, z których controwersy ich sąd ninijszy główny tribunalski dobrze zrozumiawszy do kwot (?) sądu ziem[skiego] kijowskiego, którym po appro[batii](?) [po]stępować nakazano, utwierdza a w postępowaniu botapcede(?) odpowiadać nakazuje, a w odpowiadaniu daje (....)* stronam obiema na inkqizitiej, której tam na gruncie wyprawiacz będą powinni od daty dekretu niniejszego za niedziel ośmnaśćie. Do czego sąd niniejszy i sąd ziemi Kijowskiej przydaje, który inquirować ma jeśli to sieliszcze Kulików i uroczyszcze Kalinów luch jest zabrano do Łeśnik, jeśli ten Kalinów luch w gruncie kulikowskim łeży, czemu niebytność jednego z sądowych nic szkodzić nie ma. A po wyprawieniu tej inkqizitiej albo ni, sąd niniejszy rok tu w tribunale na conserwantach województw Kijowskiego, Wołyńskiego i Bracławskiego bez przypozwu (?) zachowuje. Jednak obie strony nie mają na tę inkqizitiej wyjedzać, jedno (....)* mający po dwanaśćie świadków, tak też w większym poczcie nie mają wyjeżdżać, tylko po trzydzieści człowieka według prawa pospolitego [...]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 264 – 264 зв. В документі дефект: бракує закінчення і один рядок зверху арк. 264 зв. втрачено. Крім того, два невеликих записи на маргінесах написано нерозбірливо)

№ 34
1621, грудня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воєводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот двадцят первого мсця декабра двадцятого дня.

На рочках судових кгродских киевских от дня петнадцятого мсця декабра в року на дате виш написаному припалих и судовне одправоват зачатих, перед нами, Теодором Елцом, подвоеводим а Лукашем Витовским под[чашим] и судьею с радниками судовими кгродскими киевскими постановивши на очевисто возний генерал воеводства Киевского шляхетний Павел Гуторович ку записанью до книг нинешних кгродских киевских сознал и в року теперешнем тисеча шестсот двадцят первом мсця ноября двадцятого дня позвов кгродских киевских автентичних два до местечка Лесник, маетности дедичной велможной княжни ее мл. Анни Ходкевичовни Яхимовой Корецкой, однесши в браму замочку тамошнего воткнул и воротному оповедал писание тие позви обадва по кнежну еи мл. Корецкую (один в жалобе велебного его мл. ксендза Вениамина Руцкого, митрополита киевского, и капитули до назначеню през суд кгродский киевский часу на зьеханье и подане оному певних добр названих Гнилецких, Куликова и Калного Лугу, за двома декретами трибунал скими), а другий позов в жалобе его мл пана Вацлава Садковского о певний плат пнзи панобинерную(?) и зособна за аренду лесов Еремей Косовский потеевских подлитиовских за рок целий приходячий, также и о шкоди по року проползлим до розпису на роспису февралових в року тисеча шестсот двадцятого сужоних в той справе учиненого, яко ширей тие оба два позви албо припозви в собе отмовляют того ж року и мсца дня позов теж кгродский киевский автентичний до манастира Печерского киевского однести в браму воткнул и чернцом, брами пилнуючим, оповедал писании по его мл. отца Елисея Пленецкого, архимандрита манастира Печерского киевского, и капитулу его мл. в жалобе того ж его мл. ксенза метрополита киевского и капитули его мл., а то до запису интерциз о невисаженье водле ее приятел на розсуд и умерковане певних прав межи их мл. з обудвох сторона з частих в позве менованих, затим о заклад ста коп грошей, яко и тот позов ширей в собе обмавляет, за которими то всими трома позвами так в Лесниках, яко и в манастире положеними, обудвум сторонам рок ку праву на рочках кгродских киевских дня петнадцатого мсца декабра в року теперешнему припадаючих и судит зачатих, становитсе зложилом и назначилом, которое очевистое возного сознанье за принятьем судовим до книг кгродских киевских ест записано. С которих и сей випис под печатми нашими ест видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикъговал Новоселецкий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 240-241. Під документом намальовано коло, всередині якого написано: «Місто печати».)

№ 35
1621, грудня 30 (20). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпись с книг кгродских воеводства Киевского

Літа Божого Нароженя тисеча шестьсот двадцат первого мсця декабра двадцятого дня на рочках судовых кгродских киевских одна петнадцатого мсца декабра в року на дате вышнаписаном припалих и судовне одправовать зачатих, перед нами, Теодором Елцом, подвоеводим, а Лукашем Витовским, подчашим и судею, врадниками судовими кгродскими киевскими, постановившися очевисто возный генерал воеводства Киевского, шляхетный Павел Гуторович, ку записаню до книг нинешних кгродских киевских сознал и в року теперешнем тисечашестьсот двадцять первом мсца ноября дванадцятого дня позвов кгродских киевских автентычних два до местечка Лесник, маетности дедичной велможной княжни еи мл. Анны Ходкевичовни Яхимовой Корецкой, однесши, в браму замочку тамошнего воткнул и воротному оповедил писаные тые позвы обадва по княжну еи млст. Корецкою (один в жалобе велебного его мл. ксендза Вениами[на]Руцкого, митрополита киевского, и капитули до назначеня през суд кгродский киевский часу назехане и подане оному певних добр названих гнилецких, Куликова и Калного лугу за двема декретами трибуналскими, а другий позов в жалобе его мл. пана Вацлава Садковского о певный плат пнзи за пана Сесенерского и зособна за аренду лесов Еремий Косовский потеевских и облитковских зарок цалый, приходячый также и о шкоди пороку проползлым (!) до роспису на рочках февралових в року тисеча шестьсот двадцятого сужоных, в той справе учиненого, яко ширей тые обадва позвы албо припозви всобе обмовляют, того ж року и мсця дня позов теж кгродский киевский авътентычний до манастира печерского киевского однесты в браму воткнул и чернцом, брами пилнуючим, оповедил писаный по его мл. отца Елисея Плетенецкого, архимандрита манастыра Печерского киевского, и капитулу его мл. в жалобе тогож его мл. ксендза метрополита киевского и капитулы его мл., а то до запису интерцызи оне (?) висажене (?) водле ее приятелей на розсудок и умерковане певных справ межы их мл. з обудвух сторон зачатых в позве менованих, затым о заклад ста коп грошей яко и тот позов ширей в собе обмовляет. За которыми то всими трома позвами, так в Лесниках, яко и в манастыре положоними обудвум сторонам, року управу (!) на рочках кгродских киевских дня петнадцатого мсца декабра в року теперешнем припадаючих и судить зачатих, становитисе зложило ми назначило, которое очевистое возного сознане за приятелем судовым до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес выпис под печатми нашыми ест видан.

Писан у Киеве.

В подлинной тако:

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселецкий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 191 – 192 об. – Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також приписано: «С подленою сводил иеромонах Иларион»).

№ 36
1622, січня 1 (1621, грудня 22). – Київ. – *Лист київських судових урядників до княгині Анни Корецької.*

«Теодор Елец, хоружей, подвоеводей, Лукаш Витовский, подчаший и судья а Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Велможной ее мл. княжне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой ознаймуеми в. мл. тым листом нашим увязчим, иж в Бозе велебний его мл ксендз и отец Юзеф Велямин Руцкой, архиепископ и митрополит киевский, галицкий и всее Руси, в року прошлому тисеча шестьсот двадцят втором декретом суду головного трибуналского в Люблине з капитулою своею одержали с поводства своего же суд головний за присягою через двох з капитули кгрунти церковние метрополиї Киевское названние Гнилецкие, гды некгди манастир бывал под Городсчем некгди через в мс. бесправне забрани и до добр в. мс. містечка Лесник прилучоную, присудил, и на то данье тих кгрунтов заложивши через в. мс. заклад в позве заложони три тисечи золотих полских, которих зараз в непоступенье тых кгрунтов на в. мсти ест сказаниї на одправу речий осужоное до нас уряду кгродского киевского одослал, яко о том тот декрет суду головного ширей и достаточней в собі обмовляет, в которой справе мы, чинячи досит повинности своей урядовой зареквированему од сторони поводовое ездили есмо на поданье тих кгрунтов на урочище Гнилеччизну неподалек Калного Лугу лежачий, яко нас сторона поводовая довела (?), гді слуга од в. мс. висланий так се меновал, яко нам знаемий шляхетний пан Александер Ганский именем в. мс. выехавши на тот грунт, оного не поступил и моцно его мл. отцу метрополитови и капитули его заборонил, указуючи якобы гдес индей, а не на том містцу то урочище кгрунтов Гнилецких быт міло, леч поводовая сторона не могучи шукати инших кгрунтов, едно то свое власние быт менили и о таковое спротивене се декретови суду головного по заклад трох тисечей золотих полских протестацию учинивши, реквировали нас, абы хто о той заклад на добрах в. м. Лесниках и Ходосовце местечках поступному тое справи онерованих одправу учинили, а так мы водлуг науки права посполитого посилаем до в. м. вперед возного генерала, шляхетного Бартоша Шумовского, и при ним шляхту через сторону способлену, через которого абы в. м. поводом поменений заклад на в. м. в всказаний три тисечи золотих полских готовими грошми заплатила албо добра свое помененние Лесники и Ходосовку до посесиї подала, а то под закладом таковое ж суми трох тисечий золотих полских, а подавши добра, жебы в. м. в держенью поводом жадное перешкоди не учинила под закладом таковое ж суми трох тисечей золотих полских. На што есмо дали тот наш лист увязчий под печатми и с подписами рук наших.

Писан в Киеве року тисяча шестьсот двадцят второго мсца декабра десятого дня.

Павел Реховский писар кгродский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160, № 244. Арк. 242 зв. – 243. Під документом намальовано коло, в середині якого написано: «Місто печати».)

№ 37
1622, січня 13 (3). – Житомир і 1622, жовтня 21 (11). – Київ. – Виписи з житомирських і київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року Божого Нароженя тисеча шестсот двадцять второго мсця генвара третого дня.

На рочках судових кгродских киевских от дня пятнадцатого мсца декабра в року недавно проминулом тисеча шестьсот двадцять первом припалих и судовне отправовати начатих, перед нами, Теодором Елцем, подвоеводим, а Лукашем Витованим (*помилка, треба читати «Витовским». – Ю. М.)*, подчашим и судею, врадниками судовими кгродскими киевскими, кгди то смотрели з реестру судового межи велебним в Бозе его милостью отцем Вениамином Иесипом Руцким, митрополитом киевским, и капитули его, стороною оводовою, а велможною панею Анною Ходкевичовною, княжною Яхимовою Корецкою, позваною, за позвом албо припозвом от поводовое сторони по позваннных до екъзеквованя двох декретов трибуналских, на рочки теперешнее виданных, которие за поднесенье[м] сторони поводовое у суду был читан и так се в собе мает:

Тамаш Замойский на Замостю, воевода киевский, книшинский, монюндский (?) и староста, велможной княжне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой з добр в. м. лежачих и рухомих звирхностю его милости а владзою моею воеводскою приказуемо, абыс в. м. передо мною албо судом кгродским киевским на рочках кгродских киевских дня петнадцятого мсца декабра в року теперешнем тисеча шестсот двадцят первом, до суженья припадаючих, в замку киевском обличне и завите стала напротивко велебному в Бзе отцу Иосифу Вениамину Руцкому, и (*помилка, треба читати «з». – Ю. М., І. Т.)* ласки Божей архиепископови митрополитови киевскому и капитуле его, которие в. м. позивают о то, иж яко суд головний трибуналский в року теперешнем в Люблине на консервантах справах двох през поводовую сторону вам интентованих, в одной по грунт Куликов и Калний луг, а в другой теж кгрунт Гнилецкий названий, до митрополиї Киевское належачое, интентованих по виконiванью на властности тих кгрунтов присяги през двох с капитули наказал, абыс в. м. пречечоние кгрунти, в тих декретах описание, стороне поводовой до посессиї скутечной уживанья отдати, тих декретов за недель шесть подали и поступили, до которих поданя уряд кгродский киевский придал и назначил, о чом тие ободва декрета ширей ся (?) змовляют, а иж уряд кгродский киевский оден з них пан писар для того, же послом на сейм с тутешнего воеводства Киевского, а потом з сейму депутатом до квартир (?) на трибунал Радомский депутованимй бым пан судя зась на трибуналі трех (?) вер (?) не мал (…)* то едучи на тот термін до поданя тих до зехати не могли против добр сторона поводовая до зложенья пре[з] суд кгродский киевский часу на оданье его до поданья поводом тих добр з обома декретами в. м. на термін вышозначенний позивают и припозивают судовне, теди абыс в. м. стала и зло-

женья часу на зехане уряду кгродского киевского до поданя поводом тих вишменованних добр за обома декретами, яко в них есть описано, прислухали и за тим далшом поступи правном припатрилась.

Писан в замку киевском року тисеча шестьсот двадцять первого мсця ноября десятого дня.

Павел Реховский, писар.

А по прочитанью того позву албо припозву винесенья его и року за ним при[ш]лого сторона поводовая сознанем возного правне доведши, просили и домовляли, абы суд час на зехане свое до добр пречоних назначивши, декрета менование екзекковам, а умоцований позваное поведил, же до рук в той справе тут в кгроде не мает, кгдиж з трибуналу тут справа кождия не звикли се ворочати яко иншие терміни правние, которие впрод посполитей поступуют, а же юж собе термін декретом трибуналским назначоний упустул (?) уже то знову той справи атентоват (?) не могут и за тим просил от справи волности, а поводова сторона, иж тут не йдет о форум, а не о жаден вступ правний, але о екзекуцию декретом, гди реч осужоная, которая жодними оборотами и ексцепциями зволована быти не мает. Для чого просила сторона поводовая яко первей о назначение часу до поданя менених добр посесию. Суд нинешний кгродский киевский контроверсий сторон обох поводовое през шляхетного Яна Римковича Коревского, а позваное през шляхетного пана Александра Ганского, умовоцованих их до суду нинешнего вношоних вислухавши и оние уваживши, иж справа есть екзекуції, которая урядом кгродским належит, прото суд форум позваной перед судом своїм узнавши, оной поступовати накует (?). От чего позваная сторона до трибунала апелевала, которое апеляції судей, иж справа екзекуції не допустит, но на опопатье (?) ее сведчиласе, а о поступованью умоцований позваное неналежную акцию быти поведил, кгдиж юж тамтого терміну за декретом трибуналским пилней было пилновать, анижели тепер яко знову термін якийсь собе взнавяти. Для чого волности просил рациями, же не есть термін контроверсий вношеня, але ж просто толко екзекуції отправеня якобы яковая инотертенция для ведомости вынесеная аж тут толко през тот при позов назначеня чиненя екзекуції в речи осужоной сторона поводовая афектует прото належная есть ация и просил, абы далей отповедати позваной наказано было; суд нинешний кгродский киевский контроверсе сторон пречоних обох вислухавши, знайдует суд быти належную акцию, позваной отповедати наказует. От которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналского апелиовал. Суд ему той апеляції не допустил, а он о попарті еї сведчился, а отповеданю суд нинешней контроверсиї з обох сторон вношених вислухавши, означат час зеханья до добр в декреті трибуналском менованих день петнадцятий мсця ноября в року теперешнем, а потом рок сторонам на консервантах заховует, от которого декрету пречоний умоцований позванное до суду головного трибуналу любилского апелевал, которая апеляції суд ему, иж справа есть екзекуция. яко и вишей, не допустил. А он о попарте ее сведчился. Што все для па-

мети до книг кгродских киевских есть записано. С которых и сес випис под печатми нашими есть видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писарь гродский киевский.

Корикговал Новоселецкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 205 – 208. Під документом намальовано два кола, всередині яких вписано: «місто печати».)

№ 38
1622, листопада 22 (12). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року тисяча шестсот двадцять второго мсця ноября дванадцятого дня.

На враде кгродском в замку его королевское млсти киевском передо мною, Теодором Елцем, хорунжим и подвоеводим киевским, становши обличне возний енерал воеводства Киевского, шляхетний Бартош Шумовский, ку записанию до книг ннешних кгродских киевских сознал тими слови, иж в року нинешнем тисяча шестсот двадцять второго мсця ноября першого дня за приданем ураду кгродского киевского и за везванем подданих его млсти отца Руцкого, митрополита киевского, села Видубич всее громади, бывем на кгрунте их видубицком при гостинцу ис Киева до Триполя идучим, неподалеку тилко на одни гони плуговие от футора монастира Печерского киевского, на которим боярин монастирский на име Клепацкий неякий мешкает, там же кгдим за указанем их застал при дорозе труп якийсь без голови, одно кости з ногами, знати от псов зеденого чоловіка, питалом як давно тот труп налезений. Они ми поведили, же кгди они вишли на поле орати, знашлисми тен труп не ведати отколь тут ку дорозе на грунт нш привлечоний, кгдижесмо его тут перед тим не видели чили теж и тут на том местцу давно лежал не ведати, а теж скоросми тот труп обачили, обавяючисе оттуль якое трудности, кгдибисми до ураду не донесли тобе то, пне возний осведчаемо и оказуемо и учинок християнский чинечи, хочемо той труп при тобе поховати. Што я, возний, услишавши от оних и то огледавши, при собе он труп поховати казалем, яко его жесмо на тим же местцу загребли в землю, а же то заявит в ведомости урадовой было о том тое сознане правдиве чиню. И просил помененний возний, аби тое его очевистое сознание до книг кгродских киевских принятое и записанное было. Што ест записано, с которих и сес випис под печатю кгродскою киевскую року теперешнего тисеча шестсот пятдесятом мсця мая осмнадцятого дня ест видан. Писан в Киеве.

Корикговал Коротинский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 373. Внизу документа намальоване коло всередині якого написано: «місто печати»)

№ 39
1622, жовтня 24 (14). – Київ(?). – Дописка до протестації митрополита УГКЦ И. В. Руцького.

«Подлинная на руском диалекте».

«Copia polska protestatia jego mś. ojca Ruckio, metropolity kijowskiego, na księżną Korecką i pana chorążego kijowskiego a[nn]o 1622 oktobra 14 d.»

«NB (...)* violentie et (...)* ante ekspulsionem».

«Kopia polska».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 228, 229 зв.)

№ 40
1622, грудня 20 (10). – Київ. – Лист Ф. Єльця, київського хорунжого, Л. Витовського, судді, і П. Реховського, писаря, до княгині Ганни Корецької.

«Теодор Елец, хорунжий и подвоеводий, Лукаш Витовский, подчаший и судия, а Павел Риховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Велможной ее мл. княжне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой.

Ознаймуеми вам тим листом нашим въвязчим их (*вірогідно описка, має бути «иж». – Ю. М., І. Т.)* в Бозе велможний его мл. ксендз и отец Юзеф Велямин Руцкий, архиепископ и митрополит киевский, галицкий и всея Русиї в року прошлом тисеча шестсот двадцатого первого декретом суду головного трибуналского в Люблине з капитулою своею одержали с поводства своего же суд головний за присегою через двох с капитулы кгрунты церковние метрополиї киевское названое Куликов и Калний Луг некгды через в. м. безправне забрание и до добр в. м. мистечка Лесник прилучоние, присудил и на поданье тых кгрунтов заложивши против в. м. заклад в позве заложоний три тисечи золотих полских, который зараз в непоступленю тых кгрунтов ку в. м. ест всказаний а од прав речий осужоное до нас уряду кгродского киевского одослал, яко о том тот декрет суду головного ширей и достаточней в собі обмовляет, в которой справе мы чынячи досит повинности своей урядовой зареквированьем от сторони поводовое ездили есмо на подане тых кгрунтов на урочисче Куликов и Калний Луг, лежачие кгрунти под самым местечком Лесниками, яко нас сторона поводовая завела, где слуга од в. м. высланий таксе меновали, яко нам шляхетний пан Александер Ганский именем в. м. виехаши на тот кгрунт много не поступил и моцно его мл. отцу митрополитови и капитуле его, заборонил указуючи якобы гдіс индей, а не на том містцу тие урочиша кгрунтов Куликова и Калного Лугу быт міли леч поводовая сторона не могучи шукати инших кгрунтов, яко тие свої власние быть менили по таковой спротивленье се декретови суду головного по заклад три тисечи золотых протестацие учинивши, реквировали нас, абысмы о той заклад

на добрах в. м. Лесниках и Ходосовце местечках поступком тое справа онерованых отправу учинили, а так ми водлуг науки права посполитого посылали до в. м. вперед возного генерала, шляхетного Бартоша Шумовского, и при ним шляхту через сторону способленую, через которого абы в. м. поводом поменений заклад на в. м. сказаний, три тисечи золотых полских готовыми грошми заплатила албо добра поменение Лесники и Ходосовку до посесії подала. А то под закладом таковое ж сумы трох тисячий золотых полских. А продавши добра, жебыс в. м. в держенью поводом жадное перешкоды не чинила под закладом таковое ж суми трох тисячий золотых полских. На што есмо дали тот наш лист ввязчий под печатми и подписами рук наших.

Писан у Киеве року тисеча шестсот двадцят второго мсця декабра десятого дня.

Павел Реховский, писар кгродский киевский».

(НБУВ. – ІР. Ф. 160, № 244. Арк. 208 – 209. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також містяться записи: «С подлиним сводил иеромонах Иларион» та «Lyst vm»)

№ 41
1622, грудня 20 (10). – Київ. – «Увязчий» лист Теодора Єльця, Лукаша Витовського, київських гродських суддів, і Павла Реховського, писаря, до княгині Анни Корецької.

«Теодор Елец, хорунжий и подвоеводий, Лукаш Витовский, подчаший и судя, а Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Велможной ее мл. княжне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой ознаймуемы в. м. тым листом нашим увязчим, иж в Бозе велебный его мл. ксендз и отец Юзеф Велямин Руцкий, архиепископ и митрополит киевский, галицкий и всее Руси, в року прошлом тисеча шестьсот двадцять втором декретом суду головного трибуналского в Люблине з капитулою своею одержали с поводства свого, же суд головный за присегою через двох з капитули кгрунти церковные метрополии киевское, названные гнилецкие, где некгды манастыр бывал под городисчем некгди, через в. м. безправне забраны и до добр в. м. міста Лесник прилучоную, присудил и на подане тых кгрунтов заложивши через в. м. заклад в позве заложивши три тисечи золотых полских, который зараз в непоступеню тых кгрунтов на в. мсти есть сказаний над справу речей осужоное до нас, уряду кгродского киевского, (*слово «киевского» написано двічі. – Ю. М.)* одослал, яко о том тот декрет суду головного ширей и достаточней в собіобмовляет. В которой справе мы, чинячи досит повинности своей урядовой, зареквированем од сторони поводовое ездили есмо на подане тих кгрунтов на урочище Гнилеччизну неподалеку Калного лугу лежачий, яко нас сторона поводовая завели, где слуга од в. м. высланый, так се меновал яко нам знаемый шляхетный пан Александр Ганский, именем в.

м. выехавши на тот кгрунт, оного не поступил и моцно его мл. отцу метрополитови и капитуле его заборонял. указуючи якобы гдесь индей, а не на том містцу то урочище кгрунтов гнилецких быть міло. Леч поводовая сторона не могучи шукатьинших кгрунтов, а на то свое власные быть менили и о таковое спротивене се декретові суду головного и о закладе трох тисечей золотых полских протестацию учинивши, реквировали нас, абыхмо о той закладе на добрах в. м. Лесниках и Ходосовце местечках поступом тое справи онерованих од праву учинили, а так мы водлуг науки права посполитого посылаем до в. м. вперед возного енерала шляхетного Бартоша Шумовского и при ним шляхту через сторону способлену, через котрого абы в. м. поводом поменений закладна в. м. всказаный три тисечи золотих полских, готовими грошми заплатила албо добра свое помененые Лесники и Ходосовку до посесыи подала, а то под закладом таковоеж сумы трох тисечей золотых полских, а подавши добра, же был в. м. в держеню поводом жадное и перешкоды не учинила под закладом таковое ж сумы трох тисячей золотих полских на што есмо дали тот наш лист увизчий под печатми и с подписами рук наших .

Писан у Киеве року тисеча шестьсот двадцать второго мсца декабра десятого дня.

В подлинном тако:

Listw. ma(…)*

Павел Реховский писар кгродский киевский

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 193-194 об. – Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «містопечати», а також приписано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»).

№ 42
1623, січня 2 (грудня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот двадцят третого мсця декабра двадцят третего дня.

На роках судових кгродских киевских от дня тринадцятого мсца декабра в року выш написаном припалих и судовне отправоват зачатих перед нами, Теодором Елцем, хорунжим и подвоеводим, а Лукашем Витовским, подчашим и суддею, с урядниками судовими кгродскими киевскими, кгдисе приточила справа. З реестру судового за приволанем возного енерала опатрного Богдана Невмирецкого межи велебним в Бозе его мл. отцем Юзефом Велиамином Руцким, архиепископом митрополитом киевским, галицким и всея Руси, капитулою его мл. поводами, а велможною ее мл. кнежною Анною Ходкевичовною Яхимовою Корецкою позваною, за позвом кгродским киевским от поводовое сторони по позваную на рочки теперешние виданим, которії за поднесеньем сторони поводовое у суду был читан и так се в собе мает:

Томаш Замойский на Замостью, вовода киевский, книщинский конюнский староста велможной еї мл. кнежне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой зо всих добр в. мс., лежачих и рухомих, звирхностю его кр. мл., а з владзи уряду моего приказую, абис в. мс. передо мною албо судом моїм кгродским киевским на рочках кгродских киевских, которие припадут и сужони будут в року теперешнем тисеча шестсот двадцять третому мсца декабра тринадцятого дня в замку киевском сама очевисто и завите стала зась жалобу и правное попарте в Бозе велебного его м. отца Иозефа Велямина Руцкого, архимандрита митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитули его мл., которие в. м. позивает и припозивает до зложеня часу и для певного через суд кгродский киевский на зьеханье судови и поданья добр поводом в року теперешнем тисеча шестсот двадцят третом в Люблине через суд головний трибуналский присужоних, меновите Куликова, Калного Лугу, яко о том декрет суду головного трибуналского ширей о том мает. За которим на час в декрете назначоний судовие зьехавши, с певних причин до поданя не пришли. Тепер назначивши час певний декретови головному досит чинечи и будут готови, абыс в. м. на рочках, вишей речених, сама стала того зложеня часу прислухалас.

Писан в замку киевском року тисеча шестсот двадцят третого мсца октября осмнадцятого дня. Павел Реховский, писар.

А по вичитанью того позву винесенье его и року за ним припалого, сторона поводовая сознаньем возного правне доведши, просила и домовялас, абы позваной на позов справовати наказано было, а умоцований сторони позваное указавши дилиекцию, иж кнежна еї мл. готова была тих кгрунтов Гнилечизни и инших, там належачих, водлуг декрету трибуналского уступит. На который термин сторона се не становила и уряд не зьехал з тим тот термин сползл. Теди тут в кгроде жадного термину кнежна еї мл. мет не може с килку причин. Першая, иж оне досит учиненю декретови албо ні, заховует термин межи консерватами воеводств Киевского, Волинского и Браславского до учая (?) не сут (?) на то придани их мл. пнове судовие, абы ми се час складает, але на подане того кгрунту. За чим просил от того термину волности иншие собе оборони правние вцале заховавши а умоцований сторони поводовое поведил, иж слушне за позвали сторону перед суд нинешний кгродский киевский. Которому суд головний трибуналский власне наказал екзекват реч осужоную, а иж с певних своїх причин урадовних снат их мл. пнове судовие не могли достаточне отправит тое екзекуції, теди сторона потребуючая своїх добр через позов реквирует, а панове судовие повинни то учинит прото не может се позванная ексциповат ани з боронит, кгдиж идет о заклад и баницию, если би была упорна, а термину до поданя прият не хотела, теди то ей волно, але жебы се досит стало декретови, просил нас, суду, абысто оборони позваное, яко неправне на сторону отдложивши, термин зложили (суд нинешний) кгродский киевский контроверсий сторон обох поводовое през шляхетного пна Яна Римковича Корчевъского,

а позваное през шляхетного пна Алексадра Ганского, умоцованих их, до суду нинешного вношоних вислухавши и оние уважившы, иж справа идет о назначенье толко часу до поданя добр и тепер толко назвала ку справе тое, позваная оборону тую хотечи часы (?), же поданя добр зволочи, вносит прото тую оборону позваное, яко неправную изволоку, толко за собою несучую оттявши, позваной поступовати наказует. От которого декрету умоцованний позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляциї, иж тая справа толко означене часу поданя добр идет, не допустил а он опарте ее по кгравамен сведчилсе, а в поступованьи умоцований позванное сторони поведил, иж ест неналежний суд албо вем тая справа мает свой термин захований в трибунале, зачим не мают их мл. такое владзи, абы якие мели декрета чинит, але припатретсе пущеня тамтого кгрунту. Зачим просил от неналежнего суду волности иншие собе оборони правние вцале заховавши, а умоцований поводов тими ж вишей до декрету поступованя всякими рациями належний суд до складаня термину, на который и сам зехат не вспел быт указавал и просил, абы суд позваное оборони яко неправние на сторону оттявши, оной отведат наказал. Суд нинешний кгродский киевский контроверсий сторон пречоних обох вислухавши и оние уважившы, належними себе судьями назначенне часу поданья добр быт узнавши, и позваного отповедати наказует от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляциї не допустил, а он о попарте ее и о кгравамен, яко и вишей сведчилсе, а в отповеданью умоцований сторони позваное поведил, иж ест неналежний суд, с тих же причин бовем мает свой термин захований в трибунале. З тим просил волности иншие собе оборони правние вцале заховани, а умоцований поводов поведил, иж позваная тих оборон, которие першими декретами отнати, суд повторе заживат неможе для чего просил, абы скутечне отповедат, позваного наказано (суд нинешний кгродский киевский контроверсий сторон, вишей менованих, вперед [вислу]хавши и оние уважившы позваний скутечне отповедати декрету апелевал. Которое апеляциї суд оному, яко вишей, не допустил, а он о попарте ее и о утяжене светчилсе а в скутечним отповеданью умоцований позваное, яко вишей, оборони до суду нинешнего вносил(?) менуючи быти декретом пр итисненим на зложене часу позволил, о што и поводовая сторона, яко и первей просила. Прото суд нинешний кгродский киевский час на поданье кгрунтов в декрете трибуналском менованих, на день вторийнадцят мсца февраля в року пришлом тисеча щестьсот двадцят четвертому складает и назначает. На который час на местце тое откол се повод вибити быть менит мает зьехати чому небитност одного с панов судових шкодити не мает, а потом рок в трибунале короном любелском сторонам водлуг декрету трибуналского суду нинешней назначает и заховует, от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляциї, иж справа идет толко о назначенье часу на которое назначенье и сторона позволила, не допустил. А он о попарте

ее и о кграватень, яко и вище сведчилсе. Што водле памети до книг ест записано. С которих и сес випис под печатми нашими ест видат.

Писан в Киеве

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 235 – 236 зв. Під документом намальовано коло, в якому вписано: «Місто печати» і приписано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 43
1623, січня 15 (5). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого нароженя тисеча шестсот двадцят третого мсца марца десятого дня.

На вряде кгродском в замку его кр. мл. киевскому передо мною, Теодором Елцем, хоружим и подвоеводим киевским, ставши очевисто возние енералове воеводства Киевского Бартош Шумовский и Ян Лутовский, возние енералове воеводства Киевского, чинимо видомо и сознаваемо тим нашим квитом ку записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисеча шестсот двадцят третего мсця генваря пятого дня ездилисмо сполне з урожонимы их мл. пни Лукашем Витовским, подчашим и судьею, Павлом Реховским, писаром, урядниками судовимы кгродскими киевскими, на справу в Бзе велебного его мл. пна и отца Юзефа Вениамина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитулы его мл. поводов, а то екзеквуючи их мл. пнове судовие реч осужоную приехали сполне з нами, возними, и з шляхтою, при нас будучими, шляхетними пны Марцинем Яновским, а Мацеем Хрустовским до добр ее мл. кнежни Анни Ходкевичовни Яхимовое Корецкое, позванное до містечка Лесников, где их мл. пнове судовие в Лесниках самое ее мл. кнежни Корецкое не застали, ани урядника еї мл., толко застали в Лесниках старшого войта, именем Гордия Великого, которому оповедили, иж приехали урядовие до кнежни Корецкое ее мл. од поменених его мл. отца митрополита и капитули, поводов, реквируючи заплаченя таксі трох тисячей золотих полских за непоступленье добр и кгрунтов Гнилецкого попалое декретом суду головного трибуналского присужоных и за заклад другое такое суми трох тисечей золотих полских за непоступене увязани за тую таксу с Лесники вперед возному з листом увяжчим посилалем и питали того войта их мл. пнове судовое сего допущает у видане и поступлене тие добра Лесник поменением поводом в суме шести тисечей золотих, а пречоний войт лесницкий поведил, иж я не маю жадат росказаню от ее мл. пнее своее, абим их мл. добр ее мл. Лесник уступоват, але якому вперед возному не допустил и вам пнове судовие не допущу и моцно бороню, што их мл. пнове судовие наши возними и шляхтою, при нас будучою

осведчили и с тим одехали, а так ми вознове при чому естмо были, што видели и слышали, то на писме с подписом рук наших подаем. Которое то очевистое сознане возних до книг ест записано, с которих и сей випис под печатью моею ест видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 233зв. – 234. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і приписано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 44
1623, січня 15 (5). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого нароженя тисеча шестсот двадцят третого мсца марца десятого дня.

На вряде кгродском в замку его кр. мл. киевскому передо мною, Теодором Елцем, хоружим и подвоеводим киевским, ставши очевисто возние енералове воеводства Киевского Бартош Шумовский и Ян Лутовский, возние енералове воеводства Киевского, чинимо видомо и сознаваемо тим нашим квитом ку записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисеча шестсот двадцят третего мсця генваря пятого дня ездилисмо сполне з урожонимы их мл. пни Лукашем Витовским, подчашим и судьею, Павлом Реховским, писаром, урядниками судовимы кгродскими киевскими, на справу в Бзе велебного его мл. пна и отца Юзефа Вениамина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитулы его мл. поводов, а то екзеквуючи их мл. пнове судовие реч осужоную приехали сполне з нами, возними, и з шляхтою, при нас будучими, шляхетними пны Марцинем Яновским, а Мацеем Хрустовским до добр ее мл. кнежни Анни Ходкевичовни Яхимовое Корецкое, позванное до містечка Лесников, где их мл. пнове судовие в Лесниках самое ее мл. кнежни Корецкое не застали, ани урядника її мл., толко застали в Лесниках старшого войта, именем Гордия Великого, которому оповедили, иж приехали урядовие до кнежни Корецкое ее мл. од поменених его мл. отца митрополита и капитули, поводов, реквируючи заплаченя такси трох тисячей золотих полских за непоступленье добр и кгрунтов Гнилецкого попалое декретом суду головного трибуналского присужоных и за заклад другое такое суми трох тисечей золотих полских за непоступене увязани за тую таксу с Лесники вперед возному з листом увяжчим посилалем и питали того войта их мл. пнове судовое сего допущает у видане и поступлене тие добра Лесник помененим поводом в суме шести тисечей золотих, а пререченый войт лесницкий поведил, иж я не маю жадат росказаню от ее мл.

пнее своее, абим их мл. добр ее мл. Лесник уступоват, але якому вперед возному не допустил и вам пнове судовие не допущу и моцно бороню, што их мл. пнове судовие наши возними и шляхтою, при нас будучою осведчили и с тим одехали, а так ми вознове при чому естмо были, што видели и слышали, то на писме с подписом рук наших подаем. Которое то очевистое сознане возних до книг ест записано, с которих и сей випис под печатью моею ест видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 233 зв. – 234. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і приписано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 45
1623, січня 15 (5). – Київ. – «Лист» київських суддівських урядників Л. Вітовського і П. Реховського

«Лукаш Витовский, подчаший и судья,

Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Ознаймуем тым нашим нинешним листом, иж кгди впредь возному з шляхтою, от нас з листом увязчим посланому в справе в Бзе велебного его мл отца Юзефа Велиямина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всее Руси, и капитули его милости, поводов, велможная ее мл. княжна Анна Ходкевичовна Яхимовая Корецкая в добра свои містечко Лесники увязанья не поступила за суму три тисечи золотих полских декретом суду головного трибуналского всказаное, а то за непоступенем поводом кгрунтов тим же декретом присужоних, селисче Гнилесчизну, на котором поданым з декрету того ж головного трибуналского юж зьезжали, о чом ширей и достаточней тот декрет и увесь процес тое справи в собі мае, а так мы за реквированьем сторони поводовое, екзекуючи річ осужоную, маючи при собі двох возних и сторону двох шляхтичов року теперешного тисеча шестьсот двадцят третем мсця генвара пятого дня ездили есмо до вишпоменених добр позваное, до містечка Лесник, гді не заставши самое княжни ее млсти, толко в містечку войта тамочного именем Гордія прозиваемого Великого, которого реквировали есмо: если на ту одправи в добра панее своее в містечко Лесники не боронит его мл. отцу митрополитови киевскому и капитуле в суме трох тисечей золотих полских за непоступенье кгрунтов поменених попалой (?) и за заклад другое такое суми за непоступенье возному увязенья. А помененний войт поведил, иж я од княжни ее мл. пнее своее не маю жадного росказанья, абы кому міл добр ее мл. уступоват и вам не поступую и моцно бороню. Што мы, возние, (з) при нас будучими шляхтою, освідчили, а княжну ее мл. Корецкую позваную, яко праву и поступкови правному спротивную

на трибунал короний любелский на консерваты воеводств Киевского, Волинского и Браславского по теперешнему часе впред припадаючие, на баницию и виволанье с панств его кр. мл. одослали есмо, тим нинешним листом одсиламы, до которого печати наши притиснули есмо и руками своїми подписали.

Писан в Киеве року тисеча шестьсот двадцят третего місеца генвара пятого дня.

Лукаш Витовский, подчаший и судья кгродский киевский.

Павел Реховский, писар кгродский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 239 зв. – 240. Під документом намальовано два кола, в середині яких написано: «Місто печати», а нижче є запис: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 46
1623, лютого 2 (січня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Лукаш Витовский, подчаший, Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Ознаймуемо тим нашим листом, иж кгди вперед возном, з шляхтою от нас з листом увязчим посиланом в справе в Бзе велебного его мл. отца Юзефа Велиямина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитули его милосты, поводов, велможная ее мл. княжна Анна Ходкевичовна Яхимовая Корецкая в добра тое местечко Лесники увязанья не поступила за суму три тисечи золотих полских декретом суду головного трибуналского всказаное, а то за непоступенем поводом кгрунтов, тим же декретом присужоних, селисч Гнилещизну, на котором поданя мы з декретом того ж головного трибуналского юж зьежджали. О чом шире и достаточне той декрет и увес процес тое справи в собі мае. А так мы за реквірованем сторони поводовое екзекгвуючи річ осужоную, маючи при собі двох возних и сторону двох шляхтичів, року теперешнего тисеча шестсот двадцят третого місця генваря пятого дня ездили есмо до вышппомененних добр позваное, до містечка Лесник, гді не заставши самое княжны ее милости, тако в містечку войта тамочного именем Гордія, прозиваемого Великого, которого реквировали есмо, если нам одправы в добра панее своее в містечко Лесники не боронит его мл. отцу митрополитови киевскому и капитуле в суме трох тисечей золотих полских за непоступенье кгрунтов поменених попало (?) и за заклад другое таковое суми за непоступенье возному увязан. А поменений войт поведил, иж я од княжни ее мл. панее своее не маю жадного росказаня, абысмо кому міл добр ее мл. уступоват и вам не поступую и моцно бороню. Що мы, возниї, при нас будучими и шляхтою, освідчили, а княжну ее мл. Корецкую, позваную, яко праву и поступови правному спротивную на трибунал короний любелский, каков сервати воеводстве Киевского, Волинского и Браславского по теперешнем часе

впред припадаючие на баницию и виволанье с панств его кр. мл. одослали есмо тым нинешним листом отсилали. До которого печати наши притиснулисмо и руками своїми подписали.

Писан у Киеве року тисеча шестсот двадцят третого місяця генвара пятого дня.

Лукаш Витовский, подчаший и судия кгродский киевский.»

Павел Реховский, писар кгродский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. Арк. 246-246 зв. Внизу документу намальовано два кола, всередині яких написано: «Місто печати»)

№ 47
1623, березня 20 (10). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпись с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестьсот двадцять третого мсца марца десятого дня.

На вряде его кр. милости кгродском киевском передо мною Теодором Елцем, хоружим и подвоеводим киевским, постановившисе очевисто возный генерал воеводства Киевского шляхетный Бартош Шумовский ку записаню до книг сознал тыми слови:

Я, Бартош Шумовский, возный енерал воеводства Киевского, сознаваю тим моїм квитом ку записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисеча шестсот двадцять третего мсца генвара четвертого дня, маючи я при собе сторону, двох шляхтичов, шляхетних панов Мартина Яновского, Мацея Хрустовского, былем я приданий и посланый от ураду кгродского киевского з листом увязчим в справе в Бозе велебного его мл отца Юзефа Велиамина Руцкого, архиепископа и митрополита киевского, галицкого и всее Руси, и капитули его мл. поводов а то на реквироване заплаты на увязоване их в добра княжни ее мл. Анни Ходкевичовни Яхимовой Корецкой, позваной, в містечко Лесники, а то за заклад трох тисечей золотих полских попами (?) декретом суду головного трибуналского присужоний за непоступенекгрунтов тим же декретом присужоних селища Куликова и Калного лугу присужоних, о чом тот декрет и увес поступок тое справы в соби мает, а так я, возний, з шляхтою, при мне будучою, року и дня выш помененого и гдим приехал до добр позваное, мистечка Лесник, не засталом там самое там княжни ее милость Корецкое, толко войта тамошнего лесницкого на имя Гордия Великого, которому показавши декрета и процес тое справы и реквировалом и питалом, если от княжни Корецкое пане своее мает злецен еї поручене платить помененим поводом заклад, поменених три тисечи золотих полских, за непоступене помененых кгрунтов попалых албо добр мистечка Лесник в той суме уступити, а то под закладом другое таковое сумы в листе увяжчом заложоное, а пречоный войт поведил, иж я тут не маю жадного по-

рученя од панее своее княжни Корецкое, прото заименем панее своее тых добр мистечка Лесник и мистечка Ходосовки не поступую и моцно бороню. Што я слышачи з шляхтою, при мни будучою, освидчилем и с тым одехалем, а штом с правил, то на писме с подписом руки моее подаю. Которое ж то очевистое сознане возного до книг ест записано, с которих и сес випис под печатю моею ест выдан.

Писан у Киеви».

(НБУВ. – ІР. – № 244. – Арк. 194 зв. – 196. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і поруч запис: «В подлінной тако: Павел Реховский, писар кгродский киевский. Корикговал Новоселский. С подліною сводил иеромонах Иларион»)

№ 48
1623, березня 20 (10). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Народженя тисеча шестсот двадцят третого мсця марца десятого дня.

На враде кгродском в замку его кр. мл. киевском передо мною, Федором Елцем, хоружим и подвоеводим киевским, ставши очевисто возные енералове воеводства Киевского опатрьние Бартош Шумовский и Ян Лущовский ку записаню до книг:

Сознало тыми слови я, Бартош Шумовский, а я Ян Лущовский, возниї енералове воеводства Киевского, чинимо відомо и сознаваемо тим нашим квитом ку записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисеча шестсот двадят третого мсця генвара пятого дня ездилисмо сполне з усожонимі (?) их мстями паны Лукашом Витовским, подчашим и судею, Павлом Реховским, писарем, урадниками судовими кгродскими киевскими, на справу в Бозе велебного его мл. пана отца Юзефа Вениамина Руцкого, архиепископа метрополита киевского, галицкого и всее Руси, и капитули его мл., поводов. А то екзекгвуючи их мл. панове судовие річ осужоную, приехали сполне з нами, возними, и з шляхтою при нас будучими, шляхетними паны Мартином Юшковским а Мацеем Хрустовским до добр ее мл. княжни Ани Ходкевичовны Яхимовое Корецкое, позваное, до містечка Лесник, гді их мл. панове судовие в Лесниках ее мл. княжни Корецкое не застали, ани урядника, толко застали в Лесниках старшого войта именем Гордия Великого, которому оповедили, иж приехали урядовие до княжни ее мл. од помененых мл. отца метрополита и капитули, поводов, реквируючи заплаченя таксы трох тисячий золотих полских за непоступене добр кгрунту Куликова и Калного Лугу попалое декретом суду головного трибуналского прысужоних и за заклад другое такое сумми трох тисячей золотих полских за непоступене увязаня за тую таксу в Лесники вперед возному з листом увязчим посиланому, и питали того ж войта их мл. панове судовие если

допущае увязаня и поступуе тие добра Лесники помеленим поводом в суме шести тисячей золотих полских, а пречоний войт лесницкий поведил, иж «я не маю жадного росказаня от ее мл. панее своее, абым кому міл добр ее мл. Лесник уступоват, але яком вперед возному не допустил, и вам, панове судовие, не допущу и моцно бороню». Што их мл. панове судовие нами возними, и шляхтою, при нас будучою, освідчили и с тим одехали. А так ми, вознове, при том есмо были, што выдели и слишали, то на писме с подписом рук наших подаемо. Которое то очевистое сознане возних до книг есть записано, с которих и сес випис под печатю моею есть видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселецкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 246 зв. – 247. Під документом намальовано коло, в середині якого написано: «Місто печати» і приписано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 49
1623, липня 21. – Київ. – Випис з київських ґродських книг.

«Łukasz Witowski, podczaszy i sędzia, Paweł Rzechowski, pisarz, urzędnicy grodcy województa Kijowskiego, czynimy wiadomo tą atestacją naszą i będąc my reqiurowani od wysoce w Bodze wielebnego jego m. ojca Jozefa Wielamina Ruckiego z woli Bożej archiepiscopa metropolita kijowskiego, halickiego, wszystkiej Rusi i kapituły jego m. przez urodzonego pana Aleksandra Brochockiego do imienia wielmożnej księżny jej mści Anny Chodkiewiczówny Jachimowej Koreckiej nazwanego Łesnik, (w) województwie Kijowskiem łeżącego, na podanie gruntów od księżny jej m. decretem sądu głównego trybunalskiego na konserwatach województwa Kijowskiego, Wołyńskiego i Bracławskiego w Lublinie w roku teraźniejszym tysiąc sześćset dwudziestym trzecim miesiąca junii dwudziestego trzeciego dnia przysądzonych niegdy od księżny jej mści od dobr metropolii kijowskich zadranych, mianowicie sieliszcza Kulikowa, Kalnego Ługu i sieliszcza Hniłeckiego do miasteczka Łesnik przywróconego, które grunty i granice ich w procesie prawnym szyrzej opisane są, gdyśmy tedy my, urzędnicy w roku wyszpomienionym tysiąc sze[ść]set dwudziestym trzecim miesiąca julii dwudziestego pierwszego dnia na termin od sądu głównego trybunalskiego złożony, mając przy sobie woznych dwoch województwa Kijowskiego szlachetnych Andryjasza Łachowskiego a Bartosza Szumowskiego i przy nich strone slachte przyjachali do imienia księżny jej m. Lesnik, posłaliśmy do zameczku w Lesnikach łeżącego, pytając się: jeśliby tam kto od księżny jej m. był zesłany według decretu sądu głównego trybunalskiego na ustąpienie i podanie przez nas tych gruntów jego m. ojcu metropolicie i capitule jego mści. Tam w zamku zostaną sługo jego mści pana Theodora Jelca, chorążego

i podwojewodziego kijowskiego, który powiedział, że o tym nie wie i on do tego niec nie należy, ale jest sługa księżny jej m. w mieśćie, który przyjachał z Hohołewa; do którego śmy posłali, jeśli by tę grunty postąpił nam do podania stronie powodowej. Który powiedział, żem teraz piany, niech panowie poczekają aż się wytrzeszwie, a potym jechaliśmy w pole za miasto na sieliszcze Kulików i Kalny Ług, tam na sieliszczu zastaliśmy po namiestnika od jego mśći ojca metropolita i z woznermi oczekiwających odbierania tych gruntów nizli i tam w polu od księżny jej m. Coreckiej nikogośmy nie zastali, łisz nam tegoż dnia przypadł termin odprawowania inquizycyi w manastyrze Nikolskim z mieszczany kijowskimi. Tedy, nie czekając wieczora, musieliśmy odjechać i na tośmy dali te nasze attestacyją pod pieczęczmy i z podpisami rąk naszych.

Pisan w Kijowie roku tysiąc sze[ść]set dwudziestego trzeciego miesiąca jula dwudziestego pierwszego dnia.

Łukasz Witowski, podczaszy, sędzia grodski kijowski, Paweł Rzechowicz, pis[arz] g[rodski] kijowski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 257-257 зв. – Наприкінці документу намальовано два кола, в середині яких написано: «місто печати». Запис на звороті (арк. 257 зв.): «С подлінним сводил иеромонах Гавриїл»).

№ 50
1623, липня 31 (21). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

З Божого Нароженья тисеча шестьсот двадцят третего мсця июля двадцять первого дня.

На вряде его кор. мл. кгродским киевским передо мною, Яном Липлянским, наместником, в замку киевском становши очевисто понамесник на тот час митрополиї Киевское софейский, шляхетний пан Александер Броховский, именем высоце велебного его мл отца Юзефа Велямина Руцкого, архиепископа, митрополита киевского, галицкого и Малия Руси, и капитули его м., чинил протестацию и оповедане напротив велможной ей мл. кнежней Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой о то, иж што в року тепершнем тисеча шестьсот двадцять третем мсця июля двадцять первого дня суд головний трибуналский любелский наказал, абы книжна еї мл. Корецкая его мл. отцу митрополиту и капитуле кгрунти певне до митрополиї Киевское належачи, то ест селишче Гнилецкое, Куликов и Калного Лугу, негди до добре ее мл. до места Лесник кгвалтом забрание з кгрунтами и з вшиткими засевами озимими и ярими, якие бы на то час были пустила и поступила под. тежаром всих зисков и презивков (?) и под виною баниции и оное публикациї на рочках кгродских киевских вперед с по вийстю шести недель, до суженья припадаючых, яко о том тот декрет суду головного ширей в собе обмавя, водлуг которого декрет его мл. отец митрополит с капи-

тулою начал в декрете назначений, то ест на ден двадцят первой мсця июля, урожоних их мл. пна Лукаша Витовского, подчашого и судию, пна Павла Реховского, писара, урядников судових кгродских киевских, на поданье тых кгрунтов звел. А при них возных енералов шляхетних Андреяна Ляховского, Бартоша Шумовского и шляхту, которие пнове урядники, кгди на тот кгрунт зехали, не застали там никого от книжне ей мл. Корецкое хто бы тие кгрунти мел подават; отехали стамтонд, ничего не справивши. А скоро отехали, тогды з росказанья кнежны еї мл. Корецкое з мистечка ее мл. Лесник выпадло слуг бояр и поддан-ных ее мл на конех з оружем, войне належачым, коних килка, делат тим же на возних на тую справу способних с преречоным понамесником пилност отбираня тых кгрунтов чынечих, аж до нешпорное годины з росказанья княжни еї мл. Корецкое, а при них и на поданных митрополиї их обычаем неприятелским с криком, гуком кинулись, хотечи бить, забият, иж мусели утекать через болота до лесов, але подданых, которие утечи не могли, побили, вешати их хотелы, а меновите Левона Матфеевича а Гришка Семеновича побили, помордували, а дуче (?) з нами, ледво живо ушли. О чом их протестация и реляция в той справе учинена шырей в собе обмавя, в которой справе, иж се еї мл. кнежна Корецка декретови суду головного спротивила. кгрунтов поводом уступить не хотіла, засевки озимие и ярие на себе забрала. Зачим акторове далей водлуг декрету трибуналского, хотечы поступит просили через понамесника свого, абы тая их протестация до книг урядових кгродских киевских была принята и записана. При которой протестациї возние енералов учинили реляцию свою тыми слови:

Я, Анд[р]еян Ляховский, а я, Бартош Шумовский. возние енерало-ве воеводства Киевского, зознаваем тим ншим квитом ку записанью до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисяча шестсот двадцат третего мсця июля двадцат першого дня были есмо урядовие возвани (!) от понамесника митрополиї Киевское, шляхетного пна Александра Гроховского, на справе и потребе высоце велебного его мл. отца Юзефа Велянина Руцкого, архиепископа, митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитулы его мл. А то на их быране кгрунтов певних селишча Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу декретом суду головного крибуналского (!) его мл. отцу митрополитови и капитули присужоних, о чом тие декрета ширей в собе мают. На которое одобранье тых кгрунтов поменених понамесник митрополиї нас з шляхтою Яном, стороною при нас будучого, шляхетними паном Школаницким, а пном Валерияном Светлицким были есмо поставени на кгрунтах поменених, где и перед тим их мл. пнове урядники судовие кгродские киевские зеждали его мл. пан Лукаш Вытовский, подчаший и судья, и его мл. пан Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские, на подате тых къгрунтов зехали нижли там от кнежни еї мл. Корецкое для поданья тых кгрунтов никого не было, и их мл. панове судовие, ничого не справивши, отехали, а по одеханю пнов судових слуги бояре и поддание и княжни Корецкое з Лесник местечка до килкудесят чоловека з роска-

занья княжни її мл. Корецкое з оружем, войне належачим, и стрелбою забит нас самих, а при нас и подданих митрополих побыт, помордоват хотели, ледво есмо живо с тамтол ушли так же поддание митрополие и тим способом кнежне Корецкая декретови суду головного трибуналского спротивилас, кгрунтов его мл. отцу митрополитови и капитуле не допуступила. Што пречоий понамесник нами возними осведчыл, ничого не справивши, отехал, а ми о свой бой особно протестацию против кнежней її мл. чинит ест есмо готовы и на то есмо подали тот наш квит с подписом руки ншое. Которая ж протестация и возних реляция за принятьем урядових до книг кгродских киевских ест записана. З которих и се выпис под печатью моею ест видан.

Писан у Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселецкий».

(НБУВ. – ІР. Ф. 160, № 244. Арк. 209 зв. – 211 зв. Під документом намальовано коло, всередині якого написано: «Місто печати» і приписано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 51
1623, серпня 2 (липня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот двадцят третого мсця июля первого дня.

На враде его к. мл кгродском передо мною, Яном Липлянским, намісником киевским, ставши очевисто шляхетние Андриян Ляховский а Бартош Шумовский, возние генералове воеводства Киевского, чинили оповедане и жалене протестовалисе на велможную ее мл. кнежну Анну Ходкевичовну Яхимовую Корецкую о том, же кнежна ее мл. Корецкая, зневажаючи право посполитое и выни в нем описание о безпеченстве судовим, особливе обаварованое, кгдись мы были урадовне везвани на справу судовную од шляхетного пана Александра Броховского, на тот час понамесника метрополії Киевския, а то на одобранье кгрунтов селища Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу; декретами суду головного трибуналского его мл. отцу Есифови Вениями нови Руцкому, архиепископови, митрополитові киевскому, галицкому все Руси и капитули его мл. присужоних, где кгды нас на поменение кгрунти шляхтою, при нас будучою, очекиваючи их мл. панов судових кгродских киевских на подане тых кгрунтов декретами суду головного трибуналского депутованих, и чекалисмо там од ранку аж до нешпорное години, где нас там его мл. пан Лукаш Витовский, подчаший и судя его мл., никого не было до поданя тих кгрунтов и так их мл. одехали, ничего не справывши, а мы, которие есмо с понамисниками чекали нешпорной години, теды выехавши з миста Лесник килкадесят коней з оружем, войни належа-

чим, там же на нас нападши обычаем неприятелским, с криком, гуком, кинувшисе на нас и на шляхту, при нас будучою, так же и на подданих митрополих, которих з нами было килка десят, хотіли бит, забит, иж ледвесмы утекли до болота; се з болота до лесов и так есмо ледви живо зостали, од страху се хотечи о тое зкувалчене безпеченства судового и свой ексцес в (?) то се болота, же ледве одтопили их мисца судового загнани правне чинит просили, абы тая их протестация до книг урядових кгродских киевских была принята и записана. Которое ж то оповеданя менованих возних до книг ест записано, с которихи сес випис под печатю моею ест видан.

Писан у Киеве
Павел Реховский, писар кгродский киевский
Корикговал Новоселецкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 247 зв. – 248. Під документом намальовано коло, всередині якого написано: «Місто печати» і приписано «С подленого сводил иеромонах Иларион» На полях є запис: «Пн Павел Реховский, писар, урадникове судовие кгродские киевские, на подане тих кгрунтов зостали (…) кнежни ее мл.»)*

№ 52
1623, вересня 27 (17). – Житомир. – Випис із житомирських книг господарського замку.

«Wypis s ksiąg urzędowych zamku hospodarskiego żytomierskiego.

Roku 1623 mca septembra 17 dnia.

Na urzędzie jeo kro. mć. zamku żytomirskiego przede mną, namiestnikiem podstarośćim żytomirskim, stanąwszy oczewisto w[ozny] general województwa Kijowskiego, szlachietny Fedor Zabłocki ku zapisaniu do księg zeznał i tego zeznania sweo kwit z podpisem ręki swej w te słowa pisany, podał: Ja, Fedor Zabłocki, wozny generał województwa Kijowskiego, czynie wiadomo tym moim qiutem, iżem ja w roku teraźniejszym tysiąc seśćset dwudziesiętym trzecim mca septembra (...)* dnia pozew główny trybumałsky na membranie ziemskim kijowskim na konserwacy województwa Kijowskiego, Wołyńskiego i Bracławskiego, które po dacie teo pozwu naprzód przypadnie w ratuszu lubelskim ku sądzeniu położył w mieśćie Kijowie ojca metropolita kijowskiego wełebnego ojca Jozepha Ruckiego, na gurze we dworze jego własnym i to położenie pozwu starośćie jeo mći panu Korsakowi opowiedziałem, pisany ten pozew w Zabłocie wielmożnej paniej [księż]ny Chodkiewiczowej Jakimowej Koreckiej po zwyszmianowaneo ojca jeo mći metropolita kijowskiego Ruckiego i kapituły jeo na to do zniesienia i skasowania banicyej jakieś w sądzie głównym tribunalskim względem niepostąpienia jakichś dobr, rzeczonych Kalinowki i Kulikowszczyzny, nie zachowawszy się według prawa, ale w tył i zaocznie otrzymanej, jako o tym ja sama banicyia, niesłusznie otrzymana szczyrzej świadczy. Tedy za tym pozwem rok obudwum stronam na konserwantach blisko przyszłych, które

w roku przyszłym 1624 przypadną, złożyłem, przy której relacy oczewisto postanowiwszy się księżna jej mć. Korecka przychiłając się do konstytutii, tę zniesienie pozwu we wszystkim aprobowała,jest zapisano, z których i ten wypis pod piezęcią urzędu teraźniejszego jest wydan. Pisan w żytomierzu.

Zachariasz Andrujewski, pisarz. Korygował[…]»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 369. – Тогочасна копія. – Внизу документа намальоване коло всередині якого написано: місто печати» та дописано: «С подлиного сводил иеромонах (?) Виктор». Запис на арк. 369 зв. «Copia relacy położenia pozwu do zniesienia banicyej od ks. Koreckiej po jeo mći ojca metropolita kijowskiego in ao 1623 d. 17 septembris na tribunał w Zytomierzu»)

№ 53
1624, січня 2 (1623, грудня 23). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот двадцят третого мсця декабра двадцят третего дня.

На роках судових кгродских киевских от дня тринадцятого мсца декабра в року выш написаном припалих и судовне отправоват зачатих перед нами, Теодором Елцем, хорунжим и подвоеводим, а Лукашем Витовским, подчашим и суддею, с урядниками судовими кгродскими киевскими, кгдисе приточила справа. З реєстру судового за приволанем возного енерала опатрного Богдана Невмирецкого межи велебним в Бозе его мл. отцем Юзефом Велиамином Руцким, архиепископом митрополитом киевским, галицким и всея Руси, капитулою его мл. поводами, а велможною ее мл. кнежною Анною Ходкевичовною Яхимовою Корецкою позваною, за позвом кгродским киевским от поводовое сторони попозваную на рочки теперешние виданим, которії за поднесеньем сторони поводовое у суду был читан и так се в собе мает:

Томаш Замойский на Замостью, вовода киевский, книщинский, конюнский староста велможной еї мл. кнежне Анне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой зо всих добр в. мс., лежачих и рухомих, звирхностю его кр. мл., а з владзи уряду моего приказую, абис в. мс. передо мною албо судом моїм кгродским киевским на рочках кгродских киевских, которие припадут и сужони будут в року теперешнем тисеча шестсот двадцять третому мсца декабра тринадцятого дня в замку киевском сама очевисто и завите стала зась жалобу и правное попарте в Бозе велебного его м. отца Иозефа Велямина Руцкого, архімандрита, митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитули его мл., которие в. м. позивает и припозивает до зложеня часу и для певного через суд кгродский киевский на зьеханье судови и поданья добр. поводом в року теперешнем тисеча шестсот двадцят третом в Люблине через суд головний трибуналский присужоних, меновите Куликова, Калного Лугу, яко о том декрет суду головного трибуналского ширей о том мает.

За которим на час в декрете назначоний судовие зьехавши, с певних причин до поданя не пришли. Тепер назначивши час певний декретови головному досит чинечи и будут готови, абыс в. м. на рочках, вишей речених, сама стала того зложеня часу прислухалас.

Писан в замку киевском року тисеча шестсот двадцят третого мсца октября осмнадцятого дня. Павел Реховский, писар.

А по вичитанью того позву винесенье его и року за ним припалого, сторона поводовая сознаньем возного правне доведши, просила и домовялас, абы позваной на позов справовати наказано было, а умоцований сторони позваное указавши дилиекцию, иж кнежна еї мл. готова была тих кгрунтов Гнилечизни и инших, там належачих, водлуг декрету трибуналского уступит. На который термин сторона се не становила и уряд не зьехал з тим тот термин сползл. Теди тут в кгроде жадного термину кнежна еї мл. мет не може с килку причин. Першая, иж оне досит учиненю декретови албо ні, заховует термин межи консерватами воеводств Киевского, Волинского и Браславского до учая (?) не сут (?) на то придани их мл. пнове судовие, абы ми се час складает, але на подане того кгрунту. За чим просил от того термину волности иншие собе оборони правние вцале заховавши а умоцований сторони поводовое поведил, иж слушне за позвали сторону перед суд нинешний кгродский киевский. Которому суд головний трибуналский власне наказал екзеквоват реч осужоную, а иж с певних своїх причин урадовних снат их мл. пнове судовие не могли достаточне отправит тое екзекуциї, теди сторона потребуючая своїх добр через позов реквирует, а панове судовие повинни то учинит прото не может се позванная ексциповат ани з боронит, кгдиж идет о заклад и баницию, если би была упорна, а термину до поданя прият не хотела, теди то ей волно, але жебы се досит стало декретови, просил нас, суду, абысто оборони позваное, яко неправне на сторону отдложивши, термин зложили (суд нинешний) кгродский киевский контроверсий сторон обох поводовое през шляхетного пна Яна Римковича Корчевъского, а позваное през шляхетного пна Алексадра Ганского, умоцованих их, до суду нинешного вношоних вислухавши и оние уважившн, иж справа идет о назначенье толко часу до поданя добр и тепер толко назвала ку справе тое, позваная оборону тую хотечи часы (?), же поданя добр зволочи, вносит прото тую оборону позваное, яко неправную изволоку, толко за собою несучую оттявши, позваной поступовати наказует. От которого декрету умоцованний позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляциї, иж тая справа толко означене часу поданя добр идет, не допустил а он опарте ее по кгравамен сведчилсе, а в поступованьи умоцований позванное сторони поведил, иж ест неналежний суд албо вем тая справа мает свой термин захований в трибунале, зачим не мают их мл. такое владзи, абы якие мели декрета чинит, але припатретсе пущеня тамтого кгрунту. Зачим просил от неналежнего суду волности иншие собе оборони правние вцале заховавши, а умоцований поводов тими ж вишей до декрету поступованя всякими рациями належний суд до складаня

термину, на который и сам зехат не вспел быт указавал и просил, абы суд позваное оборони яко неправние на сторону оттявши, оной отведат наказал. Суд нинешний кгродский киевский контроверсий сторон пречоних обох вислухавши и оние уважившии, належними себе судьями назначенне часу поданья добр быт узнавши, и позваного отповедати наказует от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляції не допустил, а он о попарте ее и о кгравамен, яко и вишей сведчилсе, а в отповеданью умоцований сторони позваное поведил, иж ест неналежний суд, с тих же причин бовем мает свой термин захований в трибунале. З тим просил волности иншие собе оборони правние вцале заховани, а умоцований поводов поведил, иж позваная тих оборон, которие першими декретами отнати, суд повторе заживат неможе для чего просил, абы скутечне отповедат, позваного наказано (суд нинешний кгродский киевский контроверсий сторон, вишей менованих, вперед [вислу]хавши и оние уважившии позваний скутечне отповедати декрету апелевал. Которое апеляції суд оному, яко вишей, не допустил, а он о попарте ее и о утяжене светчилсе а в скутечним отповеданью умоцований позваное, яко вишей, оборони до суду нинешнего вносил(?), менуючи быти декретом пр итисненим на зложене часу позволил, о што и поводовая сторона, яко и первей просила. Прото суд нинешний кгродский киевский час на поданье кгрунтов в декрете трибуналском менованих, на день вторийнадцят мсца февраля в року пришлом тисеча шестьсот двадцят четвертому складает и назначает. На который час на местце тое откол се повод вибити быть менит мает зьехати чому небитност одного с панов судових шкодити не мает, а потом рок в трибунале короном любелском сторонам водлуг декрету трибуналского суду нинешней назначает и заховует, от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд ему тое апеляції, иж справа идет толко о назначенье часу на которое назначенье и сторона позволила, не допустил. А он о попарте ее и о кграватень, яко и вище сведчилсе. Што водле памети до книг ест записано. С которих и сес випис под печатми нашими ест видат.

Писан в Киеве

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 235 – 236 зв. Під документом намальовано коло, в якому вписано: «Місто печати» і приписано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 54
1624, лютого 24 (14). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Wypis z ksiąg grodzkich województwa kijowskiego.

Roku tysiąc sześćet dwudziestu czwartego miesiąca february czternastego dnia.

Na urzędzie jeo kr. mści grodzkim kijowskim w zamku przede mną Stefanem Mszańskim, namiestnikiem, podwojewodztwa (!) Kijowskiego stawszy oczwiście wozni generałowie województwa Kijowskiego Bartosz Szumowski, Jan Łuszczowski ku zapisaniu do ksiąg zeznakiśmy tymi słowy.

Ja, Bartosz Szumowski, a ja, Jan Łuszczowski, wozni generałowie województwa Kijowskiego, zeznawszy tym naszym kwitem ku zapisaniu do ksiąg grodzkich kijowskich, iż roku teraźniejszego tysiąc sześćset dwadzieścia czwartego miesiąca february dwanastego dnia byliśmy na sprawie wysoce wielebnego w Bodze jeo mści ojca Jozefa Weliamina Ruckiego, archiepiscopa metropolity kijowskiego, halickiego i wszystkiej Rusi, i kapituły jeo mści, mając przy sobie stronę czterech szlachciców, szlachetnych panów Jerzego Mszczewskiego, Macieja Chrustowskiego, Macieja Ławsłańskiego, Piotrza Prusinowicza, z którymi spolnie zajechaliśmy z urodzonymi ich mościmi panami Teodorem Jelcem,chorążym i podwojewodzim, Pawłem Rechowskim, pisarzem urzędowym, urzędnikami grodzkimi kijowskimi, a to do majętności wielmożnej jej mści księżny Anny Chodkiewiczówny Jachimowej Koreckiej, do miasteczka Leśnik na podanie gruntów pewnych i sieliszcza, nazywanych Kulikowa, Kalnego łuhu, Gniłeckiego, niegdy przez jej mość księżne Korecką do dobr jej mości Leśnik zabranych, a dekretami sądu głównego tribunalskiego jej mści ojcu metropolicie i kapitułe przesądzanych i na podanie onych do sądu grodzkiego kijowskiego odesłanych, jako o tym dekreta i wszystek proces tej sprawy szyrzej w sobie obmawia, w której sprawie ich mść panowie sądowi egzekwując rzecz osądzonę i na pewnym terminie zjechali na miejsce roznie, gdzie przed tym w tej sprawie egzekując i podawanie gruntów zwykło być egzekwowanie, to je pri sieliszczu Kulikowie blizu miasteczka Leśnik, nad drogą, którą idzie od rzeczki Chotowki do Leśnik tam, gdy ich mść panowie sądowi przez namiestnika metropolii Kijowskiej sophijskiho do urodzonego pana Marcina Kors[a]ka, tam na tym miejscu zastali sługę księżny je mści Koreckiej szlachetneo pana Jana Arlanowicza, któremu gdy opowiadali ich mość panowie sądowi, że zjachali na termin podania przerzeczonych gruntów i sielisk, jeśliby kto był od księżny jej mości dla postąpienia, gdzie pomieniony namiestnik metropolii domawiał się, aby te siedliska według opisania granic w procesie tej sprawy, pomienionych na ten czas, gdy za pierwszym decretem sądu głównego tribunalskiego rekwirowano podania tych gruntów granic byli publikowane w roku przeszłym tysiąc sześćset dwudziestym wtorym miesiąca nowembra piętnastego dnia i przed ich mściami panami sądowymi przy nas, woznych byli czytane, a te tak opisane, iż począwszy od rzeczki Chotowki gruntu manastzera Pieczarskiego drogą do miasteczka Leśnik, idącego do rzeczki Porosiatinki, która przez dolinę pod miasteczką Leśniki między folwarki podeszła i, minąwszy miasteczko, upadła do rzeczki Wety, dzielać grunt leśnicki po prawej stronie, a metropolii kulikowski i Kalnego Łuhu, po lewej stronie przez groblą, która do kulikowskiego gruntu przyłypana aż do rzeczki Wety, a z Wety rzeczką, obchodząc bory, aż do rzeki Dniepra w łuhi wzdłuż aż na mil trzy, a przerzeczony pan Arłanowicz, sługa kszny jej mści Koreckiej, powiedział mściom panom sądowym, żem jest od jej mści paniej

swojej z mocą zupełną przysłany umyślnie na ten termin, gdzie księżna jej mść już nie chce być przeciwko dekretom sądu głównego trybunalskiego, pomienionych siedlisk jednym dekretem Kulikowa, Kalneo Łuhu, drugim dekretem sieliszcza Hniłeckiego z horodyszczem, gdzie była niekiedy cerkiew murowana, powodom imieniem kszny ustępuje, za którym takowym ustąpieniem ich mść panowie sądowi z powinnośći urzędu swego pomienionego uroczyszcza Kulikow, Kalny ermin, gdzie kszna jej mść już nie chce być przeciwko dekretam sądu głównego tribunalskiego pomienionych Łuh, Chniłecka, gdzie bywał monastyr, jeo mści ojcu metropolitowi i kapitule jeo mści z wszystkimi grunty, przynależnośćiami, z polami, dąbrowami, lasami, pasiekami, borami, łuhami, sianożęciami, z futorami, które po drugiej stronie rzeczki Porosiatynki są zabudowane z ich ogrodami, z połowicą młyna na tej rzeczce między futorami i gdziekołwek w tym gruncie, który był niekiedy zabrany, za ustąpieniem przez jej mść kszne Korecką ustąpionych a przez ich mść pp. sądowych jej mściu metropolitowi i kapitule podanych my, wozniowie, z powinnośći urzędu naszego jeo mści ojca metropola i kapitule na wszyskie te siedliszcza, uroczyszcza intromitowaliśmy do spokojnego dzierżenia i do posesii podaliśmy, posesorami ich tych dobr i gruntów i siedliszcz uczyniliśmy, a po odprawieniu tej intromissii jachaliśmy społnie z ich mściami pany sądowymi do miasteczka Łesnik i wjachawszy w zameczek ich m. pp. sądowi zastali tam tegoż sługe kszny jej mści pana Arłanowicza, któremu ich m. pp. sądowi powiedzieli, iż przyjachali tu, do Łeśnik, na mocną exekucyą za dekretem sądu głównego tribunalskiego, którym sąd główny tribunalski baniowawszy (?) kszne jej mści Korecką jeo mści ojcu metropolitowi i kapitułe grunty sieliszcza Kulikow, Kalny Łuh, a przy tym za szkody sześć tysięcy złotych polskich i na mocną execucyej do urzędu […] my przez mocną execucyą w pomienionej summie podać jeo mści ojcu metropolitowi i kapitułe, a pomieniony pan Arłamowicz powiedział, że już kszna jej mść summy płacić nie powinna, gdyż dobr już ustąpiła, zaczym dobr jej mści Łeśnik nie postępuje i execucyi mocno (?) mocno bronić, co ich mść panowie sądowi nami (?) woznymi i szlachtą, przy nas będącą, oświadczyli. A tak my, wozni, przyczymeśmy byli, co wiedzieli i słyszeli, to na pismie z podpisami rąk naszych podajemy, które ź to oczewiste zeznanie woznych do ksiąg jest zapisaną. Z których i ten wypis pod pieczęcią moją jest wydan.

Pisan w Kijowie.

Pawel Rzechowski, pisarz grodzki kijowki, m. p.

20

Kopia polska.

Relacya woznych przy wjezdzie (?) do Łeśnik w sprawie jego mś. ojca metropolita kijowskiego z księżną Korecką.

A[nn]o 1624 febr[uari] 14 dnia.

R. 20».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 265 – 267. На маргінесах напроти слов «iż począwszy od rzeczki Chołoki...» написано: «Granica z jednego boku». На арк. 266 зв. запис тією ж рукою: «Kopia polska. Relacya woznych, że zeznania przy urzędzie do Łeśnik w sprawie jeo mść ojca metropolita kijowskiego z kszną Korecką ao 1624 febr. 14 dnia»).

№ 55
1624, травня 11. – Київ. – Лист-зобов'язання Федора Єльця, київського підвоєводи і хорунжого.

«Theodor Jełec, chorąży i podwojewodzy kijowki.

Czynie wiadomo tym moim listem, iżem u jeo m. pana Marcina Korsaka, namiestnika sophijskiego metropoliej Kiowskiej, pola i sianożęci te, które któro urzędownie i prawnie wielebny w Bodze jeo m. ociec metropolit kijowski od ks. j. mości Koreckiej od majętności Łesnickiej odiskał i do swej possesiej wzioł, za proźbą mą tilko na ten jeden czas dokąd aż z tych pol i łąk w tem roku jarzyny i siana zbiorą, otrzymał, z których wszystkich pol ze wszystkich zboż jarzynnych, które jeno poddani moi lesnicci, na gruntach zwiszmianowanych siac będą, dziesięcine do rąk jeo m. oddać i do folwarku jeo m. blizszego sami prado swo i końmi swemi odwiość powinni będą. A skoro po zebraniu zboż z pola, tegoż roku teraźniejszego tysiąc szesset dwudziesteo i czwarteo ja sam i poddani moi łesnicci nic nie derogując prawu jeo m. ojca metropolita w te pola i sianożęci, żadneo wstępu więcej czynić i tych pol bez woli jeo mći i sianożęci używać nie mam i poddani łesnicci nie będą mogli pod nagrodzeniem szkod, które by jeo m. ociec metropolit za nastąpieniuem tych pol ode mnie miał ponosić.

Na co dla łepszej wiary i pewności do tego listu mego przy pieczęci mej ręko mą własną podpisałem i pieczęcią zapieczętowałem, do którego i podpis ręki i o przycisnienie pieczęci uprosiłem ich m. pp. przyjaciół mych, co ich mść za oczewisto proźbą mą uczynić raczyli.

Pisan w Kijowie roku 1624 d. 11 maja.

Theodor Jełecz, chorąży, podwojewodzi kijowki.

Oczewisto proszony pieczętarz Łukasz Witowski, podczaszy, sędzia grodski kijowski.

Paweł Rzechowicz, pieczętarz.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 258. – Наприкінці документу намальовано чотири кола, в середині яких написано: «місто печати». Запис «С подлінним сводил иеромонах Гавриїл»).

№ 56
1626, серпня 13 (3). – Випис з книг житомирського замку.

«Выпис с книг врадових замку гсдрского житомирского.

Літа Божого Нароженя тисяча шестисот двадцат шостого мсца августа третого дня.

На враде его кр. мл. кгродским замку житомирском передо мною Самуелем Павловским, подстаростим житомирским, ставши очевисто шляхетний пан и пан Иван Ступчинский, слуга высоце велебного его мл. отца Осипа Велиамина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всее Руси и капитули его мл. чинил оповедане и протестовасе на велможную ее мл. княжну Анну Ходкевичовну

Яхимовую Корецкую яко дедичну, а на урожоного его мл. пна Теодора Елца хорунжого и подвоеводого киевского, яко на той час посесора добр местечка Лесники, лежачих в воеводстве Киевском, ото, иж што была некгди помененая ее мл княжна Яхимовая Корецкая моцью, кгвалтом забрала кгрунты митрополии киевское, название Гнилецкое, Куликова и Калного Луга и до добр своїх помененого местечка Лесник привернула, которое его мл. отец митрополит з капитулою своею правом рекуперовали были у княжни ее мл. Корецкое и допосесыи пришли, хотя же княжна ее мл. вчасти декретові суду головного трибуналского недосит учинила, же збожья стих с тых (*«слова «с тих» написано двічі. – Ю. М., І. Т.*) кгрунтов моцю, кгвалтом побрала. О што против ее мл. правный процес зашол. Еднак же его мл. отец митрополит з капитулою своею был юж в посесыи тых добр своїх людми поддаными на селищу Гнилецким осажат почали июж было их осело тры подданых, меновите Василей Ус, Матиаш Хмелевский, Иван Скринник и доми свое побудовали, нижли княжна ее мл. Корецкая дедична з его мл. пном хоружим киевским посесором нарадившисе и намовивши сполне уневажаючи право посполитое и вини в нем описаные вперед моцю, кгвалтом перешедши границу тою, в реестру описаные, вступ чинили, иж подданым своїм лесницким поле орать озимини и ярины сеять росказали в том року теперешнего тисеча шестьсот двадцять шостого мсца июля чотырнадцатого дня, наславши моцю, кгвалтом на той кгрунт гнилецкий бояр и подданых своїх лесницких подданых поводовых стого кгрунту гнилецкого проч зогнали, домы их одни собрали и до маетности своее, местечка Лесники, звезли, а другой будоване попалили. Тое местце, аде будоване было, зорали и гречку посеяли и знову вси тые кгрунти Гнилецкого, Куликова и Калного лугу с полями, дубровами, борами, лесами, реками, речками, ставками, огородами под містечком Лесницким на реце Поросятинци, з огородами, з сеножатми, пасеками забравши до маетности своее, до местечка Лесник, привернули з оных спокойного держаня выгнали, выбили, однели, вси поля поорали, озиминами и яринами заняли, ку пелной кривде и шкоде поводом, которых шкод кгрунту в тое не вкладаючи, е[д]но невживаню их шацуют собе поводове на десет тисячи золотых полских. О которое то выбитье з добра и о шкоди затим походячие, поводове хотечи правне чинить, просили през помененого слугу свого, абы тая их протестация до книг врядових кгродских житомирских была принята и записана. При которой протестацией возный енерал воеводства Киевского сознане чинил и на писме подал тыми слови:

Я, Бартош Шумовский, возный енерал воеводства Киевского, зезнавам тым моїм квитом ку записаню до книг кгродских житомирских, иж року теперешнего тисеча шестсот двадцат шостого мсца июля шестнадцатого дня былем урядовне везваный от шляхетного пна Малхера Бенковского, на тот час понамесника митрополией Киевское, на справе высоце велебного его мл. отца Есифа Велиамина Руцкого

архиепископа, митрополита киевского, галицкого, всее Руси, и капитулы его мл., а то на огледане знесенья судованя подданных метрополией Киевское на селищу Гнилецким, тогди маючи при собе двох шляхтичов, шляхетных пна Яна Лабендзя а Матия Шалавдавского за оказованем помененого пана понаместника видилом на селиску, названом Гнилецким, неподалеку от леса, куды пасеки становлють знат, же были домы побудованые, зобрано и звезено с того места, печи порозбияние, порозруцание, тих (?), которое будоване, знат спалено и на том местцу, где будоване были, знат их свежо поорано и свежо посеяно гречкою. Которое то знесене будоване попалене, пооране и посеяне того кгрунту меновал поменений понаместник, иж се стало от велможное ее млсти княжни Яхимовое Корецкое, дедичнии, а од его млсти пна Теодора Елца, хоружого киевского, на той час посесора местечка Лесник. А так я, возний, што видел и слишал, то на писме с подписом руки моее подаю и очевисте сознаваю, просечи, абы принята и до книг записана бы, што отримал. С которих и сей випис под печатю моею ест видан.

Писан у Житомиру.

В подлінной тако:

Александер Иглинский, писар кгродский житомир[ский] корикговал».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 197 – 199 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також приписано: «С подліною сводил иеромонах Иларіон». На арк. 227 зв. міститься запис, який можливо стосується вищенаведеного документу: «Kopia. Hniłecki manastyr. Juzef Weniamin Rudzky, metropolita po Ipateju Poteju, wznowił sprawę». «Copia apelacyą między ojcem metropolitem kijowskim a książną Korecką. Z grodu a[nn]o 1626 8bris 21 d. o Hniłecki»)

№ 57
1626 рр. – «Пленіпотенція» Анни з Ходкевичей, княгині Корецької.

«Ja, Anna Chodkiewiczówna, ksna Jachimowa Korecka, czynie wiadomo tym moim listom unocowanym, iż co mi na blizko przyszłym trybunale głównym liubelskim na konserwatach województw Kijowskiego, Wołyńskiego i Wracławskiego w roku teraźniejszym 1626 do sądzenia przypadają sprawy z roznemi osobami, dla których ja, będąc chorobą od Pana Boga nawiedzoną, sama przybyć nie mogę, tuż do wszystkich plerabiter (?) praw (?) chcieli tylko z jakichkolwiek terminów przypadły urodzonemu panu Aleksandrowi Stawskiemu daje zupełno moc spraw wszystkich kończyć odprawować, w aktach zakładać wiezania u dobro moje tego umocowanego mego specificowane wszystkie dopuszczać».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 259 зв.)

№ 58
1627, жовтня 20. – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Сигізмунда III.

«Жикгимонт Третий, Бжию млстю корол полский, (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.)* велможным кнежатом Каролови Корецкому, каштелянови волынскому, яко посесорови и опікунови и сынови верности твоеи Самуелови Корецкому, дедичови літ не маючому, а кнежнам Марцибелли Глебовичовой Миколаевой, каштеляновей виленской, и малжонкови, яко опекунови малженскому Леоноре Яновой Ольбрыхтовой Радивиловой и малжонкови, яко опекунови, а Изабелли Миколаевой Чарторыйской и малжонкови, яко опекунови, Гелене Мартиновой Калиновской и малжонкови, яко опекунови, и Серафине, панне законнице, релии греческое з бытностю старжых, кнежнам Корецким потомком и сукцессором добр по зошлой кнежне Анне Ходкевичовне Юхимовой Корецкой, а урожоному Теодорови Елцови, хоружому и подвоеводему киевскому, яко посесорови добр местечка Лесник и кгрунтов (?), поводом забраных и з них в обител зо всіх добр вер. вашой, лежачих и рухомих, взглядом сущный (?) (…)* на вас припалых приказуем, абысте перед судом нашым земским киевским на рочках судовых земских (*ці два слова закреслені, а зверху написано: «кгродских». – Ю. М., І. Т.*) киевских, которые прыпадут и сужени будут в року теперишним тисечи шестсот двадцат осмом мсца марца 29 дня о Тре[х] Кролях, святе римском, и назавтрей того свята того роки порядком своим судилисе (…)* в ратушу в замку киевском сами очевисто и завите стали на жалобу и правное попарте висоце велебного его мсти пана и отца Юзефа Велямина Руцкого, архиепископа метрополита киевского, галицкого, всей Руси, и капитули его мсти. Которое до готового процесу правного верност вашу позивают и пропозивают верност вашу, каштеляне волынский, самого через себе других з опекунами вашими, а малжонками з бытности помененых малжонков ващих. яко зверхних опекунов, оживляючи справу по змерлой зошлой кнежні пне Ходкевичовне Яхимовой Корецкой, антецесорці вашей, по которой добра ее власные або набытие, лежачое вси и рухомое, любо за правом прырожоным любо тестаментовым на вас в сукцесыю спадли и верност ваша оных до посессый прышли, а меновите добр местечка Лесник и Ходосовки, лежачих в воеводстве Киевском, до которых некогда помененая антцесорка вер. вашей моцю кгвалтом забрала была кгрунт поводовое селища Гнилецкое, Куликов и Калный Луг, которых кгрунтов поводове правом дошли и через прысегу за декретами трыбуналскими до посесыи правне (?) и будучы в посессыи оные, яко свое власные кгрунты подданными осажат почели, меновите вперед на Гнилецком селисчу, нижли помененая антецесорка вер. вшей сполне с посесором на он час тых добр сполне намовившысе, року прошлого тысеча шест двадцат пятого в місеце августе и в сентебре розными днями, зневажывши право посполитое и вины в ним описаные перешкоды границы певные от (?) помененых добр Лесников правне описане и означоное реку Поросятинку и реку Вету поля тых кгрунтов моцю кгвал-

том подданым своим лесницким поорат казали и подданных поводовых, которых поводове на том кгрунте были осприли (?), проч зогнали, меновите Яхима Лутченяти, Кузму, Дмитра, Мелешка, Янка Груженяти, Якуба Веремиевич[а], которые з великого укрывжения, иж им поля их вси поораны, не могли там оседітисе, за которым вытисненем подданных поводове до великих шкод прышли, яко сведчыт протестация на шест тысечей золотых полских кгрунту самого, в то не вкладаючы яко то (…)* права вер. вшой от поводов указано (?) и доведено буде, абысте на термине вышей означоным сами стали за помен(ен)ое шкоды поводом з показаня(?) судового(?), за якового з винами правными заплатили и во всім ся усправедливили.

Писан у Киеви року тысеча шестсот двадцат семого мсца октовра двадцатого дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 256 – 256 зв.)

№ 59
1628, березня 21 (11). – Київ. –
Свідчення возного Київського воєводства.

«Сознане возного енерала воеводства Киевского Бартоша Шумовского, же отнесл позов в рожных справах на рожные особы, а особливе по кнжну Корецкую о гвалтовное выбите з грунтов свиноидских и гнилецких и Калного лугу; так теж и о назначене часу до отданя Лесников. Року 1628 мсца марца 11дня.

[…]внесеная аж тут толко през тот приказов назначеня чинена екзекуції в речи осудной сторона поводовая афектует про то належная ест акъция и просил абы далей отведати позваной наказано было. Суд нинешней кгродский киевский контроверсье сторон пречоних обох вислухавши, знайдует суд быти належную акцию и позваной отповедати наказует, от которого декрету умоцований позваное до суду головного трибуналского

А отповеданю суд нинешъней контроверсиї з обох сторон вношоних вислухавши, означат час зьеханя до добр в декреті трибуналному менованих ден петнадцятий мсца ноября в року теперешнем, а потому рок сторонам на консервантах заховует, од которого декрету пречонного умоцованний позваное до суду головного трибуналу любелского, апелевал, которое апеляції суд ему, иж справа ест екзекуції, яко и вишей не допустил, а он о попартье ее светчился. Што все для памети до книг кгродских киевских ест записано, с которих и сес випис под печатми нашими ест видан.

Писан в Киеве.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.

Корикговал Новоселецкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 231 зв. – 232. Внизу документу намальовано два кола, в середині яких написано: «місто печати»)

№ 60
1628, жовтня 20. – Київ. –
Випис з київських земських книг.

«Wypis z ksiąg ziemskich województwa Kijowskiego.

Roku tysiąc sześćset dwudziestego ośmego msca octobra dziesiątego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich kijowskich nazajutrz po świętym Michałe, święcie rzymskim w roku zwysznapisanym przypadłych, i sądownie odprawować zaczętych przed nami, Stefanem Aksakiem, sędzią, a Piotrem Złotopolskim, podsędkiem, urzędnikami sądowymi ziemskimi kijowskimi, postanowiwszy się oczewisto wozny general województwa Kijowskiego, szliachetny pan Hutorowicz dla zapisania do księg niniejszych podał kwit ustneo zeznania sweo z pieczęcią swą w te słowa pisany:

Ja, Paweł Hutorowicz, wozny generał województwa Kijowskiego, zeznawam tym moim kwitem ku zapisaniu do ksiąg ziemskich kijowskich, iż roku teraźniejszego tysiąc sześćset dwudziestego ośmego msca octobra jedynastego dnia położyłem pozwów ziemskich kijowskich dwa na roki ziemskie kijowskie w roku teraźniejszym tysiąc sześćset dwudziestym ośmym o świętym Michałe, święcie rzymskim, przypadające, po wielmożnych księżot ich mści Samuela Koreckiego jako dziedzica a księcia Karola Koreckiego, kasztelana wołyńskiego, w majętności ich mści w miasteczku Łeśnikach v wrota zamku tamecznego wetknął i wrotnemu zamkowemu opowiedział pisane te pozwy w żałobie w Bodze wielebneo jeo mści ojca Jozepha Weliamina Ruckieo, archiepiskopa metropolita kijowskiego, halickieo i wszystkiej Russi, i kapituły jego mści: jeden pozew o gwałtowne wybicie z spokojnego dzierżania z dobr metropolitskiej nazwanych Hniłeckie, Kulikowa i Kalneo Łuha i o szkody zatym pochodzące. Drugi pozew o gwałtowne zabranie gruntów metropolii Kijowskiej Jurkowkich i przywłaszczenie ich do dobr swoich miasteczka Chodosowki i Łesnik, jako w tym te pozwy szyrzej w sobie mają. Tegoż roku na też roki i od tych że powodów msca septembra trzenastego dnia położyłem pozwów ziemskich kijowskich dwa do urodzonych Jana i Ałeksandra Pohorskich w majętności ich Rubieżowce u wrotu dworne wetknął i czeładzi dwornej opowiedział jeden pozew o gwałtowne nasłanie na sioło Mikuliczna nową słobodę o zburzenie domu atamana tameczneo i o pobranie majętności jego i o pobicie jego, a drugi pozew o gwałtowny najazd na grunty metropołe mikulickieo pobicie, poranienie poddanych i o podeptanie zboża poddanych jako o tym te pozwy szyrzej obmawiają, tegoż roku na też roku od tych że powodów msca septembra piątnasteo dnia położyłem pozew ziemski kijowski po urodzoneo pana Krzystofa Makarowicza Iwaszencewicza w majętności jeo w siele Andrzejowce we wrota dworne wetknął i czeładzi dwornej opowiedział. Pisany ten pozew o powieszanie poddanych medtropolich sielan michałek, za któremi wszystkimi pozwami rok ku prawu stali obom stronam taki założyłem jaki w tym pozwie opisany i na tom dał ten mój kwit pod pieczęcią moją i prosił pomieniony wozny, aby do tego oczewiste zeznanie do ksiąg przyjęto i zapisaną, co otrzymał. Z których i ten wypis pod pieczęcmi naszymi na to jest wydan.

Pisan w Kijowie.

Fedor Suszczański, pisarz ziemski kijowki.
Korygował Miszczkowski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 258 зв. – 259. – Внизу документу намальовано чотири кола, всередині яких написано «місто печати» і приписано: «С подлінного сводил иеромонах Гавриїл»).

№ 61
1629, червня 25 (15). – Київ. –
Випис з київських земських книг.

«Выпис с книг земских воеводства Киевского.

В року тисеча шестсот двадцат девятого мсца июня петнадцатого дня.

На роках судових земских киевских назавтрее по светой Тройци святе римском в року теперешнем, вишей на дате, написаном припалых и судовне отправовати зачатых, перед нами, Стефаном Аксаком, судею, а Петром Злотополским, подсудком, врадниками судовними земскими киевскими, ставши очевисто возный генерал воеводства Киевского шляхетный Константый Смоленский ку записаню до книг нинешних явне и доброволне сознал, иж он року теперешнего тисеча шестсот двадцят девятого мсця априля десятого дня позвов земских киевских, автентичних три до местечка манастырского печерского однесши оние в ворота брамы манастыра печерского уткнул и о положеню их чернцом воротном нинешннм розным людем оповедил писаные тые позвы в жалобе высоце в Бозе велебного его мл. отца Иосифа Велиамина Руцкого, архиепископа метрополита киевского, галицкого и всея Русиї, и капитули его, по его мл. в Бозе велебного отца Петра Могилу, архимандрита печерского киевского, и капитулу его: перши о порубане порома на кгрунте церковном видубинском о шкоди и о вины правне, другий о побите перевозников на том пороме будучих, в позве менованих. А третий о наслане на кгрунты и сеножати митрополиї Киевское куликовские, Калний Луг и гнилецкие, о покошене сіножатей и о побране сена на том кгрунте над рекою Ветою; того ж року мсца и дня такий же позов земский киевский автентичний до села Совки, маетности манастыра печерского киевского, однесши, у атамана тамошнего положил, на положеного оного тому ж атаманови оповедил писаный тот позов од тих же поводов и по тих же позваных о потоптане збож розных на кгрунте поводов володымерецком того ж року и мсця дня одинадцятого такий же позов земский киевский автентичний до места Гоголева однесши, у ворота брами замку тамошнего утинул и о положеню оного сторожом и мещаном под тот час будучим, оповедил писаний тот позов по велможному ее мл. панею Марцибеллю, кнежну с Корца Миколаевою Глебовичовою, кашталяновую виленскую, и малжонка ее яко опекуна велможного его мл. пна Миколая Глебовича, каштеляна виленского, о наслане на кгрунт поводов Свиноедский и о побране в том нашом кгрунте подданних поводов. Того ж року и мсця а дня чтирнадцатого

такий же позов земский киевский автентичний до местечка Лесник однесши, в браму замочку тамошнего утинул и воротному о положеню оного публиковал писаный позов по велможних княжат их милостей Самуеля Корецкого и кнежети Кароля Корецкого, каштеляна волинского, о кгвалтовное вибите з спокойного держаня поводов з добр их до метрополиї Киевское належачих, названих Гнилецкого, Куликова и КалногоЛугу и о шкоди, за тим походячие, о чом тие вси позви ширей в собе мают, за которими позвами он, возний рок сторонам обом так поводом, яко и позваним, на роках земских киевских, которие в року теперешнем тисеча шестисот двадцат девятого назавтрее по светой Тройци святе римском припали и судится зачали ку розправи правной становитисе зложил и назначил и просил, абы тое его очевистое сознане прийнято и записано было што ест принято и записано, с которих и сес випис под печатми нашими ест видан. Писан у Киеве.

В подлінной тако:

Федор Сущанский Проскура, писар кгродский киевский.

Корикговал Миндовский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 200 – 201 зв. Внизу документа намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати». Нижче зроблено запис: «С подлиною сводил иеромонах Иларион»)

№ 62
1629, липня 7 (червня 27). – Київ. – Випис з земських книг Київського воєводства.

«Випис с книг земских воеводства Киевского.

Літа Бжого Нароженя тисеча шестсот двадцят девятого мсця юня двадцят семого дня.

На роках судових киевских назавтрее по святой Тройци, свете римском, в року звишнаписанном припалих и судовне отправовати зачатих перед нами Стефаном Аксаком, судею, а Петром Злотополским, подсудком, урадниками судовими земскими киевскими, приточиласе справа з реестру судового за приволанем возного опатрного Яна Снецирского межи висоце велебним в Бозе его ми отцем Иосифом Велиямином Руцким, архиепскпом митрополитом киевским, галицким и всея Руси, и капитулою его милости поводами, а велебним в Бозе его ми отцем Петром Могилою, архимандритом монастира Печерского киевского, и капитулою его милости позванними за позвом земским киевским от поводов по позваних на роки теперешние виданним, которим за поднесенем умоцованого поводов у суду был я там и так се в собе мает:

Жикгимонт Третий, Бжию милостю король полский, великий князь литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий инфлянтский, а шведский, кготский, вандалский дедичний король, в Бозе велебному отцу Петру Могиле, архимандритові и всей братиї капителе монастира Печерского киевского заложеня Успения Пресвятой Бци зо всех добр

велебности вшое, росказуемо, абысте перед судом ншим земским киевским на роках земских киевских, которие в року теперешнему тисеча шестсот двадцять девятом незавтрее по Святой Тройци, святе римском, припасти и на ратушу киевском судовне отправовати бити мают, сами обличне и завите стали на жалобу и правное попарте висоце велебного в Бозе отца Иосифа Велиямина Руцкого, архиепскпа митрополита киевского, галицкого и всея Россиї, и капитулы его млсти, вам доводечи справедливости подданим своїм, нижей менованим позивачом о то, иж вел. ваша, не дбаючи ничого на право и конституцию в року тисяча шестсот девятом уфаленую, которою обваровано, аби в релеї кгрецкой тие, которие не сут в унии, и на обедве стороне то викладаючи жадним способом и претекстом опресиї и перенагабаня в добрах церковних не чинили под закладом десети тисячей золотих полских року тисеча шестсот двадцять осмого мсця мая двадцять девятого дня кгвалтовне на добра митрополиї Киевское монастира Видубицкого подле монастиря их Печерского лежачие, наслали слугу свого Юрка Замалинского с колкодесят иних бояр и подданих своїх монастирских, тамже тиї насланци з власного росказаня велм. вашой в тих Видубищах атамана видубицкого, которий там перевоз и пором митрополей на реці Днепру во власном кгрунте видубицком на урочищу у Козовищ Микулинца и Стефана Корця окрутне збыли, змордовали, руки, ноги одбили, ребра поламали, бороди вирвали и за умерлих покинули, пором поводов, которий коштовал золотих двесте, з которого ишла интрата, зопсували и того перевозу заборонили ку великой шкоде митрополиї Киевское. Которих шкод кгрунту и перевозу в то не одкладаючи, толко в неуживаню того перевоженя шацуют себе поводове на пят тисячей золотих полских, о чом вам протестация и возного реляция ширей обмовляет. Зоставивши теди поводове собе волное чинене особливими позвами о заклад в конституциї заложоний, также о порубане пороми и заборонене перевозу, тепер тим позвом до всказаня подданим менованним навезки (!) водлуг права велеб[ность] вшу на термін вишозначений позивают, на котором абисте стали и в овим се скутечне усправедливили.

Писан в Киеве року тисеча шестсот двадцять девятого мсця априля девятого дня.

Федор Сущанский Проскура, писар.

А по прочитаню того позву умоцованиї поводов, показавши пленипотенъсию себе от принципалов своїх до той справи и до инших на зиск и страту данную, просил и доправлялсе, аби суд позваним на тот позов справовитисе наказал, а умоцованиї позваних поведи[и], иж тая пленипотенция, за которою умоцований поводов ставлет и тоей справи попирати хочет, ест неважная, абовем до не столко сам его млс. отц митрополит подписался, а капитула, которая конюнктам симул есть семел, отцем митрополитом тую акцию диригует, не подписалисе. За чим домавялсе, абы умоцований поводов о тоей справи был репулсус, и жебы на поводах евазию отримати допущено. А умоцований поводов дедуковал то, иж тая пленипотенция за которою ставает, ест важная,

абовем его мл. отц митрополит, будучи особою так значним и маючи не толко над капитулою своею, але и над всім иншим релеї кгрецкой дхвенством преложенство и старшинство дал ономy тую свою пленипотенцию при печати капитулной с подписом руки своее до всіх енералитер справ церкви Бжой так за актора, яко изре (?) акту заходячих, а до того и право посполитое в розделе четвертом, артикул тридцять в тоеи таковие пленипотенцие за слушние и важние приймовати кажет. За чим просил, абы суд добрую пленипотенцию узнавши, позваним директе справитисе наказал. Суд ннешний земский киевский контроверсиї сторон обох поводовой през усажоного пна Ивана Стривязкого, а позваное през усажоного пна Самуеля Володковича за умоцованих их до суду ннешнего вношоних вислухавши, их повод чинит сполне з капитулою своею, а пленипотент моци од капитули не показует, толко з подписом самого отца метрополита без подпису капитули. Теди суд позваних од теперешнего терміну волних чинит. Од которого декрету умоцований поводов до суду головного трибуналу любелского апелевал. Суд тое апеляциї допустивши рок за него сторонам обом у меновaнного суду трибуналского в Люблине в тот час, кгди справи власного воеводства Киевского по дате декрету ннішнего напервей припадут и сужони будут завитиї кром вшелякого припозву становитисе зложил и заховал и сим декретом складает и заховует. Што все для памяти до книг есть записано. С которих и сес випис под печатями нашими ест видан. Писан у Киеве.

Федор Ящинский, писар кгродский киевский.

Корикговал Андишевич».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 373 зв. – 374 зв. Внизу документа намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати», також внизу цих сторінок є запис: «С подлиного сводил иеродиякон Выктор»)

№ 63
1631, червня 28 (128). – Київ. – Випис із київських земських книг.

«Випис с книг земских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот тридцать первого мсця июня двадцят шостого дня.

На роках судових земских киевских назавтрее по святой Троици Свяге римском припалих и судовне одправовати зачатих перед нами Стефаном Аксаком, судья, а Лукашом Витовским, подсудком, урядниками судовими земскими киевскими, кгди дня осмнадцатого мсця июня роков теперешних приточилася была справа з реестру судового за приволанем возного Яна Снецинского, межи висоце велебним в Бозе его мл. отцем Иосифом Велямином Руцким, архиепископом митрополитом киевским, галицким и всее Росиї и капитулою его мл, поводами, з велможними кнежати их млстями Каролем, каштеляном волинским, и Самуелем сином его мл. Корецкими, также кнежнами с Корца Ле-

вониею Яновою Олбрихтовою, Радивиловою Марцибеллею Миколаевою Глебовичовою, каштеляновою виленскою, Изабеллею Миколаевою Чарторискою, Геленою Марциновою Калиновскою и малжонками их, яко опекунами велможними кнеж. Чарторискими, Миколаему Глебовичом, каштеляном виленским, оникштанским(?) и радошковским, из старовою (?) Марцином з Усятина Калиновским, кнежною Серафионою, панною черницою, с притомностю старшого ее потомками и власними сукцессорами, зошлое велможное панее Анни Ходкевичовни, кнежни Яхимовое Корецкое и урожоним его мл. паном Теодором Ельцем, хоружим киевским, позваним за позовом земским киевским от поводов позваним на роки теперешние выданим, теди становши очевисто до суду умоцованиї сторони поводовое шляхетний пан Иван Стривязкий позваних, иж се за по трикротним през три днi возного вышменованого приволиванеем до права не становили и онее такую своей ведомости жадное судови нинешнему и стороне поводовой не дали яко несталих и права непослушних з допущеня судового на упад (?) в зиску речи в позве нижей инсерованим, меновите виражоное з волним (?) однак арештом до звиклое години на позов нижей инсеровании ведал был, а кгди о године звыклой арештовой справи до арешту приволивани были, межи которими и тая справа до арешту была приволана, теди од позваних всiх тую справу к зданю ее урожоних пан Криштоф Шенолский (?) арештовал, потом кгды тая справа дня нинешнего вышей на акте менованого за приволанем возного до суженя припала, теди умоцований сторони поводовое поднесл позов од поводов, по позваних на роки теперишние выданий, которий также в собе мает, Жикгимонт Третий, Бжою милостю король (*далi йде повний королiвський титул. – Ю. М., І. Т.)* велможним княжатам Каролеви Корецкому, каштелянови волинскому, и Самуелови Корецкому сынови велможности твоее, пане волинский, и велможному княжнам с Корца Левониї Яковой Олбрихтовой Радивиловой, Марцiбелли Миколаевой Глебовичевой и малжонкови велможности твоее, яко опекунови, велможному Миколаеви, каштелянови виленскому, оникштанскому (?) и радошковскому старосте, Изабелли, княжне Миколаевой Чарторийской и малжонковi велможности твоее, яко опекунови, освецоному княжати Миколаеви на Клеваню Чарторийскому, Гелене Марциновой Калиновской и малжонкови вел. твоее, урожоному Марцинови Калиновскому, княжне Серафионе, панне черници, потомков зошлое велможное Анни Ходкевичовни княжни Яхимовое Корецкое, зо всих добр верности ваших лежачих и рухомих росказуемо, абысте верность ваша перед судом нашим земским киевским на роках земских киевских, которие в року теперешнем тисеча шестсот тридцят первом, о светой Тройце святе римском припасти и завтрее того ж свята на местцу звиклом в ратушу киевском сужони быти мают сами обличне и завите яко на року завитом стали на жалобу и правное попарте высоце велебного в Бозе отца Иосифа Велиамина Руцкого, архиепископа метрополита киевского, галицкого и всея Россиї и капитули его, которие вел. вашу кнежа пане волинский, княжно Чарторийская,

пани виленская и пани Калиновская с притомностю малжонков ваших яко опекунов, а верност твою, княжно Серафионо, чернице, с притомностю старшого твоего духовного, под которого владзою естесь, позивают о то, иж што была некгди поменененая зошлая кнежна Яхимовая Корецкая, антецессорка ваша, моцно кгвалтом забрала кгрунти метрополии Киевское, название Гнилецкое, Куликова и Калного Луга и до добр своих, местечка Лесник, привернула, которие поводове правом рекуперовавши и до посессиї оних пришедши, людей подданих на селищу Гнилецком осажоват были почали, и юж осело было трох подданих, меновите Василий Ус, Матияш Хмелевский и Иван Скринник и халупи собе уже были побудували, нижли помененая антецессорка ваша княжата Корецкие з верностю твоею, пане хоружие поссесором на он час Лесник, нарадившисе и намовивши, сполне зневажаючи право посполитое и вины в нем описание, впрод перешедши границу того кгрунту описанную, вступ чинили и подданим мещаном лесницким поля поводов орати озимини и ярини сіяти на них росказали, а потом року прошлого тисеча шестсот двадцят шостого мсця июля чотирнадцятого дня, наехавши моцно кгвалтом на тот же кгрунт гнилецкий, Куликова и Калний Луг, бояр и подданих своїх лесницких поводов подданих менованих, с того кгрунту и селища проч согнали, доми их одни зобрали и до местечка Лесник звезли, а другое будоване попалили, тое местце, где будованя были, зорали и гречкою посеяли и знову тие всі кгрунти Гнилецкого, Куликова и Калного Луга с полями, дубровами борами, лесами, реками, речками, ставками, огородами под местечком Лесницким на реце Поросятинце з огородами, сеножатми, пасеками, забравши, до местечка Лесник привернули, а поводов з спокойного держаня оних моцно кгвалтом выбили, вытиснули, поля поорали, озиминами и яринами засеяли ко великой кривде и шкоде поводов, которих шкод крунтов самих в то не инклюдуючи, одно (…)*вживаню оних шацуют собе поводове на десет тисечей золотих полских, о которое выбитье з добр поменених и о шкоды за тим походячие, поводове тую справу померлой антецессорце вел. ваших княжата Корецкие одживляючи вер. вашу, яко потомков ее, а вер. твою, хоружий, яко посессора на он час Лесник, на термин виш означенний позивают, на котором абысте стали, поменение всі кгрунти гнилецкие, Куликова и Калного Луга зо всіми при належностями поводом уступили и присудили и шкоди за неуступованем оних през поводов поднятие, нагородили и во всем се скутечне усправедливили, одповедаючи правне на то, што вам часу права ширей слови от поводов оказано и доведено будет.

Писан у Киеве року тисеча шестсот тридцят первого мисяця април девятого дня.

Федор Сущанский Проскура, писар.

А по вичитаню того позву термину заним слушне припалого умоцований поводовое сторони реляциею возного правне доведши, просил, абы позваним на тот позов справоватисе наказано било. До которое справи од одних з позваних, меновите од кнежни ее мл.

Радивиловое, кнежни ее мл. Чарторийское, также княжни Серафини, черници, умоцований их, шляхетний пан Самуел Некрашевич, одозвавшисе, а заховавши собе оборони вшелякие на разние вцале поведил, же принципалки его непотребне суть до тое справи пришити, абовем до тих добр, то ест местечка Лесник, с которих поводове тую кривду вибити, кгвалтовного сталос (?) быти менят, не сут поссесорами и овшем княжа его милость пан волинский доперо тые добра зешлом своїм отримавши оние през тестамент зошлое кнежни Яхимовое Корецкое, паниматки своее, держит и дедичним посессором оних ест, за чим кнежна их мл., не держечи тих добр и не уживаючи жадних пожитков з них, не сут повинни до прозекциї тое справи и просил принципалкою своїм од тое справи волности, а што се дотичет его мл. пана хоружого, од того умоцований его, пан Александер Солтан, одозвавшисе, выводил то и указовал, иж те его мл. пан хоружий до тое справи нам не надлежит, абовем юж давно дезнит (?) як поссесором Лесник, а поневаж не ест оний поссесором, секвістур же до тое справы не повинен и просил, абы принципал его од тое справи был уволнений, а умоцований кнежати его мл. пана волинского и сина его млсти пан Криштоф Шенявский, заховавши принципалови своему вшелякие оборони и добродейства правние, поведил, же принципалове его перед судом теперешним термину не мают и форуму слушного мети не могучи с тих причин: першая, декретом трибуналским кгди о посленене кгрунтов тих же акцию было задано, тих кгрунтов под такого уступити наказано, которие и уступлени сут в он же час про термино, за чим не о експулсию (?), которое ест толко, але и намнейшое контроверциї декретови трибуналскому не признавает и овшем о контроверцию декретови, а за тим до всказаня так сы мел позвати; другая, же тая справа юже скончона, другий раз узнаваная бытии не мает; третая же на тот декрет трибуналский яко сторона ничого болшей собе претендовати, так и суд теперешний мимо декрет трибуналский ничого узнавляти и оного пересужати не может, просячи о термину и форум яко неналежних волности, а у оцований поводов урожоний пан Мартин Корсак вшелякие добродейства и доводи правние вцале принципалом своим заховавши, збиваючи екцепциї позваних неслушние поведил, же позвание всі в той справе повинни се справити, абовем право посполитое так учит и сама слушность указует, же хтоколвек сукцедит ин бона (?), теди теж тяжари антецессора своего, по которим добра, якие берет нецоссарио двигати (?) на собе повинен тут доперо винявъши поссесора его мл. пана хоружого, поневаж вси позвание в добра небожки княгини ее мл. Корецкое, антецесорки своее въступили, а сему теж не мают княжни их мл. Радивиловая, Чарторийская и панна Серафиона, любо бы и не были держачеми Лесник, пн Самул от ее мл. княжатем его мл. паном волинским и сином его милости, яко в такой справе, которая им всім конюнктим интентована ест директе справоватисе, абовем тыи шкоди, которие акторове за вибитьем з кгрунтов своїх и неуживанем оних поносили на собе кнежни небожки антецесорки

позваних, кгди била (…)* зоставала, а иж умерает, предсе однак на добрах се всіх, а за тим и на потомках, которие в добра паней зосталие вступают, тое дамно (?) зостают, што се зас (…)* его мл. пана хоружого, тот теж с тое справи жадним способом вислиснут то се не может, абовем с протестациї о самое показует то, же его мл. на он час поссесором Лесник был, гди акторов с тих кгрунтов выбито и тая експулсия за сполною намовою княжни небожки з его мл. през обоига их млстей сталосе, о чом протестация и позов сведчат. Любо теди юж на тот час и не ест поссесором Лесник его мл. пан хоружий, однак же в то справе учиненной, которая и шкоди за собою потегает, яко сполне з небожкою княгинею Корецкою акторов вибиял с тих кгрунтов так теж сполне с потомками ее справитисе о тое повинен, што се зас ткнет кнежати его милость пана волинского и вина его мл. тые в тое справе в термин слушний и форум належное перед судом нинешним мают в справах, бовем таковых водлуг права и статуту земского в розделе четвертом артикуле двадцять втором описано термин завитей есть, форум зас енерале во вшеляких справах, а звласча в тих, которие за собою простуют кривду потегают инфоро терезтри, а што болшая и право посполитое на сейме кгродзенском с поправою артикулу шестдесят девятого в розделе четвертом в року тисеча пятьсот шестдесят шостом ухваленое, такую ми дорогу до чиненя о выбыте з добр указует, иж если бы хто на рочки кгродские одын албо другие о выбите з именя албо з кгрунту не припозвал, того од кого кривду терпит теди юж о то до суду земского чинити мает. А што зас пленипотент тот же кнежат их мл. поведает, же не мелем чинити о експулсию, а с дачей о контроверцию декретови трибуналскому албо о таксу, теди любо бы и моем тую его непотебную квестию о волность силенцио, однако ж стоечи в терминах так поведаю, иж коли би принципалове мої были в держаню тих кгрунтов, а поносили од позваних препедицию в посессиї своей, теди бы в тот час могли акторове чинити о таксу або о контроверцию декретови, але же се тут мере показует з самое протестациї возного обдукциї експулсия, теди тим самим кнежата их. мл. перед судом нинешним, яко на термине слушном о той справе повиннни се справити. Што все умоцований поводом слушне виведши и правне показавши, просил и домавялся, абы суд нинешний, узнавши форум належное и термин слушний ин симум естемем позваними всими ораз в той справе далей процедере наказал суд нинешний земский киевский контроверсии сторон обох през умоцованих их, вишей менованих, до суду нинешнего вношоних вислухавши и оние у себе уважившн, што се тичет панее Радивиловое, княжни Чарторийское, также княжни Серафиони, их поводовая сторона не показует того, абы позвание мели належати до тих добр, с которих тую кривду собе учиненную, быти меют (?), на индукт судом им позвание до тое справи не належат и оних однее волними чинити. А штос тичет кнежат Корецких и пана хоружого, иж поводове так зошлой кнегине Корецкой, дедичце добра Лесник, яко пану хоружому, поссесорові на он час тих же добр, дали (?) винуватися (?) з добр своїх,

а в таковых справах форуму енерале в земстве, прото суд и тое справе форум перед судом своїм узнавает и позваним кнежатам их мл. и пану хоружому поступовати наказует, од которого декрету умоцование поводов в той части, где кнежн Радивиловую, Чарторийскую и панну Серафиону, черницу, волними от тое справи учинено; умоцованые зас кнежат Корецких и пана хоружого од того же принципалом их поступоват наказано до суду головного трибуналу любелского апелевали, суд тое апеляції позваним не допустил, кнежатом Корецким и пану хоружому не допустил, а умоцование их о попарте тое апеляції сведчились, поводом зас апеляції през них инътернованое допустивши, рок за нею сторонам обом у менованого суду трибуналского в Люблине в тот час, кгди справы консерватние пое (!) воеводстве Киевском порядком инших воеводств короных по дате декрету нинешнего наперьвей припадут и сужони будут завитиї. Кром вшелякого припозву становитисе зложил и заховал, по которим выточеню апеляції виш речоние умоцование кнежат их мл. Корецких и пана хоружого, заховавши всих оборони правние вцале, неналежную справу указовали, с тых же оборон поведаючи, же поводовая сторона знову тое акции вибитем всчинати не могла, бо не маючи кривди жадное, а поготовю того мниманого выбытья по ско[н]ченю справы хотечи другую так же також великую десет тисечей золотых полских на позваной стороне учонити менталитертую акцию задает, за тим нео експуленто, але о учинене границ позивати бы мела, просечи, абы суд неналежную справу узнавши, сторону невинние обвиненую от того обжалованя волного учинил, а умоцований поводов поведил, иж акция ест належная и слушне позваным всім о выбитье з кгрунтов поводов власних, которих они през час некоторий по декрету трибуналском и уступене през кнежну небожку ин пацифика (?) посыимоне (?) зоставали, задана, а належность ее з самое се протестации и возного обдукции, которий знаки вибытя и попаленя халуп видел, показует, и доперо не о якую перешкоду в кгрунтах, але о выбите акторове чинит, а што зас поведают умоцование позваних, же акторове мели бы интентовати акцию неоекспулено, але до учиненя границ теди тую их ексцепцию аж наддер неслушную ресутуючи (?), так поведаю и оных же самых питаю, якобы теж принципалове мої чинили граници с позваними од Лесник, коли своїх кгрунтов не мают, бо з них суть выбыти а того ж яко то неподобна, абы мели границы якторове (!), не маючи кгрунтов своїх в руках, чинит, так теж и то неподобна, абы позвание тыми благими рациями своїми так важное акції уникнути мели просим теди умоцований поводов абы суд одложивши на сторону ексцепцие позваних неслушние, а належную акцию узнаши отповедати позваним наказал суд нинешний земский киевский контроверсий сторон обох вислухавши в поступованю, иж не чинят поводове оперешкоду албо о непусчене добр, але овибыте з них попусченню их з декрету трибуналского про то суд належную акцию упавши позваним отповедати наказует, од котрого декрету умоцование позваних до суду головного трибуналу любелского

апелевали, суд им тое апеляції не допустил, а они о попарте ее сведчилисе, а в одповеданю умоцование сторони позваное с тоези (?) под обороною апеляциї и протестациї своих просили, абы им суспенса догол (?) аж сторона поводовая с тими другими, которих заровно в тот позов вложила, на которих одних зыск одержала, а з другими апеляция виточила, тую справу скончили, кгди ж жадное речи надвое дигровати не может, которая суспенса сторону теперешную позванную слушне мает поткати, просячи, абы суд тое суспенсиї яко правне афентованое, позволил, а умоцований поводов, боронечи тое суспенсиї, поведил, же позвание будучи прикриты декретами поступованя подповедане таковое суспенсиї неслушное заживати не могут, а поткати их жадним способом не может, ежели б вем я виточил апелляцию, тедим то учинил не на то, абым свою власную справу мел то его пролонкациею нарушати, хто ж бовем собе есть неприятелем, алем то учинил с килку причин. Першая, постерегаючи индемнитатем прициналов своїх; другая, абым собе в том процессе, якого усчирбку значного за уволненнем през суд нинешний тамтих позваних од тое справы не по нем (?). Третяя – маю надію, же ми тое субселиум трибуналское и тих уволнених до тое справи подлуг позву моего прилучит, за чим просил и домовялсе умоцований поводов, абы суд тую суспенсу неслушне заживаную, на сторону одтявши, позваним скутечне одповедати наказали и суд нинешний земский киевский контроверсий сторон обох вислухавши, одтявши суспенсие, которое позвание афектуют, оним скутечне отповедати наказует. Од которого декрету умоцование позваних до суду головного трибуналу Любелского апелевали, суд им тое апеляції не допустил, а они о попарте ее светчили, а в скутечном одповеданю умоцованое позванное сторонни, будучи притиснени декретами судовими, брали на присегу дедичови кнежати его мл. Самуелови, иж тому декретови трибуналному ни в чом не противился, а если бы присегати не мела, теди на инквизицию позволяли там на кгрунт, а умоцованиї поводов поведили то, же тая присега кнежати Самуеля Корецкого в той справе вибитя поткати не может и овшем, хотячи тое експулсиї через свецки[х] людей околичних завести брал принципалом своїм на инквизицию, хотечи тое там ин фундо то казати, же тых кгрунтов в позве менованих не поводове, але позвание сут доперо безправними (вибивши з них поводов) державцами суд нинешний земский киевский в скутечном одповеданю дает сторонам обом на инквизицию, которую на тамтом кгрунте вивести перед двома з судовних земских киевских, чому небытность третого ничого шкодити не мает, повини оддати декрету нинешнего за недел две, од которого декрету умоцование позваних для того же присеги не наказано и с примушеня на инквизицию заввзяти се мусели до суду головного трибуналу любелского на консервати апелевали суд им тое апеляциї за необороненем сторони поводовое допустивши рок занево (?) сторонам обом у менованого у суду трибуналского в Люблине в тот час, кгди справа консерват воеводств Киевского, Волинского, Браславского по дате декрету нинешнего напервей припа-

дут и сужони будут з ку росправе правного завитиї, кром (?) вшелякого припозву становитисе зложил и заховал и сим декретом складает и заховует. А што се тичет панее Глебовичовое и панее Калиновское, которие з реестру арештового будучи до тое справи през возного, вышей менованого, раз другий, третий и над право четвертий приволивани, не стали и до тое справи не одзивалисе. Теди умоцований сторони поводовое оних, яко несталих и праву спротивних з допусченя суду нинешнего способом, вишей описаним, повторе по ареште на позов вишей инсерований вьздавши (?) далшого поступу правного на них домовелсе. Суд нинешний земский киевский за нестанем позваних панее виленское и панее Калиновское, а за правними поступками сторони поводовое прихиляючисе в том до права посполитого в далшом поступку в способ зыску таксу, што в позве менованих през поводов за неуживанем тих кгрунтов поднятих поводом на тих позваних несталих иле с части их належитной всказует и присужает, за що екзекуция неодволечная на вшеляких добрах их през суд и уряд належних зареквированели поводов и показанем того декрету одправълена бытии мает, а (…)* суд нинешний наказует, абы позвание несталие тых кгрунтов, с которых поводове сут (?) выбитя поводом до посесиї реалное в тот час кгди од них о то през возного и шляхту (которие суд поводом екс нунк до тое справы припадает) реквировани будут уступили и тое реитромисиї ніяким способом не боронили, под особливою таксою в позве иле на них стегаетсе вираженою, которую в спротивеню се тому декретови на позваних всказует и до вряду добрам их належного на екзекуцию одсилает, при котором одправованью тое справи урожоний Самуел Володкевич, пленипотент велебного в Бозе его мл. отца Петра Могили, воеводича земл молдавских, архимандрита, и всеи капитули манастыра Печерского осведчился о то, иж снат на змове велебний отц митрополит киевский, хотечи одержати кгрунти власние монастыра Печерского, название Калний Луг и Подвитье, вложил им в позов, которий чинил и чиним с потомками княжни ее мл. Корецкое о експуленю з добр своїх названих Куликова и таковим своїм поступком узурпует собе властност до вишречоних власних кгрунтов до манастыра Печерского з веков належачих, якож о неважност помененого поступку правного, которий вне ведомости принципалов точитсе и повторе соленитер вишречоный умоцований сведчилсе, оферуючи о то правне с тим, с ким бы им водле права належало инфорофори чинити. Которая справа так, яко се точила, для памети до книг ест записана, с которих и сей випис под печатми нашими ест видан.

Писан в Киеве.

Федор Сушанский Проскура, писар земский киевский.

Корикговал Стемпковский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 248 – 255. Під документом намальовано два кола, всередині яких написано: «Місто печати»)

№ 64
1631, липня 6 (червня 26). – Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства.

«Wypis z ksiąg ziemskich województwa Kijowskiego.

Roku Pańskitgo 1631 msca ijunia 26 dnia.

Na rokach sądowych kijowskich nazajutrz po świętej Troicy święćie rzymskim przypadłych i sądownie odprawować zaczętych,przednami Stefanem Aksakiem, sędzią, a Łukaszuem Witowskim, posędkiem, urzędnikami sądzocymi ziemskimi kijowskimi, gdy dnia ośmnastego mśca iiunia roku teraźniejszego przytoczyła się była sprawa z regestru sądowego za przywołaniem wozneo Jana Smiecińskiego między wysoce wiełebnym w Bodze jeo mść ojcem Jozephem Wieliaminem Ruckim, archiepiskopem metropolitem kijowskim, halickim i wszystkiej Rusi, i kapitułą jeo mś. powodami, a wielmożnemi książety ich mościami Karołem, kasztelanem wołyńskim, i Samuełem, synem jeo mś. Koreckimi, także księżnami z Korca Łewonią Janową Olbrichtową Radziwiłową, Marcibelą Mikołajową Hłebowiczową, kasztelanową wiłeńską, Izabeła Mikołajówą Czartoryjską, Heleną Marcinową Kalinowską i małżonkami ich jako opiekunami wielmożnymi książęciów Mikolajem Czartoryjskim, Mikołajem Hłebowiczem, kasztelanem wiłeńskim, onihstrańskim (?) i radoszkowskim starostą, Marcinem Zasławskim Kalinowskim, księżną Seraphimą, panną czernicą, z przytomnośćią starszego jej potomkami i własnymi successorami zeszłej wielmożnej paniej Anny Chodkiewiczowny, księżny Jachimowej Koreckiej i urodzonym jeo mś. panem Theodorem Jelcem, chorążym kijowskim, pozwanymi za pozwem ziemskim kijowskim od powodów po pozwanych naroku teraźniejszym wydanym. Tedy stanowszy oczewisto u sądu umocowany strony powodowej szlachetny pan Iwan Strywiazky pozwanych iżby za po trzykrotnym przez trzy dni wozneo wyszmianowanego przywołaniem do prawa nie stanowili i o niestaniu swoim wiadomośći żadnej sądowi niniejszemu i stronie powodowej nie dali. Jako niestałych i prawa nieposłusznych z dopuszczenia sądowego na upad(?) wzysku (?) rzeczy w pozwie niżej interowani mianowicie wyrazone zwolnym jednak aresztem do zwykłej godziny na pozew niżej iwterowany dał był, a gdy o godzinie zwykłej aresztowej sprawy do aresztu przywołana była. Tedy od pozwanych wszystkich te sprawę i zdawie jej urodzony pan Krzystoph Zaniowski arestował, potym gdy ta sprawa dnia niniejszego wyszej na akcie mianowanego za przywołaniem woznego do sądzenia przypadła tedy umocowany strony powodowej podniosł p(...)* od powodow po pozwanych na roki teraźniejsze wydany, który tak się w sobie ma:

Zygmunt Trzeci (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.)* książętowi Karolowi Koreckiemu, kasztelanowi wołyńskiemu, i Samuelowi Koreckiemu, synowi wielmożnośći twojej, panie wołyński, i wielmożnym księżnom Ławoniej Janowej Olbrichtowej Radziwiłowej, Marcibeli Mikołajowej Hłebowiczowej i małżonkowi wielmożnośći twojej jako opiekunowi wielmożnemu Mikołajowi, ks. na Dąbrownie Hłebowiczowi, kasztelanowi wiłeńskiemu,orichowsiiemu i radoskowskiemu etc starośćie, Isabeli, książnie Mikołajowej Czartoryskiej i małżąkowi wielmożnośći twojej jako opieku-

nowi, oświęconemu książęciu Mikołajowi ks. na Kłewaniu Czartoryskiemu, Hełenie Marcinowej Kalinowskiej i masłżąkowi wielmożności twej, urodzonemu Marcinowi Kalinowskiemu, książnie Serafinie, pannie czernicy, potomkom zeszłej wielmożnej Anny Chodkiewiczowej, księżny Jachimowej Koreckiej i urodzonemu Theodorowi Jelcowi, chorążemu ziemi Kijowskiej, ze wszystkimi dobr wierności waszychłeżących i ruchomych, rozkazujemy, abyście wierność wasza przed sądem naszym ziemskim kijowskim na rokach ziemskich kijowskich, które w roku teraźniejszym 1631 o świętej Troicy święcie rzymskim, sądzoni być mają, sami oblicznie i zawicie jako na roku jawnym stali na żałobe i prawne poparcie wysoce wiełebnego w Bodze ojca Jozepha Weliamina Rutskiego, archiepiscopa metropolity kiowskiego, halickiego i wszystkiej Rusi i kapituły jego, które wierność wasze książe panie wołyński, księżno Radziwiłowa i panie chorąży samych przez się a wierność wasza Samuelu Korecki z przytomnością pana ojca wielmożności twej, księżno Czartoryska, pani wiłeńska, i pani Kalinowska przytomnośćiu małżąnków waszych jako opiekunow a wierność twoja księżno Serafino, czernica z przytomnością starszego twego duchowneo, pod którą chodzą jesteś pozywają o to i żeś była nigdy pomieniona zeszła księżna Jachimowa Korecka, antecesorka wasza, mocno gwałtem zabrała grunt metropoliej Kijowskiej nazwane Hniłecką, Kulikowa i Kalnego Łuhu i do dobr swych miasteczka Łeśnik przywróciła, które powodowie prawem rekuperowawszy i do posesiej swych przyszedszy, ludzi poddanych na (...)* Hniłeckim osadzać byli poczęli i już osiadło było trzech poddanych, mianowicie Wasilius, Matiasz Chmielowskii Iwan Skrzynnik i chałup już pobudowali nizli pomieniona antecesorka wasza książęta Koreckie (...)*nośćią twoją panie chorąży possessorem na on czas Łeśnik (...)*dziwszy się i namowiwszy społnie znieważając prawo pospolite i winy w niem . . sarą a przod przeszedszy granice tego gruntu opisaną wstąp czynili i poddanym mieszczanom łeśnickim pola powodow orać oziminy i jarzyny siać na nich wskazali. A potem roku przeszłego 1626 msca juli 10 nasławszy mocno gwałtem na ten że grunt hniłecki, Kulikowa i Kalny Łuh bojar i poddanych swych łeśnickich powodów poddanych mianowanych z tego gruntu i sieliszcza precz zegnali, domy ich jedne zabrali i do miasteczka Łeśnik zwiezli, a drugie budowanie popalili ną miestce, gdzie budowania byli zorali i hreczką posiali i znowu tę wszystkie grunty hniłeckie Kulikowa i Kalnego Łuhu z polami, dąbrowami, borami, lasami, rzekami, rzeczkami, stawkami, ogrodami pod miasteczkiem Łeśnickim na rzece Porosiatyńce z ohrodami, sianożęciami, pasiekami zabrawszy, do miasteczka Łeśnik przewrócili a powodów z spoline (?) dzierzenie onych mocno gwałtem wybili, wycisnęli, wszystkie pola poorali oziminami i jarzynami, zabijali, wielkiej krzywdzie i szkodzie powodów, których szkod, gruntów samych w to nie inkludując, jedno niewzywanie (?) onych szacują sobie powodowie na dziesięc tysięcy złotych polskich, o które wybicie z dobr pomienionych i szkody z nym (?) pochodzące powodowie te sprawe po zmarłej antecesorce wierności waszych książęta Koreckie odzywając wierność waszę jako potomków jej, a wierność twoja chorąży jako possesora na ów czas Łeśnik na termin wysz oznaczony pozywają, na który byście

stali pomienione wszystkie grunty hniłeckie Kulikowa i Kalnego Łuhu ze wszystkimi przynależnościami powodom ustąpili i przywrócili i szkody za niużywanie onych przez powodow podjęte nagrodzili i we wszystkim się skutecznie usprawiedliwili, odpowiadając prawnie na to co(. . .)*czasu prawa z tymi słowy od powodow okazano i dowiedziono będzie pisan.

W Kijowie a[nn]o 1631 msca aprila 9 dnia.

Phedor Suszczański Proskura, pisarz.

A po wyczytaniu tego pozwu terminu zanim słusznie przypałego umocowany powodowej strony relatią wozneo prawnie doniosszy, prosił i domawiał się, aby pozwanym na to pozew sprawować się nakazano było, do której sprawy od jednych z pozwanych, mianowicie od księżny jej mś. Radziwiłowej, księżny jej ms. Czartoryskiej, także księżny Seraphimy czernicy umocowany ich, szlachetny pan Samuel Niekraszewicz odezwawszy się a zmocowawszy sobie obrony wszlakie prawne wcale powiedział, że principałki jeo nie potrzebnę są do tej sprawy przyzyte (?), abowiem do tych dobr, to jest miasteczka Łeśnik, z których powodowie ty (?) krzywde, wybicia gwałtownego stałą być mienią nie są possesorami i owszem książe jeo mś. pan wołyński dopiero te dobra z synem swym otrzymawszy przez testament zeszłej księżny Jachimowej Koreckiej, paniej matki swej, trzyma i dziesiejszym possesorem onych jest. Zaczym księżny ich mś., nie trzymając tych dobr i nie używając żadnych pożytków z nich, nie są powinni do prozegnutiej (?) tej sprawy i prosił przy niej pallam (?) swym od tej sprawy wolnośći. A co się dotycze jeo mś. pana chorążego od tego umocowany jeo, pan Ałeksander Sołtan, odezwawszy się, wywodził to i ukazował, iż też jeo mś. pan chorąży do tej sprawy namniej nie należy, abowiem już dawno desyrtesse possesorem Łesnik. A ponieważ nie jest onych possesorem, sequitur je też do tej sprawy był uwolniony anz (?) wokowany książęcia jeo mś. pana wołyńskiego i syna jeo mś., pan Krzysztoph Szreniawski, zachowawszy pryncypałowi swemu wszelakie obrony i dobrodziejstwa prawne, powiedział, że pryncypałowie jeo przed sądem teraźniejszym terminu nie mają i forum słusznego mieć nie mogą z tych przyczyn: pierwsza, że dekretem trybunalskim, gdy o pośćiągnieniu gruntów tychże, akcią było zadaną, tych gruntów pod tak są ustąpić nakazano, które i ustąpione są w ten że czas pro termino zaczym nie o ekspulsią, której się nie tylko, ale i najmniejszej kontractaciej dekretowi trybunalskiemu nie przyznawa i owszem o kontrawęcią dekretowi. A za tym do wskazania tak miał pozwać. Druga, że ta sprawa już skączonac drugi raz wznawiana być nie ma. Trzecia, że na ten dekret trybunalski jako strona nic więcej sobie pretendować tak i sąd teraźniejszy mimo dekret tribunalski nie uznawając i onego przesądzać nie może, prosząc od terminu i forum jako nienależnych wolnośći. A umocowany powodow urodzony pan Marcin Korsak wszelaki dobrodziejstwa i dowody prawnie wcałe pryncypałom swoim zachowawszy, zbijając ekiepciej (?) pozwanych niesłusznie, powiedział, że pozwane wszyscy w tej sprawie powinni się sprawować, abowiem prawo pospolite tak uczy i sama słuszność ukazuje, że ktokolwiek sukcedit in bona, tedy też i ciężary antecesora swego, po którym dobra jakie bierze, necessario dzwigać na sobie powinien. Tu dopiuro wyjąwszy posse-

sora jeo mś. pana chorążego, ponieważ wszyscy pozwani w dobra niebozczki księżny jej mś. Koreckiej antecesorki swej wstąpili a czemu też nie mają księżna ich mś. Radziwiłowa Czartoryjska i pana Serafiona, luboby i nie byli dzieżącemi Łeśnik in simule semel z książęciem jego mś. panem wołyńskim i synem jeo mś. jako własnej sprawie, która wszystkim konjunktim intentowana jest directe sprawić się, abowiem też (?) kożdy (?), które aktorowie za wybiciem z gruntów swych i nieużywaniem onych ponosili na osobie księżny niebożky antecesorki pozwanych, gdy była inuiui (?) zostawały, a iż umiera, przed się jednak na dobrach jej wszystkich, a za tym i na potomkach, które w dobra po niej zostałe, wstępują, te danina zostają. Co się tknie jeo mś. pana chorążego, ten też z tej sprawy żadnym sposobem wyśliznąć nie może, abowiem z protestaciej się samej pokazuje to, że jeo mś. na ów czas possesorem Łeśnik był, gdy aktorów z tych gruntów wybito i ta expulsia za spólną namową księżny niebozczki z jeo mś. przez oboiga ich mś. stała się, o czym protestacia i pozew świadczą. Lubo tedy już (?) na ten czas i nie jest possesorem Łeśnik jego mś. pan chorąży, jednakże w tej sprawie uczynkowej, która i szkody za sobą pociąga, jako spólnie z niebozczką księżną Korecką aktorów wybijał z tych gruntów, tak też spólnie z potomkami jej sprawić się o to powinien. Co się zaś tknie księżęcia jeo mś. pana wołyńskiego i syna jeo mś. to w tej sprawie i termin słuszny i forum należnej pred sądem niniejszym mają, w sprawach bowiem takowych według prawa i statutu ziemskiego w rozdziele czwartym artykule 22 opisane, termin zawity jest, forum zaś generale we wszelakich sprawach, a zwłaszcza w tych, które za sobą prostą krzywde pociągają inforo tewrestri (?), a co więtszego i prawo pospolite na sejmie grodzeńskim z poprawą, a w tytułu sześćdziesiąt dziewiąte w rozdziele czwartym w roku 1566 ustalonej taką mi drogę do czynienia o wybicie z dobr ukazije i jesliby kto na roczki grodzkie jedne albo i drugie o wybicie z imienia albo z gruntu nie przypozwał tego od kogo krzywde cierpi, tedy już o to do sądu ziemskiego czynić ma. A co się zaś plenipotent tenże książąt ich mś. powiada, że nie miałem czynić o ekspulsią, ale raczej o kontrawęcią dekretowi trybunalskiermu albo o takse, tedy lubo by i mógł te jeo niepotrzebną questią sołewać sulencio. Jednakże stojąc w terminach tak powiadam, iż kiedy by pryncypałowie moi byli w dzierżeniu tych gruntów, a ponosili od pozwanych przepedicią w possesiej swej, tedy by w ten czas mogli aktorowie czynić o takse albo kontrawęcią dekretowi, ale że się tumere pokazuje z samej protestaciej i wozneo obductiej ekspulsie, tedy tym samym książęta ich mś. przed sądem niniejszym jako na terminie słusznym w tej sprawie powinni się sprawić. Co wszystko umocowany powodów słusznie wywiodł i prawnie pokazawszy, prosił i domawiał się, aby sąd niniejszy uznawszy oraz w tej sprawie dalej procedere nakazał. Sąd niniejszy ziemski kontrowersiej stron oboch przez umocowanych, juz wyszej mienowanych, do sądu niniejszego wnoszonych, wysłuchawszy i one u siebie uważywszy. Co się tknie paniej Radziwiłowej, księżny Czartoryskiej, także księżny Serafiony, iż powodowa strona nie pokazuje tego, aby pozwane mieli należeć do tych dobr, z których te krzywdę sobie uczynioną być mienią najduje sąd, iż pozwane do tej sprawy nie należą i onych od niej wolnymi czynią. A co się

tknie książąt Koreckich i pana chorążego, iż powodowie tak jest i księżnie Koreckiej, dziedzice dobr Łeśnik jako i panu chorążemu, possesorowi na on czas tych że dobr dał winę wybicia z dobr swych, a w takowych sprawach forum generale w ziemstwie przeto sąd i tej sprawie forum przed sądem swym uznawa i pozwanym książetom ich mś. i panu chorążemu postępować nakazuje, od którego dekretu umocowany powodów o tej częśći, gdzie księżny Radziwiłowa, Czartoryska i p[a]nne Serafionę, czernice, wolnymi od tej sprawy uczyniono umocowanę jak książęt Koreckich i pana chorążego od tego że pryncypałów ich postępować nakazano do sądu głównego tribunału lubelskiego apelowali sąd tej apellatiej pozwanym nie dopuśćił (książętom Koreckim i panu chorążemu nie dopuśćił), a umocowane ich o poparcie tej apellatiej świadczyli się, powodom zaś apellatiej przez nich interweniowanej dopuśćiwszy rok z unią stronam obom umocowane sądu tribunalskiego w Lublinie w ten czas, gdy sprawy konserwatne po województwie Kijowskim porządkiem inszych województw koronnych po dacie dekretu niniejszego napierwiej przypadną i sądzone będą zawity k(...)* wszelakie przy pozwu stanowić się złożył i zachował, po którym wytoczeniu apelować wyszrzecone umocowane książąt ich mś. Koreckich i pana chorążego, zachowawszy wszystkie obrony prawne, wcałe nienależną sprawe ukazowali, z tychże obron powiadając, że powodowa strona znowu tej akciej wybicia wszczynać nie mogą, ponieważ krzywdy żadnej a pogotowiu tego mniemanego wybicia po skączeniu sprawy choć drugą także takxe wielką dziesięć tysięcy złotych polskich na pozwanej u gonie (?) mentaliter tenkcią (?) żadaie. Za czym nie o expulsią, ale o nieczynienie granic pozywać by miała prosząc, aby sąd nienależną sprawe uznawszy strone niewinnie obwinioną od tego obżałowania wolną uczynił, a umocowany powodów powiedział, iż akcia jest należna i słusznie pozwanym wszystkim o wybicie z gruntów powodów własnych, których oni przez czas niektóry podchrecie (?) trybunalskim i ustąpieniu przez księżnę nieboszczkie in pacifika possesione zadana a należność jej, z samej się protestaciej i wozneo obductiej, który znaki wybycia i popałenia chałup widział, pokazuje i dopiero nie o taką przeszkodę w gruntach, ale o wybicie aktorowie czynią. A co zaś powiadają umocowane pozwanych, że aktorowie mieli by byli intentować akcią nie expulsią, ale do uczynienia granic. Tedy tę ich excepują aż nader niesłuszną refutując tak owiadają i onychże samych pytan jakoby też pryncypałowie moi czynili granice spolnymi od Łeśnik, kiedy swoich gruntów nie mają, bo z nich są wybito, a toż jako to niepodobna, aby mieli granice aktorowie, nie mając gruntów swoich w ręku, czynić. Tak też i to niepodobna, aby pozwaną tymi błahymi racyjami (...)* tak ważnej akciej uniknąć mieli. Prosił tedy umocowany powodów, aby sąd, odłożywszy na stronę ekscepcią pozwanych niesłusznę, a należną akcią uznawszy, odpowiadać pozwanym nakazał. Sąd niniejszy ziemski kijowski kontrowersiej stron oboch wysłuchawszy, w postępowaniu, iż nie czynią powodowie o przeszlode albo o niepuszczenie dobr, ale o wybicie z nich pop(..)*niu ich z dekretu trybunalskiego, przeto sąd należną akcie uznawszy, pozwanym odpowiadać nakazuje, od którego dekretu umocowani pozwanych do sądu głównego trybunału lubelskiego apelowali. Sąd im

tej apełłacyjej nie dopuśćił, a oni o poparcie jej świadczyli. A w odpowiadaniu umocowani strony pozwanej stojąc pod obroną, ale (..)* i protestaciej swoich prosili, aby im suspensa dotąd, aż strona powodowa z tymi drugimi, których zarowno w ten pozew włożyła, na których jednych zysk otrzymała, a z drugimi apelatią wytoczyła tę sprawę skończyli, gdyż żadnej rzeczy na dwoje wygrawać nie może, która suspensa stroną teraźniejszą pozwaną słuszniemu pokazać prosząć, aby sąd tej suspensiej jako prawnie afektowane pozwolił, a umocowany powodow, broniąc tej suspensiej, powiedział, że pozwane będąć przykrzyte dekretami postępowania i odpowiadania takowej suspensy niesłusznej zażywać nie mogą i potkać ich żadnym sposobem nie możę jeżeli bowiem ja wytoczył apelatią, tedym to uczynił nie na to, abym swoje własną sprawę miał tą prolongacią naruszać. Ktoż bowiem sobie jest nieprzyjacielem, alem to uczynił z kilku przyczyn. Pierwsza, postrzegajac indemnitatem principałów swoich. Druga, abym sobie w tym procesie jakiego uszczyrpku znacznego jakolkolwiem (?) przez sąd niniejszy tamtych pozwanych od tej sprawy nie poniosł. Trzecia, mam nadzieje, że mi sąd tę sub sellium trybunalskiej i tych uwolnionych do tej sprawy według pozwu meo przyłączy. Zaczym prosił i domawiał się umocowany powodów, aby sąd tę suspense niesłusznie zażywane na stronę odciąwszy, pozwanym skutecznie odpowiadać nakazał. Sąd niniejszy ziemski kijowski kontrowersiej stron oboch wysłuchawszy, odciąwszy suspensią, której pozwani afektują, onym skutecznie odpowiedać nakatuje. Od którego dekretu umocowani pozwanych do sądu głównego trybunału lubelskiego apelewali, sąd im tej apelatiej nie dopuśćił, a oni o poparcie świadczyli się w skutecznym odpowiadaniu umocowani pozwanej strony, będąć przyciśnieni dekretami sądowymi brali na przysięge dziedzicowi książęciu jego mośći Samuelowi, iż temu dekretowi trybunalskiemu nie w czym nie sprzeciwił się, a jeżeliby przysięga iść nie miała, tedy na inquisitią pozwołali tak na grunt, a umocowany powodów powiedziawszy to, że ta przysięga książęcia Samuela Koreckiego w tej sprawie wybicia potkać nie może i owstem chcąc tej ekspulsiej przez świadky ludzi okoliczych dowieść, brał principałóm swoim na inquisitią, chcac to tam insundo pokazać, że tych gruntów, w pozwie mianowanych, nie powodowie, ale pozwane są dopiuro bezprawnymi (wybiwszy z nich powodów) dzierżawcami. Sąd niniejszy ziemski kijowski w skuzecznym odpowiadaniu daje stronam obom na inquisitią, która na na tamtym gruncie wywieść przed dwiema sądowych ziemskich kijowskich, czemu niebytność trzeciego nic szkodzi nie ma, powinni oddały pozwanych dla teo, że przysięgi nie nakazano i z przymuszenia na inqwisitią zawziąc się musieli do sądu głównego trybunału lubelskiego na konserwaty apelowali; sąd im tej apelacyej za niebronieniem strony powodowej dopuśćiwszy ro(...)* stronam obom u mianowanego sądu trybunalskiego w Lublinie w ten czas, gdy sprawy konserwał nę(?) województwo Kijowskiej, Wołyńskieo i Bracławskieo po dacie dekretu niniejszego na pie(...)* przypadną i sądzeni będą ku rozprawie prawnej (...)*city krom wszełakiego przy pozwie stanowić się złożył i zachował i tym dekretem składa i zachowanie, a co się tknie paniej Hłenowiczowej i p. Kalinowskiej, którzy z regestru aresztoweo, będąć do tej

sprawy przez wozneo wyszej mianowanego na drugi trzeci i nad prawo czwarty przywoływani, nie stali i od tej sprawy nie odzywają się. Tedy umocowany strony powodowej onych jako niestałych i prawu sprzeciwnych w opuszczeniu sądu niniejszeo sposobem wyszej opisanym, powtorze po... est... na pozew wyszej inserowany, wzdawszy dalszeo postępku prawne nanieść (?) mawiał się sąd niniejszy ziemski kijowski za niestaniem pozwanych p. wiłeńskiej i p. Kalinowskiej, a za prawnymi poszępka nie strony powodowej, przychyłając się w tym do prawa pospoliteo w dalszym postępku w sposób zysku także szkod w pozow mianowanych przez powodów na tych pozwanych niestałych iłe zrzęśći ich no.. wskazuje i przy sąd za za co eksekutia nieodwłoczna na wszelakich dobrach ich przez sąd i urzęd należnych zaregurować (?) powodów i pokazaniem tego dekretu odprawnie nabyć ma anihilonum, sąd niniejszy nakazuje, aby pozwani jako niestałe tych gruntów, z których i są wybite powodom do possesiej realnej w ten czas, gdy od nich o to przez woznego i szlachtę (których sąd powodom ex nunk (?) do tej sprawy przydane) requirowani będą ustąpili i tej reintromisie i niakim sposobem nie bronili pod osobliwą takową w pozwie ile na nich śćiąga się wyrażoną którą w sprzeciwieniu się temu dekretowi na pozwanych wskazuje i do urzędu dobram ich należnego na eksekutią odsyła, przy którym odprawowaniu tej sprawy urodzony Samuel Wołodkiewicz, płenipotęt wełebnego w Bodzie jeo(...) ojca Piotra Mohyły, wojewodzica ziem mołdawskich, archimandr(yt) i wszystkiej kapituły manastyra Pieczarskiego oświadczał się o to, iż snać (?) na zmowie wiełebny ociec metropolit kijowski chąc otrzymać grunty własne manastyra Pieczarskiego, nazwane Kalny Ług i Porwiatie(...)*, włożył ich w pozew, który czynił i czyni s potomkami księżny jej mść Koreckiej o ekspulsią z dobr swych, nazwanych Kalinowa i Jahoraim (?), swoim postępkiem uzurpuije sobie własność jakąś do wyszrzeczonych własnych gruntów do manastyra Pieczarskieo, z wieków należących jakoz o nieważność pomie[nie]nego postępku prawneo, który w niewiadomośći pryncypałów jego się i po (...)*czył się, ofiarując prawnie, z tym z kim by im wodług prawa należało inforofory (?) czynić, która sprawa tak jako się toczyła dla pamięci do ksiąg jest zapisano, z k[tórych] i ten wypis pod pieczęćmi naszymi jest wydan.

Pisan w Kijowie.

Theodor Suszczański Proskura, pisarz ziemski kijowski. Korygował Szcznierski (?)».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 270 – 274 зв. – Внизу документа намальовано три кола, всередині яких написано «Locus sigilli», тобто «місце печатки», а також дописано: «С подлинним сводил с руского иеродиакон Сым[еон](?)». На арк. 274 зв. є запис: «Copia polska a[nn]o 1631 juny d. 26. Apellatia między jeo mś. ojcem metropolitem i kscy Koreckimi a (. . .) o wybicie z gruntów Hniłeckich, Kulikowa i Kalnego łuhu, gdzie na dziesiątek tysięcy ekspulsya urosła i tamże do tych że Łeśnik na uwiązanie jezdzono (?) pod zaruką trzech tysięcy. Apellatia polska między ojcem metropolitą kijowskim, powodem, a książety Koreckimi, jako pozwanemi, a na inszych zysk intromissiej. A[nn]o D[omi]ni 1631 juny 26» та «Trzynaste copie w fascikułe tym. 1631 juny 26. 1644 13 juny (...)*»)*

№ 65
1632, січня 26 (16). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Wypis z ksiąg grodskich województwa Kijowskiego roku Pańskiego 1628 msca marca 31 dnia.

Na roczkach sądowych grodzkich kijowskich od dnia 29 msca marca w roku nad accie (?) wysznapisanym przypałych i sądownie odprawowanych zaczętych przed nami Theodorem Jelcem, chorążym i podwojewodzym, a Łukaszem Witowskim, podczaszym i sędzią, urzędnikami sądowymi grodzkimi kijowskimi, postawiwszy się oczewisto wozny generał województwa Kijowskiego szlachetny Bartosz Szumowski, ku zapisaniu do ksiąg zeznał tymi słowy:

Iż ja, Bartosz Szumowski, wozny generał województwa Kijowskiego, zeznawam tym moim quitem ku zapisaniu do ksiąg grodzkich kijowskich, iż roku teraźniejszego 1629 msca february piątego dnia położyłem pozwów grodzkich kijowskich dwa na roczki grodzkie kijowskie w roku teraźniejszym 1628 msca marca 29 dnia przypadające po wielmożną k. j. mść panią Marcybelle z Korca Mikołajową Hłebowiczową, kasztelanową wiłeńską, po małżonku j. mść wielmożneo j. mści panu Mikołaju Hłebowiczu jako opiekunu małżeńskiego jako succesorki i possesorki dobr po wielmożnych książęciu Samoela Koreckiego; Karola Koreckiego, kasztelana wołyńskiego, jako opiekuna księżny Lawonie z Korca Janową Olbrichtową Radziwiłową, ks. Zabelle Mikołajowę Czartoryjską, a po książęciu Mikołajowi Czartoryjskiego jako opiekuna małżeńskiego po księżnę Helenę z Korca Marcinową Kalinowską, a po jego mść pana Marcina Kalinowskiego jako zwierchnego opiekuna po ks. Serafinę z Korca pannę czernicę w monastyrzu Horodiskim i po starszego tego (...)* z tym w majętności z ich mść w miejscu w Hohołewu we wrota zamkowe wetknął i urzędników ich mść i poddanym tamecznym opowiadał i publikował pisany ten pozew w żałobie wysoce wielebnego jeo mść ojca Jozepha Wiełamina Rutskiego, archiepiskopa metropolity kijowskiego, halickiego i wszystkiej Rusi, i kapituły je. mść, a to w odstąpieniu apelacyi, odzywając sprawę w nakazaniu(?) przysięgi zeszłej ksnie Annie Chodkiewiczównie, antecesorce ich a to o zbiegłe poddane z mitropoliej Kijowskiej, jako o tym ten pozew szyrzej w sobie obmawia. Tamże przy tym dwa pozwy położyłem tylko po samą jej mść panią Hłebowiczową, a sameo jeo mść pana Hłebowicza jako opiekuna jeden o przyjęciu zbiegłych poddanych powodowych do majetności swej, a drugi o gwałtownę wybicie z gruntów, jako o tym tę pozew dostatecznie i w sobie moją tegoż roku od tychże powodów jeo mść. ojca metropolity kijowskiego i ha(…)* i na też wyszpomienione roczki msca februari 2 dnia położyłem pozwów grodzkich kijowskich dwa: po wielmożnych książęciu jeo mość pana Samuela Koreckiego jako dziedzica, a po księżęciu jeo mść Karola Koreckiego, kasztelana wołyńskiego, jako opiekuna, w majętności jeo mść w miasteczku ich (?) Litkach we wrota zameczku tamecznego wetknął i wrotnemu opowiedział: jeden w odstąpieniu apelacyi z roczków przeszłych w sprawie o naznaczenie czasu do ustąpienia dobr Leśników mocnej exekucyi podległych, drugi o gwałtowne wybicie z (…)*

gory, Kalnego Łuhu, gruntów jako o tym pozwy szyrzej w sobie mowią. Tegoż roku i na też roczku pomienione od tych powodów pomienionych msca fewrala 9 dnia położyłem pozwów grodzkich kijowskich dwa: po wielmożnych jej mści książnę Marcibelle z Korca Mikołajową Hłebowiczową i po malżenku (?) jej mść, jako opiekuna małżeńskiego, a w majętności jej mści w miasteczku Hohołewie we wrota zamkowe wetknął i wrotnemu opowiedział, a to o gwałtowne wybicie z pewnych dobr metropoliej Kijowskiej, jako o tym te pozwy szyrzej w sobie obmawiają. Tegoż roku na też pomienione roczki od tychże pomienionych powodów msca february pietnasteo dnia położyłem pozew grodzki kijowski po urodzoneo jego mść pana Ludwika Olizara Wołczkiewicza o majętności jego mść. (…)* we wrota dworne wetknął i czeladzi dwornej opowiedział, a to o pewne grabieże w dowodzeniu sprawiedliwości poddanym powodówym jako o tym ten pozew szyrzej w sobie obmawia. Tegoż roku wyszmienionego na też roczki i od tych że powodów msca february 16 dnia położyłem pozew grodzki kijowski po urodzoneo jeo mści pana Stephana Niemierzycza, podkomorzego ziemi Kijowskiej, starosty owruckieo, w majętności jego mści w mieście Czernihówie we wrote zamkowe wetknął i wrotnemu opowiedział pisany ten pozew o gwałtowne wybicie z obopolneo dzierżania z dobr manastyra owruckieo w odstąpieniu apelacyi z roczków przeszłych w mscu marcu sądzonych, jako o tym ten pozew dostatecznie w sobie obmawia. Tegoż roku na też roczki od tychże powodów msca fewrala 17 dnia położyłem pozew grodzki kiowski po urodzoneo jego mść. pana Wasila Tyszę Bykowskiego i majętności jeo mść. w siele Horbolewie we wrota dworne wetknął i czeladzi dwornej i poddanym publikowałem pisany ten pozew w dowodzeniu sprawedliwości poddanemu (...)*wskiemu Iwanowi Fielewi jako o tym ten pozew szyrzej w sobie obmawia. Za którymi tymi wszystkimi pozwami rok ku prawu sta[…] obudwom stronam taki złożyłem jako w tych pozwach jest opisan i na (...)* dał ten mój quit z podpisem ręki mej, które osobiste (?) zeznanie woznego są przyjęcim naszym urzędowym do ksiąg niniejszych jest zapisano, z których i ten wypis pod pieczęczią grodzką kijowską roku teraźniejszeo 1632 msca january 16 dnia jest wydan. Pisan w Kijowie.

Wojciech Rylski, pisarz grodzki kijowski. Koregował Strywjaski.

Copia polska.

Powtorny pozow osoby od jego mś. ojca Rutskego, metropolity kijowskiego, d. 31 marca a[nn]o 1628.

1. O Gniłecczyznie.

2. O wybicie z gruntów świnojedzkich.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 230 – 231 зв. Наприкінці документу намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати». Запис: «С подлиним сводил иеродиакон Выктор»)

№ 66
1633, березня 20 (10). – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Владислава IV.

«Владислав Четвертий з Божой ласки король полский (*далі йде королівський титул– Ю. М., І. Т.)*.

В Богу велебному отцу Петрови Могиле, православному архиепскпови метрополитови киевскому, галицкому и всей Руси, архимандритови монастира Печерского киевского, и капитули вел[икой], то есть зо всих добр верности твоей, лежачих и рухомих, росказуеми, абысте перед судом ншим головним трибуналским любелским в року теперешнем тисеча шестсот тридцять третем до суженя припадаючим в той час кгди справи воеводства власного Киевского дховние заиманації зоставуючое судить и отправоватисе будуть, сами обличне и завите стали на правное попарте превелебного в Бозе отца Иосифа Велиямина Руцкого, которий по набитю превел. отчемочного (?) титулу архиепскпского метрополитанского позивают и припозивают вас до готовой апеляції до суду земского киевского виточоное в справе през поводов велебности вшей о порубане на власном кгрунте поводов Видубицкого порому их власного заданное, о чем декрет апиляції и увесь процесс ширей в собі обмовляют. Прето жебысте на терміне означоним стали в той справе з акторами, правне росправуючисе, декрету слухали и скутечне во всем усправедливили.

Писан в Киеве року тисеча шестсот тридцеть третого мсця марта десятого дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 275. Опубліковано: о. Юрій Мицик. З документації св. Петра Могили (до 400-ліття Києво-Могилянської академії) // Православ'я в Україні. – К., 2015. – Ч. 2. – С. 242)

№ 67
30-і роки (?) XVII ст., червня 23. – Київ. – *Лист невідомого шляхтича до підданих.*

«Panie

Uskarzał mi się sam pan Chrusliński, namiestnik jeo mś. ojca metropolita, iż poddani mói z Łeśnik poddanym jo. m. Kowiecki (*в іншому списку: «jankowieczkym». – Ю. М., І. Т.)* i poddany Wydubickiego monastyra wielkie krzywdy poddanym ma czynić (*в іншому списку: «podani moi czynią». – Ю. М., І. Т.*). A tak wam rozkazuję, abyście tego przestrzegały, żeby mi więcej nie dokuczały i w cudze grunty nie zachodzili koniecznie. Z tem was Panu Bogu porzucam.

Dan z Kijowa die 23 juny.

Рукою».

(НБУВ. – ІР. Ф. 160. – № 244. – Арк. 217. Внизу документу намальовано квадрат, всередині якого написано: «місто печати» і дописано: «С подлиний сводил иеромонах Иларион». Другий список, завірений печаткою київської губернської канцелярії, знаходиться там же:

Ф. ІІ. – №6600. Записи на цьому списку: «Копия с копії», «Под тою ж копию подписано тако: К сей копії руку приложил, а подлінную копию взял к себі в монастырь Лаврентий Горко, игумен Стомихайловсикий Выдубицкий киевский. С подлінним чел и справил подьячей Василий Налетов. В сей копії по освидітелствованию чищения и приправок не явилось», «Копиею свидетелствовал титулярный совітник Иоан Корб», «Сия копия списана в киевской губернской канцелярії из имію щагося в оной канцелярії производимого в 1720 году Киевовыдубицкого Михайловского монастиря с Киево-Печерскою лаврою о спорных землях діла с представленного того Выдубицкого монастыря от ігумена Лаврентя Горки подлинного листа и засвидітельствованной тогда копії и в силу учиненного в оной же губернской канцелярії декабра 4 дня 1768 году по челобитной означенного Выдубицкого монастыря игумена Иакова з братиею определения в тот Выдубицкой монастырь дана 1769 году июня 30 дня (…)Василий Флеров»)

№ 68
1633, березня 10. – Київ. – Універсал Владислава IV.

«Владислав Четвертий з Божей ласки король полский, великий князь литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, инфлянд-ский, а шведский и готский, вандалский дедичний король, обраний великий цар московский.

В Бозе всечестному отцу Петрови Могиле, православному архиепскови метрополитови киевскому, галицкому и всей Руси, архимандритови монастиря Печерского киевского и капитули вел[икой], то есть з ових добр верности твоей лежачих и рухомих, росказуеми, абысте перед судом ншим головним трибуналским любелским в року теперешнем тисяча шестсот тридцять третем, до суженя припадаючим в тот час, кгди справи воєводства власного Киевского дховние за и[н]станції зоставуючое судить и отправоватся будут, сами обличне и завите стали на правное попарте превелебного в Бозе Иосифа Велиямина Руцкого, котрий по набутю превел. отче(…)* титулу архиепископского метрополитанского позивают и припозивают вас до готовой апеляції од суду земского киевского выточоное в справе през поводов велебности вшей о порубане на власном кгрунте поводов видубицком порому их власного заданое, о чем декрет (…)* и увес процес ширей в собі обмовляют, прето жебысте на терміне означоним ставши в той справе з акторами правне розправуючисе, декрету слухали и скутечне во всем усправедливили.

Писан в Киеве року тисяча шестсот тридцят третего мсця марта десятого дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 275)

№ 69
1644, лютого 21 (11). – Київ. – Випис з підкоморських книг Київського воєводства.

«Випис с книг подкоморских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот чотирдесят четвертого мсця февраля одинадцятого дня.

Деялос на кгрунте за Вюнним озером над рекою Стугною там, где мене, Андрея Кговаревского, который на граничного воеводства Киевского велможний его млст. пан Андрей з Домбровици Фирлей, каштелян белзский, в справе своей з урожоним его мл. паном Максимилианом Брозовским, подстолим воеводства Киевского, постановил при одправованию того ж акту граничного и поновеню копцов од добр его млст. пана белзского Обухова и Обуховщини повода, а добр урожоного его млсти пана Брозовского, подстолего киевского, Триполя позваного и по приволаню стенников, то ест законников манастира стого Михайла Видубицкого, становши обличне отец Дионизий Кгрекгорович, законник того ж манастира, именем велебного в Бозе его мл. отца Игнациуша Оксеновича Старушича, игумена монастиря свтого Михайла Видубицкого, и всее капитули того ж манастира, заносил протестацию о кгрунти того ж манастира, под местечком Триполем лежачие, и селища на них будучие, название Игнатово и Игнатовце, през певних особ на тот манастир надание, и през святую памят короля его мл. Жигмонта полского року тисеча петьсот чотиридесят первого марциї пятого дня конфирмование впр[…] мозирски[е] привил[еї] помере[…] приповедаючисе теди з правом своїм на тие кгрунти служачим и постерегаючи целости права своего на тие кгрунти наданого. Таковую протестацию занесши, просил, аби была принята и до книг записана. Которую я, коморник, принявши до книг, записат казалем и есть записана. С которих и тот випис под печатю подкоморскою воєводства Киевского есть видан.

Писан в Горошках.

В подлинном тако:

Андрей Кговаревский, комор[ник] кгран[ичний] киевс[кий] m[anu] p[ropria]»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 298. Під документом намальовано коло, всередині якого написано «місто печати» і приписано: «С подліного сводил иеромонах Иларион»)

№ 70
1646, лютого 18 (8). – Київ. – Лист Ігнатія Оксеновича Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з умовами оренди монастирських озер.

«Игнатий Оксенович Старушич, игумен монастира Видубицкого стого архистратига Михаїла.

Чиню відомо сим моїм листом, ижем арендовал Прокопу Шевелю с товарищом его Павлом Подоприсвітом, обивателми містечка Печерского, озера мнстря Видубицкого, Заспу, Коричу, Глущец, Потяж, Плоскую и Святища и вси належащиї кирници до тих озер, до того Турца половицу и Порубіжной половицу вниз помененним арендарем за певную

суму грошей личбы литовское за коп 20, которие арендарі, вступаючи на аренду, дали коп. 10, а другую 10 коп повинни мают дати на ден Преображения Хва, ничим не вимовляючи, в року теперешном 1656, а мают держати тие озера выш помененные орендарі, почавши от скритя леду до пущеня Филипового. В которой аренді не мают міти жадной перешкоды ні од кого, тилко варуем того, абы наших риболов пара была, покол надасть будет, тие ж арендарі повинни двісті риб дати живих на празник свтого великомученика Георгия сто и другое сто на празник чуда свтого архистратига Михаїла, а то мают отдавати нічим ся не отмовляючи гдеколвек взявши, к тому еще и голниц меженой риби до монастира тисячей на пят. На што сей лист даем наш с подписом руки нашей.

Писан в монастиру Видубицком року 1646 мсца февруария 8 дня.

Игнатий Оксенович Старушич, игумен Видубицкого мнстря.

С под[л]еного сводил иеромонах Иларион».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 237 – 237 зв. – Під документом намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати» і дописано: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: о. Юрій Мицик. З документації св. Петра Могили (до 400-ліття Києво-Могилянської академії) // Православ'я в Україні. – К., 2015. – Ч. 2. – С. 242; Мицик Ю. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 176 – 194).

№ 71
1644, червня 25 (15). – Київ. – Випис з трибунальських книг Волинського воєводства.

«Wypis z ksiąg trybunalskich konserwat wojewodztwa Wołyńskiego.

Roku 1644 msca juny 15 dnia.

Przed sądem niniejszym głównym trybunalskim koronnym lubelskim stanąwszy oczewiśćie strony obiedwie powodowe, to jest od wiełebnego w Bogu ojca Ignacego Oksenowicza Staruszycza, ihumena monastyra Wydubickiego, i kapituły tegoż monastyra z przytomnością jaśnie przewiełebnego ojca Piotra Mohyły, metropolity kijowskiego, archimandryty pieczarskiego, jako zwierchniego pasterza i podawcy swego, po wstąpieniu swoim na ihumeństwo wydubickie szlachetny Konstanty Pokłoński z jednej, a od pozwanej – jaśnie oświęconego księca Samuela Karola Koreckiego jako dziedzica dobr, Łeśnik nazwanych, a urodzonego Daniela Hołuba i Petronelli Woroniczowej Hołubow, małżonków, jako possesorów zastawnych albo w tym (?) inszym prawem tę dobra Łeśniki trzymających szlachetny Michael Załeski z drugiej strony, umocowani ich dla zapisania do ksiąg niniejszych głównych trybunalskich zeznali, iż co przypadać pryncypałom ich termin przed sądem niniejszym głównym trybunalskim koronnym lubelskim między sprawami konserwatnemi województwa Kijowskiego, Wołyńskiego, Bracławskiego i Czernihowskiego duchownemi za pozwem głównym trybunalskim od powodowej strony po pozwanych na termin niniejszy wydanym, który tak się w sobie ma:

«Władysław Czwarty, Bożą mścią król polski (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.)* jaśnie oświęconemu księciu Samuelowi Karolowi Koreckiemu jako dziedzicowi dobr Łeśnik nazwanych, a urodzonym Danielowi Hołubowi i Petronelle Woroniczówne Hołubom, małżonkom, jako possessorom zastawnym albo jakim innym prawem tę dobra Łeśniki trzymający(m).

Zewszystkichdobrwiernościwaszychłeżącychirodzonychprzykazujemy, abyście przed sądem naszym głównym trybunalskim koronym lubelskim w Lublinie na konserwantach województw Kijowskiego, Wołyńskiego, Bracławskiego i Czernihowskiego duchownych po dacie przyniesieniu tego pozwu najpierwie, gdy ta sprawa przez woznego trybunalskiego miedzy sprawami compositi indziej przypadnie i sądzona będzie sami oblicznie i zawicie stali na żałobę i prawne poparcie wiełebnego w Bogu ojca Ihnacego Oksenowicza Staruszyca, ihumena monastyra Wydubichiego, i kapituły tegoż monastyra, z przytomnością jaśnie przewiełebnego w Bogu ojca Piotra Mohyły, metropolity kijowskiego, archimandryta pieczarskiego, jako zwierchnego pasterza i podanego (?) swego po nastąpieniu na ihumeństwo wydubickie wiel. waszą do gotowej appelatiej w roku 1631 msca juny 26 d., a to w sprawie o gwałtowne wybicie jeszcze przez antecessorów wier. waszej kszę Korecky spokojnego dzierżenia z dobr powodów, do metropoliej Kijowskiej należących, nazwanych Kulikowa, Hniłeckie i Kalneo Łuhu, zatym i szkody pochodzące od sądu ziemskiego kijowskiego na trybunał wytoczonej, a przez nię oddanie spraw od succesorów Korsaka na ten czas possessora monastyra Wydubickiego nieskończony po wstystkich translapsach (?) jeśliby jakiekolwiek byli do gotowych dekretów trybunalskich, które w tej sprawie zaszli, pozywają i przypozywają przeto, aby wierność wasza na terminie wysz oznaczonym stali na wszystko skutecznie powodowej stronie odpowiadali i usprawiedliwili się.

Pisan w Kijowie roku 1644 msca marti 28 dnia».

Której sprawy wyszmianowanę strony obiedwie, przypuszczając na ten czas do rozsądku prawnego onę (?) w nadzieje ugody i przyjacielskiego pomiarkowania do konserwat województw Kijowskiego, Wołyńskiego, Bracławskiego i Czernihowskiego spraw duchownych compositi iudicy najpierwiej po odsądzeniu województwa Bracławskiego rozdieli i rospisali, na których i termin sobie w niepogodzeniu się w tym czasie, taky jaky na ten czas przypadał i być miał bez przypozwu zachowali obrony prawnę na obie strony w tej sprawie służące, wcałe zachowując, co im sąd niniejszy zmocniwszy to wszystko dla pamięci do ksiąg zapisać kazał i jest zapisano, z których i ten wypis pod pieczęcią ziemską lubelską i s podpisem ręki m. pana pisarza ziemskiego lubelskiego za declaratią sądu niniejszego jest wydan.

Pisan w Lublinie.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – 244. – Арк. 244 – 245. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано «locus sigilis» і приписано «Correct Rywolski», а також: «С подлинною сводил иеромонах Выктор». На арк. 245 зв. Є запис: «Copia rospisu miedzy jmś ojcem ihumenem wydubieckim a kszną Korecką i pany Hołubami, małżonkami, a[nn]o 1626 d. 15 juni»)

№ 72
1646, лютого 18 (8). – Київ. – Лист Ігнатія Оксеновича Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з умовами оренди монастирських озер.

«Игнатий Оксенович Старушич, игумен мнстра Видубицкого стого архистратига Михаїла.

Чиню відомо сим моїм листом, ижем заарендовал озера монастира Видубицкого Заспу, Коричу, Глушец, Потяж, Плоскую и Святище и всі належачи криници до тих озер к тому еще Турца половицу и Порубіжное половицу пану Андрію Ласченку, обивателю и мещанину киевскому, в року теперешнем 1648 за суму певную грошей коп двадцат литовской личби, который то выш менований орендар, вступуючи на аренду, отдал готових грошей золотих чтирдесте, а остаток сумми злотих десет мает отдати на ден святого Георгия. Починается аренда его в року 1648 од светого Алексея и кончитися мает в том же року о святом Николі есенному, варуючи теж оному, абы не міл жадное перешкоди в тих то вище поменених озерах, с которих он будет повинен дати до монастира нашого риб дві сотни живих на Георгия святого сто, и на Михаїла святого сто другое; к тому еще пят тисячей иголници мененое риби, не вимовляючися нічим, міет теж собі и трави для коня своего, на що утяти там. До того еще и бочку солоной риби щупаку гловних повине[н] дати. За тое ж ему рибалки наши не будут перешкодою на нересті. И так для ліпшое віри и певности дали есми ему сей наш лист за подписом руки нашое и притиснением печати монастирское.

Писан в виш менованому монастиру року 1648 мсця февраля дня 8.

В подліной тако:

25 априлюс взялем (…)*в Андрея Ященда (*очевидно треба читати: «Ященка» або «Лащенка». – Ю. М.)*, злотих 10.

Рукою власною

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № . – Арк. 237зв. – 238. – Внизу документа намальоване коло, в середині якого написано «місто печати» і приписано: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 182)

№ 73
1646, липня 6 (червня 26). – Випис з трибунальських книг Брацлавського воєводства.

«Выпис с книг головних трибуналских консерват воеводства Браславского.

Року тисеча шестсот чотырдесят шостого мсця июня двадцят шостого дня.

Перед суде нинешних головних трибуналских коронних любелских приточила се справа з реестру судового справе духовних композити Юдицкий за приволаньем возного енерала, шляхетного Матяша Вилен-

ского, межы велебним в Богу отцем Игнатием Оксеновичем Старушичом, игуменом монастыра Выдубиского, и капитулою того ж монастира с притомностю ясне велебного его млсти отца Петра Могили, метрополита киевского, архимандрита печерского, зверхнего пастыра и подавцы их поводовою стороною, а ясне освецоним кнежатем его млстю Самуелем Каролем на Корцу Корецким, яко дедичом добр Лесник названих, и урожоними панами Дениелем Голубом и Петронеллею Вороничоною, малжонками, яко посесорами тих же добр позваними за розписом року головным трибуналским короним любелским на консерватах по воеводстве Волинском в року тисеча шестсот четырдесят четвертом сужоних дня петнадцат мсца июня межы вышъречоними сторонами учиненным и з року в нем захованого, а то в справе през высоце велебного в Бзе его млсти отца Иосифа Велиамина Руцкого, архиепископа, метрополита киевского, галицкого и всея Россиї, перед тим зошлого и капитулы его млсти, на тот час завідовцы монастыра речоного Выдубыского киевского, зошлому княжати его млсты Каролеви, каштелянови волинскому, отцу, и Самуелеви, сынови, теперешнему позваному Корецким, так же кнежнам с Корца Ливонаей Яновой Албрихтовой Радивиловой, Марцибелли Миколаевой Глебовичовой, каштелянце виленской, Изабелли Миколаевой Чарторискои, Гелене Марциновой Калиновской, и малжонкам их млсти яко опекуном малженским и кнежне ей мл. Серафине, пані черницы, с притомностю старшого ее, потомком и власним сукцессором зошлое велможное панее Анны Ходкевичовны, кнежни Яхимовое Корецкое так же урожоному его млсти пану те Федорови Елцови, хоружому киевскому, позваним орык[ги]нали теринтентованой, а то кнежна Яхимовая Корецкая, антецесорка позваных, моцно и кгвалтем забрала кгрунты метрополиї Киевское, название Гнилецкие, Куликова и Калного Луга, и до добр своїх, местечка Лесников, привернула, которие перед тим поводове правом рекуперовавши и до посесії оных пришедших людей подданних на селисчу Гнилецком осажоват были почали и юж осело было трох подданих, меновите Василей Ус, Матияш Хмелевский, Иван Скрынник, и халупи собе уже были побудовали, нижли помененая антецесорка позваной теперешнего и других с паном хоружим, посесором на он час Лесник, пораховавшисе и становивши, сполне зневажаючи право посполитое и выни внесл описание, впред перешедши границу того къгрунту описанное, вспол чинили и подданым мещаном лесницким поля поводов орати озимими и ярими сияти на них росказали. А потом року тисеча шестсот двадцат шостого мсця июля чотырохнадцатого дня наславши, моцной и кгвалтом на тот же кгрунт Гнилецкий, Куликовский и Калний Луг бояр и подданных своїх лесницких, поводов подданих менованых с того кгрунту и селисча проч зогнали, доми их зобрали и до местечка Лесник звезли, а другое будоване попалили тое местце, где будованя были, зорали и гречкою посеяли и знову тие вси кгрунти Гнилецкого, Куликова и Калного Луга с полями, дубровами, борами, лесами, реками, речками, ставками, огородами под местечком Лесницким

на реце Поросятинце з огородами, сеножатями, пасеками забравши, до местечка Лесник привернули. А поводов на он час з спокойного держаня оных моцно и кгвалтом вибыли, вытиснули, вси поля поорали, озиминами и яринами засеяли ку великой кривде и шкоде поводов. Которие шкод кгрунтов самых в то в то не инклюдуючы, одно в неуживаню оних шацуют собе поводове на десять тисечей золотих полских. О которое выбите з добр поменених и о шкоди, затым походячи, поводове менование тую справу по змерлой антецесорце вышъречоных позваних потомков ее и теперешнего позваного кнежаты его мл. Корецкого и пана хорунжого киевского, яко поессеора на он час Лесник, до приверненья тых къгрунтов гнилецких, Куликова и Калного Луга зо всими их приналежностями и до нагороженья шкод вышъспецыфикованих за неуживаньем их през поводовую сторону поднятых, тудеж усправедливеня се во всем на роки земские киевские Свято Троецкие в року тисеча шестсот тридцат первом сужоние, кгди позвом албо припозвом листовним припозвали там суд он земский киевский по контроверсиах сторон обох за одозваньем се одних с позваных, меновите от кнежны ее млсти Радовиловое, княжни ее млсти Чарториское, княжни ее млсти Серафими, черницы, пана хоружого киевского, княжати его милости пана волинского и теперешнего позваного, княжати его млсти Самуеля Корецкого по контроверсиах сторон обох, што се ти чуло (?) княжни Радовиловое, княжни Чарториское и кнежны Серафими, иж сторона поводовая не показала того, абы позвание тые мели належати до тих добр, с которих тую кривду собе учиненную быти менили. Для того найшол, иж позвание до тое справи належали и тых од нее волними учинил. А што се тичуло зошлого пана волинского и теперешнего позваного княжати его млсти и пана хорунжого киевского, иж поводове на он час дедичце добр Лесник кнежне Корецкой, яко и пану хоружому, посесорови на он час тих же добр, дали вину выбитья з добр своїх, а в таковых справах форум енерале в земстве. Прото суд в той справе форум в суде своїм узнавши, позваним княжатом их мсти и пану хоружому поступовати наказал в поступованю, иж не чинили поводове о перешкоду албо о непусчене добр, але о выбите з них попусченю их з декрету трибуналского. Прото суд належитую акцию узнавши, прозваним отповедати, в отповеданю оттявши суспенсу. Которое позвание афектовали оных, скутечне отповедати наказал и апеляциї от тых всих декретов през позваную сторону до трибуналу интерепонованую (?) не подопустил (?), а по скутечном отповеданю суд он земский киевский на инквизицию обом сторонам, которого на тамтом кгрунте перед двома з судових земских киевских чому небытност третего ничого шкодити не мала вывести повинни были отдаты декрету оного за недел две дал. От которого декрету умоцование позваних для того же присеги не наказано и с примушеня на инквизицию завзятисе мусели до суду головного трибуналу туточного тую справу през апеляцию на консервати воеводств Киевского, Волинского и Браславского роком заховалим выточыл, а што се ти чуло (?) других позваних их мл. панее Глебовичовое и пнее

Калиновское на тих за нестаньем оных и неотзыванем ся в той справе з допусченя судового повторе вже по аресште зыск станул. По которой виточоной апеляциї и зиску отриманом тая справа през килко роконсерват за неотданем справ и дисъпозыций през сукцессоров пана Корсака, поссесора перед тим монастыра Видубиского и его приналежности теперешним актором на тие добра, о которие реч ся точит служачих транслипсованя и неконтинуованая зоставала, а так теперешние поводовое, яко скоро по обънятью перед себе того монастыра не занедбываючи тое акциї през антецессоров своих зачатое и овшем хотячы оную континуовати и до ефекту свого привести, до готовое апеляциї вишменованное и (…)*тову процессу в той справе зачатого, по всих трансляпсах, если бы якие ся стали, теперешних позваних княжати его млсти Корецкого, яко дедича, а панов Голубов, малжонков, яко поссесоров, якимколвек правом и претекстом тых добр, местечка Лесник, на менование консервати по воеводстве Волинском в року тисеча шестсот чотыръдесят третем судитысе зачатие, а в року тисеча шестсот чотыридесят четвертом континуование припозвом головным трибуналским коронным любелским перед суд головний трибуналский припозвали. За которим припозвом трибуналским куды термін той справе на менованих консерватах в суде трибуналском ку суженю припал теди тім пленипотентове сторон абос перед судом ставши, не припусчаючи то его ж вы на он час до розсудку правного оную в надею угоди и прятелского померкована се до близко пришлих консерват воеводств Киевского, Волинского, Браславского справ духовних композыти годиши (?) найпервей по отсуженю воеводства Браславского припадаючих и сужоних, яко то теперешних року принцыпалом своїм в непогоженю се такий, який на он час припадал и сужоных быти мел оборонам правним на обедве сторони, ничого не уближаючи, за позволенем и змоцненем суду трибуналского рознили и росписалис елко (?), о том то розпис и ввесь тое справи поступом проезний ширей и достаточней в собе обмовляет на року теди нинишнем помененого розпису и з року в ней заховалой слушне в той справе припалой сторони обедве поводовав(…)* през велебнаго в Бзе отца Варлаама Дидковского, одного з законныков меновано монастыра, а позваная през шляхетного пана Павла Краснодембского умоцованих своих у суду нинешнего становилисе и в той справе росправу правную межи [с]обою маючи, контровертовали. С которих контроверсий их суд нинешний головний трибуналский коронний любелский добре вырозумевши, сторонам розпиратисе наказует, а в роспираню декрет суду земского киевского позволеня инквизициї обоей стороне утвержает и сторонам диляций виведеня инквизициї на контента позвовие перед судом кгродским киевским чому небытност одного з урадников ничого шкодити не мает, на кгрунте отдати акту декрету нинешнего за недел шест позволяет, где и термин без припозву заховует, а по виведеню инквизиций тое албо нет термін и рок ку справоте обом сторонам в трибунале тутошнем коронном любелском межы справами консерватскими воеводств Киевского, Волинского, Браславс-

кого и Черниговского по дате того декрету найпервей припадаючих и сужоних водлуг права без припозву завитий складает и назначает. Што все для памети до книг нинешних есть записано, с которих и тот випис под печатю земскою воеводства Черниговского ест видан.

Писан в Люблині.

В подлином подпис таков:

Войцех Станислав Брозский з Убороно (?) зем[ский] депутат здотский (?) m. p.

Людовикус Зygойский, канц. et depu[tat](?) kap[ituły] Cheł[mskiej]

Михал Коронич, депут[at] воєвод[ства] Киев[ского].

Макс (…)*садский, зем[ский] и депут[ат] о. (…)*.

Миколай Салътан, писар земский черніговский

Корикговал Gродзесидский (?)».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк – 216 зв. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано «место печати» і дописано «С подленой сводил иеромонах Иларион»)

№ 74
1646, липня 31 (21). – Київ. – «Одрочний» лист київського уряду.

«Teodor Sestrzęcewicz Humiecki, sędzia, a Wojciech Rylski, wojski żytomirski, pisarz, urzędownicy grodscy kijowscy .

Wiełebnemu w Bogu ojcu Ignacemu Oxenowiczowi Staruszyczowi, ihumenowi monastera Wydubickiego i kapitule tegoż monastera s przytomnością jaśnie przewiełebnego w Bodzie jeo m. ojca Piotra Mohiły, archiepiscopa metropolity kijowskiego, halickiego i wszystkiej Rusi, archimandryty pieczarskiego, zwierhnego pastera waszego powodowej stronie jaśnie oświęconemu ksciu jeo m. Samuelowi Karolowi na Korcu Koreckiemu jako dziedzicowi dobr Liesnik nazwanych i urodzonym ich mśćiow panów Danielowi i Petronelli Woroniczównie Hołubom, małżąkom, jako posessorem tych dobr Lesnik pozwanym, oznajmujemy, iż co z decretu sądu głównego trybunalskiego koronnego lubelskiego spraw duchownych compositi iudicii w roku teraźniejszym tysiąc sześćset cztyrydziesiątym szóstym sądzionych na conserwatach po odsądzeniu własnego województwa Bracławskiego dnia dwudziestego szostego miesiąca junia ferowanego słuchania inquisitiej przez nas od daty decretu onego za niedziel sześć, to jest dnja siodmego miesiąca awgusta w teraźniejszym że roku tysiąc sześćset cztyrydziesiątym szóstym o wybicie przez antrecessorow w. m. pozwanych w decrecie trybunalskim i w processie tejże sprawy mianowanych jeszcze w roku tysiąc sześćsetnym dwudziestego miesiąca juli czternastego dnia z gruntow nazwanych Hnyłeszczyzny, Kulikowa, Kalnego Ługu, do tego spół sianożęci, lasów, borów i słobody zniesienie do monastera Wydubickiego należących, być stałe przypadał termin, na który termin decretów trybunałskim naznaczony dla słuchania inquisitiej za nastąpieniem bolszcych spraw i poważniejszych, poprzedzających, nie możemy zjachać, tedy tej sprawie

słuchanie inquisitiej aekspulszą (?) z gruntów pomienionych miedzy w. m. zachodzących termin na dzień jednasty tegoż miesiąca awgusta i w teraźniejszym roku ze wszystkim jej effectu odkładamy i tą naszą innocentią albo listem odrocznym odrączamy, abyście w. m. obie strony na ten już termin dnia jedynastego miesiąca awgusta (...)* przypadającej gotowiśmy byli i we wszystkim się prawnie zachowali. .

Działo się w Kijowie roku tysiąc sześćset cztyrdziesiątego szostego miesiąca juła dwudziestego piewszego dnia.

Theodor Sestrzęcewicz Humiecki, sędzia grodzki kijowski

Wojciech Rylski, wojski żytomirski, pisarz grodzki kijowski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 279 – 279 зв. – Запис копіїста наприкінці документу: «С подлиного сводил иеродиак[он] Выктор» і «Copia polska innotentiej albo odroczngo listu od panów sądowych 1646 d. 21 juły» . Опубліковано: о. Юрій Мицик. З документації св. Петра Могили (до 400-ліття Києво-Могилянської академії) // Православ'я в Україні. – К., 2015. – Ч. 2. – С. 243 – 244)

№ 75
1646, серпня 8. – Київ. – Запис щодо свідчень возного Мелетія Бабинця.

«Сознане возного Мелетия Бабинца, же отнесл от пнов gродских киевских дві инотенции слово в слово писание и положил едну до мнстра Видубицкого, а другую до местечка Лесник, писаные тые инотесценції в справі отцов видубицких з его мл. пном Даниелом Голубом etc. А то абы обі стороны были готовы на инквізицию грунтов, названых Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу.

Року 1646 мсца августа 8 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 267 зв. Наприкінці документу вміщено два записи: «копія» і «a. 1646 d. 8 aug.»)

№ 76
1646, серпня 18 (8). – Київ. – «Положене иннотенції» в справі Видубицького монастиря з шляхтичем Данилом Голубом.

«Положене иннотестценції од п. п. судовых в справі отцев вы[дубицких…] Голубом.

Року 1646 мсця августа осмого дня.

На враді gродском в замку его кр. мс. киевским предо мною, Войтехом Ендровским, намістником на тот час киевским, становши очевисто возний генерал воеводства Киевского, Волинского, Брасласког и Черніговского шляхетный Мелентый Бабинец для записаня до книг нинешних gродских киевских, доброволне признал тыми словы, иж он року теперешнего 1000 шестсот сорок шостого місця августа семого

дня, маючи при собі сторону шляхту, людей добрых, віры годных, шляхетных панов Андрея Шваба и Михайла Александровича, с которым иннотесценцию [а]лбо листы одрочные два слово в слово писаные од их мл. панов судовых gродских киевских автентычные постороны в той же иннотенції менованные выданые: оден в монастырі Выдубицком в небытности его мл. отца игумена выдубицкого велебному отцу Рафаелови, намістнику выдубицкому, а другую – в селі Лесниках, маетности княжати его мл. Корецкого, дедичное, а державы его мл. панов Голубов, малженков, в замку Вызді при всіх людех зацных так в будинку в руки самому его мл. пану Даниелови Голубови оддал, которые з зазначенем часу и термину ораз нижей менованную, так ся в собі міли:

Тео[дор] Сестренцевич Гуменский, судя, и Войтех Рилский, войский житомирский, писар, урадники судовие gродские киевские, велебному в Бгу гсдну отцу Игнатему Оксеновичови Старушичови, игуменови монастира Выдубицкого, и капитули того ж монастира с притомностю ясне превелебного в Бгу его мл. отца Петра Могилы, архиепспа митрополити киевского, галицкого и всея Россиї, архимандриты печерского, звырхного пастыра нашого поводов стороны ясне освенцоному княжати его млсти Самоелови Кирилови на Корцу Корецкому, яко дедичови добр Лесник, позванным ознаймумы в. мс., иж што з декрету суду головного требуналского коронного любелского справ дховних композити в року теперешнем тисяа шестсот сорок в шостом сужоных на консервантах воеводств Киевского, Волинского, Браславского и Черніговского по одсуженю власного воеводства Браславского дня 20 шестого місця июня ферованого слуханя […]зна одаты декрету оного за неде[л] 6, то 5 дня мсця августа в теперешнем же року тисяча шестсот сорок 6-м през антецессоров в. мс. позваных в декреті трибуналским и в процессе той справы менованых есче в року тысяча шестсот двадцят шостом мсця июля четырнадцятого дня з gрунтов, названых Гнилецкое, Куликова и Калного Лугу, до того с пол, синожати, лесов, дубров, боров и слободы знесене (?), до мнстыра Выдубицкого належачих быт сталы припадал термін, на который термін декретом трыбуналским назначоний для слуханя той инквизициї за наступенем булших и поважнішых справ попережаючих, не можемы зехат теды тое справи слуханя инквизицией о експулсию з gрунтов менованых менованых л(..)* в. мс. заходячих термін на днь одинадцятый того ж мсця августа и в теперешним же року зо всім ее ефектом докладаемо и тоею нашою иннотестенциею албо листом одрочным одрочаемо, абысте в. мс. обоя строна нам (?) юж термін дня одинадцятого мсця августа близ припаючих, готовыми были и в всем се правне з[оста](?)вали.

Діялося в Киеви року тисяча шестсот сорок шостого мсця (*закреслено: «августа шостого». – Ю. М., І. Т.)* юля 21 дня.

В тоей иннотесценциї пры печатех прытисненых подпыси рук тыми словы

Феодор Сестренцевич Гуменский, судя гродский киевский, Войтех Рылский, войский житомирский, писар гродский киевский. (*підкреслені слова закреслені, а поверх їх написано польською мовою. – Ю. М., І. Т.)*

Theodor Sestrzencewicz Humenicki, sędzia grodski kijowski.
Wojciech Rylsky, wojski żytomierski, pisarz grodzki kijowski.

Которые иннотестенции албо листы одрочные особом выжей меновванным оддавшы, оным с(…)* и другим людем, там будучим, и шляхтою пры собі будучою, освідчивши стамтул проч одехал и просил меновванный возный, абы тое его правдывое сознане до книг гродских киевских прынято и записано было и отримал».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 268-268 зв. Під документом намальовано коло, всередині якого написано: «печат»)

№ 77
1646, серпня 27 (17). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року 1646 мсця августа 17 дня.

На враде кгродском в замку его кр. милости киевском перед нами, Теодором Сестренцевичем Гуменицким, судиею, а Войтехом Рилским, войским житомирским, писаром, урядниками судовими кгродскими, ставши очевисто велебний в Бзе его млсть отец Игнатий Оксенович Старушич, игумен монастира Видубицкого киевского, именем своїм и всей капитулы монастира того соленитер оповедал и протестовал против висоце велебномув Бзе его млсти отцу Иосифу Тризне, архимандриту мнстра Печерского киевского, и всей еже о Хрсте братиї чернцом капитулы того ж мнстра тими слови, иже его млсть, не маючи жадного права до їх мнстра Видубицкого здавна належачие, починает впиратися и своїми добрами печерскими; добра видубицкие в листах менует яко то и Заливок, млин з греблею и з коморою на реці Веті, при гостинцу з Киева до Триполя бором идучом, в кгрунте власном видубицком Калиновщизне, до Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу здавна належачом, забудований, а от княжат Корецких спалений, пленипотент его млсть, ламаючи давную границу, речку Калиновку, з копцами, попод Ходорину Могилу идучую, нібито до монастира Печерского той млин з кгрунтами належал, в актах положилтилко в такой оказіі, же в Бгу зешлий ясне велебний в Пну Бгу его милость отец Петр Могила, архиепископ, митрополит киевский, галицкий и всея Руссиї, архимандрит печерский, ктитор, патрон и обновитель монастира Видубицкого, вступуючи на трон митрополитанский, одебрал был до своее митрополиї Киевской црков катедралную стой Софиї и мнстр Видубицкий и Николский Пустинний киевский, и яко звірхний пастир всі добра и кгрунта пречоний мнстр в свою владзу был обнял и подлуг свого уподобаня ними раділ и завідовал. Тогди, маючи в своїм заведованю игуменство монастира видубицкого, зо всіми добрами до него належачими, своїм коштом помагал законником видубицким пречоний Заливок, млин на Веті, будовати и всі привелігия, права и мунімента мнстреві Видубицкому служачие, в монастиру Печерском держал, а отправуючи

непоеднокрот одобра печерские, ораз и добра видубицкие, з розними особами у рожних судов разние акциї, добра монастиреві Видубицком належачие в процесах правних за неосторожностию пленіпотентов добрами меновал печерскими, яко то и реченной млин на Веті з кгрунтами небачний его млсти пленіпотент добрами нібы до монастира Печерского належачими, в процесах против княжат Корецких положил. На што заследівшися теперешний его млсть отец Иосиф Тризна, архимандрит печерский, а не маючи жадного вступу до добр, до митрополиї належачих, добра мнстреви Видубицкому служачие, а особливе помененний млин на Веті, своїми печерскими добрамив актах називает и граници давние, речку Калиновку з копцями попод Ходорину могилу идучую, переходит, о что его млсть отц игумен видубицкий, хотечи з їх млстями отцы печерскими правне чинит, просил, абы тая его протестация до книг кгродских киевских была принята и записана. Что и одержал, с которих и сес випис под печатю кгродскою киевскою ест видан. Писан в Киеве.

Wojciech Rilski, wojski żytomyrskij, pisarz grodskij kijowskij.

Correxit Bobyr».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 286 – 287. На маргінесах на початку тексту документа є запис іншою рукою: «Зри счи (?) книги л[и]ст 195 оборот».)

№ 78
1646, вересня 28. – с. Лісники. – Лист шляхтича Данила Голуба до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Wielebny w Bodze, a mnie wielce mśći ojcze ihumene wydubicki.

Nad słowo nasze jakośmy z sobą przyrzekli, żem miał dziesięcine dać siana tego, co chłopkowie kosili, nie czekając czasu, jako widze i słowa rzeczenie, trzy stogi, jako powiadają ci chłopi, co im pobrano więcej trzydziestu wuz wzięto i tam nawięcie w nową grobłe wrzuconą. A namiestnik w. m., mego mśćo pana, ongi przyjeżdżał, upominając naszej mowi. Tu już sub censuram wiełebnośći w. m., mego mśćio pana, puszcze i bierzecie w. m. perwim i upominacie, jako mówią «z jednego woła dwu skur nie dro», a słowo miało być verbum a stałe, tym bardziej u wszytkich ludzi mądrych i tak zacnych kapłanów. Prosze uniżenie wiełebnośći w. m., mego mść pana, aby tej violente przestali, boć i grech sianem tak pięknym grobłe gacić, trzeba się Pana Boga bać, a ludziom uboghim krzywdy nie czynić i szkody. Nas w. m. od tego otwodzicie i powiadacie, że peccatum mortali, nic nie wątpie łasce wiełebnośći w. m., że odtąt zasiechają gnadu (?) na grobłe.

W Łeśnikach die 28 7bris anno Domini 1646.

Prosze racz mi w. m., mój mść. pan, z łaski swej oznajmić o zdrowiu jeo mść dobrodzieja naszego, jeżeli nie odjedzie dokąd.

Już jako dopiero chłopi dali znać, że pięć stogów wzięto, to już więcej pięciudziesięciu wozów. Zmiłuj się, zaniechać każ w. m., bo za krzywdo ludzką i grobla nię utrzyma.

Wiełebności w. m., mego mśćio pana, życzliwy przyjaciel i sługa Daniel Hołub, m. p. Na obrocie nadpis taki:

Wielebnemu w Bodzie a mnnie wielce mść. panu i przyjacielowi jeo mści ojcu Ignacemu Oxenowiczowi Staruszycowi, ihumenowi wydudickiemu, należy».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 260 – 260 зв. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано:«місто печати» і дописано «С подлінным сводил иеромонах Іларіон». Опубліковано: Мицик Ю. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 181)

№ 79
1647, жовтня 10 (вересня 30). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Випис з книг кгродских воеводства Киевского.

Року Бжого 1647 мсця сентября 30 д.

На враде кродском в замку его кор. млсти киевском передо мною, Войтехом Ендровским, намісником на тот час киевским, становши очевисто вознав (*описка, має бути «возний». – Ю. М., І. Т.)* енерал воеводства Киевского, Волинского, Браславского и Черниговского шляхетний Мелетий Бабанец, сознал и ку записаню писан до книг кгродских киевских квит свой с подписом руки своеи и с печатю своею в тие слова подал:

Я, Мелетий Бабинец, возний генерал воеводства Киевского, Волинского, Браславского и Черниговского, сознаваю сим моїм квитом, иж будучи приданним от уряду кгродского киевского на справи и потребы велебного в Бзе его млсти отца Игнатия Оксеновича Старушича, игумена мнстра Видубицкого киевского. и всеи капитули того ж мнстра в року тепер идучом 1647 мсца сентября 28 д., маючи при собі стороною людей добрих шляхтичов учтивих пана Андрея Шваба и пана Михайла Александровича, с которими былы есмы на кгрунті монастира Видубыцкого до Гнилеччини, Куликова и Калинова, alias Калного лугу належачим в борку Праведницком и там за показанием и обвожением поводов виділ есми дерева бортнаго двадцят шесть порубаного и иншого дерева сосен и берестов великое множество с пня повалено, которое дерево повод меннил, же з едного росказаня его мл., пана Даниеля Голоба поддание его лісницкие в року теперешнем 1647 сентября 6 дня моцно и кгвалтом з броню доб[р]ою належачою нашедши, порубали и шкоди на сто сорок коп грошей литовских, яко собе повод шацует, учинили. Оттоль поехалисми до млина, их видубицкого, которий на реці Веті, при гостинцу з Киева до Триполя идучом, забудован, и там на греблі застал есми грабаров чоловіка с тридцять и пристава, законника видубицкаго монастира, отца Генадия, которие тогда греблі направляли. Там же ми повод оповедал, иж тлип (*описка, треба читати – «млин». – Ю. М., І. Т.)* тот же Заливок, здавна до монастира Видубицкого належачий, з греблею и кгрунтом его млст отц Иосиф Тризна, архимандрит киевский

монастира Печерского, не ведат про што, в актах трибуналских и кгродских своїм млином и кгрунтом, до монастира Печерского належачим; називает и любо то еще тераз его млст отц архимандрит жадное опрессиї и витисканя з тих добр монастиреві Видубицкому не дїлает, якосми и сами виділи, что пристав, законник видубицкий, з людми не з монастира Печерского, але з монастира Видубицкого присланих, помененую греблю на Веті направля, еднак его млсть отц игумен видубицкий запобігаючи, штоби з тих процессов актикованних в потомние часи не виросла якая контроверсия, то все осведчал мною возним и шляхтою, при мне будучою, а так з тамтонд преч поїхалисми, а кгдисми были в монастиру Видубицком, тогди при нас от его млсти отца архимандрити печерского слуга его пан Петр Залоский з листом до его млсти отца игумена приехал, в котором листе слово от слова так его млсть пишет:

Превелебний в Бгу мсц отче игумен видубицкий, мні в Хрсті велце коханий мсці отче и брате, послихал я, что велебност твоя и міеш уразу на мене, что млин в. м. панства з греблею, что на Веті при гостинцу Триполским пленипотент наш в актах кгродских и трибуналских добрами, до монастира належачими менуючи,положил. За что в м. пан оної и протестацію на мене и на манастир наш в кгроді занесл, але я покорно прошу в. м. пана о вибачение фратер еандиде, же от мене не имїл того, в комисиї сам домислился, тим уведений, что (*слово «что» написано двічі. – Ю. М.)* за в Бгу зошлого его млсти отца митрополита, антецессора моего, той же млин з кгрунтами також непотребне до добр монастира нашего прилучаючи в актах спецификованих, а я яко неестем митрополитом, так не имію ничого до монастира и до добр в. м. пана, так теж и до помянутого млина. А а щося домилка *(треба читати «помилка». – Ю. М.)* о добрах в. м. пана чили о тот млин в актах положилось, того со всею моею капитулою вічне зрікаюся и прошу оставити тую протестацию, а иміючи мене в своей приязни навсегда.

З Печерского 28 д. 1647

Вашей превелебности в. м. п. монастиреві зичливий брат и слуга Иосиф Тризна, архимандрит печерский киевский, со всею о Христе братиею.

Который же то лист архимандричий прочитавши, дав мні его млсть отец игумен видубицкий и просил его, аби при сознаню моем до книг кгродских киевских записать и подал, а так я, возний, и тен лист автентичний архимандричий и все, штом виділ и слишал, то на писмі под печатю и рукою моею до книг подаю. Которое же то сознане возного и лист архимандричий на враде вичитавши, слово от слова, яко вижей есть виражен, до книг записано, с которих и сес випис под печатю кгродскою ест видан.

Писан в Киеве

В подлинном подписано по полску подписался Войтех Рилский, войский житомирский, писар кгродский киевский. По латині поправлял Бобир».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 288 зв. – 289 зв. – Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати»).

№ 80
Не раніше 1648 рр. – Випис із житомирських книг господарського замку.

«W ksiągach urzędowych zapisowych ziemzkich czyli grodskich kijowskich, jest list graniczny między Bezradyczami a Dmiterowiczami ojców pieczarskich z panem Czerkasem, na on czas dzierżawcą wsi Dmietrowicz, actywowany do ksiąg przed zaczęciem wojny Chmielnickiego z polakami (ni fallor) roku 1640 alboli też 1644 lub piątego. W tym liśćie granicznym położono tak: bor Bezradycky jest przeciwko Bezradycz, a przeciwko Dmitrowicz – Dmitrowickyj. Zkąd daję się dowodnie wiedzieć, iż jest bor i przeciwko Hniłecczyzny jest Hniłecki z ługiem według swojej delineanciej, w fascikułę spraw hniłeckich opisanej, gdzie tak stoi, obchodząc bory, lasy i ługi wpada granica w Dniepr; darmo tedy czynią ojcy pieczarscy wydubickim, wydybickie sobie bez żadnego słusznego uzurpując dowodu i nie uważając, iż już sprawa ta odsądzona i decretem trybunalskim grunt w possesią dany monasterowi Wydubickiemu i był trzymany i zażywany jure preto et jusce ten grunt (sciliet) bor za Wetą i przed Wetą i Kalny ług należy monasterowi Wydubickiemu i nie ma się nikt urazy wdzierać i interessować do niego.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 262 – 262 зв. – Тогочасна копія. Записи на звороті (арк. 262 зв.): «Probatio boru Hniłeckiego i Kalneo łuhu, iż należą monasterowi Wydubieckiemu», тобто «Апробація гнилецького бору і Кального лугу, що належать Видубицькому монастиреві»; «И присуджено декретом трибуналским в посессию мнстиреви Вид[убицко]му видано и в книги дродские киевские записано року 1640 и 1644»; «Декрета на Гнилечинні и Калному луги».)

№ 81
1652, лютого 13 (3). – Київ. – Зобов'язання двох міщан щодо утримання поромів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві.

«У Телбына своїм коштом сполним мы направовати повинни будем, а кгди пред роком будет акспироватис тая аренда, ми обое, яко сполное товариство, повинни будем своїм коштом власним обидва пороми монастирские пристойне понаправляти и направение вцале их милостям отдати. И на тое далисмо тот лист наш для твердости и віри гспдну отцу игумену видубицкому и всей еже о Хрсті братиї того ж монастира под печатю и подписом руки ншой, также под печатми и подписами рук пнов приятелей нших. Писан в Киеві року 1652 мсця февраля дня 3.

Устне прошоний печатар до того постановеня вишънаписанного яко писат не уміючих особ двох на сведецтво их подписуюся Григорий Уставникович, рукою власною.

Устне прошоний печатар от обоих особ, в том противном реверсаловом записе менованих, на сведецтво подписалемсе Улас Желеткович, писар міский киевский, рукою власною.

Устне прошоний печатар до вишънаписанних двох особ на тоиж интерцизии подписуюся на сведецтво Иван Лавнович, р[укою] в[ласною]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 383. Перед підписами копіїстом намальовано три кола, в середині яких написано: «місто печати». Другий список цього документу (друга частина від слів «и віри») наводиться у тому ж рукописі (арк. 384)

№ 82
1652, квітня 25 (15). – Київ. – Зобов'язання двох міщан щодо утримання поромів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского року тисяча шестсот пятдесят второго мсця априля пятнадцятого дня.

На вряде кгродском в замку его королевской милости киевском передо мною Остафем Виговским, наместником замку киевского, становши очевисто возний енерал воеводства Киевского, Волинского, Браславского, Черниговского, шляхетний Мелетий Бабинец для записаня до книг ннешних кгродских киевских ясне, явне и доброволне признал, иж он року теперешнего тисяча шестсот пятдесят второго мсця априля девятого дня, маючи при собі сторону шляхти, людей добрих, віри годних шляхетних пна Федора Предримирского, пна Семеона Д[у]ханича, был на справе и потребе велебного в Бгу отца Клементия Старушича, игумена видубицкого, за Киевом лежачим, там при велебной братиї отцов капитулних того ж монастира и при инших людех разной кондициї ведлуг листу ясне превелебного в Бгу его мл. отца Силвестра Косова, архиепскпа митрополити киевского, галицкого и всея Россиї с печатю и с подписом руки его тому ж велебному отцу игумену видубицкому служачого, вишъменованного велебного в Бзі отца Климентия Старушича, игумена видубицкого, в самий монастир Видубицкий и церков заложене свтого архистратига Михаїла, также всі добра и кгрунти того монастира Видубицкого, так здавна, яко и тепер належачие, подданые тягли и нетяглие и их повинност, пущи, бори, ліси, дуброви, пасеки, ниви, поля орание и неорание, сеножати, стави, озера, млини, реки, речки и в перевоз Либедский на реци Днепри з лови волними, доходами вшелякими до того мнстра належачими, в спокойную и доживотную посессию подал и интромитовал и никто противно тое интромиссии неконтрадиковал из жадним правом не одзивал, але зараз поддание вси там, на тот час будучие, а до того монастира приналежачие, яко пну своему отцу игумену монастира Видубицкого церкви свтого Михаїла вшелякое послушенство повинности и подданства отдали и отдават субмитовалисе, што он, возний, видечи и слишачи стороною шляхтою при собе будучою и инними людми осведчивши, стамтол проч одехал, што иж так, не иначей было, менованний возний признал и просил, абы тая его правдивая реляция до книг тутешних кгродских принята и записана была, што и отримал. С которих и тот випис под печатю кгродскою киевскою ест выдан.

Писан в Киеві».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 383 – 383 зв. Наприкінці документу копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати», а також написано «Корикговал Жротовский» і «С подлинним сводил намістник иеромонах Иоанникий»)

№ 83
1652, лютого 13 (3). – Київ. – Закінчення оредного договору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря на 1653 р.

«[…]И віри гпдну отцу игумену выдубецкому и всей еже о Хрсті братии того ж монастира под печатю и подписом руки нашой, так же под печатмы и подписамы рук панов прыятелей наших. Писан в Киеве року 1652 мсця фев[раля] дня 3.

Устне прошоний печатар до того постановеня вишписаного яко пысать не уміючих особ двох на сведецтво их подписуюся Григорий Уставныкович рукою власною.

Устне прошони печатар от обоих особ в том противном реверсаловом записе менованих на сведетство подписалем се Улас Желеткович, писарь міский киевский, рукою власною.

Устне прошоней печатар от вышенаписаних двох особ до той интерцизи подписуюся на сведетство Иван Лавнович рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 384)

№ 84
1653, січня 15 (5). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Лукаш Витовский, подчаший и судья, Павел Реховский, писар, урядники судовие кгродские киевские.

Ознаймуемо тим нашим нинешним листом, иж ити (?) вперед возному з шляхтою, од нас з листом увязчим посиланому в справе в Бзе велебного его мл. отца Юзефа Велямина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и все Руси, и капитули его мл. поводов велможная ее мл. княжна Анна Ходкевичовна Яхимовая Корецкая в добра свое, місто Лесники, увязанья не поступила за суму три тисечи золотих полских декретом суду головного трибуналского всказаное, а то дане поступеньем поводом и грунтов им тим же декретом присужонних селисч Куликова и Калного Лугу, на которих поданье мы з декрету того ж головного трибуналского, иж зъежджали, о чом ширей и достаточней тот декрет и увес процес тое справи в собі мае. А так ми за реквированьем сторони поводовое ей, екзевуючи річ осужоную, маючи при собі двох возних и сторону двох шляхтичов, року теперешнего тисеча шестсот двадцят третего мсца генвара пятого дня ездили есмо до вишпомененних добр позваное, до міста Лесник, где не заставши самое княжни ее мл., толко в місте войта тамошнего именем Гордия, прозиваемого Великого, которого реквировали есмо, если нам одправи в добра панее своее в місто Лесники не боронит его мл. отцу ми-

---

* Договір аналогічної оренди 1655 р. за списком XVIII ст. (ЦДІАУК. – Ф. 130. – Оп. І. – № 5) був надрукований нами у збірнику: Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. – К., 2015. – Т. 4 (1655 – 1658). – № 9. – С. 20.

трополитови киевскому, и капитуле в суме трох тисечий золотих полских за непоступленье кгрунтов помененних попала и за заклад другое таковое суми за непоступленье возному увязанья, а поменений войт поведил, иж я од княжни ее мл., панее своїй не маю жадного розказаня, аби кому ти[х] добр уступоват и вам не поступую и моцно бороню. Што ми возними, при нас будучими и шляхтою, освідчили, а княжну ее мл. Корецкую позваную, яко праву и поступкови правному противную на трибунал коронний любелский на консервати воеводств Киевского, Волинского и Браславского по теперешнему часе, вперед припадаючи на баницию и виволанье с панств его кр. мл. одослали есмо и тим нинешним листом одсилали, до которого печати наши притиснули есмо и руками своїми подписали.

Писан в Киеве року тисеча шестсот двадцят третего мсяца генвара пятого дня.

Лукаш Витовский, подчаший и судия кгродский киевский.

Павел Реховский, писар кгродский киевский.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 233. Внизу під документом намальовано два кола, в середині яких написано: «місто печати» і дописано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 85
1656, березня 19 (9). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Семеном Толстовичем.

«Реверсал другий арендовий от того ж Семена Ивановыча Толстовыча, цехмистра киевского, же ему оц Клементий Оксеновыч Старушич, игумен выдуб[ицкий] арендовал перевоз Либедский з двома поромамы и корчму на Либеди, а на Звыринцу и в Осокорках шинк и озеро Синятын в Осокорках и сіножать в року 1653, тут же споминается футор з вынныцею за Либедю и мост у Телбына.

Я, Семен Ивановыч Толстовыч, цехмистр кравецкий и мещанин киевский, відомо чыню, ижем заарендовал перевоз монастира Выдубицкого власний на Либеди з двома поромамы у велебного в Бзі гспдна отца Клементия Оксеновыча Старушича, игумена выдубыцкого, и всей еже о Хрсті братиї тамошней за певную сумму за тисячу золотих личбы и монети полской на рок теперешний тисеча шестьсот пятьдесять третий, до которой аренды перевозу свого Либедского прилучили мні и другую аренду вынници все монастирские на футоре Выдубыцком будучое с казанами, трубныцамы, кадями, кадками и зо всими посудками своїми вынничными. Которую вынницупосполу при перевозі пустил мні в аренду вышепоменений гспдн отц игумен выдубыцкий, абым в ней горелку на шесть казанов власных монастирскых робыл, до того корчму на Либеди, шынк горілчаний пивний и медовий на Зверинцу, также и в Осокорках шинк, а при той аренде озеро Сынатян ув Осокорках з сеножатю, выявши на монастирскую потребу с тое ж сеножати волний укос сіна стогов десеть, за которую вынницу так же и за корчму Либедскую и шинк

в ней за озеро Осокорскои сеножать тамъже повынен буду даты на рок помененому гспдну отцу игумену выдубыцкому другую тисечу золотых полскых. Которая аренда в року теперешнем тисеча шестьсот пятьдесять третом в день нового літа нашого руского поченатися, а о таком же дны и святе в року, дасть Бог, пришлом тисеча шестисот пятьдесять пятом кончитися мает. Которую сумму вышей написаную,так за перевоз, яко теж и за выннцу монастирскую повынен буду на чотири рати грошмы добрими гспдну отцу игумену выдубыцкому и всей еже о Хрсті братиї на чотири рати спевне отдавати,на першой рате, то есть на обрезание Гспдне повынен буду отдавати золотих полскых пятсот, а другую рату также золотих пятсот повынен буду даваты на светого Георгия, третую рату – о Успениї Пресвятой Бці также золотих пятсот. Четвертую зась и остатнюю рату на запусти Филиповы такъже золотых пятсот. И такым способом на всы три літа, пособі идучие, маюи повынен буду тую сумму, на рати розділенную, цале и зопелне отдавати, ничым се не закладаючи на тих переречоных термінах. А то под утраченем тое аренды. Если бым якое аренди не мел сполна гспдну отцу игумену выдубыцкому отдавати, а же мні гспдн отц игумен выдубыцкий позволил так на Либеди, яко теж и на Зверинцу и в Осокорках шинк міты горелчаний, пивний и медовий конунамы звичайними. Теди от шинку медового повинен буду на кожний рок воск давати увесь на церков Бжию, а принамній каменей пять на кожний рок, особливо на празникы, а в робленю горелки, поневаж собі вымовилем гспдн отц игумен выдубыцкий тое, иж тая робота дровами монастирскими толко до святого Георгия мает служиты. Прето я собі вымовляю, абыми волно было знову в то же выннци, от Покровы почавши, до святого Ныколи дровами власними тую роботу горелчаную отправоваты, от которое роботи повынен буду на кождий рок на потребу петьсот зараз пры початку тое аренды менованое, которую якож мы, сознаваючие, их мл. отцом выдубыцкым юж отдалы и з отданя оное першое раты петисот золотих в той же интерцизе своей, нам данной, их мл. отцеве выдубыцкие нас квытовалы. Другую рату зол[отих] двісте о святом Георгию, третюю рату золотих чотириста -о Успении Пресвятой Бци, а остатнюю зась зол[отих] триста – о запустах Фылиповых записуем се, маем и повыни будем отдавать, нычим не закладаючысе, ани се вымавляючы на тых менованных терминах, але и овшем водлуг сее нашое интецизы и нам даное во всем цале а ненарушене поступуючы чинить, а то под утраченем арендименованое, еслыбысмо екое раты не мілы сполна отдати, и сей интецизе нашой досить чынити. Такъже при сконченю року жадное дефалкации с тое сумы, яко се варовало в интерцизе, нам даной, не заживаючы, але зиск и страту доброволне самы на себе принять маемо. До того теж еще два конуны роковие на Зверинцу при аренде менованой интерцизе позволение, которие своимы дровамы на посудках монастирскых мы, сознаваючие, сытити повынны будемо, от которих сычется воск увесь, а меновите каменей два до церквы Божой отдавать, а до трапези на обадва празникы меду канунного кгарцов правдивих двадцять маемо давать, с тим однак докладом же тие кануны в монастиру уходивши на Зверин-

цу, а не в монастиру шинковать и давать маемо, то есть один на святого Георгия, а другий на празник святого [архистра]тига Христова Михаїла, от братии теж монастира Выдубыцкого и от челяди и от быдла люб на той бок, люб с того боку нычего не вымовяючы (?), дармо перевозиты маемо и с подданимы их мл. ласкаве на перевозе обходитьсе деклярyемо, такъже во всем водлуг не нашое интерцизи и постановленя заховатисе повыни будемо. А поменений зась отц игумен зо всею капытулею своею в той аренде менованой жадное перешкоди и кривди нам, сознаючим, не чинечы, ласкаве водлуг интерцизи, нам даное, аж до екьстированя року обыходитися, такъже мает и повынен будет, которое то интецизи нашое взаем отцом выдубитцким даное для ліпшой віри и певности при печати руками нашими подписалисмосе.

Писан в Киеве року тисяча шестьсот пятьдесят шостого, мсця марта девятого дня.

Костя Богдановыч.

Ныкифор, печатар, руку подписал.

Устне прошений от пана Никифора Павел Мазоцкий m. p.

Ustnie proszony do podpisu od pana Kostantyja Bohdanowicza pieczętarz Jan Czajkowski, m. p.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 384 – 385 зв. Наприкінці документа намальовано чотирі кола, які символізують печатки)

№ 86
1657, грудня 20 (10). – Києво-Печерський монастир. – Зобов'язання печерського міщанина Матяша.

«Я, Матяш, мещанин печерский, відомо чиню то карткою моею, иж щом укосил бым сіна стожков три на лузі Запенском монастыра Видубицкого без відомости и благословення велебного гспдна отца игумена видубицкого, также и намісницкого. Теды, иж тое сіно до футора монастырского звежено есть. Прето аж за позволенем и з ласки того ж отца игумена видубицкого отшукати позволено мні в тот способ, иж напотим не будуся важити без відома в том лузі монастира Видубицкого косити под виною двадцети коп на святого Михайла Выдубицкого и на тое далем сюю картку мою про память отцу игумену видубицкому, до которой упросилем о подпис.

Діялося в монастыру Печерском року 1657 мсця декабра 10 дня

Матфей Коломиец рукою власною.

(НБУВ. – ІР. – № 244. – Арк. 196 – 196 зв. Наприкінці документу запис: «С подліною сводил иеромонах Иларион». Другий список цього документу знаходиться на арк. 243 зв. і датований 1656 р.)

№ 87
Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – *Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.*

«Przewielebny w Bogu mści ojcze ihumienie wydubicki, mnie w Chrystusie najmilszy ojcze i bracie.

Wielce upraszam przew. waszej nie racz nam bronić w puszcze łesnickiej albo gdzie można na gruncie p. waszej drzewa z potrzebę naszą na obręcze nagotować, jaką uczyniwszy wzajem za podaną occasią przewiel. waszej odsłużyć obiecujemy. Oddawa mścią zatym z powolnością usług moich miłości braterskiej przewiel. waszej, którego zoszawa życzliwym bratem powolny sługą i bogomodlcą ustawicznym

Antoni Radiwiłowski, namiestnik pieczarski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 261. – Наприкінці документа запис копіїста «С подлиной сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – № 6. – 2014. – С. 173)

№ 88
Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – *Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.*

«Przewielebny w Bogu mści ojcze ihumienie wydubicki, mnie w Chrystusie najmilszy ojcze i bracie.

Dobry dzień w. m. p. zasyłając, życze wszystkiego dobrego i za onegdajszą ucztę uniżenie p. waszej (m.) dziękuję, niech Najwyszzy za modłami Jerzego ś. w. m., mości p , sowicie to nagrodzi. Przy tym w. m. upraszam, racz w swej puszczy pod Leśnikami w Hniłeszczynie dębiny na koła młynowe i stępy pozwolić wyrąbać i kartkę albo pieczęć do lesniczych dać, modłami memi to w. m. mści p. i bratu zawdzięcze i odsłuże, z którem się nic nie wątpiąc o miłości braterskiej jako najpilniej połecając zostawam zawsze przewielebności waszej, mego mściwego p., i w. m. mości wielce miłego brata całe życzliwy bogomodlca i sługa Antoni Radiwiłowski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 261 зв. – Наприкінці документа на полях запис: «Антоний Радзівиловский, бывий намісник киево-печерские лаври 1676 года, был того ж игуменом мнстря стителя Николая пустинного 1684 года мая 28» і «Z Mikolskiego», внизу документа запис копіїста «С подлиним сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – № 6. – 2014. – С. 172)

№ 89
1684 або 1685, лютого 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра I Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Бжиею млстию мы великие гсдри цри и великие князи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич (*далі йде царський титул. – Ю. М.)* пожаловали обители архистратига небесных сил Михаїла именуемаго Видубецкого мнстра, что близ ншие царского величества отчини, бгоспасаемого града Киева, игумена Феодосия Углицкого з братиею, и кто по нем впредь игумени и братия будут, повелели им дать сию нашу царского величества жалованную грамоту. В ннешнем во 192 году нам, великим гдрем, ншему царскому величеству, били челом, той вышепомянутой обители он, игумен Феодосий, з братиею по указу отца ншего гдрва, блаженныя и вечныя памяти достойного великого гдря цря и великого князя Алексея Михайловича, всея Великия и Малыя и Белыя Росиї самодержца, его црского величества дани жалованные грамоты во многие киевские мнстри велено ис тех мнстрей игуменом и старцом приезжати к Москве бити челом нам великим гдрем, ншему црскому величеству, о млстне в указные годы, а ему, ншего црского величества бгомолцу, ншие црского величества жалованные грамоты протыв иных мнстрей и игуменов о приизде к Москве бити челом о млтне не дано, а у них во обители скудость великая и братиа пропитатца нечем, и нам, великим гдрем, ншему црскому величеству, пожаловатись ево, игумена, з братиею повелети им для челобитя нам, великим гдрем млстне приезжать к Москве в указнии годи. И мы, великие гдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и малыя и Белыя Росии самодержцы, нше црское величество пожаловали вышепомянутой обители архистратига Михаила игумена Феодосия Углицкого з братиею и кто по нем впредь игумен и братия в том мнстре будут, повелели им к нам, великим гдрем, и ншему црскому величеству, присылать для челобитья о млтне трех или четырех члвек в пятой год и того ради дана им сия нша, великих гдрей, ншего царского величества, жалованная грамота, а нам они поедут к ншему црствующему великому граду Москве и в городе боярам ншим и воеводам и всяким приказным людем тех их посланных провещать и давать им по три подводи и приставов с ними посилать, а ншего црского величества жалованья дават поденного корму от Сівска до Москвы монаху по шти, слушкам по четыре денги на день члвку, да конского корму, буде с ними мнстрские лошади будут, по четыре денги на лошадь, а в дороге те б (?) вышепомянутые ни от кого препятия и обид не имели, а ести бы кто тем по ншему великих гдрей, ншего црского величества, указу учинено будет наказание пристойное, а кто их чем изобидит или на них что возмет и тем от нас, великих гдрей, ншего црского величества, сия нша црского величества жалованная грамота гдрствия ншего во дворе в царствующем велицем граде Москве лета от создания мира 713 мсца февраля 11 дня, гдрствования ншего 3 год».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 376 – 376 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати». Записи копіїста: «В подлинной тако: великих гдрей их црского величества дяк Иван Волков; на обороті подписано: «Бжиею млстю великие

гдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и Малыя и Блыя Росии самодержцы» та «С подлиного свидітелствовал Иван Мартинович»)

№ 90 – 91
1686, березня 26 (16). – Київ. – Договір щодо будування млина на р. Веті між ігуменом Федосієм Углицьким та Максимом Васильківським (Максимовичем).

«Чиню відомо сим моїм листом, тепер и в потомние часы, иж учинилем контракт з паном Максимом Василковским и позволилем ему греблю сыпати и млин ставити, на реці Веті недалеко устя еї в Коричу, на гостинцу з Киева берегом до Триполля лежачом, где ест кгрунт и береги обидва мнстра нашего правними на писмі оборонами закріпление. Тот млин мает и повинен будет пан Максим всім коштом и старанем своїм будовати и всі до него потреби спорядити, до сыпаня зась греблі подданиї мнстра нашего повинни будут помагати, а гди даст Бг тотчас половина пожитку мает ити пану Максиму, а половина монастиру, о лой, о желіза и о иншие потребы до млина, повинен будет пан Максим старатися. Тое все постановлене абы в ліпшой памяти было и собою повагу мілo далем сей мой лист пану Максиму з печатю монастирскою, а з подписом власное руки моее.

Писан в монастиру стого архистратига Михаїла Видубицком, киевском року 1686 марта 16 дня.

Феодосий Углицкий, игумен монастира Видубицкого киевского, з братиею».

(НБУВ. – ІР. – Арк. 287 зв. – 288. Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати». С подлиним сводил иеромонах Иларион». Другий список цього документу знаходиться: НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6661. Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст. (Ч. 2) // СЛ. – 2016. – № 3. – С. 62).

№ 92
1687, лютого 23 (13). – Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра І Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Бжиею млстию от великих гсдрей црей и великих кнзей Иоанна Алексеевича, Петра Алексеевича (*далі йде повний царський титул. – Ю. М., І. Т.)*

В ннешнем во 193-м году генваря 26 к нам великим гсдрем, к ншему црскому величеству, писал ты с присланным своїм иеромонахом Вениамином и по ншему црского величества указу прислал с ним дву члвк партесного пения учеников ис которих один принят, а другой отпущен с тем же твоїм присланным к тебе по прежнему и бил челом ты нам, великим гсдрем, ншему црскому величеству, о ншем гсдрского

величества, жалованье,о стом евглии и о свщенной одежде и о ншей црского величества жалованной грамоте, о приезде к Москве бити челом нам, великим гсдрем ншему црскому величеству, о млстыне против иных киевских мнстрей. И мы, великие гсдри, нше црское величество, пожаловали тебя, бгомолца ншего, з братиею, повелели тому, твоему присланному, видети нши црского величества очи и о которых делех нам великим гсдрем, ншему црскому величеству, били челом вы и на те дела нш црского величества, милостивой указ учинен и нше црского величества, жалованье во обитель архистратига Бжия Михаїла Выдубицкой мнстр к тебе, бгомолцу, ншему послано с тем же твоїм присланным. А что послано и тому сеею ншего црского величества грамотою роспись за дячьею приписю, да с ним же послана к тебе нша црского величества жалованная грамота, по которой велено приижат бити челом нам, великим гсдрем, ншему црскому величеству, о милосты но и тебе б, бгомолцу ншому, нш црского величества млстивой указ ведати и о ншем гсдрском здравиї Гсда Бга молити соборне и келейне, а вышепомянутие твої присланные ншым гсдрским жалованьем пожаловани и отпущени с Москвы в Михайловский Выдубецкий мнстр к тебе, бгомолцу нашому.

Дан гсдрствия ншго во дворе в црствующем велицем граде Москве лета от создания мира 7193 мця февраля 13 дня гсдствования ншго 3 году».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 377 зв. – 378. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «место печати государственной». Записи копіїста: «В подлинной тако на обороте подписано ншего црского величества бгомолцу Михайловского Выдубецкого мнстря игумену Феодосию Углицкому з братиею» та «С подлинного свыдітелствовал иеродиякон Выктор»)

№ 93
1688, травня 15 (5). – Київ. – Грамота Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря (вписана в київські гродські книги 18 (8) березня 1688 р.).

«Чиню відомо сим моїм листом, тепер и в потомние часы,иж учинилем контракт з паном Максимом Василковским и позволилем ему греблю сыпати и млин ставити, на реці Веті, где кгрунт и береги обадва мнстра ншего, правними на писмі оборонами закріплени, межи Хотовом и Гвоздовом, посеред городища ніякого давного, в котором и бывал негдись млын Волковницкого, тот млин мает и повинен будет пн Максим всім коштом и старанем своїм будовати и всі до него потребы спорядиты, досыпаня зась греблі подданиї монастира нашого, лесничани, повинни будут помагати, агди, даст Бг, тот млин зовсім совершити и мливо в нем міти, то на тот час половина пожитку мает ити пну Максиму и потомком его вічними часы, а половину – мнстру о лой, о желізо и о иншие потребы до млина, повинни будемо з обох рук старатися. Тое все постановене, абы в доброй памяти было, и абы ліпшую повагу міло, далем сей мой лист пну Максиму з печатю мнстрскою, аз подписом власное руки моее.

Писан в монастиру стого архистратига Михаїла Видубицком Киевском року 1686 мая 5 дня

В подлином подпис таков:

Феодосий Углицкий, игумен монастира Видубыцкаго киевского, з братиею.

Року 1688 мсца марта 8 д.

За устною и очевистою прозбою п. Димитрия Биликевича именем пна Максима Василковского вношеною, сей лист до книг меских киевских принят.

Ян Демидович Быкович, войт киевский, принялем и в том упевняю пна Максима и потомки ж его, же если бы любо з допущения Бжого через огонь, любо через войну млина того не стало, містце знак млиновое при них вічними часы зоставати мает при монастиру».

(НБУВ. – ІР. – Ф.160. – № 244. – Арк. 287 – 287 зв. Внизу документа намальовано коло, в середині якого написано: «Місто печати», а також дописано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион», «В подлином підпис таков». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 182 – 183)

№ 94
1690, липня 31 (21). – Москва. – Грамота царів Івана V та Петра I ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Пахомію Подлуському з братією.

«Бжиею млстию от пресветлейших и державнейших великих гсдрей црей и великих князей Иоанна Алексеевича, Петра Алексеевича (*далі йде царський титул. – Ю. М.)*

Июня в 7ннешнего 198-го году к нам, гсдрем, к ншему црскому величеству, писал ты, бгомолец нш, и прислал наместника иеромонаха Иева Опелинского да иеродиакона Пантелеймона и бил челом нам, великим гсдрем, ншему црскому величеству, чрез них о нашем, црского величества, жалованье и о милостине да о ншей, великих гсдрей, ншего црского величества, жалованной грамоте в подтверждение прежним жалованным грамотам отца ншего, великих гсдрей, блженныя памяти великого гсдря его црского величества, каковы вам даны в прошлих годех на вотчини, что вы нне владеете. И мы, великие гсдри, нше црское величество, слышав того челобитья, пожаловали вас, бгомолцов нших, велели к вам в мнстрь послать ншего, великих гсдрей, жалованья на млстыню соболми на тритцать рублев, а в подтверждение прежних жалованных грамот ншу црского величества жалованную грамоту дать указали. Которое нше црского величества жалованье соболи и жалованная грамота послана к вам с наместником Иевом и тебе бы ншего црского величества бгомолцу, игумену Пахомию, з братиею ту ншу црского величества млсть к себе ведать и о ншем црского величества многолетном

здравии Гсда Бга молить соборне и келейне, а выше помянутых вших присланных пожаловать ншим црского величества жалованьем указали мы, великие гсдри, отпустить к вам в мнстрь.

Писан гсдрстия ншего во дворе в црствующем велицем граде Москве от создания мира 7198-г мсца июля 21-г дня гсдрствования ншего 9 году.

В подлинной тако на обороте подписано:

Ншего црского величества бгомолцу киевского Михайловского Выдубицкого мнстря игумену Пахомию Подлускому з братиею».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 377 – 377 зв. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «место печати государственной», а також запис: «С подлинним сводил Иван Мартинович»)

№ 95
1693, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами.

«Аренда на перевоз либедский выдубыцкий и на шинк зверинский на три літа. Року 1693 мця марта 15 д.

Чынимо відомо писанием нашим, иж пустилисмо в аренду паном Максимовычом, пану Антону и пану Михайлу, належний монастиру нашему Выдубыцкому перевоз с поромом на Дніпру у річкы Либеді, также и шинк напитку всякого на селі нашем Зверинцю, и на пристані перевозовой по сей стороні, и выбырание соли от коломийцов позволяем, также и приход от глины гончар ской (ежелы будет) на Звіринцу и вруб дров в пущи нашой позволяем, толко там, где и всяком місцу, будет от нас нашое указ, вымовляемо теж собі каноны, на Звіринцу, ради приходу с тих канонов воску, до церквы святой. А тое все пустилисмо паном Максимовичом, толко на три літа, по себі идучие, за суму золотих чотирнадцет сот и мажу соли четверню, неотміне. Починается аренда тая, в року теперешниом 1693-тем, а кончитися в року дасть Бг дочекати 1695. Так перевозовая, як и напитковая, того всего в держаню и заживаню, абы паном Максимовычом жадная ні от кого не діялася кривда. Перестерігаты повыни, а если бы кто с подданых наших важился потаемне в дому своем напиток держати и на Звіринцу шинковати, у такового и напыток увесь забрати позволяем и самого казнить обецуем. Толко тое варуем, абы всегда напыток был добрий и доброю мірою и звичайною ціною даваний, а не назбыт дорого, а в отдаваню суму, абы паном Максимовичам не было трудно, теди на рати оную розкладаем першую рату двісті золотых, повыны зараз отдати при отбыраню интерцизи. А дванадцять сот золотих на три літа на рати также, так распоряжаем: первую рату з дванадцяты сот золотих повыни отдаты сего ж року двісті золотих о Петрі святом, а другие двісті золотих, за той же рок теперешній, о Рождествi Хртом. Другую рату, за другий рок так же о Петрі святом золотих двісті. А о Рождествi Хртовом того ж року, другое золотих двісті. Третую рату, за третий рок дасть Бг дочекати, так

же о Петрі святом золотих двісті, а остаток сумы золотих двысты, так же о Рождестві Христовом. Где при доконченю трох літ и при сконченю аренды, повыни будут панове Максимовычовы и пором наш монастирский, в цілости добрий и поддании монастиревы Видубыцкому, также зараз отдати; на що для ліпшой віри и поваги при печати монастирской и руку мою подписую.

Писан в монастиру Святомихайловском Выдубыцком киевском року 1693 мця марта 15 дня

Феофил Янджоровский, монастира Стомихайловского Видубицкого киевского игумен, з братиею».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 385 об. – 386)

№ 96
1696, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами.

«Аренда на перевоз Лыбедский Выдубицкий и на шинк Зверинский и спашное, и глину гончарскую на три літа.

Року 1696 мця марта 15 дня.

Чыним відомо сым писанием нашим, иж пустилисмо в аренду паном Максимовычом пану Антону и пану Михайлу, належачий монастиру нашему Выдубыцкому перевоз с поромом на Дніпру у ріки Либеді, так же и шинк напытку всякого на селі монастира Выдубыцкого Звіринцу, и на пристані перевозовой звичайное выбиране солы от коломыйцов и за спашное тую соль, которую перед сим часом до монастира отбырано, так и приход о глины гончарской, ежели будет на Звіринцу и вруб дров в пущи нашой монастирской им же, паном Максимовичом, позволяем, варуючы еднак, абы нам дрова рубаны были, где от нас указ будет. Вымовляемо теж собі кононы на Звіринцу, для приходу с тых канонов воску до церквы святой.

А тое все пустилисмо паном Максимовечом совершено, на три по себі идучие от дня нынішного літа, за суму тысечу и пятьсот золотых и три мажы солы неотміно. Тая аренда починается в року теперешнем вышеименованом 1696, а кончытися мает в року, даст Бг 1699, так перевозовая, яко и напитковая, о дні и мці таковом же того всего в держаню и зажываню, абы паном Максимовычом жадная ны от кого не діялася кривда бороныти повынисмо, а если бы кто с подданых монастира Выдубыцкого важился потаемне в дому своем напыток держати и на Звіринцу шинкова[т], у такого и напиток увесь забраты позволяем и самого казныти обыцуем, тилко тое варуем, абы всегда напыток был добрий и слушною мірою и звычайною ціною, а не назбыт дорого даваний. А отдаване сумы так на рати роскладаем, первий золотих триста, повыни панове, Максимовычове зараз при отбыраню интерцизи отдаты, а дванадцать сот золотих на три лыта раты так распоражаем, першую рату з дванадцяти сот золотих повыни отдати сего року двісті

золотих о разниці стих апсл Петра и Павла и мажу соли, а другие двісті золотих о пришлом праздниці Рождества Христова; другую рату, так же за другий рок аренды, в Петрі святом золотих двісті и мажу солы, а о Рождестві Христовом того ж року золотих двісті другое. Третию рату за третий рок так же о Петрі святом, то есть в року 1690, золотих двісті и мажу соли, а остаток суми зол. двісті о Рождестві Христовом, где при доконченю трох літ сполна и при сконченю аренди, повіни будут панове Максимовичове пором наш монастирский в цілости добрий и порадки монастиреви Видубыцкому зараз отдаты. На що для ліпшого даня віри и певности при печати монастирской, руку мою подписую.

Писан в монастиру сто Михайловском Выдубыцком киевском року 1696 мця марта 15 дня.

Варлаам Страховский, монастира Святомихайловского Выдубыцкого кыевского игумен з братиею».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 386 – 387. На полях приписано: «о праздниці стих апл Петра и Павла и мажу соли, а другие двісті золотих»)

№ 97
1699, березня 25 (15). – Київ. – Договір оренди Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами.

Аренда на перевоз Лыбедский Выдубыцкий и на шинк Зверинский и спашное и глину гончарску на три літа, року тисеча шестьсот девятьдесятого девятого місеца марта 15 дня.

Чыним відомо сим писанием нашим, иж пустилисмо аренду пану Антону и пану Михайлу Максимовычом належачий монастиру нашему Выдубыцкому киевскому перевоз с поромом на Дніпру у рікы Либеді, так же и шинк напитку всякого на селі монастира Выдубыцкого Звіринцу и на пристані перевозовой звычайное выбыране соли от коломыйцов и за спашное, которую соль до монастира первей отбырамо, так же и приход от глини гончарской, ежелы будет на Звіринці і врубі дров пущи нашей монастирской, им же паном Максимовычом позволяем, варуючы однак, абы там дрова рубаны били, где от нас указ будет, вымовляемо. Теж собі каноны на Звіринцу для приходу с тих канонов воску до церквы святой, а тое все пустилисмо паном Максимовичем совершено на три по собі неразділно и без всякого препятия идучие літа, от дня нинішнего зачавши, за суму певную тысечу и четириста золотих, и дві мажи солы, которая соль в двох послідних аренды роках а не всем першом отдано мает быти, тая аренда починается в року теперешнем вышей менованом 1699, окончитися мает непреміно в року (даст Бг) 1702 так перевозовая, яко и напитковая о дні и мці таком же. Того всего в держаню и зажываню абы паном Максимовычом жадная ны от кого не діялася кривда, бороныти повынисмо, а если бы и то с поданых монастира Выдубыцкого важился потаемне

в дому своем напыток держати и на Звиринцу шинковати, у такового и напиток увесь забрати позволяем, и самого казныти обыцуем. Толко тое варуем: абы напыток добрий слушною мірою и ціною даний был. А отдаване сумы грошовой так на раты роскладаем в первом року аренды повынны панове Максымовычи кождой чверти ровной по золотих сто отдати, а в другом року аренды в кождой чверты по золотых сто двадцять и пять платиты и дві мажы солы в двох послідних рандовных роках отдати. Где при доконченю трох літ сполна и при сконченю аренды повыни будут панове Максимовычове пором монастирский цілий добрий и порадний монастиревы Выдубыцкому зараз отдати. Которое все постановене наше абы кріпко ненарушоно и ны в чом не отміно было, для ліпшого даня віры и певности при печати монастирской руку мою подписую.

Писано в монастиру Чуда святаго архистратига Михаила Выдубыцком киевском року, місеца и дня вышей пысаного.

Варлаам Страховский, монастира Свято Михайловского Выдубыцкого киевского игумен, з братиею.

Старец Филарет.

Иеромонах Иов Опалинский, намісник монастира Выдубыцкого.

Писал сию интерцизу иеромонах Калист Черетенко казнодій.

Иеромонах Гервасий, уставник того ж монастира.

Якинф, економ монастира, того ж Выдубыцкого, на тот час будучий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 387 – 387 зв.)

№ 98
1702, березня 26 (15). – Київ. – Договір оренди Видубицького монастиря з Антоном та Михайлом Максимовичами (регест).

Даний договір укладений за тим же формуляром, що попередній документ, тільки на період з 26 (15) березня 1702 р. по цей же термін 1705 р. Тому цей і подальші орендні договори подаються у значному скороченні, їхні тексти майже тотожні.

«Аренда на перевоз Лыбедский Выдубыцкий и на шинк Зверынский и спашное и глину гончарскую на три літа року тисеча сімсот второго мці марта 15 дня.

Чыним відомо писанием нашим, иж пустилисмо в аренду пну Антону и пану Мыхайлу Максимовычом належащий монастиреві нашему […..]

Тая аренда починается в року теперешнем 1702, а кончытися мает непремінно в року (даст Бг) 1705 так перевозовая, як и напитковая о дні и місяці таком же, того всего в заживаню.

[…] подписуем: яже в монастиру Свято Мыхайловском Выдубыцком киевском року мця и дня выжей менованого написася

Підписи:

Варлаам Страховский, монастира Видубыцкого киевского игумен, з братиею.

Иеромонах Гервасий, намісник мнтря Выдубицкого кыевского Иеяки[н]ф, економ видубицкий.

Старец Филарет.

Иеромонах Феофан Динисовыч, написавий сию интерцизу.

Монах Сава, монастира Выдубыцкого шафар.

Иеромонах Варлаам, духов[ник] выдубыцкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 387 зв. – 388 зв.)

№ 99
1706, травня 4 (квітня 23). – Київ. – *Лист київського митрополита Варлаама Ясинського.*

Варлаам Ясинский, Бжиею млстию православный архиепископ митрополит киевский, галицкий и всея Россиї.

Всім обще духовного и мирского чина людем началствующим и подначалним церкве стой православно восточной сином Бжие благословение при молитвах моїх недостойных архиерейских, желаючи сим писанем моїм при остатней праве волі моей извістно творю, иж при избранії моего недостоїнства на митрополию киевскую, видячи я, что обитель сто-Софійская митрополитанская оскудная была на все, билем челом пресвітлейшим великим гсдрем црем и великим князем Иоанну Алексіевичу и Петру Алексіевичу, всея Великия и Малые Россиї самодержцем, дабы мы пожаловали в припись мнстрем свято- Михайловским Видубицким киевским в особливую помощь обители Софійской, что и одержалем был по их млсти гсдрской за особливым рейментарским ясневелможного его млсти пана Иоанна Мазепы Войск Запорожских гетмана и кавалера ходатайством, аже благодатию Божиею по милости его царского величества и призрением ясневелможного его милости пана гетмана и кавалера обитель свято – Софійская ест значне обновленна в своем украшенії сими часи так церковним, яко и гсдрском, той теж мнстр вышше именованный Видубицкий побожным строением милостивих ктиторов и блгодітелей пришед в совершение и во умножение братиї о Христі иночествующих, прето я той мнстр Видубыцкий свобождаю от приписи Свято – Софійской и волним чиню вічними часи, жадаючи того и по моїх сукцесорах, преосвященных митрополитах киевских, абы той мнстр свято-Михайловский Видубыцкий при всякой свободі и волности заховали, яко и инные мнстрі киевские и задніпрские, до митрополии Киевской належачие, извістнійшаго же ради достовірства сие ж писание мое при печати подписом рук духовенства киевского здешнего киевского началствующаго ствержаю.

Року Божого тисяча сімсотного шостого мсца априля дня двадцять третого».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 378 зв. – 379. – Наприкінці документу написано: «В подлинном тако: Вышеименованный Варлаам, митрополит киевский, рукою власною»

і намальоване коло, в середині якого «місто печати», а також дописано «Свидітелствовал Иван Мартинович». Інший список цього документу має незначні розходження з цим списком і міститься у тому ж рукописі майже поряд (арк. 378 зв. – 379), але він має наприкінці підписи: «Варлаам, митрополит киевский, рукою власною. За благословением и изволением пастирским подписал руку мою аз, грешний Иосаф Кроковский, архимандит печерский киевский. Вышше списавши, всенижае подписался иеромонах Евстратий, писар консисторский. По волі и благословению архипастирском подписую недостойний епскп переясловский Захария Корнилович, коадютор митрополии киевской, рукою власною. Такожде и я, недостойный, за благословением архипастира моего подписалем руку мою иеромонах Прокопий Копачинский, игумен мнстря Сто-Н[иколского] П[устынного] киевского. По повелению благословенном архиереем подписуюся аз недостойний Иннокентий Поповский, ректор игумен мнстира коллегии Брацкого Киево-Могилянского р[укою] в[ласною]» Опубліковано: о. Юрій Мицик, Тетяна Таїрова-Яковлева. З документів до історії Києво-Могилянської Академії першої половини XVIII ст. // Православ'я в Україні. – К., 2015. – С. 235 – 236)

№ 100
1706, серпня 2 (липня 22). – Табір під Васильковим. – Універсал гетьмана Івана Мазепи.

«Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорозких гетман, славного чину стого апстла Андрея и Білого Орла кавалер Иоан Мазепа.

Всім вобец и кождому зособна, комубыколвек о том тепер и напотом відати належало, особливе вшеляким духовного и свіцкого чина настоящим и будущим отчизны нашой особам сим універсалом нашим ознаймуем, иж любо ясне в Бгу преосщенний кир Варлаам Ясинский, Бжиею милостю православний архиепскп митрополит киевский, галицкий и всея Россиї, архипастир наш, когда еще Бжиїм званием и согласного всего обще Бговрученного дховного и свіцкого стада елекциею избран и произведен зостал на степенство всероссийской диецезиї архиерейской, видачи катедру Стософійскою метрополитанскую киевскую не толко велми знищенную обетшалую, леч чрез многие тяжкие войны опустошенную и зруйнованную, для помощи и в тим снаднійшем реставроваю оной виправил бил у пресвітлійшого монаршого его царского влчства престола в припись до той Стософійской катедри обитель Стомихайловскую Видубицкую киевскую; однак когда потим горливост своею ревностию, прилежним старанием и великим иждивлением уже обновил, в молитві украсил и весма обогатил преченную свою пастирскую катедру, тепер при остатней праве волі своей за согласною всего дховенства киевского ухвалою свобождает в потомние часи от тоей приписи помененную Стомихайловскую Видубицкую обитель, особливим монастирем опереділяючи оную от кафедри Стософийской метрополитанской киевской. Яко все тое обширне для лучшой кріпости в прийдучие времена маніфестованним своїм з подписом руки и приложеньем печати ствердил листом. Который презентовавши нам превелебний в

Бгу гспдн отц Варлаам Страховский, игумен обители Стомихайловской Видубицкой, просил нашого гетманского на тое состояние потверження. Ми прето, согласуючи во всем таковой волі и ділу ясне в Бгу преосвщеного его млсти гспдна отца метрополита киевского, галицкого и всея Россиї, потвержаем сим універсалом нашим его лист архипастирский в той материї виданий, заховуючи непремінно оний во всіх пунктах, комматах и кляузулях ораз теж пилно все духовенство киевское его ж архипастирскою прекавциею также и будущих по его пастирской милости сукцессорах, преосвященних метрополитов киевских, обовязуючи аби вижей мененной пастирской волі и постановлению нихто не бил противним и премінителем в потомние часи, чтоб як инние стие обители, у отчизні ншой обрітаючиеся, поменная Стомихайловская Видубицкая киевская обитель волна зоставала и опреділенним била монастирем от катедри Стософійской киевской; чом всем аби задосить чинилось, сей універсал нш з канцелярії виданий для болшой поваги подписом власной руки нашой и печатю войсковою ствержаем.

Дан в обозі от Василкова 22 июля року 1706.

Звишменованний гетман и кавалер рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 380 – 380 зв. – Внизу документа намальоване коло, що символізує печатку, всередині якого написано: «місто печати национальной» і запис «С подлинним свидітелствовал Иван Мартинович». Опубліковано: Універсали Павла Полуботка (1722 – 1723). – К., 2008. – № 372. – С. 534 – 535; о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст.)(частина 4) // СЛ. – 2016. – № 5 – С. 79)

№ 101
1706 р. (?). – Київ. – *Лист київського митрополита Варлаама Ясинського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастира Варлаама Страховського.*

«Превелебний в Бгу отче игумене выдубицкий!

Здравствуйте о Гді.

Пилно мні потреба зискати и прислати сего ж дня старца иеромонаха Митрофана, желаючого схимы и гдесь там на грунті видубицком пустынножителствуючого. Прошу, кажи превелебность твоя оного зискати и прислати, пилно потреба, велце прошу.

Преподобности твоей спсения желател Варлаам, м[итрополит] к[иевский]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 201 зв. – Наприкінці документу копіїстом дописано: «Да на обороті подпис и печат, до рук превелебного в Бгу отца Варлаама, игумена мнстра Видубицкого, пилно» і «С подлинною сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: о. Юрій Мицик, Тетяна Таїрова-Яковлева. З документів до історії Києво-Могилянської Академії першої половини XVIII ст. // С. 228 – 239)

№ 102
1711, листопада 8 (жовтня 28). – Київ. – Договір річної оренди за 500 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест).

Даний договір укладений майже за тим же формуляром, що попередній документ.

Початок документу:

«Аренда на шинк Зверынский по всіх грунтах Выдубыцкых почавши от Неводнычого аж по самую Лыбедь и на пристаны у перевозу Выдубыцкого от оца Лаврентия Горкы, игумена выдубыцкого, Якыму Кондусу, старості печерскому, и Кондрату Хухленку даная року тисяча сімсот первонадцятого мця октобрия двадцять осмого дня […]

Підписи:

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнстря стого архистратига Христова Михайла видубицкий киевский, зо всею братиею.

Иеромонах Касиян, уставник лівого крилоса.

Иеромонах Иосаф, еклесиярха.

Никодим, економ мнстра Видуб[ицкого].

Иеромонах Паисий, намісник мнстра стого архистратига Христова Михаила Видубицкого киевского.

Иеромонах Сильвестр, уставник видубицкий.

Феодорит, полатний мнстра Видубицкого».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 388 зв – 389. – Наприкінці документу приписано: «С подлинною сводил иеродиякон Выктор»)

№ 103
1712 (?), серпня. – Київ (?). – Лист Ганни Максимович до ігумена Свято-Михайлівського монастиря.

«В Бгу превелебний мсці отче игумен за принятие благодителское яко найпокорній вашой превелебности благодарствую и прошу впредь о ласку отческую, изволте мні ознаймити, в який час приїздити к в. м. и на греблю, а я готова пополам так грибли, яко и всякую направу млиновую строїти, а ежели бы я не була в який час к устроению гребли и млина готова, то и от поміру уступую, а ежели превелебност ваша изволите, любо шестьсот зол[отих], албо теж полшости ста да імі и камень отдати уступую вічне моей части.

При том кланяюся вашой превелебности

Анна Николаевна Максимовичка, вдова».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 289 зв -290)

№ 104
Близько 1712 р. – Київ (?). – «Пленіпотенція» (довіреність) Ганни Максимович.

«Посланому од боку ясне в Бгу преосвященнаго предостойнійшаго архипастира нашого киевского кир Иоасафа Кроковского, превелебному в Бгу отцу Клеопі Силичу, архидиякону ясне в Бгу преосященнаго гсдна отца Кирила Шумлянского, православного епископа луцкого, и при нем посланному от боку висоце в Бгу превелебнаго его млсти гсдна отца Лаврентия Горки, игумена Стомихайловского Видубицкого киевского, еромонаху, гспдну отцу Феодосию Глинскому, не возбраняю в ратушу его царского пресвітлого величества прародителной отчини града Київова одобрати мої власнії гроши, золотих пятсот доброй монети и даю на то их милостем сию мою пленипотенцию, на которой именем моїм подписуюся.

Анна Михайловая Максимовичовая».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 291. – Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано «місто печати».)

№ 105
1712, жовтня 23 (12). – Київ. – Випис з київських міських книг.

«Выпис с книг міских права майдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сімсот дванадцятого октоврия второгонадцять дня.

Его священнійшаго царского пресвітлого величества в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилеованним войтом, и Василием Якимовичем, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками ставши персоналитер пречестний иеромонах Феодосий Угліцкий, законник монастиря стого Михаїла Видубицкого киевского, з притомностю пані Анні Михайловой Максимовичовой Торносотовни вдови, прежде мешкаючой в Печерском містечку, а на сей час состаючой при родителці своей паней Николаевой Торносотовой, которая пані Максимовичовая, именем своїм и именем дітей и потомков своих явне, ясне и доброволне ку записанию до книг нніших міских киевских сознала, иж она, міючи половину млина, стоячую на грунті мнстря стоВидубицкого киевского на реці Веті, ей пані Максимовичовой по малжонку еї, а потомком еї по родителях их, небожчику пану Михайлу Максимовичовичу, сукцесей веспалуюи належачую, тую теди половину млина, але при удовстві своем не могучи присобі удержати, продала от себе и на вічность уступила в Бгу прелебному его милости гспдну отцу Лаврентию Кгорці, игумену монастиря стаго архангела Михаїла Видубицкого киевского, и всей братиї тое ж стой обители Видубицкой за золотих пятсот доброе монети. При яком еї, панеї Максимовичовой, усному сознаню отец Угліцкий покладал писмо вечистое продажи, данное от еї же, панеї Максимовичовой, на помененную часть млина

их млстем видубицким и при покладаню оного именем превелебного в Бгу его млсти отца игумена и все й братиї просил ураду, аби тот купчий лист бил перед урадом вичитан, а по вичитаню пер облятам до книг вписан. Который лист за просбою пречестного отца Кглінского мы, урад,первей перед собою казали вичитати и по вичитаню, як річ слушную, веліли до книг вписати и так ся в собі мает:

Року тисеча сімсот дванадцятого августа шестогонадцят.

Я, Анна Максимовичовая Михайловая вдова, чиню відомо сим моїм писанием кому того будет надлежало, иж що небожчик муж мой Михаїл по небожчику отцу своему Максиму міл на грунті монастирском сто Видубицком занятий млин на Веті и того млина не могучи я, иле вдовствующая, так яко небожчик муж мой держати, сама доброволне часть на мене належачую, продала за готовие гроши его милости отцу игумену сто Видубицкому превелебному отцу Лаврентию Кгорці за золотих пятсот ровно доброй монети и уже от сего часу не повинна я сама, діти и ніхто з покревних моих, близких и далеких, отца игумена теперешнего и по нем наступуючих, также и всей братиї монастиря сто Видубицкого о той млин турбовати и ніякой трудности чинити во вся потомние часи, а гроши золотих пятсот повинни мні по благословенню архипастирском отдати в магистраті киевском и в тот час за отбранем грошей дана будет отцу игумену совершенная купля под печатю міскою, а сие писание для утвержденя моеї продажи или куплі написалася в монастиру сто Видубицком за позволением всей братиї при битности отца протопопи киевского отца Симеона Ширіпи.

У того купчого листа жадной печати не било, толко подпис рук тими виражен слови: Симеон Ширипа, протопоп киевский manu propria.

До сего листа Анна Максимовичовая, яко писат не уміючая, крест + стий моею рукою власною подписуюся.

По вписаню до книг того продажного листу еще при том же листі пані Максимовичовая презентовала и консенс наданя той греблі, на которой она теперь млина часть стоячую продала, данний от ясне в Бгу зийшлого з сего світа стия памяти небожчика Феодосия Углицкого, млстию Бжиею православного архиепископа черніговского, новгородского и всея Сівера, а на тот час еще будучи игумена монастира сто Видубицкого киевского, небожчику Максиму Василковскому, свекру сознаваючой панеї Максимовичовой, з потомком. Который консенс мы, магистрат его священнійшого царского пресвітлого величества киевский, любезно принявше, первей перед собою веліли вичитати и так ся в себі мает:

(*потім йде лист св. Федосія Углицького від 15 (5). 05. 1686 р., який вміщено нижче на арк. 287 – 287 зв. – Ю. М., І. Т.)*

У того висоцеповажного консенсу печать монастирская стаго архангела Михаїла на воску червоном притиснена amengintime (?). При печати подпис руки тими виражен слови: Феодосий Угліцкий, игумен монастиря Видубицкого киевского.

Там же нижей написанно: року тисяча шестьсот осмъдесятого осмого мсця марта осмого за устною и очевистою прозбою пана Ди-

митрия Білиевича, именем пана Максима Василковского вношенною, сей лист до книг міских киевских принялем Ян Демидович Бикович, войт киевский, avdo(?) margine написано и в том упевняя пана Максима и потомков его, же естли би люб з допущения Бжого чрез огонь, люб чрез войну млина не стало, місце однак млиновое при них вічними часи зоставати мает.

Также на другом боці тот же консенс подписанно так:

Сей лист небожчика отца Феодосия Углицкого и я ствержаю иеромонах Варлаам Страховский, монастира Видубицкого киевского игумен, з братиею.

Я ствержаю, иеромонах Варлаам, намісник и духовний видубицкий, рукою моею власною

Иер[омонах] Гервасий, намісник.

Врад міский киевский по принятю и вписаню до книг той доброволной продажи листа, даного отцем видубицким от пані Максимовичовой, яко и висоцеповажного консенс, и нивіровал еї, панеї Максимовичовой, ежли она з відомом и дозволеним дітей и потомков своїх, а найбарзі старшого сина свого, пана Симеона, яко уже літ дорослого и досконалого дідича и поссессора добр родителских тую половину млина продала отцем видубицким и она, пані Максимовичовая, повідила, что з відомом и позволеним всіх дітей и потомков моих, которие мні не пречили и не могут пречити, урад, повіраючи словом пані Максимовичовой той доброволной продажи половини млина, сознане принял и до книг росказал записати. Я же, пані Максимовичовая, ин инстанти упоминалас грошей и покамист до рук своих не отберет, просила ураду, чтоб так от еї данних в продажи, яко и небожчика пана Максима и маистрату, не видавано, а отц Кглінский зараз на ураду ин инстантї положил гроши за печатю и viceveria просил ураду, аби гроши пані Максимовичовой не били видани з ураду покамест права урадовие спора жени будут, в то время пані Максимовичовая гроши, а отцеве видубицкие права до своїх рук отберут.

Урад міский киевский видячи межи сторонами незгоду, а найбарзі уважаючий же добр очистих продажа без совершенной волі потомков твердости и скутку тими не может росказат подлуг просби обох сторон тая гроши яко и писма под. секвестром удержати, а еи пани Максимовичовой приказал, чтоб на еї продажи и сознаню вмісто симнов яко потомков проданих добр хто знатний и віри годней росписался, чтоб впредь трудностей и турбацій не било албо чтоб от пана сина в проданю своем на писмі міла позволение и упевнение и дало ним в том діляції до термину слушного, а дня осмого ноеврия пані Максимовичовая подала лист приватне писани до его милости пана войта з Глухова од сина еї старшого пана Семиона Максимовича на сей час канцеляристи войскового, которий его милост пан войт в кляр наказал вичитати, а по вичитаню в сей же цессиї велів вписати и так ся все у писме (?):

Млстивий мой добродію, мой мсці пне войт киевский. Нижайшое мое в. мсті, м. м. пну, и добродіеві отдати поклонение всегда служебничая мене

понуждает повинност или всем настоящому слугою, когда донеслося мні відаті, же діло милой родителки моей взглядом продажи млиновой части чернцам видубицким без согласия и позволения моего синовского в майстраті киевском состоятися не мило. Теди подлий мой лист пишучи до в. мс., м. м. пна, и добродія, відомо твору, же волі родителской впредь и тепер контрадиковати не буду, толко лутше би (моя наиподлішая и непотребная рада) если би пані родителка тоей млиновой части не продавала, бо гроши в еден момент розойдутся, а часть млиновая, хоча й найменшую осиротилому домові нашему чинила вспоможение, леч тое все ко матерскому отдаю рассуждению, тое в. м., м. м. пану, и добродіеві коизвіщению подавши, тим конклюдую, же естем в. м., м. м. п добродіеві, щире зичливий и до услуг облігованний. В котором листу подпис руки тими виражен слови:

Семен Максимович, канцеляриста войсковий.

З Глухова, октоврия двадцять осмого року тисяча сімсот двадцятого.

И тот лист запечатан бил смулкою червоною, а интитуляція наверсі таковая:

Его священнійшаго царского величества Бгом хранима града Киева упривилованному войту его млсти пну Дмитрию Полоцкому, моему велці мосцівому пану и добродіеві подати».

По вписаню иднотанціею тих муніментов до книг и устное и очевистое пнеї Максимовичовой сознане и продажу, также и листовное соизволение и потвержение продажи старшого сина еї, пана Симиона Михайловича Максимовича, что уже досконалого дідича и наслідника добр родителских.

Мы, урад міский киевский, видячи, что урадовне пні Максимовичовая с позволением сина своего тую млиновую часть превелебному в Бгу Лаврентию Кгорці, игумену Стовидубицкому, и всей братиї уступила, до книг совершенно казалисмо принять и записать, а еї, пні Максимовичовой, на своей продажи веліли росписатися и она, не уміючи писания, вміcто себе упросила о подпис руки превелебного в Бгу отца Симеона Ширипи, протопопа киевского, которий в книгах подписался тими словами:

На сей продажи млина части вміcто пані Анни Михайловой Максимовичовой, яко писма не уміючой, за прошением еї самой и вміcто синов и потомков ея подписался Симеон Ширипа, протопоп киевский, manu propria.

А так уже от сего часу зараз в вічистую поссессиюобител стая Видубицкая, яко власние свої откупление добра приймует. И уже волно превелебному в Бгу отцу Лаврентию Кгорці, на сей час игумену обители Видубицкой, и по нем наступуючим превелебним игуменам и всей братиї владіти совершенно, користить вічне, кромі жадной ни от кого перешкоди. А пані Михайловая Максимовичовая, яко сама з дітми и потомками и всіми близкими и далекими кревними небожчика пана малжонка своего и своїми кревними от тоей части млиновой зрекается и уступает так заступовати и боронити от кождого перешкожаючого в спокойном владінию тоей части млина власним своїм коштом и накладом облігует, субмітует и записует:

Я тилекрот, иле би того вказовала потреба до вістя літ, в праві посполитом описаних о продажи вечистих кгрунтов, то под закладом

спротивления нінешему продажному справу таковиж сумми пятисот золотих на урад тот, перед который би (*слово «би» написано двічі. – Ю. М., І. Т.)* сяя приточить міла справа, а особливе на сторону укривджоную и под нагороженем и заплаченем всіх шкод и накладов правних,в том понеслих, и словне, кромі присяги ошацованих; сяя одна ж вечистая части млина продажа и купля в кождом суде и ураде при своей зуполной повазе и валиору зоставати мает на всі пришлие и потомние часи.

Якая продажа части волной млина, стоячого на реці Веті, от пані Анни Михайловой Максимовичовой тутно(?) готовний (?) превелебний в Бгу его милости гспдну отцу Лаврентию Кгорці, игумену стаго архистратига Михаїла Видубицкого киевского, и всей братиї тоеїж обители Видубицкой про памят для літ наступуючих в книги міские ж киевские записанна. А з книг и сей випис при подписі руки самого его милости пана войта и при печати міской киевской есть видан.

Писан в ратушу міской киевской року идня вишписанного.

На подлинном подписался так се:

«Менованний войт рукою власною».

Коридовал з книгами Никола Ракгутский.

По виписаню до книг прав сами се оригинали, такъже чистой продажи лист, данний от пані Михайловой Максимовичовой, якой висоцеповажний консенс данний от ясне в Бгу преосвященного архиепископа черніговского, новгородского и всего Сівера Феодосия Углицкого, также и лист писанний* корригковал з книгами Николай Ракгуцкий +* (*слова між зірочками (**) закреслені. – Ю. М.)* от сина еї м. Семиона Максимовича пречестному отцу Феодосию Углицкому яко обители стой належачие, отдали. Которие он принявши, росписался в книгах тими словами:

Принялем помененние оригинали з ратуша киевского и подписался:

Иеромонах Феодосий Келінский (*слід читати: «Углицкий». – Ю. М., І. Т.)* з. м. в. к. рукою власною.

С подлиними сводил иеромонах Иларион».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 279 – 284 зв. Тогочасна копія. Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати ратуша киевского». Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст. (Ч. 2)) // СЛ. – 2016. – № 3. – С. 67 – 69)

№ 106
1712, жовтня 28. – Глухів. – Лист Семена Максимовича, військового канцлярист, до київського війта.

«Милостивый мой добродію, мсце пане войте киевский!

Нижайшое мое в. м., м. м. пану и добродіеви, отдати поклонение всегда служебни мене понуждает повинность иле в сем настоящом случаю, когда донеслося мні відати, же діло милої родителки моеї взглядом продажи млиновой части чернцам выдубицким без согласия и изволения моего синовского в магистраті киевском состоятися не могло, теди тепер

подлий мой лист пишучи до в. м., м. м. пана и добродія, відомо творю, же волі родителской впредь и тепер контрадиковати не буду, толко лучше бы (моя найподлійшая и непотребная рада) если бы пані родителка тоей млиновой части не продавала, бо гроши в еден момент розидутся, а часть млиновая, хочай наймешое, виосиротілому дому нашему чинила вспоможене, леч тое все ко матерскому подаю разсуждению.

Тое в. м., м. м. [п.] и добродіеви, ко извіщению подавши, тими конклюдую, же есть навсегда в. м., м. м. пану и добродіеви, щире зичливий и до услуг облитований

Семен Максимович, канцелярист войсковий.

Року 1712 окт[ября] 28.

З Глухова».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 290 – 290 зв.)

№ 107
1712, листопада 8 (жовтня 28). – Київ. – Договір річної оренди за 700 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест).

Даний договір укладений майже за тим же формуляром, що попередній документ.

Початок документу:

«Аренда на шынк Зверынский по всіх грунтах выдубыцкых, почавши от Неводницкого аж по самую Лыбедь и на пристані у перевозу выдубыцкого, от оца Лаврентия Горкы, игумена выдубыцкого, Якиму Кундусу, старості печерскому, и Кондрату Хухленку даная, року тисеча сімсот второнайцятого мця октоврия двадцять осмого дня […].

[….] на един рок зачавшийся от дня ннішнего вышписанного, аж того ж дня и мця, прийдучого року, за суму певную, за золотих сім сот доброй монети […]

[…] Діялося в монастиру нашем Сто Михайловском Выдубыцком киевском, року и дня вышписаного

Підписи:

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнтря стого архистратига Христова Михаила видубыцкий киевский, з братиею.

Монах Серапион, шафар монастира Выдубыцкого.

Иеромонах Паисий, намісник мнстра Выдубыцкого.

Иеромонах Силвестр, уставник мнстра Видубыцкого.

Никодим економ.

Феодорит полатний».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 389 зв – 390)

№ 108
1713, листопада 8 (жовтня 28). – Київ. – Договір річної оренди за 1000 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Кіндратом Хухленком (регест).

Даний договір укладений майже за тим же формуляром, що попередній документ.

Початок документу:

«Аренда на шинк Зверинский по всіх грунтах выдубыцких, почавши от Неводнычого аж по самую Лыбедь и на пристані у перевозу Выдубыцкого, от оца Лавретия Горкы, игумена выдубыцкого, Якыму Кундусу, старості печерскому, и Кондрату Хухленку, даная року тисеча сімсот трынадцятого мця октоврия двадцять осмого дня.

[…] А опроч канунов подалысмо в аренду всякий шынк вышпомененым паном арендаром совершено и без всякого препятия на одын рок зачавшы, от дня нынішнего вышписаного аж по того ж дня, мця прийдучого року, за суму певную за золотых тысечу доброй монеты […]

[….] Діялося в монастиру нашем Сто Мыхайловском Выдубыцком киевском.

Року и дня вышписанного.

Підписи:

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнтра стаго архистратига Михаила Выдубыцкий киевский, з братиею.

Иеромонах Гавриил, намісник.

Монах Ныкодим, економ.

Монах Серапион, шафар монастира Выдубицкого».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 390 – 391)

№ 109
1714, листопада 24 (13). – Київ. – Договір річної оренди за 1000 золотих Звіринецького шинку Видубицького монастиря з Якимом Кондусом та Оленою Кіндратихою (Хухленко?) (регест).

Даний договір укладений майже за тим же формуляром, що попередній документ.

Початок документу:

«Аренда на шинк Зверынский по всіх грунтах выдубыцких, почавши от Неводничого аж по самую Либедь и на пристані у перевозу Выдубыцкого, от отца Лаврентия Горкы, игумена выдубыцкого, Якиму Кундусу, старості печерскому, и Елені Кондратисі даная, року Бжого тисеча сімсот чотирнадцятого мця ноемрия дня тринадцятого.

[…] А проч канунов подалисмо в аренду, всякий шинк вышпомененим паном арендаром совершено и без всякого препятия на еден рок,

зачавшися от дня нынішнего вышписаного, аж до того ж дня, мця прийдучого року, за суму певную за золотих тисячу доброй монети.

[…] Діялося в монастиру нашем Сто Михайловском Выдубыцком киевском року и дня вышписаного.

Підписи:

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнтра Сто архистратига Хртова, Михаила выдубыцкий киевский, с братиею.

Иеромонах Гавриил, намісник мнтра Выдубыцкого киевского.

Монах Никодим Конов мнтра видуб[ицкого].

Монах Серапион, шафар мнтра Выдубыцкого.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 391 – 392)

№ 110
1718, серпня 5 (липня 25). – С. Петербург. – Указ князя Є. В. Голіцина В. І. Кафтиреву.

«Грамота ис посолской канцелярії по челобитной печерского архимандрита и видубицкого игумена о спорных грунтах.

Копия. С подлиннного з к[иевской] губернской к[анцеля]рії имеющагося.

«Благородный господин лантрат Василей Иванович Кафтирев и господа дьяки

При сем послана к вам великого гсдря граммота и с посолской канцелярії, по которой грамоті о спорных землях и о грунтах, и о рибных ловлях, и всяких угодиях Печерского мнстря с Видубецким. Послать на ті спорные земли гпдину губернатору киевскому кого из дворян и с приказных людей добрых и за обычайных и обще с висланными на ті земли от гспдина гетмана Скоропацкого, тіх монастырских спорных земель досмотрить и освидітелствовать при посторонных людех ис тамошных старожилов, и осмотря и освдітелствовав тіх их земел, межи и ограничение розвести в правду и владіть х которому монастырю, что надлежит и тому б розводу учинит двої книги за руками с подлинным изяснением, а учиня то все писать и одні ис тіх книг прислати в посолскую канцелярию и вам бы по получении сего указу, определят и тому ділу из дворян и с приказных добрых и заобычайных людей и послать их, дав им наказ и веліть им обще с присланными от гспдна гетмана учинить о всем, как в оной грамоте означено, а без гетманских присланных тібе опреділенные ис Киева, того діла одни не дістовалі, а к гспдину гетману о том от гспдина не дістовали, а к гспдину гетману о том от гспдина губернатора писано, а с отпуску указу и с челобитья пошлины, что надлежит по указу приняти в киево – губернскую канцелярию и записать в приход и что учинено будет писать в Санктпитербурх.

Подлінный указ подписан: Е. В. Галицын.

1718 года июля 25 дня

Санктпитербурх

1718-го сентября в 22 д. присланную грамоту записать в книгу, а пошлинные денги приняв, записать в приход, и отправление учинить по сему указу, и для того кого надлежит послать выписать на примір».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 178 – 179)

№ 111
1719, не раніше вересня 15 (4). – Супліка Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, царю Петру І.

«Державнійший црь гдрь млстивійший.

В прошлом 718 году по челобитью нашему получили мы вашаго црского величества в Санктпитербурхе указ, дабы нам спорные земли с печерским мнстрем совершенно розмежеванно и потому гсдрь, вашего црского величества указу и по се время спорных оных земель не розмежевано.

Всемлстивійший гдрь, просим вашаго црскго величества да повелить ваша державство по вашому црскому у прошлом году нам зданному указу спорные ті земли с Печерским мнстрем совершенно размежевать.

Вашего црского величества всегдашниї бгмолцы и нижайшиї рабы Киево-Видубицкого Михайловского мнстря игумен Лаврентей Горка з братиею 719-го году сентября 2 дня. А сию челобитную писал подячей Петр Девябиныт.

На подлінной челобитной подписался

Вашего црского величества недостойниї бгомолцы и нижайшиї рабы иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнстря Сто-Михайловского Видубицкого киевского, з братиею.

На подлинной помічено:

1719-г сентября в 4 д. записав в книгу взят к ділу и потом доложить.

Под тим на подлінной же помічено:

1719-г октября в 12 д. по указу великого гсдря сенатор и губерниї Киевской губернатор князь Петр Алексіевич Галицын с товарищи, приказал Киево-Печерския лавры у архимандрита и Видубицкого мнтря игумена на вышеозначенные спорные земли взять жалованные грамоти и привилиї и декрети и универсалы, и с ных копию принять к ділу, а подлинные отдать им с росписками и отом к ним послать указы и во исполнение по присланной грамоте о присилке для розводу оных спорных земель камисара писать до гспдна гетмана и стороны от губерниї кому быть написав, на примір доложить».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 179 – 179 зв.)

№ 112
1719, жовтня 26 (15). – Київ. – *Лист київської губернської канцелярії до Іоаннікія Сенютовича, архімандрита Києво-Печерської лаври.*

«Копія с терминив к[иевской] губернской к[анцеля]риї при ділі іміющейся.

Превелебнійший отец Киево-Печерской лавры архимандрит Иоанникий.

По его великого гсдря указу и по присланной грамоте ис посолской канцелярії по челобитию вашему, Михайловского мнстря игумена Лаврентия Горки, велено их спорные земли с вашим Печерским мнстрем розмежевать и ваша превелебность прикажите на оную спорную землю обявить подлинные жалованные грамоты и привилеї и декреты и универсалы и с них списав копиї, за руками подать в губернской канцелярії, а подлінные обявя, взять к себі с розпискою.

1719 году октября 15 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 181. Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – № 6. – 2014. – С. 177 – 178)

№ 113
1720, вересня 18 (7). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Выпис з книг міских права майдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сімсот двадцятого септеврия семого дня.

У майстраті царскаго пресвітлого величества киевском Денис Марченко, прежде бувший житель ходосувский, а на сей час вулщанский уезду Білоцерковского, сам сказал доброволне, иж на розмежеванье висланных в року тисеча шестьсот деветдесят четвертом покойних Захария Шинкевича и Якова Жураковского, и Василия Гумінского був и як тогда, так и тепер, сознаю, що борок, прозиваемий Праведний, до Лесник належал, по Ходарину могилу да по річку Сіракувку и на тому своею рукою, яко писма не уміетний, крест святий написал в книгах. А для твердости болшое о подпис руки по подписаниї креста, упросил вміcто себе нижей мененную особу которий и подписался в книгах так: вмісто Дениса Марченка по его прошению до его сознатя я, иерей Иоанн Ситникевич свто Успенский киевский рукою власною.

При сем его, Диниса, сознатью, были превелебние их млсть отц Полиевкт Соколович и отц Самоїл Бохалский, законник обители свтаго архистратига Михаїла Видубицкой, що ест про памет в книги міские киевские записано.

А з иних и сей выпис при подписаниї руки самого его млсти пна войта и под печатю міскою киевскою потребуючим превелебним их млстем отцем выдубицким ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня вышей писаного.

Его священійшаго царского пресвітлого величества прародителей отчини Богом хранима града Киева у привилию данный

Войт Димитер Полоцкий

Бурмистр, райци и лавники со всім майстратом.

Корикговал и подписую Николай Рокгуцкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 238 зв. – 239. Під документом намальоване коло, в якому вписано: «Місто печати». Наприкінці документу запис: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 114
1729, лютого 16 (5). – Київ. – Універсал гетьмана Данила Апостола.

«Его императорскаго всепресвітлійшого величества Войска Запорожского, обоих сторон Дніпра гетман Даниїл Апостол.

Всім вобще дховного и мирского стану и всякого чина и всякого чина и достоїнства особом, а особливе пну полковникови киевскому, пном старшині полковой и сотникам – бобровицкому, острицкому и гоголевскому, також дозорци евминскому и всім, кому о том відати надлежит, ознаймуем сим ншим універсалом, иж превелебний в Бгу гпдн отц Феодосий Хомінский, игумен мнстра Михайловского Видубицкого киевского, з братиею при поданной супплиці презентовал нам, блажения и вічно достойния памяти великих гдрей цсрей и самодержцов всеросийских Алексія Михайловича в 7162 г. и да Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича, первого императора, в 7198 и 1718 годах дание монаршие грамоти по королевских привилеїях и гетманских, антецесоров наших, універсалах, тому Михайловскому Видубицкому мнстреві жалование, на гору особую, прозиваемую Зверинец, да на перевоз Либедский просто того ж мнстра з берегами обоїми на Дніпрі, куда перевоз пристает, на який перевоз и королей полских привилеїа, он, отц игумен нам обявлял, також на другой стороні Дніпра на gрунта поля, острови, сінокоси, озера, називаемие Осокорские и на gрунт за Либедю Баграновский з Гнилецким, Куликовим и Калним лугом и на села, Лісники, Свиноїди и деревні Літковичи и Рожни, особливе же на село Ярославку в полку Киевском в сотні Бобровицкой со всіми до него принадлежащими кгрунтами и угодиями од антцесора ншнего гетмана Скоропадского ономy должни отдавали б помианутому монастиреві над лежащое подданское послушенство, и подлинность міти хощем и реїментарско приказуем: Дан в Глухові февраля 5 дня 1729 году

Місто печати

В подлинном тако ж

Звишменованний гетман рукою власною.

С подлинним сводили иеродиякони К. В. М.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 183, 184. – Опубліковано з іншим списком: Голубев С. Т. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастыря. – К., 2011. – № 106 – С. 561 – 562)

№ 115
1720, лютого 20 (9). – Київ. – Універсал (?) членів комісії з розмежування земель (Якова Лизогуба, Григорія Грабянки та ін.)

«Црского величества в премощнійшой его ж монаршій грамоті до ясне велможного его мл̃сти пана гетмана присланной, вираженому указу границю утвердити[…]ди (!), нім тое собудется розграничение, тепер пилно указу реїментарским на том варуем, иж если би якая з них сторона спорний пахатний поорала, албо сіно на ний покосила кгрунт чи те ж в заводний також л̃і[са] поруб чинила, а потом з розезна[н]я слушних доводов покажется, что не свой, тилко чрез единий упор, а[…] виолентию поорал албо покосил, чи теж порубал, […] уже тот користь, то есть пашню и сіно з оного кгрунту заберет, а за зруб л̃іса о совітую примет цену, кто правим ведлуг своих муніментов и истинних свідителей узнан будет поссесором, звер[…] зас того упіраючийся через право и слушность еще и ви[….]подлеглим будет, именно до скарбу войскового повинен триста червоних положити и поміжний свой кгрунт, (який на противную сторону міет бити отсужен), утратит. О том и повторе без всякого поблажения, властию ж реиментарскою и суровим указом заказуем.

Дан в Киеві февраля, 9 дня 1720 года

В подлинном тако

Его црскаго пресвітлого величества Войска Запорожскаго бунчучний енералний Яков Лизогуб

Григорий Кграбянка, судия полковий гадяцкий.

Иосиф Тарасевич.

Павел Черниховский, писар полковий переяславский.

Иван Костенецкий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 183 зв. – Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого написано: «Місто печати». Опубліковано:Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст. (Ч. 2)) // СЛ. – 2016. – № 3. – С. 71).

№ 116
1729, вересня 29 (9) (?). – Київ. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Феодосія Хоминського.

«Року тысяча сімсот двадят девятого мсця септеврия девятого дня.

По блгословению и по приказу всечестного отца Иоаникия Сенютовича, на тот час будучого архимандрита Лаври Киево-Печерской, и по приговору отца намісника Романа Копи, т[ой] же Лаври и всіх соборных отцев, отц иеромонах Моис[ей] Якубович, економ той же Лаври, повеліл своим подданим пероговским на власном кгрунте виду[биц]ком, лежачом за Глинеччною, вночи по злодійску просо побрати. Которьї подданьї печерскиї села Перогова року вишписанного

з четвертого дня сент. На пятое вночи н[ае]хавши с возамы многолюдне на по. . лежачое просо невязяное, тилко пожатое, самы повязали и побрали вор[…]сии по приказу економа своего, а везучи тое просо до села свого Перогова вночи, много по дорозі погубили и тим же просом рудии (?) для лучшого переизду (…)* в чом тому мнастиреви великую шкоду учинили, бо було тог[о] проса болш нежели на шестьдесят коп самого чистого о […]есионом (?) уродилося було, на которое просо орано едно(?) для одинадцятми плугами, а другого трома, и засіяно … на пенном полі, але на власном мнастира Видубицкого, в в которое поле нікогда печерскии не впиралися, аж по [сие](?) время, відаючи, же ест поле власное мнастира Видуб[ицкого], тилко печерский економ по злобі своїй и по зайзрости такий злодійский грабеж учинил, видячи (бо обежда (?)тое наше просо с войтом своим пероговским се(..)же велми хорошое и чистое и много засіяное уродилось и оттол (?) з нами себі хотіл непреведную и скудную прибыл учинити; видячи мы такое неправедное излодійственное економа печерского проса нашого похищение, били чолом о том самому архимандриту Иоанникию и он одослал до намісника свого Романа Копи не раз и не два, но многократне через цілый мсц септеврий, жебы покраденое просо наше отдали явно (…) наші посланныї у оных упоминалися, не дбаючися о суд праведный, где належало, хотячи мира и печерскых отцев не обезславляючи и в том их неправедном ділі и тако стужаючи им цілы мсць заледве другого мсця октоврия того ж року дня четвертого помолотивши сами наше просо позосталое в Перогові (…)* отдали и с набитих до (…)* киевских (..)* тоеи ж міриз своего млина Либедского и хочай тая отдача покраденного не зуполно от дана, мы для лучшаго покоя и примирения и на том пристали; на потомние часы записали тое, же печерские не должны в наші кгрунта впиратис и поночи пашню нашу власную красти и мнастир Видубицкий в том зобижати.

Року и дня вишписанного иеромонах Феодосий Хомінский, игумен мнастира Сто-Михайловского Видубицкого киевского рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 269 – 269 зв.)

№ 117
1740, липня 18 (7). – Київ. – Лист Варсонуфія Венедиктовича, ієромонаха і намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Превелебний в Бгу Гспдне мсці отче игумене видубицкий, мні в Духу Стом отче и ласкавий добродію.

Яко и там року не возбраненно било на потребу ншу брат глину на Либеді, так и тепер прошу превелебности вшей оной невозбраніте о тое, прошу и при сем нижайшим моим смирением кланяюся превелебности

вашой, слуга и бгомолец нижайший иеромонах Варсонуфий Венедиктович, намісник мнстра Сто Михайловского Золотоверхого киевского

Года 1740 мсця июлия числа 7.

Я, нижей подписаний за блгословением пречстного оца намісника Киевовидубицкого монастира иеромонаха Василия, закупил[…]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 184 зв.)

№ 118
1748, вересня 18 (7). – Свідчення Прокопія, ієромонаха Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

»Сего 1748 года сентябра 7 дня по поданному в суд п. от Степана Иванова Маркевича, управителя его сиятелства князя Никити Юревыча Трубецкого, на літковцов, подданых монастира Киевов[идубицкого], челобитю, которого иером[онах] Прокопий повіренний м[онастиря] К[иевовидубицкого] слушав, а в допросі показал

на 1

Літковские жители никак воровски в бор его сиятелства не вежджали и никаким образом не пустошили, но імілы оны, літковци, свободный уезд в собственний монастира К: Видубицко бор, издревле к Літкам належащий

2

Прикажчик Иван Пущинский не в бору его сиятелства літковцов поймал и отнял в ных два воза з накладенным лісом да два вози простих и при тих возах пару волов, трое лошадей и сокір три. Но он, Пущинский, тую поимку и грабителство літковцям починыл без всякого права гвалтовне в собственном, как више показано, монастирском бору, якие безправние и гвалтовние им, Пущинским, починение забори з полковой киевской к[анцеля]риї им, літковцам, и отданы

3

Показанние літковців к тому бору не поміжныки, но развіе семиполці оному монастирскому бору поміжныки, которим и вежать в тот бор не подлежит ибо дача в том бору издревле произвидена к Літкам и на то іміются в м[онастирі] Киевовидубыцком кріпости, которие к ділу іміють бить представлены, також особливо тамошным обивателем літковским за держави еще Полской от старост острицких королевских надани кріпости на вутчину з бортями в том же бору монастирском, якие и представлены іміют бить в суде полковом к ділу».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 164 – 164 зв.)

№ 119
Між 1747 – 1751 рр. – «Доношение» Прокопія, економа Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, Вікентію Велдоцькому, ігумену цієї ж обителі.

«Висоце в Бгу преподобнійшому гпдину и отцу Викентию, игумену монастира Киевовидубицкого

Покорнійшое доношение

З тих годов когда отставлены бояре в Літках, якие для осмотру бору определены билы, многие найпаче димерские и рожновские жителі, Киевопечерского монастира поддание, з едной стороны, и семиполские жители, подданые князя Трубецкого, з другой, начали насилне впиратись чрез граныцю в бор, и сінокоси внутр границі врочищем в Олшаной завладілы димерские жителі з той причины, что ніякийсь Юрко, подданый монастира ншего, гутенский житель, продал сінокос свой в Олшаной димерскому человіку Андрію Кузмику за відомом ілы городнычих или ніт, в том неизвістно. Да к той же купленой сіножаті оний же Кузмік Андрій тригубовскую сіножать пустувскую якоби в отца Илариона, намісныка, випросил косить на едино літо, а нні за тіми сіножатями и всі сіножаті от владіния в Олшаной отбивають и не допускають димерские жителі владіть літковцам, и нні их сіна в Олшаной іміются. Потому и семиполские жители в бор літковский начали втручатся, что от давных літ оного бору з Літок перестали оберегать бояре. А нні от приказчиков семиполских посилаемие для осмотру бору літковского літковских жителей не допускают и граблят, а в том напрасном завладеній и гвалтовном грабителстві чрез нісколко год ны явочных ны протесталных челобитных от городнычих літковских, паче же от монастира в полковую к[анцеля]рию не представляно, как и повіренний князя Трубецкого в своей уліки показал, что когда би ваш бор, то от вас бы и оберегателы того бору билы. И тим весма худо зділалы, что отставили бояр оберегать оного бору, кой по ограныченю в ратуши острицкой винайденом весма разстояныем обширен, да к оному бору и ліс от крехаевских грунтов врочищем Городыще весма удобен; всякое дерево потребное клен, липа, грабина, ясень и протчие угодние дерева в оном острові іміются. Точию оное огранычене бору впоперек от крехаевских грунтов положение свое іміет, а от Семиполок вподовж не означено, и всю книгу записную острицкую начавшуюся писат от 1626 по 1668 год пересмотріл я и не винайшлось инного дукту кромі сего, хочай и прописано в оной книзі: покладали перед нами лист пограничний старинний с крехаевцями от Стефана Лапіки, сотныка острицкого. И в оном прежднем ограниченю козак Літочок Малых Стефан Гайдак признает, якоби и в киевской ратуши круговое огранычене бору літковского описано било, и буди не окончится діло нше по сему, то искать надлежит в ратуши киевской. Діло же наше судными річи произведено и вислушано и по оному определение составляет писар судови. Тако ж в Ярославци пустовские займища Стрелкувский гай под Андріем Москаленком,

козаком нововписаним, другий под Туличенком Дмитром, нововписным же, третий проданий Пунченком, мужиком, Ивану Лепесі, жителю басанскому, четвертий в Кормах, где сінокос монастирский, пятий попувский и инние займища пустовские, которие еще и не завладіны ніким іміются. Того ради да благоволит вше високопреподобие предложити ордером к городнычому ярославскому, даби окопал и не допускал оным козакам ко владінию, а опреділение ліснычие по блгословению вшего високопреподобия, когда будут в Літках и в Ярославці и когда сохранятимут от пожарей и от вежаючих такмо людей, то вскорі и гаї поростут. Купчой копия дяка ярославского Гаврила от отца протопопа басанского присланная, в которой прописано два рублі и четверик жита дано за гай да при оной же купчой отца Гавриила Леополского копия писма до Мелетия, городнычого бувшого ярославского, писанного о видаче купчой отцу протопопі, якие копиї при сем доношении сообщены и к вшему высокопреподобию в разсмотрение посилаются О сем доносит вшего високопреподобия ныжайший слуга

иеромонах Прокопий економ».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 159 – 160)

№ 120
1748, червня 15 (5). – Київ. – Лист Іларіона намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до економа тієї ж обителі.

«Пречістейний мсц отче эконом, мои о Хрсті вселюбимійший брате.

При зачатии діла о спорі управителя князя Никити Юревича Трубецкого Стефана Маркевича за бор мнстра нашого до містечка Літок надлежащих, когда витребуется от полковой старшини по сему мнстр Видубицкий оним бором владіет, то обявит высокомонаршие грамоты, ибо напервіе когда Літки надани выдубицкой обители, высокомонаршою грамотою точно показано владіти спокійне Літковичами со всіми принадлежащими к оним доходами, також и в подтвердителных высокомонарших грамотах, а особливо и за нинішнею всещастливішей державы грамотою высокомонаршою по вищеписаному в ненарушению Выдубицкой обители ствержено, хотя же в оних грамотах бору и не упомянуто, потому что как прежния владілцы спокойне, коимы угодиямы до містечка Літок подлежащими, владіли, то и мнстру Видубицкому тіми же власне угодиямы в оних же грамотах точно владіт показано и утвержденно, дабы ни одной малійшой трудности в том не предиавил Видубицкой обители в дополнение же више писаннях кріпостей и купчи три, якие надани о вотчині подданого нашого Пунку ежели потрібно односит, с которых при сей же дві (…)* буди же над то начорно окончит того спорного діла без показанних **о** грамотах (?) бору то в таковом случае их, знаючих старих тих людей, в свідетельство представить, что же в присланном от вас писаниї

сего июня мною полученом, обявлено, что в універсалі Многогрішнаго гетмана упомянуто не в тою силу, как в Скоропадского, и оной універсал Многогрішного прислан при писмі вшему его преподобию, злежеван по (….)* вше якобы прописано в нем, чтоб никаких обид в бору не чинили и для того оного універсала не точию в полковой канцелярії обявлять в ползу неспособно, но и между кріпостями оних держат не подлежит, то в том и тіе же дубіум напрасно, ибо в оном універсалі не так прописано как изволите обявлят и разсуждат чтоб атаман никаких обыд в бору не чинил, но запрещал в оном атаману літковскому с товариством, то есть близ подданства нашого Літочки село іміется нні, обороняючи подданство наше Літковичи, как точно в оном універсали и прописано, чтоб літковский атаман с товариством в тамошней землі наших пахатних и вотчинах бортних и в протчих при Літковичах значуючихся угодиях, перешкоди и найменших утисков не чинил, и того для оного Многогрішного універсал к тому спорному ділу весьма способен, которой прислан же, обратно к вам посилается точно (. . .)*сам(?) в оном написаном вирозумівши, без сумніния к ділу сообщат, да и Скоропадского гетмана універсал, которой у вас іміется, никаких не іміется, ибо помощи к тому ділу спорному, боліе же універсалу к тому ділу на … ибо універсал Скоропадского наданно не в подтверждение, но в оборону, как и в писмі вашем прописано при сем посилается, к вам и грамоти высокомонаршие дві подленные на Літки, и прочее (…)*.

Вашого преподобія доброжелательний о Христі брат иеромонах Иларион наместник К[иево]выд[убицкий].

1748 г. июня 2 д.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 162 – 163)

№ 121
1748, червня 13 (2). – с. Літки. – Лист ієромонаха Прокопія до Леонтія Злотницького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высоце от Бгу преподобнийший гпдине мсцв отче игумен, мні милостиви отче и добродію.

Доношу вшему високопреподобию, что Стефана Марковича, управителя князя Трубецкого, и по нні в Козелці не іміется, а з суда полкового противу челобития вірующого требуют крепостей, за которими я писал до отца намісныка, то нічего не прислано. А хотя универсалов два взял я бил, и один мало что ползует нам покойного Скоропадского, а другого универсала Демяна Игнатовича Многогрішного нілзя обявлят, даби горш нам не зашкодил. Когда же якой крепости между выписами з кныг гродских на літковский бор з дуктом не приищеся, то хочай привелей королевский и грамоту государеву, з которих толко, аби упомянуто бор принадлежащий до Літок, прошу прислать, да Хведора Пунки, жителя літковского, іміются дві кріпости, о которых я толко слишал,

что отц намісник отобрал, а третая кріпость іміется при мині, которая дана от Михала Ратомского, старости острицкого королевского, жителю літковскому Евстафию Романовичу Виткевичу, еще прадіду Хведора Пунки, на вутчину Шобликовскую Пустовскую, іміючуюся в бору літковском. Которая кріпость помагатимет немало в ділі сем заводном з управителем князя Трубецкого, того ради прошу и ті дві кріпости приказать прислать, ибо оного, Евстрафия Виткевича, правнук іміется в Літках живий, и сказует, же могу показать и місця тия, где били сосны бортние вутчины тогды Шобликовской. О ділі же заводном з козаками ярославскими доношу, что пан судия пристал на сентенцию писара и словесно мене обнадежил при писару, сказуючи то, что здесь вше ділo окончится, толко приговор составим, а в суді всі собрался не могут, и когда единого ніт, то и ділo нше отставится.

Видіние о скоту и о засіву яринном и о протчем при писаніі сем посилаю, також и універсал, который ни мало не помогает, отсилаю. Краденного жита двадцат пят четвертей мукою на горілку, а своего засіву четвертей тридцят три, толко оная мука вся в дуба не вмістилася, да на оном же дубішку монастирского скота пять, а купленых чотири посилается, а инние еще з чинби не вишлы; жита и солоду житного в имбарі ярославском сколко іміется, подводами будет с трудностю оное борошно проводить за перевозом, а іміется в монастирі шугалій великий пойманый киевского жителя, котори может близько ста четвертей поднят муки, и оного шугалія в Літки, чтоб било кому припровадит, посилается человіка сім, да до тіх семи з Звіринця или з Осокорок человіка трох вислат прошу приказать, також и кулей чи невозможно достать для зсипки борошна, или рогож купить нісколко, бо трудно в подданых достат мішков толькое число. Корови, якие оставлены билы в Літках в Літках весма худи и телята ні к чему годны, что паши не іміется, то казал я для лучшого збору сира и масла отгнав ярославску, а там для скота монастирского довольно паши іміется. О о чем вшему високопреподобию донесши, пребуду вшего високопреподобія вірножелательный слуга иеромонах Прокопий, послушник

1748 года июня 2 дня, Літки».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 157 – 161)

№ 122
1748, листопада 16 (5). – Остер. – «Доношение» остерського сотника Михайла Солонини київському полковому суду.

«В суд полковый киевский

Доношение

Сего ноября 4 при ордері с полкового киевского суда представленную от поверенного Киевовыдубицкого монастыра економа Прокопия при челобиті в том суді полковом в заводі з управителем его высокок-

няжеского сиятелства Степаном Марковичем о бору и о прочем копию виписа з книг острицких в сотенную остерскую канцелярию присланно, и велено, гді таковыи подлінный запис иміется, сыскать и прислать оной с тоею копиею в суд полковый киевский для освидітелствования и своду. А понеже по учиненной в сотенной остерской канцелярии справки явылось, что оная копия выписа в книзі ратуши остерской слово до слова есть написана, а подлінный той копиї запис, с которого пры сем обратно отправлена копия за печатю и рукою Степана Лапіки, будучого сотныка остерского, в нынішного Михаила Солонины содержатся, которой и не посылается в суд полковый киевский потому, что тое ділo заводное было за сміжние грунта между крехаевскими и месних(?) Літочок обывателмы, а не з літковкими, ибо оние Літки великие от Крихаева не в сміжносты и далеко отстоят. О сем в полковый киевский суд сотенная остерская канцелярия покорнійше доносит.

В подлінном подписано тако:

Сотник остерский Михаило Солонына.

1748 году ноября 5, Остер

Из Літок людей свидітелей изискать в монастир за члек (?) для жителя (?) ордер послать и з реестром для доправки денег из людей значащихся по реестру».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 174 – 175)

№ 123
1746, січня 10 (1745, грудня 30). – Київ. – Рішення старійшин братиї Видубицького монастиря щодо прохання префекта Києво-Могилянської Академії Михайла Козачинського.

«1745 года декабря 30 дня.

По блгословению высоко преподобнийшаго гпдна его мlсти отца игумена нашего иеромонаха Гавриїла Леополского, мы нижей подписашиеся Киевовыдубицкого мнтря старійшая братия в общем собраниї слушали доношения поданного его высоко преподобию от превелебнійшаго иеромонаха Михаїла Козачинского с требованием выдачи его превелебности от мнстря нашего в награждение издержанних кому надлежало в роздачу за грамоту жалованную высокомонаршую у высокоправителствующем сенати испрошенную в подтверждение всіх кріпотстей вновь мнстря нашего, денег ста осминадцати рублев и десяти копіек. А понеже в обители нашей крайная необходимост за неимінием денег весма слідует, чрез что и начатая возобновлятись покритием црков Чуда святого архангела Михаїла не доканчается и в протчем много состоїт оскудніние. Того ради согласно всі обще приговорили: при обикновенном должном блгодарениї просит его превелебности в таковых денгах по природному своему к святой обители доброхотствуи ради крайнего оноя оскудіния претенсию оставить, и вмісто укладу до

оноя причитать за обыклость свою. И для того сей наш приговор подписавши собственноручно, его высокопреподобию в лутшее разсмотрение почтеннійше представляем.

Киевовидубицкого монастиря:
Иеромонах Афанасий, намісник.
Иеромонах Василий.
Иеромонах Назарий.
Иеромонах Феодосий, духовник.
Иеромонах Исая.
Иеромонах Варлаам, экклисиарх.

Такие 118 р. и 10 копіек подлинно сто осимнадцят рублев и десят копіек вміcто укладу в обытель святую Киевовидубицкую в покорности прошу зачест, а род мой из книги тамошней выписать в таблицу на един год вписат, и икону святаго архистратига Михаила на блгословение от обители секретарю сенатскому Михаилу Ивановичу Новоторжцеву послат мні вручит. 1746 года януар 2 дня.

Своеручно легую иеромонах Михаїл Козачинский, Академиї киевския префект m[anu] p[ropria]»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 41)

№ 124
1750, квітня 16 (5). – Рапорт Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в кафедральну канцелярію Київської митрополиї про втечу з грошима ієродиякона Арсенія з описом останнього.

«В катедралную митрополиї Киевския канцеллярию
Репорт

Монастыря Киевовидубицкого постриженец иеродиакон Арсений, бывий шафар, на котором явилось по изчислению начоту денежного боліе пятидесяти рублей прошлого марта 20 числа, сего ж года з мнстыря безвістно бежал. Он же, иеродиакон Арсений, примит такових: росту средного, на голови волосов кучерявих не долгих, світлорусявих густых, бороди очень малой рудявой, лица білого, круглого, рябого, очей сірих, носа уміренного, то есть и чтет дрязко, иміет от роду літ двадцять сем, которого в кріпости Печерской и в киевских верхнем и нижнем городах всюди происквано и понні не сискано, репортую. 1750-го года априля 5 д.

№ 52».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 44 – 45)

№ 125
1751, липня 26 (15). – Вирок соборної братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо усунення з посади городничего літківської економії монастиря ієромонаха Мелетія та обрання нового з числа братії монастиря

«1751 года июля 15 д. по благословению его високопреоподобия гспдина ншего отца Викентия, игумена Киево-Видубицкого мнтря, будучи в собраніі соборная братия разсмотрение чинили о городничом литковском иеромонаху Мелетию за его в монастир долги и неусписное хмелное питие, за что нееднократно от его високопреподобия гспдина нашего отца игумена отческо к ползі душеспасителной бил исправлян, но и о том нимало не брежет, так и впредь когда его на прежное житие в Литки послать заочно, то всячески безнадежен и может чрез тот обявленний обичай живота своего безвременно лишится, да и за своего городничества по давному обикновению и по подписаніі данной в монастир за недосмотром, а паче о том не старанием, он, Мелетий, присилку риби свіжой для братиї вовся отставил, а чтоб просолную у осинное время заготовлять, то тое уже и вивел и о том не радить, и буди болш ему тамо в Литках пожить, тот от давной обичаї в зарвенность уведет, что и другие по нем городничие сказиватимут, якоби такового обикновения, чтоб рибу в монастир присилать з Литок никогда не бивало и не присилано, чрез что братиї приходит немалая обида, а монастиру урон, да и денег на нем городничому доводится по исчеслению з поданной от него на оние подписки за прошлий еще 1750 годне ратних рублей шестьдесят один и копеек девять, якиї денги он, городничий, и сам от шинкарей за напиток до себе примал, да за деготь монастирский проданний за шесть кухов рублей двадцять сим, кромі тої кухви, что в шинку литковском продается. Також и за сей 1751 год ратних денег доводится к уплате в монастир за пол года сто рублей, да и горилка ратная якие денги вси сполна на нем, городничому, доправить должно без умедлиния. толко он, городничий, уплатить такой сумми сказует чим не иміет, и чтоб оние без труда сискать надежда сумнителная, потому что он, Мелетий, в ніякуюсь надежду сказует необичайно, разви де за оние денги душу з мене возмут, а чтоб оние уплатить то и в памяти того себи не содержует. И будучи за подлинно в него, городничого Мелетия, таковых денег должних ко уплате налице не іміется, то его заводи, яко то деготь и протчое нарочно посланному описать и циною настоящою спродать, а на шинкарах его по справки и по его ж, городничого, обявлению долгу ничего не іміется. Того ради даби как казни монастирской, так и литковскому всему господарству за недосмотром и небрежением о том оного городничого Мелетия з лишнего убитку и трати слідовать болие не могло, да и самому ему, городничому Мелетию, чрез вишобявленное излишное хмелное питие не лишитис тамо жизни, как било ему тое уже и пришло, когда би его в монастир третичним ордером не сисканно, тих ради причин его, Мелетия, от того городнического звания уволнить, а на его місто в тую

должность к отправлению оной з достойних иеромонахов или монахов з усмотрения опредiлить подлежит неотмiнно. О чем соборная братия приговор и подписав к его високо преподобию гспдну нашему отцу игумену Викентию в разсмотрение представляет.

Иеромонах Иларион
Иеромонах Герасим
Иеромонах Исая
Иеромонах Стефан

Без и малiшей остановки, не пуская нестерпимого нужного времени литного рабочего, избрать городничого добросовiстного постоянного, могущаго должность тую исполнять. Иулия 17 дня 1751 года».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 46 – 47)

№ 126
1753, січня 7 (1752, грудня 27). – Київ – Вирок братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря про покарання ієромонахів Герасима та Аврамія.

«Приговор

Сего 1752 года декабра 27 д. по поданному его високо преподобию отцу нашему архимандриту Леонтию Злотницкому от иеродиякона нашего Киево-Видубицкого мнтра Аврамия на духовника оного ж мнтра Киево-Видубицкого иеромонаха Герасима доношению, что исповiданное оним ему духовнику нiкоторое погрiшение во время служения сего декабра 26 числа уставнику обявил, что якоби и протчия не токмо законникы, но и свiцкие в олтари будучие послушники слишалы в собранiї своем началнiйшая братия мнстра Киево-Видубицкого по его високо преподобия на оном доношенiї помiти разсмотрение чинили. А понеже по допросу явственно учинилось, что иеродиякон Аврамий прописаних у его доношенiї свiдителей никого не представил, а отец Герасим духовник сам по совiсти своей сознал, что отцу уставнику, яко служащему при служенiї точию самому обявил и так сказал он, де был учера при служенiї пяний, что и вимети з себе гортанию учинил и за тiм не должно ему приступати к святим тайнам, обаче же хотя и служащему то должно било духовному прикрито сказать, а не точно и за его простоту илы неосторожност приговорили оному духовнику у трапези чрез все кушание поклоны класть, иеродиякону же Аврамию за неправедний между протчим донос и его високопреподобия утверждение, чего он не могл доказат, наказание у трапези плетми учинить, ибо еще и сверх сего за его прежднiй з монастира побег ничим оного иеродиякона Аврамия штрафовано и наказание било на время оставлено, в протчем же в волю и благоразмотрение его високопреподобия гспдна отца нашего архимандрита оставляем.

Иеромонах Иларион, намiсник.
Иеросхимонах Василий.
Иеромонах Исая, уставник.

Иеромонах Мелетий, эконом.
Иеромонах Януарий.
Иеродиакон Иоасаф.
Иеродиякон Анатолий, шафар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 48 – 48 зв.)

№ 127
1753 р., січня 27 (17). – Київ. – Вирок братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря про покарання послушника Гаврила різками і висилкою з монастиря за пияцтво та негідну поведінку

«Сего 1753 года генвара 17 д. по поданному вашему високопреподобию от иеромонаха Гавриїла екклесиярхи доношению о всегдашному уничтожении чести оного иеромонаха Гавриїла от всегда пянственно пребывающаго в пономарню опредиленного послушника Гаврила, которого он, иеромонах Гавриїл, прежде вашему високо преподобию не донося, многажди о престатиї пянствования и ділания в пономерни шумов, празднословий и неспокойств, якие его неспокойства и шутки необичние пресікали его, иеромонаха, правило не токмо когда но и во время его седмици служения наказовал, но он на тое его словесное наказание несмотря и началствующаго в монастирі не страшас не токмо пянствования не престал, но паче и горшие в своем пянстві производил крики и шутки и скипкою его раз един вдарившаго иеромонаха Гавриїла оной послушник Гаврило, дерзнул двоежди по плечах вдарит и пихнуть и непристойними словами бранит, в собраниї своем Киевовидубицкого мнастира началнийшая братия по блгословению вашего високо преподобия разсмотрение чинили. А понеже оной послушник Гаврило когда еще прежде сего был в полати под началом палатного, всегда пянствовал, шутис же и непостоянства ділал, паче даби впред как и прежде сего от Павла Синицкого, також де бывшаго послушника непостоянного, от него не воспослідовало, приговорили оного Гаврила за его безстрашие и продерзости плетми без пощадиния наказав, з монастира вислат, да и протчие послушники страх возимия будуть постоянно жить и послушание честно производит, паче же в волю и блгоразсмотрение вашему високопреподобию с покорностию вручив на сем своеручно подписалис.

Иеромонах Василий, старец.
Иеромонах Герасим, духовник.
Иеромонах Исаия, уставник.
Иеромонах Мелетий, економ.
Быть по сему приговору».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 49 – 49 зв.)

№ 128
1753 р., лютого 8 (січня 28). – с. Янковичі (?). – Донесення-скарга жителя села Янкович Василя Будника архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтію Злотницькому.

«Високопреподобнійшему гспдину его млости отцу Леонтию Злотницкому, Киевовидубицкого Стомихайловского мнастира архимандриту

Покорнійшое доношение

Сего настоящаго 1753 года генваря средних чисел я, нижайший, житель вотчини Киевософийскаго мнастира села Янкович, заручил в вотчини Киевовидубицкаго мнастира в селі Лісниках у удови Марії прозиваемой Сатачки дочер дівицу за своего сина, и потом пришедши до тамошнего сщенника Григория Вересовича уговорился за обвінчание дать денег рубль един, на что он и соизволил. И по времени когда я, нижайший, до его, иерея, пришол з старостами, свидителствующими о неиміній к бракосочетанию препятствующаго сродства за свідителством писменним, то он, иерей, преминя прежнее свое нам данное слово, сказал: «Когда де три полтини за обвінчание дасте, то де и свідителство в монастир о виданії квіта напишу, а когда де тіх денег мні не поступите, то де ис того ничого не будет». А понеже я, нижайший, на заручение много потерал да и его, иерея, на рубли уеднал, на чему он не устоял и хочет мене, нижайшого, от зачатого мною діла отринуть. Того ради високопреподобия вашего всепокорнійше прошу о сем разсмотрив оному иерею Григорию писменно приказат, даби боліе от мене, нижайшого, кромі уговоренних денег за обвінчание не требовал и свідителство писменное к вашему високо преподобию видал.

Високопреподобия вашего всенижайший раб Василь Будник, жител янковский

1753 года генваря 28 д.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 51 – 51 зв.)

№ 129
1753 р., лютого 9 (січня 29). – Донесення жителя селя Янкович Василя Незеляда архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтію Злотницькому.

«Високо преподобнийшему гдину его млости отцу Леонтию Злотницкому Киево-Видубицкаго Сто-Михайловского мнастира архимандриту

Покорнійшее доношение

Сего настоящаго 1753 года генвара 28 д. по поданному от Василя Будника, жителя Янковского, вашему високопреподобию доношению на иерея лісницкого Григория о том, что он не устоял на уговоренном между ними рубли на боліе востребовал за обвінчание помянутого Василя Будника сина с дочерю жителки лісницкой Марії Сатачки, соизволили ваше високопреподобие свое високоповажное писание к оному

иерею видать с повелінием: аще тако как в оном его Василя Будника доношению прописано за рубля уговорилис, то и свидителство видать и по квіту обвінчать. Которое вашего високопреподобия писание сего ж генвара 29 д. рано до оного отца Григория когда мною нижайшим представлено, то он иерей раза два и боліе потом повелінию его тамошний дяк тое писмо прочитал и зараз оной иерей стал помянутого старика Василя Будника и мене нижайшого бранить, сказуя «Ви де скурви синове доношение на мене подавали и утішили же себе, по которому и сей ордер ко мні прислан, и я де сей ордер (сказуя непристойними словами) уничтожаю» и взяв високопреподобия вашего ордер пополам перервал сказуя: «Я де на сей ордер плюю, здес де не Лубни, но София (а против чего он сие слово сказал, я нижайший о том неизвістен), відает де оць архимандрит, что в мене діти, а он их и мене з женою не кормит и жалованя мні не дает» и многократно до мене, нижайшого, бити бросался и бил би, аще би не его жена и протчие тамо будучие люде, имянно его родная сестра и житель лісницкий Петро Гончаренко, обороняли. И оной Василь Будник его таковое дерзновение видя совсім отреклся и дочери помянутой Сатачки, и я, нижайший, тому високопреподобия вашего писанию уничтожение видя и свое поругание от оного иерея неучтивое слиша, принужден вашему високопреподобию чрез сие обявить с прошением, да соблговолит високопреподобие ваше оному иерею Григорию писменно вторично представит, даби уже болие нас нижайших не утруждал и своими неучтивими словами не ругал и вашего панского приказу писменнаго не призирал и за заручини також де чрез него и в напрасних проездках и за доношения потерянние денги именно два рубля и копиек 12 даби он, иерей, Василю Буднику уплатил, понеже оной Будник уже чрез такую турбацию и помянутой дівици за своего сина не хочет взять, буде же по прежнему его с ним за обвінчание уговору за рубля, то не отрікается и дівици.

О сем донося, прошу високопреподобия вашего всенижайший раб, подданий Киевософийскаго мнастира житель села Янкович Василь Незеляд

1753 года генваря 29 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 50, 53. Запис: «Честному иеромнху Маркеллу взят з собою писца мнстирского Якима Сурчевского, сехат в село Лісники, здилат праведное без поноровки обоїх сторон слідствие […]»)

№ 130
1753 р., березня 8. – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря архімандриту цього ж монастиря Леонтію Злотницькому про неправдиві наклепи намісника монастиря.

«Высокопреподобнійшему гсдину его млости отцу Леонтию Злотницкому, Киевовидубицкого Стомихайловского мнастира архимандриту

Покорнійшее доношение

Хотя всячески не надлежало би нам, Киевовидубицкаго мнастира ниже подписавшойся братиї, на плутовское и во всем ложное он нашего намісника иеромонаха Илариона вашему високопреподобию поданное доношение ответствовать обаче, что високоповажную вашего високопреподобия особу напрасно тім своїм поданием доношения утрудит (свою противность и вину на инних слагая) не стидился. Того ради ми, нижайшие, принуждени на его лживие нікоторие и безсовістние резони ответствовать со отражением ниже слідующим изяснением: 1-то он иеромонах Иларион намісник в своем доношениї между протчим прописал, что соли, олиї на цілий год уже купленной будет и плитов де на дрова и драни можно де за самие прибылние за деготь з Литок денги накупит на потребу мнастирскую и протчое, вашему високопреподобию по поданному его доношению извістное, на что всенижайшее ответствуя обявляет, что соли хотя было и куплено дві мажи, но (как он сам словесно братиї обявлял), яко с полмажи в Літки для продажи ним отослано, денги же за оную соль гді или іміются, или уже в росход пошли, ми о том неизвістни; 2-до олиї точию нні в леху налицо разви с полкуфи іміется, и как оною братиї чрез цілий год удоволствоватис можно? А которая олиї куфа купленная да еще не привезенная, то тая для малярского художества на церковь куплена и вся (надеждно) вийдет; 3-ко в прошлом 1752 году без волі бывшаго правителя иеросхимонаха Василия и без бытности его тогда в монастирі будучему ему в отлучки в Глухові, и без приговору братиї начал строїти за монастирские денги сарай на кирпичню, в чем ему, наміснику, как тогда, так и теперь ни от кого препятствия не било и пусть строїт и по сту рублей з оной користи взимает, в чем доношениї его прописанном пункти во лжи остался; 4 по изшествиї его преподобия бываго игумена видубицкаго Викентия з монастира, было в коробці готових денег рублей полчварта сти с лишком в собраниї, которії уповательно на репарацию церкви и колоколни пошли; 5 з хліба мнастирскаго горілку приказом его ділано и продавано, а нні ни хліба, ни горілки и грошей нет, и в том не очень его полезний промисл и старание о мнастирі; 6 обявил он, отц намісник, яко де в прошлом 1744 году за бывшаго покойного игумена Гавриїла Леополского приговором де старійшой братиї отдано было для строения печерским законникам землю (на которой нні самоволством его імілос быть строение бани) и аще би меншою братиею в том воспящение не воспослідовало, то би де им во вся тая земля отишла, то и о сем его неправда в прописаниї показалас, понеже он тогда и в монастирі не был, но в Літках был городничим и о том приговорі не знает, ибо тогда чрез присланних с Киево-Печерския лаври имянно иеромонаха Илиодора екклесиярху, и нні еще в живих обрітающагося, да писара (которого имени не упомним) было прошение оной земли для строения им шинку толко на три года, а то для того, что на их земли неводницкой тісно было тому стоят, и для пространнійшаго пути во время блгополучнаго шествия ея императорскаго величества самодержицы всероссийския в Киев, велено оной сбросать, по якому их прошению братия тогда приговорили,

ежели по прошествиї триех год со всім тамо имиющое быть строение восхотили би мнастиреви Видубицкому отдать, то можно блгословит и строїтся, о чем когда им писменно обявлено, то они того отреклись и строїтис не пожелали. Баня же на том місту нні ним, намісником, за монастирские денги имівшаясь строїти весма не к ползі мнастиру, ибо едно хотя он и обявил, что за строение оной точию надобно дат денег рублей 16, но тоей по мнінию и за пятдесят рублей в совершенство привесть неможно. Другое, для извістной банной потребности плитов на дрова надобно покупать за денги мнастирские, которих каждого года в прибыли малое число принимается, да к тому ж хотяби и можно покупат, то місто днипровое, берег наш не велик, на котором всегда государеви плити и мост пристановливаются, а на задніпрском береги печерские всячески возбранят становит, буде же будет его, отца намісника, желание своїм коштом тую баню строїть, то не замай с приуготовленного на оное строение мнастирского деревянного материяла строїть за свої денги, а посля свої денги ежели будет прибылно (по его мнінию) отберет. Когда же он что полезное мнастиру учинил, то по должности своего послушания и не надобно би ему тим хвалится, сами високо преподобие ваше усмотрите? А понеже всегда в противност мнастиреви он по своїм почотям поступал, нні же знат обитю иноческому не навикши или по упрямству, не прося за презриние власти з глубочайшим старанием о прощение, но еще не потребниї и ложниї извінения своїм доношением представил и неналежне утверждает ваше високопреподобие и всю братию смущает. Того ради, ми ниже подписавшаяс братия, и обще всі високопреподобия вашего всепокорнійше просим с оним отцем намісником по прежде сего нами учиненному приговору поступит и дерево на баню приуготовленное (когда он не похощет своїм коштом строїть) на прежнее к монастиру місто своїм ему коштом приказат перевезть, ибо ежели оное тамо на Неводницкому будет находится, то порознь салдатами да и нашими людми будет побранное и пропадет и ни на кому будет искать. Да к тому же понеже иначей он монашескому обичаю не навикнет, донесли с общею братиею не будет пребывания своего иміти. Того для вашего високопреподобия просим опреділить ему коморку з братиею, а не на уединениї, то упователно в тое время и смирения научится и души его полезняе будет.

Високопреподобия вашего всенижайшие послушники:
Иеромонах Василии Григориев.
Иеромонах Герасим, духовник.
Иеромонах Исаия, уставник.
Иеромонах Мелетий, економ.
Иеромонах Сафон Полавни.
Иеродиякон Иосаф.
1753 года марта 8 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 54 – 55)

№ 131
1754 р., січня 10 (грудня 30). – Вирок братії Видубицького монастиря в справі конфлікту між ченцями Анемподистом і ієромонахом Мефодієм.

«По блгословению его високопреподобия гсдина отца нашего Леонтия Злотницкого, Киевовидубицкого Стомихайловского мнастиря архимандрита, по доношению иеромонаха Мефодия, эконома, о починенних ему обидах от монахов Анемподиста и Афанасия, на котором доношеній его високопреподобие отц наш архимандрит изволил помітит братиї в разсмотрение виноватого в трапези или как за блгоразсудится наказать, почему братия в собраній своем разсмотрені чинили, и явилос, что оние монахи иногда будучи подпилие переговорки между собою неучтивие іміли не по приличию своему. Что же иеромонах Мефодий в доношеній своем написал, что якоби его Анемподист в груди гораздо вдарил, то показалось яко того не было, но толко сие было, что Анемподист за свою ниякуюс жалость иеромонаху Мефодию догаваривал близ его коморки, которого оной Мефодий у груди двоежди кулаком сунол, что Анемподист у запичок кинулся, как по свидітелству явилос, и тогда Анемподист, вставши, рукою от себе эконома пихнол, кой от него повалившися ударился, а оной Анемподист эконома ни разу не вдарил, как и сам эконом признает. Анемподист же за тое эконома и прежде и тепер о прощение просил, почему и прощено. Для того по разсмотрению приговорили: понеже оной Анемподист перво не причиною, другое, что он эконома не был, но эконом его дваежди ударил, то потому его не доводится плетми наказиват, но по приказу должен он впред тихо и смирно жить, а монаха Афанасия, яко неспокойнаго, между братиею без послушания жиючого будучого младого, перевсть в пекарню по начал, а иеродиякона Иринарха на его місто опреділить под экономию, и сей приговор за подписанием наших рук его високопреподобию гсдину отцу нашему архимандриту почтеннийше представляем. 1754 года декабря 30 д.

Иеромонах Иларион, намісник.
Иеромонах Герасим, духовник.
Иеромонах Исаия, уставник.
Иеромонах Мелетий, еклесиярх.
Иеродиякон Иосаф».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 56)

№ 132
1756, квітень. – Київ. – «Доношение» ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтія Злотницького київському митрополиту Тимофію Щербацькому.

«Великому гпдну ясне в Бгу преосвященнійшому кир Тимофею Щербацкому, архиепископу митрополиту кивскому, галицкому и Малия Россьї.

Покорнійшое доношение

За многомошний вашего ясне в Бгу преосвященства архипастирским благословением Киевовыдубыцкий мнстрь по причині умножившихся ему разних обид, в завладіниї грунтов и в протчем возиміл начало в подлежащих приказах взнести многие иски, и к тому стряпчего приговорил, который хотя приняв приличние к доказателству тіх исков документы иміет должност в силі (?) указов и прав доходить справедливости понаблюдать над тім и в чем подлежит совіти и наставлениї давать в силі тіх же прав в монастырі Видубецком за незнание приказных порядков нікому, и потому оный мнтрь в означених своих зачатих ділах состоит небезсумнителен, хотя же я по високомилостивому вашего ясне в Бгу преосвященства призрінию в тот Киевовидубыцкий мнтрь и определен, обаче по причині всегдашней болізни моей в том допомагать и куда потреба укажет ездить не могу по означенним же того мнтра ділам вскорі; слідуют правние комисиї, при яких не отмінно быть должно правной от мнтря персоні. Того ради ясне в Бгу преосвященства покорніше прошу ради предявленных необходимих мнтря Выдубыцкого нужд и состояний во облегчение мене по моей болізни в оний мнстрь определить катедралного вашего ж ясне в Бгу преосвященства Киевософийского мнстря всепречеснійшого иеромонаха Антония Почеку и о том учинить высокомилостивое архипастырское определение.

Вашего ясне в Бгу преосвященство нижайший послушник архимандрит Леонтий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 115)

№ 133
1756, не пізніше квітня 30 (19). – Київ. – «Доношение» братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтія київському митрополиту Тимофію Щербацькому.

«Великому гспдну ясне в Бгу преосвященнішому кир Тимофею Щербацкому архиепископу митрополиту киевскому, галицкому и Малия Россыї.

Покорнійшое доношение

За многомошний Вашего ясно в Бгу преосвященства архипастирским благословением Киевовыдубыцкий мнстр по причині умножившихся ему разних обид в завладіниї грунтов и в протчем возиміл начало в подлежащих приказах занесть свої иски и к тому стряпчего приговорил, который хотя приняв і тем услал документы иміет должность в силі указов и прав доходить справедливости, понаблюдать над тім и в чем подлежит совіти и наставления ему подавать в силі тіх же прав в мнстрі Видубицком за незнание приказных порядков нікому, и потому оный мнтрь в означенных своих зачатых ділах состоит не без сумнителенства, оние ж порядки, совіты и наставления к едноначалной мнстра персоні прилично согласны быть должны в определенних от вашего ясне в Бгу

преосвященства в Киевовидубицкий мнстр началник преподобнеший гспдин отец архимандрит Леонтий Злотніцкий по причині всегдашней болізни своей в том допомогать мнстру не может и от таких монастырских заводных діл (по яким как вишше значит надлежит яко началнику болшое иміть старателство) отказуется и бытия своего в монастырі Выдубицком неоднократно обявлял пожелание и понеже по означенным ділам вскорі слідуют правние коммисиї при коїх неотмінно быть должно самому того мнстра началнику, но монастыр Выдубыцкий за неиміпием себі в вышше значащихся обстоятелствах властелина состоїт как осиротілий, в разсуждении того приклонив себе под святителские вашего ясне в Бгу преосвященства стопы, всенижайше просит ради предявленних необходимих монастыря Выдубыцкого всекрайнійших нужд и обстояний в оний мнстр опреділить катедралного вашего ж ясне в Бгу преосвященства Киевософійского мнстря всепречестнійшого иеромонаха Анатолия Почеку, и о том учинить высокомилостивое архипастырское опреділение

Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайшие послушникы
Иеромонах Иларион намістник.
Иеромонах Василий старец.
Иеромонах Герасим духовник.
Иеромонах Маркелл эконом.
Иеромонах Мефодый уставник.
Иеромонах Са[м]псон экклезиарх.
Иеродиакон Иосаф шафар.
Монах Нектарий полатный».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 115 зв. – 116. – Зверху документа є запис: «1756 года априля 19 дня подано»)

№ 134
1756, до 3 травня (22 квітня). – Київ. – «Доношение» ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Леонтія Злотницького київському митрополиту Тимофію Щербацькому.

«Великому гпдну ясне в Бгу преосвященнішому кир Тимофею Щербацкому, архиепископу митрополиту киевскому, галицкому и Малыя Россьї. милостивому отцу и архипастиру моему.

Всепокорнійшое доношение

Поки возмогл по должности моей исполнял от высокой команди означаемия мні от 1752 году по сей 756 год разные в разных мнтріх началние послушания безпорочно и доброрадително как надлежит, в чом на тіх же мнтрей братиї во свидітелство слагаю. Теперича же как за долговременною, ножною болізнию так и з другими которых здесь не выражаю несносними мні досадами и ругателстви от нікоторих з братьї не могу жить. Того рады прошу милостиваго отца и архипастиря моего

уволнить мене и от началства мнтря Киевовыдубыцкого ради вышепрописанних резонов. А мні, нижаишему своему рабу, в тоем монастиру катедралном свто Софийском, гді и постриглся, келию опреділить по млсти своей архипастирской, буди ж за скудость келиї в катедралном мнтрі невомістително, то поне всесмиренно прошу тому ж катедралному мнстрю в подсудственном монастирі Тросвятителском келию веліть отвесть и милостивою отческопризрителною бідного каліку с катедралного Свято Софийского мнтря хлібною и другою по усмотрению не лишать порціею. О сем и паки всенижайше молю вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайший послушник архимандрит Леонтий.

1756 году априля».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 116 – 116 зв. – Зверху документа є запис: «Подано априля 22 д 1756 года»)

№ 135
1756, 3 травня (22 квітня). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького ігумену Почеці.

«Всечестному иеромонаху катедралного нашего монастира Антонию Бжия благословения при ншем архиерейском желая, предлагаем понеже Киевовыдубыцкого мнстра началник, превелебнійший архимандрит и духовной киевской консистории член Леонтый, по прошению его от звания началнического уволнен, а по прошению оного Киевовидубыцкого мнстря намісника и началнійшей братиї, всечестности вашей на місто его во правителя до далшего нашего разсмотрения опреділены. Того ради всечестности вашей за получением сего нашего пастирского указа ехать в показанный Выдубицкий мнстрь, а за прибытием всего так мнстрское, яко и церковное добро описать. И приняв в добропорядочное свое смотрение того монастира правление содержать оное по описі как надлежит, опись же переписав надвое из закріпою вашею и началнійшего того мнстра братыї едну прислать в катедру, а другую при монастирі содержать, особливо же оную опись свесть с описсю, буды иміется, по какой он, превелебний архимандрит Леонтий, за прибытием своим в тот Видубицкий мнстр началство, монастирское и церковное добро принимал, а буди не иміется, то с учиненной при опреділениї во игумена в тот Видубицкий м[онастир] ннішнего полто (?) игумена, пречестного иеромонаха Викентия и что явятся прибылое или убылое, о том старійшую братию спросить, какого года то прибыль и как надано ли ким или с монастырских доходов справлено и в какую сумму; равномірно ж, что убыло, какого года, на что именно и с приговором ли соборной братыи или з волі началника и кто что покажет всяк свое показание заручил бы, сверх же сего о приходах и расходах надлежащую калкуляцию по запискам или прошнурнитм книгам, коїм быть должно. Всечестности вашей вірно учинив как означенное о прибылном и убылном монастирском имуществі точние показания, так из учинен-

ной вами калкуляції экстракт за подписом рук при доношении и нам, пастиреві, для усмотрения прислать а особливо всечестности вашей приліжное иміть смотрение, дабы в церкві оного Киевовидубыцкого м[онастиря] чиноположителні ко всещедрому Бгу обыкновенния творими были молитвы. Братия же как пінию церковному, так и другим послушаниям монастирским опреділенная, рачителное в званиї своем иміли старателство, и всі до церквы Божией кромі ежели бы которому правилная по послушанию его вина била препятствием ходили и всегда неупускно, а піния и чтения слова Бжия со всяким благоговінием слушали и без відома всечестности вашей с монастира не исходили, и не скиталыся б по мирскым домам. Також и правления всечестности твоей и началнійшей братыи всіх діл монастирских и добропорядочном смотрении хозяйства так внутрь, яко и вні м[онастиря] тщателний и неусипний иміти присмотр, дабы и малійшой части и с монастирских добр на сторону отойти не могло. И чтобы к ползі м[онастирской] ни касалося, все устроевать, братию же добрі, смиренні, бгоугодно и по чину монашескому жительствующих в пристойной любви содержать. Противно же ділающих духовно истязывать, а о развращенних и по наказании неисправних писменним с соборною братиею приговором пристойной регулі монашеской штрафовать, а за неисправною и потом, писменно ж с прописанием всіх налично непорадков нам представлять для видома же сего л: опреділения и подлежащого исполнения сей наш указ при собраниї всей той Видубыцкого монастира братии в трапезі вычитать пастирско притверждаем.

Из к[иевской] И. м[итрополии] К[иевской] 1756 года априля 26 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 116 зв. – 117 зв.)

№ 136
1756, 3 травня (22 квітня). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького про призначення ігуменом Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія Почеку.

«Честному Киевовидубыцкого мнстра намістнику и з братиею Божия благословения при нашем архиерейском желая предлагаем. Поданним нам пастиреву сего 756 года априля 19 дня честность твоя из братыею доношением представилы Киевовидубицкий де монастир по причині умножившихся ему разных обид в завладінии грунтов и в протчем; возиміл начало в подлежащих приказах занесть свои и (…)* и к тому стряпчего приговорил, который хотя приняв к тім искам документы иміет должность в силі указов и прав доходить справедливости, понаблюдать де над тім, и в чем подлежит совіты давать и наставленыя в силі тіх же прав, в монастирь Выдубицкой за незнание приказних порядков нікому и потому де оний монастир в означенних своих зачатих ділах состоит не без сумнителства оние ж де порядки, совіты и наставления к единой на-

чалной мнстра персоні прилично согласни быть должны, опреділенний же де от нас в киевовидубыцкий мнстр началник превелебнійший архимандрит Леонтий Злотніцкий по причине всегдашней своей болізны в том допомагать мнстру не может. И от таких же мнстрских діл також и от бытия в монастирі Видубыцком началником, доношением просили нас пастира честности твоя из братыею ради изображенних необходимих мнстра Видубицкого всекрайнійших нужд для вспоможения в оних в оный мнстр определить катедралного нашого мнстра всечестного иеромонаха Антония Почеку. А понеже сего ж априля 22 дня поданный нам монастиреві превелебний архимандрит Леонтий Злотніцкий доношением обявил, что он за долговременною его ножную болізнию и за протчими в том доношении изображенними резонами боліе началнической должности в том монастирі по потребностям вишшеобявленним на себі нести не может и уволнении от оного началства сам просить того рады пастир дабы тот киевовидубыцкий мнстр без началника не оставался. Катедрального нашего монастира всечесного иеромонаха Антония Почеку до будощаго нашего определения правителем определили и тім Видубицким монастирем как настоящему началнику править дозволили, тако ж и всі случающыесі указные монастирские и экономические діла радітелно и без упускно отправлять как особенным нашим пастирским указам ему, Почеки, предложено и приказали о чем відая честность твоя и з братиыею оному того киевовидубыцкого мнстра правителю иеромонаху Антонию всякое должное почитание и повиновение каковое настоящому началнику подобает отдавать пастирско приказуем из катедри н[ашей] м[итрополиї] К[иевской] 1756 года априля 26 дня».

(НБУВ – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 117 зв. – 118)

№ 137
1756, не раніше червня 16 (5). – Київ. – «Доношение» братії київському митрополиту Тимофію Щербацького.

«Великому гпдну ясне в Бгу преосвященнішому кир Тимофею Щербацкому, архиепископу митрополиту киевскому галицкому и Малыя Россиї.

Покорнійшое доношение

На прошение мнстра Киевовыдубыцкого от вашего ясне в Бгу преосвященства приказу присланний пречестнійший иеромонах Антоний Почека правитель, кой нами, ниже подписавшимися, усмотрен что во всякой мнстрской экономиї и чиноположению церковному, такожде же в заводних мнстру справах неусипное иміет старательство. Того ради вашего ясне в Бгу преосвященства покорнійше просим виш прописанного пречестнійшаго иеромонаха Антония Почеку мнстру Киевовыдубицкому во игумена произвесть не оставить.

Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайшые послушники

Иеромонах Иларион намісник.

Иеромонах Василий Григориев.
Иеромонах Герасим духовник.
Иеромонах Самсон экклесиарх.
Иеромонах Мефодий уставник.
Иеромонах Иона.
Иеромонах Иануарий.
Иеродиакон Иосаф, шафар.
Иеродиакон Иов Кордашевский.
Иеродиакон Иринарх, трапезний.
Иеродиакон Анемподист.
Монах Антоний.

Вмісто монаха Иустиниана неграмотного по его прошению подписался монах Антоний.

Монах Афанасий.
Монах Ипатий.
Монах Питирим, монах Иов, монах Паисий.
Монах Нектарый, монах Иона.
Писал сие доношение и к оному подписался
Иеродиакон Моисей».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 116 – 116 зв. – Зверху документа є запис: «Подано 1756 года июня 5 д., велено разсмотріть в консисторії»)

№ 138
1756, червня 18 (7). – Київ. – *Лист київської духовної консисторії до київського митрополита Тимофія Щербацького.*

«1756 года июня 7 дня. Д[уховная] м[итрополиї] К[иевской] консисторыя по слушанию доношения его я[сне] в[елможного] п[реосвященства] сего июня 5 д. от намісника Киевовидубицкого м[монастиря] иеромонаха Илариона и з братиею поданного с прошением опреділенного в оний Киевовидубицкий мнстр правителем пречеснаго иеромонаха Антония Почеку в тот же Киевовидубыцкий мнстр во игумена произвесть. От его ж я[сне] в[елможного] п[реосвященства] в д[уховную] к[онсистию] для разсмотрения отданного опреділили, понеже в указі ея и[мператорского] в[еличества] прошлого 755 года марта 28 дня из святійшаго правителствующаго синода и его ясне в Бгу преосвященству присланном, а его ясне в Бгу преосвященством того же 755 года мая 5 дня полученном между протчим велено, сколь скоро више помянутой иеромонах Антоний Почека из Полши в Киев прибудет, тогда его, Почеку, против иностранной коллегиї и секретаря посолства Ржичевского представления о показуемых всіх ево учиненных в Полше непристойных поступках и непорядках допросить обстоятелно и в кой его допрос прислать при доношениї к достодолжному разсмотрению святійшему синоду неукоснително, в силі коего ея и[мператорского] в[еличества] указа с показанного иеромонаха

Антония Почеки допрос снят и в святійший синод послан, точию никакой на то резолюцыї и понине не имієтся. Того ради до получения оной указной резолюциї и до далшего его я[сне] в[елможного] п[реосвященства] архипастырского разсмотрения быть ему, Антонию Почеки, в том же Киевовидубыцком монастирі попрежнему его я[сне] в[елможного] п[реосвященства] определению правителем и сие определение в полную волю и благоразсмотрение преосвященнійшаго архипастира своего духовная консистория благопочтенно предаст.

Киево пустинно николаевского мнстра архимандрит Никифор.

Киево златоверховского мнстра архимандрит Варлаам.

Архимандрит Леонтый.

Игумен Феофан.

Катедралной намістник иеромонах Лука.

Катедралный духовник иеромонах Иankинф Павунский.

Писарь катедральный иеромонах Петр Артовский.

Катедралный проповідник иеромонах Павел.

Архидиакон Мелхиседек.

Писарь С:К: иеромонах Сиф Гамалія.

Реэнт иеромонах Феофилакт

Сие определение его ясне в Бгу преосвященство потвердить изволил. Докладивано 1756 года июля 5 дня

Записать

Канцелярист монах Игнатий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 119 – 119 зв.)

№ 139
1756, червня 18 (7). – Указ колегії іноземних справ щодо ієромонаха Антонія Почеки.

«Копия.

Указ ея императорского величества самодержицы всероссийской из государственной коллегиї иностранных діл в киевскую губернскую канцелярию к находящейся в Варшаве здішней православной церкви отправлен был наперед сего з Киева иеромонах Антоний Почека, которой тамо и бил по прошлой 1755 год, а того 1755 года ноября 8 дня оттуда он отпущен обратно в Киев, а по отїзде своем остался должен тамошним обывателем заплатить сто осмнадцять червонных, тинфов деветь, и хотя он по заплату того своего долгу по данному находящемуся в Варшаві секретару посолства Рожичевскому и писменному обязателству обіщал денги переслать и с Киева; но понеже отсюда из оной коллегиї переведен через вексел к тому секретарю посолства Ржичевскому на дачу ему, иеромонаху, на сентябрскую прошлого 1755 года треть жалованя за вичетом на гошпитал девяноста сем рублев да на проїзд его из Варшавы до Киева и в награждение того что он двух церковников содержал на своем иждевениї сто рублев, а тот вексель секретарем по-

солства Ржичевским отсюда получен уже по отїзде онаго иеромонаха из Варшавы. Того рады нні по посланному к нему, Ржичевскому, указу веліно из тіх денег ста девяноста семи рублев взять себі данние тому иеромонаху на дорогу двадцять червоних, а досталние роздать в помянутой долг. А сколко еще за уплатою оных в число выше обявленних ста осмнадцати червоних и девяти тинфов останется, о том бы прислал сюда извістие, о чем о всем киевской губернской канцелярії надлежит упоминаемому иеромонаху Почеки обявить, а когда от секретаря посолства Ржичевского о досталном долгу извістие пришлется, то об оном и киевской губернской канцелярії для взискания с него иеромонаха знать дано будет в Санкт-Петербургі 13 априля 1756 года.

Василий Бакунин.

Протоколист Иван Артемиев.

Актуариус Иван Петров».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 119 зв. – 120)

№ 140
1756, не пізніше червня 11 (травня 30). – Київ. – Ухвала київської губернської канцелярії щодо указу щодо ієромонаха Антонія Почеки.

1756 года мая в 30 д. по указу ея императорского величества киевская губернская канцелярия слушав сего ея императорского величества указа из государственной коллегії иностранных дел сего ж мця 26 числа в киевской губернской канцелярії полученного, бывшему в Варшаве киевскому иеромонаху Антонию Почеке, который отпущен оттуда обратно в Киев о должних им, иеромонахом, тамошним обывателям ста осмнадцати червоных и девяти тинфов, и о роздаче в те долговые денги заслуженного оним иеромонахом тамо на сентябрскую прошлого 1755 года треть жалованя и о протчем обявить и репортовать.

Закріпили Иван Костирин

Михайло Макаров».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 120)

№ 141
1756, червня 11 (травня 31). – Київ. – Рапорт київської губернської канцелярії до колегії іноземних справ.

«В гдрственную коллегию иностранних дел ис киевской губернской канцелярії

Репорт

Ея императорского величества указ из государственной коллегії иностранних дел от 13 априля сего 1756 года под нумером 317 отпущенной в обявленії бывшему в Варшаве киевскому иеромонаху Антонию

Почеке, которой отпущен оттуда обратно в Киев о должних им, иеромонахом, тамошним обывателям ста осмнадцати червоных и девять тинфов, и об отдаче в те долговые денги заслуженного оним иеромонахом тамо на сентябрскую прошлого 1755 года часть жалования и в протчем сего мая 26 числа в киево губернской канцелярії получен и потому ея императорского величества указу в изображеном в оном ответе реченном иеромонаху Антонию обявлено.

Канцелярист иеродиакон Венедикт.

Киев 31 маия 1756 года».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 120 зв.)

№ 142
1756, червня 18 (7). – Указ колегії іноземних справ.

«Копия.

Указ ея императорского величества самодержицы всероссийской из государственной коллегиї иностранных діл в киевскую губернскую канцелярию. К находіщейся в Варшаве здішней православной церкви отправлен бил напред сего из Киева иеромонах Антоний Почека, которой тамо и бил по прошлой 1755 год, а того 1755 года ноября 8 дні оттуда он отпущен обратно в Киев, а по отізде своем остался должен тамошним обивателем заплатить сто осмнадцять червоных девять тинфов, и хотя на заплату того своего долгу по данному находящемуся в Варшаве секретару посолства Ржичевскому писмянному обязательству обіщал денги переслать из Киева. Но понеже отсюда из оной коллегиї преведено через вексел к тому секретару посолства Ржичевскому на дачю ему иеромонаху на сентябрскую прошлого 1755 года треть жалованя за вичетом на гошпиталь девяноста сем рублев да на проїзд его из Варшавы до Киева и в награждение того, что он двух церковников содержал на своем иждивеніі сто рублев. А тот вексел секретарем посолства Ржичевским отсюда получен уже по отізде онаго иеромонаха из Варшавы того ради ныні посланному к нему, Ржичевскому, указу веліно из тіх денег ста девяноста семи рублев взять сиі, данние тому иеромонаху на дорогу двадцять червоных, а досталние роздат в помянутой долг, а сколко еще за уплатою оних в число више обявленных ста осмнадцяти червоних и девяти тинфов останется, о том бы прислал сюда извістие. О чем о всем киевской губернской канцелярії надліжит упоминаемому иеромонаху Почеки обявить, а когда от секретаря посолства Ржичевского о досталном долгу извістие пришлется, то об оном и киевской губернской канцелярії для взискания с него иеромонаха знать дано будет в Санктпетербург 13 апріля 1756 года

Василий Бакунин.

Протоколист Иван Артеміев.

Актуариус Иван Петров.

С подлинним сводил».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 121)

№ 143
1756, не раніше червня 10 (травня 30). – Указ київської губернської канцелярії.

«1756 года маия в 30 д. по указу ея императорского величества киевская губернская канцелярия слушав сего ея императорского величества указа из гсдрственной коллегиї иностранных дел сего ж мця 26 числа в киевской губернской канцелярії полученного, бившему в Варшаве киевскому иеромонаху Антонию Почеке, которой отпущен оттуда обратно в Киев о должних им, иеромонахом, тамошним обивателям ста осмнадцяти червоних и девяти тинфов и о роздаче в те долговие денги заслуженного оним иеромонахом тамо на сентябрскую прошлого 1755 года треть жалованья и о протчем обявить и репортовать.

Закріпили: Иван Костюрин

Михайла Макаров».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 122)

№ 144
1756, червня 18 (7). – Рапорт ієродиякона Венедикта, канцеляриста київської губернської канцелярії до колегії іноземних справ Російської імперії.

«В государственную коллегию иностранных дел из киевской губернской канцелярії

Репорт

Ея императорского величества указ из государственной коллегиї иностранных дел от 13 апріля сего 1756 года под нумером 317 отпущенной в обявленії бившему в Варшаве киевскому иеромонаху Антонию Почеке, которой отпущен оттуда обратно в Киев о должних им, иеромонахом, тамошним обивателем ста осмнадцяти червоных и девяти тинфов и об отдаче в те долговия денги заслуженного оним иеромонахом тамо на сентябрскою прошлого 1755 года треть жалованя и в протчем сего маия 26 числа в киевогубернской канцелярії получен и потому ея императорскаго величества указ в изображенном о всем реченном иеромонаху Антонию обявлено.

Канцелярист иеродиакон Венедикт.

Киев 31маия 1756 года».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 122)

№ 145
1756, листопада 14 (3). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького.

«По титлі архипастырской.

Всим кому о том відати принадлежати тем сие писание слишащим, а особливо честным Святомихайловского Киевовидубицкого монастира братьї Бжия благословения при нашем архиереиском желая, извістно с иним превелеб[ним] д: н: к: член Киевовидубыцого м[онастиря] началник архимандрит Леонтий Злотніцкий поданним нам пастиреві сего 756 года априля 19 доношением по причині всегдашней его болізни просил себі от того мнстра уволнения, на місто же его волею Видуб[ицкого] м[монастиря] правителем как он Злотніцкий, так и братыя того Видуб[ицкого] м[онастиря] просили опредїлить катедралного нашего м: пречестного иеромонаха Антония Почеку и потому его, Леонтия Злотніцкого, з братиею прошению. Мы, пастир, его, Леонтия, от того монастиря уволнив, пречестного иеромонаха Антония Почеку в тот Видуб[ицкий] м[онастир] того ж априля 26 дня правителем, хотя былы определили по данным нам, пастиреві, сего 756 года июня 5 дня того же Видуб[ицкого] м[монастиря] братия доношением предствляя его, иеромонаха Почеки, во всякой монастирской экономии и чиноположении церковной, тако ж и заводних мнстрских справах приліжное старателство просили его, Антония Почеку, во игумена тому Киевовидуб[ицкого] м[онастиря] произвесть. Якое прошение и словесно изшедшого октября 30 д. усугубляли. Для того мы, пастир, властию нам от Бга данною по оному братии Выдубыцкого м[монастиря] желанию и двократному прошению, оного пречестного иеромонаха Антония Почеку в Видуб[ицкий] м[онастир] по чиноположению церковному того же октября 31 д сего 756 года в тот же Киевовыдубыцком мнстрі во игумена произвели, и ему, пречестному игумену иеромонаху Антонию, все правление того Киевовыдубыцкого мнстра настоятелную власть вручили. Почему он прече[стний] игумен иеромонах Антоний в началі долженствует в церкві того Видуб[ицкого] м[монастиря] ко всеблагому Гпду Бгу о приношении обикновенних общих млтв иміти старателство и содержать оную церковь в надлежащом благоліпии особливо же в отпралении всіх діл мнстирских тщателнния и неусипния имити присмотр аки* добрий домостроитель* (*слова між зірочками написано двічі. – Ю. М.)*, всякие вні и внутр мнстра добрие устроевать порядки братию добрі смиренні богоугодно и по чину монашескому жительствующих в пристойной любві аки отцу чада содержать; противно же ділающих с приговором писменним началнійшой братиї и своею диецезиею правилно наказивать и смирять духом кротости, а о развращенних и наказаних неисправных доносить нам пастиреві и приліжное смотрение сим присутственні іміть, дабы вся Киевовидубыцкого мнстра братия церковного Гспду Бгу моления кромі благословной причини не оставляли и без відома з монастира не отходили, тако ж по мирским домам не скитались, в гостях нигде не были, и в себе оных без дозволения его прече[стности] игумена Антония не іміли, в протчем же всем ему прече[естности] игумену исправлятся по закону Божию правилам апостол богоносних отец, духовному регляменту, указам высокомонаршим, нашим пастирским предложениям, и по силі сей данной грамоті не-

премінно, и быть ему образом добродітелного и воздержного жития, да тако за труди своя вінец блаженства от руки Господней купно со всею во Хрсті братиею восприимет глаголюще «Се аз и діти, яже ми даде Бог». О чем будучи извістни честная братия того Киевовидубицкого мнстра должни ему пречестному игумену иеромонаху Антонию всякое при подобоющей чести отдавать послушание без роптания, и вся по благому его совіту дійствовать вознамение же того нашего пастирского опреділения сия грамота ему пречестному Киевовидубыцкому игумену иеромонаху Антонию за подписание руки нашея архиерейской канцелярії печати катедралной выдана в катедри нашей м: к: 1756 года ноября 3 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 123 – 123 зв.)

№ 146
1756, грудня 22 (11). – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького.

«Пречесному Святомихайловского Киевовидуб[ицкого] м[онастыря] игумену иеромонаху Антонию Бжия etc etc.

Понеже превелебний д[уховной] н[ашей] канцелярії член оного Киевовидубицкого мнстра началник иеромонах Леонтий Злотніцкий от того началства по прошению его уволнен, пречестность же ваша по желанию того мнстра братьї в тот Киевовиду[бицкий] м]онастыр] во игумена нами призведений, того ради пред[стности] в[ашей] за получением сего н[ашего] пастирс[кого] указа все так мнстрское, яко и церковное добро, до остатка описать, и приняв в добропорядочное смотрение того м: правление содержать по описі, как надлежит, и по данной пред[естности] в[ашей] грамоті дійствовать. Опись же переписав надвое, з закріпою пречестности вашей и началнійшей братиї едну прислать в катедру н[ашу] для відома, а другую – при монастирі содержать, дабы братыя оного Киевовыду[бицкого] м[онастыря] пред[стности] в[ашей] были послушни и доволное во всем яко началнику своему чинили повиновение.

О том им особенно нашим пастирским предложено указом из к[анцелярії] н[ашей] м[итрополитанской] к[иевской] 1756 года декабря 11 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 124)

№ 147
1756, листопада 14 (3). – Київ. – Указ київського митрополита Тимофія Щербацького.

«Честный Киевовыдубыцкого м[онастиря] братиї Бжия благословения при нашем архиерейском желая, предлагаем понеже от нас пастира превелеб[ний] н[ашей] к[онсисторії] член Киевовидубыцкого мо-

настира началник архимандрит Леонтий Злотніцкий по прошению его от началства оного Выдубыцкого мнстра уволнен, на місто же его в тот Выдубыцкий мнстр честний катедралного нашого монастира иеромонах Антоный по неоднократному всіх вас прошению сего ж 756 года октября 31 дня в тот же Киевовидубыцкий мнстр во игумена произведен, для того честностям в[ашим] с получения сего пастирского нашего указа ему пречестному игумену иеромонаху Антонию подобающую честь и должное во всем повиновение яко началнику своему отдавать пастирско приказуем из катедри нашей м[итрополитанской] к[иевской] 1756 года ноября 11 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 124 зв.)

№ 148
1757 р., червня 29 (18). – Київ. – Пропозиція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія Почеки щодо ієродиякона Нектарія.

«Пречестному Киевовидубицкого мнстра намістнику иеромонаху Иессею со всею братиею

Предложение

Доволно извістно всей братиї Киевовидубицкого мнстра, что я по своему снисходителству иеродиякона Нектария с неподобного человіка зділал подобним, чего он как видимо нимало не чувствуя, не відаю с какого своего ухищрения и обиклой завзятости, знать то уже не оттеперь безумние свої ділает тайно пронирки, с которих и явно другие начал оказивать, ибо вчерайшего дни вечеру, то есть сего юня 17 дня, когда послал я к нему сторожа Ивана з конюхом Матвием Шкуркою, чтоб ему, Шкурци, он Нектарий дал по контракту заслуженного рубля денег, кой сторож когда пришел к нему Нектарию и обявил мой приказ, то он Нектарий невідомо почему начал с великою яростию на них кричать, и многие ричи противние чести моей произносить, между которими и такие именно, что якоби он Нектарий доволно відает, что сторож Иван знает какими тайнами вилазками до моей келиї приводить и виводить, а сверх того и тое сказивал же, что же не толко он один, но и другие братия знают, да и не толко де то, но и болше, и уже де с нас в общи и пункта написани, толко де ожидаем времени когда подать, сказивая при том помянутому сторожу: «Иди своему гспдину скажи, я де не опасаюсь ничего, что теперь говору тое и завтра скажу». Якие его Нектария всі виш прописанние річи противние слишали иеродиякон Анемподист полатний, соборний писарь и другие кої всі могут по совисти кто з них что слихал засвидителствовать. Того ради братиї чрез сие прилижно рекомендую, часто упоминаемого иеродиякона Нектария призвав в собор обовсем вище писанном допросить обстоятелно, с какого он резону такие непотребние річи говорил, и от себе ли тое вимислил или с чиего наущения, и может ли он конечно доказать, то пущай и доказует. Буди

же б тім своїм річам могл потаїтся, то и тіх всих, кої таковие от него непотребние произнесенние ричи слихали, во свидітилество допросить же обстоятелно под совістию, а по окончаниї всіх подлежащих обстоятелств хто явится виновен, с таковим поступит как напрасним затійщиком и поносителем чести началнической (да и другими буди покажется равними ж согласниками виновнаго), как самая истинная правда велит, ибо ежели еще и сие легко будет виновному и согласникам его ж оставлено, то наконец и болшие могут воспослідовать (от чего Боже сохрани) между братиею да и мною самим возмущения, а вишшой команді непотребние затрудения, чего я и преминуть не оставлю, ежели паче чаяния вся братия сами между собою подлежащаго не учинят поносителем чести моей наказания. Юня 18 дня 1757 года.

Киевовидубицкого мнстра игумен Антоний Почека

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 60)

№ 149
1757 р., червня 30 (19). – Київ. – Відповідь ієродиякона Нектарія на пропозицію ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумена Антонія Почеки.

«1757 года июня 19 д. на присланное сего ж июня 18 д. от его високопреподобия гспдна нашего отца игумена Антония Почеки его превелебию отцу намісніку иеромонаху Иессию со всею братиею предложение

Ответ

1

Сего июня 17 д. прислан был с покоев сторож Иван с конюхом Матвием Шкуркою с приказом, чтоб ему конюху Шкурци дал я по контракту заслуженого рубля денег, на что я ему сторожу с конюхом ответствовал, что теперь позное время денег у мене некаш, а казначей теперичи за рублем в церковь не пойдет, прийди де завтра, на что конюх сказал: «Добре де, дак я завтра прийду», кой сторож в противность мні говорил так: «Могл бы де ты и теперичи дать денги, да толко де тебе выжу, что за болізнию не можеш и на силу де на ногах удержатся».

2

Которие слова я от него сторожа послихал, бранил его сторожа при том же конюху так: «Ти де пришов скурви сине мене здесь пересмотривать и в противность мні говориш, а себе де не відаеш, что ти, будучи сторож, імеш тайние вилазки, которими приводиш и выводиш».

3

Когда гспдн положится спать, то он Иван сторож приходит к полотному, которого сторожа полатний напоїт доволно с тим и отправыт, а посля по его сторожа совіту и сам полатний вечерной дабы с келлии невидомо куди отходит, и тое пред сим не однократно бывало, что он, полатний, невідомо куда с вечера пойшовшы, до полночи, а иногда и чрез цілую ноч в келлиї не бывал. А нині в сей Петров пост он, полотний, з

вечера як пойдет, то я слишу, а где ходит не відаю, и когда прийдет не слишу, что оной сторож Иван надежно доволно відает, понеже то с его совитом дилается.

4

И когда я с оним Иваном сторожем ссору иміл, то таковие вылазки виговаривал, а не какие другие, как то в том предложеніі означенно, якобы я говорил, что он Иван сторож знает какими тайними вилазками до келлиї игуменской приводить и виводить.

5

А что я говорил, что не толко я, но и другая братия знают, да и не толко то, но и болше, о чем уже в нас пункто написанни, толко мовчем до пори, то я ти річи говорил о непотребних полатного побочних росходах и монастиру о убыточних, о чем никоторая братия иміла представлять, а о ніяких инних, на что и совістию подтверждаю, к господской же чести и власти я в том ссори ничего не толко не говорил, но ниже мислил, на что за востребованием и придасти готов.

6

Что же в том же предложеніі наконец упомянуто, яко бы я сторожу говорил: «Иды де своему гспдну этое скажи, я де не опасаюсь ничего, что теперь говору, тое и завтра скажу», то я таковых річей (кромі, что конюху Скурки сказивал: «Иди гспдну обявы, что теперь у мене денег нема, завтра прийдеш рано возмеш денги», на что оной конюх Шкурка сказивал: «Добре де, дак я завтра прийду») не произносил. Который мой ответ его превелебию отцу намістнику иеромонаху Иессию с пречетнийшим собором почтеннийше представляю выше писанного года, мца и дня.

Иеродиякон Нектарий, шафар.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 61 – 62)

№ 150
1758 р., травня 27 (16). – Київ. – Пропозиція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Антонія монастирській братиї щодо дотримання дисципліни.

«Пречестной Киево-Видубицкого мнтря братиї

Предложение

Бгу противная, а чину монашескому весма вредителная в Киевовидубицком мнтрі изявилась новина, что иеромонахи и иеородиакони так помішались в служеніі седмиц, что дружка на дружку слагаючи, всі служения седмичного убегают, а то как вижу ділается не чрез что инное, как чрез единое непрестанное пянство, за что даби и мні за то не дать пред Бгом ответа, всім нам кріпчайше подтверждаю, впредь седмиці содержать без и малійшей отговорки ниже слидующим порядком: иеромонахам: 1. иеромонаху Мелетию, соборному старцу; 2. иеромонаху

Мефодию, уставнику; 3. иеромонаху Стефану, эклесиарси; 4. иеромонаху Иосафу, казначею; 5. иеромонаху Иоїлу; 6. иеромонаху Ианнуарию; иеродиаконам: 1. Иову; 2. Нектарию, шафару; 3. Иринарху, трапезному; 4. Афанасию, пекару. А ежели паче чаяния и сие кто могл презрить, с таковим яко преслушником поступленно будет без и малійшаго пощадиния, и сие предложение пры собранії всим в слух вичитав, чинить по оному непремінное исполнение. 1758 года мая 16.

Киевовидубицкого мнстра игумен Антоний».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 58 – 58 зв.)

№ 151
1758 р., грудня 21 (10); 1761 р. травня 23 (12). – Грамота молдавського митрополита Даниїла

[Дании]л […][тома]ровский, хотинс[ки]й и всі[х] […]

По дару и власти Престаго и Живот[во]рящаго к[реста] смирению нашему от великаго архиерея Гпда наше[го] Хрта, явясь у смирения нашего сей бгобоязливий м[у]ж имянем Иоанникий с прошением иерейскаго сана от смирения нашего, чего мы онаго подробно испитав по бжественным правилам и по представленному им от его дховника свідителству сперва поставили его чтецом, поддияконом, диаконом и совершенним иереем здесь в мнтирі имян[уемым] Верхним скитом, в церкві преподобния Параскевиї в области світлийшаго хана, и дали ему дозволение и блгословение служит Божественную литургию, крестить, вінчать и всі иерейском сану принадлежащие службы отправлять, во вірност чего и сия ему от смирения нашего дана грамота за печатю нашей митрополиї и за нашим собственноручным подписанием. И где ему ни случится быть, везди его почитать и признавать избранным со судом святыя Церквы и слугою Божиїм, аминь. 1758-го года декабра 10 дня.

В подлинной подпись таков:

Даниїл, митрополит проевлавие

С волоского переводил титулярний совітник Иван Корбей

Запис на звороті: […] нашем пришол честний отец […иером]онах Иоанникий прошением дозволения и блгослове[ния] […] исповідивать. Мы онаго испитав по науки и по знанию, и нашед его достойним, дали ему дозволение и блгословение испитивать мысли человические, кто к его честности придет исповідиватся и по бжественним правилам налагат епитемиї. 1761-го года маия 12 д.

Даниїл, митрополит проевлавие».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 2 – 2зв.)

№ 152
1760, травня 13 (2). –
Указ київської духовної консисторії.

«Указ ея императорского величества самодержици всеросийския митрополиї Киевской из консисториї Киевовыдубицкого монастира братиї, сего 760 года априля 24 преосвященний Арсений, архиепископ митрополит киевский и галицкий и Малия Росиї, писменно дорученою резолюцию приказал духовной консисториї определіт в оний Киевовидубицкий монастир правителем Святотроицкого Густинского монастира началника архимандрита Митрофана Горленка, коему и в консисториї его преосвященства имел засідание, а в оний Густынский монастир игуменом катедралного его преосвященства намістника игумена Иосифа Миткевича, коему быть и намістником катедралним и присудствие в консисториї іміть попрежнему, и игумену Киевовидубицкого Антония у полтавский Крестовоздвиженский монастырь игуменом в коем за изменствием игумена нині ніт, а пока оний архимандрит Митрофан з Густинского в Киевыдубицкий монастир отправится, то ему, игумену, Антонию попрежнему в консисторию к присудсвию по ділам, кромі тяжебных с ним, с того Видубицкого монастира ездить и о вишеписаном, в чем до кого надлежит с потребних обстоятелствах указ ея императорского величества немедленно послат, и во исполнение оного его преосвященства приказания по определению духовной митрополиї киевской консисториї послан из той консистории К оному архимандриту Митрофану ея императорского величества указ о определению в тот Киевыдубицкий монастир правителем, по імінеї ему в консисториї его преосвященства засідания, и тут же указом веліно ему, архимандриту Митрофану, прибить на поезді того Густинского монастиря в Киев и явится в духовную консисторию, и потом, вступя ему в оний Киевидубицкий монастир, и засідание в духовной консистории іміть, а притом того Видубицкого монастиря церковное монастирское добро в свое смотрение и управление от определенного в тот Киевовыдубицкого монастиря правителя, катедралного иеромонаха Варфоломея принят по описі, по якой он, Варфоломей, тое добро принимал, и по якой примет, такую на двое переписав и своею и оного правителя и вашими руками закрепив, едну при монастирі оставя, а другую – в духовную консисторию при доношениї прислать. К оному же правителю Варфоломею указ послан, по которому велено ему все того Видубицкого монастиря церковное и монастирское добро ему, архимандриту, издат и в катедральний монастир на требование приездит, а к вам сей ея и[мператорского] в[еличест]а указ духовной к[онси]стриї о том для відома и даби ви оному архимандриту Митрофану должное послушание и повиновение яко настоятелю своему отдавали и все по благому его совіту безропотно дійстовали, посилается, и Киевовидубицкого монастиря братии о том відать и чинить.

По сему ея и[мператорского] в[еличеств]а указу по получениі сего репортовать.

В подлінном подпис таков:
Давид, архимандрит Киевобратский.
Катедральний наместник игумен Иосиф.
Протопоп Киевоподольский Роман.
Судовий писар, иеромонах Ияков.
Реент Федор Білавский.
Канцелярист Иван Велічковский.
1760 года мая 2 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 129 зв. – 130. – Зверху документа є запис: «Получен того же мая 4[…]»)

№ 153
Середина XVIII ст. – Київ. – Реєстр речей ченця Венедикта та інших.

«Реестр полатнический церкви.
Шуба смушева кытаем покрыта.
Шуба смушева мохубром покрита.
Медвеже одіяло полусуконною вышивкою покрита.
Обранье зелене одно.
Пуздерко одно, з чермерка (?) фляшам (?).
Панчохи чорные одни.
Пановка (?) мідная одна.
Юпка бабайкова под старим кошечим хутром одна.
Брукавок кошачий один.
Шапка чорная смушева з опушкою тхоровою.
Мантия одна.
Рушников простих білих два.
Рубашка одна.
Пуховык один.
Одіяло красного московского сукна одно.
Подушечок чотыри.
Тестамент под золотом один.
Псалтир чверткова одна под золотом.
Патерик чвертковый один.
Всі сии книги в красной оправі.
Икона трех святителей Афанасия, Анатолия и Кирилла.
Икона в пуделкі зашилоск (?) изображения.
Престыя Бцы с младенцем.
Икона складанка обложена сребром визолоченна Престыя Бцы с едного боку, з другого боку икона Иоанна Предтечи под сребром вызолочено.
Икона Прчтыя Бцы воплощения полуякушевая (?).
Икона Сошествия Стаго Духа Святого.
Икона изображения Спасителя и Бгоматере на полотні.

Сундук замкненый и что в нем не смотрено.
Распятие круцікфикс різаное одно.
Подсвіщник мідный болшой один с счипцами.
Ножныці одни малие.
Нож простий с віделками один, секира одна,
Чернилниця оловяная одна.
Стакан оловяный один.
Палка красная з сталною головкою лаком наведена одна,
Корінница деревяна одна.
Панчох старих одна пара.
Тертушка новая деревяная одна.
Зверцадло получветрковое одно.
Наволочка кожана телячая одна.
Полотна на клеенку на стол.
Ящик дубовый с оковкою один.
Коновка старая одна.
Ляхтарня одна.
Мисок зелених дві, талірок деревених дві.
Реестр вещей Венедыктових
Ряска камнотна стара одна.
Шуба начосная стара одна.
Свита простого сукна білого одна. Свыта чорна одна.
Килим один, подушечок дві.
Рушников старих три.
Чобот дві пари старих.
Черевики стари одни.
Образов печатних бумажних 15.
Лихтарня одна.
Сокіра одна.
Сия опись вещей переведена начисто
подписал иеромонах Дормидонт».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 110 зв. – 111 зв.)

№ 154
Друга половини XVIII ст. – Чернетка листу керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до слідчих Стефана Барановського та Йосифа Шкляревського.

«Блгородныя достойнопочтенныя гспда слідователі Стефан Барановский, Иосиф Шкляревский.

По данной инструкції блгородиям вашим и освідітелствования грунтов мнстиря дівичого Вознесенского зо всіми их поміжщиками, в полку Киевском находячимся, по крепостям обоїх сторон, в том числі изволили по представленным крепостям от мнстиря Киево-Вы-

дубицкого иміючого поміжство з ним же дівічим Вознесенским мнстирем освідітелствование учинит в сходящихся грунтах их дівічого мнстиря села Ходосовки з грунтами мнстиря Киево-Выдубицкого села Лесников, между которими граница изстари по крепости их дівічого мнстиря положена так: по (…)* од мосту Королеваго згори вниз аж Ветою до болота Лісницкого, Подгорицкого, Безродицкого, тим болотом на низ (…)* которое грунт Ходосовский и городище, притягающи до Плоской сіножати, яко согласуя кріпость мнстиря Киево-Выдубицкого против знизу […] трох тим болотом дівічий ж Вознесенский мнстир оставя в Ходосовскую старинную дуктовую кріпост також през мнстиря Киево-Выдубицкого той согласующую против речки Вети, Ветою ж ити немало аж до Королева мосту, от недавного (…)* сінокоси, прозиваемые Лісницкие, в ліса мнстиря Выдубицкого изстарі по крепостям по нні владімые гвалтовне впиратис и спор чинит, о який прежде сего чрез высланый от его ясне в Бгу преосвященства отца и архипастира нашого м. : к. : г. : им. : о. (?): кир т. щ. двома депутами слідствие чинено было, толко ж за недоказателством дівічого Вознесенського м[онастиря]: оное тими депутатами неприокончоное оставлено. Той мнстир Вознесенский дівічий в противность (…)* своей той грунтов дуктовой кріпости змыслів ніяким голословным в (…)* мнстиря Киево-Выдубицкого Лісницкого и Гнилецкого, именно починая болотом в тое от прописаного Королеваго мосту в річку Поросятинку, в котором місті от оного грунта (…)* м. и. в. Вербицу, гді старинная граница грунту Лісницкого з грунтом идет к Невіщиному перевалу и оной своей не по крепостям, по голословной чинимой дукті немало прописанніх лісов и сінокосов, прозиваемі Лісницких, изста[ри][…] по кріпостям м. и. в. надлежащий (…)* […] тими (…)*[…] владів[…]»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 185-185 зв. На полях арк. 185 зв. є вставка, але не вказано, в яке місце її вставити: «в універсалах гетманских пред тим довольно изяснено»)

№ 155
1764 р., січня 15 (4). – Донесення літківського священика Григорія Мринського архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Митрофану Горленку

«Високопреподобнійшему гпдну нашему отцу архимандриту Митрофану Горленку, духовной митрополиї киевския консисториї члену

Всенижайшое доношение

В церковь Сто-Николскую літковскую виданное покойному тестю моему, иерею літковскому Тимофею, стое миро по ннішное время все сойшло. Того ради вашему высокопреподобию представляя, всенижайше прошу кому надлежит повеліть з монастира стого мира мні в вишпрописанную литковскую церков видат високомилостиво не оставить.

Вашего высокопреподобия в вишписанном просит
иерей літковский Григорий Мринский
1764 года генвара 4 д.
№ 4».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160 – № 244. – Арк. 64. Записи: «Подано генв. 4 1764 году», «Видать мира стаго 1764 года генвара 4 д.)

№ 156
1769 р., жовтень – Донесення ієромонаха молдавського Пуцентелієвського монастиря Іоанікія в київську губернську канцелярію про бажання прийняти російське підданство і оселитися у Свято-Михайлівського Видубицькому або в будь-якому іншому монастирі

В Киевскую губернскую канцеляр[ию]
Всенижайшое доношение

Родом я, нижайший, полской области з містечка Почаева, сын тамошнего сщенныка уже умершого Ныколая блгочестивого, при котором моем родителю изучился руской грамоти и дошедши літ совершенных на жителствующем же в оном містечки Почаеви дівици Анастасиї женился и находился при оном родителю моем за господара, а когда оной родитель мой поменутій иерей Николай умре и реченная жена моя Анастасия изомре, то восприял я намірение получить монашеский чин. И потому зашедши волоской области в мнстир прозиваемий Пуцентель и тамошным игуменом иеросхимонахом Григорием пострижен в монашеский чин и насичено мні имя Иоанникий, а мирское мое было имя Иоанн, прозвание Матковский, от роду імію літ боліе 80. Посля же того воспріятия мною в предписанном Пуцентелиевском мнтрі монашеского чина, с прошения моего в 1758-м году декабра 10 д. преосщенным Томаровским, Хотинским, всіх Дунайских и Дністровских берегов, проевлавие митрополитом Даниїлом произведен перво в ченцы, в иподиаконский и дияконский чини, а потом рукоположен во иеромонаха с учиненным мні от оного митрополита Даниїла блгословение литургисать […]обряди […] и испові[дь] […] [о чо]м явствует с [из] ложенной при сем ко ус[мот]рению киевской губернской канцелярії оного митрополита Даниїла копиї грамоти с волоскаго на руский диалекта, здешней киево-губернской канцелярії титулярным совитником гспдном Иваном Корбеем переведенной. И понеже под ннішное военное время в состоящих в Волоской области мнстиріх и обителех ради чинимаго от бісурман на хртіян и на віру Хртову ужасного гонения монашествующим никакими мірами ужить отнюдь не возможно, для того и я с предписанного Пуцентелиевского мнтира принужден сойтить. И сего 1769-го года в сентябри мці пришел в Россию и желаю вічним быть рабом высокославной всероссийской ея императорскаго величества и

законного ея императорскаго величества высокославного всероссийскаго престола наслідника его императорскаго высочества державі и в том выполнить присягу. Того ради, киевской губернской канцелярії всенижайшее прошу к таковой указной повелінной присяги повеліть мене нижайшого привест, а по приводі к оной, при особливом той киево-губернской канцелярії писменном виді куда по высочайшим ея императорскаго величества указам повеліно или в желаемій мною здешній Киевовыдубицкий мнстир на довічное житие отправить, и о том учинить млтивое блгоразсмотрение и опреділение. с

Иеромонах Иоаникий

1769-го года

Октября___ д.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160 – № 244. – Арк. 1)

№ 157
1769 р., грудня 25 (14). – Київ. – Думка («мнение») духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря

«1769 года декабра __ д. духовний Сто-Михайловского Киевовидубицкого монастиря собор слушав доношения его високопреподобию гпдну отцу игумену Иякову, сего декабра 7 от священника ярославского Трофима Слодницкого поданного, в коем он написал, хочай де он, Слодницкий, и трудил его високопреподобия гспдна отца игумена устне, о дозволеній ему, Слодницкому, у винокурны горилку ділать, а однаково по словесному его, Слодницкого, прошению ніякой резолюції не здіалося, яко то еще тогда к вироблению горілки не увесь прибор бил, а нинича як уже винокурня достроїлася, казан куплен и посуд увесь до винокурения горілки изділан, яко де ему, священнику Слодницкому, резонной винокурни из четвертой части доходу из женою и дітмы впред пропитатись весма не можно. Для того тем доношением его высокопреподобия гспдна отца игумена он, священник Слодницкий, просил дозволит ему, Слодницкому, для домашней его необходимой нужды горілку ділат. А понеже, как он, иерей Трофим Слодницкий, так и прежде бивший в сели Ярославки священник Евстафий Коколницкий, состоя при своем приходи до сего доволствовались за діло служения безнужно от своїх парохоян взимаемих приходами и паханим монастирской земли и сінокосом, и что и поселения свої іміют на монастирской земли, не требуя от монастиря дозволения на устроение себі винокурень, почему ежели нині оному иерею Слодницкому дозволить в Ярославки іміть винокурню и производить винное курение, то неминуемо слідоватимет таковое ж учинит дозволение и прочим под відомством монастиря Видубицкого находящимся священникам, с чего монастиря Видубицкого с отчинним шинкам будет происходит подрив и убиток, ибо каким нибудь хитро умишленним способом священникы свої вінници возимів,

будут и от себе в селах продавать горілку всякообразно потаемно. А яко прошлого 1761-го года сентября от 12 д., состоявшимся от бываго в Малой Россиї гетмана графа Кирилла Григориевича Разумовского универсалом, во всіх малороссийских полках публикованним повелино, даби винное курение и содержание шинков в Малой Россиї попам, купечеству и всему посполитому народу запріщено било, но первие должны содержание свое иміть от парафиї, другие промысл для своего препитания от купечества, а послідние от земледілия и скотоводства.

Того рады приложили мніние, что за силу оного гетманского універсала и прочих предписанних обстоятелств, слідует в прошениї помянутого ярославского священника Трофима Слодницкого учинит отказ, и как в Ярославкы вінници устроевать, так и винокурения производить, даби с того по предписанному монастирским шинкам не било порядку и пакостей, а прочим владіния монастиря Видубицкого священником таковими ж, как и Слодницкий, неділнимы прошениямы утруждать повадкы не было, вовся дозволять не надлежит, и о том для извістия ярославскому правителю иеромонаху Исайи ордером предложит, а потом для знания ему предписанного гетманского універсала во всіх Малороссиї полках в 1761-м году публикованного сообщить копию. И сие мніние под особливое его високопреподобия гспдна отца игумена Иакова благоразсмотрение духовний собор предает всеблагопочтеннійше. 1769-го года декабра 14 дня.

Намістник иеромонах Иоанникий.

Соборний старец иеромонах Спиридон.

Духовник иеромонах Парфений.

Иеромонах Гавриїл».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160 – № 244. – Арк. 91 – 92)

№ 158
1771, вересня 6 (серпня 25). – Київ. – Рапорт Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гпдну Свято Михайловского Киевовидубіцкого мнстря отцу игумену Иакову

Репорт

Високо славния памяти о святоусопших великих российских князей, и Всевода Ярославовича и Гриковича на опріделенной мнстру Киевовидубицкому, которих оний мнстр в 1070 году и устроен, и потом за бытия Малия Россиї под державою Корони Полской, разних королей полских привилегиями по благоприсоединению оной Малой России под высокославную всероссийскую ея императорского величества височайшого престола державу высочяйшими государственними грамотами и гетманскими унівірсалами, другими старинними дуктовими урядовими кріпостями утвержденних землю, називаемой Зверинской,

на которой и сей Киево свято Михайловский мнстр устроен; неподалече сего же мнстря вгору ріки Дніпра над самою рекою под горою, издревле и понині бывал шинковой питейной дом названный, против болшого Неводницкого шинку, малий, от которого от спроданого вына и других напітков мнстр Видубицкий иміл прибиток. А сего 1771 году по содержаемых в городі Киеві от моровой язви опасности, егда находившийся в тому малому шинку шинкару жителю слободи Зверинской поддание сего мнстря Михайло Гончар з женою его заболів, от той же моровой язви як по особливому допущению Божескому едно по другому померли, то с того по освидітелстованию подлікарскому при певних (?) опасностях (?), якобы они с моровой язви померли, с приказания находящегося в городі Киеві по имянному ея и. ва указу, до прекращения тои силной болізни лейбгвардии гпдна майора Михаила Иванович Шипова киевским полицмейстером пп. оный Шипов со всім того шинкаря имуществом и сего августа 11 д. сожжени и потому мнстр Выдубицкий приходящих от оного шинку прибитков лишился. Того ради вашему высокопреподобию под благоразмострение и определение сим покорнейшее представляем

вашего высокопреподобия нижайшие послушники
Иеромонах Спиридон.
Иером. Парфений.
Иерод. Нектарий.
Иеромонах Гавриил.
Сей подлинный репорт отдан повіренному П: Зубковскому.
1771 году августа 25 д.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 146 – 146 зв.)

№159
1771, січня 11 (1770, грудня 31). – Київ. – Рапорт Якова, ігуменаСвято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Понеже здешный літковский правитель иеромонах Иосиф пред сим чрез присланное ко мны в Выдубицкий мнстыр, а здесь в Літках чрез подаванное, якое ему обратно отдано, сего декабря 23го прошения писменние, а потом и словесно сего ж декабря неоднократно просим прилежно его, Иосифа, с правительства литковского снять, и определит в другое какое послушание. Сверх же того от него от него правите**ль** на собратию с ним в месте в одном дворе в Літках жительствующих в послушаниях, а от тих собратий, и от дворовых людей да и от литковских нікоторых жителей на него, правителя Иосифа, жалобы произошли, и от наместника Выдубицкого монастыря иеромонаха Иоанникия сего ж декабря 24 о том же и о прочем рапортовано. Чего всего в подробныя разбор естли выступать, то и с того излишния и безполезния только затруднения, и в домостроителстви остановка, и убытки ненаградимыя произоити могут, как

то уже по видимому за произошедшими взаимными жалобами, и раздорами и происходят. Тое же все прекращено удобно быть можеть, если он, правитель Иосиф, по тем его прошениям от звания правителского снят и уволнен будет. Того ради его, правителя Иосифа, от звания в Летках правительного по его оным прилежным прошениям, и в прекращение оных взаимных жалоб и раздоров, снять и уволить. А яко под нынешнее время, и по несвободному чрез учрежденний между Киевом и другими містами моровою язвою зараженными, и между незараженными містами кордон, до Киева з Літок, и с Киева пропуску, не місто его, правителя Иосифа И ніт кого здесь настоящим над здішным містом Літкам принадлежащим до него селами Свиноедами, Гутою, Рожнами, и Осокорками, правителем определить, находится же здесь Выдубицкого мнстыря намістник иеромонах Иоанникий з минувшего сентября мсця, и ему по нынешним оным обстоятелствам в мнстырь отсель отбыть донеле в Киеве и околичних містах моровая язва перестанет, и свободный до Киева будет пропуск, не можно и не свободно; для того донеле по свободном будущем в Киев пропуске настоящий в Літки правитель определен будет. Ему, намістнику иеромонаху Иоанникию, призваний намістником управлять, и всім до звания правителного касающимся. И во первых принять от оного иеромонаха Иосифа всі у него должние быть, и имеющиеся писменные діла, и все мнстырское движимое и недвижимое добро по описям, сличая с прежными оние. Ему же Иосифу звание ему порученное и в его смотренії бывшое, и быть должное, дать должный и надлежащий во всем отчет, и того всего прием и здачу и отчет порядочно и непродолжительно учинить. А как скоро того всего прием, и здача, и отчет окончен будет, о том всем, и что потому окажется, ему, наместнику, и иеромонаху Иосифу, и кто с ними притом всем будет обстоятельно и подробно мні представит. Почему намістнику управляя всім и до звания правителского касающемся и пребывание уже іміть в оной келії, где оный иеромонах Иосиф ныне жительствовать будет. А как и ему, иеромонаху Иосифу, не будучему ему правителем, по предписанным обстоятелствам в мнстырь для определения ему тамо иного послушания, отправитись не можно, для того и ему, Иосифу, здесь же, и дотоль же проживать; проживая же, дабы празден без послушания не был, исправлять ему, Иосифу, безпрекословно до общебратственной ползы касаючоеся все тое, что от него, намістника, приручено, и так по всему, как приказано будеть. А во первых велеть ему, иеромонаху Иосифу, опись учинить в сем здешным до Літок, и до выше означенных сел по крепостям надлежащим землям, и состоящим на них угодиям; и что с тих угодий по тем кріпостям во владіній Выдубицкого мнстыря состоіт, и что смежным владільцами завладіно, и от коего времени, и что с тіх же земель и угодий под точным (?) мнстырским владінием состоит, и до мнстырского здешнаго дворца принадлежит и управляется; и что с тіх земель и угодий под ним из жителей літковских, и оных селян, подданых монастырских, и почему по надачи ль от мнстыря или то скуплі какой состоит, и ті жители подданние здешние ль с предков своих жители, или отколь и как давно зашедшии и прежде

прибытия сюда на жителство в каких званиях и где были, и имiют ль на то писменные виды, и если имiют, оных по усмотрению востребовать и с них точния списки взять и к представлению мнi, и прочое к тому касающеся учинить. И тое все ему, иеромонаху Иосифу, яко здесь на правителство будучи, распознавшему уже нiкоторыя окрестности, исправить рачительно, обстоятелно и вiрно, в ползу и в незабвенную прислугу обители. Якое того всего описание может послужить кромi прочаго и к поправлению здешной мнстырской экономии, и к облегчению подданных, о яком облегчении они стужателно и просят писменно и словесно. Сие ж опредiление оному намiстнику и иеромонаху Иосифу, и здесь находящейся собратiи и кому еще надлежит для ведома, и для исполнения и поступления им наместнику, и иеромонаху Иосифу по предписанному и обявить, и из сего им для незабвенной памяти списки взять.

1770 года, декабря 31го дня в Лiтках.

В подлинной подпись таков:

Киевовыдубицкого Всеволожя Святомихайлова мнстыря игумен Иаков.

Сыя копия гспдну отцу намiснику выданна 1771 ген. 30, которую с подлiнником таковим опредiлением сводыл Киево-Выдубицкого мнстря писар Артем Левитович.

Первой связки 1771 года № 30.

Получено от его высокопреподобыя отца игумена Иакова 771 года генваря 3д.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 132 – 134)

№ 160
1771 р., серпня 25 (14). – Рапорт ієродиякона Лаврентія ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову Воронковському про відправку в монастир м'яса з убитого кабана і з проханням з цього приводу отримати квитанцію.

«Высоко преподобнiйшему господину Свто-Михайловского Киево-Видубицкого мнтря отцу игумену Иакову

Репорт

С иміючихся при лисницком мнстрском дворци сажевих свиней убито одного кабана, с которого мясо до остатка к слидующому празднику в мнстр посилается, сало ж отсоливши, оставлено для росходу в дворци. Прошу вашего високо преподобия кому надлежит означенное мясо приказать принять и в приеми мнi квитанцию видать. 1771-го году августа 14 д.

Вашего високопреподобия нижайший послушник

иеродиакон Лаврентий.

Прописаное в сем репорти мясо з одного кабана в цiлости мною принято в палату мнстрскую, кроми сала да колбас, в чем и росписался.

Палатний иеромонах Силвестр».

(НБУВ – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 31. Запис: «1771 года августа 14 д. принял присланное с роспискою, на сем и записать в книгу выдав квитанцию»)

№ 161
1771 р., вересня 3 (серпня 23). – Київ. – Донесення лісницького шафаря Семена Добровольського ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«Высокопреподобнійшему гпдну Сто-Михайловского Выдубицкого монастыря отцу игумену Иакову

Доношение

Понеже на выділку сивухи в винокурни при лісницком дворці состоящей, уже в исходи жито, покупаемое мною, и борошно является, и на покупку оного жита денег не имієтся у мене, для того вашего высокопреподобия покорнійше прошу для той покупки на выділку в лісницкой винокурні сивухи, жита и прочого с казни мнстрской выдать денег рублей двадцять кому подлежит повелить, а притом не повеленоль будет мні з взимаемой десятовидерной с кадки сивухи взимать половинной части, то есть ділать двойную горілку, яко на сивуху нынішнего времени во всіх принадлежащих до лісницкого моего шафарства шинках и мало нит сходу, высокомилостивою на сем снабдить мене резолюциею вашего высокопреподобия прошу.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник

Семен Доброволский, шафар лісницкий.

1771 году августа 23 д.

№ 2932».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 66. Запис: «1771 года августа 23 д. по сему денег на покупку жита выдать двадцять рублей, а по сколко видер брать, о том учинить в д. разсмотрения»)

№ 162
1771 р., вересня 4 (серпня 24). – Рапорт послушника ієродиякона Іосафа ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову Воронковському з проханням передати в монастирську казну 16 рублів і 50 копійок.

«Высоко преподобнийшему гпдну отцу Иякову, Киево-Видубицкого Сто-Михайловского мнстра игумену

Всепокорнийший репорт.

Прошлого июля 19 д. при отезди отца намістника в Литки, поручил я ему реестр сколко по ділу денежного в Литках находячейся братиї и

світским послушникам прописано, даби шафар з тамошних казенних денег по оному реестру денги в сим в реєстри прописанних роздал. Денги же кружечние їм доводячиесь число 16 р. и 50 к. у мене содержались, которие денги прошу в[ашого] високопреподобия приказат от мене в казну мнтрскую принять, поелику в місто тіх казенние в Литках видани.

1771 года августа 24 д.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник иеродиякон Иосаф

№ 39

Денги в сем репорти представленние в казну принятии.

Иеромонах Спиридон».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 32 – 32 зв. – Запис: «№ 29. 1771 года августа 24 д. денги приняты в казну с роспискою, на сем и записать в книгу»)

№ 163
1771, вересня 8 (серпня 27). – Остер. – Виписка з інструкції київської сотенної канцелярії відносно надання возів для перевезення вівса*.

«Виписка с учиненнаго в полковой киевской канцелярії расположения сколько с каких владілческих міст сотні Остерской довелось вистатчить подвод для перевозкы с Переяславля в Киев казенного овса значит ниже сего учинит 1771 году августа 24 дня

Так же сотне Остерской и с Видубицкого монастиря			Число дать	… числа …	… …
в містечку Летках			168		
Подсусідков	-	-	2		
В деревні Рожнах	-	-	52		
В деревні Свинойдах	-	-	14		
В деревні Осокорках	-	-	14		
В деревні Гуті	-	-	5		
		и того	255		8

В подлинном тако

подкоморий Андрей Миткевыч

Судья полковий Стефан Барановский

Старший канцелярист Степан Кедрына

С подлинним сводыл писарь Петро Кивуха».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 145зв.)

---

* першу частину якої пропускаємо.

№ 164 – 165
1771, жовтня 24. – Донесення Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнейшему гспдну Сто-Михайловского Киевовыдубецкого мнстыря, отцу игумену Якову от духовнаго Киевовыдубицкого монастыря собора.

Покорное доношение.

Сего 1771 году сентября 24 ея императорского величества триплікатным указом из духовной митрополиї киевския консисторії к вашему высокопреподобию з братиею того Киевовыдубицкого монастыря присланным напоминая, что по учиненному расположению на канцелярию духовной консисторії харчевых и питейных припасов за прошлые от 1764 году поныне за все годы посыле прежних из духовной консисторії по резолюциям покойного преосщеного митрополита киевского Арсения отпущеных указов от Киевовыдубецкого мнстыря не выстатчено кабанов девять, сал шести, рыбы ловческой шести тысяч, олії сім відер, соли шести пудов, пшона полторы четверти, круп гречаных четырех четвертей, муки пшеничной сіяной трех четвертей с половиною, муки гречаной сіяной трох четвертей с половиною, гороху двоїх четвертей и трох четвериков, маку полторы четверти, водки девяти відер и трох кварт, сивухи тридцати відер, да пива шести кухов; подтверждено ті припаси, колко сего за каждый год принадлежит, все сполна прислать, не представляя никаких не выстатчению резонов, и не дожидаясь боліе о том подтвердении, то за прошедшие года прислать денгами по настоящим нынешним киевским, по справке от магистрата киевского показанным, и в оном указі выписанным цінам, и впредь ежегодно присилать по тому же. Какова чему в Киеві ціна будет, всенепремінно, на котором указі от вашего высокопреподобия резолюция учтена: по прежним и тому указам духовному собору исполнение усилить неотмінно несомненно, в силе которых духовной митрополиї киевской консисторії указов и вашего высокопреподобия резолюції, духовный мнстыря Выдубицкого собор неотмінное исполнение учинитъ всеохотнійше бы долженствовал но крайная нужда, показанная невозможность в том, не допускает: потому, что по справкі в духовном Выдубицкого мнстыря соборі явилось, яко по расположению духовной митрополиї киевской консисторії, определено на канцелярию духовной консисторії мнстыря Выдубицкого з 1764 года выстатчит каждого года об Рождестве Христове кабана и ведро водки, а в год сивухи пять ведер, пива куфу, сало едно, пшона четвертину, круп полчетверти, пшеничной и гречаной сіяной муки и гороху по полчетверти, маку четвертину, олії відро, рыбы ловчей тысячу, соли пуд, с немалым обтяженем Выдубицкого монастыря, от разных смежных владелцов, а паче о Киевопечерския лавры в маетностях и разных грунтах, самоволно и гвалтовно от мнстыря Выдубицкого отнятых и завладітелных, крайне обиженного и разоренного, однак и с того числа в 1764 году августа

5го и сентября 15го числа, да 1766 году декабря 24го за бывшых тогда мнстыря Выдубицкаго началников умерших архимандрита Митрофана Горленка, и игумена Сифа Гамалиї по нікоторой части той з монастыря Выдубицкого определенной провизиї (как з данных в приемі (?)того расписках явствует) выстатчено, а протчое для чего выстатчением запущено, никакого о том в мнстырі Выдубицком выда ніт, уповательно ж з сего, что они, умершие митрополит Митрофан и игумен Сиф, будучи в духовной консисториї присудствующими, могли відать тогда в консисториї послуговующих канцелярских служителей достаток в той провизиї, как они тех годах безнужно удоволствованы, от них уже многих дел при духовной консисториї нет, а чтоб они в той провизиї недостаток іміли, и в таком случаї, чтоб по не выстатчению сего от коль сколко определено оную гді записано, и іміет тое отдат кому бы следовало б, то из оных духовной консисториї указов не видится, да и непремінном того всего по расположению предъявленного полного числа провизиї, подтвердителных указов от 1764 году, 1767 году дела по 23 число не было, а по благополучном вашего высокопреподобия в монастыре Выдубецком бытию игуменом, с получения из духовной консисториї вашим высокопреподобием того 1767 году июля 30 указу, оной провизиї по возможности здешнего мнстыря. Как оный по вышеперечисленному разорен, и в продовольствиї своем имеет крайний недостаток, против прежнего выстатчения, болшим числом всякого года, производимом и выстатчено мясива кабанов кормленных 4, водки пять відер и 7 кварт, сивухи 10 відер, пива дві бочки, сал свинных дві, пшона дві четверти, соли два пуда, маку дві четверти, гороху сім четвертей, олії два відра, муки пшеничной 4 четверти, гречаной 4 четверти, а протчей по определению по казенной провизиї и в оном мнстырі не ликовалось, а исправляно и тое быше покупкою на готовые денги. Ежели ж нет всю от 1764 году запушеную на мнстырю Выдубицкому по указам изображенную доимку провизиї от мнстыря Выдубицкого выстатчить, то первій это по нынешнему в полі хліба недороду, второе по бывшей и ныні проявляющейся в городі Киеві опасной болізни за непропуском не точию з заграниці, но из Малой Росиї в Киев з хлібом обывателей, а третое: какой было хліб в полі и уродился, и тот допущением Бжеским от бывших долговременно великих ненастей, един в домах и токах и другой с просов, и гречки в поле копами и снопами согнил, нет и в самом Выдубицком мнстырі для прокормления братии весьма недостаточно хлеба, а протчого как-то пшеничной муки, пшона, маку, круп грешневых и вовсе нет, и уже более двох мсцев братия, братия мнстыря без того, едним хлібом да ячными крупами доволствуються, а далее и того взять будет нигде, будет за тое все по нынешним киевским ценам в духовную консисторию по бывших в прошедших годах канцелярских служителей, коїх ныні и в оной духовной консисториї нет, а на место их других принятых, и того еще не заслуживших денги, как нет в духовной консисториї указом повелено уплатить, то с того монастыру Выдубицкому послідовать может немалая обида, да

и тех денег взятъ нет, по вышедонесеному неблагополучно состоящему мнстырю Выдубицкому негде; ибо при оном мнстырі против других других монастырей никаких денежных приходов нет, и мнстыря Выдубицкого братия сама чрез два и три года ни единой копійки на бідное старческое снабдение поділу не имеют; а что для разных монастырских необходимых исправлений и надобностей по содержанию в нікоторых Выдубицкого мнстыря грунтах, от самоправного и гвалтовного Киево-Печерскою лаврою и другими владільцами оных завладіния оставышихся, винокуренных заводов выработовши с покупленного, а не монастырского хліба, якож и того, за завладением Киево-Печерскою лаврою при разных Выдубицкого мнстыря маетностях, многими пахотными и сінокосными полями, и другими грунтами и угодиями, не точию на монастыр Выдубицкий, но и бідным поданным для собственного их пропитания пахать и засіивать негде, когда в продаже хліб дешевою ценою бывал, нікоторую часть горілки, и оную продавши в шинках, была небольшая часть денег в приході, то за нынешнею дороговизною и крайным недостатком хліба, и те винокурні без произвождения в ных того винокурения застановлены, и мнстырь Выдубицкий последнего бідного с того приходу лишился, а болше откуду их взяти нігде, и только выполняючи оные духовной консисторії указы, дойдет до сего, что мнстырь Выдубицкий принужденным останется, доводячи есть по бывшым в прошедших годах канцелярских служителей, за невыстатченную провизию, ныне высокими цінами в Киеві покупкою исправлямую, денги заняв в кого на кредит, тем и нынешних канцелярских служителей того еще не заслуживших, снабдівати, а которые в монастырі Выдубицком, для каковых же писменных указных и мнстырских економических діл находятся, по контрактам с платежей денег и провизий люде, без которых и обойтись не можно, оных з мнстыря отпустить.

Того ради, вашему высокопреподобию о всем вышеписанном в милостивое разсмотрение всепокорнійше предоставляет и нижайше просит, відая ваше высокопреподобие и сами о том монастыря Выдубицкого по нынешним трудным и неблагополучным обращениям, не точию к выстатчению всей по расположению духовной констисторії опреділенной и за прошедшие года невыстатченой полным числом запущенной провизії, но и в продовольствованії здешнего мнстыря братії крайнее несостояние, о увольненії Выдубицкого монастыря нет, нет от выстатчения той, за прошедшие года духовной консисторії на бывшых в прошедших годах канцелярских служителей, которые по бытности их в той должности уволнились невыстатченной, и впредь будучие года к выстатчению следуемой, о утекшее против прежнего расположения, по невозможности здешнего мнстыря к выстатчению, за вышепредставленными обстоятельстами провизії, куда надлежит по благомогуществу вашего высокопреподобия прошение взнесть, а буди по милостивому, гді подлежит разсмотрению, тая провизия, против прежнего расположения хотя в половину будет уменшена, то впредь следующее

время оная за благословением вашего высокопреподобия, от мнстыря Выдубицкого по возможности без остаточного выстатчения быть иміет.

вашего высокопреподобия всенижайшие послушники
иеромонах Спиридон
иеромонах Арсений
иеромонах Нектарий
иеромонах Гавриил
монах Митрофан.
1771 году октября 24».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 148 – 150)

№ 166
1771, листопада 12 (1). – Київ. – Донесення ієромонаха Нектарія ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову про пияцтво та непристойну поведінку сусіда по келиї ієромонаха Дормидонта.

«Копия.

Высокопреподобнийшому гспдну Киево-Выдубицкого Сто-Михайловского мнтря отцу игумену Иакову

Доношение

Жителствуючий со мною в едной келлиї иеромонах Доримедонт пришел в немалой чрез излишнее пянство распусти и уже боліе недели как в келиї не являлся, бродил же по не извістным містам, почему я сумнителен его Дормедонта задержа нынішнего неблагополучного в народі происхождения, и для житла в келию принимать. А найпаче, что изшедшаго мсця октября с 31 31 д. против 1 числ ноября ночью, когда пришол было в келлию нечуственно пян и как бы с ума сошедш, пил, непристойное монашскому чину писны и к оным плясал, мене ж самими гнюснійшими річми разбранил, к чему и малійшей моей винности не залежало, за что я за призивом двух иеродияконов Иосафа и Лаврентия, хотя его много увіщевал, но видя в том его не склонна, веліл тім же иеродиаконам затворить в его чулан, но он и тамо таковые ж гнусные пісны непристойным образом поя, плесал, а между тім и кресал очию и зажег свічу, оставя оную в том чулани между разным фантьем, так равно и губку, в которую и кресал огню немалым числом, зазженной же оставил (от чего естли б точию в скорости усмотрено мною с бывшими на тот случай прописанными двома иеродиаконами не было, то и келиї в конец огнем разорены б быть могли), выдрал в том чулани окно и выліл оным на задворок, потом перебрался перебрался чрез забор к келиї, гді гспдн повіренний живет, пришел с таковым же необичайным шумом и поя гнюсные пісны, чем оного повіренного в немалое сумнителство привел, потом и оттуду отойшол невістимо куда. О чем вашему высокопреподобию чрез сие в покорности моей донося нижайше про-

шу, дабы как по вышписанному чрез оного иеромонаха Доримедонта мнстр в крайную за таковым без мірным пянством его обиду прийтит не могл в избережение от оного опреділенную мні келию уволить, а на місто его с честных людей монашествующих ко мні опреділить, и о том милостивою резолюциею не оставить.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник иеромонах Нектарий

1771 года ноября 1 д.

№ 423».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 68 – 68 зв. Запис: «1771 года ноября 1 д. по сему д. собору зділать, сыскав средство ко удержанию Доримедонта от пянства и от шалостей, а за произшедшие опреділить штраф, и впредь его к пянству и шалостям всемірно не допускать и вывесть его з деревянного в каменное кухейнное строение за прописанную опасность»)

№ 167
1771, листопада 16 (5). – Київ. – Донесення ієромонаха Гавриїла Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо негідної поведінки ієродиякона Іони.

«Высоко преподобнійшему гспдну Киево-Видубицкого Сто-Михайловского мнстиря отцу игумену Якову

Доношение

Сего 1771-го году априля 5 д. в дховном сего монастиря соборі в состоявшимся о битиї на місто бываго питейнаго тогда шафара иеродиякона Иосафа тім питейним шафарем иеродиякону Иони мніний, и вашим высокопреподобием конфирмованном, доложено и сие, чтоб ему, Иони, живучи в едной со мною быть под наблюдением моїм, которое мніние к надлежащому по нему касающемся до мене виполнению, того ж 5 д. априля мні обявлено. Я же таковое наблюдение за ним иеродияконом Ионою донні чинячи, а вдал как за ним Ионою надлежит уже не наблюдать, но вслід его к мнстирскому добру ко мні ходить едва по слабости здравия моего тое могу виполнять. Он же, Иона, не чувствуя того, чтоб с покупного был, сверх умноженного в оное от мнстиря укладу подлежащой прибиток, а не в крайнюю мнстиря обиду еще и и за прописанного укладу (как то уже и надиятся можно) убиток, всегда почти не так днем, как на ночь безмерно напъется и иногда придет от порученного ему, Иони, лиоху или от друго какого места в келию в пятом, четвертом, третом и втором часу, и положится спать без шуму, а он когда ж кричит по келиї и при том сказивает, что он в тое время был на перехрестном шинку и по другим мистам. За каковие его, Иони, поступки хотя я много его, Иону, увищевал, чтоб он того всего по перестал делать и бил бы честным обхождением и мнстирского врученного ему добра смотрил бы рачително, дабы чрез нерадіние его какова мнстирю

убитку не послідовало, однак он, Иона, на тие мої увіщания, не смиряя себе ко исправлению, но паче еще кичаясь и с шумом неоднократно мні казивал сиї слова, что будто я его прописаннимы моїми увищаниями не смираю, но горше еще подвизаю к развращению, и побіжит с келиї, браня мене разнообразно, и при том сказивая, вот де он, Иона, поидет и впъется на мое лихо, и так тое пянственное свое пристрастие виполнит и ходит пян, в чем я иное снесл без доносу вашему высокопреподобию до предбудущаго его, Иони, в вишеписанном покаяния, а иное вашему высокопреподобию словесно и доносил. А понеже он, Иона, не толко, чтоб поисправил себе воздержанием от пянства, но и еще де далие тоею пянственною заразою худшает, как то и сего ноября 3 д. напился до безчувствия и прийшол в келию в четвертом часу ночи, и за приходом много шумил по келиї, сказивая по вишеписанному ж, что он, Иона, был на перехрестном в шинку, да и не сам нов трох, а с ким именно, того не говорил, и в таком шуми был аж до шестого часа ночи, а в оном часу по упрошению Власом Маляром его, Иони, чтоб он, Иона, по перестал би шумить, а положился спать, как заперся в чулани и заснул не загасивши своей в чулани свіщи, то я, вишедши з свого уже чулана (а как же тот шум он Иона чинил, знаючи я его Иони пяного натуру, я не виходил) и прописанному Маляру велiл, чтоб он, Маляр, постучал до его, Иони, в тот чулан к загашению прописанной горящей свещи, котрий Маляр по повелению моему тое и виполнил и свіщу загасил, якого самаго дня он, Иона, как пил коло лиоха, так кварту жестяную и чвертку на двори между колодками и бродил, якие кварту и чвертку сискалы ниякиїсь москали и отдали монаху Митрофану, а он, Митрофан, мні в келию принесл. На другой же той день, то есть вчерашнего числа, за приездом моїм с Подолу в вечери я ему, Иони, и вишеписанном как толко сказал ему же, он, Иона, вихмелился от прописанного, то он будучи ж пян, завелся со мною спорить, а между тем всчал и разнообразно меня ругать, какова спора и брани от него, Иони, я не хотячи терпеть, и как от пяного сойшол с келиї вон, а не по многом же того времени и он, Иона, вишол и идет на монастир, я же видячи его идуща спрашивал, куда он, Иона, идет, то он, Иона, на спрос мой ответствовал, что идет до Днипра води пить, почему я войшедши обратно в келию и обождавши по болiе полчаса, а его еще, Иони, в келию нет, взяв з собою више писанного Маляра и зажегши фанар, пошел его, Иони, искать прямо до лиоху, куда за приходом застал его, Иону, в лиоху з монахом Андроником и иеродияконом Ионафаном, пивших сливянку, которие Андроник, Ионафан увидивши меня пришедша в лиох, тот час пошли, а Иона ж и себи бросивши так лиох отчинений, пошел в келию, я же, замкнувши тот лиох, взял ключи до себя, с яких один до чулана его Иони приходящий нутряний, как ему, Иони, ничим было чулана отимкнуть ему, Иони, отдал, а от висящого замка в мене остался, якой ключ при сем вашему высокопреподобию подношу и вашего высокопреподобия всенижайше прошу, дабы в случай чрез необичное иеродиякона Иони вишеписанное пянство какова мнстирю убитка в покупном и другом

в послушаніі его содержащомся мнстирском добри впред не послідовало, как мні за ним по іміющемусь в мене вистимом послушаніі за всегда не насмотрится разсмотрения и опреділения.

Вашего высоко преподобия нижайши послушник иеромонах Гавріїл.

1771 году ноября 5 д.

№ 430».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 74 – 74 зв., 81 – 81 зв. Запис: «1771 года ноября 5. Из сего донесения видно, что Иона не токмо общебратсвенное добро расточает и о нем не радит, но и в пянство вдался, распился, разсвіріпил и непослушным зділался. Для того, о збіреженіи того ему, Иони, порученного діла и о исправленіи и его самого, д. собору учинить опреділение немедленно»).

№ 168
1771, листопада 22 (11). – Київ. – Думка братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Дормидонта.

«1771 года ноября 10 д. духовный Киево-Выдубицкого Сто-Михайловского мнстря собор, слушав вышеписанного доношения и его высокопреподобия состоявшейся на нем резолюції, и понеже иеромонах Доримедонт за прописанные в том доношеніі от его Доримедонта в пянстви произшедшие разные поступки и непостоянства (как тое и по забратой с ким подлежало, от духовного собора справкі явилось) содержанием его Доримедонта чрез двое суток в тюрмі, а чрез пять дней на цепи наказан, и чрез оное наказание он Доримедонт в совершенное уже истрезвление приведен, и за силу вышеписанной его высокопреподобия резолюції с деревянного в каменное кухейное строение переведен. А сверх того штрафа, к душевной его Доримедонта ползі и спасению хотя ему Доримедонту опреділенно было на три седмицы іміть ежеденное в церкви трапезной литургії ранней священнослужение, однак он, Доримедонт, не толь того выполнять, но и в церковь на подлежащое вечернее, утренное и литургії пінія ходить не хощет, за что когда ему Доримедонту от присудствующаго в духовном собори иеромонаха Спиридона начато выговоривать, то он Доримедонт ему Спиридону отказал так: что хочте де с ним, Доримедонтом, тое й ділайте, а он де, Доримедонт, ничего не хощет исполнять, с чего признается то, что ему Доримедонту ни тюрма, ниц цепа, ни желіза, а ни другое, что не нужны к устрашению. Да к тому ж еще он, Доримедонт, как на мнстрі идет или где нибудь, то всего как бы на кого з злобою и не по человічеству, а звирообразно ж зрить. За что ним Доримедонтом как поступить, духовный собор такова посредства уже не сискует, а сискует же то, чтоб впредь с ним клопот напрасных не імілось, поелику уже он, Доримедонт, забив страх Бжий и презрів чин монашества, ежечасто вдается в пянство, и ис оного діла есть разные, как выше писано, неприличные чину мона-

шескому поступки, и никого в здешнм мнтрі з властей не предпочитает и как же хощет, так и поступает по желанию его Доримедонта (для опреділения его з сего мнстря в Киево-Золотоверхо-Михайловский монастирь) отправить в духовную митрополиї киевския консисторию при доношенії, и сие мніние духовный собор в волю и благоразсмотрение его высокопреподобию гпдну нашему отцу игумену Якову всепочтеннийше предает. 1771 года ноября 11 д.

Иеромонах Спиридон.
Иеромонах Парфений.
Иеромонах Гавриїл.
Мнах Митрофан.
Писар Влас Босевский.
№ 113

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 68 зв. – 69)

№ 169
1771, листопада 29 (18). – Київ. – Думка духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Іони.

«1771-го года ноября 7 д. дховний Сто-Михайловского Киево-Выдубицкого мнстра собор слушав доношения его высокопреподобию гспдну отцу игумену Якову от иеромонаха Гавриїла поданного, коїм доношением он Гавриїл представил: Сего де 1771-го года, априля 5 д. в дховном сего мнстра соборі в состоящомся о бытиї на місто бываго тогда шафара иеродиякона Иосафатим пытейним шафарем иеродиакону Иони мніниї, и вашим высокопреподобием конфирмованном доложено и сие, чтоб ему, Іоні, живучи в едной келиї с ним Гавриїлом быть под наблюдением его иеромонаха Гавриїла, которое мніние к надлежащему по нему касающемся до него, Гавриїла, виполнению того ж де 5 д. априля ему, иеромонаху Гавриїлу, и обявлено. Он же таковое наблюдение за оним иеродиаконом Ионою донні чинячи, а видат как за ним, Ионою, надлежит уже не наблюдат, но вслід его к мнстирскому добру и ему, иеромонаху Гавриїлу, ходит едва по слабости здравия своего, тое виполнят может, он же де Иона, не чувствуя того, чтоб с покупного был сверх уложенного в оное от мнстра укладу подлежащий прибиток, а не в крайную мнстра обиду, еще из прописанного укладу (как то уже и надіятся можно), убиток и всегда почти не так днем, как на ночь безмірно напется и о когда де прийдет от порученного ему, Иони, лиоху или от другого какого міста в келию в 5-м, 4-м, 3-м и 2-м часу и положится спат без шуму, а когда ж де кричит по келиї и при том сказивает, что он Иона в тое время был в перехрестном шинку и по другим містам, за каковие де его Ионы поступки ходя он, иеромонах Гавриїл, и много ему, Иону, увіщевал, чтоб он того всего по перестал ділать, и был бы честним обхождением мнстирского врученного ему добра смотріл бы рачително,

дабы чрез нерадіние его какова мнстру убытку не послідовало. Однак де он, Иона, на тие его, Гавриїла, увіщания, не смирая себе ко исправлению, но паче кичас и с шумом неоднократно ему, Гавриїлу, сказивал сиї слова, что будто он, иеромонах Гавриїл, его, Иону, прописанними своїми увіщаниями не смиряет, но еще горше подвигает к развращению, и побижи с келиї, браня его, Гавриїла, разнообразно и притом сказивая, вот де он пойдет и в пется на его, Гавриїла, лихо, и так де тое пянственное свое пристрастие виполнит и ходит пян, в чем он, иеромонах Гавриїл, и тое де снесл без доносу его высокопреподобию до предбудущаго его, Ионы, вышеписанном покаяния, а иное де его высокопреподобию словесно доносил. А понеже де он, Иона, не толко, чтоб поисправил себе воздержанием от пянства, но и еще де далие тоею пянственною заразою худшает, как то и сего ноября 3 д. напился до бесчувства и пришов в келию в 4-м часу ночи, и за приходом много шуми по келиї сказився по више писанному, что де он, Иона, был на перехрестном в шинку да и не сам, но в трох, а с ким именно, того не говорил, и в таком шуми был аж до 6-го часа ночи, а в оном де часу по упрошению Власом Маляром его, Ионы, чтоб он по перестал би шумить, а положился спат, как заперся в чулани и заснул не загасивши своей в чулани свічи, то де он, иеромонах Гавриїл, вишедши з своего же чулана (а как же тот шум он Иона чинил, знаючи он, Гавриїл, его, Ионы, пяного натуру, он, Гавриїл, не виходил) и приписанному Маляру велил, чтоб он, Маляр, постучал до его, Ионы, в тот чулан к загашению прописанной горящей свічи, которой де по повелинию его, Гавриїла, тое виполнил и свіщу загасил. Якого де самого дни он, Иона, как пил коло лиоха, так кварту жестяную и чвертку на двори между колодками бросил, якие кварту и чвертку сискали ниякиесь москали и отдали монаху Митрофану, а он де, Митрофан, ему, Гавриїлу, в келию принесл. На другой же де день, то ест вчерашнего числа за приездом его, Гавриїла, с Подолу в вечеру, он, Гавриїл, к нему, Иони, о вышеписанном как толко сказал, чи уже де он, Иона, вихмелился от присанного (?), то де он, Иона, будучи ж пян, завелся з ним, Гавриїлом, спорит, а между де тім вщал и разнообразно его, Гавриїла, ругат, какова спора и брани от него, Иони, он, Гавриїл, не хотячи терпеть и как от пяного сойшол с келиї вон, то не по многом же де того времени и он, Иона, вишол и идет на мнстир, он же, Гавриїл, видячи его, Иону, идущаго, спрашивал, куди он, Иона, идет, то де он на спрос Гавриїлов отвітсвовал, что идет до Дніпра води пит, почему де он, Гавриїл, в вошедши обратно в келию, и обождавши поболие полчаса, а его еще, Иони, в келию нет, взяв з собою выше писанного Маляра и зажегши фанар, пошол его Иони искат прямо до лиоху, куда за приходом застал его Иону в лиоху з монахом Андроником и иеродиаконом Ионафаном, пивших сливянку, которие Андроник, Ионафан увидивши его Гавриїла пришедши в лиох, тот час пошли, Иона ж де и себі, бросивши так лиох отчинений, пошол в келию, он же де, иеромонах Гавриїл, замкнувши тот лиох, взял ключи до себе, с яких один до чулана его, Ионы, нутраний (как ему, Иони, чим было чулана отомкнуть) ему, Иони, отдал, а от висящого замка в него,

Гавриїла, остался, який ключ при том своем доношениї его высокопреподобию поднесши, просил его высокопреподобия он, Гавриїл, дабы де в случаї чрез необычное иеродиакона Ионы пянство какова мнтру убитка в покупном и в другом в послушаниї его содержащомся мнстирском добри впред не послідовало, как де ему, иеромонаху Гавриїлу, за оним Ионою по иміючемус в него, Гавриїла, вістимом послушаниї за всегда не насмотрится, разсмотрения и опреділения, на котором оного иеромонаха Гавриїла доношениї от его высокопреподобия гспдна отца игумена поміта состоялас слідущаго содержания: из оного Гавриїлового доношения выдно, что Иона не токмо общебратсвенное добро расточает и о нем не радит, но и в пянство вдался, распился и разсвірипил и непослушным зділался, для того и збереженїї того ему, Иони, порученного добра, и о исправленїї и его самого, дховному собору учинить опреділение немедленно.

Из оних предписаний дховний собор разсуждая, что таковых еще его, Ионы, поступок как впредь писанном доношениї иеромонахом Гавриїлом изображено, чтоб он, Иона, до безчувствия упражнялся всегда в пяность, никогда, никто за началствующей или рядовой братиї (кроми тоже быть его иеромонаха Гавриїла самого) не усматривал, а однак по вишеписанному означеннаго иеромонаха Гавриїла представлению в нанесенних на Иону пороках хотя от его, Иони, противу того представления писменного показания для единаго прекращения, а не разширения к напрасным клопотам діла не взято, но для лутшаго в том всем с обоїх сторон (то ест Гавриїла и Ионы) кто виновен будет, поступок усмотрения с ким подлежало справкы забыраны и по оним хотя явилось тое, что касается до написанной в представленїї сисканной москалями жестяной кварти и чвертиї, то оные сего ноября 3 д. нікоторих монастирских работников с той кварти подля самого Дніпра поччиванно, и по поччиваниї в сторону поставлено на до Дніпром, а не подля лиоху. При отходи его, Ионы, в келию взять забуто достал и ключов и лиоха незачиненого Иона не бросал, но Гавриїл будучи будто тогда с Подолу приехавший в подпилости, и с Ионою за разние келейние свої похождения поспорившийся, и по сердцам пришовши к лиоху, в самое значищоесь по вышеписанному представлению, время, как Иона тот лиох на ночь запирал и сказивал писарю (?) ж, то, что будто он Иони врученному послушанию гспдин, а не Иона, и показанние ключи от Иони отобрал. Да и иеродиакон Ионафтан и монах Андроник не то, чтоб сливянки, но и ничево чтож не пили, и в том их Гавриїл не застал, а застал же около того ж лиоху стоявших и не імівших ничево в себе с напитку, то тое пришедший вмісти з Гавриїлом послушник Маляр Влас за призивом его Маляра в собор словесно сознал, что же принадлежит до других обстоятелств, чтоб Иона до безчувствия ежеденно напивался (кроми временно случаем, да и то не вовса до безчувствия ж) и в том діла бы каковие пришедши в келию шуми, и з Гавриїлом бы заводился спорит, и притом его Гавриїла как либо бранить, то и того не явилось, а явилося ж то, что Гавриїл де всио хочет того, чтоб Иона был ему Гавриїлу для его

привати слугою, и что он, Гавриїл, ни прикажет, тое он бы Иона ему и исправлял, а Иона ж в том, кроми в определенном послушаниї слушатся его не хощет, и так завсегда почти ежедневная бывает на его Иону от Гавриїла разная вражда, а в случаї и необычная брань, которую он, Иона, от его и претерпивал, а его Гавриїла (как выше писанно) никак не бранил, кромі за свою обыду противо брани отговаривался, и так по видимому више писанное от Гавриїла послідовавшое представление не с чего иного, как толко по единой его, Гавриїла, злоби, а не за мнстирское добро избилось. По якому, как Ионыной винности ни в чем по чести не предвидится, так Иону по напрасности и штрафовать не доводится.

Того ради приложили мниние во прекращение того всего иеродиякона Иону с той келиї, гді он нні жителствует, перевесть на жителство в келию соборного иеромонаха Нектария, гді он, Иона, будучи жителством должен быть под наблюдением оного Нектария, которий в случаї какових либо от его Ионии вщатих худих поступок, тотчас его высоко преподобию или дховному собору представлять писменно должен без всякой за оним Ионою посяжки. Что же принадлежит до того, что Гавриїл представил, якобы уже в врученном ему Иони мнстирском добри урон есть, то в достовірение того его, Ионы, приходов и росходов книгу за силу реглямента щитать, а по щети смянув с наличностию, что явится, представить о том к его високопреподобию. Ему ж Иони по прежнему тое шафарское послушание несть и его от оного не отдалять до окончания сего 1771-го года. Я сие мніние в волю и блгорасмотрение его високопреподобию гспдну нашему отцу игумену Якову дховний собор всепочтеннійше предает.

1771-го года ноября 18-го дня.

Соборний старец иеромонах Спиридон.

Духовник иеромонах Парфений.

Иеромонах Нектарий.

Монах Метрофан.

Писар Влас Боевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 77, 77 – 79)

№ 170
1771, грудня 10 (листопада 29). – Київ. – Резолюція ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якова про незгоду з рішенням духовного собору щодо ієромонаха Дормидонта.

«Понеже в сем мнстрі не один Доримедонт таков, как в сем доношениї и духовного собра мніниї под ним написанном прописано, но и другиї из монашествующих подобниї ему Доримедонту состоянием и в множайших еще преступлениях и за оные в наказаниях и истязаниях бывшиї и досели неисправляющиїся іміются, но об оних представлений духовной нашей, коей мы подчинены власти чинить, духовным со-

бором досели еще не присуживано, а о об одном толко Доримедонти представление учинить суждено, а почему б тому представлению об нем Доримедонти одном быт, тому никакого правилнаго и указного основания в сем мніиї не положено. Да хотя б об нем Доримедонти по прописанному в сем мніиї представление в духовную консисторию и учинено, то по тому представлению до прибытия его преосвященства архипастиря нашего в Киев, ничего в дійство по намірению духовного собора в оной духовной консисторії не произойдет, то оное представление без всякаго дійства оставатись будет, для того, что он Доримедонт в сей мнтрь по резолюції покойнаго преосвященного Арсения, митрополита киевского, опреділенный не токмо в Золотоверхо-Михайловский мнстр, но и ни в какий другий без резолюції его преосвященства архипастыря нашего, переведен с сего мнстря быть не может. Представлять же духовной консисторії о таковых, как в сем мніиї прописано, ділах к его преосвященству, от его пресвященства запрещено, а велено с таковыми дилами дожидатся его преосвященства в Киев прибытия. Почему приговоренное духовным собором об нем, Доремедонти, представление есть и быть иміет без всякой ему, Доримедонту, к исправлению его ползы, и монастир Выдубицкий его, Доримедонта, по тому представлению не выбувши прописанных в мниии с ним клопот не поизбудет, но должно к позбитию тих клопот духовному собору самому здесь сискивать средства, то есть удерживать его, Доримедонта, от пянства и от происходящих в нем шалостей, а за произшедшие опреділіт непремінно ему, Доримедонту, штраф по написанному на сем доношеній моему опреділенію, и в протчем по тому моему опредилению поступить неотмінно.

Сверх того, того, еще об нем одном Доримедонти представления чинить и потому не слідует, что сего 1771 года сентябра от 9 д. по резолюції его превосходителства архипастыря нашего из духовной митрополії киевския консисторії присланным указом велено, о всіх монашествующих сочинить вірныя відомости и прислать в духовную консисторию для представления его преосвященству, да и предь таковы відомости присилать ежегодно в кончаній каждого года в тіх и протчих обстоятелствах: не были ли кто с них в преступлениях и подозріниях, каких имянно, и когда, и по какому ділу, чим, от кого и почему штрафован и выполнен ли штраф, или ныні кто состоїт под оным, или прощен, когда и от кого, или к тож по ділу и какому имянно оправдался, и преступления когда случились монашествующих, и за оные налагается штрафи за писанным в зділанные нарочно для того по мнстрям книги, или и не записаны, и о протчем. Почему когда в тіх и в протчих обстоятелствах повеленная відомость о всіх Выдубицкого мнстря монашествующих сочиняема будет, тогда и его, Доримедонта, преступления представленные в ту відомость внесть слідует, каковая відомость когда в духовную консисторию послана будет, то оная с таковыми ж и протчиїх мнстрей відомостьми , и его преосвященству от оной духовной консисторії за силу его преосвященства резолюції представленна быть иміет.

Того ради, оное мніние о Доримедонту духовным собором приложенное, не токмо есть не сходное с прописанным указом, но и противное, не основателное и без справочное. Для того духовному собору мніния прилагат впредь в согласие и на основаніі указов, а таковых без справочных и не основателных не чинить, опасаясь по тем же указам суждения и истязания, да таковых же и никаких мніній и под доношеніями не подписивать, но на особливых листках писать. 1771 года ноября 29 д.

На подлинном подписано:

Выдубицкого монастыря игумен Яков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 69 зв. – 70)

№ 171
1771, грудня 13 (2). – Київ. – Постанова духовного собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо покарання ієромонаху Дормедонту.

«1771 году декабра 29 д. дховний Киево-Видубицкого Сто-Михайловского монастыра собор, за вислушанием на поднесенном к его высокопреподобию гспдну отцу игумену Иакову от сего дховнаго собора, по доношению соборного иеромонаха Никтария сего ноября 1 д. на иеромонаха Доримедонта, с прописанием его непостоянств и его ж высокопреподобию по данному опредѣленіі его высокопреподобия резолюціі, состоявшеися за вислушанием, опредѣлилы: обжалованному иеромонаху Доримедонту за прописанное его в значащомся иеромонаха Нектария доношеніі в пянстви, произшедшия поступки сверх понесенного ним, Доримедонтом, в показанном опредѣленіі содержанием его в тюрми и на нет штрафа класть ему на литиргиах позних в болшой церкви пред нами с ними иконами публици, чрез одну седмицу всякого одни чрез все оних отправление поклони, а за виполнением же того, он, Доримедонт, иміет взять подлежащую очередную седмицу священнослужения теж с оним Доримедонтом по вишеписанному понесения штрафи за силу присланного в сеи Киево-Видубицкий монастирь из дховной митрополіі киевския консисторіі по резолюціі стийшаго правителствующого синода члена преосвященнаго Гавріїла, архиепископа, митрополита киевского, галицкого и малороссийского, сего 1771 году сентября от 9 д. указа в нарочно для того заведенную книгу в канцелярії монастиря сего записать без упущения, и сие опредѣление дховного собора его высоко преподобию г. н. отцу игумену Якову во особливое благоразсмотрение всепочтеннійше предать. 1771 года декабра 2 д.

На билом тако:

Соборни старец иеромонах Спиридон.

Иеромонах Парфе[ни]й.

Иеромонах Гавріїл.

№ 1187».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 71 – 71 зв.)

№ 172
1771, грудень (?). – Відомість про пасіки, винокурні, млини, а також про худобу, яка числилася у володінні Свято-Михайлівського Видубицького монастиря

Відомость

В силі указа 1771 года декабра 24 д. в дух. митр. киевс. консисторії состоявшогось в Видубицком же мнтрі того ж декабра 31 д. полученного, о том неиміется ли гді в каком мнтрі особенно настоятелских или намистничих, или экономических, или других чиновников винокурень, пасик пчелних или мелниц, или лошадей и прочого, сочинена

Во первих Киево-Видубицкого мнтра настоятеля игумена Иякова в пасики лисницкой иміется пчелних уллиев 7.

Того ж мнтра намістника иеромонаха Иоанника в вотчини мнтрской селі Лисниках в пасики иміется уллиев пчелних 70.

У соборного старца иеромонаха Спиридона в тои же вотчини мнтрской селі Лисниках в пасики иміется улиев пчелних 16.

У иеромонаха Виктора в том же селі Лисниках в пасики иміется уллией пчелних 2.

У иеромонаха Иосифа, правителя вотчини мнтрской містечка Литок иміется улей пчелний един 1.

Прочиї ж же заводов, как то винокурень, мелниц и или лошадей, или скота рогатого крупнаго и милкаго, как настоятелских намістничих, так економических и других чиновников, то есть управителских, гроднических и шафарских неиміется, и никто с предписанних чинов ничего монастирского на откуп ни за какую цину не берет. Також де соляних и прочих промислов и других никаких в монастирском владиниї партикулярних своїх користей никто не иміет.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 20 – 21)

№ 173
1772, січня 8 (1771 р., грудня 28). – Київ. – Рапорт виконуючого обов'язки намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаха Спиридона цього ж монастиря ігумену Якову

«Высоко преподобнийшему гпдну Киево-Видубицкого мнстиря отцу игумену Иакову

Репорт

Сего 28 числа декабря на поднесенном от мене к вашему высоко преподобию о послідовавшей вчерашнего против ннішнего 28 числа ночью находящемуся в пекарском послушаниї монаху Иезекиїлу нечаянной смерти, и как с ним поступить с прошением у вашего высоко преподобия резолюції и о протчем репорти за силу состоявшейся вашего

высокопреподобия резолюциї. Сего ж числа к оному умершому монаху Иезекиїлю лекарь его благородие гспдн Мшеїн для освидітелствования призиван, которой освидітелствован и данним от себе в мнстир Видубицкий билетом (якой подлинной при сем прилагается) обявил то, что вишеписанний монах Иезекиїл умер не с опасной болизни, а от чрезвычайного горячого употребления вына, о чем вашему высоко преподобию репортуя и как оного монаха Иезекиїля погребсты, всенижайшее прошу резолюциї.

Вашего высокопреподобия всенижайший послушник правящий за намісника иеромонах Спиридон.

1771 года декабря 28 д.

№ 503».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 82. Запис: «1771 года декабря 28 д. Буди подлинно умер от употребления чрезвичайного горячого вина, то сего мертвеца погребсти так, как о таковых в великом требнику напечатанные правила гласят»)

№ 174
1772, січня 8 (1771, грудня 28). – Київ. – Свідоцтво («білет»), видане лікарем Мшеїним про причину смерті монаха Езекиїля.

«Билет

Осмотрен мною умерший духовний человек и опасной болезни знаков не имеет, а умре от чрезвычайнаго употребления горячаго вина. Сего ради, во оном умершем никакой опасности не имеется. Декабря 28 дня 1771 года.

Лекар Мшеин».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 83).

№ 175
1772, січня 9 (1771, грудня 29). – Київ. – Рапорт виконуючого обов'язки намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаха Спиридона цього ж монастиря ігумену Якову

«Высокопреподобнійшему гспдну Киево-Видубицкого мнстиря отцу игумену Иакову

Репорт

Сего декабря 28 д. на поднесенном от мене к вашему высоко преподобию с представлением данного в мнстирь Видубицкий от его благородия гспдна лікара Мшеїна на освидітелствование ним умершаго нечаянною смертию Видубицкого мнстыря монаха Иезекиїля, и что он Иезекиїл умер не с опасной болізни, а от чрезвичайного употребления

горячого вына билета, и каким порядком оного умершаго погребсти с прошением у вашего высокопреподобия резолюції и о протчем репорти, за силу состоявшейся вашего высоко преподобия резолюції оного умершаго з пянства монаха Иезекиїля без всякого порядка на Старовиноградном монастирском огороді погребено, о чем вашему высокопреподобию сим репортую.

Вашего высоко преподобия всенижайший послушник правящий за намістника иеромонах Спиридон.

1771 года декабра 29 д.

№ 504».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 85. Запис: «1771 года декабря 29 д. Сообщить к ділу, з сего случая возимить в д. соборі разсуждение ко удержанию прочих пристрастившихся к пянству, дабы впредь такова случая и не послідовало»)

№ 176
1772, січня 15 (4). – Київ. – Донесення монаха Андроника ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«Высокопреподобнійшему гспдну Киево-Видубицкого мнстря отцу игумену Иакову

Всенижайшое доношение

По бытности моей еще в світской стати в разних дховних правителствах и гражданских судах канцелярских службах, сохраняя навсегда нобилитетской родства моего честь, нигди, ни за что в сили указов и прав не был штрафован, но о себи гді я в службах обращался, імію чистие писменние виды, почему к начала моей здесь битности, находяс от 1764 года по нні в трудих писменних діл, трудился вірно и добро рачително, и яко чрез всю мою понні здесь бытност никакого за мною гсдрева интереса или криминала не зависило и не зависит, да и что по писменним дилам також никакого подступу не учинил, мнстирского добра не закрал, не зашатал (чего нихто и доказать не может вовся), и никакой честной персони в противност указов и прав не отпашквировал, там потому ж и штрафован и судим не был же понні. Сего ж генваря 3-го пред вечернею уже и то не во указное время (в такое бо время или и глубочайшое суди собирается в суд по нужному гсдреву ділу интересному, кое не терпит времени), собравшись соборние в присудственную избу с прочими нанесенних на мене от ново и без нужно нанятого помянутого писара Босовского оклеве[тал] мене как будто я ниякиес противоправние и противоуказние поділат пасквили (а на какую важную особу я так за собою не могу и чувствоват) и по канцелярії в письменних ділах подступы. Когда иеродиякон Ионафтан и я пошел в вечерню, то без бытности моей и оного Анафатана, взяв оной писар от Анафтана ключи от чулана будто для сиску в архиви ниякогось діла, которого без мене или отца Иоасафа и происквиват никому не должно, все мое нікоторое имущество и оного

Иоанафтана виметал из чуланов в присудственную избу и разбросал на землю, а никоторое мое ж иміние и понині в архивном чулани без вино замкненное в арести состоит. Вишедши ж з церкви и вошедши в келию присудственную, увидил мое иміние на земли поброшенное и монаха Митрофана забивающаго архивное окно, спросил по чиему опредилению сие разорение ділаете, то он отказал, что по резолюції де гспдна отца игумена, и как я хотил и остатное мое иміние из архивного чулана вибрат, то он не допустил, и замкнувши и запечатвши чулан, велил Ианафтану переходит в келию Гавриїлову, а мене взяв з собою повел в пекарню, и тамошнему началнику велил дат мні місто, заставлят дижу мисить и дижомисную найболшую лопату дават. А яко я, нижайший, такова міста респектом моего учения чрез многое время понесенних в писменних ділах трудов, и что за мною никакого гдрева интереса и криминала и мнстирской ко обвинению важности не зависит, и штрафа не заслужил вовся, да и в сили указов и прав первие должен я бить судим, а потом штрафован по важности моей винносты.

Того ради, всенижайше прошу вашего высокопреподобия млтиво отчески надо мною без винним умилосердяс, повелить от того міста и прежде разбору діла от штрафа освободит и дат мні к житию чулани, ибо по всім гражданским и мнстирским обрядам должны учителние люди получат первийшое почтение и мисто пред неучителними, а по мнстирским установлениям и обикновениям первие монашествующей братії должно іміть місто в чуланах, нежели мнстрским людем на послушанії обрітаючимся. Ежели ж какие по обговоркам здешнего писара Босовского или чиим другим за мною касаются дила важние, оним в сили законов первие не штрафуя разбор учинит, и рішит діло на основанії указов и прав, а то разві собственною вашего высокопреподобия многоповажною персоною, яко я генерално на соборних імію в предлежащем суда разбори указное и правное зазріние на отца Спиридона в том, что он онаго писара визвал из заграници в здешний мнстир за писара и его уконтрактовал, и ему, писару, во всем причитается за патрона и отца, и у его отца Спиридона многажди поится и кормится; на отца дховного в том, что я на его бил челобитчиком за то, что он мене прошлого 1769-го года во время поста прогнал от исповіди; на отца Нектария в том, что я на его писал доношение к вашему високопреподобию; за своего отца восприемного иеромонаха Афанасия и он, Нектарий, издавна обидит похваляется, потому ж и на отца Митрофана, что на него писал от Стелмаха Левка исковое доношение, и потому как оним соборним судит мене не слідует, так и писару яко истцу и доносителю того діла разбират указы и права не повеливают, и во всем више писанном учинит высокомлстивое разсмотрение

Вашего высоко преподобия нижайший раб монах Андроник
1772-го года генваря 4 д.
№ 3».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 93 – 94. Запис: 1772 года генваря 4 д. Сообщив к ділу, несмотря на ябеднический здесь прописанныи поруки, оное соборным производить, как здесь прописанным, так и прочим, а во місто писара употребить кого иного к сему ділу)

№ 177
1772 р., січня 25 (14). – Київ. – Донесення ієромонаха Спиридона ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«Высоко преподобнійшему гспдну Киево-Выдубицкого монастиря отцу игумену Иакову

Доношение

По поданному за прибитием в монастир намістника иеромонаха Иоанникия доношению об уволненії его от правления літковского и об определенії другого кого в оное послушание, по общему всей братії согласию литковским правителем избран и вашим высоко преподобием конфирмован прошлого июля 12 д. здешнего монастыря соборний иеромонах Нектарий, на місто же его казначеем я, нижайший, в то ж самое время определен, которое послушание я и по нынішнее время по сили моей несл. Сверх того прошлого августа 10 д. и другое послушание мні определено, а именно править намістничую должность до приезду з Літок в монастыр настоящого намістника, которий оби послушания не толко мні, нижайшему, будучи при старости літ настоящее понесть весма тяжело, но и молодому и в силах достаточному, не без тяжести быть предвидится, и что касается до казначейской должносты, то, во первих, приходов и расходов в книгу записивать я не могу, майстерових контрактових людей, как то бондара, кузнецов, стелмаха по всяк день надсматриват и до них часто ходить на ноги очень мні больно, кроми того вещи казначейские не всі в едном місти содержатся: полотно, сукно, желізо, свічи, стекло и протчие подробности на келії бывого казначея, за которими при старости літ ходить мні весма трудно. Келия в которой я жителствую, очень ветха и дряхла, в коей денги монастирскії и церковнії мні содержать весма опасно, дабы по отході моем на церковное правило воровства какова не случилось, чрез чтобы монастырю какой убыток, а мні штраф не воспослідовал. Наконец всего того при старости літ моіх, в коіх я повсяк день конца жития моего ожидаю, надобно мні готовится к смерти, приуготовление же к оной не в чем ином состоіт, как толко в бгомислії, в безмолвії, в возсиланії к Бгу молитви, в чтенії душеполезних книг и в протчиіх духовних упражнениях. Я же, нижайший, за послушанием казначейским не толко от клопот упразднитись, но и Бгу помолитись и правила монашеского исполнить крайне свободного времени не імію. Для того вашего высокопреподобия всенижайшее прошу, ради вышписанних резонов мене от казначейского послушания уволнить, и другому кому оное приказати определить, о чем прошение мое повторая, милостивой резолюції ожидаю.

Вашого высокопреподобия нижайший послушник иеромонах Спиридон.

1772 года генваря 14 д.»

Запис на зв. *:* «1772-го году генваря 14 дня по сему просителя болие осмидесятилітного старца, бывшаго в многих и разных не токмо в сем, но и в катедралном монастырі послушаниях досели, и заслужившаго уже себі от казначейского, в коем он ныні находится и от других ста-

рости его неприличных нам не сносных послушаний свободу от оного казначейского послушания по прошению его ради прописанных в нем обстоятелств, не допущающих и препятствующих ему оное послушание несть, уволить. О казночействі ж, как оно давно увелос, и почему и прежде того было ж когда или ніт, да и тепер оно продолжатись нужное ж и почему и не может ли оно, и почему с нынишним шафарским послушанием со прежнего быть разсмотря духовному собору, со мніним мні представить немедленно. Выдубицкого монастыря игумен Иаков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 95 – 96)

№ 178
1772 р., лютого 5 (січня 25). – Козелець. – Лист козелецького намісника Іоанна Давидовича ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«В Бзи высоко преподобнійший гспдн отц Иаков, Киевовидубицкого мнстиря игумен, высоко милостивий отче и всенадежнійший добродію мой!

Многиї браком сочетоватис хотящиї, сомнителства насившиї, просили у мене разсмотрения, и я разсуждая по требнику великом и по книзи «Мир с Бгом», як кормчей в нашей протопопиї не имієтся, кому можно было дозволял, а кому невозможно, возбранял. Також де многиї […] своїх розрішения просят и в сем могут ли понятися діти тих, коториї купно восприймали у кого діти от стаго крещения написано в книзи «Мир с Бгом» [*Іннокентія Гізеля-Ю. М.*] на акту 191-м сочетоватися с собою в супружество телесное восприемох и с ним восприемающая, да не дерзают яко имущиї уже дховное супружество, о дітях же їх ничего не воспомянуто, яко же воспомянуто о дітях касогров(!), коториї до седаси степеней не приемают соединения супружескаго, потому я в недоуміниї будучи, не дозволил никому з дітей, отцов и матерей купно восприемниками бывших, браком сочетать. Такое ж сомнителство и податель сего писма иміет и разрішения просить и убідил мене к тому, что я ваше высокопреподобие утрудить посміл, за что прошу милостиво мні и простить и ваше высокопреподобие яко муж премудр и в сем ділі весма искусен, прописанное сомніние разришить, и в том писменнаго ответа мене удостоїть чрез сего ж листоподателя всенижайше прошу. За какую милость и отческое наставление за должним блгодарением и упокорением навсегда пребуду.

Вашего высоко преподобия высоко милостиваго отца и добродія моего нижайший слуга и бгомолец намістник козелецкий Иоанн Давидович.

1772 году генвара 25 дня

С Козелця блгополучнаго міста».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 97 – 97 зв. Запис: «1772-го года генваря 27 получено и отписано»)

№ 179
1772, лютого 7 (січня 27). – Київ. – Лист ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумена Якова козелецькому намісніку Іоанну Давидовичу

«Высокопревелебнійший гспдн отец намістник козелецкий, наддежднійший мні благодітель.

Будучи я десятий уже мсц болен, по требованию вашему во удоволство оного за тою болізнию не могл совершенно справитись и ответом вас удоволствовать, а для любопитства толко сискавшийся у мене указ к вашему высокопревелебию посилаю, о ослаби моей болізни при безкровной жертві не забивать мене в молитвах прошу, я вам всесовершенно здравия желаю.

Вашего высокопревелебия, надежднійшаго мні блгодітеля покорнійший слуга и доброжелатель Выд[убицкого] мнстря игумен Иаков.

1772 года генваря 27 д».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 98)

№ 180
1772, лютого 7 (січня 27). – Лебедин. – Донесення начальника лебединської пасіки монаха Луки ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«Высокопреподобнійшему гпдну Киево-Выдубицкого мнтыря отцу игумену Иакову

Доношение

Как вашему высоко преподобию извистно, что на той стороні в Україні полской, а по старателству моему сыскуются для содержания мнстря Выдубицкого в болшую погорілую Свято-Блговіщенскую церковь вновь иконостаса так как должно нікоторие доброхоты, однак оные желают, чтоб оной иконостас тамо за границею пры их глазах ділался. Для того вашего высокопреподобия всенижайше прошу повелить кому надлежит в вишеписанной церкві какову быть мерою работою резбою иконостасу выдать мні план и о том учиныть определение.

Вашего высокопреподобия всеныжайши послушник лебединской пасіки началник монах Лука.

1772 года генваря 27 д.

№ 44».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 99. Запис: «1772 года генваря 28 д. Сие представление и прошение произвесть в дійство намістнику з соборною братиею как найскорие»)

№ 181
1772, березня 20 (9). – Донесення ієромонаха Трофима Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гпдну сто Михайловского Выдубицкого монастыря отцу игумену Иакову

Доношение

Многократно уже мною примічено, что здешнего мнтря монашествующие, как нікоторие иеромонахи, иеродиакони всегда, так монахи, свіцкие послушники и наемниї служители на первой сего текущего поста седмиці исповідию у мене не очистив совести, приобщались Бжественным тайнам извістно ж мні, что означенные монашествующие и свіцкие исповідываются здешнего мнтря у иеромонахов Спиридона и Афанасия, коїм хотя отечества дховнаго служение от его преосвященства бывого митрополита киевского Арсения Могилянского и возложено, но не в здешней обители, развi в нужном случаи за болізнию или отлучкою с мнтря моею, мні же яко от его ж преосвященства митрополита киевского Арсения Могилянского дховного отечества служение точно в Выдубицком монастырі возложено, о чем и данная мне архиерейская грамота явствует. Почему здешнего Выдубицкого мнтря монашествующие послушники и наемные служители единственно у мене исповідию совість очищать должны, о коїх мні послушниках и наемных монастрских служителях и исповідную роспись вашему высокопреподобию для представления в дховную консисторию составить должно. Для того вашего высокопреподобия всепокорнійше прошу: дабы я о приобщающихся Бжественним тайнам без очищения у мене исповідию совісти не могл быть сумнителен и исповідную роспись вірно составить могл, прописанным иеромонахам Спиридону и Афанасию впредь всем мнстрі находящихся монашествующих и білцов исповідивать запретить и о том учинить високомилостивое разсмотрение

Вашего високопреподобия нижайший послушник (…)* иеромонах Трофим (?)».

1772 года

марта 6 д. № 130».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 101. Запис зверху документа: «1772 года марта 9 д., справясь з д. регламентом, учинить д. собору в силі оного разсмотрение немедленно»)

№ 182
1772, квітень. – Справа о. Григорія Мринського.

«Дiло

о священнику лiтковскому Григорию Мринском 1772 года мсця априля.

Записано под № 77

а)

1772, квітня 17 (6). – Київ. – Лист о. Василя Нужинського та козелецького намісника Іоанна Давидовича монастирському управителю м. Літки.

«Пречестный гспдн отц вотчины Киевовыдубицкого мнтря містечка Літок управытель, надежний наш благодітель.

Священнык літковский Стефан Иосифов от прихожаны доношением духовному здешнему правлению представил, что де сослужитель его, иерей Григорий Мринский, по іміющейся в него якобы здавна падучей болізны, за что и в запрещеніі священнослужения чрез немалое время был, и сего году марта 31 д. при отправленіі им, Григорием, Бжественной литургіі падал. В каком случаї уже священнослужения и преподаяния готовящимся прихожанам Бжественных таинств докончал и сподоблял, он, иерей Стефан. От чего уже показаный иерей Григорий так избезумлен, что и в церкві как шалосты начал ділать, так и бої тому иерею Стефану приключает. О чем от него, иерея Стефана, особо сюда на показанного ж иерея Григория представлено и просил за то ему, иерею Григорию, в священнослужениі запрещения.

Как же духовному здешнему правлению в точносты сего представления потрібно відать, а вашей пречености о его, иерея Григория, обхожденіі небезізвестно есть, так в слідство того духовное правление вашей пречестносты рекомендует, как о прежных его, иерея Григория, происхожденіях и была ль на нем, иерею Григорию, прописанная в доношеніі иерея Стефана падежная болезнь, где и когда именно и был ли он, Григорий, за то в заприщении священнослужения, и чрез сколко времен. Так и сего году марта 31 числа во время отправления им, иереем Григорием, Бжественной литургіі падал ли он, иерей Григорий, и от чего именно от пянственаго налогу или от какой другой причины оная оказа ему, иерею Григорие, вкоренилася, духовное правление неукоснительно уведомить. О чем и дабы священнослужения он, иерей Григорий, не імел, и то подлинно так есть, как показаний иерей Стефан представил, к сослужителю его, показанному Стефану Иосифову, о сем ордером предложено.

Вашей пречестносты всегдашние богомолцы
намістник козелецкий Иоанн Давидович
иерей Василий Нужинский (?).
Априля 6 дня 1772 года.
№ 64».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 104 – 104 зв.
Запис зверху документа: «Пол[учено] 772 году апреля 6 д. по заході сонца».)

б)

1772, квітня 20 (9). – Київ. – Чернетка рапорта священика № о. Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высоко преподобнійшему господину Киевовыдубицкого мнтра отцу игумену Иакову

Репорт:

Сего априля 6 д. каково из духовного протопопиї Козелецкой правления, по доносам священника літковской Николаевской церквы Стефана Иосифова на сослужителя его, священника ж Григория Мринского, якобы о падучей того священника Григория болізни, також о бої оного иереа Стефана и о протчем, писмо до мні присланно с оного для усмотрения в. в. п. при сем точная копия приложена. На которое оного духовного правления писмо хотя я наміревал в тое правление отписать с тім, что я как прежде, так и прописанного в том духовного правления писмі 31 числа изшедшого марта, по небытности моей тогда в церкві на выше прописанном священнікі літковском Григорие Мринскому падучей болізны не выдал кромі упражняющегося часто в пянстві и была на нем где и когда оная болізнь и от якой причины ему вкоренилася, також и о запрещении ему ж священнослужения знаті мні ні с чего, також и о запрещениї ему священнодійствовать. Он же, священник Григорий Мринский, сего апрелі 2 числа, пришедши ко мні в монастырский дворец, про то сетовал что его, Григория, помянутий священник же Стефан в церкві, якобы в самом олтарі неподалече престола, побил, при яком протестї оний священник Григорий представлял мні погризенную зубамы, будто оного священника Стефана сином Данилом его, Григория, руку и окровавлений его плат, о которой погризенной рукі священник Стефан обясняет, что когда оный священник Григорий его, Стефана, обнял руками за бороду, то син его Стефана Данило в оборонном случаї точно кусал оного Григория за руки, токмо не в олтарі, но в церковной опасані, а о кровавленії церкви якобы ним же (?) не зделано, токмо я без ведома вашего преподобия (о том в оное козелецкое духовное правление отписат не мію.

Кромі ж того я крайное имію желание в здешней літковской церкві сей страстной седмици и святого воскресения прослужить, но по прописанной причині в разсуждениї того полезно (?) как з вышеписанного явно видно окажется (?), то посквернена между ними, священниками літковскими, ссора и драка в церкви была и между оною дракою где-нибудь кровию не покроплена ль и тім и [от] того не осквернена ль ними, священникамы, оная літковская церковь, священнослужения иміт в опасносты состоя, для того как о ответствовании оное духовное правление на писмо того правления, так и о священнослужениї в літковской церкви по желанию моему. Что повелено будет от вашего высокопреподобия, в резолюцию чрез сего же нарочного, ордера всенижайше прошу.

1772 года априля 9 дня.

№ 51».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 103, 105, 108 (?). – Чернетка)

в)

1772, квітня 22 (11). – Київ. – Ордер Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, ієромонаху Йосифу, намісніку в с. Літки.

«Пречестный отец иеромонах Иосиф, правитель літковский!

Сего числа на присланный от вас с приложением копиї духовного протопопиї Козелецкой правления по доїску в том правленіі літковского сщенника Стефана Иосифова, на сослужителя его, священника Григория Мринского, о іміючейся якобы на нем, Мринском, падучей болізни и о протчем писанного к вам писма и о протчем же репорт чрез сие предлагается вам в резолюцию, что вы в каковой силі на вышеписанное духовного протопопиї Козелецкой правления писанное к вам письмо вознамірили было тому правлению во ответствование отписать в таковой и отпишут и в оному объявіть, что о прежней будто імівшеся на оном Мринском падучой болізни іміется в мнтрі сем діло. Что же касается до того, что вы просите у мене дозволения о священнослужениї вами сей и слідующей світлой седмиц в літковской церкві и притом навели сомніние, что может бы она в подчас произошедшого между літковскими священники бою, тая церковь окривавленна, и не сміете мимо відомо мое в ней по вышеписанному чрез дві седмиці священнодействовать, то сие до моего разсмотрения не касается.

1772 года априля 11 дня.

Вашей пречестности вседоброжелательный богомолец Выдубицкого монастыря игумен Иаков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 106. – Оригінал, завірений печаткою. Запис зверху документа: «Получено априля 13 1772 года». Арк. 106 об. – 107 – пусті, а на арк. 107 зв. – міститься адреса: «Честному отцу правителю літковскому иеромонаху Иосифу ордер»)

г)

1772, квітня 27 (16). – Київ. – Чернетка рапорта о. Якова (?), ігумена Видубицького монастиря, духовному правленню Козельця.

«Превелебние господа в духовном протопопиї Козелецкой правленіі присутствующие.

Надеждние мої благодітели:

Ваши превелебия сего априля 6 д. присланним ко мні писмом по доносам літковской Николаевской церкві иерея Стефана Иосифова, на сослужителя его иерея ж Григория Мринского, якобы о падучей того иерея Григория болізни, також о бої его Стефана и о протчем изволили требовать, как о прежних оного иерея Григория происхожденіях и была ль на нем Григорию падежная болізнь, где и когда именно, и был лы он, Григорий, за то в запрещенії священнослужения, и чрез сколко времен, так коего году марта 31 числа во время отправления им, иереем Григорием, Божественной литургиї падал лы он, иерей Григорий, и от

чего именно, от пянственного ль налогу или от какой другой причины оная болізнь ему, Григорию, вкоренилась, о том духовное правление уведомить. На которое ваших превелебий писмо сим в ответе служу, что я как прежде, так и прописанного 31 числа марта по небытности моей тогда в церкви на означенном священникі літковском Григорию Мринскому, кромі упражняющегося съчаста в пянстве, падучей болізни не выдал, и была ль на нем где и когда оная болізнь и от якой причины вкоренилася, також и о запрещеніі ему, Григорию, священнослужения знать мне ні счего, а извістно что прежней будто імівшейся на оном иерею Григорию падучей болізни іміется в монастырі Выдубицком ділo, что обявив с почтением пребываю

Ваших превелебий

1772 года априла 16 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 108. – Чернетка)

№ 183
1772, квітня 20 (9). – Київ. – Список ченців Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з вказівкою на кількість горілки, яку за звичаєм видають на свято (Великдень?)

«Реестр.

Сколко к слідующему празднику Воскресения Хртва, как его высокопреподобию гпдну отцу игумену, так и монашествующей братии, світским послушникам и наемным служителям мнстря, надлежит роздать по давнему обикновению в поділ водки лембиковой, двойный горілки, и простой сивухи, ото ж ниже сего слідует. 1772 года априля 9.

Его высокопреподобию гпдну отцу игумену Иакову водки полтора відра; сивухи простой тры відра	Водки кварта	Сивухи кварта
	15	3 відра
Иеромонахам		
намістнику иеромонаху Ианикию	6	6
иеромонаху Спиридону	3	3
иеромонаху Парфению	3	3
иеромонаху Стефану	3	3
иеромонаху Гавриїлу	3	3
Двойной горілки водки двойной		
иеромонаху Ипполиту 1 1		2
иеромонаху Афанасию 1 1		2
иеромонаху Ираклию 1 1		2
иеромонаху Дормедонту 1 1		2

Иеродияконам водки двойной

иеродиякону Иоасафу 1 1		2
иеродиякону Иоанафану	2	2
иеродиякону Каллисту	2	2
иеродиякону Ионі	2	2
иеродиякону Лаурентию	2	2

Монахам водки двойной

правящему економу монаху Митрофану 1 1		2
монаху Клеопі	1	1
монаху Варнаві	1	1
монаху Давиду	1	1
монаху Мирону	2	2
монаху Андронику	1	1
монаху Аристарху	1	1
монаху Гурию конюшему	1	1
монаху Иафету	1	1
монаху Иову	1	1
монаху Илариону	1	1
монаху Гурию просфорнику	1	1
монаху Диомиду	1	1
монаху Венедикту	1	1
монаху Иосифу	1	1
~~монаху Оресту*~~		
~~Монаху Донату*~~		
монаху Феодосию	--	1

Послушникам и служителям

~~Власу Босевскому, писару*~~		
Семену Рубцову	1	1
Матфию Щербаниевичу	1	1
~~Матвию Левицкому~~ * (…)*писцу, Кирилу, писцу, по кварті двойной	3	3
Алексію Яницкому	1	1
келейнику Михаїлу Василиеву	1	1
лакею Александру Сосніцкому	1	1
Власу маляру	1	1
Григорию маляру	1	1
Иосифу послушнику, кой при малярах живет	-	1
Івану, кой при казначею живет	-	1
Стефану, теслі	1	1
Остапу Холодийку	1	1

* Цей текст закреслено

Михаїлу, наместничому	--	1
Антону, пономарскому		1
Матвію, кухлейному	-	1
Ивану, кой при воловкі живет	-	1
Андрею, кухару покоевому	-	1
Ивану, сторожу	-	1
Грицку, сторожу	-	1
Матвію Шкурки	-	1
Омелку, конюху	-	1
Грицку, конюху	-	1
Матвію, конюху	-	1
Тарасу, римару	-	1
Михайлу Лапшину, кой при указі прислан	-	1
Левку, стелмаху	-	1
Грицку, бондару	-	1
Воловику Постолу		1
Кирику Воловику с женою его	-	2

~~вдові Евгенії, которая в броварі живет*~~	-	
прачки трапезной	-	1
покоевой прачки	-	1

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 109 – 109 зв., 112 – 112 зв.)

№ 184
1772, травня 13 (2). – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з військовим канцеляристом Дмітром Квітницьким.

«1772 года, мая 2 дня, от Свято-Михайлова Киевовыдубицкого монастыря дан сей контракт войсковому канцеляристу Дмитрию Квітніцкому в том, что он к бытию в здішнем Выдубицком монастырі в повіринической должности через полгода, то есть сего 1772 года місяца мая от 2 слідующего ноября по 2е число, по всім имеющимся в здішнем Выдубицком монастырі и впредь какое бы случатся как по иску сего монастыря, так и от кого либо на монастырь тяжебним ділам уконтрактован, почему и подлежащие по тім ділам выписки и екстракти, доводи и отводи, челобытние и другие, какови толко надобность укажет письма в согласие прав и указов и здішнего монастыря кріпостей, не упуская по ділам имеющихся обстоятельств сочинять неупустительно и без просрочки по позвам судейским определениям и по другим случаям, и как что скоро сочинено будет, намістнику з соборною братиею, а потом его высокопреподобию гспдну отцу игумену к выслушанию представлять, и что по слушанию надобно будет перемінять и дополнять и исправлять и тое

все ділать с такою предосторожностию, дабы сему Выдубицкому мнстрю и с того производства за упущением чего либо паче чаяния не последовало вреда, почему ему, Квітніцкому, всі позовние діла между тем пересмотрівать и если что явится несообщенное и к другому ділу подлежащое, то что куда надлежит сообщать и чтоб что не виронилось, зшивать и в надлежащий порядок приводить, для чего иеродиакону Иоасафу, коего в смотрении архива и оные діла з архива выдавать з запискою, по которым он, Квітніцкий, что надобно будет сочинять, равно как и по тім ділам, кои и впредь как по иску монастыря, как и на монастырь случится, что надлежит исправлят иміть и ежели крайняя необходимость укажет по ділам монастырским в какой суд явится, суднии речі производить, то на кошті мнстрском, придав к нему кого из монашествующих, он, Квітніцкий, должен будет. В награждение ж за те его, Квітніцкого, повіренические труди произвесть ему, Квітніцкому, з казни мнстрской 80 рублей денег на покупку ж мяса и риби дванадцять рублей. А когда в мнстрі случится риба из собственной своей риболовлі оную полатному выдавать на обід или на вечерю стол, посколко для одной персони годится».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 136 – 136 зв.)

№ 185
1772, серпня 15 (4). – Лист військового канцеляриста Дмитра Квітницького ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову.

«Высоко преподобнійший гспдин Киево-Выдубицкого Свято-Михайлова монастира отец игумен Иаков.

Вчерашнего дны в самие уже сумерки, когда я вмісти с отцем намістником сего монастира иеромонахом Иоанникием да братом его Демяном Браїтавским, в келиї его ж ужиналы, то вдруг послишалы подля дверей шум, а за тім увирилы, что писарь сего ж монастира Влас Боевский, отворившы дверы, пхнул в келию насилно со всеї силы монаха Андроника, сказивая: «От де с курвого сина пяници из шинку к вам […]». На что оной монах Андроник, не отвия первие ничего, стал подля камина, а потом намирился было на него, Босевского, рукою и немного тронул его, то он, Босевский, сказавшы: «Так ты мене и бить хочеш?», ударил его Андронника столь силно, что от того удара он, Андронник, и на землю упал, усиловуясь при том и далие бить его Андронника, однако я, схватившись из за стола, к тому его Босевского не допустил. Потом один другого матерно браня, сцепились опят дратись, но и тогда я ж, ставшы промежду нимы их. решил уговаривая притом, чтобы оны, монах Андронник и писар Босевский, таковых драк в присудствиї нашем не ділали, ежели с них Босевский к нему Андроннику иміет какову претенсию илы жалобу, то предложил бы оною учтиво, а не так забиячески дратся, но как всего того оны, Босевский и монах Андронник, не слушая, по прежнему ища-

ли драку и сталы один другаго з размаших бить, и я опять к продолжению таковой драки хотіл было не допустит, то между тім он, Босевский, и меня нісколко разов по лицу ударил. С чего я, узнавшы обиду, просил отца намістника, чтобы их обоїх посадит до утра в тюрму, он же отец намістник сколко ни приказывал им, Босевскому и Андроннику, чтоб оны перестали дратись, но на конец для прекращения таковых очных драк и не малого от забойства их происходящого шуму по неотступным моїм требованиям обоїх их, монаха Андронника и писара Босевского, приказал он, отец намістник, в тюрму засадит, о чем вашему высокопреподобию донося. Что касается до причиненной мні писарем Босевским вышеописанной обиды, в доставленії мні за оную удоволства, предаю вашему высокопреподобию на благорозсмотрение.

Проситель сего войсковый канцелярист Дмитрый Квитницкий.

1772 года августа 4 д.

№ 454».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 88 – 88 зв. Запис: «1772 года сентября 4 д. подано. По сему сообщив к намістничому, учинить разсмотрение намістнику з соборною братиею разсмотрение»)

№ 186
1772, вересня 17 (6). – Козелець. – Лист Якова Голінки до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Козелец, сентября 6-го д. 1772 году

Высоко преподобнійший гспдн отц игумен Киевовыдубыцкого, млстивий отц и блгодітель мой

Хотя блгопристойность не дозволяет нам отягощат друг друга и требоват того от ближнего своего, что иногда самому ему потребно, однак есть нужды, кої привлекают члвка выступит из сих преділов, и сие хотя не оставляет полного оправдания, однак нас нисколко достойним ділает извінения. Я на новосиль своем необходимую нужду імію в сим и о сем то простирается мое прошение, зділайте млсть ваше высокопреподобие, прикажите мні нісколко воз оного в Козелец привезть мнстрскими подводами из Ярославки, или где в вас болше сіна есть, чем одолжить чувствително меня изволите, так как и кромі сего я за честь и удоволствие поставляю быт всегда непремінно.

Вашего высокопреподобия покорнійшим слугою

Яков Голинко».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 34, 38 а. – Оригінал завірений печаткою. Адреса на конверті: «Его высоко препоподию гспдну отцу игумену Киево-Выдобыцкому, млстивому отцу и блгодітелю моему в Киеви». Запис «1772 сентября 16 д. по сему исполнит и отписать»)

№ 187
1772, вересень. – Лист ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до Якову Голінки про відправку йому декілька возів з сіном в Козелець.

«Высоко благородний и достойно почтений гпдн, милостивий гдрь и благодітель.

Почтеннійшое вашего высокоблагородия писание я получа, містечка Літок правителю иеромонаху Иосифу приказал з имiющогось тамо в Літках сего літа кошенного сіна по достатку тамошнему нісколко воз вашему высокоблагородию в город Козелец літковскими подводами отправит, о чем вашего высокоблагородия всепочтеннійше увідомлено и з должним почтением пребиваю навсегда.

Вашего высокоблагородия.

1772 году сентябра___ д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 35)

№ 188
1772, вересень. – Ордер правителю ієромонаху Йосифу надати бунчуковому товаришу Якову Голінко п'ять підвод сіна і доставити їх в містечко Козелець.

«Из дховного Видубицкого мнстыря собора літковскому правителю иеромонаху Иосифу

Ордер

От бунчукового товариша и коммисара комиссарства Козелецкого гспдна Голинки, сего сентабра 16 д. на присланном к его высоко преподобию гпдну нашему отцу игумену Якову с прошением одолжения ему в город Козелец мнстирскими подводами мнстирского нісколко возов сіна и о протчем писат по силі состоавшейся его высокопреподобиа отца резолюції, з имiющагос видованиа вашего в Літках с той економії сего літа удиланного сіна на пять обивателские подводы на лошади, и при приложенном при сем к нему гспдну Голинки надписанном и запечатанном писми в город Козелец отправте всенепремінно. 1772 году сентября___ д.

Киевовидуб[ицкого] нам[істник] иером[онах…] о […] старец иером[онах] Спиридон».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 36)

Корсунська група

№ 189
1753, березня 9 (лютого 26). – Екстракт.

«Екстракт копій с подлінних кріпостей мнастира Киевовидубицкого на маетности, за рубежом в повіті Корсунском находячиеся, 1753 года февраля 26 дня учинен.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 304).

№ 190
1649, грудня 7 (листопада 27). – Корсунь. – Купча Григорія Фуртника на продаж сіножаті.

«Року первая тисеча шестьсот чотыридесят девятого мсца новембра двадцать семого дня.

Передо мною, Михалом Ивахником, на тот час час пулковником наказним корсунским, при битности товариства козаков, обивателей корсунских, меновите Федор Тел[г]я, Левко Трохименко, Северин Федурченко, Иван Галченко, Остап Бгомолченко, ставши очевисте Григор Фуртник посполу з жоною своею Марею Даниловною, признали доброволне тыми слови:

Пане полковнику и ви, пнове атамани, признаваем то, иж есмо продали сіножать свою власную никому ни в чом не пенную на том боку Роси противко каменици Кононови Мазниченкови, козакови обивателеві корсунскому за суму певную коп сорок личбы литовской. Которая сума зараз от Конона вся сполна рук наших дойшла. Которую то сіножать выш помененую пущам Кононови до спокійного уживаня вічними часи так ему самому, жони яко и потомкам его и вже от того часу сами себе отдаляемо потомков наших и покревних наших, близких и далеких, тим тож писанем нашим варую и докладаем: если бы хто колвек мілся отозвати, задаючи турбацию Кононови за помененний проданний кгрунт, теди мы повинни будем в кождого суду и права коштом и накладом боронити и заступовати. Що теж и с товариством своїм выш помененным, чувши добролное признане продажи поменених особ, потребуючой сторони казалисмо на писми тот запис дати с притисненьем печати нашой с подписом руки писарское.

Писан в Корсуню року и дня виш писанного.

В подлинной тако:

При печати моей казалемся подписат Михайло Иваник, полковник вышпомененний корсунский наказний.

Лаврентий Григориевич, писар того листу, рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 322 – 322 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «С подлиною сводил иеромонах Иларион», і намальовано коло, всередині якого написано «місто печати». Опубліковано за оригіналом в кн. : Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунщина козацька. – Корсунь-Шевченківський, 1997. – С. 113).

№ 191
1653, травня 25 (15). – Угода між братами Супруном и Кириком Шупиченками.

«Року тисеча шестьсот пятдесят третего дня пятнадцятого дня.

Передо мною, Максимом Нестеренко, полковником Войска Запорожского корсунским, при бытности пана Левка Балакчиенка, атамана городового корсунского, Миска Стадниченка, Ивана Шингиря, такъже урад міський, именно Семен Бохонец, войт корсунский, Миско Цибулка, Андрій Скоробогач, бурмистрове корсунскиї, и инних людей зацних, обывателей корсунских немало, станувши очевисте перед нами славетний Супрун Шупиченко, козак Войска Запорожского, обыватель корсунский, зезнал перед нами всіма тими слови, иж пане полковнику и в. м. панове судовие. Признаю я тое перед в. мсцями, иж ми, братя родзониї, я з Кириком Шупиченком міючи от отца своего, Василия Шупика, млин купним способом на ріці Росі на нижших Буках за суму, яко в записі есть нам именовано, от отца данний, теди ми углядівши річ слушную, жеби между нами, братиею, турбациї жадной не было, учинилисмо угоду между собою, иж на брату своем Кіріков свою половицу в том млині пустилем вічними часи, а мні на тим же грунті поставилисмо другий млин зобуполне. Теди я юж повинен своего пилновати, а Кірик своего ойчистого, о который юж не мает міти жадного пренагабаня, ані турбациї о тую половицу так од мене самого, яко от жони и потомков моїх часами вічними, але повинен его заживати так сам, яко и жена, потомки его спокойне. При которой угоді нашой доброволной были люде зацниї, именно Грицко Кривобокий и Гринь Колос, козаки Войска Запорожского, обывателеве корсунские. Которое ми слишачи доброволное зезнаня угоди братерской между собою и квітование еден другого в млині часами вічними, даемо тое писание наше с притисненем печати полковницкой, такожде и войтовской з подписом рук наших.

Діялося в Корсуні року и дня вишей менованного.

В подлінном подписано:

Максим Нестеренко, полковник

Семен Бохонец, войт корсунский.

Стефан Стоцкий, писар міский корсунский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 304 зв. – 305. Наприкінці документу намальовано два кола, всередині яких написано «місто печати» і приписано «С подлинного сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом: «На Шпаковщину старая купчая с подлиного»)

№ 192
1660, марта 14 (4). – Корсунь. – Купча на продаж ставу Антона і Якима Гавришенків, Нестеренка з дружиною Мелашкою Ганні Мартишенко.

«Року Божого 1660 мсця марта 4 дня.

Передо мною Яковом Петровичем, полковником Войска его царского величества Запорозского корсунским, при бытности Прокопа Херетченка, атамана городового, на тот час будучого над товариством корсунским, яко теж товариства на тот час будучих, меновите Чиртан Павлович, судия полку нашого Корсунского, Павло Туча, Самойло Сухопара, Иван Дубина, Гуляницкий, Яцко Маменко и инших людей зацних и віри годних було немало козаков и обивателей корсунских, ставши перед нами Антон и Яким Гавришенки, братия рожоная, яко теж Нестеренко из малжонкою своею Мелашкою Нестерихою, признали устне, явне и доброволне без вшелякого примушеня в тие слова мовячи, иж есмо продали всі в едностайне став свой власний из сіножатю, до того ставу належачая, нікому ні в чим не пенний, ани теж от кого заведенний; тилко дідовщину и отчизну свою власную, а то ест продали оний помененний став и сіножать, грунтом лежачий на ріці Сакавиці, славетной паней Анні Якимовой Мартишенковой за суму певную готових грошей за золотих пятьсот полской личби оной самой и дітям еї часи вічними; од которого то ставу и сіножати отдаяем ми самих себе и діти свої покревние и повинние, близкие и далекие, и ніхто не повинен жадной трудности и турбації пані Якимовой Мартишенковой задават вишпомененной, яко теж и дітем оной, даем в моц и спокойное уживане, которим волно будет дати, продати, даровати и заміняти и яко хотіти ку найліпшому пожитку своего привлащати. А ще би хто міл якую найменшую кривду чинит, в оной нашой продажі вишменованной п. Яхимовой любо дітем еї, теди ми всі одностайне повинни будем заступовати и отказовати у каждого права и суду и где б належало грошом, а ми там повинни наложит двома. Що для ліпшой віри и певности далисмо тот запис наш, урадовне при бытности особ вишеменованних яко теж упросилисмо его мл. пана полковника нашого корсунского, яко теж пана атамана о подпис рук и притиснене печатей.

Діялося в Корсуні року и дня вишменованого».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 307. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано два кола, в середині яких написано «місто печати», також записи копіїста: «В подлинном тако: «Устне прошоний от вишменованних особ о подпис руки и притиснене печати Яков Петрович, полковник Войска его царского вел[ичества] Запорожск[ого] корсунский; Прокоп Черетченко, атаман городовий корсунский;

Роман Сенявский, писар полку Корсунского», «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Запис зверху документа: «Облік на Сакавицу на стави и сіножати». Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 203 – 204)

№ 193
1665, листопада 21 (11). – Корсунь. – Купча Андрія Педаненка на продаж хутора Михайлу Шархавському.

«Roku 1665 dnia 11 nowembra.

Przedo mną Pawłem Smardowskim, na ten czas podstarośćim korsuńskim, przy bytności hospodyna ojca Ołexieja, namiestnika mitropolitańskiego korsuńskiego, pana Alexandra Leszkowskiego, Michała Mazniczenka, kozaków, Chweska Zbarazkiego, Mikity Bogomoła, kozaków i mieszczan, obywatelów korsuńskich.

Stawszy oczewiśćie Andrej Pedanenko w tę słowa zeznał dobrowolnie, żem prawi przedał futor swój własny nikomu ni w czym nie zawiedzony, łeżący nad rzeczką Sakawicą poblizu Korsunia, przezwiskiem Pedany, ze wszystkimi przeynależnośćiami, połem, gajem, ługiem, sianożęciami z stawami, nie zostawując nic na siebie; owo zgoła całe ze wszystkimi pożytkami do tego futoru należnymi jeo mśći panu Michałowi Szarchawskiemu jemu samemu, małżonce i potomkom jego wiecznymi czasy za pewną summe za złotych polskich sto liczby i monety polskiej oddawasjący siebie samego, żoną, bliskich i dałekich pokrewnych swoich od tego futoru i zagradzając drogę prawną do dochodzenia tego futoru siebie samemu, żonie, blizkim i dałekim przyjaciełom swoim, a to pod zakładom talarów stu na urząd, jaki na ten będzie, ktoby pana Szarchawskiego samego, małżonkę i potomstwo jego, o ten futor miał turbować, ale całe ma pan Szarchowski sam, małżonka i potomstwo ich tego futora spokojnie zażywać swoim własnym, szafować, dać, przedać, darować nie zażywać jako chcąc mieniac łepszemu pożytkowi swemu obrócić, nie mający ni od kogo przeszkody wiecznymi czasy.

Działo się w Korsuniu roku i dnia swysz mianowanego.

Paweł Szmardowski, podstarośći korsuński. Ałexej Petrowicz, swiaszczenik trojecki, namiestnik korsuński

Alexander Lieczkowski

Именем Хвеска Бораков Никита Богомол подписую рукою своею

Iminiem Michała Mazniczenka Stefan Stocki, pisarz korsuński, ręką swą podpisują się

именем Андрушка Педаненка, котори тую продажу отдаляючи близких и далеких кревних своих и загаражает дорогу правную през вышменование на подписі особы.

Петро Олещенко, рукою своею подписую».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 320 – 320 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «С подлиного сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 204 – 205)

№ 194
1665, листопада 21 (11). – Корсунь. – Купча на продаж землі в урочищу Педани під Корсунем Марії Хведоренко Михайлу Шархавському.

«Tegoż dnia i roku zwysz mianowanego przy tych że osobach zwysz mienowanych.

Przede mną Pawłom Smardowskim, podstarośćim korsuńskim, przyszedszy dobrowolnie nie zwana Maria Wasilicha Chwedorenkowa, mając wydzieloną część mąża swego, który mąż bez wiadomośći odszedł, zostawiwszy z nią dwoje dzieci, to jest dziewcząt, w roku 1661, nie dawszy jej opatrzenia żadnego, acz ich matka dzieciom nie życząc zguby, prosiła z pokorą, żeby i ta częstka mąża jej gruntu, nazwanego uroczyskiem Pedany, nad rzeczką cekącej wody Sakowicy pod Korsuniem, która cześć nikomu nie zawiedziona, co s komiżeracij ludzki i pobożności chrześćiańskiej i z uwagi ludzkiemu bywszy na tym futorze i nie wiedząc położenia, dali ad rationem, uczyniwszy targ za pewną summa połowice pieniędzy. Ostatek summy, obaczywszy grunt i położenie, oddać powinien. Która przodaż i kupna stwierdza się podpiserm rąk na podpisie mianowanych:

Kupił pan Michał Szarchawski u mianowanej Wasilichi za złotych polskich czterdzieśći i półosma, któri imieniem podpisują się, Stefan Stocki, pisarz miejski korsuński.

Paweł Szmardowski, podstarośći korsuński.

Ałexey Petrowicz, sweszczenik trojecki, namiestnik korsuński

Alexander Liczkowski

От всіх вышименованных особ подписуюся Петро Олешко, рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 321. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «С подлиного сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 205)

№ 195
1670, вересня 13 . – Варшава. – Універсал короля Речі Посполитої Міхала Вишневецького Стефану Кобилецькому (Кобилянському) на млин на р. Рось під Корсунем.

«Михаїл з Божой ласки король полский, великий князь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жмудский, инфляндский, смоленский, киевский, волинский, подолский, подляшский, литовский, черниговский.

Ознаймуем тим листом нашим всім обще и кождому зособна кому відати належит, ежели на кого слушній яко на людей рицерских, которие защит достоїнства найясніших антецессоров наших и цілой отчизни, з одвагою здоровя, стратою субстанції кров свою гойне вилевали и теперича усилуют вилевати, наш кролевский повинности міти респект, про то, ми, маючи од вельмож гетманов наших коронних заліценную собі шляхетне

урожоного Стефана Кобилецкого, знаменитиї в ділі рицерском одваги его, которії в многих окказиях и потребах военних яко одважний жовнір тяжкие постріли, потом чрез літ килка вязене турецке, яко тестамония з Кандії сведчит вираженнії и там мужне и отважне пребываючися для віри стой католицкой римской ставил, чего еще в отчизні своей повернувшися, остаток здоровя свого хощет и усилует доказовати, умислилисмо то теж помененному Стефану Кобилецкому и малжонкі его добра наше кролевские, то есть млин на реці Росі нижей міста Корсуна по Васку мелнику, Чалим названим, в добрах наших кролевских в воеводстві Киевском старостві Корсунском лежачий, до владіния нашого належачий, дати и конфірмовати як нинішнім листом даем и конфірмуем взглядом, которих листов прерченний даровизни нами помененний млин вцале и зупелне держит, мает осісти и одержати со всіми до него приналежностями, доходами и прилеглостями, полями, ролями, луками, лісами, хашчами, гаями, пашами, будинками, огородами, волним ловенем на риці риб и вшелякими здавна до того млина належачими пожитками и доходами держати и заживати вічними часи повинни будут, обіцуючи тое нашим и найяснійшим наслідников наших именем, иж помененного урожоного шляхетне Стефана Кобилянского и жени его от тое ласки и диспозициї нашей не оддалимо и никому инному тих добр владіти не дати, леч цале их при волі нашой и тим правіл заховует, которие ему позволяем для попартя упадку свого, волно будет даровати и продати, що и найяснійших наслідников наших именем из помененной урожоного Стефана Кобилянского и малжонку его од спокойной помененних добр посессии не отдалимо, леч в цілости заховати міем, тоеж и найяснійшиї наслідники учинят, права притом наши кролевские и костела стого кафолического римского, также при той цале заховуючи, на то для ліпшой віри рукою нашею подписуемся и печат коронную притиснути росказалисмо.

Дан в Варшаві дня 13 мсця сентебра року 1670 кролеваня нашего полского року першого».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 305 – 305 зв. – Копія середини XVIII ст., зроблена з перекладу універсалу з польської на українську мову. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати королевской», а ще нижче запис копіїста: «В подлинном подписано: «Михаїл король» та «С подлинной сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Оригинал кролевский на млин на ріці Роси нижей Корсуня» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 206 – 207)

№ 196
1670, вересня 13 . – Варшава. – Універсал короля Речі Посполитої Міхала Вишневецького Стефану Кобилецькому на село Дацьки під Корсунем.

«Михаїл з Божой ласки король полский, великий князь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жмудский, инфляндский, смоленский, киевский, волинский, подолский, подляшский, литовский, черниговский.

Ознаймуем тим листом нашим всім вобец и кождому зособна кому відати належит, ежели на кого слушні яко на людей рицерских, котриъ за защищене достоїнства найясніших антецессоров и цілой отчизни, з одвагою здоровя, стратою субстанциї крев свою гойне виливали, наш кролевский повинносмо міти респект, прето, ми, мыючи од вельмож гетманов коронних заліциониї ему шляхетне урожоного Стефана Кобиляцкого (*виправлено на «Кобилецкого». – Ю. М.*), знаменитие в ділі рицерском одваги его, которії в многих потребах военних яко одважний жовнір тяжкиї постріли, потом неволю турецкую през килка літ на галерах (написано поверх *закресленого: «катергах». – Ю. М.)* поносил, яко свідоцтво с Кандії свідчит, который и там одваги свої цнотливе для віри стой кафолицкой римской ставил, яко теж цілости отчизні своїй, до которой повернувшис и утиратися еще хощет *(слово «хощет» закреслено. – Ю. М.)* поносил, умислилисмо то теж помененному Стефану Кобилянскому и малжонце его добра наше кролевскиї, которії за одвагу свою от яснійших антецессоров наших отримал был, и през два роки в посессиї его зоставали, то ест село зпустошалое от неприятеля коронного, названое Дацки, над рікою Сакавицею положенна в воеводстві Киевском старостві Корсунском, дати и записати и для згуби перших прав ствердити, яко ж сим нашим листом ствержаем и записуем. Которих взглядом листов наших помененний ударованний наш з малжонкою своею, помененниї добра зпустіли цілем зупелне, яко перед тим міл, міет осісти и одержати со всіми там же приналежитостями, доходами и обрадками, тое ест полями, сіножатми, лісами, гаями, пашами, огородами, сажавками, ставами, волним риб ловенем в той же реці и ставах, млинами, корчмами и всякими здавна належитими до тих добр пожитками и доходами держати и заживати вічними часи повинни будут, обіцуючи тое нашим и найяснійших наслідников наших именем, иж помененного урожоного шляхетне Стефана Кобилянского, жони и потомка их, од той ласки и диспозициї той ласки и диспозициї албо ударованя нашего не отдалими и никому инному тими добрами владіти не дамо, леч ціле их при волі нашой и при том праві заховати міем, которие ему позволяем для подпартя упадку своего, волно кому даром дати и продати, що и найяснійших наслідников наших именем из помененной шляхетне урожоного Стефана Кобилянского, жони и потомков их од спокойной помененних добр посессиї отдалити не міем, леч их в цілости заховати міем, тоеж и найяснійшиї наслідники наши чинити будут, права притом наши кролевские и костела стого кафолического римского и Речи Посполитой ціле заховуючи, на що для ліпшой віри рукою нашею подписуем и печат коронную притиснути росказалисми.

Дан в Варшаві мсця сентебра 13 року 1670, кролевства нашего полского того ж року».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 305 – 305 зв. – Копія середини XVIII ст., зроблена з перекладу універсалу з польської на українську мову. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто кролевской печати», а ще нижче запис копіїста: «Еще приписано тако: «Консенс на отобране Дацки, пустого села от неприятеля Корони Полской, в воеводстві Киевском в старостві Корсунском шляхетне урожоному Стефанови

Кобилянскому, жолнерови нашему, малжонці и потомку его наданий», а також «С подлинной сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Оригинал кролевский на село Дацки над рікою Сакавицею. Копия с полского» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 207 – 208).

№ 197
1671, вересня 30 (20). – Угода між братами Супруном и Кириком Шупиченками.

«Року тысеча шестсот сімдесят первого мсця сеп[теврия] 20 дня.

Передо мною, Шупиком, полковником на тот час Войска Запорож[ского] корсунским, при бытности Якима Грабаренка, атамана городового, и инного товариства козаков, также и уряду міского, Савы Якименка, войта, Стефана Максименка, Хвеска Гармаша, бурмистров, Стецка Крамара, Кирила Новиского и инных мещан было немало, постановившися очевисто ку записаню Стефан Ярошенко, козак, обывател корсунский, сознал явне, ясне и доброволне в тот способ: «Мой ласкавый п. полковнику и в. мс. всі, которії тут тепер при уряді будучиї. Сознаваю то перед вами, иж продалем хутор мой власний и никому ни в чом не заведений, прозиваемый Педановка, лежачий кгрунтом о межу з хутором Кондратовым Мартишенков(с)ким, то ест з полем всим, нивами, сеножатю, лісом, и зо всіма и належитостями того хутора за певныї гроши за коп двадцет личбы литовской осовитостю, а то нікому иншому не продалем, тилко славетному п. Кондратові Мартишенкови, козакові, обывателеви корсунскому, жоні и потомком его на вічныї часы. Волно теды будет тот кгрунт обнявши, яко своим власным керовать, продат, заменят, дароват и яко хотячи ку найліпшому пожиткови своему обернути. А я юж по отобраню тоей суми зараз уступивши, вічне вирекаю, отдаляючи себе самого, жону, потомков моих, также и близких кревних до дохоженя того хутора моцы міти не можем и овшем импедиментов и перешкоды у каждого права боронит и заступоват тыле крот, иле бы того потреба было под закладом такоиж суммы, яко ест вышположена заступоват субмитуюся и тым записом дарую». При которой то доброволной моей продажи а купли могоричники п. Павел Смаровский, Андрушко Тулейпня, Иван Костирский и иных людей зацных было немало. На що для ліпшой віры вечистой продажи той запис за прозбою обох сторон при печати полковой и подписі рук нших з уряду видаем.

Писан в Корсуні року, мсця и дня вишписанних.

Иляш Шупик, полковник корсунский.

Яким Грабаренко, атаман городовый.

Сава Якимович, войт корсунский, з колекгою.

Список купчой по руску писано на Педани в слово переписан».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 366 – 366 зв. – Копія. Наприкінці документу намальовано коло, всередині якого написано «місто печати корсунской» і приписано «С подлинного сводил иеромонах Иларион»)

№ 198
1694, травня 12 (2). – Домонтов. – Заповіт Федора Базаринського.

«Року тисяча шестисот девятьдесят четвертого мсця мая дня второго.

Поневаж вшелякие речи писмом стим необварованние и неуторованние звикли з памятей людских випливати и в запомніние приходити, прето я, раб Божий Феодор Базаринский, бывший сщенник сто Спаский мошенский, будучи в том предсявзятю ціле упевненний при зуполном моем разумі в хоробі моей тілесной, которою тепер от Гда Бга моего естем навіжоний, а видячи юж близкий свой живот ко смерти, нежели ко животу, умислилем абы по моем отході ис того мізерного світа дом мой, убозтво рухомое и лежачое, моего власного праци моей набытку водлуг сей остатней воли моей было вскутечне распоряжено в таковой способ: дшу мою мізерную в опеку и в руці Гду Бгу поручаю, а тіло мое грішное аби подлуг звичаю хтиянского со всіми церемоніями, як достоїт, при церкві Божой было поховано. Худобу мою и набыток на три части легую. Напрод смоли (?), которую мію на том боку Дніпра, една част на обитель стую архистратига Михаїла мнастиря Видубицкого киевского, часть една Исаеви, синови моему, а част една дочці моей Епросиниї. Зо всего товару рогатого также на три части. Кгрунта на том боку лежачие, иле их есть, и тое на три части. Книги, що мої власние, то всі Исаеви, синови моему, двор у місті самой дочці моей Епросимиї, коня гнідого продавши, долги поплатити, аби кому не завіл. Престол в Мошнах Преображения Гсдня Исаю, хату що набылем от Лозицкого, продати на росходи за душу, хата, що том боку на острові, Михайлови, синови моему, привилем до обытели стой дати за хлопцем, сином моїм Исаем. Духовниця до схованя пану Стефану Томарі нехай будет отдана. Любці, дочці моей старшой, корова старая и з назимок засівку, що ест, Исаеви част една, дівчині част една и Любці част една, на Мошні котці Тулкувским (?) Любці и гребля на Лазовку ціле обытели стой Видубицкой млин на стругах и сад на том боку Днепра и тое на три части. Що все аби било так по моем и з того світа отході волі моей, варую тестаментом, а розоритель сего моего тестаменту, росправу да получит со мною в день пришествия Гсдня. Аминь.

Діялося в Домонтові року и дня звиш написаного и при особах нижей тут написанних напрод

Михайло Павлюченко.

Мартин Исаенко, братчик новое церкви

Иван Чут.

Василь Иевдрений (?).

При бытности моей на тот час будучи Стефан Томара, сотник домонтовский, рукою».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 307 зв. – 308. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує запис копіїста: «Тестамент Феодора Базариненка, в котором легуе до Видубич греблю на Лозовку и протчая»)

№ 199
Друга половина XVII ст. – Київ (?). – Список земель і володінь Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в Корсуні.

«Список околичности кгрунтов мнастирских в самом місті Корсуну и того ж уезду, впрод

В самом місті двор, хат дві против стого Николи на ринку и комора.

Місце на двор на Ситанской улиці отказаное мнастиру попадею старою илінскою и на Ситниках ставок, сад из ліском, до того в Прутилцах ставок и ліс.

За містом против стого пророка Илиі двор куплений коп за сім, в том двору хата, сіни з коморою рубленіі, шопа, загорода з повітками то город (?).

Нижей Корсуна по лівой стороні Роси млинов два на містцу Чаловском як права опівают, наданое мнастиру з місцем там же дворовим, где двор.

Келийка, пекарня, комора и повіт, до того двора и млина випуст позад двором окоп до шляху и кут от шляху озером скелею каменною и Росу огорнений в них до перещепини.

На правой стороні Роси місце на млині, прозвиском Шупиковщина, до того містца млинового лука, взявши з гори Роси, от потючка вниз поза криницею, окопом до шляху, за що дано коп сто.

Еще понижей млинов Кандибиних по правой стороні Роси, лука, куплена за десят талярей, от яких и чиїх граничит лук, ест в записі купчом.

В том же уезду Корсунском село Дацки, наданое мнстру зо всіми приналежитими ему кгрунтами, где в самом селі двор, парканом обнесений, келия з двома коморами, третимя в сінях комора холодная, пекарня, комора з лиодовнею, виниця з світелкою, стайня з шофою, загорода з шофами, лазня и садок насажений щепами, сливами, вишнями и деревом; церков древеная всім коштом мнстрским постановлена.

В том селі став прежде голдовал чотиром господаром, измерлие отказали дві части небожчику протопопі корсунскому Гудицкому, а протопопа надал тие части ставу мнстрю; третюю част заплатили Андрею Кириченку, за которую дали вола, до четвертой еще упоминается Васил Тищенко, жител дацковский.

Нижей другий став, куплений за сто золотих и талярий двадцят, на той же Сакавиці, в племиници Хмелницкой. На том ставу млин новопостроений, кол три.

Еще нижей на той же ріці ставище з греблею, купленое в черниці Хмелницкой за чотириста золотих. До того ставища ліс, гай березовий, луки и п[о] обої сторони той річки поле от Стеблева по долку, которая ви […] и по окоп первий; от корсунской сторони по Бобилиов ліс поле, належи кгрунту Педановского прозвиском.

И еще нижей на той же річці ставище, купленое в в стеблювского члвка, прозиваемого Татаринця, за сто золотих, при том ставищу хутор з хатою рубленою и з огородами понад хутор дуброва и луки по обоїм сторонам той же річки.

И еще нижей по річці поза шлях стеблювский лука над самою рікою Росю и устю річки Сакавиці по лівой стороні от шляху окоп коло луки, а по правой стороні тоеиж річки вгору от шляху, як окопи показуют, до поля Педановского дуброва, купленая у Оникия, жителя корсунского, за два золотих и осмачку жита.

Долина прозвиском Мисниця (?) з лукою, ставком, лісом, полем, по обох сторонам долини, в кгрунті Дацковском куплена в старой Ани Присихи за вусімнадцять золотих.

Поле до Дацков здавна приналежное з правой сторони по річці от Корсуня сяг[ает] до Білошапчиного ліса до Вовчой долини от Петрушок села.

З лівой сторони по той же річції от Стеблева до верху ліса Радчинця до Саскибиевого и по долину старую от Роси по шлях Стеблювский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 329 – 329 зв. – Оригінал(?). – Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 209 – 210)

№ 200
1703, березня 25 (14) . – Київ. – Заповіт ченця Антонія Кобилецького (Кобилянського).

«Во и мя Отца и Сна и Стго Дха, Стыя Живоначалныя Тро[ї]ци. Аминь.

Я, на имя монах Антоний Кобілянский, бывий житель олишевский, мівши здавна намірение мое в том мнстру ст. архагла Михаїла видубицком киевском чернцем быти и вік свій дочасный в мнстрю том же поконати, где приехавши з Олишевки я, на имя вишмененний именем мирским названний Андрей Кобілянский, мівши значние наданые в Бгу зешлого брата моего родного на имя Стефана Кобилянского, од короля полског[о] Михаїла Вишневецкого по заслузі брата моего вірной Короні Полской значной, на село Дацки и на грунта всякие при селі том же будучие, и на млин на містцу, прозиваемом Буки, при печатех Корони Полской ориїналние писма, от него ж вишреченного родного брата моего Стефана Кобилянского, мні руками его власними при часі смерти его дание в посесію вічную мні на заживане тих добр, которие ориїнгалы 1703 року в мнстрю сто Михайловском киево-Выдубицком од его млсти в Бгу превелебного отца Варлаама Страховского, на тот час игумена выдубицкого (Божиїм изволением по вседушном желаниї моем) габит стый принявши, и яко сын истинный тоей стой обители ставшися, оные привілеї в укладу (?) місто ему, превелебному гспдну отцу игумену и братиї тоей же стой обители Видубицкой, на вічное тых добр заживане и по них будучим гспдном отцем игуменом и братиї оддалем. Которые ориїналные писма волною волею моею оддавши гспдну отцу игуменови и братиї, свідителствую сей моей духовници записом, же нихто з кревних моїх, близких и далеких, до тих добр отнюд ни малой не міет волі утручатися, на що для доброй віри, не умівши стого писма крстом стым рукою моею власною подписуюся.

Діялося в мнстрю с. архистратига Михаїла киево- Выдубицким при особах значных духовних нижей рук своїх подписанних року Бжого 1703 мар[та] 14».

(НБВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 322 – 323 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «В подлинном тако: «Варлаам Страховский, м[о]н[а]ст. [и]ря Выдубицкого киевского игумен; Варлаам, намісник м[о]н[а]ст[и]ря Выдубицког[о];Силвестр, уставник м[о]н[а]ст[иря] Выд[убицкого]; Михаїл, економ м[о]н[а]ст[и]ра Выд[убицкого]; Иоанн Углицкий, протопоп киевский; Михаїл Хомінский, с[вя]щенник Гліб-ворискій (очевидно помилка. Слід читати: «Гліб-борисовский». – Ю. М.); Онуфрий Лісніцкий, с[вя]щенник. Після цього намальовані три кола, в кожному з яких написано «місто печати» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 209).

№ 201
1706, червня 4 (травня 24). – Батурин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на купчі від Василя Бабича та черниці Феодосії Хмельницької.

«Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его црского величества Войск Запорожских гетман, славного чина стого апстла Андрея и Білого Орла кавалер Иоан Мазепа.

Всій старшині и черни Войска его црского пресвітлого величества Запорожского и всякой кондиції, стану и годности людем по обоїх сторонах реки Днепра зостаючим и под рейгиментом нашим и кожному комуколвек о том тепер и в потомние часи відати будет належало сим універсалом нашим ознаймуем, иж будучи от превелебного в Бгу гспдна отца Варлаама Страховского, игумена мнастира Сто Михайловского Видубицкого киевского, и от всей братиї тамошней виправленним велебний отц Варлаам, духовник того ж мнастира до нас в Батурин презентовал нам купчиї записи на дві пасіки от Василя Бабича, жителя голякувского, и от инокині Феодосиї Хмелницкой мнстиреви Видубицкому данние, и просил нас, абисмо оние для спокойнійшого заживаня и владіния рейментарским нашим ствердили універсалом. Ми прето, гетман и кавалер, принявши тое слушное прошение, казали из канцелярії войсковой сей наш універсал, которим яко (?) тие вишей писанние пасіки для спокойнійшого заживаня, диспонованя и владіния ствержаем так, аби нихто з старших и менших войскових и посполитих людей не сміл и не важился в диспонованю тих пасік монастиреви Видубицкому жадним способом найменшой чинити перешкоди, кривд и долегливости,утяженя и спустошеня повагою сего ж універсалу варуем и владзою нашою гетманскою накріпко приказуем.

Дан в Батурині мая 24 року 1706.».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 328 зв. Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано: «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «В подлинном таков подпис: «Звиш менованний гетман рукою власною»

та «С подлинным сводил иеродиакон Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. З нововиявлених документів Івана Мазепи та міста Батурина // СЛ. – 2015. – № 2. – С. 145)

№ 202
1706, вересня 1 (1). – Київ. – 1706, червня 4 (травня 24). – Батурин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на с. Дацьки.

«Его црского пресвітлого величества Войск Запорожских гетман, славного чина стого апстла Андрея и Білого Орла кавалер Иоан Мазепа.

Всім вобец и кожному зособна, а меновите пану полковнику, старшині полковой, сотником, отаманом и всім войскового и посполитого чину старшим и меншим, в том полку знайдуючимся обывателям, и кому би колвек о том відати належит, універсалом нашим ознаймуем, иж превелебний в Бгу гспдн его млость отц Варлаам Страховский, игумен мнастира Сто Михайловского Видубицкого киевского, презентовал нам два універсала славной памяти короля полского Михала, еден на село, прозиваемое Дацки, в полку Корсунском над рекою Сакавицею лежащое, а другий на млин на реці Рось, нижей Корсуня найдуючийся, данние и наданние от того короля Михала пану Кобилецкому за вірние и значние ку ему, королевскому величеству, и Речи Посполитой полской заслуги, которий при доконченю жития свого, знаючи, же натуралним правом сукц[е]сия тих добр не на кого иншого, тилко на брата его спадает, отд[а]ет ему тие універсали; брат зась, принявши иноческий чин в монастиру Михайловском Видубицком киевском, вручил оние вмісто легат[иї] той стой обители Видубицкой и просил он, оц игумен, з брат[иею] о потвержене наше тих універсалов и о надане помянутих добр о[би]тели их. Мы, прето, гетман и кавалер, тому их слушному проше[нию] давши у себе місце, а респектуючи на старожитную стую обытель Видубицкую, в которой при безкровних офірах до престола Божия, за достоїнство монаршое, за нас, гетмана, и за все православно российское воїн[нс]тво молитви приносятся, яко ствержаем тие славной памяти короля Михала універсали, так и добра, помянутое село Дацки в полку Корсунском лежачое, з всіми до его належачими кгрунтами и всякими угодиями (….)* млин на реці Росі, нижей Корсуня знайдуючийся, в вічистую посесию надаем той обители сто Михайловской Видубицкой киевской, позволяючи ему, превелебному в Бгу отцу игумену видубицкому, сукцесорам его и всей о Хті братиї, тим селом владіти и з млина приходячие пожитки, ку общой монастира их ползі употребляти. За чим аби як сам пан полковник корсунский, старшина полковая, сотники, так и нихто згола з старших и менших войскових и посполитих того полку обывателей, ему, превелебному отцу игуменови, перешкоди и перенагабаня в труитых (?) заходах и всяких тамошних вгодиях утиску наносити, пилно и грозно варуем.

Войт зась пречоного села Дацков з людми посполитими, должен будет знаючися на своей повинности, и всем быти ему, превелебному отцу игуменови видубицкому, и всей о Хте братиї тамошней, поволним и послушним и в всем подданство волі их задосит чинячи. О тое всем повторе сим нашим універсалом пилно приказуем.

Дан в Киеві септеврия 1 року 1706.».

*(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 331 – 331 зв. Внизу документа намальоване коло, в якому написано: «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «В подлинном таков подпис: «Звиш менованний гетман и кавалер рукою власною» та «С подлинным сводил иеродиакон Гавриїл». Запис перед документом копіїста: «Ведлуг супліки от Лева за (…)*ой, жеби законники видубицкие кривд в млинах корсунських не чинили». Опубліковано: Універсали Павла Полуботка (1722 – 1723). – К., 2008. – №373. – С. 535 – 536; Мицик Ю. З нововиявлених документів Івана Мазепи та міста Батурина // СЛ. – 2015. – № 2. – С. 145 – 146)*

№ 203
1707, вересня 21 (10). – Київ. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві села Таращичі і хутора Прутильця з прилеглими до них угіддями.

«Пресвітлійшаго и державнійшаго великого гсдара, его црского величества Войск Запорожских гетман, славного чина стого апстла Андрея и Білого Орла кавалер Иоан Мазепа.

Пану полковникови корсунскому, старшині полковой, сотником, также старості нашему тамошнему и всім старшим и меншим войсковим и посполитим полку Корсунского обывателем и кожному, кому би колвек тепер и в потомний час о том відати належало, сим універсалом нашим ознаймуем, иж мы, гетман и кавалер, міючи владзу по млости Божой и ласце монаршой его царского пресвітлого величества всякие порядки в Малой Росиї по обоїх сторонах реки Днепра устроевати яко по должности уряду нашего горливое о разширению и помноженю обителей стих іміем попечение, и в дни жития нашого всегда за наипервійший у себе цель тое покладаем, так видячи старинную обитель стую Выдубицкую киевскую, любо здавна древними росийскими князями уфундованную, однак в общих мнастирских потребах оскуделую, к вспартю тых скудостей, для святих молитов надаем село, прозиваемое Таращичи, и хутор именуемий Прутилці, в уезді Корсунском положенем знайдуючийся, з гаями, лісами, полями пахатними, сінними покосами и з всіми иншими, до того села и хутора здавна и тепер належачими gрунтами, добрами и угодиями, той стой обители Михайловской Видубицкой киевской позволяючи и зуполную моць даючи превелебному в Бгу гспдну отцу Варлааму Страховскому, игуменови тамошнему, и всей о Хті братиї и по нем и міючим быти сукцессорам з братиею ж

тепер и в потомние часи тим селом и хутором (если в оном посполитие люде знайдуются) свободне и спокойне владіти от людей посполитих послушенство належите и подданские повиности, а з gрунтов и всяких угодий користи и пожитки ку общой мнастирской ползі отбирати. Которое наше надане яко ствержаем сим універсалом для кріпости теперешней и потомних часов так пилно міти хочем, упоминаем, варуем и грозно приказуем, аби пан полковник корсунский з старшиною полковою и сотниками, такъже староста наш тамошний и нихто инший з старшини и черни того полку превелебному отцу Варлааму Страховскоиму, игуменови видубицкому киевскому, з братиею и сукцессорам его, в спокойном владінию того села и хутора, и в отбираню от людей посполитих послушенства, а з добр тамошних користей, жадной найменшой не сміл и не важился чинити перешкоди, шкоди и перенагабаня, козаки в том селі и хуторі знайдуючися, міют при своїх ненарушних правах волностех воскових зоставати. А войт тамошний з посполитими людми должен в всем мнастиреви Видубицкому быти послушним, без спреки отдаючи подданские належитие повинности. Если би зас в Таращичах албо на хуторі мененном обиталися таковиї люде, которие самоволне, над войсковое постановлене и наш указ, вновь недавно одорвавшися от громади, в компут повписувалися, то таковых позволяем знову, хоч и поневолне, до громади привернути, таковая наша воля и указ, аби тепер и впред в всем все ціле у всіх была захована, повторе и подесяте пилно упоминаем и приказуем.

Дан в Киеві септеврия 10 року 1707».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 311 – 311 зв. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «місто печати гетманской». Записи копіїста: «В подлинном таков подпис: «Звишменований гетман рукою власною» і «С подлиной сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом: «Список універсала на Тарапщичи и на Прутилці и на пасіку в Лебедині». Опубліковано за іншим списком: Універсали Івана Мазепи (1687 – 1709). – К. – Львів, 2006. – Ч. ІІ. – № 339).

№ 204
1707, травня 22 (11). – Корсунь. – Купча Дениса Олещенко на продаж землі жителю Стеблева Федору Татарченку.

«Року 1707 мая 11 дня.

Передо мною, Василием Ждановичем, старостою ясне велможного пана корсунским, и при мні, на уряді засівшим Михайлу Григориевичу, войту корсунскому, Данилу, бурмистру, и инних на тот час віри годных людех не мало було.

Денис Олесченко, мещанин корсунский, ставши персоналне, будучи здоровий на тілі и умислу своем, зознал ясне, явне, доброволне в тот цел мовячи: «Мсці, мсці пане врядо. Міючи я от Данила, корсунского жителя, купленое греблю на ріці Сакавиці и сіножати, сим и тим боком річки од

греблі лежачие, из байраком понад хатою стоячим, аж до балки, а сіножати кончаются, не допускаючи полю (?) од Стефанового Хмелниченкового грунту. Зачим я тот грунт з доброй своїй волі Хведору Татарченку, жителю стеблювскому, без жадних там належачих поль пахатних за коп десять доброй монети продалем и оние гроши до рук своих от отобравши ретелне от нинішняго часу чинячи сам себе отдаляя, жону и діти и кревние свої, близкие и далекие, их ему, Хведору Татарченку, в вічное владіние продавши, волно ему яко свой власний грунт будет дати, даровати, или кому продати и як хотяй на свой пожиток оборочати.

Ми прето, вишпомененний урад, видячи предреченного Дениса доброволную продажу и Хведора Татарченка куплю про кріпост при звиклой печати ратушной и старостинской велможного пана корсунского с подписом руки писарской велілисмо виписавши право, потребуючой стороні отдати.

Діялося в ратушу корсунском вишпрописанного року и дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 309 – 309 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано два кола, в яких написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «В подлинном тако: «Микита Паенко Иванович, писар міський, рукою власною» і «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Купля на грунт Дениса Алексенка, мещанина корсунского, над Сакавицею нижей Педанов» Опубліковано:Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 211 – 212)

№ 205
1707, липня 14 (липня 3). – Корсунь. – Купча Сави Шульженка на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю землі в Буках.

«Року тисяча сімсот семого мсця июля 3 дня.

Перед нами, урадом корсунским, Василием Ждановичом, на тот час старостою корсунским, Стефаном Есифовичом, атаманом городовим корсунским и наказним сотником корсунским, Михайлом Григориевичем, войтом, с притомностю иерея отца Григория Андреевича, на тот час вікарого воскресенского корсунского, Ивана Белогери, значного жителя, и Павла Нестеровского, и много на тот час людей, віри годних, было, ставши учтивий человік, именем Сава Шулженко, житель манджаліевский полку Миргородского а сотні Омелницкой, прекладал тое: «Мої мсці пне вряде. Иж міючи я дідичний и отчистий грунт под містом Корсуном на реці Росі, прозиваемий Шупиковское, то есть Кирилово, вишше Калгачинки лежачий, на млин способний, который тепер грунт доброй моей воли и без жадного примусу продаю и вічне легую превелебному гспдну его млости отцу Варлааму Страховскому, игумену мнстра Видубицкого, и всей еже о Хті братиї за певную суму личби литовской талярей сто, од которого кгрунту так я сам, Сава Шулженко, кревниї мої, близкие и далекие, отрекаюся и у вічную же посессию попускаю превелебному гспдну отцу Варлааму Страховскому, которому

волно будет, яко своїм власним вічне владіти, дати, продавати, даровати и як хотіти на пожиток обители стой оний обертати.

Ми, прето, вишеспеціфікованний уряд, видячи обоїх сторон доброволную продажу и куплю, веліли для ліпшой кріпости сие писмо потребуючой стороні при печати міской корсунской с подписом руки писарской з ратуши видати.

Діялос року и дня вишеписанного».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 309 зв. – 310. Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «В подлиннои підпис таков: «Тимош Мовчан, писар, рукою т[апи] р[ropria]», «С подлиной сводил иеромонах Иларион», намальоване коло, всередині котрого написано: «місто печати». Запис перед документом копіїста: «Грунт на Буках от Сави Шупиковщина, купленое Вар[лаамом] Стр[аховским], игуменом видубицким» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 212 – 213)

№ 206
1707, вересня 10 (серпня 31). – Києво-Печерський. – Лист гетьмана Івана Мазепи до корсунського старости Василя Ждановича щодо незаконної побудови млина на р. Росі, що завдає шкоди монастирському млину.

«Пане Василю.

Жалосне нам ускаржался превелебний в Бгу гспдн отц Варлаам Страховский, игумен мнстира Видубицкого киевского, прекладаючи, что Юско, житель села Луки, подданый Пустинного киевского Николского мнастира, без фундуша нашого занявши греблю на реці Росі, нижей их мнастирской видубицкой греблі и млин на оной построївши, их же млин, верху будучий, тым подмочил, же и колесо в воді плаваючи, згола не может обернутися. Зачим приказуем в. м., абис взявши з собою людей, добре знаючихся на строених млинов, зехал туда и осмотріл, если так есть, як нам вишречений оц игумен видубицкий доносил и если покажется явная от Юрчиного млина шкода, то млин поменного Юрка роскидати и греблю вели в. м. розкопати. Самого зась его, если нашого не покажет фундуша, забити в колодки, присилал до нас, кгдиж без нашого позволения и фундушов. Пп. полковники и панове енералние особи не важится нигде грунтов и гребель вновь строити. Тое и повторе в. м. приказавши, ему ж ласку нашу засилаем.

З Киева Печерского року 1707».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 312. Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в середині котрого написано: «місто печати гетманской» і запис копіїста: «В подлинном подпис таков: «Иоан Мазепа гетман», а нижче – ще запис: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом: «Лист гетмана Мазепи до пана Василя за мелницкою справою». Опубліковано: Універсали Павла Полуботка (1722 – 1723). – К., 2008. – № 374. – С. 536 – 537; Мицик Ю. З нововиявлених документів Івана Мазепи та міста Батурина // СЛ. – 2015. – № 2. – С. 146)

№ 207
1707, вересня 21 (10). – Київ. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Свято-Михайлівському монастиреві сел Таращичі і хутора Прутильця з прилеглими до них угіддями.

«Пресвітлійшого и державнійшого великого государя, его царского величества Войск Запорожских гетман, славного чина святого апостола Андрея и Білого Орла кавалер Иван Мазепа.

Пану полковникови корсунскому, старшині полковой, сотником, также старості нашему тамошнему и всім старшим и меншим войсковым и посполитым полку Корсунского обывателям, и кождому, кому бы колвек тепер и потомный час о том відати належало, сим універсалом нашим ознаймуем, иж мы, гетман и кавалер, міючи владзу по милости Божой и ласце монаршой его царского пресвітлого величества всякие порядки в Малой Росиї по обоих сторонах реки Днепра устроевати, яко по должности уряду нашого горливое о разширению и помноженю обытелей святых, іміем попечение, и в дни жития нашого всегда за наипервійший у себе цел, тое покладаем, так видячи старинную обытель святую Видубицкую киевскую, любо здавна древными российскими князями уфундованую, однак в объщих монастырских потребах оскуділую, к вспартю тых скудностей, для святых молитов, надаем село, прозываемое Таращичи и хутор, именумый Прутилця, в уезді Корсунскому положенем знайдуючийся, з гаями, лісами, полями пахатными, сінными и покосами, и з всіми іншими до того села и хутора здавна и тепер належачими кгрунтами, добрами и угодями, той святой обытели Михайловской Выдубицкой киевской, позволяючи, и зуполную моц даючи, превелебному в Богу господину отцу Варлааму Страховскому, игуменови тамошнему, и всей о Христі братиї и по нем іміючим быти сукцессорам з братиею ж, тепер и в потомные часы тым селом и хутором (если в оном посполитие люде знайдутся) свободне и спокійне владіти, от людей посполитых послушенство належитое и подданские повиносити, а з кгрунтов и всяких угодий користий и пожитки ку общой монастырской ползі отбырати. Которое наше наданне, яко ствержаем сим універсалом, для кріпости теперешней и потомних часов, так пилно міти хочем, упоминаем, варуем и грозно приказуем, абы пан полковник корсунский з старшиною полковою и сотникамы, также староста наш тамошный и нихто инший з старшины и черни того полку, превелебному отцу Варлааму Страховскому, игуменови Выдубицкому киевскому з братиею, и сукцессорам его, в спокойном владіню того села и хутора, и в отбыраню от людей посполитых послушенства, а з добр тамошных користей, жадной найменшой не сміл и не важился чиниты перешкоды, шкоды, кривды и перенагабаня, козаки, в том селі и хуторі знайдуючийся, міют при своих ненарушных правах и волностех войсковых зоставати. А войт тамошный з посполитыми людми должен в всем монастыреви Выдубицкому киевскому быти послушным, без спреки отдаючи подданские належите повинности. Если бы зас в Таращичах, албо в хуторі мененном, обыталися таковые люде,

которьї самоволне, над войсковое постановлене и наш указ, внов недавно одорвавшися от громады, в компут козацкий повписувалися, то таковых позволяем знову, хоч и поневолене, до громады привернути, таковая наша воля и указ, абы тепер и впред, в всем все ціле у всіх была захована, повторе и подесятие пильно упоминаем и приказуем.

Дан в Киеві септеврия 10 року 1707.

Звышименованы й гетман и кавалер, рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 330 – 330 зв. Опубліковано за іншим списком: Універсали Івана Мазепи (1687 – 1709). – К. – Львів, 2006. – Ч. ІІ. – № 339)

№ 208
1707, жовтня 3 (вересня 22) і 1710, червня 23 (12). – Корсунь. – Купча Палажки Мазничихи на продаж сіножати Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Року Божого тисяча сімсот семого мсця септеврия 22 дня.

Перед нами, Василем Ждановичом, на тот час старостою ясневелмож[ного] добр[одія] в полку Корсунском, Стефаном Есиповичом, атаманом городовим и наказним сотником корсунским Василицею, тож наказним судею, Михаїлом Григориевичом, войтом, и много на тот час людей, віри годних, было, постановившися очевисто персоналитер учтивая невіста Палажка Романиха, Кононова невістка, прозиваемая Мазничиха, жителка корсунская, презентовала тое: «Пане вряде. Юж я власную свою отчизну, сіножать против Каменки на том боку Росі лежачую, поміж панской луки узокоп (?) продалем доброволне, нікому ні в чом не заведенную у вічние віки без жадного примусу тую сіножать под містом Корсуном лежачую, честному во иеромонасех превелебному в Бгу его млости гспдну отцу Варлааму Страховскому, игуменови киевскому видубицкому, за готовую и певную суму личби литовской талярей двадцят, от которой сіножати там сама Пелагея Романиха, отрікаюся з кревними моїми, близкими и далекими, вічними часи и попускаю у вічную посессию вишей помянутому превелебному гспдну отцу игумену видубицкому и всему мнастиру тамошнему. Зачим ми, урад вишеспеціфікований, видячи таковую доброволную продажу, велілисмо на ратушу корсунском записати и потребуючой стороні, то ест его мл. гспдну отцу игуменови видубицкому и всему мнастиреви сие писмо при печати міской корсунской с подписом руки писарской видати каазалисмо.

Діялос в Корсуні року и дня вишеписанного.

Тимош Мовчан, писар корсунский рукою.

Признаючи свидітелству ведлуг луки, що на герці (?) спадает, купленая в Романихи Мазниченковой, напрод признал перед судом доброволне нашом корсунским Демян Роговский, житель деренковский, на що и посилалисмо козаки з уряду Василя Горбаченка для достовірия, аби тот усмотрив як на то слушне ведле Бга боячися, що в заводі турбовалисмося с Хомою

корсунским, который заводив мене за тую луку, тот же Василь Горбатенко, усмотривши, що належит чернцам видубицким с поміжниками, Петро Біленкий, згори поміжник, знизу разно, а чернецкая у посередку над Росю, на що велілисмо сие врадовное и писмо на вічние віки видати, ствержаючи печатю міскою нашею ратушною и городовою року 1710 июня 12.

Діялося в ратушу корсунском на враді року и дня вишейписаннного при пану Михайлу Романовичу, наказному полковникови корсунскому, Силі Вюбленку, старості городовому, пану війту корсунскому Данилу, бурмистру, и многих людей на тот час будучих немало».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 311 зв. – 312. Копія середини XVIII ст. Другий список документу знаходиться у тому ж рукописі на арк. 313. Внизу документа намальовані три кола всередині кожного з яких написано: «місто печати». Запис копіїста: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Купчая на сіножать Пелагеї Мазничихи в уезді Корсунском з ратушу корсунского виданая» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 210 – 214)

№ 209
1708, липня 3 (червня 22). – Корсунь. – Лист (?) корсунського мельника Юрка Мелусенка з гарантіями щодо млинів на Росі Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Року 1708 мсця июня 22 дня.

Я, Юрко Мелусенко, житель села Гноенок, даю сию мою карту гспдину отцу Гавриїлови, законникови мнастиря видубицкого, а дозорци их же добр мнастирских, в Корсуни лежачих, на том, если свой млин и на своей гребли низше мнастирских, совершенно построит и тілби мнастирские видубицкие млини на Буках стоячие, своею греблею подтопити и в том подтопленю шкоду им вчинити, то винним в тим себе чиню, опроч валної води весняной и осінній, яц (?) тая вода валная подтопит, том в тим не маш его, Юрковой, вини. Діялося при уряду корсунском Семеном Нестеренком, судею и наказним полковником, Василем Ждановичем, дозорцею добр панских, Данилом Сомтанским (?), асаулом полковим. На що для ліпшой кріпости и печатми урадовими ствердити веліли с підписом руки писарской.

Діялося в ратушу корсунском року и дня вишписаного.

Мні, Гавриїлу, послушникові мнастискому, дал писмо сие Юрко мелник в Корсуни з ратуша с печатми двома: судейской и пана старости».

(НБУВ. -ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 315. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовані два кола, в яких написано «місто печати», а ще ниже запис копіїста: «В подлинном подписано: «Тимош Мовчан, писар корсунский, рукою» та «С подлинног[о] сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Лист Юрка мелника в Корсуни з ратуша о млин» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 215)

№ 210
1708, вересень (?). – Табір під Биковим (Биховим – ?). – Лист гетьмана Івана Мазепи до Варлаама Страховського, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо конфлікту через млини на р. Рось.

«Превелебний в Бгу отче игумене мнстира Видубицкого, мой ласкавий гспдне отче и приятелю.

Якую нам подали супліку Левко Ерофіенко и Юрко Мелусенко з братом своїм, жителі корсунские, прекладаючи жалобу на законников вашой превелебности мнастира, од которих в млинах их на отчистих грунтах построених, чинится обида, поневаж не відать з якой ненависти там греблю их роскопали же скринку вивернуло, тартиці в воду повкидали. Тую ми посилаючи до вашой превелебности, велце жадаем, абис ваша превелебность приказал законникам мнстира своего разорения им в млинах не чинити, а если вашой превелебности млином мнстирским од их млинов кривда чинится, теди то теж вашой превелебности правне з ними поступити, а не казати самоволне долегливости наносити. О що вашой превелебности и повторе жадаючи, млитвам богоугодним отдаюся.

З обозу у Бикова августа 31 д. року 1708.

Вашей превелебности зичливий приятел Иоан Мазепа, гетман Войска его црского пресв[ітлого] величества Запорож[ского]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 312. Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, всередині котрого написано: «місто печати гетманской» і запис копіїста: «В подлинном подпис таков: «Иоан Мазепа гетман», а нижче – ще запис: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом: «Лист гетмана Мазепи до пана Василя за мелницкою справою». Опубліковано: Універсали Павла Полуботка (1722-1723). – К., 2008. – № 376. – С. 539; Мицик Ю. З нововиявлених документів Івана Мазепи та міста Батурина // СЛ. – 2015. – № 2. – С. 146)

№ 211
1708, жовтня 16 (5). – Корсунь. – «Інквізиція» корсунського уряду щодо конфлікту, який виник через побудову несанкціонованих млинів на Росі.

«Року 1708 мсця октоврия 5 дня.

Перед нами, урядом корсунским, Семеном Нестеренком, полковником наказним корсунским, Василием Ждановичем, дозорцею ясневелможного пана добр в Корсуні, Грицком Шванкою, сотником наказним корсунским, Стефаном, атаманом городовим, Мойсеом, войтом, отц Варлаам, игумен видубицкий, просил нас, уряду, о слушний роспрос, ижби на вряд наш Леска Ерофтіевича призвали и учинили слушний роспрос в том, мною прежде на на его тестевской греблі было кол, аж Леско сам пред судом признал, же толко было три колі и гребля плавная була. И когда Левко приймал Юрка до строения млина и межи ними такая

мова была, щоб токмо построїл три колі, на що есть и могоричники Иван Чуенко и Фома Иляшенко, жителі корсунские. Теди Юрко, не исполнивши такого межи ними постановленя, але барзе високо себі поднесся и построїл кол девят, же ему позволеня такого од Левка и не було, а греблю тую гатили полком, а не Юрко, а прежде тесть Левков, сам гатил и у брод їздили. А теперешнего часу хочайби якая суша, не будет броду и тепер люде старинние пред урядом признают. Когда будет попрежнему гребля и кол токмо жеби трох и брод, теди нікому не чинитимется кривда, як мнастирским млином, также и Юрковим. А и тое Левко пред судом сам доброволне устне говорил, же я до велможного пана не супліковал, але сам Юрко супліковал, а що Юрко виражает в супліці, же якоби греблю роскопали, що аж скриню вивернуло, теди любо греблю роскопали не безправне, але з дозволеня уряду корсунского, бо гдиж потопил млини мнастирские, тертици викидали, так з великой своей нужди, иж он им чинит великие кривди и велможност вашу панскую турбует супліками, дарма сам же упорностию своею постоил девят кол налеткових (?), еще чинит великую турбацію. Що ми, уряд, на прозбу отца игумена по слушном свидітелству Левка Ерофтіевича и инних старинних людей, виписал на вряді инквизицию з притисненем печати.

В подлінном

Діялося в ратушу корс[унуком] року и мця и дня вишписанного.

Семен Нестеренко, полковник наказний корсунский.

Стефан Есифович, атаман городовий корс[унский].

Василь Жданович, староста корс[унский], рука власная.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 313 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує запис копіїста: «Инквизиция от уряду корсунского на млини на рецы Росі». Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також написано «С подлиного сводил иеромонах Иларион»)

№ 212
1708, жовтень. – Корсунь. – Дописка до вищенаведеного документу.

«В дополнение к вишписанному праву приписано:

А и тое докладаю, иж мнастирские мелники прежде пофундовани, а Юрко напотом юж на пакост построїл для оной перешкоди, на що свидітелствует увес уряд корсунский и старинние люди и не позволяли ему девят кол строїти, на свою так упартост поступил».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 314. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також написано «С подлиного сводил иеромонах Иларион»)

№ 213
1708, листопада 16 (5). – Корсунь. – Купча Тетяни Стефанихи на продаж ставка на р. Сакавиці Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Року 1708 мсця ноеврия 5 дня.

Перед нами, урядом корсунским в ратушу корсунском, пред Семионом Нестеренком, полковником наказним корсунским, Василием Ждановичем, дозорцею добр ясне велможного пана в Корсуні, Павлом Михайловичем, сотником корсунским, Стефаном Есифовичем, атаманом городовим, Мойсеем, войтом, ставши пред урядом нашим Тетияна Стефаниха из сином своїм Иваном, жителка корсунская, из доброго свого позволения, продала став свой в Бгу превелебному гспдну отцу Варлааму Страховскому, игумену мнастира видубицкого, през отца городничого дацковского Гавриїла за суму певную готових грошей, за золотих пятсот, который тот став, лежачий на ріці Сакавці, из сіножатю и зо всім грунтом, теди варую, иж у вічност продаю, даби ніхто з покревних моїх близких и далеких, не мог втрутитися и діти мої, таковий да проклят будет ктоб міл од обители сто од архистраитига Михаїла отдаляти и упиратися, на що для ліпшого свидітелства и віри даемо я, Тетина Степаниха, из сином своїм Иваном сей запис из ратушу корсунского з надписом имен урадових и притисненем печати ратушной.

Діялося в ратушу корсунском року и дня вишей описаного.

(…)*теди праві и старое право даю оцу Варлааму Страховскому, игумену видубицкому, со всею еже о Хті братиею.

Семен Нестеренко, судия и полковник наказний корсунский.

Василий Жданович, дозорца добр ясне велможного пана в Корсуні, рукою своею подписую».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 314. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «С подлиного сводил иеромонах Иларион», а нижче намальовано три кола, всередині яких написано «місто печати». Перед документом запис копіїста: «Купчая на став от Тетияни Степанихи» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 215 – 216).

№ 214
1709, лютого 15 (5). – Ніжин. – Стверджувальний універсал гетьмана Івана Скоропадського Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю на млини нар. Рось в Корсунському полку.

«Пресвітлого и державнійшого великого гсдра его црского пресвітлоого величества Войска Запорожского гетман Иоан Скоропадский.

Ознаймуем сим нашим універсалом всей его црского пресвітлого величества Войска Запорожского старшині и черні и кожному комуколвек о том відати належатимет, иж супліковал до нас превелебний в Бгу гспдин оц Варлаам, игумен мнастира видубицкого киевско-

го, з братиею и презентовал антецессорра нашого бывшого гетмана потвердителние універсали на млини, надание под містом Корсуном на реці Росі на містцу, прозиваемом Дацки, Таращичи и Прутилци и просил нас, абысти нашим тие всі добра ствердили універсалом. Ми теди, гетман, давши у себя прошению превелебного гспдна отца игумена видубицкого и всей братиї містце, а сподіваючисе до універсалу антецессора нашего ствердилисми сим нашим універсалом тые всі вижей вираженние добра и кгрунти позволивши по-прежнему так млинами, яко и селами и иншими вишменованними кгрунтами, ему, превелебному гспдну отцу игуменови видубицкому, владіти и всякие пожитки з оних отбирати.

Прето міти хочем и рейментарско сим нашим універсалом варуем аби ніхто з старшини рейменту нашего и черні в владінию тих добр и в отбираню з оних всяких пожитков ему, отцу игумену видубицкому, не важился чинити кривди и перешкоди. Войти зась тих селец з посполитими людми повинни до святой обители видубицкой (кромі козаков) всякое належите отдавши послушенство и повинности грозно приказуем.

Дан в Ніжині февраля 5 року 1709».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 328. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «В подлинном подписано: «Звиш менованний гетман рукою власною» та «С подлинным сводил иеродиякон Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 216 – 217)

№ 215
1710, квітня 15 (4). – Київ. –
Випис з київських ратушних книг.

«Выпис з книг міских майдебурского ратуша киевского року тисяча сімсот десятого мсця априля четвертого дня.

Его царского пресвітлого величества в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним війтом, а Мартином Сичем, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, ставши персоналітер чесний в Бгу иеромонах отц Павел Илиевич, законник мнастира стого архистратига Михаїла Видубицкого киевского, покладал поважное писмо при печати катедралной Стософийской намісника иеромонаха превелебного в Бгу его млости отца Григория Кгошкевича з книг конс[ис]торских екстрактом виданное, а при покладаню оного просил ураду именем превелебного в Бгу его млости гспдна отца Варлаама Страховского, игумена, и всей того ж Святомихайловского Видубицкого мнстира братиї, аби оное поважное писмо было перед урадом вичитано, а по вичитаню до книг пер облятам по (…)* которое писмо за прозбою честного отца Павла ми, урад, принявши первей перед собою казали вичитати, а по вичитаню яко річ слушную и поважную до книг казали вписати и так ся в собі слово в слово иміет:

Випис з книг консисторских духовних митрополиї Киевское року тисяча сімсот десятого мсця марта тридацат первого дня перед судом духовним консисторским метрополиї Киевское ставши очевисто честная инокиня Феодосия Хмелницкая, законница монастиря Стовознесенского дівичого печерского з синами своїми родними Стефаном и Михайлом, ку записаню до книг судових консисторийских подала лист доброволний вічистий запис с печатю и с подписом руки всечестной Магдалени, игумени мнастиря дівичого печерского киевского, также и с подписом свого имени и синов своїх превелебному в Бгу его млости отцу Варлааму Страховскому, игумену стомихайловскому видубицкому киевскому, и наслідником его и всей братиї на реч, в том записі нижей вираженную, данний и служачий, которого во всем устним очевистим и доброволним сознанем своїм ствердивши и зміцнивши, просила, аби принят и записан был. Ми, суд духовний, до книг оного для вписаня приймаючи, читалисмо и так в собі мает:

Я, на имя Феодосия, инокиня мнастира Вознесения Гспдня дівічого печерского киевского, прозиваемая Мартишенкова Хмелницкая, жителка мнастира того, за доброй памяти моей и розума зуполного розправивши діти мої гаразд, яковий на дітей моїх кгрунт ку уконтентованю их належал, з кгрунтов лежачих в уезді Корсунском им давши и их уконтетовавши добре, остатние кгрунти, прозваемий футор Педаний, над річкою Сакавицею, также и млин мой и власний на реці Росі на виших Буках на едной гаті з Левчинским з всіми до футора того и млина приналежитостями, полями, лісами, сіножатми, гаем, ставом, лугом, власние мої, оние грунта не пенние ни от кого либо дарорванние и никому ни в чом немало не зведенние, ни волостю займанние, але власние мої, мужем моїм Кондратом Мартишенком, прозиваемим Хмелницким, и самою мною. вишпомянутою черницею, бивши (?) еще за мужем моїм, небощиком, в мирі купленние, его млости гспдну отцу Варлааму Страховскому, игуменові святого архангела Михаїла видубицкому киевскому, и братиї всей мнастира того и по нем менованним гспдну отцу игумену и братиї будучим за золотих шестисот продаю ижем продала во вічность в уезді Корсунском, близ села, прозиваемого Дацков, маетности монастиря того ж видубицького над рікою вишпомянутою Сакавицею лежачие. Которие вишпомянутие кгрунта их млстем отцем видубицким пущаю посесію вічную. Уже од оних грунтов себе самую и дітей моїх и кревних моїх, близких и далеких, аби нихто не важился препятия и нималой турбації чинити, отдаляя, а их млстем отцом видубицким волно грунта оние вишпомянутие як хотячи заживат и на свой пожиток оборочат. В чом теди для годности и певной віри при сем здоровом писаню моему даю на грунта оние (…)* видубицким и купчие старие певного ж ради відома кому би о сем прода[жи] куплі відат треба будет належало, свидітелствую нижей подписом руки моей власной яко нне уміючая писма стого крестом стим с притисненем печати мнастирской того ж помянутого Вознесения Гспдня дівичого печерского киевского и с подписом руки еї мл. гспжи игуменії мнастира тогож печерского. Діялос

в мнастиру Вознесения Гспдня дівичом печерском киевском року и дня вишеписанного при Михаїлу, среднем сину моем, потом над співшим (?) при старшом сину моем мой (?) при Стефану, жем волною волею моею отцом видубицким мененние грунта продала.

Писано року тисяча сімсот десятого мсця марта третого дня.

На том запису печать мнастира дівичого печерского киевского под знаком Вознесения Гспдня. А подпис рук тими словами: инокиня Феодосия Хмелницкая з синами моїми родними Стефаном и Михайлом, не умічи писма стого крестом стим подписуется + + +

Инокиня Магдалена, игумения мнастира паненского печерского киевского.

У того поважного писания печат катедралная митрополиї Киевской притиснена и подпис руки верх печат тими виражен слови: иеромонах Григорий Кгошкевич, намісник консисторский софійский. Под подписом рукописной так написано:

Который випис за очевистим обоїх сторон, продаючой и купуючой, прошением, яко дховним увес слово в слово з книг консисторских метрополиї Киевское есть выписанний и потребуючой стороні есть поданий. По вписаню до книг того поважного писанья еще при том же писмі честний в Бгу отц Павел Илевич подал муніменти старие на тие кгрунта служачие, писання дві в року прошлом тисяча шестсот шестьдесят пятом дня 11 мсця ноеврия, на которих под жадним на смолці червоной три печати притиснени (тилко не знати под яким знаком, понеже поламалися), а подпис рук тими виражен слови: Daniel Szmardowskij, podstarośći korsuński, Alexej Petrowicż, swiaszczenik troecki, namiesnik korsuński. Именем Хвеска Баразского Кукута (?) Богомол, подписую рукою моею. Aleksander Leczkowski imieniem Michała Mazniczenka, Stefan Stocki, pisarz mieski korsuński ręką swoją podpisuje się. Именем Андрушка Педаненка, который тую продажу, отдаляючи близких и далеких кревних своїх, и загоражает дорогу правную, през вишмененованние на подписі особи. Петр Олещенко рукою своею подписуюся. Третий мунімент, писаний в року прошлом 1671-м мсца септеврия 20 д. дня, на которой также три печати на воску притиснени и подпис рук тими виражен слови Омелиян Шупик, полковник корсунский наказний, Яким Барабаненко, атаман городовий, Сава Якимович, войт корсунский. И третее писмо вишей в книги вписанное от продавці тих кгрунтов инокині мнастира Вознесения Гдня дівичого печерского киевского гпжи Феодосиї, прозиваемий Мартишенковой Хмелницкой, превелебному в Бгу его млости отцу Варлааму Страховскому, игумену и всей братиї данное. Тие старие муніменти ми, урад, висмотрівши и до книг для потомних літ аднотациею вписати приказавши, ему ж, отцу Павлу Иліевичу, при сем экстракті отдали. Которие он принявши и расписался в книгах тими слови: мунімента старие и экстракт з книг міских киевских виданний, одибралем и росписалемся иеромонах Павел Илиевич рукою власною.

По которих вишпомянутих правах волно есть и будет превелебному его млости гдину отцу Варлааму Страховскому, игумену, и по нем насту-

паючим их млостем отцем игуменам и всей братиї тими купленними кгрунтами, вишей имено положеннями як хотячи владіт, вшеляко на обытель стую з оних доходи употреблят вічними часи. Якое поважное писмо, з книг консисторских духовних митрополиї Киевское экстрактом виданное, а през честного отца Павла Илевича, законника мнастира стого архистратига Михаїла Видубицкого пер облятам ку вписаню до книг поданное про памят для літ наступуючих з старими муніментами и ест вписано. С которих книг и ест випис при подписі руки самого его млости пана войта и под печатю міскою киевскою есть видан.

Писан в ратушу киевском року и дня вишей писаного.

В подлинном тако подписано:

Менованний войт рукою власною.

В небытности писара міского киевского за відомом магистратовим подписался Иоан Шабелский, правител канцелярії рукою власною.

З книгами міскими корикговал Николай Рогуцкий.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 316 – 318 зв. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «місто печати міской киевской». Запис копіїста: «С подлиной сводил иеромонах Иларион»)

№ 216
1710, серпня 7 (липня 27). – Корсунь. – Купча корсунської жительки Тетяни Федорихи.

«Року тисяча сімсот десятого юля двадцят семого дня.

За відомом его мл. пана Стефана Бутовича, асаула Войска его црского пресвітлого величества Запорожского енералного на тот час, по указу ясневелможного добродія его мл. пана Иоана Скоропадского, обоїх сторон Днепра гетмана, в Корсуні резидуючого.

Перед нами, Михайлом Романовичом, наказним полковником корсунским, Силою Петровичем, хорунжим полковим и атаманом городовим Павлом Неміровичом, войтом и на тот час бурмистром, постановившися Татияна Федориха, обывателка корсунская, чинила свое доброволное сознане в той стил пропонуючи:

Міючи я грунт свой власний, нікому ні в чим не пенний и в жадние долги не заведенний, волний, свободний яко то: луку з ставом, лісом и нивами, на Мисниковой долині будучим, и плец в селі Дацках лежачий, обмеж кгрунт Омелка Небабы, умислила з доброй моей воли, без жадного, уховай Бже, насилия и примусу, обытели стой Михайловской Видубицкой киевской за гроши готовие коп двадцят монети доброй продати, а у вічний депозит попустити; которие гроши руками моїми всі зуполне одобравши, яко я сама того проданого помененного кгрунту зрекаюся, так дітей и всіх моїх кревних, близких и далеких, под винами правними отдаля вічисто, а яко доброволне предречоний кгрунт обители сто Михайловской Видубицкой киевской продалем, так тепер превелебного в Бгу его млости отца игумена и впред быти міючих зо

всею братиею вічними посесорами чиню, которим волно тим у мене купленим грунтом, як хотя владіти, даровати, продати и як в найліпшом уживаню держати, сим моїм записом так міти хочу і вічне ствержаю.

Ми, вишеписаний уряд корсунский, вислухавши от Татияни Федорихи в проданю грунту обители стой Михайловской Видубицкой киевской доброволностю сознатя, казалисмо записати и сей запис стороні потребуючой при звіклой печати магистратовой видати.

В дому судовом року и дня вишей именованих».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. -№ 244. – Арк. 318 зв. – 319. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа запис копіїста: «С подлинной сводил иеромонах Иларион» і нижче намальовано два кола, всередині яких написано «місто печати». Перед документом запис копіїста: «Купчая на грунт Тетияни Хведорихи, обывателки корсунской»)

№ 217
1710, квітня 5 (березня 2) – Корсунь. – Лист корсунського полковника Андрія Кандиби до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Варлаама Страховського (?).

«Превелебний в Бзі мсці отче игумен мнастира киевского видубицкого, а мой велце ласкавий блгодітелю.

Товариш наш сей Хома прекладал нам, что Романиха, Кононова невістка, продала превелебности вашей свою будто сіножать, лежачую нижей Юркових млинов, которую сіножать продавши, не заводила, поки її власная, але у сего Хомину сіножать и нашу позаводила; зачим прошу превелебности вашой тую невісту Романиху роскажите зискати, аби конечне так з сим товаришем и з нами росправленя учинила свое власное продавши и заведши, пречестность вашу поки її кгрунт скутком ствердивши, межи нами не чинила возмущения. Повторе жадаючи, превелебности вашей во всем зичливий и готов служит.

Его црского пресв[ітлого] вел[ичества] Вуйска Запорож[ского] полков[ник] корсун[ский] Андрей Кандиба.

З Корсуня марта 26 д[ня]».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 315 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «С подлиног[о] сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Писмо от Андрія Кандиби, п[олковника] к[орсунского] до игумена вид[убицкого] о розїзді между его и монастирскою сіножати купленной у Романихи Кононовой невістки нижей Юрковихъ млынов» Опубліковано:Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 219 – 220)

№ 218
1710, березня 14 (3). – Корсунь. – Купчої черниці Феодосії Хмельницької на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю хутора Педани і млина на р. Росі.

«Року тисяча сімсот десятого мсця марта третого дня.

Я, на имя Феодосия, инокиня мнстря Вознесения Гспда дівичого печерского киевского, прозиваемая Мартишенкова Хмелницкая, жителка мнстря того же, з доброй памяти моей и розуму зуполного, розправивши діти мої гаразд, яковий на дітей моїх грунт ку уконтентованю их належал з грунтов, лежачих в уезді Корсунском, им давши и их уконтентовавши добре, осталние грунта, прозиваемиї хутор Педани над річкою текучою Сакавицею, такъже именно мой власний, на реці Роси на Вышших Буках на едной гати лісами, сіножатми, гаем, ставом, лугом власниї мої оные грунта не пенные, ни от кого либо дарование, и никому на яком немало не заведенние, на волности заимание, але власние мої мужем моїм, Кондратом Мартишенком, прозиваемим Хмелницким, и самою мною вышпомянутою черницею, живши еще за мужем моїм небожчиком в мирі купление, его млсти гспдну отцу Варлааму Страховскому, игуменови свто архангела Михаїла Видубицкому киевскому, и братиї всей мнстря того и по нем менованном гспдну отцу игумену и братиї будучим за золотих шестисот продаю и уже продалам во вічность; в уезді Корсунском близ села, прозиваемого Дацков, маетности мнстря того ж Выдубицкого над річкою вышпомянутою Сакавицею лежачие. Которие вышпомянутие грунта Страховскому, игуменови свого архангла Михаїла видубицкому киевскому, и братиї всей мнстря того и по нем менованным гспдну отцу игумену и братиї будучим за золотих шестсот продаю, и уже продалам во вічност в уезді Корсунском близ села, прозиваемаго Дацков, маетности мнстря того ж Видубицкого над рікою вышпомянутою Сакавицею лежачие, которые вышпомянутие грунта их млстем отцом видубицким пущаю в посессию вічную, уже од оных грунтов себе самую и дітей моїх и кревних моїх, близких и далеких, абы нихто не важился препятия и ни малой турбациї чинити, отдаляю, а их млстем отцом видубицким волно грунта оные вышпоменение, як хотіт заживат и на свой пожиток оборочать. В чом теди для годности и певной віри при сем здоровом писаню моем даю на грунта оние отцом видубицким и купчие старие певного ж ради відома, кому би о сем продажи и куплі відать треба будет належало, свідителствую нижей подписом руки моей власной, яко не уміючая писма свтого, крестом свтим с притисненем печати мнстря того ж помянутого Вознесения Гспдня дівичого печерского киевского и с подписом руки еї млсти гспжи игуменіи мнстря того ж печерского.

Діялось в мнстрю Вознесения Гспдня дівичом печерском киевском року и дня вишписанного при Михайлу, среднем сну моем, потом надспівши и при старшом сну моем на тож той при Стефану, жем волною волею моею отцом видубицким вышменованние грунта продала.

В подлинном тако:

Писан року тисяча сімсот десятого місця марта третого дня. На том записі печать мнстря дівичого печерского киевского под знаком Вознесения Гспдня, а подпись рук тими словами:

инокиня Феодосия Хмелницкая з синами моїми Стефаном и Михайлом, не уміючи писма святого, крестом стым подписуемся + + +

Инокиня Магдалена, игумения монастиря паненского печерского киевского».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 323 зв. – 324 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «С подлинною сводил иеромонах Иларион».)

№ 219
1710, березня 14 (3) . – Корсунь. – Ствердження купчої черниці Феодосії Хмельницької на продаж Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю хутора Педани і млина на р. Росі.

«Року тисяча сімсот десятого мсця марта тридцять первого дня.

Пред судом дховним консисторским метрополиї Киевское ставши очевисто честная инокиня Феодосия Хмелницкая, законница мнстря сто Вознесенского дівичого печерского, з синами своїми родными Стефаном и Михайлом ку записаню до книг судових консисторских подала лист доброволный вічистий запис с печатю и с подписом руки всечестной Магдалены, игуменії мнстра дівичого печерского киевского, такъже и с подписанием свого имени и синов своїх превелебному в Бгу его млсти отцу Варлааму Страховскому, игумену свто Михайловскому Видубицкому киевскому, и наследников его и всей братиї на реч в том записі, нижей вираженную данный, очевисто и доброволним сознанием своим ствердивши и змоцнивши, просила, аби принят и до книг уписан был. Мы, суд дховный, до книг оного для вписаня приймуючи, читалисмо и так ся в собі міет: «Я, на имя Феодосия, инокиня мнстря Вознесения Гспдня дівичого печерского киевского, прозиваемая Мартишенкова Хмелницкая, жителка мнстиря того ж, за доброй памяти моей и розуму зуполного, росправивши діти мої гаразд, якови (?) на дітей моїх грунт ку уконтентованю их належал з грунтов, лежащих в уезді Корсунском им давши и их уконтентовавши добре, осталие грунта, прозиваемиї футор Педани над річкою текучою Сакавыцею, также и млин мой власний на реці Роси на вишших віках (?) на едной гаті з Левичским з всіми до футора того и млина приналежностями, полями, лісами, сіножатями, гаем, ставом, лугом, власные мої, оные грунта не пенние и ни от кого либо (?) дарование и никому иншому нимало не заведенные ни волностю займанные, але власние мої мужем моїм Кондратом Мартишенком, прозиваемым Хмелницким, и самою мною выш помянутою черницею, живши еще за мужем моїм, небощиком, в

мирі, купление его млсти гспдину отцу Варлааму Страховскому, игуменові свого архангла Михаїла видубицкому киевскому, и братиї всей мнстря того и по нем менованным гспдну отцу игумену и братиї будучим (..)* за золотих шестсот продаю, и уже продалам во вічност в уезді Корсунском близ села, прозиваемаго Дацков, маетности мнстря того ж Видубицкого над рікою вышпомянутою Сакавицею лежачие, которые вышпомянутие грунта их млстем отцом видубицким пущаю в посессию вічную, уже од оных грунтов себе самую и дітей моїх и кревних моїх, близких и далеких, абы нихто не важился препятия и ни малой турбациї чинити, отдаляю, а их млстем отцом видубицким волно грунта оные вышпоменение, як хотіт заживат и на свой пожиток оборочать, в чом теди для годности и певной віри при сем здоровом писаню моем даю на грунта оние отцом видубицким и купчие старие певного ж ради відома, кому би о сем продажи и куплі відать треба будет належало свідителствую нижей подписом руки моей власной, яко не уміючая писма свтого, крестом свтим с притисненем печати мнстря того ж помянутого Вознесения Гспдня дівичого печерского киевского и с подписом руки еї млсти гспжи игуменіі мнстря того ж печерского.

Діялось в мнстрю Вознесения Гспдня дівичом печерском киевском року и дня вишписанного при Михайлу, среднем сну моем, потом надспівши и при старшом сну моем на тож той при Стефану, жем волного волею моею отцом видубицким вышменованние грунта продала.

Писан року тисяча сімсот десятого місця марта третого дня. На том записі печать мнстря дівичого печерского киевского под знаком Вознесения Гспдня, а подпись рук тими словами:

инокиня Феодосия Хмелницкая з синами моїми Стефаном и Михайлом, не уміючи писма свтого, крестом стым подписуемся + + +

инокиня Магдалена, игумения мнстра паненского печерского киевского

иеромонах Григорий Кгошкевич, намісник консисторский сто Софийский.

Который выпис за очевидним обоїх сторон, продаючой и купуючой, прошением яко дховних увес слово в слово з книг консисторских метрополиї Киевской есть виписаный и потребуючой стороні поданный».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 325 – 327. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «С подлинною сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Випись з книг консисторских духовных метрополиї Киевской» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 217 – 219)

№ 220
1710 р. – Київ Печерський. – Лист корсунського полковника Андрія Кандиби до дацьківського городничого щодо млинів на р. Росі.

«Мні велце ласкавий приятелю мости отче городничий дацковский, блгодітелю мой.

Зачув я от слуг своїх, же дозорци мои млини ваши мнастирские подтопив и перешкоду великую учинили млинами моїми, зачим я нарочно пишу до господара своего, жеби дозорчому нашому за то изганив и потоки казав роскидати, чого и сам честност ваша міеш доглядати посполу з господарем моим, жеби на старом ладу було изнову як приказуют, що мині не мило, то и людям не зич, то волю себе оскорбити нижили обытел святую, а если б не міли так учинити за своею упартостю, то зволь ваша честност бо мене писати, хто будет упартий, то я знатиму, что с їм чинити, упартим. При сем молитвам святим отдаюся назавше.

З Печерского року 1710.

Честности вашей всего добра зичливий приятель и рад служити Андрей Кандиба п[олковник] к[иевский]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 315 – 315 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «С подлинних сводил иеромонах Иларион». Запис перед документом копіїста: «Писмо от Андрія Кандиби, пол[ковника] к[орсунского] о роскидане млинов и гребель» Опубліковано: Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 220)

№ 221
1711, червня 30 (20) або липня або липня 30 (20). – Київ. – Дарча Гафії, дружини корсунського с вященика Гната Шванки.

«Року Божого 1711 мсця июня 20.

Я, Агафия Савовна Игнатовая, попадя и жителка корсунская, відомо чиню сим моїм писанем, иж жиючой мні з дочкою моею и з иншими людми в Забізі в Киеві на Звіринці видубицком року и мсця вишписанного, преставилася тамже в Забізі дочка моя Феодора Димяниха, которую на прошение мое за блгословением превел[ебного] в Бгу его мл. отца Лаврентия Горки, игумена на тот час видубицкого, при мнастирі з подобающею хтиянскою честию похована, теди я за такую учинност тому ж превел[ебному] оцу игумену видубицкому, надаю на монастир футор в Корсунском повіті в селі подле Цибового грунту, также и сад, валом окопанний, и ставок, и поля лежачие, и сіножати и з иншими угодиями, до того грунту приналежние, которое все сливе Леска Опанасенка, зятя моего, еще и двор мой власний з грунтом, нікому не заведенний в місті Корсуні, недалеко церкве святого Спаса и в Притилцях ліс з ставком и з греблею и з иншими угодиями, прозиваемий Швайков, моему небощику гспдну Игнатию от Стецюка на три сорокоусти

за душу Стецюкову, жони и дочки его наданий, которий Стецюк купил был ліс той у небощика Шванки. Тое все до обители стой видубицкой надаю вічними часи за преставшуюся дочку мою Феодору, при обители той похованную, аби її в поменник видубицкий вписали и отца Игнатия, мужа моего, и отца Григория, Демяна, Леонтия, Евфимию и мене, Агафию, а тиї всі грунти и угодия волно уже будет отцу игумену видубицкому яко посессору и всей братиї як хотіт заживати, дати, продати, даровати, кому изволят, бо я уже всіх тих грунтов зо всіми своїми родичами и повиноватими вічне зрікаюся и не маю уже до них ані я, ані хто инний, як з кревних наших, так и з чужих німало (?) втручатися под утратою чести и всей кожного худоби неотпустно.

Діялося в монастиру Видубицком року и мця и дня вишписанного 1711 юля 20 при людях зацних и віри годних, з которим рукою власною подписуюся.

В подлинном подпис руки таков: «Иерей Феодор, презсвитер дацковский, на тот час прилучившийся в Киеві, подписую рукою власною.

Иван Бойковский, войт звіринский, з всею громадою.

Иеромонах Касиян, сповідник, при смерти небожку Феодору сию слушавий исповеди, рукою власною.

Агафия Савовна Игнатовая, попадя и жителка корсунская, не умію-чи писат крест ст. пишу +

Мария Григориева, попадя и (…)*кая невістка Агафиїна ст. крест пишу +

Остап Безражицкий, староста животовский, рукою власною.

Евдокия Стефаниха Иртиха, жителка корс[унская] ст. крест пишу +».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 318 – 318 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує запис копіїста: «Надание на монастир вид[убицкий] футора в Корсунском повіті в селі Ситниках подле Цибого грунту, со всіми угодиями от Агафії Савовни, попаді корсунской» Опубліковано:Мицик Ю. А., Степенькін С. Ю. Корсунь козацький. – К., 2016. – С. 221 – 222).

Ярославська група

№ 222
1715, червня 30. – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря і євреєм Леським щодо горілчаної оренди в с. Ярославці.

«Аренда на шинк в Ярославці року Бжого тисяча сімсот пятнацятого мсця июня дня 30.

Відомо чиним сим нашим писаннем, кому о том відати будет належало, тепер и в потомные часы, иж пустилисмо в аренду, Леску прозиваемому жидку, жителеви и подданому нашому літковскому выдубицкому шинк горілчаный, в селі нашом выдубицком, прозиваемом Ярославці, опроч кануну о Стой Покрові бываемого, а пиво в том же селі продавати собі на двор наш вымовляем. А проч едного кануну и опроч пива, пустилисмо в аренду шинк горілчаный, то ест горілку простую и аковитую и мед ему ж. Леску, в селі нашом продавати позволилисмо на еден рок (который зачинается от дня нинішнаго вышписаного и кончитися мает того ж дня и мсца приидучого року) за певную суму, за сто талярей доброи монеты. А отдаване сумы грошовой так на дві части розкладам: зараз при початку року при одобранню сеи интерцизы повинен мененый арендар половину сумы, то ест золотих полтораста отдати, а другую половину по Бгоявлении днем перед всеидною міет до мнстра привезти и уиститися. Ту же докладаем если бы (не дай Бже чого) міла ему в чом або от козаков, або от наших подданых діятися кривда, або перешкода, повинни будем для обороны давати ему помощи. Також варуем жебы ніхто з подданых наших ярославских не важился на весілле, чили на крестины, чили на иные значные учты на стороні без відома его, Леска, арендара нашого, напитку брати. А он, Леско, повинен будет подданым нашим на значную их потребу дешевше осмаком кварту, нежели иным людем продавать. А ежели бы кто з подданых наших важился потаемне в дому своем люб чужом напиток шинковати таковым сродого карання не уйдет и вину заплатит талярей десять до мнстра нашого выдубицкого, також и на его, Леска арендара, талярей десять. Тилко ж и то варуем, абы в аренді напиток добрыи слушною мірою и ціною давано. Тое теди все постановение наше для лучшой певности, и для лучшого даня віры при печати мнстрскои велілисмо ему на писмі подати.

Діялося в мнстру нашом в Стом Михайловском Выдубицком киевском року мсца и дня вышписаного.

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнстра Сто Михайловского Выдубицкого киевского зо всею в Хсті братиею.

Иеромонах Гавриил, намісник.

Монах Никодим, економ.

Иеромонах Венедикт, полатный.

Июля 1 при одобраню интецизы дал зараз за п. арендара пн Леско арандар золотих полтораста. При докончаню року знову отдал полтораста золотих и так во всем уже известился».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 393 – 393 зв. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, яке мало символізувати місце печатки, а також запис: «С подлинным сводил иеромонах Иларион»)

№ 223
1716, липня 12 (1). – Київ. – Договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря і євреєм Леським щодо горілчаної оренди в с. Ярославці.

«Аренда на шинк в Ярославці року Бжого тисяча сімсот шістнайцятого мсця июля дня 1.

Відомо чиним сим нашим писанем, кому о том відати будет належало, тепер и в потомные часы, иж пустилисмо в аренду, Леску прозиваемому жидку, жителеви и подданому нашому літковскому выдубицкому шинк горілчаный, в селі нашом выдубицком, прозиваемом Ярославці, опроч кануну, о стой Покрові бываемого; а пиво в том же селі продавати собі на двор наш вымовляем, а проч едного кануну и опроч пива, пустилисмо в аренду шинк горілчаный, то ест горілку простую и аковитую и мед ему ж, Леску, в селі нашом продавати позволилисмо на оден рок (который зачинается от дня нинішнаго вышписаного кончитися мает того ж дня и мсца приидучого року) за певную суму, за сто талярей доброй монеты. А отдаване сумы грошовой так на дві части розкладаем: зараз при початку року при одобраню сей интерцизы повинен мененый арендар половину сумы, то ест золотих полтораста, отдати, а другую половину по Бгоявлении Гспднем перед всеидною міет до мнстира привезти и уститися. Тут же покладаем, если бы (не дай Бже чого) міла ему в чом або от козаков або от наших подданых діятися кривда або перешкода, повинни будем для обороны давати ему помощи. Також варуем, жебы ніхто з подданых наших ярославских не важилъся на весілле, чили на крестины, чили на иные значные учты на стороні без відома его, Леска, арендара нашого напитку брати. А он, Леско, повинен будет подданым нашим на значную их потребу дешевше осмаком кварту нежели иным людем продавать. А ежели бы кто з подданых наших важился потаемне в дому своем люб чужом напиток

шинковати, таковый сродого карання не уйдет и вину заплатит талярей десят до мнстра ншего Выдубицкого також на его, Леска арендара, талярей десят. Тилко ж и то варуем, абы в аренді напиток добрый слушною мірою и ціною давано. Тое теди все постановенне наше для лучшой певности и для лучного даня віры при печати мнстирской велілисмо ему на писмі подати.

Діялося в мнстиру нашом Михайловском Выдубицком киевском року и дня вишписаного.

Иеромонах Лаврентий Горка, игумен мнстра Михайловского Выдубицкого киевского зо всею о Хрсті братиею.

При отданю сей интеризы мсца июля дня 1 17шіснадцятого року одобралисмо од п. арендара половину грошей золотих полтораста.

Иеромонах Гавриїл, намісник.

Иеромонах Венедикт, полатный.

Ведлуг сей интерцизы досит учинилося од п. арендара мнстиреви нашому.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 393 зв. – 394. – Наприкінці документу намальоване коло, яке мало символізувати місце печатки, а також запис: «С подлиным сводил иеромонах Иларион»)

№ 224
1716, липня 5 (червня 24). – Купча Павла Дубини.

Я, Павел Дубина, що прошлого року в Літках словісно приговорилем, тоеж и тепер доброволне писмом оутверждаю, иж гай муй отцевский в Клину, едучи до Шаповала будучий, его млсти отцу Лаврентию, игумену выдубицкому, и братии его вічнимы часы отдалем и отдаю в заміну за коня манастирского, и не маю ані я сам, ані теж кто з кревных моих, близких и далеких, николи в гай оный втручатися, под утратою всей худобы. А я, яко не уміючи писати, покладаю крт святый + Павел Дубина.

Я, иереи Алексеи, устне прошоный от Павла Дубини подписания руки.

Я, Гаврило Иесифович, дяк ярославский, устне прошоный руку подписал.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 393 об. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений на півуставом: «Карта на гай Дубинин в Клину, идучи до Шаповала, будучий в заміну за коня монастирем выдуб[ицким] даный. Року 1716 мсца юня числа 24». На полях зроблено запис: «С подлинног[о] сводил иеромонах Иларион». Оригінал даного документу зберігається в НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 510)

№ 225
1716, липня 13 (2). – Купча ярославського священика о. Олексія.

«Я, иерей Алексій, пресвитер ярославский, відомо чиню сим моим писаннем иж по смрти небощика Леска Тумка, одержалем был гай Тумков, в березі над річкою, низше млына Шаповалового зростаючий. Который гай Мария, жона Лескова Тумкова, доброволне отдала мні была на сорокоуст на поминание мужа свого, покойника Леска Тумка, и заводила мене в гай оный з людми зацними, з Федором Гайдуком, наказним отаманом, и з Апанасом Долгополом, ктитором нашим, и з Микитою Химиченком, и з Андріем Харченком, родним братом Лесковой Тумковой, и з Стефаном старшим сином небощика Леска Тумка; а поневаж такая вышла установа от преосвященного архипастира нашого, жебы сщенник імінии нерухомих не важился за дшу на поминание или яким иншим способом собі отбирати, теды я, иерей Алексий, гаю вышписаного его млсти гсдну отцу Лаврентию Горці, игумену ншому видубицкому, яко поссесорови Ярославки уступую и уступилем, и в вічную поссесию отдалем, а на сорокоуст за небощика Леска Тумка гроши от рук того ж его млсти отца игумена взялем в мнстиру Видубицком киевском року и дня вышписаного.

Иерей Алексій Иесифович рукою власною.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – №244. – Арк. 393 об. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений на півуставом: «Карта от отца Алексія, свщенника ярославского, на гай низше млина Шаповалового понад берегом зростаючий. Року Бжого 1716 юля дня 2». Наприкінці документу зроблено запис: «С подлинным сводил иеромонах Иларион». Оригінал даного документу знаходиться в НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 511)

№ 226
1716, липня 30 (19). – Купча Василя Реви.

Я, Василий Рева, старобасанский, чиню відомо в сем моем писании, иж дарую поле, нив три, на обител стую отцу Лаврентию, игумену выдубицкому, из братиею его, а тое поле, лежачее в усти Бобровици, и в сагу не буду от сего року интересоватися, ані з кревних, дабы нихто не важился як саги, так невя, упоминатися, на що и писание сие даю на себя. А за тее честный оц игумен велел ему пенкув (?) накопати. Я, Василий Рева, подписую, крст + святий кладу».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 395. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений на півуставом: «Карта Василя Ревы на тры нивы в Басанщині и на сагу». Оригінал даного документу знаходиться в НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 514)

№ 227
1716, липня 30 (19). – Бобровиця. – Лист бобровицького сотника Костянтина Василевича до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высоце в Бгу превелебный мсц отче игумен видубицкий.
Мой велце премилостивый добродію.

Любо то не сподобилемся поклонитися превелебности вшои по желанию моем, будучи на тракті, а звлаща за тим вимираюся, и отпроважалем архиерея Бжого, ясне в Бгу преосщенного его млсти архиепископа митрополита киевского, и за тое прошу превел[ебности] вшои о прощение на мене. слугу своего, бо гди ж мні ніхто не дал знат як проихали превел[ебность] ваша через містечко наше. При сем же доношу відати превел[ебности] вшои, иж будучи в мене староста озерански и я питался его, чи не можна бы трави где укосит, и он слугу моего завюл за траву с косарами моими, и я послал слугу своего до отца городничого ярославского, ознаймуючи где косит заведено и отц городничий, выехавши до косарів, и хотіл зогнат ис травы, и я, там же будучи совокупно с отцем городничих, міл розговор, иж я не сам казал там косит и не привлащаю до себе того грунту, и отц городничий, відечи, иж я не самоволием там стал косит и не казал зганят косаров, и я за тое прошу покорне прев[елебности] вашои, иж я не естем пудступцею монастиревы, але подлецаюся наинижшим и от сего часу не буду жаднои перепони чинит, яко и не чинилем. А при сем зостаю назавше превелебности вашой, моему премилостивому добродіеви слуга наинижши, Константин Василиевич, сотник бобровицки. З Бобров[ици] июля 19 року 1716.

При сем же докладаю превел[ебности] вашои, иж пишет до мене отц городничий ярославский, и хочет сіно забрат, о що и повторе прошу превел[ебности] вшои вшего благословения, жебы того сіна не брано, а я за дознаную ласку, отримавши от превел[ебности] вшои, субмітуюся во всяких оказіях отслуговати, и прошу отписочки до отца городничого, если будет ваше благословение сторони сіна.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 395 – 395 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений півуставом: «До отца Лаврентия Горки писаны. Лист пна сотника бобровицкого екскузуется, же почал косити коло Чорного кургана и грунтов тых собі не привлащает». Оригінал даного документу знаходиться в НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 515)

№ 228
1716, вересня 13 (2). – Лист гетьмана Івана Скоропадського до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Превелебный в Бзі мсці отче игумен мнстра Видубицкого.
Мой велце ласкавый отче и приятелю.

Вичитавши мы з листа вашой превелебности жалобливое на пна Василя Танского донесене, же он на степу, до села Ярославки здавна належном, позволивши оного половину сотникови бобровицкому через свого старосту озерянского одвести казал, скосивши сіно, забрати, а особливе сам там же на пахатних полях ярославских самовластне и гвалтом наехавши, килкадесят коп збожа подданих монастирских жителей ярославських, же велів взяти и запровадит оное до своей маетности, села Озерян; пишем наш до его доволно упоминателный лист, грозно приказуючи, иж бы он так тое забраное собою сіно и збоже до обытели всеконечне возвратил, яко и вперед до тих полюв и степу найменшого не мів интересу, на якие мы для спокойнішого вперед того кгрунту уживаня, так уже и на подсусідки козацкие в маетностех монастирских мешкаючи, навертаючи оних до обытели вашой превел[ебности] в совершенное и цілое прислушание, иж бы также оні в кгвалтовних всяких нуждах подданим монастирским именно нуждах подданим монастирским именно в вистатченю подвою, в кормленю драгунов, и в видачи на компанію місячного, и в прочих прилучаючихся потребах чинили помощ, на прошение превелебности вашои велілисмо видати наш універсал, який до превелебности вшой тут же посилается, где и тое казалисмо обваровати, жебы козаки подданих монастирских, если бы який похотів, удаляючис од посполитой тяглости, в козацтво, тиснутися жадною мірою не важилися приймати; взглядом зас гребелки на річці Смердлику найдуючойся, жебы обадва береги з хмизником там и нивам будучим до обытели вшои превелебности в владіние ствердити, не можем тепер нашого на то видати універсалу, але первеи разві бы треба совершенно розвідать, если там з людзким яким не будет укривженем и витиском, поневаж як разсудилисмо, вичитавши лист и покойного Томари, полковника переяславского, до вашой превелебности писанний, же он и господар будучи в своем полку, а не позволил превелебности вашои того хмизнику до обытели в область приняти, леч откладав на далшое о том разсмотрение. А що ваша превелебность просиш нас о уволнение всіх маетностей монастирских од станции подлуг монарших грамот и привилеов королевских, о яких в листі своем превелебность ваша наміняєш, на тое виданних, теди сам превелебност ваша разсуди, если возможно в нинішное трудное время тому статися, ибо и ваша ж превелебность можеш тое добре відати, же тепер нічий, навіть и наши гетманские маетности, не сут од станции свободи.

Предлагаем и за тим молитвам превелебности вшой полецаемся .

Вшои превелебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его црского пресвітлого влчества Запор[озкого].

Глухов, септевр[ия] 2 року 1716.

В Бгу превелебному его млсти отцу Лаврентию Кгорці, игуменови монастира стого Михайловского Выдубицкого киевского, моему велце ласкавому отцу и приятелеви, подати».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 396 – 396 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений півуставом: «Лист гетманский о степу и полях

ярославских, що коло Чорного кургана, о подсусідках, о мужиках, абы в козацтво не вписовалися. О гребелці, о нивках и хмизах за гребелкою и о уволненю от станций.» На полях запис того часу: «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Другий список даного листу заходиться в тому ж рукописі арк. 157 – 157 зв. Опубліковано: о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст.) (частина 4) // СЛ. – 2016. – № 5 – С. 79)

№ 229
1716, вересня 12 (2). – Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського полковника Антона Танського.

«Мои ласкавий пне Танский.

З немалим жалем писал до нас превелебный его мл. оц. игумен мнстира Видубицкого, прекладаючи, что в. мсть, не знат з якой причини веліл, что чрез своего озеранского старосту сотникови бобровицкому степу до села Ярославки, маетности тоеиж обители Видубицкои належнои около якогос Чорного кургана будучого, отвести половину, и позволилес ему оный скосити и сіно забрати казал, надто в. мст сам там же на ярославских полях пахатних оружейно и gвалтовне наехавши, самовластне велілесь кількадесят коп збожа людзкого того ж монастира подданых жителей ярославских же взяти и запровадит оное до своеи маетности Озеран, произносячи еще од себе и похвалки в смерт законников забивати, о чом хочай его превел[ебност] отц игумен до в. мсти писал и мунімента на той степ и поля для обявления ему посилал, просячи о поверненне того забраного сіна и збожа. а именно лист небощика Томари, полков[ника] переясл[авского], до сотника басанского з тим повелением писаный, чтоб его сотні обывателі, до якой и село Озеране, маетност в. мстина прислушает. жадного не імілн до тых полюв и степу вступу и інтересу; однак в мст нічого того возвратити не похотіл. Прето мы не помалу тому мусимо удивлятися, од колы б в. мсти такая зухвалост и самоволне уростало, якое тепер в. мст од себе являєш, же не доволствуючися тими gрунтами, яких и первый державца села Озеран спокойне заживал, чужие еще собі привлащаеш добра, а так то нам всегда тое як видим, если кому яковый висвідчимо респект, нічим иншим на потом, але едиными клопотами и турбациею нагорожается, чого ради пилно напоминаем, абыс оставивши и занехавши тую свою непотребную дерзость, непремінно так помянутое сіно все возвратил, яко им збоже собою gвалтовне забраное, казал воспят подданым обытели стой всеконечне поворочати, и впред того степу и пахатных полюв ярославских около Чорного кургана як виже намінено будучих, а до того села Ярославки маетности манастырской належних, жадною мірою не интересовался. Поневаж уже той степ и поля, яко з многих свідетелств на писмах изображенных порозумілісмо границею еще за антцессора нашого до села Ярославки

отведени и отмежованы, на якие мы тепер в потвержене и універсал наш казалисмо выдати предлагаем.

В. мсти ласкавый Иван Скоропадский, гетман Войска его црского пресвітлого велич[ества] запор[озкий]. З Глухова септевр[ия] 2 року 1716 дня».

Взглядом сего интересу доносил нам пн писар войсковой енералный, еще попервом в. мстином наперед сего листовном предложеню, же якобы в. мсть тых тилко кгрунтов держишся, якие до Озеран належат, леч тепер увідомилисмося з жалобливого донесеня его млсти отца игумена, что в мсть оружеино и кгвалтовне набігши пашню и сіно позабирав, и аж по Чорный курган поки до села их Ярославки опреділено, поля заихав, теди неслушне так діеться, поневаж треба было первеи людми розискати, а не так кгвалтом чужое заездить од чого вперед вмст хоти унятися.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 396 – 396 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений півуставом: «Надпис того ж гетманского листу: «Моему ласкавому пну Василию Танскому, знатному товаришеви войсковому подати». Перед останнім абзацем зазначено: «Цедула гетманская до того ж пна Василя Танского»).

№ 230
1716, вересня 14 (3). – Глухів. – Універсал-наказ гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского пресвітлого влчства Войска Запорожского гетман Иоанн Скоропадский.

Пану полковникови киевскому его полковою старшиною, особливе пном сотникам бобровицкому и басанскому з их урядами и всім кому о том відати будет належало сим нашим ознаимуем універсалом, иж превелебный в Бгу его млст оц Лаврентий Кгорка, игумен монастира Сто Михайловского видубицкого киевского з братиею, жалобне доносил нам, что пн Василь Танский, знатный товариш войсковий, втрутившися самоволне в одмежованый преділ степу сінокісного, и пахатних, около Чорного кургана, полюв, до села Ярославки маетности их обители видубицкой, не тилко сам кгвалтовне наехавши, на тих же полях килкадесят коп збожя забрал, але еще и сотникови бобровицкому через свого озеранского старосту позволил половину того степу одвести, и сіно также веліл забрати, якие поля и степ, же здавна еще за антецессора нашого и за нашои уже власти гетманскои до помянутого села Ярославки належали и тамошние жители спокойне по сеи час о них уживали, были нам презентовани от его превелебности отца игумена и свідителства од староствующих там прежде на писмах изображенние, а именно лист Василия Потулицкого, сотниковавашего в Гоголеві, выражаючи в себі границу тих пахатних полюв и степу, чрез него ж з повеления антецессора нашего учиненню до пречоной Ярославки, и з единой сторни по Чернии курган, а з другой по шлях Басанский, з третой

зас по дорожку з Бобровиц до Ярославки лежачей отведенную. Такъже и другии лист Богдановского, нинішнего дозорци нашого евминского, тую ж власне границу подтвержаючий, особливе и покоиного Томари, полковника переяславского, до сотника басанского з тим запріщением, писаний лист, жебы сотні его обыватели до помененного степу и полюв жадного не міли интересу и просил у нас на той кгрунт для твердшого и спокойнішого в далшии час владіния подтвержателного універсалу. Теди мы, гетман, принявши его превелебности отца игумена слушное прошение, яко помянутому пну Танскому самоволний таковии поступок зганили, и особним нашим листом приказали ему забранное збоже и сіно до обытели возвратити, и впред до пречоного кгрунту жадного іміти вступу запретили. Так сим нашим універсалом оний, як ся міет в своем ограниченю, в зуполное обители стой ствержаючи владіние, грозно упоминаем, абы ніхто жадною мірою до того кгрунту, з границею, як вишей зображено, до Ярославки отведеного, особливе обыватели сотень Бобровицкой и Басанскои, так же и сами помянутая старшина пн полковник и сотники, втручатися не дерзали. Особливе тут же приказуем, абы подсусідки козацкие в маетностех монастирских мешкаючи, іміли свое прислушание до обытели стой, а подданым монастирским в прилучаючихся также кгвалтовних и гсдрственних и войскових нуждах в вистатченю подвод, кормленю драгун, и выдачи на компанію місячного без отречения чиним помощ.

Где того накріпко варуем, абы козаки там же в маетностех жиючие, жадного такового, хто бы з власних подданых монастирских ухиляючися од посполитой тяглости, похотіл в козацтво тиснутися, отнюд приимати не важилися, реиментарско и повторе повагою сего нашого універсалу упоминаем. Дан в Глухові септевр[ия] в року 1716.

Звыш менованный гетман рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 397 – 398. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений півуставом: ««Универсал гетманский на поля и степ ярославские до самого дворца определеные з границею по Чорный курган по шлях Басанский и по дорожку з Бобровиці до Ярославки лежачую и на подсусідки козацкие и на всі мужики монастирские, абы их в козаки не примано». Фрагмент тексту документа підкреслено копіїстом. Наприкінці документу намальовано коло, в середині якого написано «Місце печати реймєнтарской», а також запис: «С подлиног[о] сводил иеромонах Иларион»)

№ 231
1716, вересня 13 (2). – Лист генерального писаря Війська Запорозького Семена Савича до Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«В Бгу превелебный мсці отче игумен мнстира Видубицкого киевского.

Мои велце мсцівый гспдине отче и благодетелю.

Листовне од вшои превелебности выраженние обыды от мл. пна Василия Танского завладінием степу и полюв пахатних ярославских творити начинаючиеся, ясне велможный его млст пн. гетман, так з листа до своей панской особы писаного, вычитавши, яко и з моего донесеня зрозумівши (хочай вправді и недавно перед сим он, пн. Танский, через оказию до мене писал, обявляючи, будто он чужих кгрунтов не чепает, тилко тих, якие ему з селом Озеранами належние до его наданы держится), а барзіи разсмотрівши з писем, же степ и поля пахатние од села Ярославки по Чорный курган и по певние дві дороги здавна до того села Ярославки належат, повеліл выдати на потвержение оных свои реиментарскии універсал, котории я, справивши, до вшои превелебности посилаю, в яком и о подсусідках того ж села Ярославки изображено обширний указ, то ест, жебы оны в подданическом послушании наидовалися и всякие тяглости одбували и жебы також жители тамошныи в государственних и войскових ділах, яко то в выстатченю провианту, в даваню коней в подводи и в уищеню належних од себе на компаніицов грошеи чинили вспоможение; на протчие зас вшои превелебности требования, и в том же листі специфікованние интереса з ответом моим, для чого оние не собулися не розшираючися, слагаюся на респонс его панской велможности до вшои превелебности посилаючийся. При том богоугодним вшои превелебности млтвом и неотмінной приязни и ласце полецаю мя пребывая.

Превелебности вшои всего добра зичливий ртел и поволный до услуг его црского прсвітлого влчества Войска Запорожского писар енералный Семен Савич. З Глухова септевр[ия] 2 року 1716».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 396 – 396 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує заголовок зроблений півуставом: ««Лист его млсти писара енералного до отца Лаврентия Горки игумена видубицкого писаныи о степу и полях Ярославских по Черный курган и по дві дороги и о підсусідках козацьких». Адреса на звороті: «Превелебному в Бгу его млсти отцу Лаврентию»).

№ 232
1748, вересня 18 (7). – Свідчення в суді ієромонаха Прокопія, повіреного Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, про конфлікт щодо спірного лісу.

«Сего 1748 года сентября 7 дня по поданному в суд от Степана Иванова Маркевича, управителя его сиятелства князя Ныкити Юревыча Трубецкого, на літковцов, подданых монастира Киевов[идубицкого], челобитю, которого иером[онах] Прокопий повіренний м[онастиря] К[иевовидубицкого] слушав, а в допросі показал

на 1

Літковские жители никак воровски в бор его сиятелства не вежджали и ни каким образом не пустошили, но імілы оны, літковци, свобод-

ный уезд в собственний монастира К[иево]видубицкого бор, издревле к Літкам належащий

2

Прикажчик Иван Пущинский не в бору его сиятелства літковцов поймал и отнял в ных два воза з накладенным лісом да два вози простих и при тих возах пару волов, трое лошадей и сокір три. Но он, Пущинский, тую поимку и грабителство літковцям починыл без всякого права гвалтовне в собственном, как више показано, монастирском бору, якие безправние и гвалтовние им, Пущинским, починение забори з полковой киевской к[анцеля]рії им, літковцам, и отданы

3

Показанние літковців к тому бору не поміжныки, но развi семиполці оному монастирскому бору поміжныки, которим и вежать в тот бор не подлежить ибо дача в том бору издревле произвидена к Літкам и на то имиются в м[онастирі] Киевовидубыцком кріпости, которие к ділу іміють бить представлены, також особливо тамошным обивателем літковским за держави еще Полской от старост острицких королевских надани кріпости на вутчину з бортями в том же бору монастирском, якие и представлены іміют бить в суде полковом к ділу».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 164 – 164 зв.)

№ 233
1748, вересня (?) 25 (?). – Літки. – Лист ієромонаха Прокопія до Вікентія Велдоцького, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Високопреподобнійший гпдыне мці отче игумен, мой милостивий отче и добродію

Якое іміется ділo в заводі о бору з Степаном Маркевичом его високо княжеского сиятелства князя Ныкити Юревича Трубецкого управителем, то оное уже заледво судными річи произведено з промедлінием что его висококняжеского сиятелства повіренний Горленский во оправданії моем нікоторих пунктов принымать не хотіл, то принуждени чорного ділa старшина вислушать, и по вислушанії повелено з суда ему, повіренному, принят, и оное ділo в скором времены еще слідствием производимо бить іміет, тако ж посторонних по малороссийским правам людей по девят свідков должно поставить обоїм сторонам. Того рады прошу покорнійше вшего високопреподобия повеліть отцу намісныку или кому инному приехать в Літки к Покрові, ибо при оном слідствії (хочай и не било никогда границі з семиполцами, но точию от Рожовки и Димерки, маетностей монастира Киевопечерского, да от Крехайлова монастира Михайловского) чи не доведется розїзд чиныти, когда з суда полкового повелено будет, и как не било в оном літковском бору границі, так и не подлежить вновь чиныти з семиполцями, а з старшины полковой асаул Шум, попросивши мене в дом

свой ніби за секрет говорил мні: «Мы де разсуждали о вашом заводном ділі з князем Трубецким и совітуем вам требувать з монастира челобитям розділу, чтоб як его сиятелству, так и монастиреві в том обиди не било». То отказал я, что отнюдь не может то бить, и ділить монастирскую оным семиполцям пущу не подлежить, с річей бо его узнал я, что его сиятелству хочет похлібство зділать, а монастиреві не желает добра учиныти. Діло же на нашу руку гаразд идет, як мої противу челобитя Стефана Маркевича управителя допроси и оправдания показуют: якие к вшему високопреподобию при челобитю его посилаются для відома. О протчем резолюції не получил певной, и посля буду репортовать. При сем вшой отческой милости себе вручив, пребуду.

Вшего високопреподобия, моего милостивого отца и добродія, вірножелательний слуга иеромонах Прокопий послушник

1748 года
сентября 25 дниа
Літки

P. S. Кріпость его висококняжеского сиятелства купчая за справкою канцеляристи посилается к вшему високопреподобію, екая нимало им на бор не ползует, но еще портит.

Висоце в Бгу преподобнійшему гспдну отцу игумену монастира Киевовидубицкого, моему милостивому отцу и добродіеві, почтіннійше».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 168 – 173 зв.)

№ 234
1728, вересня 13 (2). – Купча М. А. Хераскова на с. Семиполки.

«Купчая на Семиполки князя Трубецкого.

Літа тисяча семсот двадесят осмаго сентября в первинадесят день его императорского велычиства дійствителный камергер и ордина святого Александра кавалер Степан Василиев син Лопухин продал я для совершенной своей нужди и росплатки долгов своих, а не для какого неправого укріпления и тайного подлогу и переводу и вимислу, но в сущую правду кавалергарду Матвею Андрееву сину Хераскову и жене его и дітем и наслідныком его маетности свої в Малой Россиї в Киевском полку село Семиполки, село Рудніво, село Мостища, деревня Святое Озеро з хуторами с мелницями и обрітаючимися подданими черкаси. Которие по милостивому его императорского велычества указу в прошлом семсот двадесят седмом году пожаловани мні за вірние мои служби и многие труди в вічное наслідие мні и потомкам моим, из описных на его императорское велычество вотчин послі Антона Девера с пашнею, и с леси и з сенными покоси и с вотчинниковими дворами. Которие іміются в тіх селіх и в Киеви и в містечку Козелці и в містечку Острі, и с млинами, и с винницями и с казанами и з броварными містами, и с коморами, а ті

двори с хоромным и со всяким строением и с хлібом стоячим, и змолоченым и з земляным, и з скотом и со всякими принадлежностями, что и которим селам и деревням надлежит по дача ж прежных помещиков чем оны владілы, и за ту свою маетность и за все ж вишшеписанное взял я, Стефан, у него, Матвія, денег три тисячи рублей, а та моя маетность и зо всім вишеписанным на пред сей купчей оприч его Матвія инному никому не продана и не заложена, и ны в каких крепостях ны у кого ны в чем не укріплена и не записана, о оною моею вишеписанною маетностю волно ему, Матвію, и жені его и дітям и наслідныком его самим владіть, и продат и заложить и во всякие кріпости укріпить, а пошлыны с сей купчей платить мні, Степану, а ежелы кто у него, Матвія, и жены его и у наслідныков в тою вишшеписанную маестность учнет вступатся по каким крепостям и мні, Степану, тою маетность от всяких крепостей очищат и убитки в том его, Матвія, и жену его и наслідныков недостатки, а буде та маетность моим неочищанием от него отойдет и ему, Матвію, и наслідныком его взят на мні и на жені моей и наследныках моих ті данние свои денги и с убитки всі сполна или той местности очиска, а ежели в ті местности роду моего кто будеть его императорскому велычеству бить челом на викуп, и указам его императорского велычества ті маетности отданы будуть, и ему, Матвію, взять на том викупщике данние свои денги и с убитки всі сполна, а заново прибилое строение и за крестянскую суду и з земляную роспашку и за сенную роскошу денги по указу.

В подлинной пишет тако:

К сей купчой его императорского велычества дійствителный камергер и кавалер Степан Василиев син Лопухин вышеписанную свою местность со всем вишеписанным продал и денги три тысячи рублев взял и руку приложил

К сей купчой дійствителный тайнык совітник и кавалер кнзя Алексій кнзь Григориев син Долгорукой свідителем бил и руку приложил

К сей купчой дійствителний камергер и кавалер граф Михайло Гаврилов син Головкин свидителем бил и руку приложил и протчие.

Сия купчая в московской крепостной канторе в книгу перечнем записана. Пошлины триста рублев от писма три рублі от записки десят копі[ек] за страницю десят копіек, на росход рубль пядесят одна копійка и три четверти, а подлинной записат где надлежить в зказния числа, а ежели записана не буеть, и оная ж в крепости надсмотрщик Ныкита Протопопов».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 169 – 170. – Наприкінці арк. 169 приписано: «по приходной ном. 43 страница 16 по записном ном. 1587 страница 1924»)

№ 235
1728, вересня 22 (11). – Купча Л. Лопухіна.

«Копия купчого запису от Лопухина Херасковим данного.

Року 1728 сентября 11 дня.

Его императорского величества действительный камергер и ордена святого Александра кавалер Стефан Васильев сн Лопухин продал я для совершенной нужды своей от расплаты долгов своя, а не для какого неправедливого укриплення, и тайного подлогу к переводу, но сущою правдою кавалергарду Матвею Андрееву сну Хераскову, и жені его, и дітям, и наслідникам его, маетности свои в Малой Росиї в Киевском полку: село Семиполки, село Рудню, село Мостищи, деревню Святое озеро з хуторами мелницами и с обрітающими поддаными черкасы, которие по милостивому его императорского величества указу в прошлом седьмсот двадесятем году пожалован мні и потомкам моим, и з воли силу на его императорское величество вотчину послі Антона Дивиура, с пашнею, с лісы и с инными покосы, с вотчины, со всіми дворами, которые іміются в тіх селех и в Киеві и в містечкі Острі двор с хоромным и со всем их створением и хлібом стоячим и смолоченним, и земляным, и скотом, и со всея иными принадлежностами, что и к которым селам и деревням принадлежит подачаю прежнию поміщику, чем они владіли, а за тую свою маетность и за вышеписанное взял я, Стефан, у него Матвея денег три тысячи рублей, а та моя маетность и со всім вышеписанным напред сей куплю, опроч его, Матвея, иному никем не продана и не заложена и ни в какую кріпость ни в кого ни в чем не укріплена и не записана. А оною моею вышеписаною маетностю и жені его, дітям и наслідником его, самим владіть и продат и заложить и во всякие корости укрепить. А пошлин за сей купчей платить мні Стефану. А в от кріпость его высококняжеского сіятельства купчая за справкою канцеляриста посилаемая к вшему высокопреподобию, якая нимало им на бор не ползует, но еще постит».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 173. Аркуші 171 зв. – 172 зв. – пусті)

№ 236
1771 (?), вересня 4 (серпня 24). – Остер. – Інструкція сотенної остерської канцелярії остерському козакові Демяну «Хижнову».

«Копия

З сотенной остерской канцелярії козаку остерскому Демяну Хижнову

Инструкция

Указом ея императорскаго величества с полковой киевской канцелярії сего августа 24 дня в сотенной остерской канцелярії полученным состоявшымся по указу Малороссийской коллегії между протчиим строжае притверждено в предосторожности от опасной болезни, появившейся сверх города Ніжина, в селах в Бакаевки й в Безугловки, и в форштате Печерской крепости, в учрежденії и неослабном наблюденії караулов, и в протчем всерачительнейше поступат на точном основаніі указа, посланнаго от сего августа 14 с оной полковой канцелярії в

сие правление, и неослабно присутствующим в сотенной здішней канцелярії денно и нощно над определенными караулам смотріть, дабы ни малійшие нічего противу указных повеліний упущено не было, но все за всею точностию и дійством исполнено, и вся предосторожност сохранена была, как сего высочайший ея императорскаго величества интерес и каждого долг и благосостояние общества требуют. В противном же де случаи, ежели где окажется малійшая слабость, всі подвержени будут жесточайшему поступлению с ными, яко с нерадивыми по всей строгости законов, а притом во исполнение изображенном в том указі высочайшаго имянного ея императорского величества указа полученнаго гспдном гвардии майором Шиповым: в коем между протчім самими ему, господину Шипову, термінами изображено, вы благорозумно поступили, что воспретили ярманки в Малой России в сохраненії жизни должно предпочтено быт прибытие которого. Тамошніі жители через сей случай лишилис и ярманки в містечку Острі запретить и их отнюдь не допускать и подобния им собрания въпредь до указу пресічь, кромі одного привозу из околичных самих ближайших міст, в которых ніт никакой опасности для жителей нужнаго хліба и другых съестных припасов, также сіна и дров, и сего всего сотенной здішней канцелярії кріпко наблюдать, под опасением всякого звания чинам в урядах, до коих сие принадлежит за слабост в том жесточайшаго истязания, а іміющих нужду отлучится от домов своих в позволение и безопасние от заразительной болізни міста. У видачи пашепортов поступат по прежным указним наставлениям, означая именно и с какого кто места, в каком числі людей, гді состоят от заразительной болізни безопасно, куда, на сколько времени слідует, и какие именно при ных будут в том пути вещи свідітельствуя и описывая оные особим реестром и и закрою (?) реестра в сотенной остерской канцелярії присудствующими, поручит тім отъіжжающим, а за всім тім по получении онаго указа, тотчас от сотенной остерской канцелярії во всіх містах публиковать, что отныні въпредь до указу как ярманков, так и никаких собраниев, не іміть быть, дабы всяк о сем благовременно відал, а сколько при какых жителствах, кто именно в караулов опреділени, и кто именно над ными в смотрінии, учиня списки, прислат в полковую канцелярию при репорті чрез двое суток, и исщает репортовать, не упуская отнюдь и малійшаго времени, во исполнение которого полковой киевской канцелярії ея императорского величества указа до сотенной остерской канцелярії дали тебі сию инструкцию, якую ты приняв, тотчас іміешь слідовать в значащиеся в приложеннном при сей инструкції реестр міста, а прибув в оные в тамошных гспд владельцов, либо и управителей, приказчиков и войтов, а в курінях в курінних атаманов являт, требовать собрания в едно місто всіх тамошних обывателей, которым сию инструкцию внушительно опубликовав, строжае подтвердив, чтоб оны в предосторожност о вышеуказанной опасной болізни всі удобь возможности приняли, и не токмо б гпда владільци и атамани, над учрежденными в их відомствах караулами неусыпное наблюдение денно и нощно іміли, так чтоб от-

нюдь никто ни в какое поселение и таким образом не въежат, ни войти не могл, но и всі б обыватєлі без обявления владельцам либо атаманам отнюдь никого по крайней міри и на краткое время в доми свои не упускали под жесточайшим наказанием и одным словом си противо указных повеліний пред сим нарочными чрез публикациї обявленний с подписками и малійше нічто упущенно не было, но все самою точностию и дійством исполнено, и вся предосторожност сохранена была, как сего высочайший ея императорскаго величества интерес и каждого долг и благостояние общества требует, в противном случаї всі ті господа владілци и курінние атамани, в которых відомства и малійшая слабость окажется, подвержени будут жесточайшему поступленню спыски (?), яко нерадивыи по всей строгости законов, а притом во исполнение вышеписанного высочайшаго ея императорскаго величества повеління и ярманков, гді онии бывали, вовче запретит и их отнюдь не допускат и подобние им собрания въпредь до указу пресіч, кромі одного привозу из околичных самых ближайших.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 139 – 140)

Мозирська група

№ 238
1543, березня 5. – Вільно. – Універсал-наказ польського короля Сигізмунда-Августа II щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Жикгимонт, Божию милостию корол полский, великий кнезь литовский, руский, пруский, жмоцкий, мазовецкий и иних, державци кревскому и морзырскому (!) пну Миколаю Нарбитовичу.

Жаловался игумен свтого архангла Михайла мнстра Видубицкого Ефрем о том, что ж дей некоторії люди нши мозирскії з давних часов дан даром на тот мнстр свтого архангела Михайла Видубицкий и по дей (?) они тоей дани на той мнстр тепер исполна видавать не хочут и еще дей кривди и утиски великие тому мнстру делают в забрании землі и лесов; прото будут ли некоторії люди нши мозирскії перед тим на тот мнстр дан давали, ти би и тепер тим людем приказал, жеби оніі оную дань, которую повинни будут давати на тот мнстр, пред ся сполна видавали водлуг даннаго обичая як перед тим давали, а до которих людей наших мозирских будет тому игумену дело, тибе ему на тих людей наших права дал и справедливост вчинил и справа, в чом люди наши винни зостанут, ти би то казал ему добре отправити и запис досит вчинити так, якоби ему того жалю не било и нам би он о том болший того не жаловал.

Писан у Вилні под лет[а] Бож[ого] нарож[еня] 1543 мсця мар[та] 5 ден, индикт[а] 4».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 364. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати», а ще нижче запис копіїста: «Лист корол[я] Жикг[имонта] до владелца мозирского Миколая Горностая, в котором повелевает по-прежнему некоторим подданим дан в Видубицк[ий] мнстр давать, а ко[л]и б противилися тех (потреб – закреслено. – Ю. М.) справедливост чинити с игуменом, даби более крулю не заносил жалоби» і «С подлинним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 239
1544, березня 5. – Вільно. – Універсал короля Сигізмунда-Августа II.

«Жикгимонт, Божиею мл҃стию корол҃ полский, вел҃. князь литовский, руский, пруский, жмоитский, мазовецкий и иных чинит знаменито сим нашим л҃истом. Бил҃ нам чолом игумен стаго архангела Михайла Выдубицкого Евфрем и поведил҃ перед нами, иж воевода киевский, державца вручский и свислочский, небожчик пан Андрей Якубович Немировича дозволил҃ ему греблю засипати и мл҃ин збудовати на поточку и к тому теж врадник мозирский Ксумин Л҃вович присудил҃ им на тот же монастир остров, на имя Котошлю, у волости Мозирской в Богутицкой недели, на что им и л҃ист свой судовий дал҃, которий желает его воевода виленский, канцлер нш, небожчик пан Олбрахт Мартинович Кгаштолт л҃истом своим тот суд его потвердил҃, на што и л҃ист свой особливий ему дал҃, теж староста черкаский и каневский небожчик пан Остафей Дашкович на тот же монастир стаго архангела Михайла, придал҃ выслугу отца своего небожчика пана Ивана Дашковича селищо, на имя Игнатовцы, подле речки Стугны, а Зиновевая Еголдаевна Яцковая Елцевича придала к тому ж монастиру Выдубицкому селищо на Стугне, на имя Игнатово, на што оны и л҃исти свои подавали и тии вси л҃исти игумен стаго Михайла перед нами покладал҃ и бил҃ нам челом, абихмо ему на то дали наш л҃ист и тии вси выше описанние л҃исти наданя, што к тому мнстру надано, потвердили на тую церков нашим л҃истом, ино кгдиж воевода киевский небожчик пан Андрей Якубович Немирович дозволил҃ к тому мнстиру на поточку мл҃ин збудовати, а оний остров врадник мозирский Ксутин Л҃вович на тот монастир присудил҃ и тот суд его воевода виленский, небожчик пан Олбрахт Мартинович Кгаштолт, ураниви на то особливы л҃ист свой дал҃, а староста черкаский и каневский, небожчик пан Остафей Дашкович селищо Игнатовцы, вислугу отца свого, на тот мнстир Выдубицкий записал, а Зеновевая Еголдаевна Яцковая Елцевича придала на тот же мнстир селищо на Стугне на имя Игнатово и на то на все оны л҃исти свої подавали. Хотячи прето абы в том мнстрі завжды хвала Бжия бывала, а за нас гсдра Бга прошоно, с л҃аски нашое на его челом быте то учинили и оние вси л҃исти надано и тот остров Котошлю в Мозирской волости в Богутиной недели и тое селищо Игнатовцы з водами, и з реками, и з сеножатми, и з бобровими гоны, из дубровами, и со всім как ся онії селища здавна в собі мают ку той церкві Бжией потверждаем сим нашим л҃истом на вечность. Мает то теперешний игумен и по нем будучії игумени к тому мнстиру держати и того вживати со всім подле наданя л҃истов тих, которії оны на то в себе мают и на то даем тому мнстиру сес наш л҃ист з нашою печатю. Писан в Вилні под л҃ет. Бжия Нарож. 1544 мсца мар. 5 индикта четвертогонадцять.

Иван Горностай, подскарбий земский маршалок и писар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 364 зв. – 365. Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «Місто печати», а також написано – «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 240
1557. – Мозир. – Лист мозирського підстарости Юрія Михайловича Зеновевича до ігумена Свято-Михайлівського монастиря, з судовим записом 6. 05. 1643 р.

«Я, Юрий Михайлович Зеновевич, подстаростий мозирский его мл. пана пана Миколая Юревича Радивила, воеводи строцкого, старости мозирского, державци лидского, васишского и имишского.

Пришедши перед мене поп колковский на имя Кирило, поведал, иж он мает остров на имя Солонский, у Колпаковичах наданий з давних часов на тую церков колковскую, которого дей острова половицу хотят Колпаковичи. Просил мене поп за то, абых его тот остров казал ему с Колпаковичами на пол рубежом поделити. Омелян Стайник, Демко Приймич, Грин Ляхович, Богдан Фаевич со всими сябри своїми селом Колпаковищим поведили тим обычаем, коли дей поп хочет с нами тот остров рубежом поделит, ми того не отступуем, хочем с ним поделит, к тому вси призволяем, и просили мене обедве стороне делчого на тот остров. Я дал делчим за их доброволним призволенем служебника моего Яна Андреевича Клопота, который служебник мой там, в том острове был с старцом бчицким Иваном Копиловичом и з иншими мужами и тот остров Солонежский на пол розделил рубежом и рубежи положил и то мне отказал, напервей почанши от реки Бчича от урочища Жерстибе у две сосни, оттуль укром попов, отттуль зась у Бохон сосну подле дороги Богриновское и засе через дорогу у курган, от кургана градою у Сукач сосну. Колпаковичи себе взяли от свого села тую половину, а поп колковский собе взял тую половину от села Богриновского и просил мя поп за то, абиж ему дал на то сей лист. Я, бачечи реч слушную, дал попу колковскому на то сей мой делчий лист з моею печатю.

Писан у Мозири лета Божого нароженя 1557.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 304 – 304 зв. – Копія середини XVIII ст. Тексту передує запис копіїста: «Лист ділчий граничний на остров Солонивский в повіті Мозирском». Внизу документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати» і зроблено запис: «Року тисеча шестисот сорок третего мсца мая 6 на рочках теперешних маеви у суду сей лист слуга его мл. пана Бружанского пан Павел Петровский ку актикованю покладал. Александер Ловенецкий з Ловнице, чашник подстаростий судовий мозирс[кий]. Самуель Унеховский, судия кгрод[ский] мозир[ский]. Миколай Требухович, писар кгродс[кий] мозир[ский]». Цей документ має ще один список (арк. 364 зв. – 365), якиймає незначні різночитання. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 241
1558, жовтня 7. – Мозир. – Витяг з ревізії Мозирського повіту.

«Копия ревізії замку міста, волости и и всего повіту Мозирского року Панского 1561 отправованой, с которой ревизиї нікотириї пункта по по обширних описех вкратці так суть виписанниї, во первих

Село Оводовичи их мл. панов Казимира Александра, подчашого мозирского, и Григория Курневичов, Казимира Корсака, мечника полоцкого, дідичов в том селі димов 16, служеб 9, по разной описі податков, так пиши, а з особности дают издавна на церковь стого Михаїла Видубицкого до Киева меду каменей 3.

Село Загале и Клевци их мл. паней Теофили з Гочимича Умелицкой, бивой воеводини киевской, а ннішней Талковской (?), подкоморини куявской, и его мл. пана подкоморого куявского, а з особности по разной описі дают здавна з тих сел на церков стаго Спса до Мозира меду відер 4, а до киевс[кой] стой пречистой печерской – відро 1, за ловитву звіринную и всякую копу едну 1, за ловитву рибную коп 15, за бобровиї гони 50, за езовщину з каждой служби по 6 или копу 1.

Село Ракеновичи его мл. пана Паца, а державцею пан Волик. В том селі димов 38, служеб 22, с того села по разной описі дані и повинности особно дают до Киева на церковь стой пречистой печерской меду відро едно, за лов звіринний – копу 1, 40 за езовщину з каждой служби – по коп 6, служеб 22 или копи 2.

Село Онуза или Вишенки его мл. пана Лукаша Елского, маршалка и войта пинского, его мл. пана Обуховича, писара кгродского мозирского, по разной описі повинности того села пишу в томже обраду.

Село Матва тих их мл. В том селі димов 12, служеб 8, по разним описанию повинности того села з особности на церковь стого Михаїла Видубицкого з острова Котошинского до Киева меду каменей 3, сребра коп 5, 25 з рову земли Рудницкой якийсь Гаврилович 20, за лов звіринний 40, за езовщину з каждой служби по 6, служеб 8 чинит 48.

В том же обряду

Село Михайловичи его мл. пана Обуховича, писара кгродского мозирского. При том селі в том же обряду іміют землю пашенную міщане мозирские. При том же обряду остров Котошенский. На том острові землі з зарослями на мірок 16. С того острова идет на церковь стгго Михаїла до Киева меду кадь една.

Широта того острова

От річки Коровки до Митви в долготу на три версти, а в поперек от Зранки до Черемошни на дві версти. Тот остров держал боярин мозирский Митко, нні, понеже не показал права на тот остров, от его есть отнятий и подданим его кролевской мл. росписанний.

Село Копотковичи их мл. Стефана и князей Жежемских. В том селі обрубов густих немало, остров именем Лютий, суплетний с подданими князя Слуцкого з селом Ручицким и Бобровицким; в том острові пашні не іміется, толко бортнее дерево, между которими обрубами и остро-

вами, остров названий Печерский, держал тот остров Иван Кобилович; идут з него до міста Киева до святого Михаїла Видубицкого відро меду, то ест безмінов 12.

Широта того острова

От річки Бчича од Жердви берега до границі Багриновской, в долготу на полмилі, а в поперек на полмилі, а так тот остров Солонижский по-прежнему на церковь киевскую определенний по сознанию поддаих его кролевс[кой] мл. того села Копоткович; широти того острова в долготу на полверсти, а в поперек на вістрілене з лука.

Третий остров в том же грунті Копотковским именем Решова, который держат поддание тоей же волости Пчицкой з села Секирич и подданиї п. Ратомского серебовці, в том острові Секирічи як дерева бортного, так и земли пашенной и сіножатей, купно вживают.

Четвертий остров именем Солонівский попа киевского именем Марка Андріевича з села пана виленского, пана Геронима Хоткевича з Ковну (?) держат з давнего наданя на церковь с. Пречистой киевской с пашнею деревом бортним и з сіножатми. При том острові лови рибние того попа на ріце Бчичу едним берегом на версту. Широта того острова, в долготу на полмилі, а в поперек на версту в том же грунті копотковском.

Село Секирічи его мл. п. Миколая Родкиевича. В том селі димов 48, служеб 19, по разном описанию дани повинности подданих секирицких описую границю между которими так пиши; в том же грунті секирицком остров Михайловский. З которого села Секирицкого дают дань медовую до монастира киевского стого Михаїла.

В том же грунті секирицком иміет поп киевский церкви стой Печерской з села пана виленского з Ковна землю суплетную Босвівскую з деревом бортним з пашнею на мірок 8 сіножати возов 40 здавна наданую на тую церковь Пречистой.

В селах Нестановичах и Волосовичах искати острова Селец названого».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 336 – 337. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 242
1558, жовтня 7. – Мозир. – Зобов'язання щодо сплати данини священника с. Колки Кирила Шепелевича і його брата Марка.

«Я, Кирило Шепелевич, свещеник колковский, вспол з братом моїм Марком, визнаваем сами на себе сим нашим листом кому будет потреба того ведати або чтучи его слишати, што ж взяли есми остров в (…)* стого Михаїла Видубицкого и в острове нашом Солоницком отрубний. Голова того острова границя Сковошина могила на низю Бчичем до Грицкова перекопа, а з Грицкова перекопа аж до озера Печерского. А от того острова маем давать дани на святого Михаїла Видубицкого по

ведру меду мери мозирское на кождий год и потомки наши мают давати потому ж без жадное вимови; и ми не маем того острова до своее церкви привлащать и потомки наши, ани границ того острова казить, а если би хто з нас міл у того острова уступатис або близкие наши, таковий мает платит заруки на митрополита его млости 80 коп грошей, а на старосту мозирского три рубли грошей без жадного права. А тую дань маем его милости дават игумену стого Михаїла на имя Алексею. А притом месте были люди добрие и того добре сведоми: Евтих, священик спаский, а Федор, священик михайловский мозирский, Артем Семенович Шишчич, мещенин менский, а ку тому просили есми того верху писаного Артема Шишчича о печат и он на нашу прозбу то учинил и печат свою приложил к тому нашому листу.

Писан у Мозири року Божого Нароженя 1558 мсця октября дня 7».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 335 зв. Наприкінці документу копіїстом намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати» і дописано «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 243
1568, жовтня 11. – Колки. – Зобов'язання жителів сіл Волосовичі і Нестановичі щодо давання медової данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Ми, мужи волосовицкиї и нестановскиї, на имя Микита Пусович, а Василь Кузмич, а Охрем Гриневич Макавовича, а з Нестанович Матвей Заушневич а Михал Леткович визнаваем сами на себе сим нашим листом кожному доброму, кому будет потреба того відати або чтучи слишати, што ж упросили есмо з ласки отца Григория, игумена видубицкого, остров звечистий Михайловский. Маем тот остров промежду собою з Нестановичи делити на пол и маем тот остров ходити и вживати, и всякиї пожитки з него мети, нижли пашни в том острове не маем пахати, а на монастир Видубицкий маем дани давати кождое осени по ведру меду доброго мозирское міри, а ести намісник* игумен по тот приедет або посланцов своїх пришлет, тогди маем игумену або посланцом его почтивость чинити, а на дорогу маем хлеба и справних річей дати, зачим би мел тот теж привезен бывал (?) до Киева и естли игумен за непоспехом своїм по тот мед ніяко не пришлет, тогди тие ведра меду мают стояти в нас в цілости аж до другого року и маем дати заразом пришлого року и пришлого, то ест 4 ведрі меду. А при том были и тому добре сведоми свещенник Марко Колковский, Филип Ахимович (?), а муж колковский Сава Еданович, а Офанас Лосевич. А для ліпшой твердости и справедливости и клейна свої приложили к сему нашому листу.

* Слово «намісник« закреслено.

Писан у Колку под лето Бож[ого] Нарож[еня] 1568 мсця окт[ября] 11 дня.

+ + + + XI

Тое клейно Михала Лешковича з села Волосовичов и Заушневича з Нестанович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 337 зв. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано чотирі хреста, а також знаки «XI» і подібні, що мало б символізувати клейма двох свідків. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 244
1568, жовтня 19. – Мозир. – Зобов'язання жителів села Копотковичі щодо давання медової данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Я, Демко Гриневич, Богдан Хвай, Кузма Гриневич, сн (?) Лосевич, поддание его млости пана Северина Руцкого, судиї кгродского повету Мозирского, из села Копоткович, визнаваем сами на себе сим нашим листом кожному, кому будет потреба того ведати албо чтучи его слишати, иж што упросили есмо з ласки у отца Григория, игумена видубицкого михайловского, остров Печерский над рекою Бчичом, с которого острова маем дани давати в кожду осень по ведру меду пресного мери мозирское, а другое ведро меду пресного, которое ведро звечистое предкове наши давали и ми сами маем давати, а если отец игумен по тот мед приедет або посланцов своїх пришлет, тогди маем отцу игумену або посланцом его постивость чинити, а на дорогу хлеба и справних речей маем давати, зачим би мел тот мед привезен быти до Киева, а если би теж отец игумен за непоспехом своим по не мел сам або кого прислати по тот мед, тогди тиї дві відри меду пресного мают стояти в нас до предидучого року и маем заразом чотири ведрі дати, а если би хто не мели дан сповнити отцу игумену с того острова або ему самому и посланцом его в чом противни мели быти, тогда отец игумен волен от нас тот остров отняти и кому усхочет, тому мает дати, а если би хто на ток (!) рок, на который би игумен приедет або кого пришлет по тот мед, а ми не маем отцу игумену або посланцом его тое дани отдати заразом, тогди ми маем его мл. пану своему вини заплатити три рубли грошей и для твердости того нашого листу просили есмо о приложение печатей пана Павла Пархомовича а пана Якова Ярошевича, землян гдарских повету Мозирского; их мл. з а просбою нашою печати свої приложили до сего нашего листу визнаного.

Писан в Мозиру літ [а] Бож[ого] Нарож[еня] 1568 окт[ября] 19».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 337. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, всередині якого написано «місто печати», а також

дописано копіїстом: «С подлиной сводил иеромонах Иларион«. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 245
Між 1535 – 1556, ймовірно між 1538 – 1541 рр. – Новгородок. – Лист київського митрополита Макарія II до архімандрита Києво-Печерської лаври Софронія.

«Блгсвение Макария, Бжию млстию архиепскпа митрополита киевского и галицкого и всея Руси о Стом Дсе служебнику и бгомолцу нашому честному архимандриту великое лаври Пречстой Бдцы Печерского монастыра, еже есть в Киеві, отцу Софронию.

Поведил нам бгомолец наш, настоятель стго архангела Михаїла Видубицкого старец Ефремий, што ж люди твоей млсти мнастирские не видают дани к мнастыру стому Михаїлу медовое, а так тв. м. бгомолца нашого блгословляем, абы ты тую дань медовую людем своїм казал видавати и за прошлиї годи пополнити. Притом слышым, что твоя м. в затони мнстиырскиї михайловскиї кажешся вступати, старцов, людей и слуг монастырских кажеш побывати, а так твоя м. бгомолца ншого навпоминаем через сес наш лист, штоби еси в затони мнастирскиї михайловскиї не казал збывати и во всем би твоя млость тому мнастиру нашому дал спокой под зарукою на гдра короля его мл. пятсот коп грошей, а под нашим неблгословением.

Писан в Новегородку мсця марта 21 ин. 14.

Волею Бжю Макарей, архиепскп митрополит киевс[кий], галиц[кий] и всее Руси».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 339 – 339 зв. Внизу документа копіїстом намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати», а також дописано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 246
1571, лютого 24. – Новгородок. – Лист київського митрополита Макарія II до Івана Фурси, земського судді Пінського повіту.

«Блговірний и Хтолюбивий велможний пан добродію и брате мой милий, гсдне Иване Фурсе, судя земский повіту Пинского.

Поведаю вашей млости, иж в сих часах будучи в мене игумен мой видубицкий Григорий Шваб, повидал мне, што з земли Хохдлинское

в Тетерове з веку дань медовая полчетверта ведерца на манастир видубицкий киевский приходит и через вси тие часи тая тая данца даваня бывала, нижли вжо от трех год поддание вашей млости тамошние села Козинриского тое дани з оное земли на монастир Видубицкий не ведати, если же за росказанем вашей млости або теж для яких вимислов не видают и давати не хочут, а в том церкви Божой и тому светому манастиру кривда немалая діет, про то твоя млост яко гсдин и брат мой так побожне вчинит тую реч малую звечистую, на церков Божую наданую, рачи казат сполна видат, што я ведаю, же ваша м. церковного не прагнучи, милосником церквей Хтових рачиш быти не толко, жеби што таковое от церкви Божой отдалити, але еще и власностию вашей мл. доми Божиї рачиш правити, примножаючи тою побожностю векуїстую богомоллю всему велможному дому вашей млости и ведаю то гаразд, же ваша м. в той дани манастирской намней не користаючи, рачиш то сполна за вси три годи казат видат, а я в (?) братский млости то всім добрим заделавати и в оном монастирю Видубицком по вся часи служители монастирские Гсду Бгу за щасливое здорове вашей млости богомолю векуїстую будут делати так я своїм духовним особам будет належати стим млитвам Божию Пречистие его Бгоматере и моей смиренности блгословение и млитва да есть з вашою милостию всегда.

Писан в Новегородку февраля 24 д[ня] року [15]71.

Волею Божию архиепскоп, митрополит киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 337 зв. – 338. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати», а також зроблено записи «Михайло Федорович, писар» та «С подлиной сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 247
1578, червня 10. – Мозир. – Випис з мозирських земських книг.

«Выпис с книг земских повіту Мозырского року тисяча пятсотседмдесят осмого мсца июня дня десятого.

На рочках судових земских повіту Мозирского о Стой Тро[й]ци святі римском в року ннішнем вышписанним, ку суженю припалих и порядком права посполитого на місці звиклом в Мозыру отправованых, перед нами, Яном Еленским, суддею, Михайлом Антоним Оскиркою, подсудком, а Самуелем Приборою, писаром, врадниками судовими земскими повіту Мозырского, постановившися очевисто в Бзі велебний отец Иов Опалинский, законник монастыра Видубицкого киевского, справу на реч в ней описанную оному монастиреві Видубицкому належачую и служачую, до книг нинішніх земских мозырских покладал и просил, абы тая справа, которую мы, уряд, принявши, всі под едним

титулом датою у книги уписати велілисмо, а уписуючи слово до слова так я[к] в себі мает. (*далі йде текст зобовязаня мешканців с. Копотковичі від 19. X. 1568 р., яке наводилося вище, з незначними відмінностями. Але тут збереглася кінцева частина документу, яку й наводимо. – Ю. М.)*

У того листу подпись тими словы: Демко Гриневич, Богдан Хвай, Козма Гриневич, Сак Лосевич. Который зостает лист за поданем оных до книг земских мозырских ест принят и уписан. С которого и сей випис под печатми врадовими и с подписом руки писарской монастыреви Видубицкому ест видан. Писан в Мозыру

Коридовал Лаврінович«.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 360 – 360 зв. Внизу документа намальовано копіїстом два кола, всередині яких написано відповідно: «м. п.» і «місто печати», також приписано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 248
1582, червня 14. – Житомир. – Лист київських урядників Йосипа Немирича і Богухвала Павші до шляхтича Василя Мощеницького.

«Есиф Иванович Немирич, судя, а Богуфал Павша, подсудок, урядники земские киевские, земянину повету Киевского, шляхетному пану Василю Мощеницкому.

Жаловал нам богомолец гдрский, поп церкви святих праведних Бгоотц Иоакима и Анни в Овручом отец Григорей Савич о том, што ж дей подданий твоей млости скороденский на имя Захарка Сакулич з земли церковное на имя з острова Завстивя край Глубокое лози ходечи и вживаючи того острова, винен з нее дани медовое давати ведлей стародавного обычая звиклого на тую церков Божую светих праведних Богоотц в кождую осень по ведру меду пресного мери овруцкое, которое то ведро меду здавна завжди за продков твоей млости хто одно тот остров с подданих скороденских хоживал до тое церкви Божое, было отдавано, то так дей вже твоя мл. тепер за держаня свого неведома для чого тому подданому своему Захарку Сакуличу с того острова церковного вишпомененного оного ведра меду дани повинное до церкви Божое вже от трох год отдавати не казал и на себе дей тое ведро меду береш ку немалой кривде церкви Божой, богомоллю гдарскому, и просил нас тот свещенник отц Григорей Савич, абисмо листом нашим твою мл. в том напоменал, а так ми з месца вряду нашого именем его кролевской млсти тим листом нашим твою млость в том напоминаем, будет ли так яко он нам справу того дал, аби твоя мл. водле стародавной и звиклой повинности тое ведро меду с того острова закстивянити (?) не салучой (?) до тое церкви отдавати и за тую три годи задержаную досит тому

свещеннику за то винити (?) и заплатити казал, якоби он для тое кривди церкви Божое причини и повторе жаловати не мел.

Писан в Житомирю лета Божого Нароженя 1582 мсця червца 14 дня

Писар житомирский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 338 – 338 зв. Наприкінці листа копіїстом намальовано два кола, всередині яких написано: «місто печати», а також приписано: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 249
1550-і роки, «в пятницу». – Мозир. – Наказ мозирського підстарости Юрія Зеновєвича жителям с. Загалє та ін.

«Я, Юрий Зеновевич, подстаростего мозирского, подданим гдрским волости Мозирское загалским, оводовицким и олексицким.

Поведил передо мною архимандрит стго Михаїла Видубицкого с Киева отц Олексей, иж дей ви повинни з сел своїх воїх (?) трех недели загалское дань медовую на церков светого Михаїла Видубицкого давати, чому есте и сами зведоми. А так приказую вам, абысте яко за теперешним роком, так теж ести ви естли за прошлий рок чого буди есте не видали, ижби есте теперичи архимандиту все сполна видали, иж би он на том собе не шкодовал, а церков Божия аби для того не оскудела.

Писан в Мозири в пятницу».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 338 зв. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати» і «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 250
1584, лютого (29) 19. – Києво-Печерська лавра. – Лист архімандрита Києво-Печерської лаври щодо скарги Єфремія, ігумена Видубицького монастиря.

«Млстию Божю и Пречстой Его Мтри и стых отц Антония и Феодосия печерских мы, Васиян, архимандрит Великой лаври царской обители стаго мнстря Печерского, жаловал нам настоятель монастыра Видубицкого стаго архистатига Михаїла на имя Евфремий о том на людей наших церковних у Вороном на имя на Юрка, отамана оранского, и его поплечников на Гордея а Ондрея а на Шершунова сина на Микиту, иж оны островы стго Михаїла держат на имя Чехову и другиї островки,

а дани ему с тых островов сполна не видают в тую причину ониї люде наши ему отповедают, иж им подарков звечистих горщков тучиак (?) сорок не присилает и мы на то оним чинили в тых людей наших естлибы они на то записи або листи якиї мели штобы їм тыї подданиї давани были и они записов ани листов жадных перед нами не вказали, и тот Юрко отрекся и острова: нехай дей собі Ефремий кому хочет тот остров дает, коли наших подарков не хочет давати, а так мы в тых подарках и пока Ефремия кошеля наишли правого, нехай он кому хотячи, тії острови стго Михаїла дает таковим людем, хто бы мел сполна видавати на церков Божию дань таковых подарков яко они меновали, не мати вже через то никому иншому давати ани посилати и на то есть ему дали сей наш лист под печатю церковною.

В монастырі Печерском февраля 19 д. индикт 10 1584 год».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 338 зв. – 339. Наприкінці листа копіїстом намальовано ромб, всередині якого написано: «м[істо] п[ечати]» і «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 251
1611, квітня 21 (11). – Київ. – Квит архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетинецького щодо монастирської цегельні на Мозирщині.

«Елисей Плетенецкий, архимандрит монастиря печерского киевского.

Ознаймую, што в року прошлом шестсот девятом стихар тый Павел, робячи на потребу тою церковную цеглу, поставил был цеголню на кгрунте монастира Видубицкого Неводичах(?) з омилки, розумеючи, же на кгрунте монастиря Печерского. Теды за жаданем моим отц Антоний, игумен видубицкий, позволил стрихару моем Яну Вороні в том року шестсот одинадцятом в той цеголни цеглу робити, а потом, у восен, тую цеголню с того кгрунту знести роскажу и на тот дал сей мой квит под моею печатю и с подписом руки моее.

Писан в монастире Печерском мсця апрела 11 року 1611 рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 242. Наприкінці документа намальоване коло, всередині якого написано «місто печалити»(!) і «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – 167)

№ 252
1612, вересня 25 (15). – Бирочи. – Наказ шляхтянки Софія Пац селянам села Волосовичі.

«Зофия Сапежанка Пацова, подкоморна берестинская.

Подданим нашим волосовицким на имя Пуховичу, Кузмичу, Агриневичу, Маковичом.

Жаловал нам отц Антони Грекович, игумен мнастира стого архистратига Михаїла Видубицкого киевского, на вас и на товаришов ваших, штож продкове наші (*помилково виправлено з «ваші», саме так і іншому списку. – Ю. М.)* упросили были собы остров звечистий Халовский (*помилка. В іншому списку правильно: «Михайловский». – Ю. М.)* того мнастира на имя Селец во острове вашом волосовицком и нестановицком у игумена Григория, с которого в кожний год повинни были дань медовую дават, ніжли пашні в том о строве пахат не міли, што и обліком своїм игумену даровали; то пак ви тепер без позволеня игуменов видубицких тот остров есте спустошили и поля на пашню розробыли. Дани зуполна ведлуг листу продков наших так теж и залегую дань, почавши от Калиста, игумена того ж манастира, аж до сего часу отдать не хочете. Прото росказуем вам, абы есте так с тих поль, которие без позволеня игуменского в том острове Селецком розробыли есте, яко теж и дань медовую, так тогорочную, яко и за прошлие годи, што есть при собі задержали, зуполна отдали конечно, иначей не чинечи под виною десети коп грошей на кождом з вас. Кгдиж давности яко добра церковние поготову и провента з них жадним правом міти не могут. А если би до вас якое діло еще міл теперпешний отц игумен, росказуем пану Ивановскому, уряднику нашому волосовицкому, абы справедливост з вас неотволочную уделавши и отправу на винних виконал.

Дан з Бирочов сентебра 15 року 1612.

Зофия Сапежанка Пацова, подкоморина берестинская (*в іншому списку «бріска». – Ю. М.)*, рукою своею».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 340. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати» і «С подлиной сводил иеромонах Иларион». Інший список цього документу знаходиться у цьому ж рукописі не арк. 340 зв. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 253
1633, березня 20 (10). – Київ. – Універсал-наказ короля Речі Посполитої Владислава IV щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Владислав Четвертий з Божой ласки король полский, великий князь литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, инфлянтский, а шведский и готский, вандалский дедичний король, обраний великий цар московский.

В Бозі велебному отцу Петрови Могилі, православному архиепископови метрополитови киевскому, галицкому и всей Руси, архимандри-

тови монастиря Печерского киевского и капитули вел., то есть зо всий добр верности твоей лежачих и рухомих, розказуеми, абысте перед судом ншим головним трибуналским любелским в року теперешнем тисяча шестсот тридцять третом до суженя припадаючим в тот час, кгди справи воеводства власного Киевского дховние за инстанциї зоставуючое судить и отправоватисе будут, сами обличне и завите стали на правное попарте превелебного в Бозе отца Иосифа Велиямина Руцкого, которий по набитю превел. отчемозного (?) титулу архиепископского митрополитанского позивают и припозивают вас до готовой апеляції от суду земского киевского, виточоное в справе чрез поводов велебности вшей о порубане на власном кгрунте поводов видубицким порому их власного заданое, о чем декрет апеляцией и увес процес ширей в собі обмовляют, прето жебысте на термін означеним стали, той справе з акторами правне розправуючися декрету слухали и скутечне во всем усправедливили.

Писан в Киеве року тисяча шестсот тридцет третом мсця марта десятого дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 375. – Копія середини XVIII ст. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 254
1642, жовтня 29. – Нестановичі. – Квит намісника Видубицького монастиря ієромонаха Панкратія.

«Я, иеромонах Панкратий Ступницкий, намісник мнстыра видубицкого киев. стаго архистратиига Михаїла, будучи я посланнний от его млости отца митрополита киев. Петра Могилы, так теж игумена видубицкого гспдна отца Силвестра за радою всей братиї по потребі монастыра Видубицкого, а меновите в повіті Мозырском до села Нестанович до мужей по дань медовую и збожа десятинное, постановление учинил и зо мною: за едно відро меду отдали золотих 10 в року теперешнем 1642 а на пришлый рок 1643 повинни будут отдати дві відрі меду прісного, а при том біл гспдн отц Михаїл, сщенник воскресенский киевский и пан Ян Козелский, староста нестановицкий, много мужей нестановицких на той час было .

Писан в Нестановичах в маетности его млсти пана Самуеля Занкевича року 1642 мсця октября 29».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 341 зв. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 255
1642, жовтня 29. – Нестановичі. – Квит і зобовязання селян с. Нестановичі.

«Мы, мужеве нестановицкие, подданние его млсти пана Самуеля Зеневича, во первых Андрос Лешкович, Роман Заушневич, Игнат Лешкович, Михайло Перогович, атаман нестановский, чиним відомо и визнаваем сим нашим листом, иж мы, мужеве из села Нестановского, честному гспдну отцу Панкратию Ступницкому, намісніку видубицкому монастыра стго архистратига Михаїла, вмісто дани медовое до монастыра належачое от нас, надалисмо за един рок 1641 за едно відро меду грошей готовых золотых десят, а за рок четыредесят вторый и третий повинни будем отдати дві ведрі меду прісного ув осень року четыридесят третего. Если сам отц игумен приеде або мы посланцов своїх пришлем под винною на его млсти пана нашего Самуеля Зенкевича записаною коп десять. И на том даемо сей наш лист.

Писан в Нестановичах року 1642 мсця октоврия 29 дня.

Ян Козелский, староста нестановицкий, посполу з мужами».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. . 342. Наприкінці листа копіїстом написано: «С подлиного сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 256
1642, листопада 15 (5). – Перетрутовичи. – Лист шляхтича Самуїла Казимира Зенковича до київського митрополита Петра Могили.

«Копия с полского.

Велебний мсці отче митрополит киевский, а мні велце млстивий пане и приятелю.

Извістен я о том добре и сознаю, же воровство откладаючоеся не остановится, разві опознается, где теж можете покрити до ннішнего предложения в. м., моего милостивого пана, когда би что власне з наданя набожних антецессоров моїх было до побожного діла задержал бы, але тое нікогда в мисли моей пребывало и сего времен спорний не хощу быть, когда мні відомо от в. м., моего милостивого пана, на тот час тилко листовная зашла, послушним біти хощу, а паче мене в. м., мой милостивий пан, до того позовет и приліжніе коло того обходится буду, когда что ориїнално еще покажется, яко заразом посилаю по старшину тоей деревни мужиков, и о том (!) ділах буду инквизицию, чего для так долго удержали и потом, извістніе увідомившися, прикажу конечне что Бжие Гсду Бгу и на Его стую хвалу отдавати. В другом пункті сторони попа колковского даю таковую справу, яко он сам не одержувал и не одержует тих островов, ани антецессорове од літ осмидесят чи (любо то власне ведлуг комиссиї мозирских церкви колковскей належало), але

за остановкою и паче нерадением тоих антецессоров с спокійного держаня вибытиї суть, гді и доселі мні, на час держащему тую церков, для нікоторих трудностей моїх отискивати не пришло, почему ни на тую церков жадная дань аж до сего времени не доходила с тых островов, паче и на мнастыр в. м., моего млостивого пана, ежели бы який приступ был с тых причин повинни давати задерживалася. Что донесши до відомости в. м., моего млостивого пана, сам себе с поклоном моим нижайшим млсти в. в., моего мсці пна, совсім вручаю.

Дан з Перетратовичов дня 5 ноября 1642 года.

В. м., моего мстивого пана, зичливий и поволний слуга Зенкович Самуїл Казімір».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 342-342 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і написано: «С подлиной сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 257
1642 р. (?). – Опис володінь Видубицького монастиря біля с. Перетрутовичі.

«Островов два: стго архистратига Михаїла, до Видубицкого мнстыра з давніх часов наданый в селі Перетрутовичах над рекою Тремлею, граница тых островов: устя Тремевскою рекою у млын, и со млина к Кривой лозі, а с Кривой лозы Количю у болото, Соличю (!) и под островя, а с под островя, знов у Тремец укруг вода обышша; с которих ґрунтов дань дават з давных часов, жита на тых грунтах нажинается болши двохсот коп, а бортей дерева пчолного до двохсот ест. Петрутовские острови тепер есть житом засіяниї островов два Солонівский печерский стго архистратига Михаїла».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. . 341 зв. Наприкінці листа копіїстом написано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион» Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 258
1643, травня 16 (6). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського староства.

«Выпис с книг гродских староства Мозирского.

Лета от Нароженя Сына Бжого тисеча шестсот сорок третего мсца мая шостого дня.

На рочках судових гродских повету Мозирского в сем року вышменованного припалых и порядком права посполитого отправовать зача-

тых, перед нами, Александром Ловенецким з Ловницы, чашником, и подстаростим Самуелем Унеховским, судею, а Миколаем Обуховичом, писаром, врядниками судовими гродскими повету Мозирского, от велможного его млсти пна Геронима Кароля Ходкевича, старости мозирского, дворянина покоевого его кролевской млсти, постановившися очевисто урожоний пан Павел Петровский, слуга земянина гдрского повету Мозирского его млсти пна Гелияша Бружинского (!), лыст делчий отповедал, из рук своих подавши, до актикованя до книг покладал, просечи, абы принят и в книги гродские мозирские вписаный был, которого листу мы, суд, огледавши, читавши и на тиле его руками своїми назначивши, до кныг уписати есмо велели, который слово до слова так се в собе мает:

Я, Юрий Михайлович Зеновьевич, подстаростый мозирский, от его млсти пана моего пна Миколая Юревича Родивила, воеводи троцкого, старосты мозирского, державци мистского (?), василевского, белицкого и сумилиского, пришедши перед мене поп колковский на имя Кирило, поведил, иж он остров, сливет на имя Соложнеский, у Копотковичах наданый з давных часов на тую церков колковскую, которого дей острова половицу хотят Копитковичи; просил мене поп, абых я тот остров казал ему с Копотковичами на пол рубежовати, поделить. Омелян Столеник, Дешко Приймич, Гринь Ляхович, Богдан Фаевич, со всіми сябрами своїми селом Копитковицким поведили тым обычаем: колы дей поп хочет с нами тот остров рубежовати, поділить, мы того не отступуем, хочем с ним поделить, к тому вси призволяем. И просили мене обедве сторони делчим на тот остров. Ям дал делчим за их доброволним признанем служебника моего Яна Андреевича Клопота, который служебник мой там в том острові был старцем бчинским и в оном Копиловичом з иншими мужами и тот остров Солонежский напол розделил рубежом и рубежи положил и то мя (?) отказал: наперве почавши от рек Бучича (*описка, слід читати: «Птича»-Ю. М.)* от урочища Жерстви у две сосни, оттул укром опов (?), оттоль засе у Бохон (?) осм подле дороги Багриновское и засе через дорогу у кучан, от кучана градою ускач сосн. Копатковичи собе взяли от свого села тую половицу, поп колковский собе взял тую половицу от села Багриновского. И просил мя поп за то, абых ему дал на то мой лист делчий з тоею печатю. Писан в Мозиру лета Бжого Нароженя тисеча пятсот пятдесят семого мсца декаврия шостого дне. У того листу печатка притисненая одна. Которий же то лист за покладанем и просбою слуги его млсти пна Гелияша Бруханского до книг гродских мозирских ест уписан. С которих и сес випис под печатми нашими и с подписом руки писарской его млсти пану Гелиашу Бруханскому ест выдан и писан у Мозиру.

Миколай Обухович, писар гродский мозирский.

Корикговавал Петро[в]ский, подписар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 343 – 343 зв. Наприкінці документу копіїстом намальоване коло, всередині якого написано: «м. п.» і дописано «С подлиной сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу

документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 259
1644, травня 30. – Варшава. – Універсал Владислава IV.

«Владислав IV.

Всім обще и каждому зособна, а именно велможним и урожденним воеводам, каштелянам, старостам и инним всім на всяких преміненціях и урядах постановленим, также на замках воеводства Смоленского пограничним и сіверним капитаном и вірним нам милим млст нашу кролевскую.

Велможниї и благороднії и верниї, нам милиї, в певних и потребних справах законников регули стаго Василия мнстыра церкви Стого Дха виленской братской висланниї суть законники Иов Константинович и Игнатий Черлякович а именно для спрошения милостини на потреби монастирские и церковние так в панствах наших, яко и московских, желаем для того уп[рейности] и вірним ва. и міти тое хощем, абысте уп[рейность] и вір[ность] в. м. помянутих законников не токмо на міста себі назначенние идучих, але и вспят возвращающимся без всякой трудности везді свободно пропускали и всякие гостинние добродітели яко законником приличние являли, сділайте тое упр[ейность] вірност ваша для ласки нашей и с повинности своей.

Дан в Варшаві дня 30 мая року Бжия 1644, панованя ншего полского 9, а шведского 10 рока.

Владислав король».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 341. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, в середині якого написано: «місто печати». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 260
1644, вересня 30 (20). – Київ. – Лист київського митрополита Петра Могили до о. Іоанна Богуша.

«Петр Могила, млстию Бжиею архиепскоп митрополит киевский, галицкий и всея Россиї. екзарха стаго апстолского фетрону константинополского, архимандрит печерский.

Честному гспдну отцу Иоанну Богушу в Стом Дху велебному сину блгословение наше архиерейское.

Велебний гспдн отц игумен видубицкий, маючи от нас порученний себі монастыр стаго архистратига Михаїла к[иевский], посилает на тот час по звичайную дань в край мозирский, которая жоні (?) якую для давности часу мают препону, теди постарайся проше, велебност твоя,

справу тую очистити, жеби земля монастирская не гинула и абыс дань сполняла, до чего лацно вел[ебность] твоя может приступити, порадившися данов правних тамошных, в которой справі если би и протестації потреба было, теди вел[ебности] твоей* пришлемо, именем моим учинь, а ми кошт за першим ознайменем вел[ебности твоїй]* (*речення між зірочками дописано на маргінесах. – Ю. М.)* пришлемо. Блгословение при том архиерейское твоей велебности препосилаем.

З монастыра Печерского 20 сентября року 1644.

Честности твоїй всіх блг зичливий отц и пастир, иже вышше рукою власною.

Посланному брату иеродиакону Онисиму честност твоя любов окажи и помошним во всем будь, прошу».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 344. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальовано коло, в середині якого написано «мисто печати». Запис копіїста: «С подлинной сводил иеромонах Иларион»).

№ 261
1644, жовтня 28 (18). – Нестановичі. – Зобов'язання селян с. Нестановичі.

«Мы, мужеве нестановские, подданние его млсти пана Самуеля Казимира Зенкевича, во первих я, Михайло Пирогович, Андрон Лешкович, я, Роман Заушневич, и Игнат Лешкович, и вси мужеве нестановские, чиним відомо и визнаваем сим нашим листом, иж мы, мужеве ис села Нестанович, гспдну отцу иеродиякону Онисиму Стефановичу, высланному от его млсти в Бозе велебного отца митрополита, пана а пна и пастыра ншего Петра Могили, от его млсти пречестного гспдна отца Игнатия Оксеновича, игумена видубыцкого стаго архистратига Михаїла, иж есмо отдали дань з острова Селецкого ведерец дві меду прісного за рок 1643 и 1644. При котором отданю того меду был честный гспдн отц игумен мозирский Арсений Семенович, которого мы просили, мужеве нестановские, о подпис руки и о притиснене печати. А поки будем тот остров Селецкий уживати пожитки, завжды що рок дань давати по единому ведру меду до стаго архистатига Михаїла Видубицкого и почет тым посланцом виражати.

Писан в Нестановичах року 1644 мсця октября 18 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 345 зв. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати» і дописано «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 262
1644, жовтня 28 (18). – Волосовичі. – Квит волосовицьких жителів щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Мы, мужеве волосовицкие, поддание его милости пана Винцентего, пана Чайка в первих, Иоанн Пашвич, Богдан Василевич, Равол (?) Пастеревич, Филип Павлевич и вси мужеве волосовицкие, чиним відомо и визнаваем сим нашим листом, иж мы, мужеве из села Волосович, гспдну отцу иеродиакону Онисиму Стефановичу, висланому от его млсти в Бзе превелебного пана а пна и пастира нашего отца митрополита киевского Петра Могили и от пречестного гспдна отца его милости отца Игнатия Оксеновича, игумена стаго архистратига Михаїла мнстыра Видубицкого, иж есмо отдали дан з острова Селецкого ведерец дві меду прісного за рок 1643 и четвертий, при котором отдаваню того меду был честный гспдн отец игумен мозирский Арсений Симонович, которого просили мы, мужеве волосовицкие, о подпис руки и о притиснене печати.

Писан в Волосовичах року 1644 мсця октября 18, а поки будет тот остров Селецкий уживати, повинни завжди што року дань тую медовую исполняти до стаго архистратига Михаїла Видубицкого до Киева и посланцом тым честь виражати.

Усте прошоный печатар от мужей волосовицких, яко писат не умеющих, в том квите менований Арсений Симонович, игумен мозирский, рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 345 зв. -346. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати«, а ще нижче запис копіїста: «С подлинной сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI-XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 263
1644, грудня 2. – Перетрутовичі. – Лист шляхтича Самуела Зенковича до київського митрополита Петра Могили.

«Jaśnie wielmożny a w Bodze wiełebny mśćiwy ksże archiepiscopie kijowski.

Powinność kożdeo człowieka chrześćiańskieo nie tylko to quod obligatum est ecclesie oddawać, ale aby i na potomne czasy criscentia (?) na chwałe Pańską avgeant pobożny chrzescianin usiłuje, to quod Deo z poddanych moich debetur i zdawna constitum było posłanemu od w. mć., meo m. pana, oddano jest i lubo ten ostrow zdawna miesie poddanych moich niestanowskich był i teraz jest, a chcąc aby to in posterum firmius było o fundacią i o przywiłej, z czyjego to nadania wyszło, a to względem ograni-

czenia tego ostrowa, do którego się niektórzy z panów sąsiad okolicznych intrikują w. m., meo m. pana, solicitowalem aże w. m., moj m. pan, negując temu, iż nie jest tego miejsce producere przywiłegiią o tym uwiadomić nie raczył stet (?) to przy woli w. m., meo m. pana, ja jednak nie chcący, aby się to debitum poddanych moich z tego ostrowa ecclezie non diminuetur i ten ostrow in suo est jako i zdawna był wcałe zostawał i to każdemu igresatorowi pokazał możnali to z łaski w. m., meo m. pana, otrzymać i te fundaciją per oblatam u grodzie kijoiwskim, a jeśli to absit, przynamnie ten list antecessora meo, ihumenowi Hryhoremu Szwabowi dany, aktywować rozkazać racz, żebym to z łaski w. m., meo m. pana, ekstraktem mieć mog, pilnie o to w. m., meo m. pana, upraszam, a dla snadniejszego i pierwszego widania tej powinnośći z teo ostrowa racz w. m., moj m. pan, z łaski swojej pańskiej list na ten ostrow Sielec poddanym moim niestanowickim dać, jakoż i teraz posłany od w. m., meo m. pana, ociec diakon i róznych dzierżawców wyciągając te dań, wielkiej zażył trudnośći czasu niedawnego niedziel temu kilka przez pana Sztrykowskiego, posłaneo pisanie moje do w. m., meo m. pana, dyrygowałem, które znać nie doszło w. m. iteratis ponawiając tej że prośby mej i sgargi (skargi) w tym pisaniu moim doniesionej, uskarżam się przed w. m., moim m. panem, na świeszczenika mego we wsi mej Niestanowiczach żyjącego, który moribus et cuitatibus z tych a nieprzystojnie żyjących przyodziawszy się, od powinnośći swej duchownej daleki jest przeszłego kanonu na Trójce święto latoźnego, gdy się wiele ludzi dla nabożeństwa i obroków swych do cerkwie zaszli byli i napitki niektóre jako dawny zwyczaj przywożne byli, nie celebrując jako należało nabożeństwa, rano upiwszy się z bracią i z synami swemi, ludzi wielu ni w czym sobie nie winnych, pobili, pokrwawili, beczkę z gorzałką rozsiekli, wielkie zbytki enormia i do uszu zacnych w. m., meo m. pana, donosić (…)* na ten czas poczynili i gdym za wiełu ludzi na nich skargą napominając i chcąc z nich ukrzywdzonym sprawiedliwość czynić, urzędnika meo tam posyłał, wyłamujący się z posłuszeństwa mego na wielki dishonor moj tego urzędnika meo i drugą tamże będącą czeladź moje okrutnie terańsko kijami zbiłi, zmordowali i mnie samemu w tym nieposłuszeństwie swym na wielki dishonor moj rebelizowali i na zdrowie moje pochwałki czynili, zaprawde mógł bym ten dishonor moj swym sposobem recompensare et vim vilepereleale honor moj szlachecki i poniekąt osobe ich duchowną poważając, do tego mie nie dopuśćiło, zdało mi się tedy to za słuszną, doniosszy do wiadomośći w. m., meo m. pana, jako przełożonemu nad nim pasterzowi, poskarzyć, rozumiem tedy to o łasce w. m., meo m. pana, że w tym obelgi i dishonoru meo szlacheckiego condolendo sprawiedliwość skuteczną z onego udzialać rozkazać i to ojcowi ihumenowi mozyrskiemu złecić raczysz, gdysz ja onego dla wielu zbytków jeo i dla nieobserwowania słusznego według powinnośći jeo nabożeństwa nie chciał bym go tam już więcej mieć i o zesłanie inneo swieszczennika w. m., meo m. pana i dobrodzieja meo, uniżenie upraszam i sameo siebie z moimi usługami łasce się i modlitwam w. m., meo m. pana, duchownym pilnie odaje.

W Pesitrutrowiczach isus (?) 2 9bris 1644 ao.

W. m., meo mśćiweo pana, życzliwy przyjaciel sługa powolny Zienkowicz Samuel Kazymierz, m. p.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 367 зв. – 368 зв. Наприкінці листа копіїстом написано: «С подлиным сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

переклад

Ясневельможний, в Бозі велебний милостивий архієпископе київський.

Повинність кожного християнського чоловіка не тільки обов'язково (?) віддавати церкві, але щоб і на майбутні часи (…)* на хвалу Господню avgeant побожний християнин намагається, це Богу від моїх підданих приносити і здавна установлене було посланому від в. мості, мого м. пана, віддано і хоч цей острів здавна був і тепер є власністю (?) моїх підданих нестановських, а бажаючи, щоб це в posterum firmius було про фундацію і про привілей, з чийого це надання вийшло, а це відносно обмежування цього острова, до котрого деякі з навколишніх панів сусідів інтригують в. м., мого м. пана, я турбував в. м., а оскільки в. м., мій м. пан, не надав цьому значення, що не є цього місце (...)* привілегію щодо цього не зволив повідомити, що по волі в. м., мого м. пана, я однак не бажаю, щоб ця данина моїх підданих з цього острова не досягла (?) церкви і цей острів як і здавна був, залишався і показав це кожному нападнику (?). Чи можна цю фундацію в київському гроді з милості в. м., мого м. пана, отримати, а якщо це неможливо (?), то принаймні цей лист мого попередника, даний ігумену Григорію Швабу, зволив наказати внести в актові книги, щоб з милості в. м., мого м. пана, я міг це мати екстрактом, дуже прошу про це в. м., мого м. пана, а для кращого і першого видання повинності з цього острова зволь в. м., мій м. пан, з милості своєї панської лист на цей острів Селец дати моїм нестановицьки підданим; так і тепер посланий від в. м., мого м. пана, отець диякон і у різних державців витягаючи цю данину, нещодавно, кілька тижнів тому, зазнав великих труднощів від пана Штриковського, через посланого я свій лист скерував до в. м., мого м. пана, котрий знати не дійшов до в. м. Знову поновлюючи це моє прохання і скарги, які виклав у цьому листі, я скаржусь в. м., моєму м. пану, на мого священика, який живе у моєму селі Нестановичах, котрий moribus et cuitatibus з цих а непристойно мешкаючих, привдягнувшись, далекий від своєї духовної повинності минулого разу свято Трійці під час служби, коли багато людей заради служби і своїх обітниць (?) зайшли до церкви і деякі напої були привезені згідно з давнім звичаєм, він, не шануючи як належало побожності, рано впившися із своїми братами й синами, багатьох невинних людей, побили, покривавили, розсікли бочку з горілкою, великі і непомірні збитки до зацних вух в. м., мого м. пана, донісши (…)* тоді вчинили і коли я за скаргою на них багатьох людей робив їм зауваження і бажаючи вчинити скривдженим справедливість і посилав туди

мого урядника, він порушивши послушенство на велику мою ганьбу цього мого урядника і іншу мою челядь, яка там була, жорстоко тиранськи побили киями, знесилили і мені самому у цьому своєму непослуху на мою велику ганьбу повстали і на моє життя чинили похвалки; справді я міг би цю мою ганьбу компенсувати своїм способом і vim vilepereleale свою шляхетську честь і хоч трохи поважаючи їх духовну особу, до цього не допустив; мені видалось тоді слушним, донісши це до відомості в. м., мого м. пана, як начальному над ним пастирю, поскаржитися, тоді сподіваюсь на милість в. м., мого м. пана, що у цьому співчуваючи мені у оббріхуванні і безчесті шляхецького імені, наказав вчинити належну справедливість з його і це зволив доручити отцю мозирському ігуменові, оскільки я його через завдані його великі збитків і через те, що не бачу слушної побожності згідно з його саном, не хотів би щоб він там далі перебував і понижено прошу в. м., мого м. пана і добродія, про присланння іншого священика і самого себе з моїми послугами милості й духовним молитвам в. м., мого м. пана, старанно віддаюся.

В Перетрутовичах (…)* 2 листопада 1644 року.

В. м., мого мостивого пана, зичливий приятель і покірний слуга Зенкович Самуель Казимир, рукою власною».

№ 264
1647, липня 6. – Варшава. – Універсал-наказ короля Владислава IV.

«Владислав Четвертый млстию Бжию кроль полски, великий князь литовский, руски, пруски, мазовецки, жмудски, смоленски, инфлянд-ски, черніговски, а готски, вандалски дідичний кроль.

Урожденному Самуелиови Казімірови Зенковичови.

Донесено есть нам чрез нікоторих панов-рад и урадников наших именем велебного Игнатия Оксеновича, игумена, и всіх законников монастыра Выдубицкого доношение, что вірност твоя з острова Селец названого по веси в. т. Нестанович и Волосович подлежащаго, в повіті Мозирском лежащаго, дані медовой и десятини збожа подлуг фундації и давнего звичаю подданим своим помененних весей видавать до монастыра Видубицкого заказуеш, зачим великую зазиту (?) (*в іншому списку: «за зиму»(?). – Ю. М.)* тих провентов поносят шкоду. Хотячи мы теди, аби провента, здавна помененному монастыреви надлежащие, законников тамошних ціло доходили и побожне фундаторов намірения ненарушенни зоставали, напоминаем и міти по в. т. хощем, дабис вірност твоя з помененних добр своїх, яко дань медовую, так и десятину збожа, подданим своїм повсягодно видавати и потом в видаваню оной волокити, трудности жадной чинити не казал, иначей в. т. с повинности своей для ласки нашей не чиниш.

Дан в Варшаві дня 6 мсца липца року Бжия 1617 (!), панованя нашего полского 15, а шведского 16 року.

Владислав кроль.

До рук Зенковича аби до монастыра Видубицкого десятину видават подданим своим приказал.

Ян Казімір Змялински, секретар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 350 – 350 зв. Другий список знаходиться тамже на арк. 367. Наприкінці документу копіїстом намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати». Тут же міститься запис: «Року тисяща шестьсот сорок семого мсца октября пятого дня сес лист упоминалный короля его млсти, пна нашого милостивого, отц Онисим Радкевич, законник монастыра Видубицкого, до книг в акт подал. Самуель Немецкий, намісник гродский мозырский». У другому списку цього запису нема, але є інший: «В подлинном подпись: До урожоного Зенкевича, аби мнстра Видубицкого десятину видавати подданим своим казал. Władysław rex». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI-XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 265
1647, липня 6. – Варшава. – Універсал-наказ короля Владислава IV.

«Владислав Четвертий, милостю Божиею крол полский, великий князь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жмудский, смоленский, инфляндский,черніговский, а готский, вандалский, дідичний кроль.

Урожденному Самуелиеви Казимирові Зиенковичеві. Донесено есть нам чрез нікоторих панов рад и урадников наших именем велебного Игнатия Оксеновича, игумена, и всіх законников мнстря Видубыцкого доношение, что вірность твоя з острова Селец названого, до веси в. т. Нестанович и Волосович надлежащого, в повіті Мозирском лежащого, дани медовой и десятини збожа подлуг фундациї и давнего звичаю подданим своїм помененних весей видават до мнстиря Видубыцкого заказуеш, зачим великую за зиму тих (?) провентов поносил шкоду. Хотячи мы теди абы провента здавна помененному монастиреві надлежащие законников тамошних ціло доходили и побожне фундаторов намірения не нарушени зоставали, напоминаем и міти по в. т. хощем, абы вірность твоя з помененних добр своїх яко дань медовую, так десятину збожжа, подданим своїм по вся едно видавати и потом в виданню оной волокити и трудности жадной чинить не казал, иначей в. т. с повинности своей для ласки нашей не учиниш.

Дан в Варшаві дня шестого мсця липца року Божия 1617 (!), панованя нашего полского 15, а шведского 16 року .

Владислав кроль.

Ян Казимир Смялинский, секретар.

В подлинном подпись: До урожоного Зенкевича, аби мнстра Видубицкого десятину видавати подданим своим казал. Władysław rex».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 367. Внизу документа намальоване коло, в середині якого написано: «місто печати» і приписано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 266
1647, жовтня 15 (5). – Мозир. – Випис з мозирських гродських книг, в якому міститься універсал короля Владислава IV.

«Випис с книг гродских староства Мозирского.

Лета от Нароженя Сина Бжого тисеча шестсот сорок семого мсця октября пятого дня.

На вряде гсдрском кгродском мозирском староства велможного его млсти пана Иеронима Кароля Ходкевича, мозирского и блуденского старосты и дворянина его кролевской млсти покоевого в небытности его млсти пна Александра Ловенецкого з Ловници, чешника и подстаростиого судового мозирского.

Передо мною Самуелем Немецким, намісником от его млсти для приймованя справ гродских будучих, постановившися очевисто велебний отц Онисим Радкевич, законник монастира Выдубицкого киевского, от в Бозе превелебного его млсти гспдна отца Игнатия Аксеновича (*в іншому списку – «Оксеновича». – Ю. М.)*, игумена того монастыра Выдубицкого киевского, и всіх законников того монастыра высланый лист упоминалный от его кролевской млсти, пна нашого милостивого, с канцелярії монаршой его кролевской млсти великого князя лист виданый, писаный до его млсти пана Самуеля Зерковича (*в іншому списку привильніше – «Зенкевича»*), земянина его кролевской млсти повету Мозирского кресею (*в іншому списку – «з речю». – Ю. М.)* в нем мененою ко актикованю до книг покладал, просячи абы принят и в книги вписанный был. Которого листу его кролевской млсти я, намісник, з ушанованем принявши,огледівши,чытавши и рукою своею сусцепт на нем написавши за потребованем менованого законника мнстыра Выдубицкого киевского, казалем оный в книги вписат, а вписуючи слова до слова так се в себе мает:

Владислав Четвертий Бжиею млстию кроль полский, великий князь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жмудский, инфляндский, смоленский, черніговский, а шведский, gодский, вандалский дідичний кроль урожденному Самуелиови Казимірови Зенкевичови.

Предложено есть нам през нікоторих панов – рад и урядников наших именем велебного отца Игнатия Оксеновича, игумена, и всіх законников монастыра Выдубицкого доношением, что вірность твоя з острову Михайловского и села названого, до веси вірности твоей Нестанович и Волосович надлежащаго в повіті Мозирском лежачого, дані медовой и десятини збожа подлуг фундати и древняго звичая подданим своїм помененних весей видават до мнстыра Выдубицкого не приказуєш, зачим великую зазиму (?) тих (в іншому списку «завимітних») провентов поносят шкоду, хотяще мы теди абы провента здавна помененному монастиреві надлежащие, законников тамошніх во всем доходили *и побожне фундаторов намирение ненарушенние зоставали*, напоминаем и міти по вірности твоей хощем абы вірност твоя з помененніх добр

* Слова між знаками * * в іншому списку відсутні.

своїх, яко дань медовую, так десятину збожа, подданим своїм что год (*в іншому списку – «повсягодно». – Ю. М.)* видават и посля в видаваню оной волокити и трудности жадной творити не казали, иначей вірност твоя с повинности своей для ласки нашей не учиниш.

Дан у Варшаві дня 6 мсця липца року Бжия 1647, панованя ншего полского пятогонадесят, а шведского шестогонадесят року.

У того листу его кролевской млсти упоминалного печать притиснена менша в Великого князства листи оном (*описка, треба «Литовского». – Ю. М.)*, а подпис руки его кролевской млсти тыми словы: Владислав кроль, Иоан Казимир Змянковский (*в іншому списку «Умянковский». – Ю. М.)*, секретар, который тот лист упоминателный за покладанем и прозбою вышименованного законника до книг кгродских мозирских есть уписан, с которых книг и сей випис под печатю врадовою и с подписом руки писарской в Бзі превелебному его млсти гспдну отцу Игнатию Оксеновичу, игуменови монастыра Выдубицкого киевского, и всім законником того монастыра ест видан и писан в Мозиру.

Миколай Обухович, писар gродский мозирский. .

Писан у Мозири року Божого Нароженя 1558 мсця октября дня 7.

Коридовал Папроцкий подписар (?) (*в іншому списку: «Коридовал Лаврінович». – Ю. М.)*».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 346 – 347. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати» і «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Інший список цього документу, який має незначні розходження з наведеним вище, знаходиться у том у ж рукописі на арк. 349-349 зв. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 267
1647, листопада 16 (6). – Мозир. – Випис з ревізії Мозирського замку.

«Выпис з ревизиї замку Мозырского.

Року тысяща шестсот четиридесят седмого мсця ноября шестого дня за требованием и прошением законника з монастыра стаго Михаїла Видубицкого киевского отца Онисима Радкевича, высланного от в Бгу велебного отца Игнатия Оксеновича Старушича, игумена вышреченного того ж монастыра, видани ест переписом, которою ревизиею в року тисяча пятсотном шестдесятом мсця июля двадцят пятого дня одправовали их мсц панове велможнии его млсть пан Ян Волович, подскарбий земский и писар Великого князства Литовского, а его млсть пан Миколай Нарушевич, секретар и державца могилевский и мяделский, на провізию (?) слово в слово тот перепис виданий, так в себі иміет :

Неділ Секірицка село (?) Секіричи, в том селі димов четиридесят осім, служеб двадцять и старцова волна, сіножати возов шестсот чети-

ридесят, повинност того села в каждом году пожитки дават с каждой служби по грошей 50, жита бочку, овса бочку, чинит служеб 19, окром старцов, и коп 15/ 3, жита бочок 19, овса бочок 19, з сі ножа[т]ми одвоз 640, от кождого воза сіна по 4, чинит коп 4/3/7, за дань медовую и за отвоз за кадь 6, за каждую кадь по коп 3/12, то чинит коп 9/12, за дань ливурску ловчего и данного за безменов 21, за кожний безмен по грошей 4, то чинит копу 1/24 дани грошевой коп 3, за лови звериние коп 1/30, за лови рибние и бобровиї копу 1, за езовщину по грошей 6, тое чинит з служеб 19 коп 1/24. Сума всего платежа с того села чинит коп 47/53/2, жита бочок 19, овса бочок 19, доходи на державцу з каждой служби жита бочок 2, овса бочок 2, а особливо за каждою копою по грошей шесть, особливо ж с каждой служби по два вози сіна албо за воз сіна по грошей 3 и по два вози дров, доходи на урад земский, на ключника троцкого Викошу грошей 18. Граница того села описана быти не могла, иж грунт потъжиги з землею пана виленского с коповским и с Теребовичи (*зверху дописано: «Перетрубовичи». – Ю. М.)*, так же з селом пана Ратомского с Теребовским, того грунту на миль чтири, а в поперек на милю в том разстояниї тому селу Секирицкому половина во всем, кром подданих короля его млости села Секірицкого, и сказали, иж от тых сел поменених немало кривди діялися в пашнях и в дереві бортном, в чом потреба коммісаров ловов звіринних не іміется, лови рибни на езері рибу тоні не іміется, гони бобровие на ріці Птичу од Воротова до Спорокова сполние грунта пана виленского скоковские и Перетруковичи, так же з селом пана Ратомского с Теребовичи едним берегом на дві версти, в другом місту гони бобровие на той же ріці Птичу едним берегом на версту, также сполне с тими ж, того села Секірицкого сказивали поддание кроля его милости, иж поддание пана Богдана Заморенка и поддани балакиеда (?) з сел их Коптовицкого и Некшовского, переходя через границу чрез реку Птич, в дерево и в сінокоси вступаются, не імія жадного уступу до того. В том же грунті Секірицком остров Михайловский, с которого то села Секірицкого дают дань медовую до монастыра киевского до стого Михаїла, в том же грунті Секірицком на попи киевские церкви стой Пречстой з села пана виленского Сковка (*написано зверху «ко», очевидно помилка і мало читатися: «Оскирка». – Ю.* М.) з землею купно босвиевскою здеревом бортним, пашнею бочок осім, сінокосов возов четиридесят здавна надано на тую церков Пречистой. С которой то ревизиї замку мозирского той випис под печатию и с подписом руки моей строни вишименованной видалем. Писан в Мозиру.

Александер Лониемецкий (*описка, слід читати «Ловенецкого». – Ю. М.*) на Ломеніци, чесник и подстарості мозирский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 352 – 353. Внизу документу копіїстом намальоване коло, всередині якого написано: «м[істо] п[ечати]« і дописано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 268
1647, грудня 3 (листопада 24). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського староства.

«Выпис с книг гродских староства Мозырского.

Лета от Нароженя Сина Бжго тысяча шестсот сорок семого мсца ноября двадцят четвертого дня.

На враде гсдрском гродском мозирском староства велможного его млсти пана Геронима Кароля Ходкевича, мозирского и блуденского старости, дворанина его кролевской м. покоевого, в небытности его млсти пана Александра Ловенецкого з Ловнице, чешника и подстаростего судового мозирского, предо мною, Самуелем Немецким, наместником от его млсти для признаваня справ до нас належачих, будучим, ставши очевисте енерал повету Мозырского, шляхетний Криштоф Соколович, квит свой реляцийний, в справе нижей менованой, ку записаню до книг признал в тие слова писаних: я, Криштоф Соколович, енерал его кр. млсти повету Мозирского, зознаваю то сим моїм реляцийним квитом, иж року тепер идучого тисяча шестсот сорок седмого мсца ноября двадцят второго дня з стороною двома шляхтичами, паном Яном Вариволским а паном Андреем Волатинским, за ужитием велебного отца Онисима Радкевича, законника монастира Видубицкого киевского, до маетности и села его млсти пана Винцентого Чайка, названого Волосович, в поветі Мозырском належачом, тамже за приеханием нашим до того села, будучи мні, енералу и с тою стороною шляхтою, при мне будучою, ув урадника того села пана Яна Ящолта з ним, законником, теди менований отец именем Радкевич, законник того монастира, подавши лист приватний тому урадніку от отца Игнацего Оксеновича Старушича, игумена монастира Видубицкого киевского, и от всей братиї и капитули того монастира писаный, при котором поданю того листу той законик устне домовялся тими слови, иж дей пане староста, поневаж самого пана вел. его мл. пана Чайка тут в повете Мозирском на сей час не маш, выдячи теди яс. над маетностю его млсти урад и диспозитора, прошу абы подданим его млсти волосовицким росказал в. м. им дані ведлуг давнего звичаю з острова нашого монастирского, названого Селец, которого они юж давно заживают з ласки монастирской, то ест меду ведро пресного мери мозирской и десятину с кождого засівку с того грунту с поля збожа вшелякого до мене, яко посланого з монастыра для отобраня того чиншу давай, на которие слова менованного законника он, урадник, поведил: и где если поддание пана моего в. мс. до монастыра давно давали с того острова, теди и тепер я в. мсці не возбраняю, нехай дают и кгди подданих до себе зобрал волосовицких, он, урядник, питал их, если пред тим мед, так збоже десятину с того острова давали, теди поддание волосовские зобравшися, повіділи, иж дей Бже заховай, жебисми мили церковного таїти, яко продкове наши по чому давали с того острова, и тепер мы готови давати и показали лист в Пну Бгу зошлого небощика отца Григория Шваба, игумена монастыра Выдубицкого

киевского, в року тисяча пятсот шестдесят осмом мсця октября тринадцятого дня даный мужом волосовицким на имя Миките Пуховичу, Василю Кузмичу, а Охрему Гриневичу и всім подданим воловицким, а в Нестановичах подданим его млсти пана Зенковича продком тых подданых теперешних Матфею Заушневичу а Михайлу Лешковичу и всім подданим нестановским по половици, им Нестановичам половица, а Волосовичам половица того острова. В котором листе пише, же кожного року восени мели с того острова до монастыра вішреченного по ведру меду мери мозирской доброго прісного дават, не рушаючи дерева бортного на робене пол на збожа, а где би мели розроблят, то повинни с поль десятину давати и поведили тие поддание волосовские, же ми и тепер готови из части своей мед и десятину збожа давати, едно поддание пана Зенковича нестановские троха не ввесь юж остров за себе забрали, але дей мы не пречим и готови в. мц. то зараз отдат. А так менований законник, подяковавши им за таковое неспречение, ехалисмо з Волосович до войта нестановицкого. Там же приехавши гди пречоний законик потребовал от того вуйта и от всіх мужей нестановских с того тострова Селец дани звичайное меду ведро пресного таковое ж дати, яко и Волосовичи дают и десятину збожа, теди той войт поведил, иж дей маем ми такое росказание от их млстей панов своїх, пана Зенковича и пани Зенковичовой, иж в. мсти не тилко збожа десятини, але и меду того ведра не давати и дават нам в. мст. николи не казали, а так слышачи от того войта таковие слова, менованний законник зо мною, генералом и тою стороною шляхтою, при нем будучою, свідчил и отповедал, а так я, генерал чул о том и виділ, и в чим ужитиї был, все списавши на сей квит той реляцийцний под печаттю и с подписом руки моей и под печатми сторони шляхти будучое ку записаню до книг гродских мозирских дал есми. Писан року мсця и дня звышписанного. У того квит печатей с подписом руки генерала тими слови: Криштоф Самуйло в. мс. (?) енерал его млсти повету Мозирского рукою. Которое то очевистое ознание генерала зверху менованого и сей квит его данний (*описка, слід читати «до книг». – Ю. М.)* гродских мозирских ест записано. З которих и сес випис под печатю врадовою и с подписом руки писарское велебному отцу Онисиму Радкевичу, законнику монастыра Михайловского Видубицкого киевского ест видан. Писан у Мозиру.

Миколай Обухович, писар кгродский мозирский.

Корикговавал Папроцкий, подписок гродский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 350 зв. – 352. «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. //Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 269
1647, грудня 17 (7). – Митковщина. – Лист шляхтича Змиткевича, комісара Мозирського повіту, до київського митрополита Петра Могили.

«Копия с полского.

Ясне превелебни милостивий отче митрополит, а мой мсці пане и пастыру.

Не едино на писание, точию и на всякие росказания в. м., м. м. пана, в услугах моїх неотмовним слугою зостаючи, зіло рад бых и до конца служил и допомагал посланому законникові от его вел. отца игумена монастыра стого Михаїла Видубицкого, точию ж в сему краї нашим столица римска взяла гору, зачим яко духовним, так и свіцким нашой старой русі зіло со утіснением, которих под малим числом нахожуся, обаче поручивши себе Гсду Бгу и Его стому призрению, хотячи и умирати при отчині каждому синови учтивому діло ест удобное, на тот час что на все за потребою, точию как быти мусіло, здіалос, что временем не(…)жит во время прошлой коммісиї в справі его млсти пна Радкиевича з его млцю паном Зенкевичом о остров Михайловский между крунтами секірицкими и паретрутовскими спору жадного не было, обаче не припомніл его млсть Радкиевич пред их мсцями гспдами комісарами, что с того острова дань медовая задержана чрез забрание безправное того острова от его млсти пана Зенковича. Болшую справу о всем обявит посланий законник в той справы, а я с моею нижайшою поволностию яко пилні вручаю себе в милост в. м., м. м. пана и пастыра. В Митковщині дня 7 декабра года 1647.

В подлинном подпис таков:

В. мс. Пана и пастыра нижайший син и слуга Змиткевич, повіту Мозирского комисар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 354 – 354 зв. «С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 270
1656, вересня 29 (19). – Київ. – Грамота київського митрополита Сильвестра Косова до отамана і жителів сіл Волосовичі й Нестановичі.

«Силвестер Косов, млстию Бжию архиепскоп митрополит киевский, галицкий и всея Россиї, епскп мстиславский, екзарха стаго апостолского фтрону константинополского.

Атаману нестановицкому и волосовицкому и всей громаді блгословение наше архиерейское.

Відомо вам чиню, иж за блгословением нашим велебний оц игумен видубицкий посилает брата законного до вас отца Даниила Саноцкого по звичайную дань медовую и по десятину з власного их острова, кото-

рую абисте без вшелякой зволоки ономy до рук отдали и его там вшелякими достатками ведлуг давного звичаю подняли и тую дань зе збожем ведлуг повинности своей до Киева припровадили, не вимовляючися листом Шваба игумена, бо на тот час ещесте того острова не пахали, а тепер, гди десятини тому висланому брату сполна не отдасте, відайте, же за всі тие літа на свои маетности шкодовати незадолго мусіте. То вам предложивши и ознаймивши, на поминаю, абисте иначей не чинили, гдиж вас никто не оборонит. Затим вас Гсду Бгу поручаю.

Дан з монастира стого Софиї року 1656 септеврия дня 19».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 353 зв. – 354. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «Місто печати». Запис копіїста: «В подлинном подписано: «иже и виш рукою власною». С подлинным сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 171; Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр. – К., 2015. – Т. 4. – № 44)

№ 271
1657, липня 17 (7). – Чигирин. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького коменданту козацького гарнізону в Мозирі і мозирським міщанам щодо повинностей жителів сіл Волосовичі й Нестановичі на користь Видубицького монастиря.

«Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его цар[ского] вел[ичества] Запорозским

Ознаймуем сим нашим писанем старшини и черни Войска его црского вел[ичества] Запорожского, особливе залозе нашому мозирскому, также и мещанам и всему посполству в Волосовичах и Нестановичах зостаючом и кожному, кому толко оказано будет, иж якосто перик (?) позволили в Бгу велебному отцу игуменови и всей братиї мнстира стого архистратига Михаїла видубицкого, так и тепер позволяем, аби они дань медовую для росходу мнастирского вибрали, прето суворо приказуем, аби жаден з старшины и черни найменшою перешкодою отцу игумену албо от его висланому от вибираня дани медовое в селах Волосовичах и Нестановичах не был и о *(Описка, слід читати: «в». – Ю. М.)* тое се не втручал под строгим каранем войсковим, иначей не чинячи.

Дан в Чигирині дня 7 июля року 1657».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 354. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «вмісто печати». Запис копіїста: «В подлинном подписано: «Богдан Хмелницкий рука власна». «С подлинным сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Ринсевич В. Про мозирську залогу козаків у 1657 році // Відлуння віків. – 2006. – № 1. – С. 21; Універсали Павла Полуботка. – К., 2008. – Додатки. – № 345. – С. 506; Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. – Т. 4. – № 86)

№ 272
1657, серпня 30 (20). – Київ. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського монастиря Климента Старушича до отамана і жителів сіл Волосовичі й Нестановичі.

«Климент Старушич, игумен стого архистратига Михаїла видубицкого киевского.

Атаману нестановицкому и волосовицкому и всей громаді чиню сим писанием моїм и посилаю до вас брата моего законного иеромонаха Савву по звичайную дань медовую и по десятину з власного нашого острова, которую абысте без жадной звлоки оному до рук отдали и его так вшелякими достатками ведлуг давного звичаю пожняли (?) и тую дань зе збожем ведлуг повинности своей до Киева припровадили, не вимовляючися листом Шваба, игумена, бо на тот час есте того острова не пахали, а тепер, гди десятини тому висланному брату сполна не отдасте, теди відайте о том, же за всі тие літа на своей маетности шкодовати муситі, а я сам узичит ли мні Бг здорове, зиму у вас там буду и тие то вам предложивши и ознайомивши, напоминаю, абисте иначей не чинили, гдиж вас ничто (*літера «ч» закреслено і написано «х». – Ю. М.)* не оборонит. Затим вас Гсду Бгу поручаю.

Дан з монастира с. архистратига Михаїла видубицкого року 1657 мсця августа дня 20».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 354 зв. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого напис «Місто печати». Запис копіїста: «В подлинном тако: «Вишреченный игумен рукою власною». «С подлинным сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. – Т. 4. – № 96)

№ 273
1657, вересня 14 (4). – Мозир. – Лист Матія Гавриловича, коменданта козацької залоги у Мозирі, до війтів сіл Волосовичі й Нестановичі.

«Войте волосовицкий и войте нестановицкий, так же и всі мужеве тих обудвух сел.

Доношу, иж там до вас едет законник мнастира с. архистратига Михаїла видубицкого с посланя старшого своего и всее братиї того мнастира для вибераня дани медовое, яко теж и з пашни з пол[ь] тому монастиру з давних часов належачое, так універсалом и з особливим писанем в Бозе велебного его млости отца игумена того мнастира виданим (*це слово закреслено, зверху дописано: «обеданий». – Ю. М.)*, зачим и я, того ж універсалу войскового и владзе тое врадовое на залозе в Мозире будучи, пилно повиш того потребую и грозно розказую, абисте ни в чом тому вишреченному законникови единому отцу Сави не были противними, але яко повинность ваша давная по вас витягала, барзей тепер тую винность свою

без жадного затруднения и найменшое преволоки конечно под срокгим каранем ведлуг універсалу войскового, не чинячи иначей.

Дан в Мозиру року 1657 мсця сентябра 4».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 355. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «Місто печати». Запис копіїста: «В подлинном тако: «Всего добра зичливый Матій Гаврилович, залоза мозирський». «С подлинным сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. – К., 2015. – Т. 4. – № 100)

№ 274
Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Przewielebny w Bogu mści ojcze ihumienie wydubicki, mnie w Chrystusie najmilszy ojcze i bracie.

Dobry dzień w. m. p. zasyłając, życze wszystkiego dobrego i za onegdajszą ucztę uniżenie p. waszej (m.) dziękuję, niech Najwyszzy za modłami Jerzego ś. w. m., mośći p , sowicie to nagrodzi. Przy tym w. m. upraszam, racz w swej puszczy pod Leśnikami w Hniłeszczynie dębiny na koła młynowe i stępy pozwolić wyrąbać i kartkę albo pieczęć do lesniczych dać, modłami memi to w. m. mśći p. i bratu zawdzięcze i odsłuże, z którem się nic nie wątpiąc o miłośći braterskiej jako najpilniej połecając zostawam zawsze przewielebnośći waszej, mego mśćiwego p., i w. m. mośći wielce miłego brata całe życzliwy bogomodlca i sługa Antoni Radiwiłowski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 261 зв. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документа на полях запис: «Антоний Радзівиловский, бывий намісник киево-печерские лаври 1676 года, был того ж игуменом мнстря стителя Николая пустинного 1684 года мая 28» і «Z Mikolskiego», внизу документа запис копіїста «С подлиной сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 172)

№ 275
Між 1671 – 1683 рр. – Київ (?). – Лист намісника Києво-Печерської лаври Антонія Радивиловського до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Przewielebny w Bogu mści ojcze ihumienie wydubicki, mnie w Chrystusie najmilszy ojcze i bracie.

Wielce upraszam przew. waszej nie racz nam bronić w puszcze łesnickiej albo gdzie można na gruncie p. waszej drzewa z potrzebę naszą na obręcze nagotować, jaką uczyniwszy wzajem za podaną occasią przewiel. waszej

odsłużyć obiecujemy. Oddawa mścią zatym z powolnością usług moich miłości braterskiej przewiel. waszej, którego zoszawa życzliwym bratem powolny sługą i bogomodlcą ustawicznym

Antoni Radiwiłowski, namiestnik pieczarski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 261. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документа запис копіїста «С подлиной сводил иеромонах Гавриїл». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 173)

№ 276
1679, вересня 21 (11). – Київ. – *Лист* Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського монастиря, до війта і жителям сіл Волосовичі й Нестановичі.

«Феодосий Углицкий, игумен монастыра стаго архистратига Михаїла на Выдубичах киевского.

Войтові волосовицкому и нестановичскому и обоим громадам от дому и обители стого архистратига Михаїла благословение и от мене молитвы и поздоровления.

Маючи я на вас взгляд през літ килканадцять належитости от вас мнастиреви ншему звічной не упоминалемся, леч слушного ожидалем часу, а дождашися якого такого, так рок одозвалемся до вас и упомнилемся належитой дани. Вы зась, не маючи готовой, просили о пождане до пришлой осени. Я и на тое позволивши, былем терпеливый. Тепер теды з умыслу посилая до вас брата монастира нашого иеромонаха Иова Опалинского и приказую вам, абисте ничим не отмовляючися, дань сегорочную медовую и так рочную и позатакрочние дани и десятыни з поль отдали сему посланому нашому и ему вшелякую чест и поважане виразили, подвод не збороняли, а еслыбысте иначей учинили, будет тое вас за приїздом, даст Бг, в тые краї моїм, болшей коштовати и не меншой узнаете турбації, которой я вам не зичачи, повторе блгословение от дому стого архистратига Михаїла выдубицкого року 1679 септеврия 11 дня.

Вышейименований Феодосий Углицкий, игумен мнстыра сто-Михайловского на Выдубичах киевского».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 361. – Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого напис «місто печати». Запис копіїста: «С подлиног[о] сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 173)

№ 277
1679, листопада 18 (8). – Київ. – Проїжджий лист Феодосія Углицького, ігумена Свято-Михайлівського монастиря, ченцям цього ж монастиря Геннадію і Антонію.

«Всім обще рицерского чина, духовним особам и всякого званя людем, моїм великомилостивым гспном и добродіем при предложению всегдашних молитв и услуг моїх відомо чиню, иж вислал я в повіт Мозирский до грунта нашего власного по дань и десятини братию монастира нашего велебних Генадия и Антония, которим даби везді віра была данная и даби их нигді не стурбовано, паче же милостиво оних снабдівано, покорно прошу, зділайте тое в. м., м. м. гспда, з милостивой ласки своей, которую я со всею братиею моею непремінно молитвами и всякою возблагодарити должен буду поволностию, что и сего времени заліцаю.

Дан в Киеві в монастиру стого Михаїла видубицкого 1676 года ноября 8 д.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 355 – 355зв. – Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «місто печати». Запис копіїста угорі документу: «Копия с полского», а внизу документу – «В подлинном подписано по полску Феодосий Углицкий, игумен монастира видубицкого киевского», а ще нижче – С подлиной сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 174)

№ 278
1680, квітня 9 (березня 30). – Київ. – Лист Феодосія Углицького, намісника ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, на заснування скиту в Мозирському повіті.

«Усмотрівши в иночестві искусного и обители нашой приязного брата, в речах зас вручених тщатливого брата нашого, чест[ного] иеромонаха Иова Опалинского, поручилисмо ему звічний грунт монастира нашего правом досконалим обварованним и никому не заведений в повіті Мозирском лежачий, названий остров Михаловщина; того острова ограничене таковое: от Божеской з верху реки Третлі обапол тое ж рекою ку Трояном поза островком Говійником у Третец, от Третця ку греблі и под лісы, от греблі ку Кривой Лозі, от Кривой Лози на Березовец к Уличу, од Улича галом поза Липовец ку подъострову через мост погорілий и знову к Трояном у Третлю. В том ограниченю належат монастиру нашему бор, ліси, отчина и вшелякие пожитки поля и сіножати обапол реки Третлі, а поневаж положене того острова на скиток и монастирец барзо згодное, прето злецилисмо вишменованному честному Иову Опалинскому, аби скиток люб и монастирок з помочю горливих и побожних церкви стой снов фундовал, в котором мает и будет зоставати до конца живота на местцу нашом намісником,

братиї зас сколко можно держати ему волно будет, а жеби так ему самому, яко и при нем будучим, слушное виживене было, даемо в моц и завідоване поблизу другий остров Селец з полями и з сіножатми, з лісом и бором, з отчинами и всіма пожитками, з лісами и бором. Также волно будет для помочи собі и послуги подданих килка осадити, так теж и вшелякие промисли міти, то ест орати и сіяти, риб ловити, млини бодовати, котли горілчаниї для своей потреби держати. Ограничене зас вишименованого острова Селца починается с того болота, що идет от Горбова мосту мохами, от Муших и Нестановиз в Озерец, з Озерца галом ку Грабю топілами у Мошок, од Мошка дубровою долиною через дорогу грабницкую в ріку Переседалку и в Боронин, от поля Смоловкою (?) в мох, там же и поле переділ, от поля топілами в Красний Руг, з Красного Рогу топілами и мхами у гало против Вовковні и греблі Сокірицкой ку Сокіричом серединою и річкою округ острова промежи Сокірици, а знову в тот же Озерец прилучает до тих же островов и взитиваня (?) даемо чест[ному] иером[онаху] Иову и иншие приналежности и пожитки мнастиру нашему служащие, которие суть виражени в ревизиї гродской Мозирской, яко то зводових каменей три меду з села Матви, каменей такъже три меду з села Михнович, а острова Котошинского кадь меду шерокая, где есть землі з зарослями на мірок шестнадцет, такъже и остров Солонізский и озеро, прозиватое Печерское, поблизу которого и село Ивашковичи на грунті монастира нашего осажено, тот остров Солонізский повіренний и в дозор данний был од антецессоров наших предков (*це слово дописане. – Ю. М.)* Александра Колковца, священника колковского, од которого ми вишменованние острови з признанем его пред енералом повіту Мозирского Яном Хоминским и з иншими того острова мунімента в року 1676 одобрали. Тие грунта вишменование намісник наш в пилном дозорі своем міти будет и вшеляких пожитков без жадной од нас перешкоди през літ десят[ь] поживати мает, а по вистю десяти літ если хто осядет на отчині и поле будет пахати, повинен будет давати дві ведерки меду, а хто горілку будет робити – от казана по таляру и тисячу грибов поседілщини мает давати, що теж вишъменованний будет повинен у вшелякого права и суду ставати и порученних себі грунтов боронити, а если того потреба укажет, и то обецуем коштом и старанем нашим его в процесах правних вспомогати должен теж есть до конца живота своего так он сам, яко и по нем наступуючие на тих грунтах намісники честь и послушенство монастиру с[вятого] в[е]л[икого] архис[тратила] Михаїла на Выдубичах киевскому и в нем зостаючому предстателю отдавати, под его юрисдикциею быти и до него во всем рефероватися, грунтов нікому не заводити, ані цессией кому чинити, ані сукцесора по себі без волі и відомости его становити, а иж при том всем належит кождому и о смерти памятати, прето жадал и от нас чест[ной] иер[омонах] Иов, намісник наш, аби по доконченю живота его тіло его положено было в Киеві в монастиру нашом и аби задушние млитви и офіри отправовани были так теж и имя его абы в

синодик вписано было, таковое мы жадане охочо принявши, обіцуем по собі и по антецессорах наших, же тое постановене ненарушеним будет. Которое аби в ліпшой памяти зоставало, сей наш лист при печати мнастирской з подписом рук видаемо.

Писан в Киеві с[вятого] ар[хистратига] Михаїла видубицком року 1680 марта 30 д[ня].

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 308 – 309. – Наприкінці документу намальоване коло, в середині якого напис «місто печати». Запис копіїста: «В подлинном таков подпис: «Еже и вишей рукою власною». Запис перед документом: «Лист позволителний о фондоване скитка в повіті Мозирском иер[омонаху] Иову Опалинскому на грунт видан». Запис внизу документа: «Феодосий Углицкий, игумен монастира святого великого архистратига Михаїла видубицкого киевского, намісник митрополії на тот час Киевской, зо всею еже о Х[рис]ті братиею». Опубліковано: Мицик Ю. А. Нововиявлені листи православних ієрархів XVII ст. // УІЖ. – 2014. – № 6. – С. 174 – 176).

№ 279
1676, листопада 7. – Колки – Лист Олександра Колковця, священика с. Колки.

«Я, Александер Колковец, священник колковский, чиню відомо и ознаймую тим моїм атестациялним листом, от мене данним их мл. отцем законником монастира Видубицкого киевского стаго Михаїла Генадию Пержхалови, висланному от превелебного в Бгу его млости отца Феодосия Углицкого, игумена, и всей братиї законников того монастира в повет Мозирский до грунтов от давних времен до того монастира надлежащих, а имянно острова Михайловского Солонівского и инних грунтов и островов, в повіті Мозирском лежачих, для вибираня дани медовой и десятини збожа и инних всяких повинностей. Зачим тепер в року ннішним тисяча шестсот седмдесятом шестом мсця ноемврия в день стаго Филиппа апостола, запуст руских, когда вышименений отц Генадий, посланий с того монастыра киевского, ко мні в дом прибыл до Колку, видящи тогда я річ слушну, а іміющи у себе лист ділчи и екстракт з уряду мозирского на вишименований остров служащий, надлежащий их млстям отцам видубицким, который остров небожчики прадід, дід и родители мои в досмотру и вручению от их млстей отцов законних Видубицкого монастира за полную властию дано и повіренно іміл. Тогда тот лист и випис дал я до рук его млсти отцу Генадию, законникови того ж Видубицкого монастыра, при бытности на тот час енерала повіту Мозирского пана Иоанна Хотимского и на то даю тот мой атестатне сознаний лист с подписом руки моей власной и с притиснением печати.

Дан в Колку року, місяця и дня вишнаписанного.

Александер Колковец, священник колковецкий, рукою.

Яко при том будучий за прошеним устним от особи, в том листі именованни, рукою моею подписуюся

Иоанн Хотимский, генерал его к. м.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 356. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати» і»С подлиним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 280
1676, листопада 24 (14). – Лист мозирського (?) підстарости Григорія Волка до ігумена Видубицького монастиря Феодосія Углицького.

«Копия с полского.

В Бозі велебний мці отче игумене, мні велце милостивий гдин и приятел.

Удивително мні иміет быть, что ваш млс., мой м. пан, припомня подобно баталиї козацкие, московские и татарские, венгерских и иних, которие по сие времена находили, не могучи не тилко отбирати надлежащую себі квоту и десятину, но и переслати не могучи от нахождения неприятелского, теперича упоминатися соизволяеш за так много літ з острова Селецкого, з которого давних времен, когда была в покою Реч Посполитая, доброволне мужички на хвалу Божию соизволяли давати по відерку меду до года, чего и тепер я не запрещаю, хотя десятая часть тих людей сумнително, чтоби зосталася, як было пред тим, а за прошлиї літа соизволь в. м. в москви и у козаков упоминатис, которие все забрали и дощенту зруйнували милости мене. За тим в. м., мого милостивого пана, заліцая, пильно пребываю зичливим приятелем и слугою.

В подлінном тако подписался: Григорий Волк, постар[оста].

Дан дня 14 ноября 1676 года».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 355 зв. Наприкінці листа копіїстом намальовано коло, всередині якого написано: «місто печати». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI-XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 281
1676, грудня 14 (4). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського повіту.

«Выпис с книг кгродских повету Мозирского.

Лета от нароженя Сына Бжого тысяча шестсот сімдесят шостого мсця декабра четвертого дня.

На уряде его кролевской млсти кгродском мозирском староства велможног[о] его млсти пана Казимера Кароля на Халче Халецкого,

старосты мозырского, в небытности е. мл. пана Крыштофа Богуша, скарбника и подстаростего мозырского, передо мною, Стефаном Исаевичом, намістником, ставши очевисто енерал повету Мозырского, шляхетний Ян Хотымский, сей квит реляційний признал в тые слова писаний: я, енерал его к. м. повіту Мозырского, на подписі нижей именованни, сознаю тым моїм реляційним квитом, иж в року нніш-ном тысяща шестсот сімдесят шостого мсця ноемврия двадцят осмого дня, иміючи при себі сторону, двох шляхтичов пана Яна и Томаша Банковских, с которими дня вышименованного будучи ужити от его млсти отца Генадия Перхала, законника монастыра стаго Михаїла Видубицкого киевского, висланого с того монастыра в повіт Мозырский до грунтов, их мл. належачих, острова Секу, в котором острові и тую их мл. перешкоду велику в забраниї того острова грунту и паханя, также спустошением дерева бортного и инного уживанем всяких пожитков себі на надлежачих от подданих его мл. пана Зилевского, гробніцких, на котором острові Секу и теразнійшого вышписанного року за сіно, жито на год прошлий тысяча шестсот сімдесят семий. Которое тое жито за сіном, аще даст Гсдь Бг дочекать до збыраня, вручилем его млсти пну Залівскому и подданим его мл. гробинским в сту копах, аби нежели без розправи правной и на тое далем тот мой порученний лист с подписом моей руки и печати, также с печатми сторони шляхти, при мні будущую, до книг gродских мозирских к записанию. Писан дати вышписанной. У того квит подпис руки енерала тими словами: пан Хотимский, енерал его к. млсти, рукою. Которой же тот квит за признаним енералом ест в книги кгродской мозырской уписан, с которых и сей выпис под печатю врадов и с подписом руки писанний велебным отцом монастыра Видубицкого киевского ест видан. Писан в Мозиру.

Базилей Обухович, писар.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 356 зв. – 357. 1 коло: «місто печати». «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 282
1678, червня 20 (10). – Мозир. – Випис з земських книг Мозирського повіту.

«Выпис с книг земских повіту Мозырского.

Року тысяча шестсот семдесят осмого мсця июня дня десятого.

На роках судовых повіту Мозырского о святі Тройци сті римском в року сем вышписанном ку суженю припалых и порядком права посполитого в Мозыру отправованых, перед нами, Яном Еленским, судиею, Михалом Антоним Оскиркою, подсудком, а Самуелем Приборою, писаром, врадниками судовыми земскими повіту Мозирского, поставившись очевисто в Бгу велебний отец Иов Опалинский, законник монастыра Выдубицкого киевского, справу на реч в ней описанную,

а тому монастыреви Выдубицкому належачую и служачую, до книг нинешних земских (*це слово написано поверх закресленого «киевских». – Ю. М.)* мозырских покладал и просил, абы тая справа у книги нинешние земские мозырские была принята и уписана, которого мы, вряд, принявши под. едним титулом датою, у книги уписати велілисмо, а уписуючи слово в слово так в собі мает:

Я, Александер Колковец…(*далі йде текст листу о. Олександра від 7. 11. 1676 р., який наводиться вище. – Ю. М.)*

Который лист за поданием оного до книг земских мозирских ест принят и уписан. С котрого и сей випис под печатми врадовыми и с подписом руки писарской монастиреви Видубицкому ест видан. Писан у Мозыру.

Корикговавал Лаврінович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 358 – 358 зв. Наприкінці документу копіїстом намальоване два кола, всередині яких написано:»місто печати» і дописано «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 283
1678, червня 20 (10). – Мозир. – Випис з гродських книг Мозирського повіту.

«Выпис с книг земских повіту Мозырского.

Року тысяча шестсот семдесят осмого мсця июня дня десятого.

На рочках судовых земских повіту Мозирского о святі Тройци сті римском в року сем вышписанним ку суженю припалых и порядком права посполитого на місцу звиклом в Мозыру отправованих, перед нами, Яном Еленским, судиею, Михайлим Антоном Оскиркою, подсудком, а Самуелом Приборою, писаром, врадниками судовими земскими повіту Мозирского, постановившися очевисто в Бгу велебний отц Иов Опалитский, законник монастыра Выдубицкого киевского, справу на реч в ней описанную, а тому монастыреви Выдубицкому належачую и служачую, до книг нинешних земских мозырских покладал и просил, абы тая справа у книги нинешние земские мозырские была принята и уписана, которую мы, вряд, принявши всі под едним титулом, датою, у книги уписати велілисмо, а уписуючи слово до слова, так ся в себі мает:

«Мы, мужи волосовицкиї и нестановинские, на имя Микита Пухович а Василь Кузмич а Охрім Гриневич, Макаевич, а з Нестанович Матфей Заушневич а Михал вызнаваем сами на себе сим нашим листом кожному доброму, кому будет потреба того відати албо чути его и слышати, штож упросилисмо з ласки у отца Григория, игумена выдубицкого, остров звечистый Михайловский, маем тот остров промежку собою з Нестановичи делити напол и маем тот остров ходити и вживати и всякие пожитки з него мети, нижли пашни в том острові не маем пахати, а на монастыр выдубицкий маем дани давати кождой осени по дві відрі меду доброго мозырской міри. А если отц игумен

по тот мед прийде албо посланцов своїх пришле, тогды маем игумену албо посланцом его почтивост чинити, а на дорогу маем хліба и справных речей дати, зачим бы міл тот мед привезен быти до Киева, а если игумен за непоспіхом своїм по тот мед нікого не пришлет, тогды тие відра меду мают стояти в нас в цілости аж до другого року и маем дати заразом прошлог[о] року и пришлого, то есть по дві відрі меду. А при том были и тому добре свідомы священник Марко пречестний колковский, Филип Евхимович а мужі колковские Сава Жданович, Афанас Лосевич. А для ліпшой твердости и справедливости клейма свої приложили ку сему нашему листу.

Писан у Колку под лета Бжого нароженя тысяча пятсот шестдесят осмаго мсця октоврия десятого дня. У того листу подпис рук тыми слови: Микита Пухович, Василь Кузмич, Охрім Гриневич, Макаевич, Матвій Заушневич, Михал Лешкович, который оных до книг земских и уписал.

Зостает лист за подписом мозырских ест принят выпис под печатми (…)* сей врадовыми и с подписом руки писарской монастыреви Видубицкому ест видан. Писан в Мозиру.

Коридовал Лавринович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 357 – 357 зв. 8 клейм у вигляд і рисочок Наприкінці документа намальовані два кола всередині яких написано: «м[істо] п[ечати]» і дописано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

№ 284
1684, грудня 17 (7). – Корець. – Грамота митрополита УГКЦ Кипріяна Жоховського щодо давання данини Свято-Михайлівському Видубицькому монастирю.

«Киприян Жоховский з Бжой и столицы стой Апостолской архиепископ митрополита киевский, галицкий и всея Россиї, архиепископ полоцки, витепски, мстиславски и могилевски, дермански, дубенски и стаго креста архимандрита.

Ознаймуем тым листом нашим, что мы уваживши давної заслуги антецессоров наших и нам чрез уроженого пна Василия Завидовского являемие, пустили и обдарили фолварок наш под Мозиром містом со всіми грунтами до того фолварку принадлежащими, также и плецы, которие сут в місті самом Мозиру, на літ три по себі идучих, почавши от року 1682 от дня урочистости трох кролиов ста римского ведлуг нового календара аж до року 1684 власного дня и терміну. З которих то грунтов яко найлучшии пожитки помененый слуга наш пан Завидовски и в силі ннішнего листа нашего умножати волен и силен (?) будет и отлучение чрез невідомост грунта в том фолварку яко извістному границі, отискивати волно ему будет, на что для далшого утверждения и лучшаго віроятия тот наш лист при печати митрополитанской рукою власною подписуем.

Писан в Корци дня 7 декабра 1684 года.

Киприян Жоховский, митрополит всея Россиї, архиепископ полоцки».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 362. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа намальоване коло, в якому написано «місто печати митрополитанской», а ще нижче запис копіїста:»С подлинним сводил иеромонах Иларион». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. З мозирського циклу документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві другої половини XVI – XVII ст. // Труди КДА. – К., 2015. – № 15. – С. 262 – 296)

№ 285 – 289
1680, квітня 9 (березня 30). – Київ. – Лист Феодосія Углицького, намісника ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, на заснування скиту в Мозирському повіті.

«Усмотрівши в иночестві искусного и обители нашой приязного брата, в речах зас вручених тщатливого брата нашого, чест[ного] иеромонаха Иова Опалинского, поручилисмо ему звічний грунт монастира нашего правом досконалим обваронанним и никому не заведений в повіті Мозирском лежачий, названий остров Михайловщина; того острова ограничене таковое: от Божескої з верху реки Третлі обапол тое ж рекою ку Трояном поза островком Говійником у Третец, от Третця ку греблі и подлісю, от греблі ку Кривой Лозі, от Кривой Лози на Березовец к Уличу, од Улича галом поза Липовец ку подъострову через мост погорілий и знову к Трояном у Третлі. В том ограниченю належат монастиру нашему бор, ліси, отчина и вшелякие пожитки поля и сіножати обапол реки Третлі, а поневаж положене того острова на скиток и монастирец барзо згодное, прето злецилисмо вишменованному честному Иову Опалинскому, аби скиток люб и монастирок з помочю горливих и побожних церкви стой снов фундовал, в котором мает и будет зоставати до конца живота на местцу нашом намісником, братиї зас сколко можно держати ему волно будет, а жеби так ему самому, яко и при нем будучим, слушное виживене было, даемо в моц и завідоване поблизу другий остров Селец з полями и з сіножатми, з лісом и бором, з отчинами и всіма пожитками, з лісами и бором. Также волно будет для помочи собі и послуги подданих килка осадити, так теж и вшелякие промисли міти, то ест орати и сіяти, риб ловити, млини бодовати, котли горілчаниї для своей потреби держати. Ограничене зас вишименованого острова Селца починается с того болота, що идет от Горбова мосту мохами, от Муших и Нестановиз в Озерец, з Озерца галом ку Грабю топілами у Мошок, од Мошка дубровою долиною через дорогу грабницкую в ріку Переседалку и в Боронин, от поля Смоловкою (?) в мох, там же и поле переділ, от поля топілами в Красний Руг, з Красного Рогу топілами и мхами у гало против Вовковні и греблі Сокірицкой

ку Сокіричом серединою и річкою округ острова промежи Сокірици, а знову в тот же Озерец прилучает до тих же островов и взитиваня (?) даемо чест[ному] иером[онаху] Иову и иншие приналежности и пожитки мнастиру нашему служащие, которие суть виражени в ревизиї гродской Мозирской, яко то зводових каменей три меду з села Матви, каменей такъже три меду з села Михнович, а острова Котошинского кадь меду шерокая, где есть землі з зарослями на мірок шестнадцет, такъже и остров Солонізский и озеро, прозиватое Печерское, поблизу которого и село Ивашковичи на грунті монастира нашего осажено, тот остров Солонізский повіренний и в дозор данний был од антецессоров наших предков (*це слово дописане. – Ю. М.)* Александра Колковца, священника колковского, од которого ми вишменованние острови з признанем его пред енералом повіту Мозирского Яном Хоминским и з иншими того острова мунімента в року 1676 одобрали. Тие грунта вишменование намісник наш в пилном дозорі своем міти будет и вшеляких пожитков без жадной од нас перешкоди през літ десят[ь] поживати мает, а по вистю десяти літ если хто осядет на отчині и поле будет пахати, повинен будет давати дві ведерки меду, а хто горілку будет робити – от казана по таляру и тисячу грибов поседілщини мает давати, що теж вишъменованний будет повинен у вшелякого права и суду ставати и порученних себі грунтов боронити, а если того потреба укажет, и то обецуем коштом и старанем нашим его в процесах правних вспомогати должен теж есть до конца живота своего так он сам, яко и по нем наступуючие на тих грунтах намісники честь и послушенство монастиру с[вятого] в[е]л[икого] архис[тратила] Михаїла на Выдубичах киевскому и в нем зостаючому предстателю отдавати, под его юрисдикциею быти и до него во всем рефероватися, грунтов нікому не заводити, ані цессией кому чинити, ані сукцесора по себі без волі и відомости его становити, а иж при том всем належит кождому и о смерти памятати, прето жадал и от нас чест[ной] иер[омонах] Иов, намісник наш, аби по доконченю живота его тіло его положено было в Киеві в монастиру нашом и аби задушние млитви и офіри отправовани были так теж и имя его абы в синодик вписано было, таковое мы жадане охочо принявши, обіцуем по собі и по антецессорах наших, же тое постановене ненарушеним будет. Которое аби в ліпшой памяти зоставало, сей наш лист при печати мнастирской з подписом рук видаемо.

Писан в Киеві с[вятого] ар[хистратига] Михаїла Видубицком року 1680 марта 30 д[ня].

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 308 – 309. – Копія середини XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого напис «місто печати». Запис копіїста: «В подлинном таков подпис: «Еже и вишей рукою власною». Записи перед документом: «Лист позволителний о фондоване скитка в повіті Мозирском иер[омонаху] Иову Опалинскому на грунт видан» і «Феодосий Углицкий, игумен монастира святого великого архистратига Михаїла видубицкого киевского, намісник митрополиї на тот час Киевской, зо всею еже о Х[рис]ті братиею»). Опубліковано:

№ 290
1676, грудня 14 (4). – Мозир – Випис з гродських книг Мозирського повіту.

«Выпис с книг кгродских повету Мозирского.

Лета от нароженя Сына Бжого тысяча шестсот сімдесят шостого мсця декабра четвертого дня.

На уряде его кролевской млсти кгродском мозирском староства велможног[о] его млсти пана Казимера Кароля на Халче Халецкого, старостымозырского, в небытности е. мл. пана Крыштофа Богуша, скарбника и подстаростего мозырского, передо мною, Стефаном Исаевичом, намістником, ставши очевисто енерал повету Мозырского, шляхетний Ян Хотымский, сей квит реляційний признал в тые слова писаний: я, енерал его к. м. повіту Мозырского, на подписі нижей именованни, сознаю тым моїм реляційним квитом, иж в року ннішном тысяща шестсот сімдесят шостого мсця ноемврия двадцят осмого дня, иміючи при себі сторону, двох шляхтичов пана Яна и Томаша Банковских, с которими дня вышименованного будучи ужити от его млсти отца Генадия Перхала, законника монастыра стаго Михаїла Видубицкого киевского, висланого с того монастыра в повіт Мозырский до грунтов, их мл. належачих, острова Секу, в котором острові и тую их мл. перешкоду велику в забраниї того острова грунту и паханя, также спустошением дерева бортного и инного уживанем всяких пожитков себі на надлежачих от подданих его мл. пана Зилевского, гробніцких, на котором острові Секу и теразнійшого вышписанного року за сіно, жито на год прошлий тысяча шестсот сімдесят семий. Которое тое жито за сіном, аще даст Гсдь Бг дочекать до збыраня,вручилем его млсти пну Залівскому и подданим его мл. гробинским в сту копах, аби нежели без розправи правной и на тое далем тот мой порученний лист с подписом моей руки и печати, также с печатми сторони шляхти, при мні будущую, до книг gродских мозирских к записанию. Писан дати вышписанной. У того квиту подпис руки енерала тими словами: пан Хотимский, енерал его к. млсти, рукою. Которой же тот квит за признаним енералом ест в книги кгродской мозырской уписан, с которых и сей выпис под печатю врадов и с подписом руки писанний велебным отцом монастыра Видубицкого киевского ест видан. Писан в Мозиру.

Базилей Обухович, писар».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 356 зв. – 357. Внизу документа намальоване коло всередині якого написано: «місто печати» і дописано: «С подлиним сводил иеромонах Иларион»)

Наративні джерела

№ 290-а
Середина (?) XVIII ст. –
Літописець Видубицького монастиря.

«В лiто от Рождества Хртва 988 по свидителству российскаго литописца преподобного Нестора, а по Стрийковскому – лiта от Рождества Хртва 980, а по Мартину Бiлскому – 990, стый равноапостолный великий князь Владимир, всея Россiї самодержец окрестившися сам и киевский и всея российския земли народ стым крещением просвитивши (Синопсис л. 70 и 71). Когда повелiл бисовскiї кумиры и кумирницы раззоряти, сокрушати и до основания искореняти, а на містах их бжественныя церкви созидати, то тогда ж оный самодержец всероссийский Владимир, как повелил и первійшаго Бога или идола Перуна к конскому хвосту привязати и влекти в ріку Дніпр и привлекши к берегу вбросить его в Дніпр, [1-]паче …. 1708 году заложена[-1]. То тогда оный идол Перун бывши ввержен в Дніпр как поплыл в низ, то невирної люде идучи берегом плакали и сказивали: «Выдибай наш боже, выдибай», то есть выпливи. Тот же идол Перун был и выдибал или выплил на берег и гдi был выдибал, там названо місто тое или урочище Выдибичи, а потом Выдубичи [1-](в чудесах списанных от Афанасия Калнофойского, законника монастыра Печерского печат. 1638 года в друкарні Киево-Печерской)[-1]. И потом на том місти названном Выдибичи благовірный великий князь киевский Всеволод Ярославович, вторий сын князя Ярослава, внук великого князя Владимира в лiто от создания мира 6578, а от рождества Хртва 1070 в память чуда стаго архангела Михаїла, бывшаго в Колоссаях каменную церковь заложивши мнтр создал и как та церковь по совершенiї зданием в лiто от создания мира 6596, а от рождества Хртва 1088, [2-]лiтопись Нестерова стр. 129[-2], преосщенным митрополитом киевским Иоанном и епспами трома: Лукою, Исаем и Иоанном, игуменство тогда держащим, того Всеволода Видубицкого мнтра Лазареви осщена и монастырь создан. То оный великий князь киевский Всеволод Ярославович ту церковь и монастырь свой снабдил для содержания их доволными землями, грунтами и маетностями. Потом тот Всеволод Видубицкий мнтир, как и весь город Киев, подвержен был,

---

[1-] [-1] Написано на правому полі; дужки упорядника.
[2-] [-2] Написано на лівому полі.

[2-]как явствует з привилегии короля полского Жигмонта Августа 1541 мар. 5 выписки 1593 июля 26 на Багринов виданного[-2], разным злоключениям. Почему и та церковь и мнтырь был опустошен и разорен, по яком раззорениї ту церковь в літо от создания мира 6706, а от рождества Хртва 1198 июля 10 д. великий князь Рурик Ростиславович возобновил и також снабдил доволными землями, грунтами и маетностями. [2-]В чудах же оного законника Калнифойского стр. 57 и 58[-2] потом же по никоторых містах тот Всеволод Видубицкий мнтрь попущением Божиїм от благочестивых отнят был униатами со всіма к нему принадлежащими містами и селами и жили в нем униатскиї монахи под відомством состоя униатских митрополитов киевских, коїх униатам благочестивыї сопротивляясь и хотячи тот Видубицкий мнстырь паки во благочестие возвратить [1-](зри книга в Кракови 1633 печатана Exorbitatio Ruska)[-1], игуменом у них униатов во Выдубицком монастирі бывшаго Антония Грековича униата ж, который в Киев намістником Иосифа Велямина Рутского, киевского митрополита униатского, живщаго в Вилні был, напавши на его Грековича, насилно в Дніпрі 1618 года утопили. Однак и потом Выдубицкий мнстырь униатским митрополитом киевским оним Иосифом Велямином Рутским, за силу листа или дипломи [1-]успокоения обивателей коронных и Великого княжества Литовского народу русского[-1] на элекциї короля полского Владислава Четвертого в літо 1632 ноября 1 д. писаной, [1-]которою на той елекции добра до митрополии Киевской надлежащии з монастырем Выдубицким при нем Иосифи Велямини, по смерти его, которая ему 1637 года марта 17 д. послідовала, оставлении и утверждены тім, чтоб по смерти его ті добра до церкви Святой Софиї возвратить[-1], потом до книг гродских варшавских для вписания 1663 поданой, обладаем был и в нем тое (…)* униатскиї монахи жили толко до 1635 году. Когда же потом Петр Могила, воеводич земель молдавских, по униатском в Россиї чрез четиредесят літ бывшом тиранском сценстві избран общими волными голосами 1632 году априля 8 д. и чрез стійшаго патриарха Константинополского Кирилла Лукария рукоположением православных епкпов, в Львови в тамошней братской ставропигиалной патриаршой Успения Престия Бцы церкви хиротони сан в митрополита киевского, и когда потом тому митрополіти Петру Могили Владислав король полский 1633 года марта 14 д. дал диплому на митрополию киевскую, и чтоб при том архимандриею печерскою и мнстырем Николским Пустинным до живота своего ему владіть [2-](в чудах же оного законника Калнофойского стр. 197)[-2]. То он митрополит Петр Могила того ж 1633 года мця июля 2 д. в вторник часа тринадесятого по соизволению короля полского Владислава Четвертаго и всей Річи Посполитой, первие отобрал киевскую кафедралную Стыя Софиї церковь от униатов чрез Исаию Трофимовича, в то время бывшаго колегиї киевской ректора, а потом игумена киевского Пустинного сто-Николаевского мнстыря Анатолия Мужиловского, казнодию печерского игумена Билиловского и до того ж православия, от которого была отторгнута приворотил [2-]и тоя церкви великий престол того ж

июля 7 д. освятил[-2] и возобновил, а потом [2-](патерик Силвестра Коссова, епкпа могилевского, стр. 181 печат. 1635 в Лаврі)[-2] и тот Выдубицкий мнтрь потом со всіми к нему приналежитостями для содержания в нем коадютора митрополитанского киевскаго ему митрополити Петру Могили к оной стия Софиї церкві присовокуплен, в котором Выдубицком мнтрі и древняя оная от Всеволода князя созданная каменная церковь бывшая в опутиниї им оным митрополитом Петром возобновлена [1-](в чудах того ж законника Калнофойского стр. 58)[-1]. И так оный преосщенный Петр Могила будучи митрополит киевский, титуловался и был и архимандрит печерский и живучи в Печерском монастирі и владія как всіми до оной киевской кафедралной стыя Софиї церкви, так и всіми до мтиря Печерского належитостями, владіл купно и всіми до Выдубицкого монастиря за небытием в оном коадютора митрополитанского приналежитостями. По смерть свою на что Выдубицкий мнстирь приписан был к кафедрі сто-Софийской митрополитатской киевской для помощи в возобновлениї оной кафедры, бывшей тогда чрез мимошедшия войны в опустошениї и разорениї и в такой приписи Выдубицкий мнстирь к оной митрополитанской киевской кафедри был до 1706 года. А того 1706 года Выдубицкий мнстрь от той к кафедри киевской приписи свобожден и волным учинен вічными часи, и оставлен тот Выдубицкий мнстырь при всякой свободі и волности, так как и прочиї киевскиї и заднипровскиї до митрополиї киевской надлежащиї мнстыри. И тое двома писаниями оного 1706 года априля 23 и 26 за подписанием оного митрополита Варлаама Ясинского и киевского духовенства рук, и того ж 1706 года июля 22 д. универсалом тогда бывшаго гетмана Мазепи стверждено. И таких ради обстоятелств и выше означенных, которым Выдубицкий мнстырь, как и весь город Киев, подвержен был злоключений стародавные Выдубицкого мнстыря кріпости, права и привилегия, как тое явствует з выписі з коммисиї за Жигмунда Августа короля полского о озерах выдубицких 1545 года отправлявшойся, також з листов от Филиппа Обуховича, войского, к выше означенному митрополити киевскому Петру Могили 1637 года априля 7 д., от Александри Корсаковой к тому ж митрополити Петру Могили 1644, от Прокопа Хмелевского к игумену выдубицкому Климентию Старушичу 1662 года марта 22 д. писанных вмісти с крипостями, правами и привилегиями сто-Софийской Киевской кафедры утеряны, с якых иные, а найпаче стародавные и до сели неотисканы. За яким утерянием кріпостей, прав и привилегий стародавных Выдубицкому мнстырю служащих, и как тое найпаче явствует с вышеозначенного 1637 года априля 7 д. листа Филиппа Обуховича, войского, за бытием Выдубицкого мнтыря впусті, да и когда киевский митрополит выше означенный Петр Могила был купно и архимандрит Печерский и в том Печерской монастрі живучи владіл и всіми до Выдубицкого мнстыря приналежитостями, то есть землями, грунтами и маетностями то под тие времена и под тим Печерский мнстырь того ж Выдубицкого мнстыря землями, грунтами и другими угодиями, как тое явстует з листа упоминалного князя Чорторийского

до архимандрита печерского 1565 з выписі с книг воеводства Киевского 1565 июня 2 д. с указа Константина Острожского до архимандрита печерского 1566 мая 15, и з листа упоминалного гетмана Скоропадского до архимандрита печерского 1713 года генваря 27 д. причину имiл завладить завладил. Когда же выше прописанный самодержец всероссийский Владимир по выше показанному повелил во всероссийской земли бісовскиї кумиры и кумирицы разорять и на містах их везді божественныя церкви созидать, то тогда и в урочищи в недалеком разстояниї и от [2-]нынішнаго против прежняго весма бывшаго пространного небольшаго города[-2] Киева находящемся называвшомся Гнилец, а ныні Гнилечизна, церковь и мнстырь, о котором в листи благочестивага митрополита киевскаго [2-]посвещеннаго от Нифонта, патриарха Константинополского[-2] Иосифа Солтана 1504 года июня 5 д., и в Патерики Нестора-літописца, також в Патерики Силвестра Косова, епкпа могилевского, в полском на стран. 44-м, а в руском на листи 41-м, а в Патерики Нестора-литописца в житиї преподобного Феодосия // **13** 8. на листі 64-м воспоминается, создан близ села Лісник, которое владиніем до того ж Гнилецкого мнстыря, [1-]древнийшаго от нынішней Печерской Лавры[-1], как надлежало, так и называлось по показанному в оном житиї преподобного Феодосия монастырское, [1-]то есть Гнилецкого мнстира, а не Печерского, потому что в оном Патерики Силвестра Косова[-1] и тот Гнилецкий монастырь как и прочиї (?) от монахов пришедших ради крещения Россиї с митрополитом Михайлом [1-]до пришествия еще из святой Афонской горы в Киев преподобнаго Антония[-1] созданныї, о коїх в Патерикі на листу 2-м воспоминается, киевскиї мнстыри под відомом митрополитов киевских состоял, [1-]на показанной 44-й страници точно напечатано сие слова: «В Лісниках, гді Гнилецкий был мнтрь»[-1].

Гді же ныні Печерский ветхий и новый монастырь находятся тамо неподалече, тогда ж великий князь Владимир повелил поставити каменную церковь Стаго Спаса, [1-]апокрись лист 72, в Чудах законника Калнофойского стр. 24[-1]. Есть же тамо и урочище Берестово и на том урочищи Берестови от варяг ископанная пещера, и там же на Берестови церковь стых апл и при той церкви был пресвитер именем Иларион, который потом был с 1051 года и митрополит киевский. И тот Иларион, будучи еще пресвитером, на холми, гді ныни місто ветхаго Печерскаго мнстыря, ископал пещеру малу, яко двох саженей. Когда же преподобный Антоний от стой Афонской горы в Киев в літо от создания мира 6521, а от рождества Хртва 1013 пришел, то походив по здешным, [2-]в коїх числі уже был и оный Гнилецкий в Литку[-2] мнстырям, и пришедши на урочище оное Берестово и обритши оную от варяг ископанную пещеру вселился тамо, потом оный преподобный Антоний изнов вскори отшел во стую гору. Когда потом оный Антоний паки в Киев из той стой гори в літо от рождества Хртва 1015 возвратился, то в оную пресвитером Иларионом ископанную пещеру вселившися пребывание имiл. Потом же в літо от создания мира 6540, а от рождества Хртва 1032 пришел к нему Антонию и преподобный Феодосий, и вселившися в туж малую пеще-

ру и ископавши великую, устроїли в ней церковь и келиї, потом же и над тою пещерою поставлена церковь малая, гді ныні ветхий Печерский мнстырь. И тогда еще у них не токмо собственных по наддачи сел никаких и других угодий не імілося, но и гді б болшую церковь поставить міста не было. Почему когда там ради множащейся братиї тисно стало, то преподобный Антоний и Феодосий пославши двох з братиї до князя Изяслава и спросили и сущую над тою пещерою гору для устроения церкви, которая гора толко им от князя и дана, на которой гори и создана церков деревяна велика и мнстырь огражден. И в тот мнстырь преподобный Феодосий игумен с братиею из пещеры в літо от рождества Хртва 1062 преселился и от толи тот мнстырь стал звати Печерский. Преподобный же Феодосий и потом всякого літа на пост стия четиредесятницы отходил в свою пещеру, [1-]Патерик Нест. л-ст 71, Косо. л-ст 44[-1], и тамо затворился един до наступающей цвитоностой недели, и с той же пещери потай братиї отходил нощию в вышеозначенное Гнилицкого мнтыря село Лісники, и там в пещеру пустинную и безмолвную вселяся до означенной цвітоносной недели, потом от туда и паки нощию пред пятком цвитоносной недели приходил в первую свою пещеру и от толь в пяток исходил к братиї.

Посля же того князь Святослав Ярославович даровал преподобному Феодосию місто для основания церкви каменной, которая по преставлениї в 6580 [1-]от Рождества Хртва 1072[-1] году преподобнаго Антония, тім же князем Стославом и преподобным Феодосием в літо 6581 от Рождества Хртва 1073 и заложена, которая по преставлениї в літо бытия мира 6582 от рождества Хртва 1074 преподобнаго Феодосия игуменом Стефаном на том же фундаменті от Феодосия заложенном муром и окончена, а потом 6597 года от Рождества Хртва 1089 и осщенна.

Потом от Батия в літо 6745, от Рождества Хртва 1237 была опустошена и была в пусти аж до літа 6978, от Рождества Хртва 1470, которую церковь потом возобновил Симеон Александрович Олелкович, князь Слуцкий, при короли полском Казимирі при архимандриті Иоанні, так як она ныні находится и сам в ней умерши положился, [2-]в Чудах законника Калнофойского строки 56 и 57[-2]. Около тоей же каменной церкви и мнстырь создан и коло того мнстыря населено містечко, в котором был мнстырь дівичий. С того ж містечка была дорога к урочищу Либеди и того толко містечка люде и земля на которой они поселились, [2-]в «Чудах» законника Калнофойского стран. от 19 до 26[-2], как тое явствует из описания того Печерского мнтря и містечка в «Чудах» законника [2-]мнтря Печерского Афанасия[-2] Калнофойского от страници 19 до 26 напечатанных в друкарни Печерской 1638 году, до Печерского мнстыря надлежали.

Яко ж тая толко земля или поле от выше означенного князя Стослава для устроения церкви и дарована, а оное урочище Либедь в том же описаниї под числом 42 упоминаемое, [2-]там же 24 стран.[-2], упомянуто толко для показания чрез оное містечко дороги, куда она проложена, а саме урочище Либедь как до Печерского мнтыря никогда не надавано и не надлежало, так при описаниї Печерского мнстыря и оного містечка к

Печерскому мнстырю и не приписано, а надлежит оно до Выдубицкого мнстыря, на которое урочище в Выдубицком мнстырі и крипости имі-ются. Потому же тое містечко при строеніі нынішной Печерской кріпости в 1707-м году з землею под строение тоей кріпости отойшло, а за то Печерской Лаври гдрево жалованье в награждение дано. Люде же в том Печерском містечку бывшиї, как тое явстует, [1-]з писма 1712 года февраля от 27 к архиман. печ. Афанасию Мнславскому от игумена виду[бицкого] Лаврентия Горки писанного и[-1] с выше означенного упоминнаного листа гетмана Скоропадского до архимандрита печерского 1713 года генваря 27 д. писанного, на грунтах Выдубицкого мнстыря поселилися.

Когда же город Киев подвержен был выше означенным заключе-ниям, то в тое время как внутрь Киева, так и по за Киевом состоявшиї церкви и мнстыри, которых было ведлуг историков Барония и иных, до четирех сот опустошены, а иныї и в конец разорены, в числі коїх мнстырей и выше означенный в урочищи в недалеком разстояніі от Киева находящемся нзивавшимся Гнилец, а нынi Гнилецким, а мнстырь с церковю созданный в селах того ж мнстыря Лісниках, и как прочиї киевскиї мнстыри под видом митрополитов киевских состоявший, в конец раззорен. Состоявшая же под ним земля называвшаяся Гнилец всегда оставался во владініиї митрополитов киевских, потом тая земля Гнилец от прежде бывших митрополитов, а потом и от Иосифа Салта-на, митрополита киевскаго, [2-]благочестивого посвщеннаго от Нифонта, патриарха константинополского, с 1497 года и бывшего до 1515 года[-2], в награждение никоемусь Микули Панкевичу слуги, который при цер-кві сто-Софийской киевской во дворі архиерейском митрополитан-ском, гді нынi кафедралный монастырь живучи, досматривал до той церкви надлежащих архиерейских вотчин, за ту его службу дана была. Когда же тот Микула Панкевич умер без наслідия, то писано было до его митрополита Иосифа от тогда бывших воеводи киевскаго Андрея Немировича и от архимандрита печерского Антония, за тогда бывшим Выдубицкого мнстыря игуменом Иоакимом, и прошено его митропо-лита Иосифа, чтоб он митрополит Иосиф тую землю, [2-]назвав оную землицею, для показания, что будто она в малом положеніі стоїт, к латвийшему получению оной[-2], на которой издавна был монастырь, дал ему игумену Иоакиму. И потом он митрополит Иосиф, вывідавши от намістника своего минского пана Василия Шишки, бывшаго пред тим в Киеві от его митрополита Иосифа урядника, что из тоей земли мо-настыря Гнилецкого никакой службы и податей ему митрополиту Ио-сифу не бывает, да и урону и с того никакого ему митрополиту Иосифу и оному двору его церковному митрополичему не будет, по прошению оных воеводы киевского Андрея Немировича и архимандрита печерс-кого Антония, и по увідомленіі оного намістника своего минского Ва-силия Шишки, також по прошению и челобитью оного выдубицкого игумена Иоакима, тую Гнилецкого монастыря землю [1-]з озером Глуш-щем, с Калним лугом, з Закотою на весті (?), з паревени, с пасиками, з садом, з селищем Куликовским, з синожатми, з землею праведною, то

есть Тилковщиною, Залищем Хилимановским, над рікою (?) Болщавною (?), нивами коло валу и дворищем Халимоновским[-1] [1-]25 данной в слідующем 4 пункти о их книге той[-1], со всім как она в себі пред тим издавна была, [1-]как тое з виписи з книг замку киевского 1570 году генваря, з листу митрополита киевского Михайла Рагози в 1596 году августа 1 д. слуги его Евфиму Олешкевичу данную в следующей и **(…)*** означенного явстует[-1], дал тому игумену Иоакиму и мнстырю стаго архангела Михаїла Выдубицкому во владіние по всему, как тая земля Гнилец издавна в себи імілася, и на то дан от оного митрополита Иосифа в полском городи Мінску, гді оной митрополит Иосиф живал, июня 5 д. индикта 7, (гді во місто литери З значащей число 7, омилкою писца в подлинники написано литеру «е», значащую число 5-е)* в літо 1504 за своею рукою и печатью лист и тот лист как ис того, что 1504 году индикт бил 7-й, а не 5-й, так из того, что в Синопсиси не показано, чтоб того 1504-го году был воеводою киевским Андрей Немирович, а показано, что он Андрей Немирович был воеводою киевским 1511 года, не ест фалшивим, для того, что тот Синопсис не в тогдашние времена писан, подобран з разних историков, и в коїх, что [2-]в недавних годах[-2] до того ж Синопсиса приискано, тон толко и виписивано. И понеже в историках Кояловича в части 2-й, Стрийковского в книги 3-й в глави 6-й на листе 724-м, Курея на листе 228, Околского тома 1-й на листи 398-м напечатано, что он Андрей Немирович того 1511 году был воеводою киевским, то тое толко и в оний Синопсис внесено, а с какого года и по какой год он Немирович бил воеводою киевским, того книги в тих историях не написано, так и в оном Синопсиси не означено, а означено толко, что он бил 1511 года. С оного листа митрополита Иосифа, [2-]которий в ті времена жил и о воеводах киевских тогда бывших відать достаточно могл[-2] является, что он Немирович был воеводою киевским и в 1504-м году, [1-]да он же Андрей Якубович Немирович, воевода киевский и лист Федору Ельцу на селище Сиратов потом 1505-м году февраля 14 индикти 8 дал, и тот лист в Печерской лаврі в бившую 1720 году слідственную по грамоті гсдрственной посолской к[анцеля]риї 1718 году состоящийся производившуюся коммисию за кріпост представлен токмо копиею[-1], почему тое если би писателю того Синопсиса известно было, и в том Синопсисе внесено быть могло. И и с того видно, что Юрий Монтонтович по смерти воеводи киевскаго князя Димитрия Путятича 1503 года, воеводою киевским учинившим был толко воеводою киевским до 1504-го года, а того 1504-го года он Юрий не был, [2-]в закривателство того, что он Немирович того 1505 года был киевским воеводою в той […] и пропущен и писано, а видно и […] когда был он индикта 8, то был и того 1505 году воеводою[-2], а учинился воеводою оний Андрей Немирович воеводою киевским того ж 1504-го годех.

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 9 – 16)

---

* *Дужки автора. Написано на правому полі.*

№ 290-б
1772, січня 4 (1771 р., грудня 24). – Відомість про заснування Видубицького монастиря

«Відомость

в каком году и каковим случаем и от кого мнстр Видубицкий основан и устроен, и из самаго начала архимандриям или игуменство было и кто имянно по какой год были настоятели и о прочем, в силі указа 1771 года декабря 24 д. в дух. митрополиї киевския консисториї состоявшогось сочинена.

В літо от рождества Хртва 988, когда с. равноапостолний великий князь Владимир, самодержец всеросийский, окрестился сам и киевский и всеи российския земли народ стим крещением просвітив, в то время повеліл бісовские кумиры и кумирницы разоряти, сокрушати и до основания искореняти, а на містіх їх Божественныя церкви созидати. И когда как никоего идола привлекша его к берегу ввергли в Днепр, то оний болван поплил в низ, а невірния люди идучи берегом плакали и взивали сказуя: «Видибай наш государу боже, видибай», то ест випливи, и долже той видибал или виплил и назвали місто тое урочищем от видибала идола, Выдибичи, а потом Видубичи. На оном місти названном Видубичи по прошествиї от крещения народа российского 82 літ, благовірний князь Всеволод Ярославич, внук с. великаго князя Владимира, в літо от рождества Хртва 1070 в памят чуда с. архистратига Михаїла поставил церковь каменную, которая церковь 1088 года осценна, и при оной церкви мнтрь создал, которой и понині от того урочища Видубичи називается и пишется Видубицкий. В новосозданном же оном мнстрі в едной записка церковной содержатца, что первой игумен был Лазарь, по созданиї ж того ж мнтра чрез 111 літ ніт никаковой писменной відомости, какие именно были игумени или архимандрити, или настоятели. Когда ж оная в в. м. каменная чуди с. архистратига Михаїла церковь обветшала и стини ея паст іміли, то оную князь Рурик, нареченний во с. крещениї Василий, (…)* от князя от Всеволода обновил каменними стінами и благоліпно оную украсил. Игумен же тогда был Мойсей в літо от Рождества Хртва 1198 от выш писанного ж 1198 до 1507 года чрез 309 літ ни единой писменной відомости ніт, какие именно в оном В[идубицком] м[онастирі] были игумени или настоятели.

Понеже российские князя (о чем из літописов в (…)* явно есть) будучи побужденни властолюбием, един другого из ділного или наслідного княжения часто изганяли, чрез что многие разорения городам ділались, коею междуусобною бранию и грабителства будучи разгніван Бог попустил российскую землю разорению и порабощению подпасть татарскому игу в літо 1240 года, коїх царь, прозиваемий Батий, всеи Россиї столний и царственний град Киев войною взял, церкви Божественния разорил, град огнем сожег, в коем разорениї хотя и были какие писменние записки, всі пропали в то время. И по тім причинам не можно знать за древностию и ради частого града Киева разорения,

кто в Видубицком мнстри по ті времена были игуменами или архимандритами, или настоятелями.

Какие ж от 1507 даже до нинішнего 771 года в Видубицком мнстрі были игумени или архимандрити, о тіх из привилигиев королевских и из разних кріпостей в В[идубицком] м[онастирі] иміющихся, ниже слидующий порядок покажет:

1507 июня 5 д. индикта 8, был игумен Якимей.

1541 марта 3 д. индикта 14 игумен Ефрем Кошель.

1558 и 1559 октября 7 д. и августа 21 д. игумен Алексій, он же прописан и архимандритом, а гді и какого года, мця и числа не упомянуто.

1565 и 1566 марта 27 д. игумен Антоний.

1568 октября 19 д. и 1570 генваря 25 д. и 1571 февраля 24 д. игумен Григорей Шваб.

1576 августа 28 д. игумен Сергий.

1593 и 1594 годов февраля 5 д. игумен монах Каллист.

1604 генваря 5 д. и ноября 29 числ игумен Иоасаф Быковский.

1611 сентября 15, 1612 ноября 19, 1614 априля 25 д. игумен Антоний Грекович.

1618 марта 20 д. игумен Исаакий.

1628 августа 14 д. игумен Остафий Пішковский.

1642 октября 29 д. игумен Силвестр.

1645 сентября 25 д. игумен Игнатий Оксенович Старушич.

1656 ноября 17 д. и 1661 сентября 2 д. игумен Климентий Старушич. 1670 декабря 19 д. игумен Феодосий Углицкий.

1690 июля 21 д. игумен Пахомий Подлуский.

1692 августа 21 д. игумен Феофан Янджуровский.

1701 и 1704 марта 17 д. и 1709 февраля 7 д. игумен Варлаам Страховский.

1711 февраля 27 д. и 1719 игумен Лаврентий Горка.

1721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736 был игумен Феодосий Хоминский.

1737, 738, 739 годов был игумен Тимофей Щербацкий.

1740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747 был игумен Гавриїл Леополский.

1747, 748, 749, 750, 751 годов был игумен Викентий Велдоцкий.

1752, 753, 754, 755 был архимандрит Леонтий Злотницкий.

1756, 757, 758, 759, 760 был игумен Антоний Почека, которой того ж года по окончаниї коммисиї переведен в Полтавский мнтрь.

1760, 761, 762, 763, 764 годов был началник архимандрит Митрофан Горленко, которой от началства отпросившись, жил на покої у Братском мнтрі.

1765, 766 был игумен Сиф Гамалия, которой 767 года февраля 24 д. в Вид. мнстрі умре.

1767, 768, 769, 770, 771 и нинішнего 772 года находится в Видубицком мнстрі игумен Ияков Воронковский.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 17 – 19)

№ 290-в
«Річ нікоторого францышкана, которою он от разбойников сподобился.

Нікоторые разбойники, в лісу крившиесь, чтоб оттуду заспособно им было на прохожих людей нападать, увідивши издалека одного монаха францішкана, между собою согласились его задержать и взявши его за плече, зараженый пістолет против его груди поставили, требуя от него из денгами кошелка; тот монах весел и как бы ничего не боясь, осміхается и говорит им: «Діти мои! Я выжу, что вы давно уже меж людми были и не знаете что теперь в світі поводится, понеже вы позабыли монашеской регулы и устава, которым запрещено нікаких денег для покупки не употреблять не токмо, чтоб еще ж при себі носыть, а понеже я таких денег, которых вы в погубление своего жития и в ненависть сообщества с людми от мене требуете, теперь не имію, то вміcто тіх предложу вам слово, которое могло бы вас научить, как ненасытное и непрестано вас мучащее желание укрощать упомнилиль вы своего віри исповідания, то есть верую во единого Бога и не можете на память упомніть привесть послідняго раза, когда вы в церквы были». Разбойники сперва думали, что он спужается, потом видячи его богоугодна, в недоуміние пришли и світлими англми (?) на время стали и перемінивши свою лютость на полезную ему, проповеднику, кротость, обще приговорыли его слушать, между тім тот час поставили его на первой голи болшаго дерева, а сами пред ным на земли сіли, желая внушить новую его проповідь, тогда честной отц, на всякого с них поглядив, начал свою речь тако:

«Діти мои! Когда я жытие Спасителя нашего разсуждаю и ваше немалое в них обрітаю между собою сходство. Он был весьма убогой и вы тоже ото всіх был ненавидым, а наипаче от иудей, вас также всі не любят, а особливо здешние жители его почитали за лестца и обманщика, вас же точно разбойникамы и мучителями називают; он не імел гді главы приклонити и у вас ни единого ніт імітного прибіжища, так что ліси суть ваши жилья, темнота вам світ, хищные волки ваши товарищи птици зло предъявляющие у вас за музикантов, он когда его в одном городі или деревні гонили, в другие міста удалялся, и вы так из одной біди вырветесь, в безлюдные міста біжите, и самие древесные листи от вітра кореблющась, устрашают вас, он наконец в руки неприятелем лукавствующим единым из учеников своих предан, вы также от нікоего из ваших братьев преданы будете; его пред Пилата водили, и вас к судям о[т]провадят, его осудили на крестную смерть и вас на безчестном дереві повісят, он во ад сни[зо]шол и вам там быть. Но вот толко сии два несходства: он от ложных свидітелей оклеветан за гріхи рода человеческого, умре невынно, а вы от достовірных свидітелей изобличены будете, и праведно за свои прегрішения муки и смерть понесете; он из ада с триумфом вышел, а вы там останетесь на віки віков. Аминь!».

Сия изрядная річ разбойникам так понравилась, что оні своего предикатора за ліс о[т]провадили и с великим почтением отпустили его в монастыр».

№ 290-г
Середини XVIII ст. – Уривок з філософського твору.

«Выписки с французской нинишнаго віка философиї

Пидант: человік ученый, но грубый, не обходителный, во мніниї своем упрамый и ничего кромі затвержденнаго в училищи, разговаривать неуміющий. В собранії людей учтывых человік несносный. P 4 f.

Петиметр: молодчик не убогий, себя лучше и умние всіх почитающий, всегда поряден, всегда и везді волокита, всегда спорлив и потому всегда неумен. За чести себи вминяет быть потом вертопрахом и ничему не вирующим. Pag 5 f.

P. 20. которії показывают себя гонителями против Бога и против всякого благоправия, ти потерав все в сем світи, не выигрывано, конечно ничего и будучуем. P. 39.

Африней (безумец) (p. 21), мисофей (богоненавистник) p. 35, фанатисма – безчеловичная и сумазбродная по віри ревности , которая и самое страшное злодійство почитает за святость, когда оно в неистовстви исполняется за віру.

Мисофей сказал: «Я отрицаюся от тоей віры, долгое время […]. Добродітель тоя была толко брид. Будущое не иное, что ест, как мечтателной ужас. Вси наши учители обманщики, а власти разскащики или комедианты. Соборы, игрища или духовное писмо сумазбродство. Евангелие израдная выдумка, нарочитие ума изступление. Вселенная ест такая игрушка, котрую творец в праздной час ненарочно создал. А перемінное явление преступлений и угризений ест толь малое діло, что оно и не трогает инного. И так ныні толко л от глубокаго сна пробудимя, и світом просвищен стал» pag 40. Еретиков и безбожных род. P. 46. Деисти, афеисти, социниане, епикуры, скептики, материалисти, фаталисты, спинозысты, риенисты […].

P. 52. Главныя четыре древных философов добродители: мудрость скептическая, крипость стоїческая, умиренность епикуреная, правосудие киническое. Выписано 773 мая 15.

Что ж дилати се крест ваш, несите его послыдуя: 1. Христу, доиде ж смертию облечит ваше время. Я пресмикаясь по світу на себи и на людях дознал, что всякое состояние сего живота ест труд, скорбь и суета, толко по различию состояния сути различные сле. 773 июня 2 д.

2. Мое усердие, незабвенние дружбы, любовь и поклон чрез свої листа друзям обхвытел. 3. Его в. в. мое почтение, поклон и благодарность за незабвение напишите сле.

1 и 2 з писма Платона арх. […] […].

3. С писма арх. Михайл. Феокт. Мочул.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 5)

№ 290-д
Не пізніше 1766 р. – Виписки ігумена Видубицького монастиря Якова Вороневського

«Киприан и Макарий, митрополиты московскии, сочинили так называемия степеныя книги, которым первый положил начало, а послидны при владінии царя Иоанна Василиевича оныя д[ей]ствително к концу привел. Оныя книги называются степенными потому, что по родосло[в]ному порядку великих князей и царей российских роздылены на извістныя степени или поклиния. Ежемісячныя сочинения 1759 года Сан[кт]-Петербгския л. 294 и в описании Сибирски[…] стр. 63.

Иоанн по представлении архиепипа Аркадия постав. быть архиепипом от святійшаго митрополита Иоанна всея России в великий Новград. Пролог септембр. 7 день.

Преосвященный Варлаам, митрополит московский, был 3 к. году. Книга увіщание 1766 года п. танное фы лист 10 оборот.

Еписп самовластный, терновск. в Булгарии о возношении имені патриаршего».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 244. – Арк. 7)

Додаток І

№ 1

1398, листопада 21. – Київ. – Дарча Семена Сколкова.

«З Лесников лист на копу гроший.

А писана сия грамота при архимандрите Феодосиеве.

Милостию Божиею и Пречистыя Его Матере и молитвами святых и преподобных отец наших печерских, я, Семен Сколков, по повелінню господина отця моего уписал есми в дом Пречистой Богоматери Печерскому монастыру родители наши Иоана, Ирину, Феодосию, Василия, Иоана, Артемия, Анну, Анну, Ефрема, Силевестра, Александра, Бориса, Феодосию, Евпраксию, Иоанна, а записал есми на своем імінии в дом Пречистой в год уже в год, копу гроши взять в Мойсиковичах, а в Лісниках при моем животі и опослі моего живота, кто имеет тое імінія держати и с тых іміний мает тую копу гроши давати на Воведение святыя Богородица. А хто сию грамоту мою порушит родителей моих кто или пак инший хто, тому судит Бог и Святая Богородица во второе и страшное Христово пришествие, а при том были старци Печерского монастыра Дублянски Иона, Авраам, ключник Нифонт, святаго Михайла Златоверхого игумен Стефан Переломило, поп лисинский Фалелей, а писал Филарет Полатник, а писан у Печерском монастырі місяца ноемврия 21 на Введение Богородицы в літо 6906 индикта 5 в вто[ро]к. До того листу притиснена печать[…]

(НБУВ – ІР – Ф. ІІ. – № 1516)

№ 2

1532, червня 5. – Мінськ. – Грамота Иосифа ІІІ, митрополита київського, галицького і всієї Русі, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Іоакиму Сапізі.

«Млстию Божю и Прчстой его мтри мы, Иосиф, архиепископ митрополит киевский и галицкий и всея Русї.

Был нам чолом тот богомолец наш чесний игумен стого архистратига Михаїла монастыра Выдубицкого в Киеві отц Иакимей и просил нас тоюй землици на имя Гнилец, гдіж издавна был мнстыр, штож держал небожчик Микула Палкевич, слуга наш софейский тую землицу

с поданя предков наших и нас самих ку своей руці міл з нашоей воли. А потом, как тот Микула с того світа преставился и по собі отродича ни одного не міл дітей, и был нам чолом тот игумен Якимей, абыхмо мы тую землицу ему дали. Ино перед тим писали до нас пан Андрей Немирович, воевода киевский, и теж архимандрит печерский прчстое Бгомтри отц Антоний, такъже просячи нас за тим игуменом Иакимом о тот мнстр Гнилец, абыхмо ему дали и теж повиділ нам намісник наш менский пан Василий Шишка, который иж перед тим был там в Киеві от нас урядником, штож де с тое земли монастира Гнилецкого никоторое службы и подачок нам нет, а и шкоди теж никоторое нам нет, двору нашому митропольему. И мы, вбачивши тое и поразумівши, иж нам никотороей послуги с тое земли нет и теж на прозбу и жадане пана воеводи его млсти и теж на прозбу отца Антония, архимандрита печерского, и на повідани намісника нашого менского Василия Шишки и на прозбу и чолобите игумена Иякова тот мнстир Гнилец со всим с тим как в собі перед тим здавна міл, дал есмо тому игумену Иакиву и мнстиру стого архангела Михаїла Выдубицкого до нашое воли мает он тую землицу Гнилец держати со всим так как в собі издавна мает и на то дали есмо тому игумену Иякиву сей наш лист з нашею печатю.

Писан в Менску июн[я] 5 ден индик[та] 5 в лет[о] 1540*.

Волею Божиею Иосиф, архиепскп митрополит киевский, галицкий и всея Русі».

(НБУВ. – ІР. – Ф. . – № 6594. – Копія 1769 р. (?) з копії 1719 р. Опубліковано за іншим списком у кн.: С. Т. Голубев. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастыря…. №1. – С. 392)

№ 3
1564, квітня 26. – Київ. – «Лист» Федора Тиші, софійського намісника.

«Я, Феодор Тиша, намісник софейский в Киеві, его млсти гсдра моего митрополита киевского кир Силивестра, ознаймую тим листом моїм, иж которую землицу на имя Гнилец, где здавна бывал монастир, отнял был от стого Михаїл Выдубицкого в игумена первшого Дениса врядник первший софейский его млсти митрополита пан Иосиф Прокопович, то пан теперешний игумен стого Михаїла Выдубицкого Феофил показивал предо мною два листа первшого митрополита его млсти небожчика Иосифа, в котором пишет, иж тую землицу, прозиваемую Гнилец, где перед тим мнстыр бывал, придал на той мнстырь того стого Михаїла Выдубицкого бывшому еще игумену небожчику Якимию и инший игумени стого Михаїла тую землицу Гнилец держывали супокойне к тому монастыру Выдубицкому; и за то просил мене теперешний игумен сто-

* У цьому списку грамота помилково датована 1540 р., в інших – теж помилково (1504 р.). Аналіз С. Т. Голубева дозволяє точно датувати грамоту 1532 р. (Голубев С. Т. История... С 392 – 394)

го Михаїла Выдубицкого Феофил, абых ему той землици Гнилца, где первей сего мнстыр бывал, поступил до воли и ласки митрополита его млсти и для прозбы его то вчинил и тую землицу Гнилец до воли и ласки его млсти гсря моего, милостивого митрополита его млсти, ему есми поступил и на то дал есми ему сес мой лист под моею печатю.

Писан в Киеві под літ[а] Бож[ого] Нарож[еня] 1564 мсця априля 26 дня.

(НБУВ. – ІР. – Ф. . – № 6595. – Копія 1769 р. з копії 1720 р. завірена печаткою червоного сургуча київської губернської канцелярії. Запис вгорі документу: «Копия з копии». Внизу – розлогі записи щодо цієї копії)

№ 4
1564, липня 2. – Новгородок. – Грамот київського митрополита Сильвестра.

«Млстию Божю и Прстое Его Мтри мы, Селивестр, архиепскп митрополит киевский и галицкий и всея Руси, чыним явно сим нашим листом нынешним и напотом будучим, што ж которую землю на имя Гнилец придали предкове наши митрополити их млсть к мнстру стого архангела Михаїла Выдубицкого в Киеве, держана была тая земля немалий час к тому мнстрю, то так безволи и ведомости нашей отнял был тую землю от того мнстира нашого Выдубицкого наместник наш софейский Еско Прокопович, а так теперешняго часу был нам чолом игумен стого Михаїла мнстря Выдубицкого инок Феофил со всею еже о Хрсте братиею того честного мнстря, абисхмо тую землю Гнилец заси (!) превернули к тому стому мнстру. Мы з ласки нашой тое вчинили, тую землю Гнилец со всим на все, как ся тая земля з давных часов со всіми пожитки в собе мает, придали к тому стому мнстру Выдубицкому вічними часи водлуг листов предков наших и мает тая земля держана быти к мнстиру стого Михаїла Выдубицкого. На што даем игуменом выдубицким сес наш лист з нашею печатю.

Писан в Новгородку лет[а] Божого Нарож[еня] 1564 мсця июля 2-о дня.

Мартин писар.

Волею Божиею Селивестр, архиепископ митрополит киевский, галицкий и всея Русї».

(НБУВ. – ІР. – Ф. . – № 6596. – Копія 1769 р. Наприкінці документу намальоване коло, яке символізує печатку, всередині якого написано «місце печати митрополичой»)

№ 5
1576, серпня 28. – Київ. – «Зезнане» Семена Рожновського.

«Я, Семен Рожновский, зознаваю сим листом моим кому ж бы колвек о том ведати належало, иж што сими часы року тепер идучого тисеча пятьсот семдесят шостого мсца августа первого дня позван был

есми позвы кгродскими воеводства Киевского игумена манастыря Выдубицкого Сергия, иж он наехавши моцно кгвалтом на власный кгрунт мой речку Бычак на Красный Песок, копцы мои порубал, шкоды починил и мене с того кгрунту, з спокойного держаныча выбил ино Сергий, игумен, не вступуючи у право приятелским обычаем зо мною о том (?) погодил и таким обычаем застановил (…)* тот кгрунт на Красном Песку на речце Бычак маю вечными часы зпокойне держати и вживати, а он и по нем будучие игумены выдубицкие до того кгрунту вди(?) жадного дела не мают и не будут мочи и так есмо границу застановили и учинили, почавши от речки Бычака в Деснище, а зверх Деснища на Красный Песок яко ж тые позви и лист (?) виписы оповедалсе вже есмо показывали и внивеч их обернули, а если бы который з нас сее еднанье наше и границу зрушил и о тую ж реч до права позывал, тогды на вряд, у которого сес лист мой него указан будет, заруки пятдесят коп грошей заплатити будет повинен. А пред ся сес лист мой и его при зуполной моцы держан и хован быти мает, а граница вже вечне так быти мает якосмо доброволне назначили и в сие листы наши уписали и на том я игумену манастыря Выдубицкого Сергию и по нем будучим игуменам выдубицким дал сес мой лист з моею печатю и под печатми людей добрих, которые того будучи того добре сведоми печати свои приложит рачили.

Пан (?) Лев Верещака, писар кгродский киевский.

Иван Лукаш, полский служебник княжат воеводи киевского.

Писан у Киеви року тисеча пятсот семдесят шостого мсца августа двадцат осмого дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. – 160. – № 681. Оригінал. Документ завірено трьома печатками. На полях надпис іншою рукою: «Quae indiciosa ista fuit compositio signum bona ecclesiastica o potnesunt (?) nisi cum cestis solennitatibus resignari»)

№ 6
1585, квітня 29. – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Стефана Баторія.

«Стефан, Божю млстию *(далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т).*

Земенину нашому Киевское земли Семену Рожновскому.

Жаловал у суду нашого земского киевского его млсти в Бозе велебный Оннисифор, митрополит киевский, галицкий и всее Руси, на тебе ж, (…)* шчож дей ты, Семене Рожновский, року тисеча пятсот семдесят семого моцно кгвалтом отнял власную ниву митрополи Киевское манастыра его млсти Выдубицкого свтого Михайла прозываемую Ховмицу недалеко реки Десни под селом Рожнами. Которую ниву з давных веков ужывали игуменове выдубицкие и десетину з них бирали, с которое нивы каждый год десетины по десети коп жита и иншого збожя на манастыр митрополита его млсти Выдубицкий хожывало. Которую ниву ты, Рожновский, кгвалтовне от церкви Боже отневши, с покойного

держаня его млсти митрополита выбивши, сам тую пашеш и на свой пожиток ее еси обернул и за сем год десетины еси на церков Божию не давал и тепер не даеш к великой шкоде и кривде митрополита его млсти и церкви Божой якож дей его млсти митрополит не поденно (?) крот тебе о тое до суду нашого земского теж позвы нашыми позывал и ты, дей, ставшисе непослушным, за позвами не становил, иж (…)* митрополиту и вмоцованому его млсти намеснику его млсти быти не хотел и вину статутовую еси попал в чом во всем его млст митрополит шкоды собе быти на семдесят коп грошей литовских (. .)* самого уволнил тое нивы ку выбитю кгвалтовном спокойного держаня и ужываня и на то позыванье накладов быти менил и што с тобою управа мовити хочет. Прото абы ты, Рожновский, на роки земские троецкие в сем року осмдесят пятом припалые и в Киеве сужоные и справованые на ден светое Троицы свята римского перед судом нашим земским киевским яко на року завитом завите стал и его млсти митрополиту киевском в том во всем усправедливил и, не припозываючи еще до права, вперед вину статутовую суду и стороне заплатил.

Писан у Киеве року осмъдесят пятого мсца апреля двадцат четвертого дня.

З*апис на звороті*: «Року тисеча пятсот осмдесят пятого мсца майя 4 дня через (…)*.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 682. – Оригінал завірений печаткою)

№ 7
1585, червня 27 (17). – Випис з київських земських книг.

«Випис ис книг земских киевских.

Року осмдесят пятого мсца июня 13 дня в рокох судовых земских пришедши перед нас, Есифа Немирича, судею, и Богуфалом Павшою, подсудком, а Дмитъром Ельцом, писаром, врядъники земъскими киевскими, ставши обълично возъный киевский, шляхетъный Томъко Хомич, сознал до книг земъских, иж року теперешънего осмъдесят пятого мсца мая четвертого дня подал и положил позов земъский киевский в речы его млсти митрополичянной (…)* того в дом в. млсте у Киеве у стену у выз(…)* Семена Рожновского по его са(…)* утъкнул, то есть (…)* спокойное держанья или (…)* нивы его млсти митрополита и монастыря свтого Михаила Выдубыцкого ширей все в том позъви земском есть написано, а пры мъне на тот час была сторона Федор Еленский, Артем Быковский, а позъвы (…)* рочные немазанные в дате во словех и во всем згодливые и просил нас пан Богуш Гулъкевич абы тое сознане возъного до книг земъских было записано, што ест записано. На што и выпис под нашими печатъми пан Богуш Гулъкевич (…)*.

Писан у Киеве.

Дмитро Елец, писар».

З*апис на звороті*: «Rellatia kładzenia pozwu ziemskiego o wybicie z pewnej niwy, do Swinojed należącej, na p. Semiona Rożnowskiego in anno 1585 d. juni 17 zeznana na rokach ziemskich kijowskich».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 685. – Оригінал завірений печаткою)

№ 8
1590, серпня 20 (10). – Мінськ. – Грамота київського митрополита Михайла Рогози.

«Волею Божью архиепскп Михайло, митрополит киевский, галицкий и всея Руси.

Ознаймуем сим нашим листом ныне и напотом будучим их млсти митрополитом, хтобы из их млсти в сес наш лист угленути хотел, иж был нам чолом слуга наш авеменин (*описка, очевидно слід читати «земенин». – Ю. М., І. Т.)* и обыватель воеводства киевского наместництва нашого софейского на имя Евхим Олешевыч, абыхмо ему землю именья наместництва софейского, називаемие Праведницкую, то есть Милковщину, и селищо Хилимоновское над рекою Борщовкою, к тому ниви коло валу и дворище Хилимоновское, а особливе Гнилец, которую тую всю землю помененую первей сего держал земенин наш софейский Андрей Залецкий с тим всім як ся тие земли здавна в собі мает на службе боярской конной ему дали, и то все листом нашим потвердили. За которим писал до нас намесник наш софейский пн Остафей Радовецкий, причиняючися о том до нас. А так мы, бачечи того Евхима Олешевича, чоловіка доброго и на всем обычайного и до служоб наших годного, за причиною того намесника нашого софейского и инших слуг наших тие земли, селища и дворища вышей помененные, а особливо Гнилец з озером Глущем и Калним Лугом из Закотою навет с Перевесем и с пасеками и з сеножатьми и з всім тым, яко ся тие земли сами в собі в границах и в положеню своем мает и яко теж Андрей Залеский на себе держал, ему то на службе конной есмо дали и сим листом нашим даем. Мает тот Ефхим сам, жона и діти его тые вси земли, ниви, селища, дворища и Гнилец на службе конной боярской держати и того всего вживати и кождую повинность с того буде он повинен выполняти и службу земскую боярскую заступовати, потому яко иная шляхта тамошная выполняет послушенство и всякую повинность чинят водле стародавного звичаю, яко и первей с тих земель выполняли. А мы и потомки наши, их млсть митрополитове, не маем и не мают ему в том жадное порухи и кривди чиниты, а не мает он с тими землями помененними нигді инде выймуючися з владзи и послушенства архиепископства нашого киевского, такъже и намесников наших софейских в оборону и звирхость поддаватися, толко церкви Божой и зверхности нашой архипастирской служити во всем зичливе и сприятливе, а пак либы он забачивши в том ласки нашое с тими землями мимо нас, пана своего, за кого иного мел волю закладатся в послушенство и зверхносты чию иншую поддатися, а о нас и о намесниках наших софейских

не хотел бы дбалости чинити албо бы тие земли кому в руки позаводил яким колвек способом, тогди за дознаньем певным волно нам буде через намісника нашого софейского або через посланца нашого его за то яко выступного скарати и тие земли от него отобрати яко власность церковную, а он не мней не мает тому противен быти, яко ж есмо на то все дали тому земенину нашому софейскому Евхиму Олешевичу сей наш лист з нашею печатью и с подписом руки нашой.

Писан у Мінску лета Божого Нарож[еня] 1590 мсця августа 10 дня.

Михайло Рагоза, архиепскп митрополит киевский, галицкий рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. . – № 6597. – Копія 1769 р. завірена печаткою з червоного сургуча київської губернської канцелярії. Зверху документу написано: «Копия с копии», наприкінці документу намальоване коло, яке символізує печатку, всередині якого написано «місце печати митрополичой», а також міститься детальна розповідь про створення копії)

№ 9
1602, листопада 6 (жовтня 27). – Мінськ. – Лист княгині Анни Корецької до київського митрополита УГКЦ Іпатія Потія.

«В Бозе велебний млстивый отче Потею, митрополите киевский, галицкий [и всея Русї, владико володимерский, архимандрите киевский мнстира Печерского, пне и приятелю мой.

Дошла мене ведомость якобы в року теперешнем тисеча шестьсотном втором мели быть положоны два позви земских киевских од вашое милости и все капитули во именю моем Лесникох. Перший позов о неякоесь якобы витиснене з ґрунтов церковних, у позве менованых, чрез подданих нших лесницких за неякое пооране и посеяне кгрунтов црковных, о порубане дерева берестового, на попели, на борти згожого, з бобрових гон на реце Вете и з сіножатей витисканя. Другий позов о неякоесь якобы наслане на грунти монастира Видубицкого, у позве менованого, и на озеро Полний наслане, за неякоесь пораненне поддаиих церковних, у позве менованых, што ширей и меновите вся жолоба на тих позвах описана и доложона есть, за которыми позви якобы рок становится мне припадать, мел на рокох земских киевских перед судом земским киевским, которие на день святого Михаїла римского света в року теперешнем тисеча шестсотном втором припадать будуть. Теды бым я на тих помененних рокох земских стала, нижли мене Пн Бг наведил обложною хоробою в. мл. чрез лист мой ведомость даю, ижбы в. мл. ведаючи, року не пилновал и мене не зданал(?). За тим ласкаво приязни в. мл. поручам.

Писан у Корцу мсца октября 27 дня.

Anna Chotkewiczowna Korecka ręką».

(НБУВ. – ІР. – Ф. . – № 6605. – Копія 1769 р. завірена печаткою з червоного сургуча київської губернської канцелярії. Зверху документу написано: «Копия с копии»,

наприкінці документу намальоване коло, яке символізує печатку, всередині якого написано «печатка княгині Ходкевичовны Корецкой», а також міститься детальна розповідь про створення копії)

№ 10
1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот пятого мсца декабра тринадцатого дня.

На роках судових кгродских киевских от дня семого мсца декабра в року надалсе вышпомененом припалых и сужоных перед нами, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим, а Петром Злотополским, судею, врадниками судовими кгродскими киевскими, з реестру судового за приволанем возного енерала опатрного Семена Смолянского приточилася справа межи его мл. отцем Ипатием Потеем, архиепископом митрополитом киевским, галицким и всея Руси, владыкою володымерским и берестейским, и игуменом видубыцким отцем Иосафом Быковским и капитулою его, поводами, а урожоным пном Юрем зе Сквира Рожиновским, позваным за позвом от поводов на позваного на рочки нинешние вынесеным в тые слова:

Кестантин, кнжат Острозское, воевода киевский, маршалок земли Волынское, урожоному пну Юрю Рожновскому з особы и зо всих добр в. мс. лежачих и рухомых приказую звирхностию его кр. милости а владзою моею воеводскою, абыс в. мл. передо мною самым в небытности моей ино перед судом моим кгродским киевским на рочках судових кгродских киевских, которые припасти и сужоны быти мают в року теперишнем тисяча шесот пятом мсца декабра семого дня на жалобу и правное попиране от велебного его милост отца Ипатея Потея, архиепскопа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, владыки володымерского, берестейского, и игумена выдубицкого Иосафа Быковского и капитулы его мл, которые его мл. позывают, доводечи справедливости подданому своему свиноедскому Митку Богдановичу о то, иж вм. року теперишнем тисяча шестсот пятого мсца августа первого дня наехавши в. м. сам особою своею з слугами, боярми, поддаными, так же и помочниками собе на то приспособленими, которым сам им имена и прозвиска ведаеш и называти их умееш, члвка зо сто албо ли болше з оружем войне належачим, з гаковницами, пулгаками, сагайдаками, яко воин який на власный кгрунт церковный, до митрополии киевское належачий, старовечный, границами певними ограничоный над рекою Десною у воеводстве Киевском лежачий урочищом Свиноедский, на гумно подданого свиноедского Митка Богдановича. Там же в. мс., наехавши в том гумні, взял и кгвалтовне пограбил у менованого подданого их милости жита коп сорок, которое в гумно было звожоно и

в стог складено. Которое ж то жито вмс. побравши и кгвалтовне пограбивши, до маетности своее Рожнова отвез и отпровадил и на пожиток в. мс. свой обернули, в чом их мл. от в. мс. менят собе кривду, деспект немалый, а подданому шкоду. Который подданый вышей помененый за таковым побраньем и кгвалтовным пограбенем того жита, шацует собе шкоды на коп пятдесят грошей литовских, а так, абыс в. мс. сам яко на року завитом стал и тот грабеж з совитостю поводовой стороне вернули и вины в праве посполитом исписаные за тот безправный кгвалтовный грабеж заплатил и наконец ве (?) во всем усправедливил.

Писан у Киеве року тисяча шестсот пятого мсца августа десятого дня.

Андрей Сурин, писар.

А по вычитаню того позву повод сам особою своею у суду нинешнего очевисто ставши, его мл. отц Иосаф Быковский, игумен выдубицкий, положеня позву и року за ним припалого доведши, просил с позваного учиненя справедливости, где тут же озвавшися ку суду нинешнего очевисто ставши позваный пан Юрей Рожиновский сам и через умоцованого своего, шляхетного пна Лукаша Лисицкого в той справе з стороною поводовою впрод о положеню позву по том ж(?) позве, контровертовали и кгды суд, узнавши доброе положение позву, поступоват потом добрый позов отповедат наказал. Позваный от тых декретов до суду головного трибуналу люблинского апелевал. Которое апеляцыи кгды суд ему яко не от головное речи не допустил и справоватся на позов наказал, позваный, справуючися брал (?) до отводу яко ненажедчал (?) и тот грабеж в позве написаного подданым поводовым не чинил и его на пожиток свой не оборочал, против чому и поводовая сторона противна не была и таковый отвод позваному пустила, суд нинешний кгродский киевский тое справы вислухавши а до права посполитого прихиляючис, наказует абыс позваный пн. Рожновский на рокох пришлых кгродских киевских по сих на первее сужоных кром жадного припозву, толко за моцю нинешнего декрету при его присегою телесною того ответ яко не насылал и грабежу подданым поводовым не чинил и его на свой пожиток не оборочал, чому прыпозваный досыт учинит або не учинит суд накажет то, што справа посполитого розумети будет и то все про памет до книг кгродских киевских ест записано, с которых сес выпис под печатми ншими на то ест выдан.

Писан у Киеве

Андрей Сурин, писар кгродский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. – 160. – № 692. Оригінал. Документ завірено печаткою. На звороті написи: «Декрет (…) на 40 коп жита в Свиноедах забрано чрез пна Юрия з Сквирова Рожновского, которому суд киевский же (...)*раня наказал присягнути»; «Dekret miedzy jeo mśćią ojcem mitropolitem kijowskim a panem Rożynowskim w dowodzeniu sprawiedliwośći Mitku Bohdanowiczu o kop 40 żyta i o szkody na kop pięćdziesiąt przysądzoną i przysięgę nakazaną»; «Року 1605 декавр. 27»*

№ 11
1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства.

«Випис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тисеча шестсот пятого мсца декабра тринадцатого дня.

На роках судових кгродских киевских от дня семого мсца декабра в року на дате вышпомененом припалих и сужоных перед нами, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим, а Петром Злотополским, судею, врадниками судовими кгродскими киевскими, з реєстру судового за приволанем возного енерала опатрного Семена Смолянского приточилася справа межи его мл. отцем Ипатием Потеем, архиепископом, митрополитом киевским, галицким и всея Руси, владикою володымерским и берестейским, и игуменом выдубицким отцом Иосафом Быковским и капи тулою его, поводами, а урожоным пном Юрем зе Сквира Рожиновским, позваным, за позвом от поводов на позваного на рочки нинешние вынесеным в тые слова:

Костантин, кнжат Острозское, воевода киевский, маршалок земли Волынское, урожоному пну Юрю Рожновскому з особы и зо всых добр в мл. лежачих и рухомых, приказуемо звирхностю его кр. милости а владзою моею воеводскою, абыс в. мс. передо мною самым, а в небытности моей ино перед судом моим кгродским киевским на на рочках судових кгродских киевских, которые припасти и сужоны быти мают в року теперешнем тисяча шестсот пятом мсца декабра семого дня завите стал на жалобу и правное попиране его милости отца Ипатия Потея, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, владыки володымерского и берестейского, и игумена выдубицкого Иосафа Быковского и капитулы его мл., которые в. мл. позывают доводечи справедливости подданому своему свиноедскому Ивану Максимовичу о то, иж року теперешнего тисяча шестсот пятого мсца августа первого дня наехавши в м. сам особою своею з слугами, боярми, поддаными, так же и помочниками, которых в. м. (?) на то приспособил, которым в. мл. сам имена и прозвиска ведаеш и называти их умееш, члвка зо сто а боле и болше з оружем войне належачим, з гаковницами, пулгаками, сагайдаками, яковой який на власный кгрунт церковный, до митрополие Киевское належачий старовенный, границами певними ограничоный над рекою Десною у воеводстве Киевском лежачий урочищом Свиноедский, на гумно подданого свиноедского Ивана Максимовича так же в. м. наехавши, в том гумне взял и кгвалтовне пограбил у менованого поддaного их мл. у Ивана Максимовича жита коп шестнадцат, которое в гумно было звожоно. Которое ж то жито побравши и кгвалтовне пограбивши, до маетности своее Рожнов одвез и отпровадил и на пожиток в. мл. свой обернул. В чом их мл. отц митрополит ис капитулою своею от в. мс. менит собе кривду и деспект немалый, а подданый тот вышей помененый за тым побранем кгвалтовным пограбением того жита, шацует его собе шкоды на коп двадцат абыс в. мл. сам яко на року завитом

стал и тот грабеж з совитостию поводовое стороне вернул и вины в праве посполитом пописаные заплатил и наконец во всем усправедливил.

Писан у Киеве року тисяча шестсот пятого мсца августа десятого дня.

Андрей Сурин, писар.

А по вычитаню того позву повод сам особою своею у суду нинешнего очевисто ставши его мл. отц Иосаф Быковский, игумен выдубицкий, положеня позву и року за ним припалого доведши, просил с позваного о учинене справедливости, где тут же озвавшися и у суду нинешнего очевисто ставши позваный пан Юрей Рожновский, сам и через умоцованого своего шляхетного пна Лукаша Лисицкого в тоей справе з стороною оводовою впрод о положеню позву потом от позвеного контровертовали и кгды суд узнавши доброе положене позву поступовал потом добрый позов отповедат наказал позваный от тых декретов до суду головного трибуналу Любелского апелевал, которое апеляцый кгды суд ему яко не от головное решение допустил и справовватся на позов наказал позваный справуючися брался до отводу яко не нажудчал и того грабежу в позве написаного подданим поводовым не чинил и его на пожиток свой не оборочал против чому и поводовая сторона противна не была и таковый отвод позваному пустила суд нинешний кгродский киевский тое справы выслухавши, а до права посхилитого приусиляючис наказует, абыс позваный пан Рожновский на роках пришлых кгродских киевских по сих на перевее сужоных кром жадного при позву толко за моцю нинешнего декрету присегою телесною того отвел яко не насилал и грабежу подданым поводовым не чинил и его на свой пожиток не оборо чал, чому кгды позваные досыт учинит, або не учинит суд накажет то, што справа посполитого розумети будет и то все про памет до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес випис под печатми ншми на то ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин писар кгродский киевский»

*(НБУВ. – ІР. – Ф. – 160. – № 691. Оригінал. Документ завірено двома печатками. На звороті записи: «Декрет ивашков (?) на 16 коп. за жита в Свиноедах забраного чрез пна Юрия Рожновского, за шо суд кгродский киевский ж ест[…] наказует присягою тілесную потвердити»,»Dekret w dowodzeiu poddanetu jeo mł. ks. (?)(...)*świnojedzkietu o kop 16 żyta i o przysiądze w (...)* nakazaną panu Rożynowskietu», «Року 1605 декабр. 27»).*

№ 12
1605, грудня 23 (13). – Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства (регест).

Текст цього документу майже дослівно збігається з попереднім, тільки потерпілим є Юрко Опанасенко (Панасевич), у якого сто нападників пограбували 20 возів сіна.

(НБУВ. – ІР. – Ф. – 160. – № 689. Оригінал)

№ 13
1624, березня 6 (лютого 24). – Київ. – Випис з київських гродських книг.

«Я, Бартош Шумовский и я, Ян Лущовский, возние енералови воеводства Киевского, сознаваем тым нашим квитом к записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего тисеча шестьсот двадцять четвертого, мсця февраля дванадцятого дня были есми на справе высоце велебного в Бзе его милости отца Иосифа Велиямина Руцкого, архиепископа мытрополита киевского, галицкого и всея Росси, и капитула его милосты, маючи пры собе стороною четирох шляхтичов шляхетних панов Юрия Мазолевского, Матея Хрустовского, Матеуша Лавданского, Петра Прусиновича, с которими сполне ехалисми з урожоними их милостями паны Теодором Ещем (*Елцем – ? – Ю. М., І. Т.)*, хоружим и подвоеводим Павлом Реховским, писаром, урадниками судовимы кгродскимы киевскими, а то до маетности велможной ее млсти княжны Анни Ходкевичовни Яхимовое Корецкое до местечка Лесник на поданье кгрунтов певних выдубыцких и селищ названих Куликова, Калного Лугу, Гнилецкого и Калиновского, некгдись чрез ее млсть кнежну Корецкую до добр ее млсты Лесник забранних, а декретами суду головного трибуналского его милости отцу митрополитовы и капитуле прысуженних и на подане оных кгродского киевского отосланных, яко о том тие декрета и ввесь процес тое справи ширей в собе обмовляет. В которой справе их милости панове судовие, ексеквуючи реч осужоную на певном термине, зъехали на містце розниц, где перед тим в той справе екзекуції и подавание кгрунтов звикло бить екзектованно, то есть при селищу Куликове близ местечка Лесник над дорогою, которая идет от речки Хотовки до Лесник, там кгди их млсть панове судовие з наместником митрополиї Киевской урожоним паном Мартином Корсаком зехались на том містцу, застали слугу княжны ее милости Корецкой, шляхетного пана Яна Аслановича, которому отповедали на термін поданя пречоних кгрунтов и седлиск и ести бы кто был от кнежны ее млсти для поступеня, где поменений наместник митрополиї домовлялся, абысте седлиска водлуг вписаня границ и пред их милостями паныв судовими пры нас возних были читани, а тие суть так описание, иж почавши от речки Хотовки кгрунту хотовского, маетности монастира Печерского, дорогою до Лесник, идучою в речку Поросятинку, в правой руці кгрунт лесницкий выдубыцкий

Речкою Поросятинкою у речку Вету в правой кгрунт княжны лесницкий в лівой Калного Лугу выдубыцкий. З Веты у Вербыцю речку на низ обходячи бори, леси, Невішним перевалом в луги аж на миль тры лугом в речку Быстрицю, Быстрицею в Потяж, с Потяжа в Турец, Турцем в Дніпр, Дніпром вгору в Порубіжное, з Порубіжной в Корнчу, Корнчею на копці попод Ходирыну могилу в Калиновку, Калиновкою вгору по правой стороні кгрунту монастиря Печерского, а по лівой кгрунт Калиновский и Куликовский монастыря Выдубыцкого, Калиновкою в Сіраковку, на Сіраковці дві греблі до кгрунту Куликовского выдубыцкого

прысипани, оттол в Хотовку знову дороги, до местечка Лесник идучой. А пречоной пан Аслановыч, слуга кнежны ее милости Корецкой, повиділ их милостям панам судовим, жем есть от ее мылости паней своей з моцю зуполною присланий умислне на тот термен, где кнежна ее милость уже не хотечи быть противною декретом суду головного трибуналского поменених седлиск едним декретом селища Гнилецкого з городищом, где была некгдис церков мурована, и Калиновщина, поводом именем княжни уступую. За которим такым уступленьем их милость панове судовие з повыносты уряду своего поменение урочища Куликов, Калний Луг, Гнылецкое, кгди бывал монастир, и Калыновщину его мылости отцу митрополитовы з капитуле его мылости до игуменства выдубыцкого зо всими их кгрунтами и приналежностямы, в ограниченю там зостаючим, отдали с полями, дубровами, лесами, пасеками, борамы, з Праведицким бором, з лугами, озерами, закотами, бобровими гонами, з сіножатмы, з млином на Веті в заливок воды при устю Вети, з футорами пры Веті и которие по другой стороні речки Поросятинки суть забудование и з их огородами, з половицею млина на той речки межи футорами и все щожколвек есть в тих кгрунтах на миль тры, которие некгдысь были забрание за уступеньем через ее милость княжну Коренецкую (!) уступених, а через их милость панов судових его милосты оцу митрополитові и капитуле отданних и мы, вознове, з повиности уряду нашого его милости отца мытрополиту и капитулу на всі тие селища, урочища вышписание интромитовали есми до спокойного держаня и до поссесиї подали есмы и посесорами тых добр кгрунтов и селищ учинили есми, а по одправованю тое интромисии ехалисмо сполне за их милостями паны судовими до местечка Лесник и вехавши в замочок, их милость панове судовие застали там того ж слугу кнежны ее милости пана Аслановича, которому их милость панове судовие повиділи, же приехали тут до Лесник на моцную ексекуцию за декретом от суду головного трибуналского, которим суд головний трыбуналский, баніевавши кнежну ее милость Корецъкую, его милости отцу митрополитови и капитуле поменнение кгрунты и селища, а при том за шкоды шесть тисячей золотих полских, властние добра кнежне ее милости Лесники и Ходосовку присудил и на моцную ексекуцию до уряду кгродского отослал и хочеми чрез моцную екзекуцію в помененной сумі добра княжни ее милости Лесникы и Ходосовку з селищом Вишенками подать его милости отцу митрополитови и капитуле его, а помененний пан Асланович поведи, же уже кнежна ее милость суми платить не повина, кгди ж добр уступила. За чим добре ее млсты месник и Ходосовка з селищом Вышенками не поступую и екзекуции моцное моцно бороню, што их милость панове судовие нами возними шляхтою при нас будучою осведчной. А так ми, воз[н]ове присуд(…)* есмы были, што выділи и слишали, то на писмі с подписами рук наших поводовой стороні подали есмы. В Киеве року мсця и дня вышписанного. В подлинном подписались тако.

Выпис с книг кгродских воеводства Киевского, літа Божого нароженя тисяча шестьсот двадцять четвертого дня на вряде его королевское

милости кгродском в замку киевском передо мною Стефаном Лещенским, наместником подвоеводства киевского, ставши очевисто возние генералове воеводства Киевского Бартош Шумовский и Ян Лушовский ку записаню до книг, сознали тими слови: Я, Бартош Шумовский и я, Ян Лушовский, возние генералове воеводства Киевского, сознаем тим нашим квитом ку записаню до книг кгродских киевских, иж року теперешнего, тисяча шестьсот двадцять четвертого мсця февраля дванадцятого дня были есми на справе высоце велебного в Бзе его милости отца Иосафа Велиямина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Россиї, и капитула его милости, маючи при собе стороною чотирох шляхтичей шляхетних панов Юрия Мозолевского, Матея Хрустовского, Матеуша Лавданского, Петра Бруминовича, с которими сполне ехалисмо, з урожоними их милостями пани Теодором Елец, хоружим, и подвоеводим Павлом Реховским, писарем, урядниками судовими к[г]родскими киевскимы, а то до маетности велможное ее милости княжни Анны Ходкевичовни Яхимовое Корецкое до местечка Лесник на подане кгрунтов певних выдубыцких и селищ названих Куликова, Калного Лугу, Гнилецкого и Калиновского негдись чрез ее милость кнежну Корецкую, добре ее милосты Лесник забраних, а декретами суду головного трибуналского его милости отцу митрополитові и капитуле прысужених и на подане оних до суду кгродского киевского отосланних, яко о том тие декрета и ввесь процес тоей справи ширей в собі обмовляет. В которой справе их милость судовие, екзеквуючи реч осужоную на певном термине зъехали на містце Розниц (!), где перед тим в той справе екзеквуциї и подаванье кгрунтов звикло бить екзеквовано, то есть при селищу Куликове близ местечка Лесник над дорогою, которая идет от речки Хотовки до Лесник там, кгди их милость панове судовие з наместником митрополиї Киевское урожоним паном Мартином Корсаком зъехались на том містцу, застали слугу кнежны ее милости Корецкой шляхетного пана Яна Аслановича, которому оповедили их милость панове судовие, же зъехали на термін поданя пречоных кгрунтов з седним(?) и если бы кто был от княжни ее милости для поступеня, где поменений наместник митрополиї домовлялсе, дабы тие седлиска ведлуг описаня гряниц и перед их милостями паны судовими при нас, возних были читаны. А тие суть так описанние, иж почавши от речки Хотовки, кгрунту Хотовского, маетности монастира Печерского, дорогою до Лесник, идучою в речку Поросятинку, в правой руці кгрунт лесницкий , в лівой кгрунт куликовский и Калного Лугу митрополский выдубыцкий, речкою Поросятинкою у речку Вету, в правой кгрунт княжни лесницкий, в лівой Калного Лугу выдубыцкий, з Вети в Вербыцу речку на низ, обходечи боры, леси, Невішним перевалом в луги аж на миль тры лугом в речку Быстрицю, Быстрицею в Потяж, з Потяжы в Турець, Турцем в Дніпр, Дніпром вгору в Порубіжное, з Порубіжной в Корнчу, Корнчею на копц под Ходорину могилу в Калиновку, Калиновкою вгору по правой стороні кгрунт монастиря Печерского, а по лівой кгрунт Калиновский и Куликовский монастиря Выдубыцкого, Калиновкою в

Сіраковку на Сіраковці дві греблі до кгрунту куликовского выдубыцкого прысипани. Отоль в Хотиновку знову до дороги до местечка Лесник идучой, а пречоний пан Сланович (*описка, слід читати: «Асланович». – Ю. М., І. Т.)*, слуга княжни ее милости Корецкое повиділ их милостям паном судовим, жем есть от ее милости паней своей з моцю зуполною прысланий умисльне на тот термін, где кнежна ее милость уже не хотечи быть противною декретом суду головного трыбуналского поменених седлыск едним декретом Куликова и Калного Лугу, другим декретом селища Гнилецкого з городыщом и где была некгдись церков мурована и Калиновщина, поводом именем кнежны уступую. За которым таким уступененем их милость панове судовие з повиносты уряду свого поменение урочища Куликов, Калний Луг, Гнилецкое и где бывал монастир, и Калиновщину его милосты отцу митрополитові и капитуле его милосты до игуменства выдубыцкого зо всіми их кгрунтамы и прыналежностямы во ограниченю том зо стоячимы отдали з полямы, дубровамы и лесами, пасекамы, борамы з Праведницким бором, з лугами, озерами, закотамы, бобровими гонамы, з сіножатьми и млином на Веті в заливок воды пры устю Вети, з футорами пры Веті и которие по другой стороні речки Поросятинкы суть забудование, и з огородамы з половицею млина на той речце межи футорами. И все щож колвек есть в тых кгрунтах на миль тры, которие некгдись были забрание за уступенем через еї милость кнежну Корецкую, уступених, а через их милость панов судових его милости отцу митрополитові и капитуле отданих и мы, вознове, з повиности уряду нашого его милости отца митрополиту и капитулу на всі тие седлища, урочища вышеписание интромитовали есми достойного держаня и до поссесиї подалисмы и поссесорамы их, тіх добр, кгрунтов и селищ учинилисми. А по отправленю тоей интромисиї ехалисми сполне з их милостямы паны судовимы до местечка Лесник и вехавши в замочок, их милость панове судовие засталы там того ж слугу кнежны ее милости пана Аслановича, ко[то]рому их милость панове судовие повиділи, же приихалы тут до Лесник на моцную екзекуцию за декретом суду головного трибуналского, которим суд головний трибуналский, баніевавши кнежну ее милость Корецкую, его милости отцу митрополитови и капитуле поменение кгрунта и селища, а при том за шкоды шесть тисячей золотих полских власние добра кнежны ее млсти Лесники и Ходосовку прысудил и на моцную екзекуцию до уряду кгродского отослал и дотечи чрез моцную екзекуцию в помененной сумі добра княжни ее милости Лесникы и Ходосовку з селищом Вышенками подати его милосты отцу митрополитовы и капитуле его, а помененний пан Асланович поведил, же ужо кнежна ее мылость суми платить не повина. Гдиж добр уплатила, за чим добре е милосты Лесник и Ходосовки за селищом Вышенкамы не поступую и екзекуциї моцное моцно бороню, што их милость панове судовие нами возними и шляхтою, пры нас будучою, осведчилы, а так мы, вознове, пры чом есмы были што выділы и слишали, то на писмі з подписамы рук наших подали. Которое то очевистое сознанье возних до книг есть записано, скорох и сес выпись под

печатю моею есть видан. Писан у Киеве у поділной (*подліной. – Ю. М., І. Т.)* выпись печать на воску, а подписались тако:Павел Реховский, писар кгродский киевский, корыкговал Шеневский.

Выпись с книг кгродскых воеводства Киевъского року тисеча шестьсот чотирыдесять семого місця августа сімнадцять дня на враде кгродском в замку его королевской милосты киевском перед намы, Теодором Сестренцевичем Гуменицким, суддею, а Войтехом Рылским, войсковым житомірским писаром, урядниками судовимы кгродскимы киевскымы, ставши очевисто велебний в Бзе его милость отец Игнатий Оксенович Старушич, игумен монастира Выдубыцкого киевского, именем своїм и всей капитули монастиря того соленитер оповедал и протестовался против высоце велебному в Бзе его милости отцу Иосыфу Тризне, архымандриту монастира Печерского киевского, и всей еже о Хрсті братиї чорнцом капитулы того ж монастыря тымы словы, иж милость, не маючи жодного права до их монастиря Выдубыцкого, в добра власние до монастиря Выдубыцкого здавна належачие, починает впиратися и своимы до брамы печерскимы добра выдубыцкие в актах менует яко то и заливок млин з греблею и з коморою на реці Веті пры гостинцу з Киева до Трыполя, бором идучом, в кгрунте власном в видубыцком Калиновщизне до Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу здавна належачом забудований, а от княжат Корецких спаленний пленіпотент его милосты, ламаючы давную границю речку Калиновку з скопцамы (*копцами. – Ю. М., І. Т.)* попод Ходорину могилу, идучую нібыто до монастиря Печерского той млин з кгрунтами належал, в актах положил, тылко з такой оказиї, же в Бгу зошлий ясне велебний в пану Бгу его милость отец Петр Могила, архиепископ митрополит киевский, галицкий и всея Россиї, архимандрит печерский, ктитор, патрон и одновытель монастиря их Выдубыцкого въступуючи[…]»

(НБУВ. – Ф. 160. – № 941. – Арк. 14 – 19 зв.)

№ 14
1624, травня 21 (11). – Київ. – Лист Федора Ельця, київського підвоєводи.

«Czynie wiadomo tym moim listem, żem u jego mści pana Marcina Korsaka, namiestnika sophiskiego metropolity kijowskiego, pola i sianożęci te, które urzędownie i prawnie wiełebny w Bodze jego m-ść ociec metropolit kijowski od ks. i-mści Koreckiej od majetności Łeśnickiej odyskał i do swej possesiej wziął, za proźbą mą tylko na ten jeden czas, dokąd aż z tych pol i łąk w tym roku jarzyny i siana zbiorą, otrzymał. Z których wszystkich pol, ze wszystkich zboz jarzynowych, które jeno poddani moje łeśniccy na gruntach zwysz mianowanych siać będą, dziesięcine do rąk jego m-ści oddać i do folwarku jego mści bliszzego sami przez swą i końmy swemi odwiezć powinni będą; a skoro po zebraniu zboż z pola, tegoż roku teraźniejszego tysiąc sześćset dwudziestego i czwartego, ja sam i poddani moi łeśniccy, nic nie derogując prawu jego m-ći ojca

mezropolity, w te pola i sianożęci żadnego wstępu więcej czynić i tych dobr bez woli jego m-ći i sianożęci używać i poddani łeśbiccy nie będą mogli pod nagrodzeniem szkod, którzeby jego m-ść ociec metropolit za nieustąpienitm tych pol ode mnie miał ponosić. Na co dla łepszej wiary i pewnośći do tego listu mego przy pieczęci mej ręką mą własną podpisałem i pieczęcią zapieczętowałem, do którego o podpis ręki, o przyciśnienie pieczęci użyłem ich m. m. p. p. przyjaciół mych, coich mść za oczewistą prośbą mą uczynić raczyli.

Dan w Kijowie roku 1624 11 maja.

Theodor Jełec, chorąży, podwojwodzy kijowski.

Oczewisto proszony pieczętarz Łukasz Witowski, podczaszy, sędzia grodzki kijowski.

Paweł Rechowski, pieczętarz.

Irzi Leguta Zaleski».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 188 – Копія XIX ст. Запис копіїста на початку документа: «Лист Феодора Ельця, подвоеводи киевского, с изложнием условий, на которых ему дозволено временно пользоваться полем и сіножатями Выдубицкого монастыря, по суду возвращаемые оному княгинею Корецкою. 1624 года, мая 11 дня». Внизу документа ще запис: «Из рукописного сборника документов, находящегося в архиве Киево-Выдубицкого монастиря под№ 7б л. 67»)

№ 15
1627, квітня 17 (7). – Київ. –
Випис з київських гродських книг.

«Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого Нароженя тысеча шестсот двадцат осмого місяца апрля семого дня.

На рочках судовых кгродских киевских, од дня двадцать девятого місяца марца, в року звиш написаном припалых и судовне отправовать зачатых, перед нами, Теодором Ельцем, хорунжим и подвоеводим, а Лукашом Витовским, подчашым и судею, урядниками судовыми кгродскими киевскими, (…)*И се приточила справа з реестру судового, за приволанем возного Александра Петровского, межи в Бозе велебным его милостю отцем Иосифом Велямином Руцким, архиепископом митрополитом киевским, галицким и всея Руси, также и капитулою его поводами, а ясне вельможною ее милостю кнежною Марцибеллею с Корца Миколаевою Глебовичовою, каштеляновою виленскою, и малжонком ее, яко опекуном, его милостю паном виленским, позванным за позвом кгродским киевским од поводов по позваных на рочки теперешние выданым; тогды ставши очевисто у суду сторона поводовая позваных, иж се за по трикротным през три дни возного вышей меновано приволываном, не отозвали и до права не становили оных яко несталых и права непослушных з допущеня судового на упад о зыску речы в позве, нижей инсерованом выражоное, з волным од так тое справы арештом до звыклое годины вздала на позов, в тые слова писаный:

Томаш Замойский на Замостю, воевода киевский, книшинский, кгонюнский etc, etc староста.

Ясне велможным ей милости кнежне Марцыбелли с Корца Миколаевой Глебовичовой, каштеляновой виленской, яко дедицце, а его милости пану Миколаеви Глебовичови на Дубровні, каштелянові виленскому, яко опекунови малженскому, зо всих добр в. мил., лежачих и рухомих, звирхностью его кор. милости и з владзы уряду моего приказуем, абы в. мил. перед мною, а не в бытности моей перед судом моим кгродским киевским на рочках кгродских киевских, которые припадут и сужоны будут в року теперешнем тысеча шестсот двадцат осмом місяця марца двадцат девятого дня, в замку киевском, сами очевисто и завите стали на жалобу и правное попарте высоце велебного его милости отца Иосифа Велиамина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Руси, и капитулы его милости, которые в. мил позывают о то, иж в. мил., однявши добра по зойстю кнежны Анны Ходкевичовны Корецкое село Ружинов, лежачое при добрах митрополии Киевское села Свиноедов до монастыра Видубицкого належачых, теды, перешедши певне границы, межи тыми добры здавна означоные, нивы певные Свиноедские три, подле двора Рожиновского за рекою Десною, также и кгрунтов немало, около тых нив, которых поданные метрополии з давных часов в спокойной посессии и уживаню аж до року теперешнего тысеча шестсот двадцат осмого и дня двадцат семого мисця генвара, кгды в. мил. моцно кгвалтом через урядника своего рожиновского, также бояр и подданых своих рожиновских на тот кгрунт подданых поводовых не допустили и моцно кгвалтом з спокойного держаня и с посесии поводов выбили, одняли и до двора свого привлащали, ку крывде и шкоде поводов, которых шкод, кгрунту в то не вкладаючи, едно в неуживаню оного, шацуе повод на шест тисечей золотых полских, яко то часу права в. милости ширей и достатечней оказано и доведено будет. Прото абысте в. мил на рочках, вышей речоных, сами стали, присуженя и привороченья добр з винами правними нагроженъя шкод поводом прислухалисе и во всем се усправедливили.

Писан в замку киевском року тысеча шестсот двадцат осмого місяца февраля третего дня.

Павел Реховский писар.

Которого взданя, иж позваные будучы звыклой арештовой до арешту тое справы через того ж возного, выш менованого, приволываны, не арештовани и арештовати не хотели, а поводовая сторона на них далшого поступку правного в той справе домовяласе. Прото суд нинешний кгродский киевский, за нестоянъем (?) позваных, а за правными поступками поводовыми прихилючисе до права посполитого, в далшом тое справы поступку, в способ зыску кгрунт през позваных безправне и кгвалтовне отнятый, поводовой стороне, яко се власный дедичный присужает и возного з шляхтою, которых собе поводовая сторона способит, для поданя ей в посесыю того кгрунту придает, которое реиндукцыи позваные сами през себе а ни през жадные иншые субординованые

особы, кгды возный з шляхтою для поданя оного стороне поводовой приедет, боронить не мают, под такою в позов вложоно ровъною, которую суд нынешний екз нунк* на позваных, если бы се тому декретові спротивили, вказует, до того суд нинейший шкоды, в позов зложоные, то есть, шест тисечей золотых полских, также и вины правные походячые, поводовой стороне на позваных и добрах их вшеляких, лежачих и рухомых вказует, за што все, то есть, за шкоды, вины, также и за таксу заложоную, если бы се позваные спротивляючы декретови нинешъному, поводовой стороне реиндукцыи, в тот кгрунт заборонили, од права на вшеляких добрах позваных за реквированем стороны поводовое, през уряд належный, порадком права посполитого, учинена и выконана быти мает, што все для памети до книг ест записано, с которых и сес выпис под печатю кгродскою киевскою року теперешнего тысеча шестьсот тридцат второго мсяца генвара осмнадцатого дня ест выдан.

Писан у Киеве. Корыкговал Страхоцкий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 149. Копія. Внизу іншою рукою дописано: «Из рукописного сборника актов, хранившегося в архиве Киево-Выдубицкого монастыря под лит. Г, лл. 141 – 142)»

№ 16
1631, квітня 19 (9). – Київ. – Універсал короля Речі Посполитої Сигізмунда ІІІ.

«Жикгимонт Третий (*далі йде повний королівський титул. – Ю. М., І. Т.*)

Велможной княжне Марцыбелли с Корца Миколаевою Глебовичовою, каштеляновой виленской, и малжонкови вір. твоее, яко опекунови, велможнови (?) Миколаеви на Домбровне Глебовичови, каштелянови виленскому, оникшотанскому и тадошковскому etc., старосте зо всих добр вір. вашой, лежачих и рухомых, приказуемо, абысте вір. ваша перед судом нашим земским киевским на роках земских киевских, которые в року теперешнем тысеча шестисот тридцять первом назавтрее по Святой Тройце, святе римском, припости (?) и на местцу звыклом в ратушу киевском судитися зачати мают, сами обличне и завите, яко на року завитом стали на жалобу и правное попарте высоце велебного в Бозе отца Иосифа Велиамина Руцкого, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея России и капитулы его, которые вір. вашу позывают, доводечи справедливости подданным своим, нижей менованым, вір. твою, пане виленский самого през себе, а вір. твою, пани виленская с притомностю малжонки твоею, яко опікуна, а то иж вір. ваша, не контентуючись першими приводами, отнятием кгрунту, боями и шкодами през слуг, урядников и подданых вір. вашое гоголевских и рожновских подданым поводов, мешкаючим в селі Свиноедах в тутошнем воеводстве лежачих, до монастира Видубицкого належачих,

---

* т. е. ex nunc

разными часы з росказаня вер. ваш. починеными, о которые процесси правные, особливо з вер. вашою вчщатые суть. Але хотечи и усилуючи помененное село Свиноеди и подданых, там мешкаючих, знисчити, а тот увесь кгрунт до маетности своей гоголевской, до села Рожнов обернути и прилучити, знову в року прошлом тисеча шестисот тридцатом, місяца марца третего дня, лехце собе поважившы право посполитое и ничего не дбаючи ни вины, в нем описаные, тудеж не огледаючисе на заклад в листе заручном од суду земского киевского выданным заложоный, урядникові своему гоголевскому Криштофови Минковскому на маетность поводов менованую, село Свиноеди, взрушаючи на покой посполитый суседский (?), моцно кгвалтом наслат росказалисте, которые росказано вер. вашой досит чинечи, року місяца и дня вышей менованых на тую маетность поводов Свиноеды, бурмистра гоголевского, на имя Даниил, з немалою громадою мещан, також подданых рожновских, в протестации менованых и при них инших немало бояр и подданых волости Гоголевское вер. вашой самым именами и прозвисками лепей ведомых наслал. Которые насланци, нападши на тое село Свиноеди, подданых тамошных, окрик учинивши, некоторых з села выстрашили, инших зась побили, окрутне помордовали, якож напрод впадши, шли в дом атамана тамошнего, а не заставши оного самого в дому, жону его, на имя Федю, окрутне збили и замок до клети отбивъши, взяли медницу, купленую за золотих пять, пешню за грошей двадцать литовских, сокиру за грошей двадцать литовских, душогрейку за грошей дванадцать литовских, овчину за грошей тринадцять литовских, од атамана на дом Марка Сененка, того самого и сына его Костюка, поймавши, звезали и окрутне обох збили, а [з]бывши, звезаных до Гоголева отпровадили и до венженя до пана Крыштофа Минъковского отдали. У того Марка з клети взяли самопал с пороховницею и з гамалиею за золотих осм куплены, кожух бараный новый за золотих полчварта купленый, шлык сукна шиптукового (?) лазоровый з вилогами лисими за золотих шесть купленый, секир две за полкопы грошей литовских купленые, сорочку коленскую жоноцкую и наметку за копу грошей, рукавиц двое за грошей сорок полских, железа свиточные за полкопы грошей литовских, сковороду за грошей двадцять чотири литовских, сеть тригубицу за золотих пять купленую, полотна локтей дванадцять, кождый локоть по тры осмаки. Гапона Куриленка, також самого поймавши, звезли и до Гоголева, до пана Минковского отпровадили, а клеть одбивши, взяли коновку за золотих шесть купленую, сермягу новую белую за копу грошей литовских, готових грошей коп три литовских, кошулю музкую за грошей двадцать литовских, сеть тригубицу за золотих пять купленую, кос две за полкопы грошей готових, рукавицы за грошей дванадцать куплене, шлык лазоровый карозыевый, лисами подшитый за золотих шесть купленый, наметку за грошей двадцать литовских купленую, топоров два за грошей сорок полских купленые, свердел за грошей чотири литовских купленый, долото за грошей тры литовских купленое, серпов два за грошей осм литовских купленый, иголник за грошей шесть ли-

товских купленый, грошей готових в том иголнику было золотый грошей. Гришка Панкратенка самого в дому не заставши, взялы коня з возом, з хомутом, за коп десять грошей литовских купленого, самопалов с пороховницами два, за золотих тринадцять купление, сермягу белую за золотих три, кожух за золотих три, топоров три за золотих два, шлыков каразыевых лазурових два з вилогами лисими за золотих тринадцать купленые, чоботы козловые чорные за золотый купленые, сетей тригубиц две за золотих одинадцять купленые, косу за грошей двадцать литовских, пешню за грошей десять литовских, образ на дереве малеваный, за золотих полтора купленый, ладану полфунта за грошей петнадцать литовских купленый, наметку жоноцкую за полкопи грошей литовских купленую. У Миска Чередниченка взели коня з возом, з хомутом, купленого за коп девять грошей литовских, топоров два за полкопи грошей литовских купленые, сермягу белую за золотих портрети купленую. У Остапа Чуденка взяли клячу з возом, з хомутом, з уздою, за коп осм грошей литовских купленую, самопал за золотих шесть купленый, топор за грошей шестнадцать литовских купленый. У Ермака Семеновича взели сермягу за грошей семдесят литовских купленую, кожух за золотих три, рукавиц двое за золотый оден куплене, сетей двое тригубиц за золотих дванадцять купленые, образ, топоров два, свердел, долото за полкопы грошей литовских купленые, мехов два за грошей осм литовских купленые, чоботи чорные за золотий оден купленые, по(…) з мешком за грошей петнадцать купленый, в мешку было золотих два, самого поймавши, звезали и бивши до Гоголева з собою отвезли и там все у тых подданых свиноедских кгвалтовне и безправне в домах их власних побрали и пограбыли, подданых всих тамошних розогнали и тое все село вневеч обернули. Который то увесь грабеж вышей менованый тые посланцы, кгвалтовне и безправне побравши и пограбывши и подданых вышей менованых повезавши, до замку вер. вашое гоголевского одправадилы и урядникои тамошнему, помененому Минковскому, до рук оддали, который то увесь грабеж на пожиток вер. вашое обернул, а подданых помененых, цалый тыждень в вензеню трапечи, заледве за листом Мартина Корсака, наместника софейского, з венженя выпустив, о чом протестация и возного реляция ширей в собе опевают зоставивши, кгды поводове особливую акцыю о побите холопов на тот час тым позволили до вереня (?) грабежу в вишей менованых або заплачены за них таксы совито и з винами правними вер. вашу на термин выш означеный позывают, на котором абысте стали и декрет той справе, пред суд наш ферованого слухали.

Писан у Киеве року тисеча шестисот трыдцать первого, місяца априля девятого дня.

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 185. Копія XIX ст. Внизу іншою рукою дописано: «Из рукописного сборника актов, хранившегося в архиве Киево-Выдубицкого монастыря под лит. Г, лл. 147-149)»

№ 17
1633 р., липня 4. – «Ремисса» між Петром Могилою, архімандритом Києво-Печерської лаври та київськими міщанами.

«Ремиса на сейм межи его милостю отцем архимандритом а мещанами киевскими.

Року тисеча шестсот тридцять третево месяца июля четвертого дня.

Перед суд нинещний головный трибуналский приточилася справа з реестру судового за приволанием вознаго шляхетного Яна Чайковича межи славетным Яном Ходыкою, войтом на тот час, бурмистром, райцами и всим урядом месцким киевским, также и всим посполътством того ж места Киева поводами а велебными в Бозе его милостю отцем Петром Могилою, воеводичом земел Молдавских, архиманъдритом печерским киевским, и капитулою, крилощанами тое архимандрии, также и всею братью отцами тамошними, позваными за апеляцыею од декрету суду земского киевского на роках назавтрее по светом Михайле, святе римском, в року тисеча шестисот двадцять осмом сужоных межи сторонами учиненого выточоною, а то в справе еще през зошлого Сызона Балыку, войта киевского, и бурмистров на тот там час будучих, позваным персоналитер (?), реферуючисе во всем до интерцызы албо запису од позваных капитулы печерское и зошлого отца Елисея Плетенецкого, архимандрыта, даное и судов[…]сознанное туде ж и до протестацыи през поводов року тысеча шестисот двадцять третего в городе Киевском дня дванадцятого месяца сентября учиненое мні инътованой о то, иж кгды позваные шинков при монастыре архимандрыи печерское противко приволани поводом наданых уживат не могучи, декретом его королевской милости сеймовым заживане оных одержаны были. Теды речоный зошлый отец Плетенецкий, архимандрит, и капитула зо всею братьею монастыра того не хотячисе юж далей в контроверсые правные з местом Киевом вдават, учынили межи собою згоду таковую, же конътенътовавшисе позволенем од места Киева уживаня шинков, в самом толко местечку позваных при манастыре будучом, позволили теж за то вам, мещанам места Киева, волного врубу в борах и лесах, в пущах своїх, за рекою Днепром лежачих, обецуючи и записуючи все кондыцые тое интерцызы оден другому дотримат и звестит под закладом тисечи золотых полских и нагорожение шкод, о чом ширей тая интерцыза в собе обмовляет. Водле которое згоды, кгды поводов до лесов позваных челядь свою з возами посылали, теды позваные мимо тую интерцызу свою еще в року тисеча шестисот двадцять третем месяца августа осмнадцатого дня не толко оне забрал, же заборонивши врубу в заклад тое интерцызы менованое попали, але теж тую то челядь мескую побили, помордовали и то, што при них рухомых речей и пнзей было, побрат казали. Которое кривды свое и не досыть чинене интерцызе, кгды и поводове зошлого отца Елисея Плетенецкого, архимандрита, и позваных капитулу упоминали и в успокоене жадали, теды позваные на то позволит не хотіли. А иж позваный отец архи-

мандрит на архимандрицтво вовступивъши, с капитулою той интерцызе в одной части з стороны конъдыциональной позволеня од места Киева позваным, на шинки учиненой, с капитулою своею уживают, а в другой части стороны доброволъного призная на себе кондыцыи вольного врубу месту Киевови до лесов своих позволене уживат боронят, в чом поводове шацуют собе шкод на шесть тисечей золотых полских до прислуханясе теды присуженю месту Киеву волного вирубу в лесах архимандрии киевское, за Днепром будучих, любо заборонене позваным уживаня шинков кондъцоналитер позволеных и всказаня на позваных закладу, в интерцызе спецыфикованой, тисечи золотых полских, також и нагороженя шкод, шесть тисечи золотых полских ошацованых. Кгды поводове позваных на вышменованые роки за позовами там по контроверсыях сторон обох суд земъский киевский, иж позывали до запису албо интерцызы през архимандрита и капитулу признаной. Теды суд належных акторов узнавши, стороне позваной поступовать наказал, од котрого декрету умоцованый позваных тую справу през апеляцыю на термин воеводства Киевского роком заховалым без припозову выточил. О чом тот декрет апеляцыи ширей в собе обмовляет. На року теды нинешнем за тоею апеляцыею в той справе припалом стороне обедве поводов през Богдана Дубягу, а позваная през одного капитулы отъца Филатея Кезаровича, умоцованых своих в суду нинешнем становилесе и в той справе розправу правную межи собою маючи, конътровертовали. Которых контроверсый их суд нинешний головный трибуналский выслухавши и оные вырозимевъшы, бачечи, иж тая справа до того ж контракту была сужона на сейме через короля его милости, а идет о инътерпретацыю консенсу короля его милости на певные речы межи сторонами зашлого, теды суд тую справу на конвокацию (?) сеймовую одсылает. Што все для памети до книг есть записано».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 22 – 23. Копія.
Під документом запис: «№ лл. 337. – № 16 Libri (...) pub. kij[owskich]»)*

№ 18
1634, травня 6 (квітня 26). – Рута. – Грамота київського митрополита УГКЦ Йосифа Руцького.

«Мы, Иосиф Велиямин Руцкий, архиепскп митрополит киевский и всй Россиї, из капитулою нашею, которії тут подписалися, чиним відомо тим листом нашим, иж которие добра нашы до митрополиї Киевской здавна належачие в воеводстві Киевском, фолварок названий Багринов над рікою Дніпром лежачий, который был пущен от антецессора нашого, стой памяти небощика Михаїла Рагози, митрополита киевского, ніякому Мацевичови, в певной сумі пінязей, в сороках копах грошей литовских, на що и подтверждение от короля его мсти на утверждение той суми зошло. От которого Мацевыча правом заставним зостал был мещанин киевский пан Иван Хилкевыч, бывший войт киевский, и до

тых мяст в держаню его потомков и поссесоров было и есть взявши. Мы теди відомост о тим, иж тие потомкове его, за недозором своїм церкви Божей, тим кгрунтом великую шкоду чинят, постерегаючи, абы до болшого знищеня той фолварок наш вишменований Багринов потомком небощика Ивана Хилкевича тую суму коп сорок отложити, а по отданю сумми таковим же правом, якое служило Мацевичови, а потом Хилкевичови, тримать и спокойне уживат міет. На що даем той лист наш за печатию нашею капитулною и с подписом рук наших.

Діялося в Руці року Божого 1634 дня 26 априля.

Иосиф Велиямин Руцкий, митрополит киевский, галицкий и всея Россиї.

Оц Герман Гортыловский, законник закону с. Василия.

Петр Кикович, иеродиякон.

Авраамий Гриневыцкий, сщенник, рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160, № 449. – Арк. 1. – Копія. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано «місто печати митрополитанской»)

№ 19
1639, не раніше 11 (1) вересня. – Скарга Свято-Михайлівського Видубицького монастиря на шляхтича Глібовича за напад на монастирську маєтність Свиноїди.

«[…]Церковные мнстря Выдубицкого прилеглие до кгрунтов гоголевских забирал и розные кривды чинил, который росказаню яко пана свого досить чинечи и року теперешнего тысеча шестсот тридцять девятого мсця сентября першого дня, наехавши з слугами, з боярами и подданими гоголевскими и подданими рожненскими на тот час в посессиї его млсти пана Глебовича будучими, з оружием войне належачим моцно кгвалтом чоловіка до трох сот на власный кгрунт мнстря меновaнного святого Михаїла Выдубицкого свиноедский, названный селище на Десни за помирье нивы десятинные, луку Красную, борок, в котором бортей подданных в соснах мнстря менованного Свиноеди мели, который кгрунт во ограниченью починается границя от Свиноедов ку Рожнам на украіну долиною подле ниви Холмини выдубицкою долиною болото Язвинское, Угланский ліс впадает в Хмелницкое болото чрез Медвежий борок в межу ниви супруновское Малиеви и Василеви нивы у Косіево болото жерелом под Берестову гряду в річку Глушицу в Деснище кобилкою идучи ку дубечни Пречистенскому кгрунту и у Десну. Тот урадник с помененными слугами боярами и мещани гоголевскими и подданними рожневскими, чинечи досить воли и росказаню пана свого менованного его млсти пана Глебовича, подданных свиноедских заставши в полю на работу сіючи и оручи, окрутне збили из кгрунту менованого зогнали, повідаючи и грозячи, же кгди которого подданного мнстрского свиноедского на том месцу зостанут, забивать и вешать

будем. Якож в том борку отняли бортей за пчолами неподбиранними в лічбу сто, меновите у Левка Исаенка бчол двадцятери, у Сая Старого пчол тридцятеры, у Федора Середника бчол двадцятери, у Семена Середника бчол тридцятери бортей порожних без пчол пятдесят и с тих всіх кгрунтов вышей менованных кгвалтовне выбили и отняли. А потом зараз розних дней дерева на будованье гожого петсот, а на борти – сто шестьдесят на тых урочищах витяли и будовать футори и гумна зачали. Зачим протестуючих до шкод, которих собе быть поднятых кгрунту в то не вкладаючи, шацуют на пять тысячей золотых полских. О што помененний протестанс намесник мнстря Выдубицкого киевского именем помененного его млсти отца митрополита и капитули митрополитанское софийское киевское оферуючись правне чинить з его млстию паном Глебовичем, заховавши собе волную меморацию до поправи тое протестациї и его млсти отцу митрополиту киевскому, если того потреба указовати будет, на довод того ставил возного генерала воеводств Киевского, Волинского и Браславского шляхетного Матиаша Любицкого, которий возный реляцию свою признал ку записанью до книг в тие слова, иж он року теперешнего тридцят девятого мсця сентября двадцятого дня, маючи при собе сторону шляхту, людей добрых, веры годних пана Миколая а пана Александра Кожуховских за приданьем урадовым был на справе и потребе ясне в Бозе превелебного его млсти отца митрополита киевского и капитули митрополитанское киевское. Где року вышеменованного дня двадцять семого сентября ездил с намесником выдубицким и подданними свиноедскими на кгрунти монастиря Выдубицкого свиноедскиї. Там же за оказанием подданних свиноедских видел на кгрунтах монастирских на нивах десятинних гумна и футори през подданных его млсти пана Глебовича рожненских зачат свежо новобудование и дерева наличилом вытятого на врочищу в бору за подмирю на будоване петьсот, а на борти гожого сто шестьдесят. Што все меновали отец намесник выдубицкий и подданние свиноедские, иж з росказаня его млсти пана Глебовича, яко теж урадника компринципала бояр, слуг и мещан гоголевских и подданних рожненских за кгвалтовным наїханьем на кгрунт свиноедский тие футоры и гумна будуют и з спокойного держаня выбили, яко теж и от околичних суседов и подданних тамошних слишал. Которое свое очевистое сознанье поменений возний учинивши, просил, аби тое все при протестациї до книг принято и записано было, што одержал. С которых и тот выпись под печатью кгродскою киевскою есть выдан.

Писан в Киеве.

У того выписа печати на красном оплатку притиснена, а подпись таковий: корикговал Гапчинский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 13. – Арк. 1 – 2. Інша копія знаходиться в тому ж фонді і за нею наводиться початок у наступному документі)

№ 20
Не раніше квітня 1646 р. – Рожни – Київ(?). – Три витяги з київських актових книг.

«[...]2. Między urodzonym jego mośćią panem Stefanem Aksakiem, sędzią ziemskim kijowskim, ostrzańskim, bobrowickim starostą, z jednej, a wełebnym w Bogu jego mośćią ojcem Ignacym Oksenowiczem Staruszyczem, ihumenem widubickim, z kąsensem ad intra scripta jaśnie przewiełebnego w Bohu jego mści ojca Piotra Mohyły, archiepiskopa, metropolity kijowskiego, halickiego i wszystkiej Rusi, archimandrita monasterza Pieczarskiego, jako podawcy tego ihumeństwa personaliter assistente, z drugiej strony stało się pewnie, a nieodmienne postanowienie w ten sposób:

Iż co niegdy possesorka dobr rożnowskich jej mść pani Hłebowiczówa, z domu księżna Korecka, obiowszy po śmierci księżny Anny Chodkiewiczówny Jachimowej Koreckiej dobra pomienione Rożny in contignitate będące, z dobrami monastyra Wydubickiego Swinojedamy, w roku tysiąc sześćset dwudziestym ośmym poddanych monastyrskich widubickich z pewnego pola i niwki Chołmiej, także z borku violenter wycisnęła była, o co protestacia od zeszłego w Bogu ojca Weniamina Ruckiego, metropolity kijowskiego, także i dalszy proces aż do punktu baniciej, a potym i dekret tribunalskij wywiedzienia inquisiciej zaszli byli, po którego ześciu teraźniejszy wyszpomieniony jego mść ociec metropolita sprawę tę odzywając, wprzod jego mści pana Hłebowicza, przeszłego tychże dobr wyszpomienionych rożnowskich possesora, a potym ociec ihumen teraźniejszy wydubicki jego mści pana sędziego ziemskiego kijowskiego teraźniejszego, tychże dobr possesora do gotowego dekretu trybunalskiego przypozwali byli, jako o tym ten wszystek proces szyrzej w sobie obmawia; a iż oboja strona nie wdawając się w dalsze terminy prawne przyjacielskim sposobem między sobą pogodzili się i te grunty kopcami osypali takim sposobem, iż jego mść pan sędzia wziowszy początek duktu od trzech kopców przez ich mościów panów kommisarzów ex decreto commitiali nobis pro tunc personaliter comparentibus et qualitatem agnoscentibus pierwszego łetkowskiego od dobr jego królewskiej mści do Ostrza przynależących, a drugiego rożnowskiego od dobr dziedzicznych jego mści pana sędziego, a trzeciego swynojedzkiego od dobr monastyra Widubickiego z borkiem wszystkim, do Swinojedów należącym, aż do rzeczki Jazwinky kopców w liczbie jedynaście, wyjąwszy no rozny z tegoż pomierkowania ograniczając te dobra usypać pozwołił; a przeciwko ostatnemu kopcowi u tej rzeczki usipanemu w gruncie rożnowskim kopiec w drugą stronę tejże rzeczki usypano, a dałej rozgraniczając też dobra poszli rzeczką Jazwinką jako naturali limite puszczając w łewo grunt rożnowski, a w prawo borek swinojedzki aż do kopcyków, które polem do Desny idą, gdzie też dwa kopcy usypano z obu stron rzeczki, jeden do borku na gruncie Swinojedów, a drugi nad rzeczką Jazwinką przy borku, dzielącym grunt rożnowski z gruntem Swinojedów, idąc kopcami do rzeki Desny, usypali kopców w liczbie pięć, która idzie granica w poz (?) i niz rzeki Desny póki trwa contiguitas gruntów swinojedzkich, dobr monastyra Wydubickiego, a dobr Rożnów jego mści pana sędziego z siwbą ozymą na

tym gruncie bźdącą i z ostrowem za Desną, na którym był dworek zeszłego pana Rożnowskiego jego mści ojcu ihumenowi i kapitułe w possesią realną za wykonaniem przysięgi trzech poddanych manastyra Wydubickiego, super proprietatem tego ostrowa uti in reptoplexa oddał, z którego oddania i satisfactiej quo libet meliori modo z ukontentowania cerkwie Bożej, także ze wszystkiego processu tym teraźniejszym zapisem jego mści pana sędziego i potomków jego mści jego mść ociec ihumen wydubicki z kapituła swą quituje i ten proces na jakimkołwiek stopniu zawisły kassuje i umorza wiecznyni czasy; a iż po zadraniu przez antecessorów jego mści pana sędziego wyszpomienionych gruntów i poddania ze wsi Swinojedów dobr manastyra Wydubickiego do majętności, nazwanej Rożnow, odeszli byli, o co i proces prawny nastąpił był, a że także za wynałazkiem przyjacielskim dobrowolnie jego mść pan sędzia tych pomienionych poddanych z żonami, z dziecmi i ze wszystkim dobytkiem onych jego mści ojcu ihumenowi ex tunc wydał, tedy z oddania tych poddanych, także z punktu compromis się względem wyszpomienionego gruntu między jego mścią ojcem metropolitą a jego mścią panem sędzią stałego i spisanego prawa quietatione, od samego jego mści ojca metropolita i teraźniejszym zapisem quituje, a żeby wyszpomienionę kondycię wiecznie oboja strona ni w czym nie naruszała i owszem firmiter trzymała i jedna drugiej za kopce posypane nie przechodziła, ale owszem wiecznie to postanowienie oboja strona trzymała, waruje to sobie i tym zapisem obliguje się cum succesoribus suis zyscić i strzymać czasy wiecznymi i pod zakładem czterech tysiący złotych polskich i pod szkodami na gołe rzeczenie słowa, krom żadnego dowodu położonemi, o który zakład i szkody w najmniejszym sprzeciwieniu się i niedosyc czynieniu temu zapisowi strona dosyc czyniąca strony niedosyc czyniącej pozwem by na krótszym pozwawszy forum generalne, w kożdym sądzie grodzkim, ziemskim i głównym trybunalskim lubelskim i inszym wszelakim naznaczają: gdzie stanąwszy na każdym terminie krom wszlakich zwłok, excepcij, dillacyj, appellacyj, protestacyj i ich proseqwencyj tiłekrot, iłekrot by tego potrzeba ukazowała zawycie i skutecznie od sądu nie odchodząc, usprawiedliwić się mają i będą powinni na co dla łepszej wiary i pewności dali ich mść między siebie ten zapis z pieczęcmy i z podpisami rąk swoich własnych, także z pieczęczmy i z podpisamy rąk ich ich mściów panów przyjaciół naszych, którzy za ustną a oczewistą proźbą naszą pieczęci swoje przyłożyć i ręcę swoje podpisać raczyli, niżej na podpisach rąk mianowani.

Działo się we wsi Rożnach mścia kwietnia dwudziestego siódmego dnia roku tysiąc sześćset cztedziestego piątego.

У того запису печатей три на красном оплатку притисннных, а подпись рук тими слови: Stefan Aksak, sędzia ziemski kjowski, starosta ostrski.

Andrzej Gowarzowski, komisarz ziemski kijowski, prodzony ustnie pieczętarz.

Proszony ustnie pieczętarz Fedor Zuriński własną ręką podpisał.

Krzysztof Szaniawski, proszony pieczętarz.

3. Roku tysiąc sześćset czterdziestego szóstego miesiąca kwietnia trzynastego dnia. Ja, niżej na podpisie wyrażony, wiadomo czynie tym scriptem

moim komu o tym wiedzieć teraz i w potomne czasy należy, iż za prożbą poddanych moich rożnowskich, co oni między sobą z inszych moich siol poddanemi, w gruntach dobr moich in pacem mieli rozdzieł im uczyniłem, do tej wsi mojej Rożnów należące dobra ograniczyłem i takową granicą opisałem, mianowicie poczowszy od rzeki Desny od Spaskiego jeziora, Spaskim jeziorem i potoczkiem na rubież, rubieżem na Hłebowiec las, z Lebowca lasa przez środek błota na doline, która mianuje się Carew Stawek, Stawkiem u wierch z Wierszynnego jaru, przez dąbrowe niemało jadąc w Zadkowe pole, połem na dziegciarni na drożkę, która prowadzi ku Bogdanowce ubi sunt dwie jeziorka, między jeziorkami toż drożką Bohdanówką minując Stadnicę, którę sinistra w dobrach rożnowskich stoją, ku zakrytemu gośćińcu z Kijowa

ku nowemu miastu Kozielcu borami i lasami łeżącemi, z którym gośćińcem złącza się pomieniona drożka Bogdanowska tym gośćińcem sinistra vero nawracając popojachawszy niemało znowu na drożkę, która od tego gośćińca odłączywszy się, prowadzi ku Bogdanówce, tą drożką do uroczszcza Roskoszowki, w której jezioro. A ta Roskoszowka w dobrach rożnowskich. Od Roskoszowki jachać prosto do kopców blizko drugiego gośćińca kijowskiego sypanych, które kopcy dzielą starostwo królewskie Ostrzyckie z starostwem Hohołewskim i zaraz nad gośćińcem kijowskim narozny wielki kopiec, od wielkiego kopca borem prostując na częste przez bor kopcy, których do Drzyżowego i wiercha błota in numero decem, Drzyzewym błotem wniz Drzyżowego ku Łańskiemu błotu na boreczek między błotem Drzyżewym i Łańskim kopcami prostując, częstemy na Okrągłe błoto i drogą na kopiec poblizu Łańskiego błota, których kopców od Drzyżowego do Łańskiego in numero sex, przez Łańskę błoto na dwa kopcy, które kraj Zadkowej niwy od tych kopców sinistra vero prostując nad błotem Łańskim na Pieronikow kurhan, od Pieronikowego kurhana Ubedzią na Tarczynowe niwe, odtąd na Ładzie u Chwelice błoto, nad którym błotem jedem kopiec, a za błotem na polu kopiec, od tego kopca na starego z rubieżami dęba, a od dęba, który na mieży stoi i od tego kopca prostując na Krasnę łąką i u Desnę, Desną prosto wniz ku Spaskiemu jezioru, któremu przez tą oznaczonemi gruntami wkrąg, mną ograniczonemi, poddani moi rożnowskie pacifice obładać i onych używać mieją wiecznemi czasy, w drugie moich że wsiej ograniczone dobra nie wpirac się pod zaruką jeżeli kto z inszych moich sieł w ich wyszpomienione vel oni w drugie dobra mieli wtrącać się, to mnie dzierżawcą dwieśćie kop litewskich[…]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 13. – Арк. 2 зв. – 4.)

№ 21
1646, жовтня 9 (вересня 29). – *Л*існики. – *Л*ист шляхтича *Данила Голуба до Старушича, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.*

«Велебный в Бзі, а мні велце мсць отче игумене выдубицкий.

Прошу вперед о пребачение, же так мушу писати, не рачил ваш мосць, мой мсці пан, ані мисли моей, ані листу моего добре витлума-

чить собі, щом писал в надію звиклих, а приятелских жартов, на тих никогда и на мисл не приходило о роскопаню греблі, ані прийде. Дай Боже, абы церков святая міла свой пожиток, тилком то наменовал жартом, же на Кодаку будет гребля, ежели ваша мсць будеш кривдити нероскопанием. Бо чрез роскопане не была бы на Кодаку хиба на березі, але через велику воду так то я в. мсць, моему мсцы пану, тлумачу, был оногда у мене намістник в. мсці, але нічого, ані чого не змінковал, же сіно берет в способ той десятини, але власне упоминался ораз десятини бо рекл: «Ми то, бодай здорови, брали я сам так мислил и хлопом тим повиділем, же вам инше хлопи нагородят». И тераз боронити не буду, щобы надто переходило, пораховавши добре, яком и на той час намістникові в. мсці, моего мосці пана, мовил: а гной (?) яко давнійших господаре, бом в Літках старши, же гной (?), а мокриї еще, до гребель барзо добрий есть, которий ми найболше заживаем, той воду затримует лучше од піску. Яким сердцем писалем до велебности в. мці, моего мсці пана, нех Сам Пан Бг висвідчит, же не злим, але в. мсць, моего мсці пан, до мене грозне и гніваючися пише. Я вдячне принявши, ежелим чим образил велебность в. мсці, моего мсці пана, о пробачене велце а уніжене прошу. Відаю я яко в. мці маю шанувати, а в. мсць рач быти по старому на мене ласкав и святого Михаила за мене изволь просити. А я яко давно и до конца житя моего естем зичливим приятелем и слугою в. мсці. Затим себе оддаю звиклой ласце и млтвам велебности вашей, моего велце мсцівого пана приятеля.

В Лісниках дня 29 сентевр. року Бжия 1646.

Велебности вшей, моего мсцівого пана, зичливий приятель и слуга Даниїл Голуб.

Под тою же копию подписано тако:

До сей копиї руку приложил, а подлинник до себе взял Лаврентий Горка, игумен Стомихайловский выдубицкий киевский.

С полинним чел и справил подячей Василей Налетов.

В сей копиї по освідетелствованию чищеня и приправок не явилось Яков Білозерской.

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6652. – Копія 1646 р. – Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місце печати»)

№ 22
1650, лютого 24 (14). – Київ. – Орендний договір київського міщанина Андрія Скорупи з Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Я, Андрей Федорович Скорупа, мещанин киевский, відомо чиню, иж заарендовалем перевоз монастыра Выдубицкого власный на Либеди с двома поромами, у его милости господина отца Игнатия Оксеновича Старушича, игумена выдубицкого, и все еже о Христі братиї тамошнее, до того корчму на Лыбеди, шинк горелчаный и пивный, кром меду. На

Звіринцу также и в Осокорках шинк до тое ж аренды озеро Синятин в Осокорках из сіножатью, вынявши на монастырскую потребу с тое ж сіножати, иж вольно будет отцом укосити сіна стогов десять, за певную сумму за золотых четырнадцят сот на рок кождый аж до трох літ по собі идучих, почавши в року нынешнем тысеча шестисот пятдесятом, аж до року, даст Бог, пришлого тысеча шестисот пятдесят третего тая аренда кончится мает. Которую сумму я его милости отцу игумену выдубицкому на раты маю ему давати, на першую рату, то есть февраля четвертого дня в року теперешнем повинен дати четыриста золотых, другую рату повинен дати на святого Георгия золотых триста и трыдцать о Успенії Пресвятое Богородицы. А четвертую рату золотых трыста и сорок на Филиповы запусты. И таким порадком през вси тры літа на раты тую сумму повиненем господину отцу игуменови выдубицкому отдавати ничым не закладаючисе, а ни се вымовляючи на тых предречоных терминах. А то под утраченьем тое аренды, если бы якое раты не мілем сполна господину отцу игуменови выдубицкому и всей еже о Христі братиї отдавати. Докладаем и то, иж жадное дефолгалцыи вытегати не маю през три літа с тоее суммы от их милостей отцов монастыра Выдубицкого, як зыск, так и страта при мні мает зоставати, при той же аренді на каждый рок по дві тысечи кварт горілки повиненем брати за готовые гроши з винницы монастырской од его милости отца игумена, кром арендовое, суммы ціною таковою о которую з собою згодилисьмося водлуг дорогости збора альбо таншости, перевозити теж з монастыра тамошнего так братию, яко челядь и быдло на тот бок и с тамтого боку дармо повинен буду, мост на там том боку у Телбина своим коштом я направовати маю. А кгды по трех літах доходити мает аренда, повиненем поромы и мост вцале их милостем отдати. И на том дал тот лист мой для твердости и віры его милости господину отцу игумену выдубицкому и всей еже о Христі братиї того ж монастыра Выдубицкого под печатю и с подписом руки моее власное, так же под печатьми и подписами рук панов приятелей моих, от мене упрошоных.

Писан у Киеві, року тысеча шестисот пятдесятого місяца февраля четвертого дня Андрей Федоровича Скорупы рукою власною.

Очевисто прошоный печатарь от пана Андрея Федоровича Скорупы до тое интерцызы на сведецтво подписалем се Григорей Уставникович рукою власною.

Proszony pieczętarz Pawłowicz Bohdan Dubiaha (?) ręką.

Очевисте прошоный печатарь от Андрея Федоровича Скорупы до тое интерцизы на сведецтво подписалсе Иван Сикович рукою власною.

Року 1650 місяца априля 29 дня.

Я, Анастасия Андреевая Скорупиная, по смерти небожчика славное памяти пана Андрея Скорупы, мужа моего позосталая малжонка, тот интерцизный реверсалу его милости господину отцу игумену выдубицкому служачы во всіх его пунктах, клявзулях и артикулах ствержаю и умоцняю с тым только докладом, иж на тые два роки идучие, по чтыри тысечи кварт горілки водлуг дорогости альбо таншости збожа

брати повинна буду. И на тое упросилем панов приятелей моих нижей подписаных абы се именем моим подписали.

Очевисто прошоный печатарь от панее Анастасии Андреевое Шкарупиное до тое интерцызы се яко писать не уміючое подписалем се Григорей Уставникович рукою власною.

Очевисто прошоный от панее Андреевой на сведецтво до тоей интерцызы ее подписалем се Федор Черевчий рукою (власною).

Очевисто прошоный от паней Андреевой Скорупиной до подпису руки.

Климентий Оксенович Старушич, игумен выдуб[ицкий]».

(НБУВ. – Ф. ІІ. – № 100. Копія XIX – XX ст.)

№ 23
1652 р. – Орендний договір Свято-Михайлівського Видубицького монастиря з киянами С. І. Толстовичем і А. А. «Скорупиною» (Скорупою).

«Реверсал орендовий от Семена Ивановыча Толстовыча, цехмистра кравецкого киевского и от Анастасиї Андреевой Шкорупиной, же отц Климентий Оксеновыч Старушич, игумен выдуб[ицкий] арендовал им перевоз Либедский з двома поромамы и корчму на Либеди, а на Зверынцу и в Осокорках шинк и озеро Синятынь в Осокорках и сіножать в року 1652. Тут же споминается футор за Либедю и мост у Тельбына выдубыцкие.

Я, Семен Ивановыч Толстовыч, цехмистр кравецкий и мещанын киевский, и я, Анастасия Андреевая Шкорупыная, мещанка кыевская, яко товариши неразділние едина особа за другую записуючысь, едну особу за дві албо дві почитаючы за едну, відомо чынимо, иж есмо заарендовалы перевоз монастира Выдубыцкого власниї на Либеды з двома поромамы у велебнаго в Бзі гпдна отца Клыментия Оксеновыча Старушича, игумена выдубыцкого, и всей еже о Христі братиї тамошней, до того корчму на Либеди, шинк горілчаний, пивний и медовый на Звыринцу, также и в Осокорках шинк. А при той аренді озеро Синятын в Осокорках из сіножатю, винявши на монастирскую потребу, с тоеи ж сіножаты волний укос отцем сіна стогов десять, за певную сумму за золотых шестьнадцят сот монеты полской на рок тепер идучий 1652, починаючы тую аренду от свята Стрітения нашого руского в року теперишнем, а подчасы в року, даст Бг, пришлом 1653 о том же святі, которую сумму мы яко сповное товариство, гпдну отцу игумену выдубицкому маемо и повины даваты грошмы добрыми, в панстві нашем в сем року, идучыми и важними, на чтири раты, на першой раті, то есть февраля дня 3, повыннысмо даты чотириста зол., а другую рату маем дати на стого Георгия, также зол. чотириста, третую рату зол. чотириста о Успениї Пресвятой Бци, четвертую зас и остатнюю

рату, также зол. чотириста, на Филыпови запусты. Которую сумму на раты розділенную по половыци, то есть по двісті зол. пол. на кождую рату ми повынны будемо грошмы добримы гпдну отцу игумену выдубыцкому цале и зупелне отдаваты ничым не закладаючись, аныс вымавляючи, на тих предречоных терминах, а то под утраченем тоей аренды, если бысми якой раты не міли сполна мы обое, албо едын з нас грошмы добримы гпдну отцу игумену выдубыцкому и всеї еже о Хрсті братии отдаты. А же нам гпдн отц игумен выдубыцкий, на крунте власном мнстра Выдубыцкого на тамтом боку Дніпра, приобецал своїм коштом корчму поставыти и в ней вшелякий шинк, а меновыте медовий, держати, яко теж и в либедской корчмы, позволил нам медовий напой давати. Теди мы од меду воск, увесь до церкве Бжой повынни будем давати, позваляем теж и на тое ж и жадной дефалкаци с тоей суммы вышменованной през тот р(о)к от гпдна отца игумена и всей еже о Хрті братиї вытягати не маемо и оной зрікаемо, а як зиск, так и утрата за наступлением якойколвек, уховай Бже, навалности на себе доброволне беремо, также никого иншого в сей интерцизі неименованого за товариша до тоей аренди без відомости гпдна отца игумена выдубыцкого приймовати не маемо под утраченем аренди. При той же аренді на рок сей мы обое по дві тысячи кварт горілкы повынисмо браты за готовие гроши з выннци монастирской от гпдна отца игумена кром арендовой суммы, ціною такою, о которую з собою зголосымо ведлуг дорогосты албо таншосты збожа, которой всей горілкы на рок мает быти чтири тысячы. Превозити теж з монастира тамошнего так братию, на послушание высланую, яко и челядь монастирскую и футорную, и бидло на тот бок и з тамтого боку, дармо повыни будемо мост на тамтом боку у Тельбына своїм коштом сполным мы направоваты повыни будемо, а гди пред роком будет експироваты тая аренда мы обое, яко сполное товариство повыни будем своїм коштом власним обидва пороми монастирские пристойне понаправляти и направление вцале их милостям отдати и на тое далисмо тот лист наш для твердосты».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV – № 3701)

№ 24
1653, жовтня 20(10). – Київ. – Наказ наказного київського полковника Василя Дворецького.

«Василий Дворецкий, полковник наказний Войска Запорозкого киевский.

Пане Прокопе Шевелю!

Приежджал до нас велебний отец намісник видубицкий, где показав нам писмо старое и аренди: одну, що сам арендовалес с Павлом Подоприсвітом, а другая Овдія Ласченка на выш помененние озера. Теди приказуемо вам именем его милости пана гетмана, добродія нашого,

жебысте дали покой у тых озерах, поневаж церковное есть. А тие, которие не належать лесницкие, тягните. За тим вас Господу Богу полецам.

С Киева 10 октовр[ия] 1653.

Вам во всем жичлив[ий] выш речоний, рукою.

Нижче написано: До сего списка руку прложил, а подлинную кріпость до себе взял Лаврентий Зорка (*описка, треба читати «Горка». – Ю. М., І. Т.)*, игумен святомихайловский видубицкий киевский.

Исправил поддячей Василей Налетов».

(Опубліковано: Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 79. – С. 147)

№ 25
1654, червня 4 (травня 25). – Чигирин. – Наказ гетьмана Богдана Хмельницького.

«Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его царского величества Запорожским.

Пане полковнику киевский! Дойшла до нас скаръга од велебного в Бозі господина отца Кліментия Старушича, игумена монастира Видубыцкого на атамана лесницкого и ходосовъского и всіх обывателей тамошных, же там в Калыновъщизне, Калном Лугу, Гнилецъчизне и в озері Глушцу от давных часов до монастира Видубыцкого належачих своволенством взбуджены, никого не обавляючи, великие шкоды чинят и оные чинячи, церкві Божой кгвалт частым ловленем рыб внівеч оборочают. Пилно теды в[ашей] милости жадаем и суворо напоминаем, абысте того пилне постерігали и ничим не уводячис, своеволников тых сурово без фолги карали, якобы найменшая кривда и перешкода так в маетъностях, яко и в озерах, до монастира Видубыцького належачих не діялася, иначей не чинячи, так якобы до нас болш о том скаръга не доходила. Бо відай певне, ежели бис таковым своволником фолкговал, сам з ними посполу караня нашого не уйдеш.

В Чигирині мая 25 року 1654.

Богдан Хмелницкий, рука власна».

(Опубліковано: Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 79. – С. 147)

№ 26
1654, серпня 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царя Олексія.

«Бжиею мастию (*далі йде повний царський титул. – Ю. М., І. Т.*) бил челом нам, великому гдру, нашому црскому величеству, он, игумен Климентий з братиею, чтоб нам, великому гдру, нашому црскому величеству, пожаловати его, Климента, прежные привилия, строения, которые от великих князей руских и королей полских имеют, велети подтвердити нашими црскому величеству жалованными грамотами. И

мы, великий гдрь црь и великий князь Алексей Михайлович, всея Великия и Малыя Россиї самодержец, пожаловали его, игумена Климентия з братиею, велели на их маетности, которые им даны от великих князей руских и от королей полских по привилеям и нне он, Климентий з братиею, теми маетностями владеют дати сю нашю црского величества жалованную грамоту, что им игумену Климентию з братиею по нашой црской млсти теми маетностями владеть и доходы всякие, которые с тех маетностей збирывани и нне збирают имати по-прежнему.

Дана ся наша црского величества жалованная грамота в походе нашем црского величества стану под Смолен[ском] лета от создания миру 7162 мсца августа 11 дня.

Блжиею млстию великий гдр црь и великий князь Алексей Михайлович, всея Великия, и Малыя Россиї самодержец».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6591. – Копія 1769 р. завірена печаткою з червоного сургуча. Вгорі написано: «Копия с копиї». Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «Всеросийского царя месце печаты» і дописано: «Под тою ж копию подписано тако: подлинную великого гсдря грамоту к себе взял и к сей копиї руку приложил Лаврентий Горка, игумен Сто-Михайловский Выдубицкий киевский». Записи: «С подлинною чел и справил Василий Налетов», «В сей копиї по освидетельствованиї чищенья и приправок явилось и чищенья и приправки описывал архивариус Яков Білозерской»)

№ 27
1660, грудня 21 (11). – Москва. – Жалувана грамота царя Олексія.

«Бжиею млстию (*далі йде повний царський титул. – Ю. М., І. Т.*) пожаловали есмя архангелского Видубицкого мнстира игумена Климентия Старушича з братиею, что в ннешнем во 168 году били челом нам, великому гсдрю, они, игумен з братиею, чтоб нам, великому гсдрю, пожаловать их, велено им на прокормление и на мнстирское строение дать две деревни, Рожни да Олетковичи, а те де деревны смежны к их монастирскому селу Свиноедову, а напред сего теми деревнями владел изменник наш Выговской и на те деревни дать им нашу великого гсдря жаловалную грамоту. И мы, великий гдр цр и великий княз Алексей Михайлович, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержец, архангелского Выдубицкого мнстира игумена Климентия з братиею пожаловали теми деревнями Рожнов да Олетковичами со всеми доходи, буде они нне впусте и нихто ими не владеет, и челобитя, и спору впредь от козаков не будет, владеть им велели и по нашой гсдской млсти архангелского Выдубицкого мнстира игумену Климентию з братиею, и кто по нем в том мнстре иние игумен и братия впредь будут, теми деревнями владеть и доходи всякие збирать по прежнему, как имано напред сего.

Дана ся наша црского величества жаловалная грамота в нашем црствующем граде Москве лета от создания мира 7168 мсца декабра 11 дня.

Бжиею млстию великий гсдр цр и великий княз Алексей Михайлович, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержец».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6592. – Копія 1769 р. завірена печаткою з червоного сургуча. Вгорі написано:»Копия с копиї». Внизу документа намальоване коло, всередині якого написано: «месце печаты царской» і дописано: «Под тою ж копию подписано тако: подлинную великого гсдря грамоту к себе взял и к сей копиї руку приложил Лаврентий Горка, игумен Сто-Михайловский Выдубицкий киевский». Записи: «С подлинною чел и справил Василий Налетов», «В сей копиї по освидетельствованиї чищенья и приправок явилось и чищенья и приправки описывал архивариус Яков Білозерской»)

№ 28
1655, квітня 14 (4). – Універсал Григорія Кобилецького, ніжинського наказного полковника.

«Всім вобец и кожному зособна, кому о сем відати надлежало, до відомости доносим, иж за согласием од нас, пана Ивана Натоки, товариша нашого в справах их козацких (?) до Кобижчі, кеди громада тамошняя дня первого априля и року теперешнего тисяча шестьсот пятдесят пятого зобралисе при иных громадских росправах Сидор Сенюченко стурбованна (?) зошли (?) в громаду, вступивши почему менованим бить мелником, но повідил (?) в громаде, жем на грунте кобижчанском займище де(…)* гребли, на котором млині станути с под…. ком скарбу войскового станути (?) мает угледіл. Теди помененний Иван Натока, товариш наш висланий, питал громаде, ежели тое займище не есть на перешкоде млинам и сіножатем кобижчанским. Теди всі одностайне казали козаки, мещане и мелники в громаде будучи, охотне то у себе признали. Ми таковому человікові и ремесникові и раднему Сидорови самому не(…)*, потомкам их ни в чом перешкоди от громади и млином побудованном не есть и не будет, але того желаемо и зычимо, жебы подвишался скорее б… и войсковий. Зачим того ж зичачи я, полковник ніжинский, абы се скарбу войскового приумножали, як наиболшей, помененному Сидорові, мелникові, на збудоване того млина на том займищу нижей речки (?) Браницы на реке Кобижчі именем его милости пана гетмана сиверского сее писмо мое даю, абы он, Сидор, за помочю Божею тот замисл свой будованем млина, яко найпрудшей часу скутком показать могл, обецяючи по указу его милости пана гетмана нашего сіверского во всем спокойное того млина уживане міл. Которого уживаючи, оним диспонуючи як хотячи, оним оборочати могл. Дефелкациї за кошът ви(…)* збудованя оного млина, кгді уже в своей станет перфекциї на тот час удатися до его милости пана гетмана сиверского, которим яко инъшим за таковие, котри (?) будоване нових млинов ласку свою панскую показует, таковии ж поменени Сидор, а поменена громада кобижчанская и мелники уже напотом ніяким способом о збудованне того млина чинити, а ни от кого зганяти не мают и не будет мощи, але абі сами помощъними бить мают до будованя того млина. И на то далем для ліпшой віри ему, Сидору мелникові, сей мой лист.

Писан в Ніжині апреля 4 1655 року.

Григорий Кобилецкий, полковник наказний ніжинский.

Ствержаем писанем нашим всі належнии (?) и виш реченно греблі и ести би хто важился мимо волю нашу и къгрунт нами утрачати, кладемо до войсковой шкатули заруки талярей 10 зол.*, а на сотника кобижского талярей десять.

Григорий Карпович, полковник Войска их царского пресвітлого величества Запорожского киевского.

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 129. – Копія XIX ст. Внизу документа написано: (Р. о. доч. бобровский, т. 1, док. м. Бобровицы)

№ 29
1655, серпня 11 (1). – Договір про оренду перевозу через р. Либідь між Свято-Михайлівським Видубицьким монастирем і київським міщанином Семеном Товстовичем.

«Клемент Старушич, игумен монастиря стаго архистратига Михаїла Выдубицкого.

Відомо чиню сим скриптом моїм, кому бы о том відати належало, ижем заарендовал перевоз на Либеді власный монастыря выдубицкого с поромами двома и с карчмою Либедскою славетному пану Семену Толстовичу, райци и мещанину киевскому, за певную сумму золотых полских пятьсот. Которая аренда в року тепер йдучому 1655 в мсцу августі дня першого почалася, а кончитися мает в мсцу декаврії, в день шостий на стаго Николу нашого руского, которые гроши на дві раты розділеные, повинен нам будет пан Семен до мнстра отдавати. Першую, золотых двісті, при початку тоей аренды, другую зась также золотых двісті при експированью перед стым Николою днем повинен будет сповна отдавати, а я жадной перешкоды в уживанью перевозу нашего Либедского помененному пану Семену Товстовичу з братиею моею не мею чинити и не повинен буду, ажбы тую аренду пан Семен спокойне выдержал, а по спокойном выдержаню повинен будет пан Семен пороми наши власные мнстрские тут же под монастирем поставит и на тое дал есми тот лист наш; для болшей твердости руку свою власную подписалем и печать капитулную притиснулем.

Писан в монастыру с. Михаїла выдубицкого року 1655 августа [1].

Клемент Старушич, игумен выдубицкий Виктор Загоровский, намістник выдубицкий».

(*ЦДІАУК. – Ф. 130. – Оп. 1. – № 5. – Копія середини XVIII ст. Внизу документа між підписами Старушича і Заго(ро)вського копіїстом намальоване коло, в середині якого написано «місце печати». На звороті іншою рукою того ж часу написано: «Киево-выдубицкого свят[ого] Михаїла монастиря намісник Иоанникий с подлинного сводил». Опубліковано: Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. – Т. 4. – № 9***)**

---

* Після слів: «10 зол.» стоїть знак питання, поставлений копіїстом.

№ 30
1658, квітня 24 (14). – Чигирин. – Універсал гетьмана Івана Виговського.

«Иоанн Виговский, гетман з Войском его царского величества Запорозским.

Ознаймуем сым писанъем нашим старшині и черні Войска его царского величества Запорозского вшелякого стану и кондиции людем, и кому одно колвек сее наше показано будет писанъе, иж маючи мы особливий взгляд на отцов монастыра Видубицкой святого архистратига Михаила, позволилисмо оним Глушец озеро зо всіма до того озера принадлежностями так, яко и перед тим заживали, в спокойное держане и уживанье, на що и права давние мают, за чим, пилно навпомнивши, приказуем, абы жаден з козаков, так з старшини, яко и черни найменшое кривди помененым отцом монастыра Видубицкого в держанью и вживанью того озера чинит не важился, бо хто бы колвек міл там що над заказ наш починити, таковий за найменшою скаргою срогого войскового от нас не уйдет караня.

Дан в Чигирині дня 14 априля 1658 року.

Иоан Выговский.

Помітка: Под тою ж копиею подписано тако:

До сего списка руку приложил, а подлинній універсал до себя взял Лаврентий Зорка (*описка, треба читати: «Горка». – Ю. М., І. Т.)*, игумен свято-Михайловский выдубицкий.

С подлинным чел и справил подячей Василей Налетов».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6658. – Копія; Ф. Х. – № 7653. – Арк. 3 зв. – 4. – Копія; ЦДІАУК. – Ф. 59. – Оп. 1. – № 6361. – Арк. 20 зв. Опубліковано: Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). – К. – Львів, 2004. - № 32. – С. 72)

№ 31
1659 (?), травня 13 (3). – Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького.

«Юрий Хмелницкий, гетман з Войском его царского величества Запорозским.

Ознаймуем сим писанем нашим паном полковником, асавулом, сотником, атаманом и всему старшому и меншому Войска его царского величества Запорозского товариству, также его царского пресвітлого величества началним и под началом зостаючим, и всякого стану людем, и комуколвек показано будет, иж яко небожчик пан родич наш славной памяти хотіл міти, абы святой обители Видубицкой для щоденного помножения хвали Божой и молитствия в Калиновищизні, Калном лугу, Гнилецчизне и в озери Глушцу, яко здавна належачого святой киевской обители Видубецкой, жодных перешкод в риб своеволне не было ловлено. Теди и ми, тие ж всі урочища ствердивши а привернувши, якобы

без укривдженя святая обитель заживала Выдубецкая киевская, найменшого пилно всей старшині и черни Войска его царского величества Запорозского жадаем и приказуем, назначивши на кожного противного волі нашой сему писаню срогое без фолги каране.

Дан в Чигирині мая 3 року 1659.

Юрий Хмелницкий рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6658. – Арк. 234 – 234 зв. – Копія; Ф. Х. – № 7653. – Арк. 2 зв. – Копія з датою: 3. 05. 1660 р. Опубліковано: Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). – К. – Львів, 2004. – № 72. – С. 130)

№ 32
1670, квітня 4 (березня 25). – Батурин. – Універсал гетьмана Демяна Многогрішого.

«Демян Игнатович, гетман Войска его царского пресвітлого величест[ва] Запорожским.

Ознаймуем сым писанъем нашим всей старшині и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, особливе атаманови літковскому, и кождому, кому того будет відати потреба, иж мы, заховуючи місто Літковичи при монастиру Выдубецкому киевском, от побожных ктиторов надатое, пилно міти хочем и сурово приказуем, абы так вся старшина [и] чернь Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, в том держаню велебному в Богу господину отцу игуменови з братиею монастиря оного кривд чинити, яко теж особливе атаман літковский з товариством в тамошней землі пахарной, в отчинах бортных, в озерах, сіножатях, и во всіх кгрунтах, огородах пустовских, при том місті Літковычах знайдуючихся, перешкод и найменших утисков задавати не важился. И если бы хто, мимо тот універсал наш, якую важился задати в помененном місті монастырском найменую кривду, тогди кожний, шкоду так чинячий, за поднесенем скарги, сурово каран будет, а не иначей.

Дан в Батурині марта місяца 25 року 1670.

Демян Игнатович, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорожского».

(Опубліковано: Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). – К. – Львів, 2004. – № 367. – С. 530)

№ 33
1670, грудня 29 (19). – Чигирин. – Універсал гетьмана Петра Дорошенка.

«Петро Дорошенко, гетман з Войском Запорозским.

Ознаймуем сым писанем нашим всей старшині и черні Войска Запорозского и кождому, кому о том відати належит, иж стосуючися до універсалов антецессоров наших, гетманов запорозких, кгрунта Кали-

новищизну, Калний Луг, Гнилецщизну и озеро Глушец зо всыми, при них найдуючимися угодиями, яко здавна до монастира святого архистратига Михаїла Выдубецкого киевского слушним правом належние, при превел. господину отцу Феодосие Углицкому, игумену выдубицкому, и при всей его братиї цале заховуем. А жебы в тих кгрунтах превелебному отцу игумену и всией братиї монастыра Выдубицкого не было найменшое перешкоды и найменшого ни од кого утиснения, яко сим універсалом нашим пилно варуем так, кгди бы он, отцове законники выдубецкие, игумен и вся братия в тих кгрунтах своих вишей речоных озненмованых и повіданых полях, кошенеем сіножатей, рубанеем пущы, ловленеем озер и иншим яковим способом найменшую от кого узнали кривду, вложитися за их кривду повагою нашою и кождого зе подручных наших карати срого декларуем, респектуючи теж на знищенее того же святого містца монастыря Выдубицкого конфермуем тамошним отцом игумену и все братии село, абы некгдися бывшое местечко Лесники зо всіма приналежностями, позволяючи им, отцом, и людей там збырати и осажовати и всякие оттоль отбирати повинности и пожитки. Зачим срого приказуем, абы жаден з старшины и черни войсковое им, отцом законником выдубицкым, так в владіниях Лесники, яко и в отбиранъе з ных всяких пожитков, найменшой не чинил перешкоды; людем зась, в Лесниках будучим и быти хотячим, пригрожаем, абы всякое отцу игуменови выдубецкому и всей братиї отдавали послушенство.

Дан в Чигирине декаврия 19, 1659.

Петро Дорошенко, гетман, рукою власною».

(Опубліковано: Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). – К. – Львів, 2004. – № 300. – С. 432)

№ 34
1566 – 1688 рр. – Записи документів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря (регест).

«№ 194. Указ князя Константина Острожского к архимандриту печерскому о том же 1566 года мая 15 дня (*вище під № 193 згадується «упоминательный лист князя Ивана Чарторыйского к архимандриту печерскому о нечинении обид Видубицкому монастырю (ветхий) 1565 года июня 13 д.». – Ю. М., І. Т.)*

[…] 136. Лист от архимандрита печерского Елисея Плетенецкого к игумену видубицкому об ошибочной постройке Видубецкого монастыря на земле кирпичного завода 1611 года апреля 11 дня (изорванный) […]

139. Лист Антония Грековича, игумена видубицкого, с позволеним орать поле на гору Бусовиці (?) Гришке Охременковому 1615 года марта 21 дня на ласу(?)[…]

210. Лист Константина, князя Острожского, к князю Воронецкому о том, дабы Андрей Затоцкий (?) в му(…)* Гнилецких обид не делал (ветхий) 1588 г. марта 27 дня.

211. Лист Михаила Рагозы, митрополита киевского, об отдаче Ефиму Олишевичу земли праведницкой, хилимовской ()?) и гнилецкой во владение 1590 г. августа 10 дня […]

270. Универсал гетмана Мазепы подтвердительный на село Лесники с Гнилещиною, Калиновкою и Кальновским Лугом 1688 г. сентября 14 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 194. – № 194. – Арк. 41 – 45. – Копія початку XIX ст.)

№ 35
1690, липня 31(21). – Москва. – Грамота царів Івана V та Петра І Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві.

«Жалование грамоти мы, великие гдры, наше царское величество, потвержаем и укріпляем и быти они иміют своїй сылі и по нашей, царского величества, млсти того киевского Выдубыцкого мнстря игумену Пахомию Подлудному з братиею и кто впредь по нем в том мнстрі иние игумени и братия будут тім вышей менованим селом с приналежностями и что к ним изстары належит, чім владіли они наперед сего по жалуваним грамотам отца нашого, блаженние памяты великого гдря, и по листу подданного нашого Войска Запорожского обох сторон Днепра гетмана Ивана Степановича Мазепи, владіть буде. В чем от какова спору не будет и доходы всякия с тіх вотчин попрежнему в Михайловской монастир имать и всякия пожитки употреблять. А иних киевских монастирей игуменом в ті их вотчини не вступатися и подданним их монастирский налог и обыд и разорения не чинить, а для вящаго утверження нашей царского величества милости и для вічного владіния к тому вышепомянутому монастирю того села с приналежностями и впредь в том монастирі будучим игуменом и братиї сию нашу царского величества мылостивую жалованную грамоту утвердить нашею царского величества печатью повеліли.

Писана сия наша царского величества жалованная грамота в нашем царствующем велицем граде Москві літа отсоздания мира 7198 года мсця июля 21 дня, гсдрствования ншего 9 году.

На обороті той грамоти подписано тако:

Бжею млостю пресветлійшие великие гдри цари и великие князи Иоанн Алексіевич, Петр Алексіевич всея Великия, Малия и Білия Россиї самодержци.

На подлінной грамоті підпис таков:

Великих гсдрей их црского влчвства гдрственного посолского приказу дяк Борис Михайлович

Справил поддячий Кондрат Нікитин»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 14. – Арк 1 – 2. Копія. Під документом намальовано коло всередині якого вписано «Місто печаты государственной»)

№ 36
1691, січня 11 (1690, грудня 31). – Київ. – Грамота київського воєводи князя М. Г. Ромодановського.

«Бжею млстию пресветлейших и державнейших великих гсдрей црей и великих кнзей Иоанна Алексеевича, Петра Алексеевича, всея Великия и Малыя и Белыя Росии самодержцев и многих гдрств и земель восточных и западных и северных отчичей и дедичей и наследников и гдрей и облаадателей их црского величества, ближней боярин и воевода киевский и намесник костромской кнзь Михайла Григоревич Рамодановской.

В ннешнем во 198 году декабря в 30 д. били челом великим гсдрем црем и великим кнзем Иоанну Алексеевичу, Петру Алексеевичу, всея Великия и Малыя и Белыя Росии самодержцем киевского Михайловского Выдубецкого мнстря игумен Пахомей Павлузкий з братиею, а в Киеве ближнему боярину и воеводе киевскому и намеснику костромскому кнзю Михайлу Григоревичю Рамодановскому; в словесном челобите сказали: в маетности их мнстрской в местечку Летковичах чинятса подданым их от проезжих всяких чинов людей налоги и обиды и разорение, подданых их бьют и грабят безвинно и великих чинов разным людем того вышеименованного местечка Леткович подданых мнстрских обид и налоги и разорения не чинить, а будет кто тем летковским подданным учнет чинит обиды и налоги и разорение, тем людем от великих гсдрей инших от црскго быт жестоко (?) наказует.

Дан великих гсдрей инших от црского величества отчине в бгоспасаемом граде Киеве лета 7198 декабря 31 дня»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 712. – Оригінал, завірений печаткою. – На звороті записи іншою рукою «Пана боярина киевского Михаила Рамодановского защищение, жебы переежджие в Летках обид не чинили. 7198 декабря 31» та «1690»)

№ 37
1702, червня 3 (травня 23). – Батурин. – Наказ гетьмана Івана Мазепи ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Варлааму Страховському.

«Превелебный в Богу місце отче игумен монастыра киевского Выдубыцкого, мой велце ласкавый господине отче и приятель.

По преможном его царского пресвітлого величества указу, неповнократ чрез монаршии грамоты выразне до нас писаним, абы нихто з тутейших малороссийских жителей з сей стороны Дніпра, з Богом хранимой его великого государя державы, на тамтую сторону в заграничный край на жите не был пропущан, не раз уже по всіх рейменту нашого полках, а особно по надпобережных дніпровых городах, яко и в самый Киев, сроктии и суровии посылалисмо універсалы, пилно и грозно приказуючи, абы на перевозах и переправах на сегобочних людей, в

прочку за границу утеком идучих, пилная была сторожа и жадного чоловіка на тамтую сторону Дніпра жадними мірами не пропущано, але жебы кожного такого утікача гамовано и назад завертано.

А тепер донеслося нам відати, же в Киеві на перевозах міских и монастирских, на Дніпрі будучих, прочане перевозятся и без жадного удержаня з сей стороны на тамтую сторону Дніпра переездят, и так за границю на жите перебираются, що яко діется протывко преможного монархи нашего указу и протывко захованя ся благопотрібной отчизні нашой народа полности, кгдыж чрез таковый прочаном волный переїзд малороссийского народа умаление чинится и в городах и селах значное жителей показуется оскудение. Так чрез сей лист лист пилно вашу превелебность упоминаем, а тым же монаршим указом з горливостю о цілости и добру посполитом обовязуем, абыс ваша превелебность на перевозах своих монастирских сурово приказал тым, которие их дозірают, жебы сегобочные люди в пров… на тамтую сторону Дніпра уходячи, жадным способом через Дніпр не были пропущаны, але овшем задержуваны и назад поворочуваны. А того пилно нехай постерігают и доглядаются, жебы в мажах и возах под шкурами жон и дітей своих вместо товаров яких, не вывозили, а на перевозах таким способом тыи утікачи утечки своей не утаили, бо так оны людей ошукивати звыкли. Абы теды на перевозах вашой превелебности монастирских прочанах неоплошная была пилност и осторожност, жебы жадними мірами через Дніпр не міли переізду. И повторе вашое превелебности пилно о тое жадаем и упомынаем, кгдыж если бы на которого з дозорцов, на перевозах будучих, міло напотом тое перевестися, жебы кого з прочан на тамтую сторону Дніпра сміл перепустити, теды тое его дерзновенне, указові монаршому и волі нашей гетманской протывное, до горлового ему караня стягатися будет.

При сем молитвам святым вашое превелебности отдаемся.

З Батурина мая 23 року 1702.

Вашой превелебности зычливый приятель Иван Мазепа, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорожского.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы».

(Опубліковано: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа. Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Вып. I. 1687 – 1705. – СПб, 2007. – С. 211 – 212; Універсали Павла Полуботка (1722 – 1723). – К., 2008. – № 366. – С. 527 – 528)

№ 38
1704, лютого 27(16). – Батурин. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи.

«Превелебный в Богу млосці[вый] отче игумен монастыра Выдубицкого киевского, мой велце ласкавый господине, отче и приятель.

На поважную ясне в Богу преосвященного его милости отца архиепископа, митрополита киевского, галицкого и всея Малыя России,

нашого пана пастыра, в интересах монастырских до нас выраженных, инстанцию пишем наш до высоце в Богу превелебного его милосты отца архимадрита киево-печерского лист, абы его милость шафарові мурового діла своему приказал и пригрозыл, чтоб он под монастырем вашое превелебности Выдубицким, на Лыбеди, не пустошил дерева стоячого, и [у] горы также зостаючого не раскопивал, и тем самым того вашое превелебности монастыра не обиждал. Тут же лист до сотника охотницкого, в маетности монастыра вашое превелебности Літковичах станцию міючого, пишем сурово, тое приказуючи ему и грозячи, жебы он над постановленем не сміл и не важился жадных вымыслов чыныти и на корогов найменших не вымагати датков, справуючися подлуг давной же нашой войсковой уставы и контентуючися оною. При яком зас листі и універсал наш оборонный же от переіжджаючих свіцких, духовних и мирских чинов, от людей же обороняючий, без наших подорожных и иншых листов через тое ж містечко Літковичи частокротне простуючих, и многыми вымысламы, [и] збиточными кормами и напоями утеменжаючих тое містечко, до вашей превелебности посилаем. И при том полецаем себе вашое превелебности святым молитвам.

З Батурина февраля 16 року 1704.

Вашой превелебности зычливый приятель Иван Мазепа, гетман Войска [его] царского пресвітлого величества Запорожского.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы».

(Опубліковано: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа. Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Вып. I. 1687 – 1705. – СПб, 2007. – С. 213 – 214; Універсали Павла Полуботка (1722 – 1723). – К., 2008. – № 368. – С. 530)

№ 39
1709, вересня 4 (серпня 24). – Глухів. – Універсал І. Скоропадського

«Копия.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорожских обох сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, а меновите пану полковникови миргородскому, пп. старшині полковой, сотникам, атаманам, войтам, бурмистрам и всім того полку обивателям и кождому кому о том відат надлежит ознаймуем, иж пан Григорий Лісницкий, сотник полковой миргородский, и брат его пан Роман Лісницкий же, знатний товариш войсковий, презентовали нам висоце поважную монаршую пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря нашого его царского величества еще небощику родичеві их, пану Данилу Лісницкому, на містечко Шишак в полку Миргородском зостаючие и всі до его належние добра и угодия

и купленние кгрунта данную грамоту и просили нас, абисмо и своїм по той монаршой грамоті добра оние потвердили універсалом. Ми теди, гетман, прошение их, а иле слушному давши у себе містце, а особливе послідуючи гдарственной его царского пресвітлого величества в грамоті вираженной волі также и памятуючи на вірние в Войску его ж царского пресвітлого величества Запорожском родичем их ронение в рожних окказиях праци и услуги, яковие он, пан Григорий, Иван, Роман Лісницкие отчасти ронили и вперед подлуг сыли своей зносити способни будучи(?) и даби охотне оние зносили, яко тое містечко Шишак з всіми млинами, лісами, гаями, пасіками, пахотними полями, сіножатми, прилучаючи тут же и село Матяшовку, зо всіми до того села прыслушаючими приналежитостями, купленими кгрунтами, всякими угодями им, пп. Лісницким, в зуполное подданское владіние и заживане ствержаем и вручаем так, аби ни пан полковник миргородский, ни старшина тамошная полковая и всі старшие и меншие того полку обиватєлі и постороние люде, особливе пан Грыгорий Зарудний, судья полковий миргородский, не сміл и не важился пререченним пп. Грыгорию и Роману Лісницким в свободном владеніі помянутого містечка Шишак и села Матяшовки и в отбираню з людей тамошних посполитих належитого подданского послушенства и повинносты, а з млинов и всіх обще купним правом набитих и до тих містечка и села належачих кгрунтов и угодий приходячих пожитков и користей, жадним способом кривди, долегливосты и утиску пилно міти хочем, варуем и приказуем, войти зас шишацкий и матяшовский з всіми посполитими людми (опроч козаков, якие при своїх волностях повынни заховани быти), жеби также пп. Лісницким, яко державцам своїм без жадного спреки и вимовки отдавала належитое и одданное послушенство, яковими повагою сего нашого універсала реиментарско упоминаем.

Дан в Глухове августа 24 д. року 1709.

Звишменованний гетман рукою власною.

С подленным сверял подпорутчик (Илья)*Ермолин»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 4397. В кінці документу намальовано коло, в середині якого вписано «місто печати»)

№ 40 – 41
Не раніше 1713, травня 15 (4). – Київ. – Свідоцтво ієромонаха Григорія, митрополичого намісника.

«С копиї копия.

Я, нижей подписанний, извістно творю сим писанием, иж ясне в Бгу преосвященний кир Иоасаф Кроковский, митрополит киевский, галицкий и всея Малия Россиї, упросивши у всечестнаго отца Лаврентия Горки, игумена видубицкого, за відомом всей братиї Видубыцкой обытели місца, на их власних кгрунтах между Козовищем и Либедю ле-

жащаго, веліл нам на том місці цегельню построїти, яко уже и построена. При которой и другая імілася строїты на то кгрунті власном видубицком в року 1713 мсця мая дня 4, на що для лучшаго свыдітелства сие писмо далось монастиреві Видубицкому за печатю меншою сто Софійскою.

В подлинном подпись таков:

Иеромонах Григорий, намісник катедралний сто Софійский митрополитанский киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3737. – Копія. Внизу документу намальоване каоло, всередині якого написано: «місто печати»)

№ 42
1714, червня 20 (9). – Київ. –
Випис з київських ратушних книг.

«Выпис з книг міских права магдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сімъсот чотирнадцатого июня девятого.

Его священійшого црского прсвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним войтом, а Михайлом Малченком, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, ставши персоналне пречестний иеромонах Гавриїл Бородавка и чстний мних Серафіон Журовский, законники обители стого архистратига Хрва Михаїла Видубицкого киевского, именем висоце в Бгу превелебного его млсти гспдина отца Лаврентия Кгорки, игумена, и всей братиї тоеж стой обители, прекладали, что славетние его млсти пн. Роман Тихонович, бурмистр, и пн. Михайло Корніевич, райца старший, привернули в област майстратовую пляц, прозиваемий Предромировский, им отцем чстним от Ивана Тадриенка за долг судом по обліку присуженний и отданий. При яком своем донесеню просили з его млстю пна Романа Тихоновича и пна Михайло Корніевича у суду стой справедливости, на которих отцев скаргу урад веліл дати, позев на писмі, яко знатним особам майстратовим при печати міской, которим наказано стати числа первогонадцат сего июня ку росправі правной. А на термін назначоний когда стали обі особі. Его млст пн. бурмистр и пн. райца ответовали, что мы до пляцу не интересуемъся и не привлащаем в поссесию місту, а будинки потому в поссесию майстратовую привернули, что нбожчик Омелко Прохорович, того дворика гспдар, задолжилъся до майстрату за напиток золотих шестдесят и полтара золотого з тих же будинков, свщеником на похорон и на сорокоуст лекговал золотих пятдесят, также и инним кредиторам остаток, а поневаж по нбжчику на виищене (?) тих долгов жадних набитков не осталося и нихто за тие будинки грошей не откладал, казали оний присягли урадником слушною ценою оценити. Которие оценили да сто вусімдесят золотих и поддуг шацунку урадових особ, видячи тот дворик близ прилеглий місту, за сто и за вусімдесят золотих приняли и з тоей сумми должних майстра-

тових золотих шестъдесят и полтора золотого отвернули, а сто двадцат золотих свщенником на сорокоуст и похорон и инним кредиторам за небжчика заплатили, а почом з того пляцу прежде давано куници, потому и мы на обител стую давати будем, або ежели его млст отц игумен нам гроши ложенние похочет вернути, мы й двора не бороним й доброволне уступим. Чуючи их отвіт, таковиї присланние отцеве видубицкие з тим отозвалися: мы, мовит, сами собою того учинити не можем, толко о том донесем отцу игумену и просили ураду о диляцию часу. Урад по их прошению зложил термин до числа осмогонадцать сего июня, а дня девятогонадцат сего июня, до майстрату пришедши обі стороні сознали, що з собою полюбовне погодилис его млст отц игумен, всі сполна гроши его млсти пну бурмистру и пну райци отдал. Которие они принявши, уступили помененних будинков й уже от сего часу так до тих будинков, яко й до пляцу, пн. бурмистр и п. райца интересоватъся не міют. При яком своем донесеню обополне обі стороні просили ураду, абы сяя их угода про памет была до книг ннешних міских киевских записана и урад, поважаючи обох сторон прошение, казал записати, що ест записано. А для лучшого достовірия и певности славетному его млсти пну бурмистру и его млсти пну райци веліли росписатъся на своей доброволной угоді. Которие подписалися в книгах тими слови. До сего ншего доброволного уступленя будинков, я, Роман Тихонович, бурмистр подписалемся. До сего ншего уступленя будинков я, Михаил Корніевич, райца старший, подписалъся. А з книг сей випис потребуючой стороні висоце Бгу превелебному его млсти гпдину отцу игумену видубицкому и всей братиї тое ж стия обители, при подписі руки самого его млсти пна войта и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня виш писанного.

Меновантъный войт, рукою власною

Корикговал з книгами Николай Ракгуцкий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160 – № 719. – Оригінал, завірений печаткою)

№ 43
1714, жовтня 21 (10). – Київ. – Квіт І. Г. Тадрини.

«Року 1714 місяця октоврия 10.

Я, нижей именованний, чиню відомо сим моїм писаним, иж отобралем за дом проданний в Киеви суму належитую от отца игумена видубицкого и от братии того ж монастира золотих триста и талярий десят, зачим и квитую их моцов во всем, же мні извистилися, на що для ліпшой віри й певности руку свою подписую власною я, Иван Герасимович Тадърина»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 720. – Оригінал. Запис на звороті «1714 года мця октября 10 д.». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 183)

№ 44
1716, лютого 14 (3). – Купча Марії Тумчихи, дана ігумену Свято-Михайлівського монастиря Лаврентію Горці.

«Року Бжого 1716 мсця февруалия 3 дня

Я, Мария Тумчиха, з сином моим Стефаном доброволне продалам до обителі Видубицкой киевской его млсти отцу Лаврентию Кгорці, игумену видубицкому киевскому, третюю часть свою мелницкую с кліткою, на мнстрской греблі стоячую, за сто золотих ровно, а одобравши в цілости всі гроши, даю на себе сюю карту при значних козаках и инших вірогодних людех Опанасу Довгополу, ктитору, Юску Кравцу, Микиті Химиченку и Кузмі Левоненку, же а ні я, а ні мои діти, ані теж хто с кревних моих, як близких, так и далеких, не повинни до тоеи части млина вічними часи утручатися. На том з людми вишмененими сама и з сином моим яко писма не уміетние, крестом стим подписуемся

Мария Пикулиновна Тумчиха +
Стефан Тумченко +
Опанас Довгопол, ктитор +
Юско Кравец +
Микита Химиченко +
Артем Лавріненко +
Кузма Левоненко +»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 525. Оригінал. Запис на звороті: «Купчая от Тумчихи на третюю часть мелницкую в Ярославці на греблі монастырской. 1717 февр. 3». Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів д історії Сіверщини (друга половина XVII – XVII ст.) // СЛ. – 2016. – № 2. – С. 69 – 71; Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 184)

№ 45
1716, вересня 3 (2). – Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Лаврентію Горці.

«В Бгу превелебному мсці отче игумен мнстира Видубицкого киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и блгодітелю.

Листовне од вшой превелебности вираженние обидис (?) од е. м. пна Василия Танского завладінием степу и полюв пахатних ярославских творити начинат ясневелможний его млсть пн. гетман, так з листа до своей панской особи писаного вычитавши, яко и з моего донесеня зрозумівши (хочай вправді и недавно перед сим он, пн. Танский, через виказ его (?) до мене писал, обявляючи будто он, чужих кгрунтов не чепал, тилко тих, якие ему з селом, Озеранами належние до его надани держится), а барзій разсмотрівши з писъм, же степ и поля пахатние од села Ярославки по Чорний курган и по певние дві дороги здавна до того

села Ярославки належат, повелил видати на потверджене оних своих рейментарским універсалом, которим я, справивши до вшой превелебности посилаю, в яком и о подсусідках того ж села Ярославки изображено обширний, указ, то жебы они в подданическом послушаниї найдовалися и всякие тяглости одбували, и жеби також жителем тамошним в государственних и войскових ділах, яко то в вистатченю провианту, в даваню коней в подводи и в уищеню належних од себе на кампанійцов грошей, чинили вспоможене; на протчие зас вашой превелебности требования и в том же листі специфікованние интереса з одвітом моїм для чего оние не обулися (?), не расшираючися, слагаюся на респонс его панской велможности до вшой превелебности посилаючийся, при том бгоугодним вшой превелебности млствий и неотмінно приязни и ласце полецаю мя пребивая

З Глух[ова] септевр[ия] 2 року 1717

Превелебности вшой всего добра зичливий пртел и поволний до услуг его црского пресвітлого влчства Войска Запорожского писар енералний Семен Савич, m[anu] p[ropria]».

Адреса: «Превелебному в Бгу его млсти отцу Лаврентию Кгорці, игуменові мнстира Сто-Михайловского Видубицкого киевского, моему велце мсцівому гспдину отцу и блгодітелеві до отданя».

«Лист его мл. пна писара енералного о степу и полях ярославских по Чорный курган и по дві дороги и о подсусідках козацких сентябр. 2 року 1716» .

(НБУВ. – ІР. – Ф. -160. – № 523. – Оригінал, завірений печаткою)

№ 46
1717, червня 21 (10). – Кобижча. – Лист бобровицького сотника Костянтина Василевича до ігумена Видубицького монастиря Л. Горки.

«Висоце в Бгу превелебный мсці отче игумен видубицкий, мой ласкавий отче и блгодітелю.

Найнижчий уклон мой препославши пречестности вашой, всепокорственно прошу строні сінца, що ласка ваша мні там на своих сіножатях дати укосити, а я за дознанную ласку должен при случаих окказиях пречесности отвдячати и отслуговати, яко и впред ласце вашой и отческому млсердию вручаюся назавше и млтвам стим, яко навсегда во всем зостаю зичливим и слуга поволний Костантин Василиевич, сотник бобровицкий.

З Кобижчи июня 10 1717».

Адреса: «Висоце в Бгу превелебному гспдну отцу н. н. Горці, игумену видубицкому, велце моему ласкавому отцу патрону и добродиеви всепокорственно».

(НБУВ. – ІР. Ф. 160. – № 526. – Оригінал. Записи на звороті: «Пн сотник бобровицкий просит сіна вкосити. С Кобижчи июня 10 рок 1717» та «Пн сотник бобровицкий просит собі сіна укосити»)

№ 47 – 48
1717, листопада ___. – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Копия с копиї.

Иван Скоропадский, гетман з вірним его царского пресвітлого величества Войском Запорожским.

Пану полковнику киевскому, п. п. старшині его полковой, всему старшому и меншому того полку товариству и посполству, и кому бы колвек о том відати належало сим нашим ознаймуем універсалом, иж презентовали нам превелебниї в Бозі отцеве законники монастира Видубицкого киевского, універсал антецессора нашого на власние их мнстрские пущи називаемие Літковские, Рожновские и Лесницкие, в которих многие полку Киевского жителі уежджаючи, пустошат нещадно всякую деревню, особливе Стопечерской обители городничие димерский и рожновский их мнстрских выдубицких подданих там бють и грабять, не допускаючи тими кгрунтами им, законником видубицким, по прежнему спокойне владіти, чого ради просили нашего себі на тое потвержателного універсалу. Мы прето, гетман, прошению их отцев выдубицких давши у себе місце, яко всі выжей наміненние их мнстрские пущи, особливе селце прозиваемое Гуту в уезді Літковском будучое, в спокойное им владіние сым конфірмуем універсалом, так повагою оного варуем и пилно приказуем, абы ніхто з духовного и свіцкого стану, а меновите городничие димерский и рожновский, жадной наименшой им, отцем выдубицким, во всем том чинити трудности и долегливости не важились. А если бы міл хтоколвек в предречених их пущах затівати обиди и спустошеня, таковых позволяем им, законникам выдубицким, забирати и грабити. В чом же бы непремінно воля наша была содержана, повторе рейментарско приказуем.

Дан з Глух[ова] ноевр. року 1717.

Звышменований гетман рукою власною

Под тою ж копию подписано тако: До сей копиї руку приложил, а подлінную кріпость до себе взял Лаврентий Gорка, игумен стомихайловский выдубицкий киевский.

С подлинним чел и справил подячей Василей Налетов.

В сей копиї по освидітелствованию чищенья и приправок не явилося.

Сводил и чищенья и приправок смотріл архивариус Яков Білозерской.

Сия копия списана в киевской губернской канцелярії из іміющагося в оной канцелярії производимого в 1720-м году Киевовыдубицкого Михайловского монастыря с Киевопечерскою лаврою о спорных землях діла с представленного того Выдубицкого монастыря от игумена Лаврентия Горки подлинного универсала и засвидітелствованной тогда копиї и в силу учиненного в оной же губернской канцелярії декабря 2 дня 1768 году по челобитной означенного Відубицкого монастыря игумена Иакова з братиею определения в тот Выдубицкий монастырь дана 1769 году июня 30 дня.

(…)*Василей Флеров

У сей копиї ея императорского величества печать
Секретар Михайло (…)*».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6668. – Копія кінця XVIII ст. завірена сургучною печаткою київської губернської канцелярії. Наприкінці листа намальоване коло, всередині якого написано: «місце печати рейментарской». Інший список (копія) (дефектний) знаходиться в фонді 117. – № 14. – Арк. 2. Внизу документу намальовано коло, всередині якого напис: «Місто печати националной»)

№ 49
1718, січня 28 (17). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Копия с копиї.

Его царского пресвітлого величества Войск Запорожских Иоанн Скоропадский.

Всім, комубыколвек о том відати надлежало, особливе ясне в Бгу превелебному его млсти отцу архимандриту киевопечерскому з братиею, сим універсалом нашим ознаймуем, иж превелебний в Бгу его млсть отец Лаврентий Горка, игумен монастира Стомихайловского киевского Выдубицкого, з братиею ж доносили нам жалосне, что власний их выдубицкий будинок при устю Вети в Корнчу, в кгрунтах гнилецких и калиновских видубицких же обрітаючийся, безправне и насилно законники монастира Печерского забрали. Теди яко его превелебность отц игумен просил нашое оборони, жебы албо оний был возвращен, албо заплачен, ижбы в том тая обитель напрасной не поносила кривди чрез неслушное до кгрунтов к оной належных интересоватся, так мы чрез сей наш універсал предлагаем, абы превелебниї отцеве законники печерские помянутий монастыря Выдубицкого будинок, на их же кгрунтах власних забраний, люб возвратили, люб слушною ценою, якая надлежатимет, уплатили и вперед бы до их видубицких кгрунтов к обиді тоя обителы ніякого не міли діла, повагою сего ж універсалу нашого варуем.

Дан в Глухові январ. 17 року 1718.

Звышменований гетман рукою власною

Под тою ж копию подписано тако:

До сего списка руку приложил, а подлинный универсал до себе взял Лаврентий Горка, игумен Стомихайловский выдубицкий киевский. С подлинним чел и справил подячей Василий Налетов. В сей копиї по освідетелствованию чищеня и приправок не явилось. Сводил архивариус Яков Білозерской.

Сия копия списана в киевской губернской канцелярії из іміючогося в оной канцелярії производимого в 1720-м году Киевовыдубицкого Михайловского монастыря с Киево-Печерскою лаврою о спорных землях діла с представленного того Выдубицкого монастыря от игумена Лаврентия Горки подлинного універсала и засвидітелствованной тогда

копиї и в силу учиненного в оной же губернской канцелярії декабря 2 дня 1768 году по челобитной означенного Выдубицкого монастыря игумена Иакова з братиею опреділения в тот Выдубицкий монастырь дана 1769 году июня 30 дня.

(…)*Василей Флеров

У сей копиї ея императорского величества печать

Секретар Михайло (…)*».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6671. – Копія кінця XVIII ст. завірена сургучною печаткою київської губернської канцелярії. Наприкінці листа намальоване коло, всередині якого написано: «місце печати рейментарской»)

№ 50
1718, січня 29(18). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря нашого его црского священнійшого величества Войск Запорожских обох сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, особливе пану полковникови киевскому з п. п. старшиною его полковою и всему старшому и меншому полку того товариству и прочиим обивателям, так же комуколвек з духовного и свіцкого чину тепер и в потомние часи відати надлежатимет, сим нашим ознаймуем універсалом, иж высоце в Бгу превелебний его мл̃сть отц Лаврентий Горка, игумен мнстира Стомихайловского Выдубицкого киевского, з братиею, презентовал нам различние давние права на кгрунта мнстиреви их Выдубицкому служачие, а именно: початковое надане покойного преосвященного Иосифа Султана, митрополита киевского, в Мінску, року тисяча пятсот четвертого мсця июня дня пятого, писаное, а послі того и другие правние кріпости, яко то декрета головного трибуналу Королевства Полского, чрез сукцессоров тоей же катедры митрополитов киевских в рожних годах одержанние: первий декрет року тисяча шестисот двадцять первого, мсця мая четвертогонадцять дня и другий в том же року состоявшиеся, третий року тисяча шестисот двадцять третого, июня 23 також баніцию того ж року на княжну Анну Ходкевичовну Яхимовую Корецкую, за ослушенство помянутих декретов и неслушное ею завладіне мнстирских кгрунтов Куликова, Калного Лугу и прочиих на трибуналі в Любліні публікованную з трибуналских книг за подписом рук маршалков депутатов и инших урядников суду головного трибуналского ж Иосиф Велиамину Руцкому, на тот час митрополиті киевскому, видание и другие ж многие з тою ж княжною бывшие процесса правние, особливе интерміссию чрез Бартоша Шумовского и Яна Лушовского, возних енералов воеводства Киевского, в року тисяча шестисот двадцять четвертом мсця февраля второгонадцять дня з подписом рук их же власних, сознанную и составленную, и выпись той

же интермісиї з книг кгродских киевского ж воеводства за рукою Павла Реховского, писара Киевского воеводства, и справителя Шеневского, на кгрунта од пречоной княжни Корецкой мнстреви Выдубицкому подлуг наміненних декретов и баніции в трибуналі Королевства Полского по правам одержанних уступленние, а именно на Гнилетщину, Куликовщину, Калиновщину, Калний Луг, на місце, где мнстир был Гнилецкий, на городище Гнилецкое, на млин на реці Веті при устю оной в Корнчу з границями так описанними, почавши от річки Хотовки кгрунту Хотовского, маетности мнстира Печерского, дорогою до Лесник идучою в річку Поросятинку, в правой руці кгрунт Лесницкий, в лівой кгрунт Куликовский и Калного Лугу Видубицкий, річкою Поросятинкою в річку Вету в правой кгрунт княжни лесницкий, в лівой Калного Лугу выдубицкий, з Вети в річку Вербицю на низ одходячи, бори, ліси, Невіщним перевалом в Луги аж на миль три, лугом в річку Бистрицю, Бистрицею в Потяж, с Потяжи в Турець, Турцем в Дніпр, Дніпром вгору, в Порубіжную, з Порубіжной в Корнчу, Корнчею на копці попод Ходорину могилу в Калиновку, Калиновкою в гору по правой стороні кгрунт мнстра Печерского, а по лівой кгрунт Калиновский и Куликовский мнстира Видубицкого з Калиновки в Сіраковку, на Сіраковці дві греблі до кгрунту Калиновского выдубицкого присипани, оттоль в Хотовку знову до дороги, к містечку Лесник идучой, з полями, дубровами, лісами, пасіками, борами з Праведницким бором, з лугами, озерами, закотами, затоками, бобровими гонами, з сіножатми, з вираженим млином в заливок води при устю Вети будучим, з футорами при Веті и тими, которії по другой стороні річки Поросятинкі, з їх огородами, з млином на той же Поросятинці и щоколвек есть в тых кгрунтах, обширным на милі три положенем, а при том его ж превелебность отц Лаврентий Кгорка, игумен выдубицкий, показовал нам так премоцнійшие царского пресвітлого величества жаловалние высоцеповажние грамоти, яко и потвержателние антецессоров наших універсали, той же стой обители Выдубицкой данние, на всі кгрунта вишей совершенно з околичностю границ изображенніі, на що и нашой гетманской просил конфірмації, поневаж недавним временем от превелебних отцев законников киевопечерских (от которих пред сим в тых вышей помененных кгрунтах от двохсот и килканадцять літ отцамы відубицкимы спокойне владіемих не бывало препятие) не меншая в оних начала діятися трудность и препона, до свободного по прежнему заживаня выдубицких прошению, давши у себе місце, и не нарушаючи документалних прав, от так древнего времени на тие добра им служачих, а барзій поважаючи премоцнійшие, всякого почитания достойніише царского пресвітлого величества грамоти, також приміряючися до універсалов антецессоров наших, всі тие предписанние з границами кгрунта в вічную поссессию и владіние мнстреви Выдубицкому ствержаючих, яко велілисмо сей наш з канцелярії войсковой в конфірмацию до безперепонного обителі стой Выдубицкой киевской тыми кгрунтами користованя видати універсал. Так повагою оного пилно варуем и сурово грозим, абы ніхто з старши-

ни и черні войскового и посполитого чина людей, а особливо превелебнии отцеве законники Киевопечерской лавры, над древние правные кріпости, паче ж над премоцнійшие монаршие царского пресвітлого величества грамоти и антецессоров наших потверженя жадной наименшой отцем выдубицким подлуг прежняго состояния в спокойном тых всіх кгрунтов з описанним границ положенем, владінию и заживаню не важилися чинити перешкоди, трудности и препятия, рейментарско упоминаем и пилно приказуем. Если бы те ж по сем нашем універсалі міла од кого в держаню пречоных добр отцем выдубицким діятися кривда и долегливость, такового всякого яко преслушника монарших в грамотах изображенних указов, послідовательно и нашой гетманской виразной конфірмації позволяем за тое грабити и забирати.

Дан в Глухові з канцелярії нашой войсковой януар[ия] 18 року 1718.

Звышменований гетман рукою власною.

Под тою ж копию подписано тако: До сего списка руку приложил, а подлінний універсал до себе взял Лаврентий Горка, игумен свтомихайловский выдубицкий киевский.

С подлинним чел и справил подячей Василей Налетов.

В сей копії по освидітелствованию чищеня и приправок не явилося. А именно на первом листу снизу в девятой строке: ЕС того ж листа на обороте сверху в шестнатцатой строке: Ч. Білозерской.

Сия копия списана в киевской губернской канцелярії из іміющагося в оной канцелярії производимого в 1720-м году Киевовыдубицкого Михайловского монастыря с Киевопечерскою лаврою оспорных землях діла с представленного того Выдубицкого монастыря от игумена Лаврентия Горки подлинного універсала и засвидітелствованной тога копії и в силу учиненного в оной же губернской канцелярії декабря 2 дня 1768 году по челобитной означенного Відубицкого монастиря игумена Иакова з братиею опреділения в тот Выдубицкой монастырі дана 1769 году июня 30 дня.

(…)* Василей Федоров

У сей копії ея императорского величества печат Михайла Ма(…)*».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6670. – Копія кінця 1769 р. завірена сургучною печаткою київської губернської канцелярії. Наприкінці листа намальоване коло, всередині якого написано: «місце печати рейментарской»)

№ 51
1718, лютого 11 (січня 31). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского пресвітлого влчства Войск Запорожских гетман Иоанн Скоропадский.

Всім кому бы колвек о том відати надлежало, особливе ясне в Бгу превелебному его млти отцу архимандриту киево-печерскому з братиею, сим універсалом нашым ознаймуем, иж превелебний в Бгу его млсть

отц Лаврентий Горка, игумен монастыра святомихайловского киевского Выдубицкого з братиею ж доносили нам жалосте, что власний их выдубицкий будинок при устю Вети в Корпчу в кгрунтах Гнилецких и Калиновских выдубецких же обрітаючися, безправние и насилно законники монастыра Печерского забрали, теди яко его превелебность отц игумен просил нашой обороны, жебы албо оний был возвращен, албо доплачен, иж бы в том тая обитель напрасной непоносила кривды чрез неслушное до кгрунтов, к оной належних, интересованеся, так мы чрез сей наш універсал предлагаем, абы превелебнії отцове законники печерские помянутого монастира Выдубицкого будинок на их же кгрунтах власных забранний, люб возвратили, люб слушною ценою, якая надлежатимет, уплатили и вперед бы до их Выдубицких кгрунтов ку обиді тоя обытели ніякого не іміли діла, повагою сего нашого універсалу нашого варуем.

Дан в Глухові иануар[ия] 31 року 1718.

Звышменованний гетман рукою власною».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3677. – Копія. Внизу документу написано: «місце печати реиментарской». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016 . – № 16. – С. 184 – 185)

№ 52
1718, липня 30 (19). – Петербург. – Грамота царя Петра І до київського губернатора Д. М. Голіцина.

«Копия с подлинной в губернской к[анцеля]риї іміющейся.

От великого гсдря цря и великаго князя Петра Алексіевича, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержца в нашу отчину в Киев губернатору нашому князю Димитрию Михайловичу Голицыну с товарищи.

Били челом нам великому гсдрю богомолцы наши киевского Видубицкого мнстря игумен Лаврентий Горка з братиею, что из древных літ тот мнстр Видубецкой и по оному мнстрю в прошедших данных годах даны им маетности, грунты с лесы, с рибными ловли и со всякими угодьї и на ті маетности даны в тот монстр полских королей привилия и декреты и отца нашого, блаженніе памяти великого гдря цря и великаго князя Алексія Михайловича, всея Великия и Малыя и Білыя Россиї самодержца и наши царского величества жалованныя грамоты, в которых, також и в данных универсалах подданного ншего гетмана Ивана Ильича Скоропадского ті их маетности написаны в межами, з гранми, с урочищи имянно, а ныні в ті их монастырские данные угодьї, в леса, рибные ловли и в сенные покоси вьїзжают насильством без данных інших, великого гдря, грамот и без королевских привілей и без гетманских универсалов Киево-Печерские лаври архимандрит Иоаникий Сенютович с братиею и в том мнтрю их чинит великую обиду и разорение немалое, и дабы нам, великому гдрю, пожаловать их повеліть в подтверждение прежных нших, црского величества, жалованных гра-

мот и гетманских универсалов на ті их данные маетности и на грунта со всіми принадлежащими угодьї дать вновь нашу царского величества жалованную грамоту, чтоб тому монастыру от Киево-Печерской лаври напрасно в разорениї и в обыді не быть. И при челобитье того Видубицкого мнстря монахи обявили ншего црского величества подданного гетмана Ивана Ильича Скоропадского два универсала данные из войсковой канцелярії, в нынішнем 1718 году генваря 12 дня да 18 дня, с которых универсалов взяты в посолскую канцелярію копиї за рукою, а подлінные отданы того Видубицкого мнтря ризничому иеромонаху Самуилу. Да били же челом нам, великому гдрю, богмолцы нши Киево- Печерские лаври архимандрит Иоаникий Сенютович з братиею, что во время бытности Киева под владінием Полского гдрства Киевская митрополия была под правителством митрополитов уніяцких, которые по ненависти своей, Печерской обители православия непоколебимо держащейся, (не могучи никакими мірами своему привлещи зловірию) различными способы чинили обыды и разореня и без всякой причины старинные оной обители вотчины и земли, которые издревле фундаторы и ктиторы благочестивыя к оной уступали, а иные покупные нагло отымали и на оные всякими своїми неправдами и подлогом у королей полских многия привили и декрета исходатайствовали и владіли оными многые годы напрасно, а в прошлих годіх по челобытью бывшаго Киево-Печерские лаври архимандрита Елисія Плетенецкого и по свідетелству старинных их крепостей и жалованных грамот по указу короля полского всі их унияцкие кріпости отставлены и уничтожены и напрасно завладінные вотчины и земли отданы Киево-Печерской лаврі, по прежнему. И как оные унияцкие митрополиты из Киева изгнаны и в то время ті уничтоженные привилегиї остались в Видубицком монастыре, по которым того мнстря игумны ті вышеписанные вотчины и земли почали паки присвоять к себі, за что с обіїх сторон чинились и ныні чинятца многые ссоры, а между подданными монастырскими драки и грабежи. А в 1694-м году бывшей Печерской архимандрит Мелетий Воіхевич при бывшем гетмане, изменнике Мазепе, бил челом, чтоб во оных спорных землях между ими по кріпостям учинит опреділение и потому челобитью для розписку про вышеписанные земли и для свидителства кріпостей присланны из Батурина в Киев генералная старшина, а имянно ніжинский полковник Жураховский, да Захарий Шийкевич с товарищи, которые будучи на границе, осмотря те земли и грунта и взяв у них с с обоїх сторон с кріпостей списки и учиня о спорах их розыск для учинения по нем указу, подали оному гетману и с того времени и по се по тому розыску указу не учинено. А в прошлом 1717 – м году согласилися они, печерской лавры архимандрит Видубицкого мнстря с игуменом, о учинениї по тому прежнему розыску указа бит челом обще, дабы оное діло окончить. В нинішнім 1718 году послі стой недели и видобецкой игумен не дождався того опреділенного между ими времяни, того 1717 году в декабрі місце, бил челом подданному ншему гетману Ивану Ильїчу Скоропадскому один, утая прежней розыск,

дабы по вышеписанным унияцких митрополитов кріпостям для владінья тіх земель дать ему універсал и потому ево неправому челобитью без всякого розыску и свидітелства и их кріпостей дан ему універсал, по которому тіми грунтами и владіют напрасно. А ныні он же, игумен, бьет челом на тот данной універсал о подтвердителной ншей црского величества грамоте и дабы нам, великому гдрю пожаловать их не веліть неправому челобитью игумена видубицкого и данному не по належности універсалу поверить и без розыску и свидителства старинных их кріпостей ншей црского величества грамоты давати, а веліть бы о тіх их спорных грунтах по ншему, великого гдря, указу и по королевским правам нш, великого гдря, указ учинить и для розыску и свідетілства кріпостей их опреділить кого нарочно. А июня в 20 д. сегож настоящаго 1718 году били челом нам, великому гдрю, Киево-Печерской лавры иеромонах Феофан да иеродиакон Владимер, да Видубицкого мнтря иеромонах Самуїл да монах Стефан, что они обіїх мнстрей как Печерского, так и Видубицкого, присланные сюда в Санктпитербурх монахи, поговоря меж собою, полюбовно уговорились, чтоб о тіх старинніх грунтах и землях освідетелствоватца прежніми кріпостями и привилегиями и до подлинного свидителства на оніе грунта и на землю жалованной грамоті Видубицкому мнстрю не имать и нам, великому гдрю, пожаловать бі их веліть. То их челобитье взять к ділу и для лутчаго в том усмотрения и сущей справедливости повеліть тебі, губернатору ншому, и подданному ншему гетману Ивану Ильїчу на ті их спорние земли и грунта послать от себя кого, чтоб оны то все по урочищам против прежных старинных кріпостей и по привилегиям, каковы у них со обоїх сторон суть досмотрели и по досмотру справедливость учинить, как нши, великого гдря, указы в таких деліх повелівают, чтоб им от того убытку и продолжителной волокиты не было и о том дать им нши, великого гдря, грамоты да к той челобитной они, иеромонахи, иеродиакон и монах руки приложили. И как ся нша, великого гдря, грамота придет и тебі, губернатору ншему, кнзю Дмитрію Михайловичю, велить против общаго полюбовного челобитья Киево-Печерской лавры и Видубицкого мнтря иеромонахов, иеродиакона и монаха о спорных их землях и о грунтах и о рыбных ловлях и всяких угодьях взять и с тіх обоїх мнстрей данные им предков нших и отца нашого гдрева блаженныя памяти великого гдря и нши црского величества жалованные грамоты и полских королей привили и декреты и гетманские універсалы, и взяв с них копиї, за их руками справи с подлинными послать на ті их спорные земли кого из дворян и из приказных людей добрых и за обычных обще с высланными на ті земли от ншего црского величества подданного гетмана (а к нему, гетману в ншей црского величества грамоте о сем писано против сего ж в равной силі) и веліть тім посланным тіх их монастырских спорных земель досмотрит и освидетелсвовать при посторонных людех из тамошных старожилов, и осмотря и освидетелствовав тіх их земель межи и ограничение, развеет в правду и веліт владіт, х которому мнстрю, что наліжит и тому розводу учинит двої книги за руками с подлін-

ным изяснением, а учиняя то все, к нам, великому гдрю, писать и одни и с тіх книг прислать в Санктпетербурх, а отписку и книги веліть подать в ншей гдрственной посолской канцелярії гдрственному нашему канцліру и каваліру, графу Гаврилу Ивановичу Головнину, да гдрственному нашему подканцліру, тайному совітнику барону Петру Павловичу Шафирову.

Писан в Санктпетерзбурхе, літа 1718 июля в 19 д.

Подлінная великого гдря грамота за рукою секретаря Петра Курбатова.

Справа подячего Ивана Аврамова».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 3 – 7. – Копія.)

№ 53
1718, жовтня 12 (1). – Київ. – Чолобитна Лаврентія Горки, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[…] До гпдна гетмана не знали ради какова вымислу, хотя нас, бгомолцов вших црского величества, изубитчит и тім ділом продолжит напрасно не посилает, и мы к нему ходили неоднократно говорить дабы он послал до его гпдна гетмана и он, архимандрит и до себя нас не допустил.

Всемилостивейший гдрь, просим вашого величества да повелить ваша державства сию нашу челобитную записать в книгу, а к оному архимандриту предложить ис Киевогубернской канцелярії своїм црского величества указом, чего ради он, архимандрит, вашу црского величества грамоту, посланную до гпдна гетмана, задержав у себя, не посилает и тем нас волочить и убитчить и делом продолжает напрасно.

Вашего величества нижайши богомолці ваши, Киевовидубицкого монастиря игумен Лаврентий Горка з братиею.

1718 года, октября в 1 д.

Сию челобитную писал киевогубернской канцелярії подячей Фадей Налетов, надлежит подать в Киевогубернской канцелярію.

На подлинной челобитной подписался мнстря Стомихайловского Видубицкого киевского игумен Лаврентий Горка с братиею

На подлінной поміта:

1718 года октября в 1 д. взят к присланной грамоте и описат, а к архимандриту послать указ, веліть ему против сего челобитья о посилке грамоти до гпдна гетмана прислат ответствие. И сю челобитную приняв от записи пошлинние, записат в книгу

Лаврентий Кафтирев.

Под тим на подлинной подписано:

Сие прошение в книгу записано и с подачи десят алтин принял и в приход записал Василей Митрофанов».

(НБУВ. – Ф. ІІ. – № 6… Арк. 9 зв. – 10. Копія.)

№ 54
1718, жовтня 21 (10). – Київ. – Чолобитна ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Лаврентія Горки.

«Державнійший црь гсдрь млстивейший.

В нынішнем гсдрь 718 году били челом мы, ныже именованные богомолцы ваши црского величества и Печерской Лавры архимандрит Иоаникий Сенютович з братиею, а в Санктпитербурхе в посолской канцелярії подавали челобитную и грунтов о разграничениї маетностей и кгрунтов со всіми принадлежащими угодьи от помянутой Киево – Печерской Лавры маетности и всяких принадлежащих угодей, по жалованным грамотам и по королевским декретом и привилием и по гетманским універсалам. И по тому нашому челобитью посланы твої, великого гсдря. и с посолской канцелярії грамоты: перво к гспдну киевскому губернатору, ко князю Дмитрею Михайловичю Голицину с товарищи, вторая до гспдна гетмана Ивана Ильича Скоропадского, им оной грамоты помянутой архимандрит Сенютович до гспдна гетмана не знала ради какова вымислу, хотя нас, богомольцов вших црского величества, изубітчит и тім ділом продолжить напрасно, не посилает. И и мы к нему ходили неоднократно говорить, дабы он послал до его гспдна гетмана, и он, архимандрит, и до себя нас не допускает.

Всемилстивейший гсдрь, просим вашого величества да повелить ваша державства сию нашу челобитную записать в книгу, а к оному архимандриту предложить и с Киево губернской канцелярії своїм црского величества указом, чего ради он, архимандрит, вашу царского величества грамоту, посланную до гспдна гетмана, задержав у себя, не посилает, и тем нас волочит и убитчит и делом продолжает напрасно.

Вашего величества нижайшии богомолцы ваши, Киевовидубицкого монастыря игумен Лаврентий Горка з братиею 1718 года, октября в 10 д. сию челобитную писал Киево губернской канцелярії подячей Фадей Налетов, надлежит подать в Киево губернской канцелярії.

На подлинной челобитной подписался мнстря Стомихайловского Видубицкого киевского игумен Лаврентий Горка с братиею.

На подлінной поміта: 1718 года октября в 10 взят к присланной грамоте копии сам, а к архимандриту послать указ веліть ему против сего гспдна гетмана прислат ответствие и сию челобитную приняв от записки пошлинные, записать в книгу

Лантрат Кафтирев

Под тим на подлинной подписано: сие прошение в книгу записано и с подачи десять алтин принял и в приход записал Василей Митрофанов».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 5. Копія XVIII ст. На початку документу запис: «Копия с подлинной, в к[иевской] губернской к[анцеля]рії имію щейся». Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 185 – 186)

№ 55
1718, після жовтня 21 (10). – Київ. – *Лист київської канцелярії до архімандрита Києво-Печерської лаври Іоанікія Сенютовича.*

«Превелебнейший отец Киево-Печерские лавры архимандрит Иоанникий.

Сего октября 10 д. 718 году в челобиті Киевомихайловского Видубицкого мнстря игумена Лаврентия Горки з братиею написано:

В нынішнем же 1718 году били челом оны, игумен Горка з братиею и вше превелебность з братиею в Санктпитербурхе в посолской канцелярії о разграниченії маетностей и грунтов со всіми принадлежащими угодьи от вашей Киево – Печерской Лавры маетностей и всяких принадлежащих угодей, по жалованным грамотам и по королевским декретом и привилием и по гетманским универсалам. И по тому нашому челобитью посланы великого гсдря ис посолской канцелярії грамоты: первоя к господину киевскому губернатору, ко князю Дмитрею Михайловичю Голицину с товарищи, вторая до гспдна гетмана Ивана Ильича Скоропадского, им оной грамоты помянутой архимандрит Сенютович до гспдна гетмана не знала ради какова вымислу, хотя нас, богомольцов вших црского величества, изубітчит и тім ділом продолжить напрасно, не посилает. И и мы к нему ходили неоднократно говорить, дабы он послал до его гспдна гетмана, и он, архимандрит, и до себя нас не допускает.

Всемилстивейший гсдрь, просим вашого величества да повелить ваша державства сию нашу челобитную записать в книгу, а к оному архимандриту предложить и с Киево губернской канцелярії своїм црского величества указом, чего ради он, архимандрит, вашу царского величества грамоту, посланную до гспдна гетмана, задержав у себя, не посилает, и тем нас волочит и убитчит и делом продолжает напрасно.

Вашего величества нижайшии богомолцы ваши, Киево-Видубицкого монастыря игумен Лаврентий Горка з братиею 1718 года, октября в 10 д. сию челобитную писал Киево губернской канцелярії подячей Фадей Налетов, надлежит подать в Киево губернской канцелярії.

На подлинной челобитной подписался мнстря Стомихайловского Видубицкого киевского игумен Лаврентий Горка с братиею.

На подлінной поміта: 1718 года октября в 10 взят к присланной грамоте копии сам, а к архимандриту послать указ веліть ему против сего гспдна гетмана прислат ответствие и сию челобитную приняв от записки пошлинные, записать в книгу

Лантрат Кафтирев

Под тим на подлинной подписано: сие прошение в книгу записано и с подачи десять алтин принял и в приход записал Василей Митрофанов».

(НБУВ. – ІР. Ф. XIV. – № 3680. Копія. На початку документу запис: «Копия с терміни в к[иевской] губернской к[анцеля]рії имiющейся»)

№ 56
1721, січня 23 (12). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншего его царского священнійшого влчства Войск Запорожских обоїх сторон Дніпра гетман Иван Скоропадский.

Всім вобец и кожному зособна кому бы колвек тепер и в потомние часи відати о том надлежало, а именно пну полковникові Войска егож царского пресвітлого влчства Запорожского киевскому з старшиною полковою сим універсалом нашим ознаймуем, иж высоце в Бгу преве-лебный его милость отец Лаврентий Горка, игумен мнстра Свято-Михайловского Видубицкого киевского, з братиею, міючи в владіній нижей именованние до обытели тоей належащие маетности, и иншие кгрунта, то есть Осокорские угодия и селище Багринов с приналежитостьми. Од начала привилеами князей российских и королей полских наданними, а потом монаршими пресвітлійших гсдрей наших грамматами: первою покойнаго блаженния памяти великого гсдря цря и великого князя Алексія Михайловича, всероссийского самодержца, повторною синов его величества великих гсдрей црей и великих князей Иоанна Алексіевича и нні благощасно царствующого Петра Алексіевича утвержденними, просили нашой особливой на оние з обстоятелних граничних признаков, тие ж добра мнстра Видубицкого од инних сусідственних монастирей киевских кгрунтов здавна определяючих вираженем конфирмации. Напрод на селище Осокорки по той стороні Дніпра за Киевом будучое з грунтами сими именно: берег Дніпра против самой церкви Видубицкой и у придушной обрітаючийся, Телячое, Грузная, Плоское, Подбурная, Синятин, озерем Гачища, именуемие Клешня, другая Подбурная, речище Осокорское од самого устя од верха Дніпра обадва береги, а один берег от дутни до вербника. Остров Осокорский против Либеди, нарічіем Миколаев, криниці Вирища, Чеповаха, Татарка Великая и Малая порубіже Поповое, Калита, Кривое, Затисок, против Жуковка, Ставное, сіножати протчие там монастиреві Видубыцкому прислужаючие угодия, якие кгрунта ведлуг тих же за лядской держави -полским, а инние от протчиих многих людей прежде помянутие видубыцкие добра в аренді міючих руским характером справленних писем: которые тут были презентовани. Таковим пределом граничатся, почавши Дніпром второговое (?) Днеприще. Днеприщем на Липки, од Липок в Быстрий перевал, одтель в Вубчое, а далей в другое Вубчое. З сего на Коропов в Чорние Лозы. З Чорних Лоз на Кривую Сосну, потом на два Осокорки великие. Од Осокорков врачища и в річку Позняковскую. Річкою в Тельбин, Тельбином в Коростишов, Коростишовом в Глубокий Колтов, з Колтова в Доманское жерело, жерелом в Дніпр и знову Дніпром в Неводницкую просто. На селище Багрінов над иншие кріпости первейшим короля полского Жигмонта привилеом монастиреві Видубицкому в вічность еще року 1541 потверженное, а опослі монаршими царского пресвітлого величества, яко вишше реклося грамотами конфирмован-

ное з кгрунтами ясност в писмі од ніякого тогда шляхтича Валерияна Хрушлинского, данном в книги гродские киевские уведенном и в екстрактi з книг винятом изображенною границею оцирклиованними и при той превелебними, именно взявши од реци Дніпра за Либедю низом Днепра Жуковку, Жуковкою в Попово озеро, тим озером в ричку Любну, Любною до яру глубокого, которим яром гаразд попоехавши, мимо Голосіев удатися на гору на дуби аж до дороги з Голосіева идучи, тоею ж дорогою на Дубровку до Вичовки. З Дубровки через дорогу в долину Глубокую к Днепру на криницу, з якой жерелце Лукарец идет, Лукарцем вверх озера Лукаріцкого. От верха озера в перевал дніпровский и перевалом знову в Дніпр.

На село Лісники також грамотою царского пресвітлого величества по універсалах антцессоров наших ствержденное зо всіми к тому селу приналежитостями и кгрунтовими заводами, которими поменных вправных листах показавшихся знаках здавна обытель Выдубыцкая владіет и уживает, почавши от болота Лесницкого, Подгорецкого и Безрадицкого, тим болотом против мосту, на той ріці Веті бывшого. Ветою жерелом вверх тоей же Веті до урочища мосту Волковицкого, где есть млин его ж, монастира Видубыцкого на Веті ободва береги монастирского села, Лісников здавна належачие міючий, од млина знову вверх Вети, минаючи вал старовічний до копців когдась перед тим княгинею, називаемою Корецкою, тим селом Лісниками владівшою, з их милостями отцами печерскими между Сіраковом, то есть селом Хомовом и между бывшими своїми Лісниками сполне под час доброволного розезду кгрунтов сипаних, и в своем том компромісі еще року 1610 мая 21 состоявшомся достаточне описанних, тими копцами до долини Глибокой, долиною Глибокою до річки Хомовки, Хомовкою до дороги з Киева до Лесников идучой, там зишлася граница також добр монастира Видубицкого Гнилецкая и Куликовская з Лесницкою. Лесницкая пошла од Хомовки дорогою на гору до річки Поросятинки, Поросятинкою аж до предречоного болота Лісницкого, Подгорецкого и Безрадицкого, а Гнилецкая, Куликовская, так же Калиновская и Калного Лугу граница пошла річкою Хомовкою, Сіраковкою и Калиновкою вниз на копці под Ходорину Могилу в Кончу, Кончею зась в порубіжную до Днепра.

На млинок з дворцем в кгрунтах монастирских же Видубыцких при устю Либеди зостаючий и на корчму там же Либедскую давними правами укріпленние.

Мы прето, гетман, по должности уряду нашого, особливе о всяких мнстрах зде, в Малой России сущих и у цілостному оних и добрих содержанию старане и призріние іміючи, поневаж в них ежечасная за монаршое пресвітлійшого гдря нашого его царского величества достоїнство, також де за нас, гетмана, и за ввесь, в православии християнском утверждаючийся, народ по обладающему всіми Гду Бгу приносится офіра и молба, чого ради барзій и на обитель Видубицкую киевскую яко зубожалую респектуючи видаем сей наш по прошению правителя оного игумена, превелебного в Бгу его милости отца Лаврентия Горки, и всей

братии універсал, которого повагою и силою, яко всі помянутие маетности, то есть селце Осокорки, селище Багринов и села Лісники зо всіма до оних кгрунтами и угодиями, як власне есть вижей сего з виразним границ тих добр до Видубыцкого мнстра здавна належатих обяснением изображено, ствержаем, позволяючи его превелебности отцу игумену з братиею тамошнею зуполную в безперешкодном оних заживанню іміти власть и обиклое в посполитих людей в предречоних маетностях мешкаючих послушенство и повинность. З инших теж вишше вираженною границею оцирклиованних кгрунтов, при тих маетностях будучих, всякие приходи и пожитки отбирати: так абы в спокойном всего того владінию нихто з старшини и черні войсковых и посполитих реименту нашего обивателей, особливе превелебние отцы законники монастирей киевских, сусідственние кгрунта з видубицкими міючие, доволствуючися всяк своїми добрами, жадной найменшой его ж превелебност отцу Лаврентию Горці и, хто по них будет там в потомние часи началником и сожителем, не сміли чинити шкоди, перепони и трудности пилно міти хочем, упоминаем и рейментарско приказуем.

Дан в Глухові в канцелярії войсковой януария 12 року 1721.

В подлинном тако

Звыш менованний гетман рукою власною

Місце печати рейментарской

Дел подкоморских подканцелярист Иван Ротмістр».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3676. – Копія середини XVIII ст. Внизу документу намальоване коло, в середині якого написано: «місце печати рейментарской». Опубліковано: Голубев С. Т. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастиря. – К., 2011. – № 105. – С. 558 – 561 (під датою 1718 р.); протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 186 – 189)

№ 57
1726 – 1727, жовтня 15 (4). – с. Ярославка. – Купча о. Олексія, священика Покровської церкви с. Ярославки.

«Року 1726-7, мсця октоврия 4 числа

Я, иерей отц Олексей, свщенник села Ярославки, храма Покрова Пресвятыя Бцы даю сыю свою рукописанную карту для увірнійшаго свідителства отцу игумену Феодосию Хотинскому видубицкому, з братиею, иж осталемся был виноват золотих сто, которие заплатили за мене, отца Алексея, з мнстра отцу диякону Лукяну козелецкому свято-Пречискому, а я на свою нужду взялем золотих триста з монастира Видубицкого, за якие то золотих чтириста, доброволне уступую всі мои gрунта, где есть вічними часы отцу игумену Феодосию Хотинскому з братиею, а именно гребелку из ставком и пастовничком там же край ставка над шляхом Бобровицким первая нива на тиждень орется,

а поміжник Левко Клименко, другая нива – нива над тим же шляхом на два дни орется а поміжник Левко Присідка старий, на том же полі за лізками, третая нива на три дни орется, а поміжник Иван Дубына старий, под могилу Балачиху четвертая нива, на пятнацять день орется, а поміжник Юско Кравець старой, а з другого боку Василь Серпокрил бобровивицкий (!), пятая нива на три дны орется крей гумнища Якова Красношапки, козака ярославского, шоста нива на коропови на три дны, а поміжник Медвежий Ничипор, старий мужик, над дорогою Озеранскою, седмая нива на два дни орется, а поміжник Илыя Денчик старий козак ярославский, у гребелки на сей бок и к селу нива осмая на три дны орется, на горі над ставком, девятая на тры дны орется, а поміжник Хведор Варава, атаман ярославский, у другой руці под ліс под заворочи первая нива теж дорогами на сім день (?) орется, а поміжник Хведор Хенцінский, остерский, другая нива над дорогою к бугру левоновому на шисть дны орется, а поміжник той же Хенцінский остерский, третая нива в левонового бугра на пять дны орется помеж уз церковную заворицкую ниву, четвертая нива на росторотцях на три дни орется, а поміжник Хведор Осипенко, в той же руці под селом в коловорота Бервицкого поміркою два на три дни орется, а поміжник Илыя Денчик, в третий руці под дуброву первая нива на вовселской дорозі на три дни орется, а поміжник Иван Комар и Семен Пантюк (?), другая нива под могилою на три дны орется, а поміжник Илыя Денчик, третая нива у Вовковні на три дни орется, там же и четвертая нива и з дубняком на шисть дны орется, а поміжник так же Денчик Илыя, пятая под гайком присідчиним на два дни орется и поміжник Левко Присідка, шестая нива у могилок до Тумка їдучи, на два дни орется, а поміжник Кирило Паламаренко, седмая нива посредь поля на два дни орется, а поміжник Илюша Денчик, сіножать у лівонового бугра на три косарі и березняк, а поміжник Микита Химич, козак ярославский, под селом гай замохонием, а поміжник Хведор Хенцінский, у калинового куста гайок, а поміжник Микита Киянка у Бервицях хат дві и з огородами и з садками и гайкув два, а поміжник Олексій старобасанский Сидоренко, там же подсвітилков сіножать на десять косарув, а поміжник Григорий Чмир бервицкий.

Що для ліпшого увірения и печать свою прикладаю и руку подписую при его ж милости отцу Иосифу шафару видубыцкому и при отцу Мелетию, иеродиякону городничому ярославскому, и при отцу Лукияну, диякону козелецкому, на тот час будучому и при войту Панкови ярославскому.

Я, иерей Алексей, сщенник ярославский, рукою своею подписую».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 133. Оригінал, завірений підписом о. Олексія і печаткою)

№ 58
1730, листопада 10 (жовтня 30). – Козелець. – Лист київського полковника Антона Танського до намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«В Бгу превелебний гспдне мсці отче намісник Сто-Михайловский Киевовидубицкий, мні велце мсці отче и благодітелю.

Писание превелебности вашея исправно получил, в котором написано о забранню сіна мною трох стирт на Чорном Кургані и о протчем, на что ответствую: Бобровицкая сотня со всіми селами и деревнями и к оной принадлежащие всі угодии на полковников киевских на уряд полковничий здавна надлежала, и я на полковництво киевское уступивши, містечком Бобровицею и прислушающими к оному селами и деревнями и полями и сінокосами владіл, а когда на село Ярославку у покойного гетмана Скоропадского в послушание к обители Сто-Михайловской Видубицкой універсал виправили, в ту пору розограничене чинячи, бобровицкие поля и сінокоси вишписанние к селу Ярославці отошли без відома моего и старшини полковой киевской, а для розограниченння с полку Переяславского людей затягали, и таковое розограниченне зділалося не подлуг надлежащого права, чого и ділать всячески било не надлежало. А даст Бог весни дождати, то я для разсмотрения той границі за відомом ясне велможного пна гетмана п. п. висланних просить буду и сам зеду. При сем самого млстивом ваше мствим рекомендуя навсегда пребиваю.

Превелебности вашея всіх добр желателний ея императорского влчества Войска Запорожского полковник киевский Антони Тански.

Октобр 30 д. 1730 году

С Козелця»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 734. Оригінал, завірений печаткою і підписаний особисто А. Танським. Запис на звороті: «В Бгу превелебному его млсти гпдну отцу Василию намісніку в обители Сто Михайловской Киевовидубицкой, моему велце мсцівому гспдну и ласкавому благодітелеви подат». Ще один запис пізнішого часу: «Лист пна полков. киев. Танского отвітный о забранню сіна трох стырт на Чорном Кургані и о прочем сентяб. 30 д. 1730 год з Козелца» Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів д історії Сіверщини (друга половина XVII – XVII ст.) // СЛ. – 2016. – № 2. – С. 72; Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 190)

№ 59
1736, серпня 6 (липня 26). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«Рафаіл Заборовский, Бжиею млстию православний архиепскп киевский, галицкий и Малыя Россиї.

Вам превелебнійшому архимандриту киевскому Пустинно-Николскому Иосифу, пречестнійшому игумену видубицкому Феодосию,

пречстним намістникам кафедральному Силвестру, Золотоверхо-Михайловскому Гервасию, всечстним протопопом нижняго града Киева Стефану, вышняго града Киева Стефану и триполскому Николаю Бжие блгословение и наше архиерейское препославше, предлагаем: прошлого 733 года октобрия 6 дня нш пастирский состоялся указ и того ж времены во всю епархию ншу киевскую вам для надлежащаго відома и дійствителнаго исполнения разпубликован в той силі, что гді два при какой цркві настоятелі іміются и тім цркам избрав каких чстных и постоянных людей присилалы о них и нам в катедру для рукоположения во диаконов, а то для того, дабы пресіклися раздоры и вражды между настоятелямы в отправленії во время приключающихъся церемониалних сценнослужений ектенії, которую без всяких поповских междоусобних споров диакон по своїй должносты может отправляты, вереї ж самие возгласи надлежащим порядком должны дійствоват. Но такому ншему архиерейскому велінию почитай никакого не іміется до сего времены от протопресвитеров исполнения. З нікоторых міст былы присилаемы для рукоположения в диаконы и то весма малое число. Так то вшы за неисполнением вшим приказы у вас в презріні содержатся на едину точию противност вам вашы происходят дійствия! Відаем подлинно для чого вам, протоиереям и настоятелям, не хочется содержат диаконов при своїх церквах, токмо единого ради скверного излишняго прибитка тоей частицы прихода, которая могла бы за труд сценнослужения ему, диякону, прийти, тяжало всячески поступит, сут бо нікоторие протоиереї и иерії таковым лихоїмним скупетством связаны и к бгомерзскому так пристрастилися сребролюбию, что если едну или другую кому гривню за труды ж надлежащую по самой должности приключится дават, то даючи оную, рукамы задрижит и на лицу з серца змінится так как бы, Бже сохрани, лихорадкою заражен видится. Можете ж відаты, что как сребролюбие ест Бгу мерзское, которое по г(лаго)лу стаго апла нарицаетъся идолослужение не приліпляйтеся убо к тому окаянству, но будите доволны хотяй и малимы своїмы оброкамы, какимы аще хочете да вас протчие доволствуют, своїх подчиненних или служащих с вамы по частицы удоволяйте. Для искоренения ж скверных вшых лихоїмных приходов, для блгочеснаго церковного порадочнаго сценнослужения и для пресічения ссор и вражд междоусобных, у вас злишние за прибиткы бываемых, а для утверждения всякого блгопостоянства и постояннаго блгочиния, да и надлежащаго взаемного доволствания между вамы в приходах без пристрастися собираемих, как прежде розпубликованним, так и сим указамы ншимы архиерейскимы накріпко повеліваем вам: гді два настоятелы при церквы обрітаюся и тім церквам избират достойных чина диаконского людей и присилат их нам для посщения во диаконы непремінно. Надіемъся мы, что вы можете извінятися пред намы тым за неприсилку показанных ставленников в чин диаконский, же не былы многие, хотя й достойние того звания, в присягах в означенных годах и для того не былы присилаемы. Но таковое вше мнителное извинение тым уничтожаем: было от разпубликова-

ния вишепрописанного ншего повеліния доволное время до получения указа из стійшаго правителствующаго синода присланого, запрещающаго не бившых у присягы и не подписавшихся на оных, рукополагат во иереї и диаконы, мощно было тым временем потребних ставленников к нам присилат к посщению в звание диаконское, да и по получениї претителнаго указа, если бы вы дійствително хотіли исполняты нш приказ, могли бы вы ответствоват и нам с такым представлением, что по силі пастирскаго веліния способних людей в диаконство изобранных рады бы былы присилат в катедру, токмо в показанных присягах в едной или другой не былы и за тым по силі указа не присилаются. Но таких от вас доношений мы не получалы, молчанием препущаете повелінное, уничтожая вшы архиерейския предложения. Если и по сему уже указу ншему не будет исполнения, то за неисполнение неотпускно будете штрафованы и чести лишенны, а другое и на тілі непоблажно будут наказаны. И тому ншему архиерейскому велінию еще внов те пункта для неотміннаго исполнения вам от нас пастиря приложени.

1. Гді при которой цркви градской настоятелы и викариї обрітаються и при оной, если бивает повсякдневное сщеннослужение с литургисанием, то таким порядком должно быт отправляемо сщеннодійствие: вікарий в понеділник, во вторник, в четверток и в пяток должен совершаты Бжественния литургиї с протчиїм служением чиноположенним, а настоятель в среду, в суботу и в ндлю литургисат и протчая сщеннодійствоват долженствует.

2. Ежели ж при которой цркви настоятель и вікарий иміются, а повсядневное не бывает сщеннослужение, то вікарий должен тот день, если безплотних храм, в понеделник, если стаго Иоанна Предтечи или Стой Великомученицы Варвары, во вторник, если Престой Бцы, в среду, ести стых апл или стаго Хва Николая, в четверток, если Воздвижение Чтнаго Крста или якого пророка, стителя, великомчника и других стых храмы бывают, в пяток литургисат и протчая сщеннослужения отправляты. Другое служение вікарию подобает иміти в суботу, настоятелю ж в ндлю токмо, чтоб во всякую седмицу било тры бжственние литургиї неодмінно.

3. Если ж при какой церкви градской или селской еден толко пресвитер обрітается, то храмов днь для полегчения яко едному иерею от литургисания оставляется в суботу ж и в ндлю по силі правил стых отц и по установлению в книжиці извістиї решителном положенному должен еден иерей стие литургиї повершати, кромі болізны, неотложно.

4. Если при какой церкви иерейской два настоятелы и вікариї содержатся, а повсядневное бывает сщеннослужение, то таким порядком надлежит отправлят оное: именно тот настоятел, чия будет настоящая седмиця, должен в ндлю и в суботу совершати литургиї, другий настоятел понеділник и во вторник, сщеннослужения, а вікарий в среду, в четверток и в пяток, при протчем служениї да совершает стия литургиї непремінно и тім настоятелям двоїм и вікарию при церкві обрітающимся троїм всім пресвитерам, там же и диакону иміющемуся, так отправлят сщен-

нослужения порядочно. Во время світлаго Воскресения и дня и Рждства Хва праздников. В другие Господские и Бгородичние знаменитие празднества, какого настоятеля настоящая приключится седмица, то должно соборні с диаконом отправлятися сщеннослужение, именно всенощная и бжственная літургія настоятель тоя седмицы настоящий началствоват, другий настоятель с правой, вікарий же з лівой стороны, должны в сщеннослужениї имiты предстояние. Диакон же свое служение по чиноположению дійствоват безпрепятно долженствует. А то для того такое учинено в сщеннодійствиї троїм пресвітером при едной црквы обрітающимся опредiление, чтоб бгомерзская и дияволом надменная гордост искоренилася. За тое бо едино, что при присутствиї соборном в сщеннослужениї не хошется нижшаго имiти предстояния тому или другому с них двоїх настоятелей, и так за едину прокляту спесь другий не хотя настоятель присутствоват как бы подначалні соборному сщеннослужению. В такие всерадостние світлие дны Господские и Бгородичние празднества, лишается нбсной пищы Прстаго Тiла и Животворящия Крове Хста и Бга ншего. Разсуждает другий себі гордостною думкою старійшество літамы или первійшое посщение во иерейство против другого молодого настоятеля, не замай тое спесивий поповский дх да розсуждает, что как в старійших и первійших, так в молодых и послідних пресвітерах чрез архиерейское рукоположение достойні принявших сан иерейский, едина блгдть Бжая дійствует и как оние, так и тие иереї един дар Дха Прстго возложением рук архиерейских получили и получают.

5. При какой црквi един настоятель вдовствующий или един токмо вікарий без настоятеля обрітается вдовствующий же, а повседневного не имiется сщеннослужения, то должен по вся седмицы тры бжственния литургиї отправляты неодмінно, в днь храмов, в суботу и в ндлю.

6. Если ж при какой црквi настоятель и вікарий обрітаются, повсядневнаго не имiется сщеннослужения, а приключится сорокоустное повсядневное служение с помяновениї усопшаго, и м(…)*пой, то так дійствоват сщенная служения должны, как в 1-м пункті изображено.

7. Если ж при какой црквi два настоятели и вікарий имiются, а повсядневое не бивает сщеннослужение, то должны порядочно так сщеннодійствоват: настоятель, которого седмица настоящая будет в ндлю, другий настоятель в суботу, вікарий же в днь храмов, да сщеннодійствовует неотложно. Если ж притрафится сорокоустное о умершем или умершей сщеннослужение, то таким порядком долженствуют сщеннодійствия отправляюты, как в 4-м пункті показано.

8. При которой црквi градской два настоятелі обрітаются без вікарія, повсядневное же по чиему доброму установлению бывает служение, то настоятель тот, какого настоящая седмица будет, должен в среду, в пяток, в суботу и в ндлю сщеннодійствоват, другий настоятель в понедiльник, во вторник и в четверток совершати служения. Если ж неповсядневное служение, то настоятель седмичниий в суботу и ндлю, другий половинщик в днi храмов долженствуют отправлят сщеннослужения непремінно.

9. Тое вам да будет извістно: для того мы как настоятелям, так и в вікариам опредїлили порядочное сценнослужение, что извістилися мы о том, ж вікариамы настоятелі как воламы работнимы непрестанно работают, вікариев к найчастішому служению, как наемников употребляют, а самы прохлаждаются по хуторам и по протчиїм угодиам проїжжаются, да частимы питейнимы толко гулками упражняются, все ж служение црковное и весь тяжар свой настоятелям надлежащий на вікариев своїх, как бы на верблюдов накладают. Самы перстом не хотяще труда двигнуты и так не трудящиїся настоятелы доходов своїх трудником своїм вікарием не попущают, самы настоятелскимы приходамы без труда доволствуются, вікарії толко труд их носят безнадежно.

10. Всі вишепреложенния сценнослужения неотпускно отправлять протопресвітером и иереом так, как в оних пунктах изображено, кромі прямой болізны и благословной з дому отлучкы, протопресвитеры ж особно во время свого обезду для осмотру блгочиния церковного в своїх протопопиях, от таковых служений в пунктах показанних уволяються, а в дому пребиваючие, то должны дійствоват неотложно по воскрсним и празничним дням, паче ж в високоторжественние и торжественние дны, да и викториалние, без отлучкы з дому.

11. Другим, а не всім всечестним протопресвитером и чстним иереом, может войты неразсудная во умі думка такая, не знат де для чего так частое опредїлено сценнослужение и для чего де, если де людей в церквы во дни будденние за роботизною не бывает, литургії Бжственние отправлят, так могут неразмисленно болтат: кто будет слушаты отправления сценного служения хиби де стіны. На такое мніние, если бы оное безрасудно произийшло так предствляем: хочай народу во дны тие за работамы приключится и не буты в цркві, однак црков стая яко мсты чадолюбивая млится и млитися одолжается не токмо за предстоящих, но и за ожидающих от Гсда великия и богатия млсты. Разсудит токмо, что полуношница, утреня, часы всі, вечерня и повечерие, и что паче бжественння литургия в себі заключаются, токмо едино все житие от воплощения Хста, Спасителя ншего, до самаго Вознесения Гсдня воспоминается и в том сценнослужениї при безкровной жертві совершенное всеблагому Гду Бгу мление о здравиї и спасениї всіх православних хрстиан и о протчиїх нуждах биваемих и о вічном усопших упокоениї просимо бивают (?). Как же тую, которую Гдь нш умилостивляется млтву оставит и как того млит перестат, в котором есмы живем и движемся и в нем нш живот и смрть: на что ж и црквы стия, если в он (…)* Гду Бгу не приносит безкровной жертвы.

12. И сие вам прилагаем: по служебникам новоизданним вся сценнослужения, ничего не прилагая, ни отміняя, ни оставляя, что отправлят неотміно в црквах Бжиїх, а старинние служебникы вовся отставит. И которие новопосщенние от нас пресвитеры прибудут и вам, обучившеся в катедрі ншей бжественнаго литургисания, тие по ншему катедралному обучению в своїх церквах сшенная отправляли бы безпремінно. А вы бы протопресвитеры, как нам извістно стало, по своему старин-

ному служению оних новообученных посадочного сценнодійствия на свое старое непорядочное не превращалы. Если ж нам от кого будет за подлинно обявлено, что новопроизведенниї иереї не так, как у нас обучилися стаго литургисания, будут вшим превращением бжественную літургію совершат, то вы самы в катедру на мсць или другой будете позваны для совершеннаго обучения сценнодійствия. Сей же указ пречстнійшим архимандритам, пречтним игуменам, всечстним намістникам, иміющим вотчини мнстрские и в тіх вотчинах пресвитеров в своїм відомі содержащихся, велів скопиеват и отдат оним иером, чтоб по всему тому вишеизображенному безперемінно дійствовалы надлежащим порядком, ничего не упущая. О всем том вишшенаписанном превелебнійшим архимандритам, пречестнійшим игуменам, причстним намістникам, всечестним протопресвітером и чстним иереом відат и дійствително чинит без всякого упущения. За найменшое же упущение повелінного, опасатися вам немалого штрафования, чсты лишения и жестокаго на тілі наказания, и как о полученії, так и дійствителном произвожденії изображенного нас, пастиря, репортоват неотложно, архиерейско повеліваем.

Дан з катедры ншей киевской 1736 года иулиа 26 дня.

ВышшеименованнІй Рафаїл архиепскп».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 17 – 21. – Оригінал(?)

№ 60
1739 р. – Київ. – Початок грамоти київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«Рафаїл Заборовский, Бжиею млстию православный архиепскп киевский, галицкий и Малия Россії.

Вам, превелебнійшым архімандритам Пустинно-Николаевскому Назарию, Золотоверхо-Михайловскому Тимофею, Братского училищному Силвестру, пречестнійшим игуменам видубыцкому Гавриїлу, кириловскому Герману, пречестным намісникам, кафедралному Иерониму, Петропавловскому Иосифу, всечестным протопопам нижняго града Киева Стефану, вышняго града Киева Гавриїлу, триполскому Николаю Бжие блгословение и наше архиерейское препославше, предлагаем: каков ея императоррского величества указ з святійшаго правителствующаго синода настоящаго 739 года прошлаго сентября от 11 дня отпущенный, намы сего ноября 9 числа получен, в двох пунктах состоящий: 1. О приводі вновь к присягам без слідствия таковых свщенно и церковнослужителей и их детей, которие по посланным в 735 году из свтійшаго правителствущаго синода освідетелствованії, что всім оны у надлежащых 1730 и 731 годов присяг были ея императорского величества указам до бывшаго в 737 году мая 29 дня в Москві пожара, с сказками о себі показали, что он у тіх присяг были, гді либо в світской команді в настоящое время с принятием таковых показанно за віроятное и о

протчем; 2. О слідованиї без упущения достовірнішими свідителми о бытиї у показанных присяг вышписанніх людей[…]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 38. – Тогочасна копія.)

№ 61
1739, грудня 3 (листопада 22). – Київ. – Закінчення грамоти київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«[…]ния, как вышшеизображенный ея императорскаго величества указом повелено, а имянно заповідей Бжиїх и преданий црковных с толкованием Сщенного Писания, в чем состоит закон хрстиянский и протчая. Которым свщенник от таковаго обучения ставленников отнюдь не отказиваяс, порученное исполнят непремінно, опасуяс за противност в том нашого архиерейскаго гніва и неотпустнаго штрафа и им же, свщенникам, по таковом обученії тіх кандидатов представлят своїм протопопам или намісникам при писменном о том изученії аттестаті 3. По обученії вышшеповеленного и по волной своей в том безпохлібной аппробації, если оные кандидати желаемого чина не являтся быт достойны, отправлят их к нам, в катедру нашу, со обыкновенними прихожанскими виборами и с помянутим свщенническим о обученії свідителством при своем протопопском доношенії с прилогом мніния: которой с оных кандидатов означенного свщеннческаго чина или дияконскаго достойнійший, каковым кандидатом, хочай обоїм к едной церкві без потребы, в надлежащой свщенной чин произведенным быт и не мощно, однако ж как вышшеобявленное в протопопиї им надлежащое обучение будет оным небезполезно для того, что когда оба таковые кандидати по нашей пастирской аппробації произвождения в свщенный чин покажутся быть достойны, то при опреділенії к якому требуется приходу по усмотрению достойнійшаго, вторий оставшый кандидат о его искуствї, обученії и свящденного чина достоїнствї в канцелярії нашой катедралной будет занотован и впред к другому приходу, к якому потреба укажет, по прошению прихожан и своему желанию первійше в произведенії быть імієт от нас, пастира, усмотриван и опреділяем. А будет отселі оные ставленники или точию по единому члвку или без вышше повеленного искуства и обучения или не в указных літах присилаемы к нам будуть, то не токмо желаемаго чина не получат с обратным отсюду их вотще отправлением, но чией оные протопопиї, ті протопопи жесточайшему ответу и без всякаго нашого снисхождения немалому штрафу іміют подлежать непремінно и о вышшеписанном всім з вышшевираженным властем, особливо же протопопам и их намісникам відат и чинить всенепрімінное исполнение по силі помянутаго ея императорскаго величества имянного указа, не дожидаяс о том трипліката, и как о полученії сего, так и о исполненії по оному нас, пастиря, скоро за получением репортоват без упущения архиерейско повеліваем. О

том же и в протчие епархиї нашей міста куда надлежало указы нашы отправлены. Дан в катедрі нашей киевской ноября 22 д. 1739 года.

Вышейменованный Рафаїл архиепскп.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 19 – 19 зв. – Тогочасна копія)

№ 62
1740 р., лютого 3. – Київ. – Рішення собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо ієромонаха Прокопія.

«Понеже честный брат иеромонах Прокопий велми часто в своем экономическом званиї умедлівает и тщателнійшаго обхождения до економских монастырских діл надлежащаго не о чень по себі показует, для которой точию единой его апробациї бывший нш всечестный отц игумен, ннішний высокопреподобнійший гспдн отц архимандрит Золотоверхомихайловский Тимофей Щербацкий, учредил первие было помянутого брата Прокопия віце-економом. Потом же при отшествиї уже своем из монастыря Киевовыдубыцкого на вышписанную архимандрию за оскудіние тогдашнего времени во обытелы сицеваго человіка цілим его, брата Прокопия, економом устроїл, несмотря на тое, что он, брат Прокопій, еще и от пятолітного ярославского городничества по калкуляциї совершенно очищен не был, понеже и реестров за пят літ городничества своего от приходов и росходов никакых не показал и не иміет нні же выдачи, мы его, честного брата Прокопия, по економическом званиї многие не исправки и небреженя приговорили в честнійшом соборном собранії быт по блгословению высокопреподобнійшаго гспдна отца игумена ншего Гавриїла Леополского цілим економом иеромонаху честному брату Афанасию Иванову. А ему, честному брату иеромонаху Прокопию, жит в общом послушаниї церковном монастирском до далшаго о нем разсуждения.

1740 года, февраля 3 дня, иеромонах Назарий.

Намісник К[иево]В[идубицкого] мнстыра, иеромонах Василий.

Иеромонах Силвестр, старец.

Иеромонах Самуїл, духовник.

Иеромонах Антоний, екклезиарх.

Иеромонах Михаїл, в Академиї киевской на тот час учител философиї.

Иеродиакон Иоанникий Венерацкий.

По сему приговору быть соизволяю, игумен Гавриїл»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 26 – 27.)

№ 63
1740, не пізніше лютого 23 (12). – Свідчення ієромонаха Прокопія.

«Я, ныжеподписавшийся, даю от себе таковую сказку, что на честного отца намісника я именно не доносил, же не присягал, бо о том я не відаю: присягал ли он илы ніт. Також и о том не доношу постригл лы он чрез указ отца Афанасия илы ніт, толко о том извістно всім в монастирі, что за границею в Лебедині отцем намісныком Назарием, а не как в сказці прописано, что от отца Феодосия Хотінского ґабит принял в 1721 году и которие пункта я прописал в доношеній моем, то не того рады, даби оными улічит честного отца намісныка и Афанасия, но себе екскузуючи от того, понеже як о мні сказку написано неправедную было прежде и не відаю, кто оную писал, так и прочиї сказки явилысь неправедныї ж. Того рады мні мніние такое найшло, чтоб за такие сказки ложние не понесл кто штрафу невинный. На сем саморучно и подописуюсь, иеромонах Прокопий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 25. – Оригінал (?). – Зверху документа запис іншою рукою: «1740 года февраля 12 подана»)

№ 64
1742, грудня 31 (20). – с. Ярославка. – Лист-зобов'язання Іллі Литвиненка.

«Бгу пречестний гспдне мці намістник мнстира киевовидубицкаго, мні милостивий добродію.

З всенижайшою моею покорностию прошу вашей пречестности ревне мні малое число денег видодати по своей пнской млости, понеже сего время в конец заразился небитием мене в дому, и як просил вашой пречестности прежде в мнстрі о своей крайней нужді, тако и тепер прошу яко отца свого и добродія, млстию своею обнадежит и под арешт не брать моей мизерной худоби, покаміст в дому своем огляжуся, а около масниці всеконечне намірен такие денги собравши, сам собою привозить в мнстир без жадной турбації и должен буду вашой пречестности низкий уклон отдати, за якое вашой пречестноти блгодіяние и млсть должен буду денно и нощно и вас благати за милое вашой пречестности здравие и щасливое пнование.

Вашой пречестности нижайший слуга Илия Литвиненко

1742 года декабра 20 д.

Ярославка

P. S. Прошу моего добродія всенижайше по своей отеческой млсти приказать ему, Павлу Подконовию, даби мні уплатил за горілку перегонную, которую взял в мене своїм приездом в Ярославку числом відер трое киевских відер, а хотя вашой пречестности во вся ради празднества Христова Рождества дарую даби от него пречестност ваша отобрали».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 741. – Оригінал. Адреса: «В Бгу пречестному гспдну его млсти отцу наміснику мнстра киевовидубицкаго почтеннійше да вручится». Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів д історії Сіверщини (друга половина XVII – XVII ст.) // СЛ. – 2016. – № 2. – С. 73)

№ 65
1743, січня 27(16). – Київ. – Реєстр мешканців с. Лісники, маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Реестр

вотчины Киевовыдубыцкого манастиря села Лісник, колико число имієтся в оном селі людей и сколко в кого имієтся волов или коней, и по коликому числу и расположения от монастиря кому довелося на новостроючуюся в оном селі церков з монастирской пущи дерева вивезти своїм скотом, значит нижей сего 1743 года генваря 16 д.

Антон Шкурка имієт волов чотири, вивезт ему дерева тросажених пять, чтиросаженних пят.

Алексій Волошиненко имієт волов чотири, ему вивезт дерева тросаженних пят, четверосаженних пят.

Мойсей Сагаченко имієт волов чотири, ему вивезт дерева тросаженних пят чтиросаженних пят.

Семен Косий имієт волов чотири, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Прокопиха удова имієт волов чотири, ей вивезт дерева трисаженного п'ят, чтиросаженного пят.

Иван Паламаренко имієт волов чотири, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Савка Гончаренко имієт волов чотири, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Иван Емец имієт волов чотири, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Ничипор Зюба имієт волов чотири, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Стефан Волошиненко имієт волов чотиры, ему вивезт дерева трохсаженних пят, чтиросаженних пят.

Итого по четири воли иміючих 10

Оним надлежит вивезти дерева 100

[….]рон Резник имієт пару волов и коня, ему дерев вывезти тросаженних десятеро.

Федор Сарженко имієт волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Федор Варивода имієт волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Петро Гончаренко имієт волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Иван Ткач имієт волов пару, ему дерева вивест пятеро тросаженних.

Иван Дяченко имієт волов три, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Костя Гор имієт волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Карпо Мисник имієт волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Пархом Мисник иміет волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Федор Гончаренко иміет волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Роман Мойсеенко иміет волов пару, ему дерева вивезти пятеро тросаженних.

Итого иміючих по парі 11.
Котрий иміет три воли 1.
Оним належит вивезти дерева 69.

[…]

Максим Ткач

Савка Калениченко, іміют по едному волу, они м[ают] дерева вивезти трисаженного пятеро.

Иван Силник

Яким Голиута, іміют по едному волу, оним дерева вивезти трисаженного пятеро.

Кирило Хоменко

Петро Дяченко, іміют по едному волу, оним дерева вивезти трисаженного пятеро.

Грицко Коваль иміет коня, оному вивезт дерева трисаженного пятеро.

Матвій иміет вола, оним дерева вивзт трисаженного трое

Итого людей 8 дерева 23 (?)

Того ж села пішие, которие міют на вишше обявленную церков виготовит ліс и прочое спомощенствование, иміючим людям свої воли и лошади дават

Опанас Ткач
Антон Швец
Гаврило Бровец
Иван Похилко
Павло Погребенко
Роман Риболов
Иван Барабан
Иван Швец
Трофим Погребенченко
Опанас Соловий
Яким Хоменко
Марко Гулий
Иван Циган, войт
Итого подпоможчиков – 13
А всіх людей 43
Дерева 169».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 4198. Документ ушкоджений)

№ 66
1743, березня 1 (лютого 19). – «Доношение» Кирила Петренка ієромонаху Гавриїлу Леопольському, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высоце в Бгу преподобнішему его млсти отцу игумену Киевовыдубицкого монастиря иеромонаху Гавриилу Леополскому

Доношение.

Минувшаго 739 года сентября первих чисел, когда возиміл я, нижайший, намірение сочетатис союзом малженства, а увідомившис о том, Елена Яковиха, жителка звіринская, и приходя в дом мой многократні, сама о том увіщала мене, просячи, что озми де Кирило дочь мою себі в жену, от де тебі, не точію при жизни, но и по смерти моей, что іміется з убожества моего, оное пред тобою все, на якое я, нижайший, оной теперешней тещи моей прошение к тому и склонился, взял дочь ей в жену себі, но понеже чрез прожилие мною года у оной тещи моей, я нижайший, себі користи (з имущества еї никакой) не іміл, а сверх того еще мене оная теща моя ис избы согнала. Того ради всенижайше прошу вашего высокопреподобия повеліть о том началнійшей братиї Киевовыдубицкаго монастиря разсмотрение учинить и буди оная теща моя пожелает со мною в едной избы по прежнему жить и что во время заручения мною дочери еї мні приобыщала на том росписку мні даст, то должен я как в монастир всякие надлежащие повинности подданические, так и в государевих податях ни в чом спорить не стану, буди же она мене к себі принять не похочет, то повеліть еї с тоей избі совсім избыть, я же всякие (как вышеупомянуто) повинности и сам отбувать стану.

Вашего высокопреподобия о сем всенижайше просит Кирило Петренко.

1743 года февраля 19 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 496. – Оригінал)

№ 67
1745, вересня 24 (13). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«Божиею милостию Рафаїл Заборовский, православный архиепскп митрополит киевский, галицкий и Малия Россиї.

Вам превелебнійшому игумену видубицкому Гавриїлу Бжие блгословение и наше архиерейское препославше, предлагаем: понеже нам пастиреві извістно учинилось, что многие монахині по разным містам без билетов бродят, упиваются, милостыни просят и протчия непристойныя монашескому чину ділают безчиния, с чего монашескому чину ділают едино поругание и посміяние пргоисходит. Того ради чрез сие накріпко повеліваем: буди гді означенные бродяги монахині впредь без билетов своїх началниц будут мнстырях, церквах или в каких иних містах бродит, то их. хотя они будут представлят,что на богомолье пришли

или иние какие извинениї, то никаких от них извинений не принимая, взяв и заковав их в кандали под караулом в канцелярию нашу тотчас при доношениї присилат архиерейско повеліваем. Получение же сего во місто репорта под сим подписав с послідного міста обратно в канцелярію нашу прислать и с катедри нашей митрополитанской киевской 1745 года сентября 13 дня вышеименованный Рафаїл митрополит.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 38. – Тогочасна копія. – Внизу документа запис тією ж рукою: «Получен сентября 14 дня»)

№ 68
1745, вересня 24 (13). – Проїжджий лист київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«Божиею милостию Рафаил Заборовский, православный архиепископ, митрополит киевский, галицкий и всея Малыя России.

Оказатели сего Киевовидубицкого мнстыра иеромонах Мелетий, монах Стефан да послушник Лука отправлени в Малую Россиї и в Січ Запорожскую ради испрошения на церков оного монастыра чуда стаго архистратига Христова Михаїла от доброхотов милостини, которым во вірность того дан сей за рукою нашею архиепископскою при печати катедралной пашпорт, в катедрі нашей митрополітанской киевской 1745 года сентября 13 д.

Выше именованный Рафаїл, митрополит киевский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 4. – Оригінал, особисто підписаний Заборовським і завірений печаткою. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 191)

№ 69
1745, не пізніше вересня 8 (серпня 28). – Київ. – Грамота київського митрополита Рафаїла Заборовського.

«По указу великого гпдна ясне в Бгу преосщеннійшаго кир Рафаїла Заборовского, архиепскпа митрополита киевского, галицкого и Малия Россиї, и канцелярії митрополії Киевския вам, превелебнійшому отцу игумену видубицкому, предлагается, настоящаго 1745 года августа 28 д. присланный к его преосвященству дівичого новомлинского мнстыря игумения Анисия доношение обявила: сего же 745 года августа против 16 дня в мнстыру дівичем новомлинском в церкві Успения Прчестия Бцы невідомо ким поворовано немалое число, а именно з чудовной Престой Бцы знято перл чотири низки помірных, каралями красными перенизано и един двойный червонец, к каралям знизан з ушком, перл одинадцят шнуров болших з двома червоними пробитими, к перлам привязаны и каначок позлоцаный з зелеными камушками до оних перл привязан, перл сім низок середных, перенизаних каралями довгими и

еднусок позлоцаный у міру пентака мідного з ушком к тим же перлам привязан, перел пят низок мішаних болшших и менших, перенизаных ґадатками малими чорними, ланцужок щирозлотный к ленті рожевой пришито и сімнадцят червоних, между которими един двойный червонец пришито к ланцужку пробивание, да един к ланцужку прикован у вушко, великий канон позлоцаный з червоними кумушками и перлом оправлен, на […]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 38 зв.)

№ 70
Не раніше жовтня 1745 р. – Київ. – Реєстр маєтностей Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«3. Книги, листы

Гнилец упоминается под 40(?), же митрополиты киевскиї всі добра Выдуб. мнстря под свою власть были подгорнули и как свої арендовали и кому хотя роздавали.	Лст 59 об.
Глушець там же упоминается.	-//-
Голосіев там же упоминается.	-//-
Гнилецкая пасіка упоминается Видубиц. В реестрах пожиток Каллистом, игуменом видуб. 1593 и 1595 годов сочиненных под лит. І	Лст 60 об, 93.
Гнилець остров з садом и сіножатми в тіх же реестрах под литерою І упоминается, а же тот остров з другими грунтами отнято под митрополита.	60 об., 59 об., 93.
Глушець озеро в тих же реестрах под литерою І упоминается отнятим.	60 об., 59 об., 93.
Гачища озеро в тіх же реестрах под литерою Х упоминается.	Лст 61 об., 81 об, 94.
Глубокий яр упоминается в дукті Багриновском 1613 года ноемвр. 18 д.	Лст. 63 об.
Гнилецкий грунт упоминается в грамоті от великих гдрей Иоанна Алексиевича и Петра Алексиевича в літо от миробітия 7198 июля 21 д. Видуб. мнстрю жалованной.	Лст 14, 15, 90 и 119.
Грузная упоминается в універсалі гетмана Скоропадского Видуб. мнстрю.	Лст. 77, 78, 81.
На села Осокорки, Багрін и Лісники с приналежностями 1718 году генваря 12 д. в Глухові данном.	[…] 113, 114.

Гачища там же. -//-

Глубокий Яр там же. -//-

Гнилецкая, Куликовская и Калиновская границы там же. -//-

Грузная упоминается в реестрі озер выдубицких 1661 года списанном. Лст. 81 и 106.

Гачища двое озер в том же реєстрі. -//-

Гачища упоминаются в листі арендовом Каллиста, игумена 1590 году. Лст. 81 об. и 92.

Гачища упоминаются в листі реверсалі Павла Реховского року 1620. Лст. 81 об. и 96.

Гачища упоминаются в привілеї короля Жигмонта 1538 года. Лст. 85, 88.

Гутаево озеро упоминается в реестрі озер видуб. 1661 года списанном. Лст 106.

Глушець упоминается в том же реестрі. -//-

Гоголева озеро в том же реестрі. -//-

Глушица річка в том же реестрі . -//-

Гончаровка долина в том же реестрі. -//-

Гусейнец в том же реестрі. -//-

Глушець озеро упоминается в універсалі гетмана Дорошенка на село Лісники, данном Видуб[ицкому] мнстрю 1670 года декабря 19 д. в Чегирині Лст. 116.

Гнилецкий грунт упоминается в выписі с книг гродских киевских 1628 года марта 31 д. Лст. 139, 140.

Гоголев містечко упоминаеся в выписі с книг земских киевских року 1628 окт. 4 д. Лст. 142.

Гоголев упоминаеся в выписі с книг земских киевских 1629 года июня 18 д. Лст. 143, 144.

Гоголев упоминается в приказі короля Жигмонта до княжни Марцібелли 1631 года апріля 9 д. писанням. Лст. 147, 148 и 151 152.

Гнилецкий грунт упоминается в выписі с книг земских киевских 1631 июня 16 д., Калний Луг и Куликовка там же -//-

Гоголев упоминается в выписі с книг земских киевских 1631 года, июня 27 д. Лст. 153.

Гоголев местечко упоминается в выписі с книг земских киевских 1632 года, генваря 27 д. Лст. 156.

Гоголев упоминается в выписі с книг земских киевских 1639 года, декабря 30 д. Лст. 164 об., 165.

Свиноедская граница там же. -//-

Глушица річка упоминается в тоей же выписі -//-

Глибокая долина упоминается в границі звіринской, в грамоті короля Жигмонта выписанной 1568 года. Лст. 189.

Гнилецкий грунт упоминается в грамоті гдрыни Елисаветы Петровны подтвердителной на всі маетности Выдуб. мнстрю 1745 года октября 8 д. жалованной. Лст. 193, 194, 192.

Гнилетщина упоминается в універсалі гетмана Скоропадского 1718 року, генваря 18 д. Выдуб. данном. Лст. 195, 196.

Глубокий Яр упоминается в выписі с книг міских ратуша киевского 1754 года, ноября 10 дня. Лст. 197, 198, 199.

З. 6.

Затон озеро выдубицкое, упоминается в листі упоминалном короля Жигмонта 1541, марта 3 д. индикта 14 писанном в Вилни. Сей лист королевский упоминается в реестрі Калистом игуменом выдубицким року 1593 учиненном под литерою Л. Лст. 60, 92 об.

Затон упоминается в выписі с книг киевских 1565 года марта 27. Лст. 2.

Звіринець, Неводничий названый, упоминается в выписі с книг гродских киевских року 1612, ноемврия 19. Там же о гвалтовной инвазиї ночным обичаем на самый мнстр Выдубицкий. Лст. 4.

Звіринець, Неводничий названый, упоминается в выписі с книг киевских року 1612, декаб[ря] 29 д. Лст. 5.

Звіринець, Неводничий, упоминается в выписі с книг киевских року 1614, априля 25 д. Лст. 67, 8.

Звіринець, упоминается Выдуб. В карті выдубицкого игумена Лаврентия, до архимандрита печерского Афанасия. Року 1712 , февраля 27 д. писанном. Лст. 11, 12.

Там же писмо гетмана Скоропадского до архимандрита печерского Афанасия упоминаючое, абы печерские з выдубицкими без турбаций болших о той грунт згодилися. Року 1713 генваря 27 д. писанное з Глухова. Лст. 12.

Звіринские кгрунта упоминаются в листу заручном в триста червоных, кто бы з выдубицких или печерских в тие звіринские грунта до розъїзду

входил, писанном старшиною генералною 1720 года февр. 9 д. Лст. 22.

В Звіринці шинк Выдуб[ицкий]. упоминается в реверсалі арендовом от Семена Толстовича на 1652 год данном. Там же упоминается озеро Синятин, футор за Либедью, мост у Телбина, Осокорки и сіножать выдубицкие. Лст. 28, 39 и 102.

Звіринский шинк упоминается в аренді либедского перевоза 1693 года. Лст. 47.

Звіринский шинк упоминается в трох арендах на перевоз Либедский, в первой 1696 года, марта 15; в второй 1699 марта 15, а в третой 1702 годов марта ж 15 числ писанных. Лст. 47 об., 48, 49, 50.

Звіринець упоминается в аренді на шинк Звіринский и по всіх грунтах выдубицких, почавши от Неводничого, аж по самую Либедь на пристані у перевозу Выдубицкого, данной Якиму Кундусу от игумена выдубицкого року 1711, октяб. 28 д. Лст. 51.

Звіринский шинк упоминается в аренді на шинк по всім грунтам выдубицким 1712 року октов[ря] 28 Якиму Кундусу данной. Лст. 52.

Звіринский шинк упоминается в аренді на шинки по всім грунтам выдубицким року 1713 октов. 28 Якиму Кундусу данной. Лст. 53.

Звіринский шинк упоминается в аренді на шинки по всім грунтам выдубицким року 1714 ноемв. 13 д. Якиму Кундусу от игумена выдубицкого данной. Лст. 53 об, 54.

Звижден ріка упоминается в листі митрополита киевского Илиї Кучи Богушу, намісніку софійскому, 1577 года июля 6 д. на Багринов и на селище Куликовское выданном в Новгородку. Лст. 57.

Звижден ріка упоминается в листі митрополита киевского Онисифора Богушу, намісніку софійскому 1580 года 30 д. в Новгородку на Багринов и на серце Куликовское данном. Лст. 58.

Золотоверхого стого Михаїла земля над річкою Лукарцем упоминается в увяжчом листі возного киевского Ивана Аврамовича, данном Богушу, софийскому намістнику, 1580 года септ[еврия] 21 д. Лст. 59.

Заспа, озеро, с криницами видуб[ицкими] упоминается в реестрах Каллистом, игуменом

выдубицким, 1595 и 1593 годов сочиненные под *лит. Д.*	*Л*ст 60, 93.
Звіринець, село, упоминается в грамоті великих гсдрей Иоанна Алексиевича и Петра Алексиевича *л*іта от миробития 7198 мсця июля 21 *д.* жалованной.	*Л*ст. 74, 75.
Запісоч против Жуковки выдуб[ицкий] упоминается в універсалі гетмана Скоропадского 1718 году генваря 12 *д.* данном.	*Л*ст. 77, 78, 113, 114.
Запісоч против Жуковки выдуб[ицкий] упоминается в реестрі озер видуб[ицких] 1661 году пысанном.	*Л*ст. 83, 106.
Запісоч упоминается в випісі с книг ратушних киевских 1668 году.	*Л*ст. 83.
Запісоч упоминается в выпісі с книг тих же, того ж года декабря 18 *д.*	*Л*ст. 83.
Звіринець или Видубич упоминается в квиті з отданья подимного, данном игумену Оксеновичу 1647 году февр. 18 *д.*	*Л*ст. 96 об.
На Звіринець шинк упоминается в реверсалі Кості Богдановича 1656 года.	*Л*ст. 104 об.
Заспа озеро упоминается в реестрі озер видуб[ицких] 1661 года списанном.	*Л*ст. 106.
Закота упоминается в том же реестрі	-//-
Запісоч упоминается в випісі с книг ратуша киевскаго 1668 года декаб[ря] 18 *д.*	*Л*ст. 108.
Звіринець, село, упоминается в квиті з отданья подимного, данном отцу Петру Могилі 1638 году августа 9 *д.*	*Л*ст. 111 об.
Звіринский шинк упоминается в реверсалі Семена Толстовича на перевоз *Л*ибедский 1653 года генваря 1 *д.*	*Л*ст. 112.
Затон Околницкий упоминается в випісі с книг гродских киевских 1593 года июля 26 *д.*	*Л*ст. 126 об., 127.
*Д*ругой затон у Красное *Л*уки там же.	-//-
Звіринець, село, упоминается в екстракті з книг метрики королевской игумену выдуб[ицкому] 1568 года иуля 5 данном.	*Л*ст. 188 об., 189.
В том екстракті виписана грамота короля Жигмонта на село Звіринець выдуб[ицкому] мнстрю виданная.	-//-
Звіринская граница	там же.

Затон озеро там же.	-//-
Звіринець упоминается в грамоті императрицы Елисаветы Петровны подтвердителной на всі маетности Выд[убицкому] мнстрю 1745 года октября 8 д. жалованной.	Лст. 192, 193, 194.
На Звіринці шинк упоминается в трох реверсалах арендовых от Семена Толстовича на 1653, 1654 и 1655 годы данных.	Лст. 40, 42, 43, 103, 104, 105, 112.
Звіринецкий бор упоминается в універсалі гетмана Скоропадского 1718 году генваря 18 д. данном.	Лст. 195 и 196.

4.

Девочий грунт выдубицкий в реестрах Калиста, игумена видуби[цкого], 1593 и 1595 годов сочиненных упоминается, же тот грунт отнят от мнстра митрополитом киевским и Ивану Мизі надан под лит. У.	Лст. 61 об., 94.
Дончин грунт выдуб[ицкий] упоминается в листі игумена выдубицкого до атаманов, 1617 года июня 2 д. писанном.	Лст. 67.
Звенигородские Золотоверхомихайловского мнстря грунта упоминаются в выпісі с книг гродских киевских 1633 года декабря 15 д.	Лст. 67 об., 68 и 69.
Там же и Орининские грунты	-//-
Доманское жерело упоминается в универсалі гетмана Скоропадского 1718 года генв[аря] 12 д. Выдуб[ицкому] мнстрю в Глухові данном.	Лст. 77, 86 и 113.
Доманское жерело упоминается в привилеї короля Жигмонта 1538 года.	Лст. 86, 88.
Доманское жерело упоминается в листі арендовом Калиста, игумена видуб[ицкого], 1590 года.	Лст. 86 и 92.
Доманское жерело упоминается в реверсалі Павла Реховского 1621 года.	Лст. 86, 96.
Дубеченское село упоминается в реестрах пожитков Каллистом, игуменом выдуб[ицким], 1593 и 1595 годов сочиненным под литерою Ч.	Лст. 61 об, 94 об.
Думна жерело упоминается в реестрі озер выдубицких 1661 списанном.	Лст. 106.
Довбеченское озеро в том же реестрі	-//-
Деснище озеро упоминается в том же реестрі	-//-

Довгое озеро в том же реєстрі.	-//-
Дудкино озеро в том же реєстрі.	-//-
Добовая грядь в том же реестрі.	-//-
Дубечанское село упоминается в листі с обополном архимандрита печерского и игумена выдубицкого 1617 года июня 12 д.	Лст. 138.
Дубечня упоминается в выписі с книг гродских киевских 1639 года декабря 30 д.	Лст. 164 об., 165.
Свиноедская граница там же.	-//-
Дацки село в полку Корсунском, упоминается в грамоті гдрыни Елисаветы Петровны подтвердителной на всі маетности выдуб[ицкие], 1745 года октября 8 дня жалованной.	Лст. 192, 193 и 194.
Млин нижше Корсуня. Там же.	-//-».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк 8 – 13 зв.)

№ 71
1746, січня 9. – Відомість про кількість церков в маєтностях Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Відомость коликое число в вотчинах Киевовыдубицкого монастыря церквей и при оных священнослужителів 1746 года генвара 9 дня сочиненная.

Звание міст	*числа церквей*	*попов*	*диаконов*
В містечку Літках	1	2	1
В селі Ярославці	1	2	–
В селі Лісниках	1	1	–
Итого в вотчинах Киевовыдубицкого монастыря	3	5	1»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 941. – Арк. 1)

№ 72
1747 (?), липня 14 (3). – Київ. – Свідчення ієросхімонаха Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Василя.

«Я, ниже подписавшийся, по совісти монашеской в монастирі Киевовидубицким обявляю, что из начала игуменства своего Киевовыдубицкого мнстря игумен покойный отец Горка увідомился, что

священник літковский покойний Иосиф Война завладіл многими, до монастиря належачими грунтамы, которимы едному толко монастиру высокомонаршими грамотамы повеліно вічно владіть и показано было оному священнику обявить якие в иего (?) на оные грунта имію́тся кріпости, но он, священник, заспорив и кріпостей не обявил, являлся до суду в консистор, где и покойного отца игумена Горку сискано. И много тот завод продолжался, а потом повеліно было оному священнику отца игумена и братию просит, на чом бы позволено оними грунтами владіть и упросив повсегодно давать в монастирь по десяти таля рей, по тогдашнему исчислению, и от оного священства прописаний оклад чрез все игуменство отца Горки ежегодно також и по Горце между игуменством до игумена покойного Феодосия Хомінского взимано. Которого окладу денежного завелося на попаді прописаного священника Иосифа жені, чрез двадцять пять год сто пятдесят рублей, а что імінно попадя монаршие грамоты дві едну о уволненії от пошлин в дорогах купеческих бывает, другую на ніякиїс огороди, толко ж не на літковские. Оная же попадя напрасно о грунта монастирские упоминается, до которих оной жадной іміт крипости (?) не должно. В том на сем своеручно подписался года, мсця и числа вышш прописанных

Иеросхимонах Василий.

Киевовидубицкого мнстря писар Петр Охотовский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 2 – 2 зв. Внизу документа запис «С подлинною свидітелствовал»)

№ 73
1748, липня 15 (4). – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Вікентію Велдоцькому, ігумену цього ж монастиря.

«Высокопреподобнійшому гпдну отцу игумену Киевовидубицкого мнстря Викентию

Покорное доношение.

Сего июля 3 дня иеродиякон Трифон поданним в дховний Киевовидубицкого мнстря собор доношением принесл покаяние о своем явном з невіжества высокопреподобию вшему и всей братиї обители Видубицкой учиненном погрішенії з обіщаним впред без[и]сходно в оной обители Видубицк[ой] жить и всякие послушания мнстирские нести, на что подпискою себе обовязуя. Просим в оном духовном соборі за оним высокопреподобию вшему о погрішенії его внест инстанцию о освобожденії оного отца. Того ради высокопреподобия вшего всепокорнійше просим оного иеродиакона Трифона по своей отеческой глубочайшой млсти не оставит в прощенії его и простит вся яже сут оним противно волі и власт[и] содіянная освобожденії же отц у его, ясне в Бгу преосвященнійшого архиепскп[а] митрополита

киевского и галицкого архипастиря нашего, со священноиеродиякон-ским служением блгословение по прежнему испросит.

О сем просят вашего высокопреподобия всегдашние слуги

Иеромонах Иларион, нам[істник]

Иеросхимонах Василий

Иеромонах Герасим, духовник

Иеромонах Варлаам, экклисиарх

Сщеннослужение диаконское по испитанию духовному чинополо-жительно с чистою совістию и благоговінием совершит позволяем.

Июля того ж 4 дня

1748 год июля 4 д.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3748. – Оригінал)

№ 74
1748, серпня 28 (17). – Київ. – Паспорт о. Василя, виданий митрополитом Тимофієм Щербацьким.

«По указу ея величества гдрня императрицы Елисавет Петровны , самодержицы всеросийския и прочая, и прочая, и прочая.

Обявитель сего Киево – Выдубицкого мнстыря иеросхимонах Василий отправлен с оного Выдубицкого мнстыря за нікоторимы того мнстыря нуждамы в полкы Ніжынский и Стародубский на срок сего 748 года сентябра до послідных чисел, которому иеросхымонаху Василию рады свободного пропуску по ея императороского величества указам как в оные полкы, так и обратно слідую щему, дан сей за рукою нашею архиерейскою пры печаты катедралной пашепорт, а он, иеросхымонах, з сым пашепортом должен везді обиходытысь честно, без всякого порока и ныгді в иние полка не ездыть и боліе вышшепрописаного срока не медліть.

Из катедры нашей митрополитанской киевской 1748 года августа 17 д.

Смиренный митрополит киевский Тимофей.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 5. Оригінал з печаткою. Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів д історії Сіверщини (друга половина XVII – XVII ст.) // СЛ. – 2016. – № 2. – С. 74; Опубліковано: Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 190 – 191)

№ 75
Не раніше 14 (3) вересня 1752 р. – Київ. – Історична довідка про власників і земельні надання с. Лісники з прилягаючими землями у XVII – XVIII ст.

«Оное бывшое містечко, нині село Лісники с принадлежащими грунтами и угодиями, сміжное з грунтами Киево-Печерския лавры сел Хотова и селища Сіракова, от гспдна гетмана Петра Дорошенка по універсалу монастырю Видубицкому в 1670 году декабря 19, надано и

по нем в 1688 году сентября 14 д. от гетмана змінника Мазепи, посля ж того от гспдна гетмана Ивана Скоропадского в 1718 году генваря 12 д. універсаламы потверждено, а в 1690-м июля 21 и 1745 годах октября 8 чисел и высочайшими жалованными монастырю Видубицкому грамотами конфірмовано. Посля того оним же містечком, а нині селом Лісниками, жена воеводи волинского князя Яхима Корецкого, княгиня Анна Ходкевичовна Корецкая владіла и во время того ей, Корецкой, владіния, в 1597 года по 1610 год, в грунтах Хотовских и в грунтах, яко то полях, дубровах и сіножатях лісницких, разние наезди, ґвалти, пожоги, бої, грабежи и шкоды от слуг и подданних печерских хотовских и Корецкой лісницких чинени и за то Печерская лавра и она, Корецкая, в суд гродский киевский и в суд головний трибуналский и на сейм неоднократно позивались и одна строна против другой в тіх судах декрети, как тое з ниже под числом писаного княгинею Корецкою по компромісу или полюбовному суду 1610 году мая 20 дня учиненного, в книги гродские воеводства Киевского и в книги метрики канцелярії великой королевской, Великого Княжества Литовского записаного и архимандриту печерскому Елисею Плетенецкому з братиею данного, а от Выдубицкого монастыря в суд подкоморский козелецкий выпись з метрики королевской канцелярії Великого Княжества Литовского, 1752 году сентября 3 дня, в монастыр Выдубицкий данною, представленного листа явствует, одерживали, и тіми декретами присуджено было з Корецкой за разние Печерской Лаври претенсії взискать сім тисяч восімсот пятьдесят восім коп грошей литовских или за то увязать село ей, Корецкой, Лісники з принадлежитостми, а потом за противность уряду и правам оную ж Корецкую на баніцию, как тое з листу урядников судових гродских киевских 1601 году декабря 24 дня данного и от Печерской лавры в суд подкоморский козелецкий представленного явствует, вздать приговорено было».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 43 – 44 зв.)

№ 76
Середина XVIII ст. (?). – Київ. – Опис та історія с. Свиноїди- монастирської маєтності.

// (арк. титульний) (*ця сторінка аркушу дуже погано збереглася і можна прочитати тільки фрагменти слів. – Ю. М., І. Т.)* **// (арк. 1)**

«Ограничение или описание монастыря Выдубицкого села Свиноедов ведлуг кгрунтов, в том мнстырі іміющихся, учиненное.

Оное село називается Свиноедов или Свиноеды или Свиноедовичы с принадлежащимы ко нему грунтамы и есть положением и сміжностию грунтов от містечка Літок до грунтов літковсних, от села Рожнов до грунтов Рожновских, от местечка Гоголева до грунтов гоголевъских, а от печерского села Дубечни нихшой и вышшой до грунтов дубечанских прилеглое.

По кріпостям в Выдубицком мнстрі с 1550 года имiющимся и по выписи с книг гродских киевских року 1639 декабра 30 и по жалованной Выдубицкому монастыру на оное село Рожны 1660 года декабра 31 дня грамоты, а властний есть грунт старовічний границами певными ограничоний до митрополии Киевской монастыра Выдубицкого належачий, урочищем Свиноедский над рікою Десною в воеводстві Киевском лежачий, как тое прописанно в выписах с книг гродских воеводства // **(арк. 1 зв.)** Киевского літа 1605 августа 4 д. и декабря 13 данных и в книгі первуй кріпостной монастырской записанных, листа 127 и 128 на обороті.

От кого же и коїх времен точно оное село Свиноеды Выдубицкому мнстыру наданно, о том неизвістно, затім, что старые Выдубицкому монастыру служащие и надлежащие велыких князей и королей полских листы, привилея, твердосты и другие права утеряни невозвратно, как тое явствует из нижеозначенных, о том утеряний прав обстоятелств.

Великие князи руские на монастыр святого архангела Михаїла Выдубицкого (как тое явствует з листа илы привилегия Жигмонта Августа, короля полского, писаного в Вилні 1541 года марта 5 индикта 14) з віков надалы многия иміния, в том числі и село Свиноеды к тому монастырю и к церкві его – короля, короли полские тиї иміния к оному монастыру и церкві подтвердыли и были на то листы, привилегия и твердосты старые // (**арк. 2**) предков его короля Жигмонта, князей руских и королей полских, которые оние иміния и села церкві оной святого Михаїла Выдубицкого надали, на оние листи, привилегия и тое твердосты згинули в тот час, когда Киев и монастыр тот был от неприятеля крижа или креста святого по килка крот збурен, книгы первуй кріпостной монастырской, лист 198.

Оний 1541 года марта 5 лист или прывилегий Жигмонта Августа, короля полского, выдан монастырю Выдубицкому выпису с книг міських права майдебурского ратуша киевского 1754 года ноября 10, которая записанна книги первуй кріпостной монастырской на листу 197.

Написание Петра Могыли, митрополита киевского и архімандрита печерського, справах монастырю Выдубицкому, належащих от Филипа Обуховича, войскового мозирского, з Загоров априля 7 1637 писанно, что он, Обухович імiл фастикул или пук немалий до тоей справы належащий, и послихавшы, что монастыр Выдубицкий давно впусті лежит и мислячы, // (**арк. 4 зв.)** что тоей справы уже не треба, на прошение единого приятеля оний фастикул отдал, книги первуй кріпостной монастирской, лист 44, 28, 38.

Александра Чайковска Мартинова Корсакова за присилкою от Петра Могилы, митрополита киевского и архимандрита печерского, к ней, Александрі для отобрания съправ выдубицких, нарочного, отца Валендиковича, писала 1644 года февраля 17 д. з Почаева лист к нему, митрополиті Петру, что она справы всі належащие на добра Выдубицкого мнстря, то есть на Калний Луг, которий в себе толко иміла, возвратила, а инший справы за припозваньем на трыбунал его мылосты отцу митрополиту Сіляві вернуты мусіла, от которого и лист іміет квит а(к)цизний себі данний. Книги первуй кріпостной монастир ской, лист 44 оборот.

Сей Александры Чайковской 1644 года февраля 17 о бывших в ней на добра монастыря Выдубицкого справах лист показивает пред Антоном Ждановским, суддею енералним Войска Запорожского, и Федором Выговским // **(арк. 5)** от Богдана Хмелницкого, гетмана Войск Запорожских присланими на слідствие о перевозі Либедском выдубицком и грунтах тамошніх, как тое явствует з той же комисиї 1656 ноября 17 д. бывшей книги первуй кріпостной монастир ской, лист 28.

Выпис з комисиї о озерах выдубицких за Жигмонта Августа, короля полского, року 1645 отправуючойся в Киеві, в которой прав старожитних выдубицких посполу з софіевскими киевскими менует самие слова в комисиї озера сут зъвічистие церкви Божой святого Михаїла Выдубицкого, якож тиї озера з давних часов за колкос воевод и митрополитов киевских зъупокойне были держани и волочивани на тиї церкви Божиї и били на то листы привилея, твердости старие предков государей наших, королей их милости, коториї як тими озери, так и иншими іміниями, многими сели всими церкви стия Софії, святого Михаїла Выдубицкого надали, нижли згинули в тот час коли Киев быв от неприятеля государского по сколко крот збурен и проч. Зри в правах о озерах выдубицких, книги кріпостной монастирской, лист 30 оборот. // (**арк. 5 зв.)** Сию комисию за Жигмонта Августа, короля полского, року 1545 отправлявшуюс в Киеві, которой звгиненье прав старожитних выдубицких посполу з софійскими киевскими менует, показивано пред Антоном Ждановичем, суддею енералним Войска Запорожского, и Федором Виговским от Богдана Хмелницкого, гетмана Войск Запорожских, присланими на слідствие о перевозі Либедском Выдубицком и грунтах тамошніх, как тое явствует з той же комисиї 1656 года ноября 17 бывшей книги первой кріпостной монастир ской, лист 27.

Митрополит киевский Силвестр Косов и Игнатий Оксенович, игумен монастиря Выдубицкого, в компромісі о перевоз Либедский року 1650 априля 25 д. показивал ту протестацию, что права всі стой Софиї от сторони униатской забрани, и до тих час не суть возвращени.

Права Выдубицкому монастирю служащиї и належащиї униатами забрани, також права вси стой Софиї служащиї и належащиї, тіми ж униатами забрати, о чем была и протестація, как тое явствует з компромиса о перевоз Либедский 1650 априля 25 учиненного, книги первой // **(арк. 6)** кріпостной монастирской лист 33.

Сей 1650 года априля 25 о перевоз Либедский компроміс показиван пред суддею енералним Войска Запорожского Антоном Ждановским и Федором Виговским, от Богдана Хмелницкого, гетмана Войск Запорожских, присланими на слідствие о перевозі Либедском Выдубицком и грунтах тамошних, как тое явствует з той же комисиї 1656 ноября 17 бывшей, книги первуй кріпостной монастир ской, лист 27 оборот под 11 числом.

Климентий Старушич, игумен выдубицкий, на ураді гродском в замку его королевской милости вълодимерском ставши очевисто, оповіщал 1652 июня 5, что права Выдубицкому монастырю служающиї

и належачиї забраниї до тих час для замішаня в отчизні домового не отискани, о чем явствует выпис с книг гродских замку влодимерского 1652 года июня 5 д. книги первуй кріпостной монастирской, лист 34.

Сия 1652 года июля 5 д. випись показивана пред Антоном Ждановским, судею енералним Войска Запорожского, и Федором Виговским, от Богдана Хмелницкого, гетмана Войск Запорожских, присланими на слідствие о перевозі Либедском выдубицком // **(арк. 6 зв)** и грунтах тамошних, как тое явствует з той же комисиї, 1656 года ноября 17 бывшей, книги первуй кріпостной монастир ской, лист 28 под числом 12.

Прокоп Хмелювский, епископ премисльский самборский, 1662 года марта 22 д. писал к игумену выдубицкому Климентию Старушичу, что он, епископ, права Выдубицкому монастиру служащие, виділ давнійших літ в монастиру виленском Свтия Тройци, книги первуй кріпостной монастир ской, лист 45.

Оним селом Свиноедами Выдубицкий монастир з давних времен владіет, как тое явствует с кріпостей, а во первих з листа Свирида Василиевича, писаного 1550 индикта 11 генваря 10 и данного игумену выдубицкого монастыря Олексею, который дозволил ему, Свириду, пахаты ниву подлі села Рожнов з десятини.

Когда же (как тое явствует з записки книги первой кріпостной монастырской, листа 59 на обороті и з листа Филипа Обуховича, войского мозирского, там же на листу 44 записанного) монастыр Выдубицкий давних времен, с коїх разоряем бывал Киев, и около року 1580, 1637 в пусту лежал долго, то митрополиты киевскиї всі добра монастиря Выдубицкого (в том числі и свиноедские) // **(арк. 7)** под власть свою были подгорнули, и як бы то свої властние грунта частокрот, уже и не споминаючы о том же то добра монастыра суть выдубицкие, кому хотілы роздавалы, иншим зас орендовали, що явно есть з рожних прав и аренд митрополитангских, а монастыреви Выдубицкому, яко опустілому иногда по частці тилко з добр выдубицких на препитание зоставляли, а иногда и нічого не оставили, в которое время и село Свиноеды под свою власть подгорнувши, тім селом Свиноедами и его грунтами, как из кріпостей на тое село Свиноеды, в Выдубицком монастирі иміющихся, слідующих годов, то есть: 1578 октября 4, 1583, 1585, 1605, 1611, 1617, 1628, 1629, 1631, 1635, 1638, 1639, 1642, 1644, 1645, 1647, 1652 владіли митрополити киевские, как то Онисифор Петрович, униатский, Ипатий Потей, униатский, Иосиф Велямин или Вениамин Руцкий, по смерты Руцкого благочестивий митрополит и архимандрит печерский Петр Могила и Силвестр Косов, и игумени Выдубицкого монастыря как то Якимей, Калист, Антоний Грекович, Силвестр, намісник и законик мнстыря // (**арк. 7 зв.)** Выдубицкого; за Петра Могили, митрополита, игумен Игнатий Оксенович Старушич, за того ж Петра Могили, митрополита, подавци Выдубицкого монастыря и игуменства, и игумен Климентий Старушич, потом оний митрополит Косов листом своїм чрез возного року 1652 априля 9 д. оному игумену Климентию всі добра и грунты монастыря Выдубицкого, в том числі и село Свиноеды в спокойную и доживотную

поссесию подал и интромітовал, как тое з виписи с книг гродских воеводства Киевского року 1652 априля 15 д. книги первуй, лист 38.

Розграничение между грунтом Семена Рожновского, владілца села Рожнов, власним на Красном песку на речці Бычак и между грунтами свиноедскимы выдубицкимы 1576 августа 28 дня игуменом Выдубицкого мнстря Сергием и оним Семеном Рожновским учиненное, в кріпостной книги первуй, лист 21 на обороті записанное поставленно тако:

Почавши от річки Бычака в деснище, а зверху **//(арк. 8)** в реестрі Калистом, игуменом выдубицком, 1593 года учиненням, написано под лит. **Ц** літописци бояре острские немало грунтов свиноедских зашли, ижо от десяти літ, але им пан Ратомский, староста их, заказал, абы ижо не заходили болш того грунту до росправы, которая аж мусит быти чрез комисары короля его млсти. Якая расправа по нижеозначенному чрез Стефана Аксака, старосту остерского, 1644 года и была и розницы успокоени, между Свиноедами селом Выдубицкого монастыря и Літками, тогда бывшими королевскими добрами.

В том же реєстрі Калистом, игуменом выдубицким, 1593 года учиненном, написано под лит. 870(?).

Грунтов свиноедских рожновский немало засел упором здавна и полозера власного свиноедского отнял вжо недавно и людем тамошным свиноедским великие **// (арк. 8 зв.)** кривды от него ся діют, о чем росправа мусит бути з Семеном Яцковичом, рожновским владілцем села Рожнов и містечка Гоголева, якая росправа по ниже прописаному за бывшого потом села Рожнов владілца Стефана Аксака, судии земского киевского, 1645 года и была и того ж года априля 27 между добрами села Свиноедов и добрами села Рожнов розграничение учинено.

В том же реєстрі Калистом, игуменом выдубицким, 1593 года учиненням, написано под лит. Ч.

Там же под Свиноеди люде манастыря Печерского отнимуют криницу общую под селом их Дубечинским, которую уживали поспол з селом Свиноедским здавна.

По чему потом: **// (арк. 9)** деснища на Красний Песок. По сему розграничению грунт на річці Бычак Красний Песок внутр ограничения села Рожнов состоїт.

Розграничение между подданнымі монастыря Печерского дубеченскими и Выдубицкого святого Михаїла монастиря свиноедскимы, грунтов дубеченских и свиноедских, прилеглих от містечка Літок к літковским грунтам чрез Елисея Плетенецкого, архимандрита печерского, и Вацлава Сатковкого, намістника софійского, державшого село Свиноедское, как тое явствует з листа их архимандрита Плетенецкого и намістника Сатковского с полного 1617 июня 12 дня писаного и виписи первой кріпостной монастир ской, на листу 138 записанного.

Учиненно тако:

Почавши от Бичака подля гряди обчей криницею обчою, зїхавши в жерело обче, в річище, річищем в Кобылку, Кобилкою вверх в в обче озеро, в тих жерелах и озері половину свиноедскиї и дубечанскиї ужи-

вать или користовать должни. А что касается до острова оного того озера и од озера Бортного в том // (**арк. 9 зв**.) острову бывшаго подданних дубечанских, то атаман свиноедский Исаиа должен будет столко дерева, сколко там есть, где ему дубечанці укажуть, отділать. А окотчища в островку, яко на тот час подданиї не согласились, то тое отложенно до прийдучої осени виїзду их Плетенецкого и Сатковского.

Ограничение прилеглих до містечка Гоголева до грунтов гоголевских от села Рожнов до грунтов рожневских во владіниї 1639 года Юрья Глебовича, каштеляновича виленского, бывших. А от містечка Літок в бившем по кріпостям с 1593 года королей полских старостві Остерском во время бытия Малой Россиї под Полшею, состоящаго до грунтов літковских, свиноедских монастыря Выдубицкого грунтов названних селище Свиноеды на Десні в выписі с книг гродских воеводства Киевского року 1639 декабра 30 д. по протесту намістника мнстыря Выдубицкого Силвестра в монастирской книгі кріпостной первой // **(арк. 10)** листа 164 на обороті записанно тако.

Свиноеды грунт в ограниченье, починается граница от Свиноедов ку Рожном на україну долиною подле ниви холмики долиною, болото Язвинское, уз Лапенский ліс, впадает у Хмелницкое болото, через Медвежий борок в меху нивы Супруновской, Малиевой нивы и Василиевой, в Косиево болото, жерелом под. Берестову Гряду, в річку Глушицу, в Деснище, Кобилкою идучи, к Дубечны, Пречистенскому грунту, то есть Печерскому.

В выписи с книг гродских воєводства Киевского року 1644 июля 27 д. по протесту Зосими Полчицкого, законника, выданной и в книгы первой кріпостной монастирской, на листу 168 записанной, обявляется, что Стефан Аксак, судия земский киевский, староста остерский и бобровицкий того 1644 года успокоил розници между грунтами его королевской милосты от староства Остерского за Дніпром, яко и на сей стороні Дніпра, то ест маетностямы и селамы монастыря Печерского, яко тех и селом // **(арк. 10 зв.)** Свиноедамы монастыря святого Михаїла Выдубицкого и Василковом, а Гуменникамы иначе Мотовиловкою, и на то интерцизу свою лист запис компромисовий и суперарбітра обравши, под закладом в той интерцизі заложоний дали, о чом ширей тая интециза, лист запис компромисовий в себі описует. Из которой 1644 года выписи является, что он, Аксак, успокояючи розници между грунтамы его королевской милосты староства Остерского, в том числі и между Літкамы, тогда бывшими добрами королевскимы, до Остра принадлежавшими, и монастыря Выдубицкого селом Свиноедамы до Літок и до літковских добр сміжностию прилеглимы, ниже означенние в записи 1645 года оного Аксака и в заручном его ж Аксака 1645 года листі, три копци: первий копец літковский от добр королевских до Остра принадлежащих, другий копец от добр наслідних его, Аксака, то ест от Рожнов, а третий копец Свиноедский от добр монастыря Выдубицкого, ділящие староство королевское з староством // (**арк. 11)** Гоголевским понад гостинцем киевским на рожний величини копец усипан, и тогда

ж между Літкамы, добрамы королевскимы, до Остра принадлежащими, и монастыра Выдубицкого селом Свиноедами до Літок и до літковских добр сміжностию прилеглимы, означенние розници успокояючи, розграничение учинил и копци усипал на означенних в прописанной 1639 года декабря 30 д. выписи граничних между Літками и Свиноедамы урочищах.

Розграничение копцами между добрамы села Рожнов владіния Стефана Аксака, судиї земского киевского, и добрами села Свиноедов, владіния монастыря Видубицкого, посля многих споров конечное, в записи между оним Стефаном Аксаком и игуменом выдубицким Игнатием Оксеновичем Старушичем взаїмно в Рожнах 1645 квітня или априля 27 данном, выписанно и в том записі ті грунта копцамы и урочищамы описани и в том же записі копци и урочища граничниї показанны тако:

Взявши початок дукту от трех копцов, от первого копца літковского от добр его // **(арк. 11 зв.)** королевской милости, то есть от Літок до Остра принадлежавших от другого копца от добр наслідних, то есть Рожнов Стефана Аксака, судиї земского киевского, а от третого копца свиноедского от добр монастира Выдубицкого, то ест от села Свиноедов з борком всім, до Свіноедов надлежащим, аж до річки Язвинки копцов числом одинадцят, выключивши нарожний, усипано. В остатнего копца у той річки Язвинки, усипаного в грунту рожновском, копец в другу сторону той же річки Язвинки усипано. А даліе розграничаючи тиї ж добра села Рожнов Свиноедов пошли річкою Язвинкою, яко натуральною границею, пущаючи въліво грунт Рожновский, а вправо борок Свиноедский аж до копцов, коториї полем до Десни идут, где також два копци усипано з обох сторон річки Язвинки, один к бору на грунті Свиноедов, а другий над річкою Язвинкою при бору, разділяющом грунт рожновский з грунтом Свиноедов. Идучи копцами до ріки Десни, усипали копцов числом пят. Которая идет граница в полі вниз ріки Десни поки тривает // (**арк. 12**) сміжност грунтов свиноедских добр монастыря Выдубицкого и добр Рожнов Стефана Аксака, судиї земского, з сівбою озимою на том грунті будучою и з островом за Десною, на котором был дворец умершого владілца села Рожнов Семена Яцковича Рожновского игумену выдубицкому Игнатию Оксеновичу Старушичу и капитулі его во владіние вещественное по учинениї присяги трома подданними монастыря Выдубицкого за тот остров во владіние отданно.

Ограничение округ села Рожнов и надлежащих до него добр Стефаном Аксаком, судиею земским киевским, старостою королевским остерским владілцем села Рожнов от инших его Аксака сел, и от села Выдубицкого монастыря Свиноедов 1646 года місця квітня или априля 13 дня по прошению подданних его, Аксака вічними часи учиненное в заручном его Аксака листі тім подданним рожновским 1646 года місця квітня данном, описанно именно тако: // (**арк. 12 зв**.) Почавши от ріки Десни от Спаского озера, Спаским озером и поточком на рубіж, рубежем на Хлібовицу ліс, Хлібовица ліс чрез середину болота на долину, которая именуется Царев Ставок, ставком вверх з Вершинного яру, чрез

дуброву немало идучи в Радкове поле. Полем к Диогтярні на дорожку, которая провадит к Богдановці, где сут два озерка, между озерками також дорожка Богдановска, минаючи Стадницу, которая поліво в добрах рожновских, отътуда к закритому гостинцу з Киева, к новому місту Козелей (что нині Козелец) борами и лісами лежащимы, з которим гостинец злучается помяненная дорожка Богдановска. Тим гостинцем въліво ж наворочаючи, попоїхавши немало, знову на дорожку, которая от того гостинца отлучившися, провадит к Богдановці. Тою дорожкою до урочища Роскочовки, в которой озеро, а та Роскочовка в добрах рожновских. От Роскочовки іхат просто до копцов, близко другого гостинца киевского сипанних, которії // (**арк. 13**) копци староство королевское Остерское з староством Гоголевским и зараз над гостинцем киевским напаромний великий копец.

А от великого копца, бором простуючи на чащу чрез копцы, которих до Дрижавого болота и верха болота числом десят. Дрижевим болотом вниз Дрижового к Лапскому болоту на борочок, между болотом на Кругле болото, въдруге на которую поблизу Лапского болота, которих копцов от Дрижавого, до Лапского болота числом шест, чрез Лапское болото на два копци, которий край Задвековой ниви, от тих копцов вліво ж простуючи над болотом Лапским на Товников курган, от Товникового кургана в березю на Тарчинову ниву, отътуда на ляді у Хвесее болото, над которим болотом один копец, а за болотом на полі копец. От того копца на старого з рубежами дуба, которий на межі стоит. И от того копца, простуючи на Красную Луку и Десну, Десною просто вниз к Спаскому озеру.

В реестрі озер монастыря Выдубицкого списанном 1661 года марта 6 игуменом://(**арк. 13 зв**.) Выдубицкого монастиря Климентием Старушичем той же книги первой листа 106 на обороті показани в селы Свиноедах, то есть внутр оного села Свиноедов ограниченния озера, том числі граничное от містечка Літок озеро Подомирка: один берег от Свиноедов – свиноедский, а другой от Літок – літковский.

В том же реестрі озер монастиря Выдубицкого списанном 1661 года марта 6 игуменом Выдубицкого монастыря Климентием Старушичем той же книги первой, листа 106 на обороті показани в селі Свиноедах, то есть внутрі оного села Свиноедов ограничения и граничнии озера следующие:

Монастырские выдубицкие озера
Деснище
Бичок
Сіление свиноендские озера
Перекоп
Довбенское
Ревучее
Осокор».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3675)

№ 77
1753, липня 19(8). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Іларіона архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнейшему гдину его [… милос]ти […] Киевовидубицкого сто Михайловского мнастиря архима[ндриту] […]

Покорнейшее доношение.

Прошлого 1748 года юня «___» д. за бывшаго его преподобия отца игумена Викентия, прислал к нему, отцу игумену, его високородие гсдин обер комендант Иев (?) Иванович от себе афіцера с крестянином своїм Димитрием Приваловим с прошением, чтоб его крестянину, помянутому Привалову, двор мнастирский, иміючийся на Подолі был нанят и в тое время отц игумен мене призвал, також и шафара в той час бувшого, Арсения и полатного Иоасафа, а ннішнего казночея и учинен з ним, Приваловим, уговор за цену извістную рублей 35, платит ему у монастир 6 год. Понеже в той час оний мнастирский дворец был 3 год впусті без наему. Да и з уговором тім, чтоб было в дворі все, что худое от монастиря подчинено, печи, сарай на дворі, над печю зділать окошко, поправить, колодяз зділать и груби переставить и все, что надлежит спорадить, який он би двор, принявши в цілости, так так би должен при своїм исході и оставить. И когда он, Привалов, взявши у монастирі контракт в двор жить у вой[…], а подчинки еше от монастиря не учинено, то он у монастирь не еднокр[от] но отцу игумену и мні, приїздячи кучил (?) з договорами, зачим был з договором и от обер коменданта прислан афіцер, что подчин (?) ему в дворі не ділается, а им в ділі их отстановка в работах наемников чинится. В монастирі же тогда яко печников, так скляров и протчиїх работников весма было оскудно, то за благословением тогда бывшаго игумена Викентия велено им своїми денгами подчинку зделат и колодязь, нанявши работников и тесел, викопат и зрубит тако ж и сарай, за свої денги драні купивши, накрить, а на что денги будут и сколко именно на подчинку здержаны имянний и вірний реестр у монастирі посля обявити и будет принята и оний крестянин Привалов потом за свої денги в зачот ему от монастиря и по нужді ділат, а прошлой осені, когда на него, Привалова, прошение гпдину обер коменданту за неуплатку за двор денег представили, то гсдин обер комендант прислал оного своего крестянина Привалова з афіцером, чтоб он в подчинки двор, так и доводящимися готовими денгами по порахунку росплатился, чтоб было обоїм сторонам безобидно. А оний крестянин, пришедши у монастир ко мні, обявил на реестрі имянном, что на подчинку и пристройку двора издержал денег своїх рублей 30 и я в него всего не принял, но толко то, что было уговор подчинить, то принято рублей 26, а осталние денги в дополнение он за год доплатил у казну рублей 9. При якой росплатки иеродиякон Иоасаф, казночей, в присутствиї был, а всіх денег от него, Привалова, принято в казну монастирскую за пят год рублей 149, кромі тіх, что за подчинку ему зачислено, а от оного крестянина Привалова контракт у монастир в силу уже

в год дан, когда написали у монастирі да его в силу застали у дворі и веліли уже ему на готовом подписатся контракт, а тогда он контракта зараз не дал, понеже еще и двора по уговору не принял. О чем всем вашему високопреподобию вірно донося, обявляю, а ради лучшаго віроятия можно и оного крестянина Привалова паки ко ответу и до порахунку у монастир зискат, чтоб о сем сумнителство никаково не імілос. Вашего високопреподобия всенижайший послушник иеромонах Иларион.

1753 года июля 8 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ХУІ. – № 3732. – Арк. 1 – 1зв. Оригінал)

№ 78
Не раніше жовтня 1753 р. – Київ (?). – Перелік«кріпостей» на маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Кріпости на маетность Выдубицкого святого архангела Михаїла монастиря містечко Олетковичи или Літковичи или Літки под названим деревня от великого гсдря цря и великого князя Алексия Михайловича тому Выдубицкому монастирю по челобитью игумена Климентия Старушевича з братиею на владіние тою ему, игумену, з братиею и кто по нем иные игумен и братия будут деревню 1660 года декабря 31 жалованную в Выдубицком монастыры имiющиеся.

Остра, до котрого містечко Літки принадлежало и в старості его состояло, держащою 1541 года марта 5 был воевода короля полского Жигмонта Августа, киевский, Фредрих Глібович, о чем явствует того ж короля привилей того ж года на Багриново книгы первой кріпостной монастырской лист сто девять десят осмый. Кн. 1, 198 лист.

Оный 1541 года марта 4 лист или привилегий Жигмонта Августа, короля полского видан // **(арк. 1 зв.)** монастырю Выдубицкому выписью с книг міских права майдебурского ратуша киевского 1754 года ноября 10, которая записана книгы первой кріпостной монастырской на листу сто девятдесят седмом. Кн. 1, лист 197.

В реестрі о пожитках Калиста, игумена выдубицкого, в 1593- годі сочиненом под литерою Ц написано. Кн. 1, 61 об. 94.

Літковци бояре остерские не мало грунтов свиноедских зашли вжо от 4 літ, але им пан Ратомский, староста их, заказал, абы вжо не заходили болш того грунту до росправы, которая аж мусит быти через комісари короля его млсти, пан же из рожновским. Оный Рожновский был именем Семен Яцкович, землянин земли Киевской, боярин королевский, воеводства Киевского, староства Остерского, как тое явствует с кріпостей на село Рожни владіния его бывшое с 1550 года. Кн. 1, лист 164. // (**арк. 2**)

Розграничение между подданными монастыря Печерского дубеченскими и выдубицкого святого Михаїла монастыря свиноедскими, грунтов дубеченских и свиноедских прилеглих от містечка Літок к літ-

ковским грунтам чрез Елисея Плетенецкого архимандрита печерского и Вацслава Сатковского, намісника софийского, державного село Свиноедское 1617 года. Как тое явствует з листа их архимандрита Плетенецкого и намісника Сатковского с полного того ж 1617 июня 12 дня писаного. Кн. 1, лист 138.

Літковичи село упоминается в выписі с книг гродских киевских 1637 июля 21 там же Дубечня Малая и Великая. Дедовщина село. Кн. 4, лист 107, 108.

Літковичи село упоминается в выписи с книг гродских киевских 1637 года ноября 13 там же Дубечня село Малая и Великая Дедовщина село. Кн. 4, лист 109, 110.

Ограничение прилеглих от містечка Гоголева до грунтов гоголевских. От села Рожнов до грунтов рожновских во владіниї 1639 // (**арк. 2 зв.)** года Юрья Глебовича, каштеляновича виленского, бывших. А от містечка Літок в бывшем по кріпостям с 1593 года королей полских староств Остерском во время бытия Малой Россиї под Полшею состоящаго до грунтов літковских свиноедских монастыря Выдубицкого грунтов названных селище Свиноеди на Десні в выписи с книг гродских воеводства Киевского року 1639 декабра 30 дня по протесту намісника монастыря Выдубицкого Сильвестра описано и там же упоминаются:

Рожны.
Україна.
Долина.
Нива Холмица.
Выдубицкая долина
Болото Язвинское.
Ланский ліс.
Хмелницкое болото.
Медвежий борок.
Ныва Супруновская.
Ныва Малиева.
Косиево болото.
Жерело.
Берестова гряда.
Річка Глушица.
Кобилка річка.
Глушица.
Пречистенский грунт, то ест печерский. // (арк. 3)

Грунта его королевской милости от староства Остерского за Дніпром сміжные з селом Свиноедами, то ест містечко Літки, упоминаются в выписі с книг гродских воеводства Киевского року 1644 июля 27, Васильков маетност печерская там же. Кн. 1, лист 168.

Гуменики или Мотовиловка.
Село Рожни.
Місто Гоголев.
Грунты водные на ріці Десні под селом Свиноедами.

Сіножати свиноедские.

В сей выписи 1644, июля 27 дня прописано, что Стефан Аксак, судия земский киевский, староста остерский и бобровицкий, успокояючи розницы мкжду грунтамы его королевской милости от староства Острского за Дніпром и на сей стороні Дніпра, то ест маетностями и селами монастыря Печерского, яко теж и селом Свиноедамы монастыря святого Михаїла Выдубицкого и Васильковом а Гумениками или Мотовиловкою, на что им интерцизу свою лист запис компромисовый и суперарбитра обравши, под закладом в той интерцизі заложоный дали, о чом // **(арк. 3 зв.)** ширей тая интерциза, лист запис компромисовый в себі описует: для того о успокоениї розниц между грунтами тогда бывшими королевскими староства Остерского и маетностями печерскими и селом Выдубицкого монастыря Свиноедами, интерцизи, листа, записа компромисового надлежит искат в книгах Остерских и киевских гродских или земских 1644 года и низших и вышших годов.

Літковский копец первий от добр его королев ской милости (то ест от Літок) до Остра принадлежащих упоминается в записі между Стефаном Аксаком, суддею земским киевским, старостою остерским и бобровицким, и игуменом выдубицким Игнатием Оксеновичем Старушичем взаїмно данном в Рожнах 1645 квітня или априля 27.

Сей запис 1645 года квітня или априля 27 полским язиком писаный записан в книги міские права майдебурского ратуши киевской // (**арк. 4**) року 1754 ноября 7 д. и того ж года мсця и дня выписью в Выдубицкий монастыр дан.

Там же поля и нывка Холмица свиноедская.

Борок Свиноедский

Там же розграничение копцами между добрами села Рожнов владіния оного Стефана Аксака судиї земского киевского и добрами села Свиноедов владіния монастыря Выдубицкого конечное.

Рожни там же сміжниї з Свиноедами добрами монастыря Выдубицкого

Річка Язвинка

Остров за Десною, на котором был дворе Семена Рожновского.

Копци близко другого гостинця киевского сипаниї, коториї ділят староство королевское Остерское (в котором містечко Літки состоїт) з староством гоголевским упоминаются в заручном листі Стефана Аксака, судії земского киевского, старости остерского, владілца села Рожнов. // **(арк. 4 зв.)**

О учиненням ограничениї того села Рожнов подданным рожновским року 1646 мсця квітня или априля 13 данном

Спаскее озеро.

Поточок на рубіжі.

Рубеж.

Хлібница ліс.

Долина Царев ставок.

Радкове поле.

Диогтярня.
Богдановка.
Стадница.
Там же новое місто Козелец.
Урочище Роскочовка.
Староства королевского Остерского и Гоголевского розграничение:
Дрижаве болото.
Ланске болото.
Кругле болото.
Радкова ныва.
Півников курган.
Тарчинова ныва.
Хвесее болото.
Старый з рубежами дуб.
Красна Лука.

Сей заручный лист 1646 квітня или априля 13 полским язиком писанный записан в книгы міские права майдебурского ратуші Киевской року 1754 ноября 7 и того ж года місця и дня выписью в Выдубицкий монастыр дан. // (арк. 5) Розграничение по скаргі Стефану Лапікі, сотнику острицкому, козаков и міщан со всею громадою своею літковскою на козаков и міщан крехаевских за грунти власные свої, которые грунти от предков их до Літкович принадлежни были, чрез оного сотника Лапіку со всім товариством его между літковцями и крехаевицями 1658 года июня 13 ведлуг старой границі учинено, как тое явствует з выписи с книг міских 1658 июля 17 д., в Выдубицком монастыре іміющейся, а в той выписі граничные урочища показани:

Бродец Ушман.
Верховина.
Грузная Криниця.
Гряда.
Рябчин.
Шлях Острицкий.
Там же в бору ведлуг старой граници граничные урочища показани.

Рубеж от Рата или от Врута болота рат или как нині люде называют Врутболото с под Остра начинающоеся.

Долина.
Борок.
Чрез борок долина до гала.
Долина. //(**арк. 5зв.)**
Гал.
Гурка.
Ліс Лощинский.
Старый рубеж.
Через ліс до ровка.
Ровок.
Лозоватый круг.

Быстрый Олс.
Уруз.
Річка Переділ.
Дуброва
Там же з Літками сміжное село Крехаев владіния Золотоверхомихайловского монастиря.

***

//(арк. 6) Оного Крехаева в дачах городище, лісным болшим деревом зарослое, древным валом земляным и нині обведенное, где сказуют нікогдас город был называвшийся Крем над вышеозначенным болотом (на яком болотном місті, потому что в нем по сказкам людским и судов болших водяных доски находятся и оное болото весма в длину далеко и равниною по міры болшой ріки простирается, уповательно великая ріка была) называющимся Врут положение имiющое. //(**арк. 5 зв.)**

Олетковичи деревня упоминается в грамоті гдря Алексия Михайловича Выдубицкому монастырю 7168 1660 года декабра 31 д. на деревню Олетковичи и Рожны сміжны селу Свиноедову жалованной. Кн. 1, л. 118

В селі Літковичах озера упоминаются в реестрі озер монастыря Выдубицкого 1661 года марта 7, игуменом выдубицким Климентием Старушичем списанном Кн. 1, л. 106.

Подомирка один берег літковский, а другий свинодский. //(**арк. 7**)
Річка Глушица.
Волуец, берег один літковский, а другий дубеченский.
Старая Десна до Колодоватой долины.
Колодоватая долина.
Нехлебников перекоп.
Долина Гончаровка.
Долина Росоховатая.
Долина Подорли на добовой гряді Бокланское.
Вубчого половина.
Тихое жерело.
Мочалища Брингини.
Закота.
Тетерыно озеро.
Довгая Сахнова.
Карачовка.
Плоская долина.
Резоваха под грядою.
Гусинец.
Рубцувская великая.
Рубцувская малая.
Заспа.
Пиружная.
Васкова долина Гусинец.
Романовых долина Гусинец.
Деснище.

Вершина Деснище.

Васкови долины вершина Получервяковский.

Ставок Лозянский.

Болото Чаплища. // (**арк. 7 зв.)**

Літковские пущы упоминаются в универсалі гетмана Мазепы Выдубицкому монастырю 1690 генвара 12 данном. Кн. 3, *л*. 179.

Замочок містечка Літкович упоминается в листі или фундуші цеху ремесла шевского на братство 1690 року июня 9 *д*. от игумена Выдуб. мнстыря Пахомия Подлуского данном.

Літковичи село упоминется в грамоті великих гсдрей Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича Выдубицкому монастырю в літо от миробытия 7198, а от Рождества Хрства 1690 июля 21 *д*. жалованной. Кн. 1, *л*. 74, 75, 119, 90. Кн. 3, *л*. 2, 181.

В ключу Острицком, то ест в Літковских дачах, внутр. ограничения містечка Літок от села Крехаева лежащие селища три: Літки, Карпоки и Соболівка, наданные Сергію Василиевичу Солонині от гетмана Мазепы, которыми нині сотник остерский Иван Солонина владіет, упоминаются в універсалі оного гетмана Мазепы 1696 року генвара 20 оному Сергию Солонині данном. А в том універсалі, чтоб тими селами и потомкам его, Сергия, вічными часи владіт, того не написано. И тот универсал ни перед гдрем, ни пред урядом гдревым не сознан и потом от гдря // (**арк. 8**.) не подтвержден. Почему тот универсал за силу прав статутских розд. 3 арт. 30 и арт 5 § 2 розд. 8. ар. 9 послі его, Сергия, коему оние селца надани, при своей силі у наслідников его и оставатися уже не должен.

Літковичи містечко упоминется в листі гетмана Мазепы, до игумена выдубицкого Варлаама Страховского 1704 году февраля 16 писанном. Кн. 1, *л*. 24 об., 25. Кн. 3, *л*. 62.

В сем листі гетмана Мазепы пишется, что при сем листі и универсалі его Мазепы от переезжаючих свіцких, духовных и мирских чинов людей оборонный, без его, Мазепы, подорожных и инших листов чрез тое ж містечко Літковичи частокротне простуючи, многимы вимисламі, збитечными кормами и напоямы утеменжаючих тое містечко, до его, игумена Страховского посилается.

Грамоты дві Варлаама, митрополита киевского, данные Выдубицкому монастырю року 1706 априля 23 и 26 чисел о освобожденіі того монастыря с приписи Софийскому монастырю. Кн. 3, *л*. 25 об, 26, 103.

Універсал гетмана Мазепы подтвердителный на грамоты Варлаама, митрополита киевского, о освобожденіі монастыря Выдубицкого // (**арк. 8 зв**.) с приписи Софийскому монастырю року 1706 июля 22 данный. Кн. 3, *л*. 27, 104.

Літковские Выдубицкого монастыря пущы упоминаються в универсалі гетмана Скоропадского року 1717 ноября 10 *д*. Выдубицкому монастырю данном. Кн. 3, *л*. 201.

Лист Яна Абрамовича року 1722 августа 28 з Варшавы писанный, в котором обявляет, что будучи он опреділенным для ревидования книг монастырских литковских о происканіі в ных документов, прислухаю-

чих монастыреви Выдубицкому, которые де кверидуючи, жадной ноты на монастыр Выдубицкий не вынайшол.

Літковичи деревня упоминается в універсалі гетмана Апостола Выдубицкому монастырю року 1729 февраля 5 данном. Кн. 3, л. 13 об., 59, 60, 206.

Літковичи или Літки упоминаются в грамоті государыні Елисавети Петровны подтвердителный на всі маетности выдубицкие 1745 года октября 8 жалованной за сей. Кн. 1, л. 192, 193, 194. Кн. 3, л. 3 об., 183. // (**арк. 9**)

З сей грамоты точная копия при указі из правителствующаго сената октября от 8 1745 года в генералную войсковую канцелярію послана. Кн. 3, л. 114.

Літковские Выдубицкого монастыря пущы прилеглие, сміжностию до села Семиполок и до его принадлежитостей, названо бором в дачах семиполских состотящим и продани кавалергарда Матвію Андреева сына Хераскова сынами Ингермоланского піхотного полку порутчикамы Александром, Петром и Михайлом Херасковыми з селом Семиполками и прочиїми маетностьми 1753 года октября 2 д. полковнику малороссийского Киевского полку Евфиму Федоровичу Дарагану и на то от них, Херасковых, оному Дарагану 1753 года октября 2 д. дан купчий запис и при нем отдан купчий же запис 1728 года сентября 11 дня от Лопухина оному Хераскову на село Семиполки и на прочиї маетности з лісами только данный. Якиї оба купчиї записи в Выдубицком монастырі с 1740 года октября 20 іміются.

С тех записов в другом 1753 года октября 2 дня упоминается // **(арк. 9 зв.)** в літковских пущах внутр грунтов к містечку Літкам принадлежащих, состоящое урочище називающоеся Парня, что нині оного полковника Дарагана сынов хутор з телницею.

Там же село Рудня.
Село Мостища.
Деревня Святое Озеро.
Жеребецкое хутор.
Опанасово хутор.
Новая Гребля хутор.
Остер річка.
Шапировщина пляц.
Покорщина.
Берлози.
Гламазды.
Золотуха річка.
Бурчак гребля.
Білики деревня.
Перевал річка.
Моровск.
Десна Старая.
Десна Новая.

Соболювка, деревня сотника остерского Ивана Солонины, в сей деревні Ивана Ефимовича Дарагана бригадира двор и особливие от того два огороди, також поле пахатное и сіножати в грунтах оной деревні Соболювки.

Млиновища.

Сага.

Полянка.

Неживувщина Гай.

Сергіевщина Гай.

Гнилуша річка.

Вирище річка».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 12)

№ 78-а
Не раніше 1758 р. – Хронологічні виписки для складення списку ігуменів Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVI-XVIII ст.

«[15]41 года [инди]кта […] споминается игумен Ефрем.

2. В випісі пропущен игумен Антоний 1565 и 1566 марта 27.

3. В писмі митр[ополита] Петра Могили игумен Игнатий Оксенович Старушич 1645, сентября 25 д., 1656 ноября 23 д.

4. 1661 года сентября 2 игумен Климент Старушич.

5. 1611 ноября 19 игумен Антоний Грекович и 1614 априля 25 также Грекович.

6. 1507 окт[ября] 5, индикта 8, игумен Якимец.

7. 1712 февраля 27 игумен Лаврентий Горка.

8. 1558 октября 7, 1559 августа 21 игумен Олексей.

9. 1593 и 1594 февраля 5 игумен Калист.

10. 1692 августа 21 игумен Феофил Яндедровский.

11. 1701 и 1704 марта 17 игумен Варлаам Страховский.

12. 1628 августа 14 д. игумен Остафий Піщановский.

13. 1670 декабря 19 д. игумен Феодосий Углицкий.

14. 1690, 1698 июля 21 д. игумен Пахомий Подлуский.

15. 1576 августа 28 игумен Сергий.

16. 1568 октября 19 и 1576 генваря 25+1571 февраля 24 игумен Григорий Шваб.

17. 1604 ноября 29+ генваря 5 игумен Иоасаф Биковский.

18. 1648 октября 29 игумен Силвестр.

19. 1618 марта 20 (?) дня.

20. 1719. Означается в випісі игумен Лаврентий Горка.

1729 года генваря 9, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738 игумен Феодосий Хомінский, а в цер[кві] в день (?) Благовіщения Бгоматере по (…)* в церкві мнстра (?) с. архистратига (…)* мгарским (?) лубенским игуменом Тимофеем Щербацким, 1738 и 1739 игумен

лубенский переведен Тимофей Щербацкий (…) * до мнстря (?) арх[истратига] Михаїла (…)*

Гавриїл […]

Викентий 1749 года и 1750 […]

Архимандрит Леонтий Злотницкий 1753(…)* 24 + 1754 (…)* с лубенского мнстря переведен

Антоний Почека (…)* варшавского, а с видубицкого переведен в м(…)*ский.

Архимандрит Митрофан Горленко из Густинского (?) м[онастиря] переведен, 1758 года априля 26 определен правительством, того ж года октября 31 переведен (?) игуменом преосвященним митрополитом Тимофеем Щербацким в Видубицком мнстрі».

(ЦДІАУК. – Ф. 130. – Оп. 1. – № 1. – Копія. Опубліковано: Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 176 – 194)

№ 79
Середина XVIII ст. – Опис ряду маєтностей Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[…]Вниз речкою Ветою до мелницы, которая построена на Вете от Юревки 5 верст, а та мелница Михайловского монастыря от Киева 13 верст.

Село Ходосовка от Киева 15 верст за рекою Ветою в лесах Михайловского монастыря стариц.

Село Рославичи, деревня Янковичи за Ветою ж в лесах от Киева 23 версты, а то село и деревня Софийского монастыря.

Деревня Лесники по сю сторону речки Веты в лесу от Киева 10 верст.

Село Хотов в лесу Печерского монастыря от Выдубецкого монастиря 8 верст.

Селище Мышаловка хутор Голасеев в лесу от Выдубецкого монастыря 5 верст.

Деревня Пирогов меж гор в байраках и меж речек Веты и Лыбеди в лесах от Киева 10 верст.

Селище Крюковщина да Гатное от Киева 8 верст Николаевского Пустынского монастыря.

Речка Сырец вышла из-за Кирилловского манастыря с версту и впала в Почайну, а на той речки в вершине четыре мелницы киевских жителей.

Да на той же речке четыре мельницы киевского полковника.

Речка Котер от Киева 10 верст, а от Межигорского монастыря […]».

(НБУВ – ІР – Ф. ІІ. – № 1516)

№ 80
1754, листопада 18 (7). – Київ. – Випис з київських ратушних книг.

«Выпись з книг міских права майдебурского ратуша киевского року тисяча сімсот пятдесят четвертого мсця ноября семого дня.

В магистрат ея императорскаго величества Кыевовидубыцкого высокопреподобный отець архимандрит Леонтий з братиею поданним сего ноября 7 дня доношеним представил яко иміется во владиниї обытели их Киевовыдубыцкой изстари отчини деревни Рожни и Свиноеди, которие еще из Полской держави тогдашними владілцами исправно ограничени высокомонаршими грамотами и гетманскими універсалами монастирю их Киевовыдубыцкому по наданни ствержени, коїх де деревень дуктовие записи за давность літ обветшали, иных же несколко вовся безствістно (?) от недоброхотов обытели их потеряно, чтоб тако и оставшиесь записи в слідующие времена затеряни не были. Упомянутие высокопреподобнійший отец архимандрит Леонтий з братиею просил, дабы оние монастиря их сообщение при том доношеніі подленние дуктовие полским диалектом дві руским, же едну писание кріпости освидітелствововав, в книги міские киевские были вписани, а с книг екстрактом при подписі и печати магистратовой в монастир Киевовыдубыцкий выданы, по которому прошению уряд ті подленние дуктовие кріпости пред собою вичитав, приказали до книг вписать и так в себі до слова іміются:

Выпись с книг кгродских воеводства Киевского року тысяча шестьсот тридцять девятого мсця декабря тридцятого дня на вряде кгродском в замку его королевской милости киевском передо мною Петром Брудновским наместником замку киевского ставши очевисто велебний в Бзе отец Селивестр, наместник и законник монастира светого архистратига Михаїла Выдубыцкого киевского, своїм и ясне превелебного его милости гпдна отца Петра Могили, архиепископа митрополита киевского, галицкого и всея Россиї, архимандрита монастиря Печерского, и капитули митрополитанское именем свидчилсе и соленнітер протестовал напротивко велможного его милости пна Юря Гребовича (*Глебовича. – Ю. М., І. Т.)* на Дубровне и каштеляновича выленского, и урядникові гоголевскому, пну Миколаю Булгаку о то иж поменнний его милость пн. Глебович препомневши права посполитого и вин на такових описанням, яко здавна звикло кривди чинить и тепер росказал помененному урадникові своему гоголевскому абы кгрунти церковние монастиря Выдубыцкого, прилеглие до кгрунтов королевских, забырал и розние кривди чинил, которії росказаню яко пна свого досит чинечи, року теперешнего тисяча шестисот тридцять девятого мсца сентября першого дня (*далі йде текст, який наводиться у попередньому документі. – Ю. М., І. Т.)*.

№ 81
1758, жовтня 31 (20). – Київ. – Свідчення Лавріна М'якенького, послушника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«1758 года октября 20 д. Киевовидубицкого мнстря послушник Лаврін Мякенкий в соборной оного мнстря канцелярії при собраніі началнішой братиї сказкою показал, что от сего д. октября 18 числа в вечеру, будучи в хлібні по своему ділу, от иеродиякона Анемподиста, пяного, на цепі сидячого, слихал річи такови: «Беріте де, от мене все сие монашеское одіяние, это де не мое, я, де, уже давно поддался дияволу». А били, де, при том в хлібні иеродиакон Нектарий, монах Варнава, да послушник Алексий, толко же оние ті річи слихали или не слихали он, послушник, того не відает. Что в самую сущую правду показал и в том сие сказку своеручно писал, подписался.

Лаврін Мякенкий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк 6.)

№ 82
1760, травня 27 (16). – Атестат студента Києво-Могилянської Академії Даховського, виданий префектом Академії ієромонахом Самуїлом (Мислављським).

«Указатель сего Академии киевской студент, слышатель философии Димитрий Даховский в прошлом 1748 году декабря 30 дня в вірности службы ея императорскому величеству великой государыні императриці Елизаветі Петровні самодержиці всероссийской, також и опреділеному от ея императорского величества благовірному всероссийского императорского престола наслідніку, его императорскому высочеству государю, великому князю Петру Феодоровичу к указным присягам в киевской кріпости в церкві преподобного Феодосия приведен был и на присяжных листах подписался. В бытности же свое он, Даховский, при той Академии обучался как в нижшых классах латинского языка, так и в философии, чрез един год приліжно, а содержал себе там как честному и добропорядочному ученику принадлежало. В чем ему, Даховскому, и сей из той академии дан аттестат 1760 года мая 16 дня.

Академиї киевской губернской префект и священной богословиї учитель иеромонах Самуил Мислављский»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 1022. – Арк. 8. – Оригінал, завірений печаткою)

№ 83 – 84
1760, червня 13 (2). – Київ. – «Доношение» Митрофану Горленку, архімандриту Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокодержавнійшому гспдну гспдину Киевовидубицкого Сто Михайловского мнстря началнику и духовной мытрополиї Киевския консисторії члену, отцу архимандриту Мытрофану его высокопреподобию Горленку

всенижайшое доношение.

В прошедшом 1756 годі сентября первих чисел, за бытности тогда здесь, в мнстрі, направленії вашого высокопреподобия антецессора, что нні мнстря полтавского игумен по состоявшемуся общесогласному здешнего Киевовидубицкого мнстря соборной братиї приговору, определен я, нижайший, в послушание экономическо. В коем послушнії даже до мимошедшого 758 года не чувствуя на себе никакова от братиї роптания, по возможности моей оточо управлялся в том же вышеозначенном годі, когда по зависти и ненависти своей согласясь нікоторая здешнего мнстря братия к озлоблению вашого високопреподобия антцессора его високопреподобия гспдна виною здешнего мнстря отца игумена Антония Почеки подвигнулись и начали ниякиесь измишление на его, отца игумена, на бумажках составлят нотациї, то тогда также (?) нікоторая братия по недоброхотству своему и на мене, нижайшого, напрасное возиміли негодование, что я, нижайший, усмотрівши оного ж вашого высокопреподобия антцессора, двократними моїми утруждал доношениями, с прошеним о уволненії мене, нижайшого, от того экономического послушания и о опрділенії в какое – либо другое, И хотя за повторним моим доношеним по приговору братерскому на місто мое экономом иеромонах Нектарий и определен был, но оний иеромонах Нектарий за оное послушание не хотя приниматся, от оного отказался, посему я, нижайший, паки от его высокопреподобия отца игумена з согласием нікоторой началнійшей братиї и нехотящі убежден был несть тое экономическое послушание. Також и за прибытием в здешний мнстр на правление его преподобия катедралного иеромонаха Варфоломея, неоднократно я, нижайший, в его отца правителя от того ж послушания словесно просился и хотіл было з его відомом ему, отцу правителю о том же и доношение подат, толко ж преподобне отцправител мні ніжайшому отказалдо прыбытия настояного началника онаго подват по удержател и потому от оного послушания и по нині не уволнене. Прошлого же мая 4 числа здешнего ж мнстря нікоторая возмутителная и неспокойная братия, пошарпав своїми затіечно измишленними представлениями вашого высокопреподобия антецессора чести и хотя виполнит на мні нижайшом (яко моего …. Тому совіту и представленим их участия не было) свою злобу, составивши к его преподобію отцу правителю на мене нижайшого доношение, с означеним в оном доношении нанесеного в немалом ділі на мене нижайшого сомнителного порока и с прошеним об от ставки мене нижайшого от оного

экономического послушания, подали. По сему оний отец правител от них братиї тое доношение приняв и оное помітив, сам по оному резолюції не чиня отказал им, братиї до щастливого вашего високопреподобия в здешний мнстр на правлние началническое прибытия дожидатся, которое доношение пры сем в оригиналі в разсмотрение сообщаю.

А понеже я нижайший по такому от оной недоброхотной нікоторой здешней братиї наносимому напрасно на мене нижайшого сомнителному пороку, которого я нижайший за собою не чувствую наперед того экономического послушания нест крайне не дерзостен, того ради о всем том вишеписанном донося. Всепокорнійше вашего высокопреподобия прошу повеліт мене нижайшого от того экономического послушания уволит и в другое каковое либо по высокомилостивому вашего високопреподобия благоразсмотрению определит. За вышепомянутое мене нижайшого напрасно опорочение, усугубляя все покорнійше вашего високопреподобия прошу разсмотрет и по тому кто явится виновен, того без подлежащаго оштрафования не оставит.

О сем просит вашего высокопреподобия всенижайший послушник монах Митрофан.

1760 года

Июня 2 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3733)

№ 85
Не раніше вересня 1760 р. – Київ. – Перелік царських і митрополичих грамот, гетьманських універсалів, наданих Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві.

«[…] Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича, самодержцов всероссийских, до игумена Киевовидубыцкого мнстра Феодосия Углицкого з братиею, з Москвы літа от создания мира 7193 мсця февраля 13 д. писаний, с обявленим, что присланный от него, игумена, к их царскому величеству в их царствующий великий град Москву для подачи о милостины челобытья, иеромонаха Вениамин обратно в Видубыцкий монастыр к нему, игумену, отпущен и жалованье в тот Видубыцкий монастыр ему видан и о протчем.

9. Грамота преосвященного киевского архиепископа митрополита Варлаама Ясинского о учинениї Стомихайловский Киевовидубыцкий монастыр от приписи от катедралного сто Софийского киевского монастыря во вічние часи впред свободным 1706 года мсця априля 23 дня данная. 1706 априля 23.

10. Другая грамота того ж пререченного киевского Варлаама Ясинского в такой же точности, как и вышеписанная, и того ж года и мсця состоялась, на которой в засвидітелствование, то что его преосвященство то, что Сто-Михайловский Киевовидубыцкий монастир от припи-

си катедралного Софийского киевского монастыря вічними часи тоею грамматою уволныл знатныйшие дховние персоны по дозволению его преосщенства подписались. 1706 года априля 26.

11. Универсал гетмана Ивана Мазепи в подтверждение вышеписанной преосщенного архиепископа митрополита киевского Варлаама Ясинского граммати по прошение монастыря Видубыцкого игумена Варлаама Страховского 1706 года июля 22 дня в тот Видубыцкий монастир данный. 1706 июля 22.

12. Універсал от гетмана Ивана Скоропадского Киевовидубыцкому монастирю 1717 года ноября, 9 д. данный, с прописаним в нем всякого звания людям, а особливо киевопечерския Лавры законнныком о том, дабы Киевовидубыцкого монастиря в собственние гнилецкие, куликовские и калиновские грунта и находящиеся тамо риболовние озера, ни под каким видом над имыющиеся в том монастырі документалние давние кріпости, ему, гетману, ко усмотрению представливанние, самоправно не втискались и в спокойном владініі тому Киевовидубицкому монастирю препятствия и трудности не чинили, срогаго запрещения. 1717 года ноября 9.

13. Універсал от того ж гетмана Ивана Скоропадского 1718 года генваря 18 д. Киевовидубыцкому монастирю данный, на ті ж то Киевовидубыцкого монастирю грунта, прозванием гнилецкие, куликовские и калиновские, с описаним оным грунтам обстоятелно д(…)*у в подтверждение всіх прежных иміющихся в том мнстрі на ті грунта кріпостей и с прописанием печерского монастыря законником, дабы оние законники в ті грунта над ті кріпости прежние и сей его гетмана універсал самоправно не впирались и тім монастирю Видубыцкому обыд не причиняли, срогаго запрещения. 1718, генваря 18.

14. Граммота великаго государя царя великаго князя Петра Алексіевича, самодержца всероссийскаго, на село Ярославку с принадлежностми, в подтверждение гетманских універсалов и других кріпостей в той граммоті именно означенных, по челобытью Киевовидубыцкого монастыря игумена Лаврентия Горки тому Киевовидубыцкому монастырю 1718 года мсця ноября, 20 дня жалованна. 1718 года ноября 20.

15. Універсал гетмана Даниїла Апостола на деревню Звіринец, також и на протчие всі Киевовидубыцкого монастыря вотчины и угодий, в подтверждение прежных кріпостей таку Киевовидубыцкому монастырю 1729 года февраля 5 дня данный.

16. Граммота великия гсдрини императрицы Елисаветы Петровны самодержицы всероссийския на всі киевидубыцкие монстыря вотчины й угодий, якото осадчу гору Звіринец, перевоз Либедский, на другой стороні Днепра, на поля, островы, сінокосы й озера называемие Осокорки, грунт за Либедью Багриновский, Гнилецкий, Куликовский и Калний Луг, тако же на села Лесники, Свиноеды, Літки и Рожны с принадлежитостми, на село Ярославку и на состоящие нині полской области в уезді Корсунском над рекою Сосновицею село Дацки, млин на реке Россе, село Таращы, хутор Прутилце в том же Корсунском уез-

ды с гаями, лесами, полями пахотними, сенными покосами и иными угодиями, на дві пасіки в Лебедині находящиеся с подтверждением всых прежных иміечихся в Киевовидубыцком монастырі кріпостей (которие в оной и поозначеваны) по челобитье то Киевовидубыцкого мнстыря игумена Гавриила з братиею 1745 года октября 8 д. всемилостивійше жалованна.

17. Данный в Киевовидубыцком монастырі от полкового гадяцкого судыї Федора Войны 1760 года сентября, 30 дня о продажі ныні Войною вічно тому Киевовидубыцкому монастырю за сумму сімсот пят девят рублей, предковский его, Войны грунтов, в містечку Літках, находящыхся запис и означенние в том записі данние ным Войною в той же монастыр, іміющиеся в не (…)* на ті грунта предка его жалование дві высокомонаршие граммати и разние пят документи.

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3739. – Оригінал, в якому бракує початку)

№ 86
1760, жовтня 21 (10). – «Доношение» ченця Досифея (Даховського) київському митрополиту Арсенію Могилянському про прийняття його (Досифея) в братію Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Великому гспдну ясне в Бгу преосвященнішому кир Арсению Могилянскому, Бжиею милостию православному архиепископу, митрополиту киевскому, галицкому и Малия России.

Всенижайшое доношение

Родимец я, нижайший, области полской повіту Перемиского села Торк, сын родителей благочестивых посполитых, літ от роду імію двадцят и один год. Отлучас я, нижайший, от моих родителей в 1747–м годі. Прибыв в Киев, гді первіе обучался руской грамоти, а потом и латинского языка в академии вашего ясне в Бгу преосвящества киевской, начав с аналогии по философию по сей 1760 год, по мсц май. Коего мсця с оной киевской академии при аттестаті и при пашпорті Киевской губернской канцелярії отлучился по нужді своей за границу, где нужду свою почасти исправя в Святоонуфриевский Пустынножаботинский благочестивий монастыр прибыв, в коем монастырі по желанию моему того монастыря игуменом Ефремом Быковским в монашеский мандийный чин сего 1760 года сентября 14 д. без указу пострижен. С которого заграничного монастыря (хотя(?) и благочестиваго, однак чувствую свою учиненную Российской империи присягу), отлучась в Киев без писменнаго вида (кромі білета на форпості Стаецком виданного) прибыл. Желаю неисходно по жизнь мою в Святомихайловском Киевовидубицком монастырі за принятием в послушании пребыват. Я ж, нижайший, указные присяги в 1741 и 1742 годіх состоявшиеся, прошлого 1748 года декабря 30 д. в Киевопечерской кріпости в церкви преподобного Фео-

досия исполнил и на присяжных листах подписался, о чем и атестат в киевской академиї мні, нижайшому, выданый при сем в оригиналі сообщаю. Жены от роду не иміл, не имію, також долгами и другими монашескому чину препятствующими ділами не обовязан. Того рада вашого ясне в Бгу пресвященства всенижайше прошу о принятии мене, нижайшаго, по желанию моему в оний Киевовидубицкий монастыр на неисходное пребывание высокомилостивое свое архипастырское преподат благословение и о том указ веліт отпустит.

О сем просит вашого ясне в Бгу просвященства всенижайший раб Досифей Даховский.

1760 года октября 10 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 1022. – Оригінал)

№ 87
1761, січень (не раніше 13(2). – Київ. – Рапорт архімандрита Митрофана (Горленка) в київську духовну консисторію.

«В Духовную митрополиї киевскию консисторию

Репорт.

Указом ея императорскаго величества самодержицы всероссийския и оной духовной консисторії сего генваря 2 дня мною полученным велено: прописаного в оном указі вышедшаго изза граници монаха Досифея Даховского, по коего доношению на неисходное пребывание в Киевовидубицкий монастыр в число братиї приняв, по отрицаниї его от униатския віри в книги монастирские записат и определит ему чулан, порцию к препитанию и по усмотрению послушание, к какому он, монах Досифей, годится и во всем вышеписанном репортоват. И за силу оного указа помянутий монах Досифей в оном Киевовидубицком монастирі на неисходное житие и принят и по учиненному его от ония униатския віри отрицаниї, в книги монастырские записан, чулан и порция ему и по силі его послушание опреділено, дховной консисторії репортую.

Киевовидубицкого монастира началник архимандрит Митрофан

1761 года генвара «__» д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 1022. – Арк. 20. Оригінал. Запис зверху документу: «Пол[учен] 1761 года генвару 12 д. записан и к ділу сообщить»)

№ 88
1761, січня 27 (16). – Київ. – Інструкція керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаху Мелетію та ченцю Митрофану.

«Пречестному отцу намістнику Киевовидубицкого мнстря, иеромонаху Мелетию да монаху Митрофану эконому

Инструкция.

Приняв, вам сию инструкцию, ехать опреділенним вам от мнстря поездом в вотчини нашого Киевовидубицкого мнстря містечко Літки и в село Ярославку в тамошние мнстрские дворці, где прибив, поступат по нижеслідующему:

Приехав в дворец літковский, отобрат в тамошенего правителя иеромонаха Илариона данние от пана судиї полкового гадяцкого Федора Войни на іміющиеся тамо: (внутр мнстрских) грунта, всі кріпости по реестру за собственною его рукою, сколко он їх забрал и сколко отдал.

Сочинить опис двора літковского, сколко в нем и вні двора іміется добра мнстрского движимого и недвижимого и ту опись переписат на двое. Едну за подписом ваших рук, оставит в дворе літковском ему, правителю, а другую за подписом руки его, правителя, взять в мнстр.

Сколко іміется в него записок изшедшаго 1760 года, коликое число виробил горілки и протчемо напитку продал в шинках и сколко за ті напитки денег взял и на что именно и гді оние употребил. Оние записки и другие мнстру потребние писма отобрать всі и в мнстр привезти.

Поручит оному правителю, иеромонаху Илариону, тамошний літковский дворец и что в оном дворці от мала до велика іміется, також и вні дворця всі мнстрские грунта и протчое подкрівное (?) смотрение, чтоб мнстру не било убилі, но паче приобретение.

З Літок поехать в Ярославку, гді прибив, составит особенную опись сколко чего в дворці тамошнем іміется, якото пашні разной толоченной и нетолоченной, також скота разного, лошадей и протчого, не упуская ничего и малійшого и тую переписав начисто,привезти в мнстир. Також размотріт хазяйства тамошняго, порядочно ли оно идет и буди что непорядочно, то почому и за чиїм нерадінием, о том зділат обстоятелную справку.

Дана 1761 года генваря 16».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3699)

№ 89
1761, не раніше квітня 30 (19). – Київ. – Прохання ченця Досифея (Даховського) київському митрополиту Арсенію Могилянському.

«Великому гспдну ясне в Бгу преосвященійшому кир Арсению Могилянскому, Бжиею милостию православному архиепископу митрополиту киевскому, галицкому и Малия Россиї

Всенижайшое прошение.

Хотя я, нижайший, прошедшого 1760 года октября 10 дня поданним вашому ясне в Бгу преосвященству доношеним и просил опреділить мене по желанию моему в Киевовыдубицкий монастир на пребивание, о чем и видан бил от вашого ясне в Бгу преосвященства к Киевовыдубицкого монастира начальнику архимандриту Митрофану

указ, по коему указу в оном монастирі я, нижайший, и по сие время в трапезническом послушаніі нахожуся. Однак с того времени как я начал в Киевовидубицком монастирі жить, терплю непрестанное совісти моей угризение за то, что из заграничного Стоонуфриевского, катедрі вашого ясне в Бгу преосвященства приписного, монастира без писменного вида и благословення игуменскаго тайно сойшол, в коем монастирі я, нижайший, принимал монашеский мандійний чин и присягу положил неисходнаго моего тамо пребывания. За нарушение коей присяги опасаюсь, даби мні какова не послідовало противнаго случая. Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайше прошу в оний виш писаннний Стоонуфриевский монастир, с коего я неразсудним моїм умом сойшол, мене, нижайшого, свое архипастирское благословение преподавши, повелеть отпустит, в чем я несомінно на великую вашого ясне в Бгу преосвященства полагаю милость. Определения ожидаю вашего ясне в Бг преосвященства всенижайший раб монах Досифей».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 1022. Запис внизу документа: «Априля 29 д. 1761 года слушано. № 539», запис вгорі документа: «№ 456. Подано 176[1] года априля 19 д.»)

№ 90
1762 р., червня 15 (4). – Київ. – Свідчення ченця Свято-Онуфріївського монастиря в Жаботині Досифея.

«1762 года июня 4 дня в канцелярії при духовной митрополиї Киевския консисторії іміющиейся, находящийся на пребываніі в Киевовидубыцком монастырі монах Досифей допрашиван показал, что он, Досифей, 760 года октября 10 д. вышед из заграничного благочестивого епархії Киевской приписного Стоонуфриевского монастыря (в коем он и монашеский чин принял) в поданням преосвященному Арсенію, архиепископу митрополиту киевскому, галицкому и Малия Росиї, доношеніі, хотя и представил, яко он стого Стоонуфриевского мнстря, чувствуя учиненню ным в Российской имперії присягу и чтоб он не нарушить, тайно сойшол и просил принять его в Киевовидубыцкий мнстр на пребывание, однак тое он, монах Досифей, написал неисправочно, ибо то учинено им в Российской имперії присягі хотя бы он с того монастыря и не пошел был, якож тот Стоонуфриевский мнстр хотя заграничний, однак благочестивий и во всем имперії Российской подсудственний, и в том монастырі его императорскаго величества имя и всей его фамилиї во всем так как и в Россиї поминается и никакова не слідовало нарушения, да и ныні ести по его прошению за прописаними в доношеніі его резонами отпуск в тот Стоонуфриевский монастырь ему учинен будет не слідоватимет.

К сему допросу монах Досифей руку приложил.

Июня 4 д. 1762 года слушано».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 1022. – Арк. 22 – 22 зв. – Оригінал)

№ 91
1763, жовтня 1 (вересня 20). – Лист московського митрополита (1757 – 1767) Тимофія Щербацького до братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Преподобнійший гспдн архимандрит Свто-Михайловского Киевовыдубицкого мнстря настоятель о Хрсті возлюбленный мой брате и присний доброхот.

От времени бытности нашей в оном Киевовыдубицком мнстрі игуменом содержим мы всегда незабвенно в памяти нашей приятное то місто и благословенную в нем братию, которой похвалным житием ползовати ся можно было. Теперь в знак нашея благосклонности посылаем в тамошню ризницу игуменскую трост с золотою головкою камушками земрудами и рубынами осыпанною. Которая ести в служеніі употреблять еї неспособно, то может стоять при началнической формі. Просим вашого преподобию оную по намірению нашому принять, и о полученіі той нас писменно увідомить, в протчем с нашим всегдашним пребываем доброжелателством. Вашего преподобия всіх благ вседоброжелателный о Хрсті брат и услужный бгомолец

Тимофей, митрополит московский.

1763 года августа___д.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 9680. – Тогочасна копія. Запис зверх документу: «1763 года мсца сентября 20 дня получено»)

№ 92
1764, січня 1 (грудня 22). – Київ. – Розписка канцеляриста київського магістрату Івана Витковича ієромонаху Ісайї.

«1767 года декабря 22 дня, я, нижеподписавшийся, дал сию доброволную мою росписку Киевовыдубицкого монастыря пречестному иеромонаху Исаиї, в званиї экономическом состоящему, в том, что принято мною от его пречестности денег рублей десять за найденную племянником моїм Остапом Бицким и мною самым короля польского Яна Казимира привилегию, служащую остерскому міщанину Богдану Войничу на млин, в Острі состоящий. Которая привилегия его пречестности мною и дана по резону таковому, что с обявленния его пречестности она служит монастирю Киевовыдубицкому на тот же в привилегиї означенной млин. В чем своеручно и подписуюсь киевского магистрата канцелярист Иван Виткович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3742.)

№ 93
1764, серпня 8 (липня 29). – Київ. – «Премеморія» київської духовної консисторії київській губернській канцелярії.

«Промемория

Из духовной киевския консисторії в киевскую губернскую канцелярию по присланной в духовную киевския консрию из киевской губернской крії сего июля 17 д. промеморії о заготовленії на будущия в 1765 году про высочайшей ея и[мператорского] в[еличеств]а и его императорскаго высочества благовірнаго государя цесаревича и великого князя Павла Петровича обыходи варения в сахарі показанное число фруктов и для такова заготовления о выдачи з мнтрей и других садов потрібних фруктов отправленом для оного устройства от двора ея и[мператорского] в[еличеств]а конфетному подмайстерю Сергию Аввакумову без и малійшого задержания из духовной консисторії с прописанием той промеморії ко всім киевских мнтрей духовним властям для відома и надлежащего исполнения укази ея и[ператорского] в[еличеств]а послани, о чем киевская губернская крия благоволит быт извістна

1764 года июля 29 д.

Подписались

Самуїл, архимандрит киевобратский и ректор.

Епифаний, архимандрит ніжинский.

Киевовидубицкого монастиря началник архимандрит Митрофан.

Судовий писар иеромонах Венедикт

Канцелярист Стефан Михайловский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3751 – Копія.)

№ 94
1764, серпня 10 (29). – Київ. – Рапорт Модеста, архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в київську духовну консисторію.

«1764 года августа 29 д. отдано, записав сообщить.

В духовную митрополії Киевския консисторию

Рапорт.

Указ ея императорского величества самодержицы всероссийския из духовной митрополії Киевския консисторії сего 1764 года июля 28 дня, ко мні [о] отпущений, о приготовленії разних фруктов, в состоящих при Киеві мнстрей садах, для варения конфектов, мною того ж июля 30 д. получен, репортую.

Модест, архимандрит Золотоверхо-Михайловский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3748. – Оригінал)

№ 95
1764, серпня 15 (5). – Київ. – Рапорт Самуїла, архімандрита Богоявленського Братського монастиря і ректора Києво-Могилянської Академії, київській духовній консисторії.

«В духовную митрополиї киевския консисторию
Репорт.

Указ ея императорскаго величества самодержицы всероссийския в духовной митрополиї киевския консисториї прошлого июля 28 под № 880 состоявшийся, об отпуске за востребованием прибившого мні в Киев от двора ея императорского величества конфетного подмастерия Сергия Аввакумова иміющихся в садах мнтря Киевобратского фруктов, годящихся к устройству с них в сахарі разних фруктов же и протчемо, в Киевобратско училищном мнстрі того ж прошедшаго июля 30 д. получен и за силу оного указа исполнение будет чинено, о чем в духовную митрополию киевской консисторії репортует 1767 года августа 5 д.

Самуил, архимандрит киевобратский и ректор».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3751. На документі резолюція: «Получен августа 10 д. 1764 года»)

№ 96
1764, вересня 10 (серпня 29). – Київ. – Рапорт Модеста, архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, київській духовній консисторії.

«В духовную митрополиї киевския консисториї
Репорт.

Указ ея императорскаго величества самодержицы всероссийския из духовной митрополиї киевския консисториї сего 1764 года июля 28 д., ко мні отпущений о приготовленіі разных фруктов, в состоящих при Киеві мнтрей садах для варения конфектов мною того ж июля 30 д. получен, репортую.

Модест архимандрит Золотоверхомихайловский»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3750. На документі резолюція: «1764 года августа 29 д. подано записав, сообщить»)

№ 97
1764, вересня 11 (серпня 30). – Рапорт Митрофана Горленка, архімандрита Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в київську духовну консисторію.

«В духовную митрополиї Киевския консисторію

Репорт

Указ ея императорского величества самодержиці всероссийския в дховной митрополиї Киевския консисториї сего 1764 года июля 28 д. под № 882 состоявшийся о безудержном отпускі з садов Киево-Видубыцкого монастыря, ежели гді угодние сискатися могут, за востребованием прибывшаго в Киев от двора ея императорскаго величества конфектного подмайстеря Сергия Аввакумова под записки для произведения. За то впред заплати разних фруктов в Киево- Видубицком мнстырі того же июля 30 д. получен, о чем тако ж что за силу оного ея императорскаго величества указа иміет быть достодолжное исполнение чинено. О том в дховную митрополиї Киевския консисторию репортую 1764 года августа 30 д.

Киево-Видубицкого монастыря началник архимандрит Митрофан».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3749. Оригінал. На початку документу є запис іншою рукою: «№ 882 подан, сентября 8 д. 1764 года записа[л]»)

№ 98
1766, січня 17 (6). – Київ. – Рапорт Андрія Диптана (?), монастирського лісницького городничого, о. Іоаннікію, намісннку Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Его високопреподобию господину отцу Иоанникию, Киевовидубицкого Сто- Михайловского монастира намістнику

Покорный репорт.

Определено от вашого високопреподобия и всего духовного собора вашого братиї для ежеденного осмотру пущ двоїх послушников Стефана Григоровича и Павла Лихолітка и при них лісницких и нововетянских шесть бояр. Кої послани были будучим же вишеписанним послушни, а мы з боярами в осматриваниї пущ от означенного в ордері числа не било им от кого обиди. Од сего генвара 4 числа приедучи мы, обежчики, по осмотру пущи во дворе, представляли обиду в том сказу[ю]чи (?) и с можно (?) де в таком числі людей обежати пущи, потому что от ходосівского старости послідовала била нам крайняя обида, нападши оной староста з сорокма (...)* мужиками гонился за нами и единому нововетянскому боярину перебили руку, а потом (?) нападши на подданих наших близ пустой греблі поодпускали оным да еще и там одного (...)* о чем вашому високопреподобию репортую 1766 года генвара 6.

Вашого високопреподобия нижайшие послушание лісниций городничий Андрей Диптан(?).

Притом же посилается в монастир лошад (...)*и на них саніх и борошна мішок взятого и сокир пять (...)* в дворец».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3759. – Оригінал. Запис зверху документа: «Получено 1766 года генваря 6 дня»)

№ 99
1766, не раніше 20(9) січня. – Київ. – Свідчення Микити Кунченка.

«1766 года генваря 9 д. в канцелярії Киевовыдубицкого мнтря поданний того ж мнстря, нововетянский боярин Микита Кунченко сказкою показал, что при обезді им с протчимы определеннымы для смотрения пущей, забрато в ходосовских жителей по поїм[а]ню при опустошеній собственной видубицкой пущи сокир в ныже писанных урочищах: в Мостицком борку двы сокиры, а посля чрез два дні в том же оборку едну сокиру, да в урочищі шафарні третого дня сего мсця три сокири, итого всіх шест. Означенного ж третого дня сего мсця под самою видубыцкою вербицею оние ходосовские жители набегши на їх, обезчиков, нечаянно и староста того ж села с боярамы, коїх всіх было человіка на сорок, санмы, верхамы и піший, гонились за нимы по той пущі с киямы, при чем ему, Микиті, означенной староста и руку кием перебил, которую и понині настояще владіт не может, а потом оний же староста с бограмы напавши лісницких жителів в Видубыцкой пущі под селом Лісникамы в урочищы пустой лісницкой греблі, дрова рубавших, забрали в оных шест сокир. Что ж они, обьежчики, забрали в малодмитровского человіка лошадь з санмы и мешок борошна, то потому, яко оны тіх нахалных чиї он подданние и какие жителі, подлінно знат не могли; к тому ж и в том разсужденії были неисчислали и он тіх нападателей боліе же показанних им 6 сокир в прописанных ходосовских жителей, забратых в пущі, он, Микита, не знат, что праведно показал, в том своеручно крестом подписался: +».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3760)

№ 100
1766, січня 26 (15). – Київ. – Інструкція керівництва Видубицького монастиря ченцю Михайлу, управителю с. Літки.

«Из Киевовыдубыцкого Свято Михайловского мнстря монаху Михайлу правителю літковскому,

Инструкцыя.

Понеже по определению духовного Киево Выдубыцкого мнстря собора, его высокопреподобием господином отцом игуменом Сифом Гамаліею подтвержденному, определенни вы Киевовыдубыцкого мнстря в маетност містечко Літки, с прочимы к оному принадлежащими деревнями управителем, того рады приняв сию инструкцию, имієте поступать по ниже писаному.

1-е

Оное містечко Літки и деревні Рожни, Свиноїди и Гуту з жиючими тамо людмы, грунтамы, мелницами и всіма принадлежащими угодыями и состоящымы строениямы под свое смотрение и охраненеие вам и опись принять и примірно наблюдать даби всі добра и угодия за силу

іміючихся в монастирі кріпостей под чие либо неправилное не могли отой ти владіние или прийти в опустошение, а буди от кого іміло послідовать в тих грунтах изобиждение, нахальство, нападение или привлащение к чужим дачам, то о том немедля представлять в мнстр в обстоятелстві от кого, когда и гді тое могло бить приключение, о чем и на ближчих протестовать урядах и просить освидітелствования и в том виписи.

2-е

Всі пахатние того Літковского уезду, поля изстари к владінию Киевовидубицкого мнстря утверждение, достаточно всякого озимого и яринного хліба засівать и в удобное время собирать сколко же и чего именно будет посіяно и сколко коп нажато, и сколко по вимолоту копа видаватимет, в данную шнурозапечатанную книгу порознь по статям записивать и распределя на слідующий засів потребное число хліба и на необходимость двору содержания, без излишества ввесь прислати в мнстр без остатка при репортах.

3-е

Стоящие тамо всі мелниці гребелние и лодийние іміт в добром порядкі и требуемие внутр и вні подчинки всякие безостановочно и безопускно исправлять, дабы чрез запущение не могли прийтить в порч и крайнее разорение, биваемий с тіх мелниц розмір порознь вписивая в книгу, с ясним показаним и с коей именно мелницы, и какого именно борошна и коликим числом взято будет при репорті в мнстрь присилать.

4-е

Тамошних жителей подданних мнстрских панщинамы и другими работами излишне не отягощать, також дабы они в отділованиї той панщини едни пред другими обидимы чрез очеред не били, найприліжнійшое смотрение всегда іміт, и в случаї от них должних на указних консистентов требования кварталних денег, також висилки на какие указние работи, подвод и работников не полагаяс на войтов самим вам, равномірное распределение чинит, и от всяких причиняемих им каких либо обид удобовозможно защищать и к тому не допущать, так же случаючись между ними судние розправи по самой христианской совісти оберегаясь Бжия гніва и от мнстря штрафования, безскверно прибитческих викладов разсмотрів, рішить, а в неудобрішимх в мнстр писменно представлять, во всіх полних обстоятелствах.

5-е

По суду всякую к рибной ловлі содержать во всякой справности, которую рибу ловить и в монастир прислати, ежечасто старатится, в удобние времена, свіжую, вялую и добрі соліоную, а для доброго в той ловлі порядка, и атамана риболовного з монастирского кошту с письменним контрактом содержать, над коїм и протчими всегдашное неусипное іміт смотрение, дабы в той ловлі не могло послідовать монастирю какова ущербу и недостатка.

6-е

Определенному в Літки шафару и иеродиякону Пахомию, во всем в данной ему инструкциї прописанному, дабы в состоящей тамо вино-

курні в діланиї сивухи, в продажі оной и других напитков, не могло послідовать когда какой остановки, всемірное старательство и вспомоществование чинит и при оной винокурні, смотря по доволству корму и наблюдая приліжно хозяйский порядок сколко возможно будет в сажі кабанов годовать и в запас на дворних свиней довільно іміть, чтоб по убитиї годованих и по отсилки в мнстр, зараз на їх місто для годівлі было в саж что закинуть. Поросята малие в особливом теплом и безнужном содержаниї іміт, також и протчой монастирской скот в добром хозяйском порядкі содержат птицы разной, яко то гусей, уток, индиков и курей, дабы доволним числом про случающиеся для обсилок разним свіцким гдрам потребносты, спложенно и викормленно, было старание прилагать.

7-е

Приезжаючих в тот літковский дворець по ділам монастирским братию и других мнстрских людей, також в случаї чрез оние Літки переезжаючих сторонних разних званий, кої или мнстрю нні или впред могут быть потребни или от коїх можна чаять мнстрю награждения, со всякою учтивостию удоволствием, возможним по хазяйству угощевать без излишества под записку.

8-е

Для взыскивания с тамошних подданих чиншових, поколісних и очкових по давнему узаконению денег, присилаемым монашествующим от мнстря, опреділить нарочних.

9-е

Являючиеся случайно каковаго скота приблуди в монастирских дачах за описанием літ, шерсти,высоти и каких-либо знаков и за учиненим урядовой, гді прилично будет оцінки, присилать в мнстр или там до разсмотрения содержать, а для поездок по ділам мнстрским лошаді будут даны, коїх на добром содержать корму.

10-е

Будучи вас в вишпомянутой правителской должности исправлятся во всем вірно и радітелно, а вест себе трезвенно и благопостоянно, как добросовестному приличествует. И сыю инструкцию еже часто для відома и непремінного по ней исполнения прочитивать. О чем вам за подписом соборной братиї рук и при печати мнстрской сия инструкция дана 1766 года генваря 15.

Киевовидубицкого мнстря намісник иеромонах Иоанникий.

Иеромонах Нектарий, казночей.

Шафар, иеродиакон Гавриил.

Эконом монах Исайя».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3700.)

№ 101 – 102
1766, не пізніше лютого 5 (січня 25). – Київ. – Подання ієромонаха Афанасія Сифу Гамалії, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Високопреподобнійшему гспдну его мл̀сти отцу Сифу, Киевовидубицкого Сто-Михайловского мнстря игумену, его високопреподобию Гамалії

Всенижайшое доношение.

Понеже я, нижайший, нні по состоявшемся дховного собора определению, вашим високопреподобием подтвержденному, отправляюсь с книгою для испрошения на погорілую церков мл̀стынного подаяння в Січ Запорожскую, а на путевое себе снабдіние и содержание в денгах немалую імію потребност, того ради вашего високопреподобия всенижайше прошу в зачет будущого братерского денежного поділу на ннішнюю мою вышезначащуюся крайнюю необходимость повеліть отколь подлежит мні денег рублев четиры видать, не оставить.

Вашого высокопреподобия всенижайший послушник иеромонах Афанасий».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3793. – Оригінал. Запис зверху документа: «1766 года генваря 25 записав, разсмотреть»)

№ 103
1766, лютого 6 (січня 26). – Київ. – Київ. – Рішення собору Свято-Михайлівського Видубицького монастиря щодо подання ієромонаха Афанасія.

«1766 г-да генваря 25 д. духовний Киево-видубыцкого сто-михайловского мнстря собор слушав поданного сего ж генваря 25 его высокопреподобию гспдну отцу игумену Сифу Гамалії от иеромонаха Афанасия доношения и понеже он, Афанасий, тым доношеним между протчаго представляя, определен он с книгою в Січ Запорожскую за испрошением милостинного подаяния, а на путевое себе снабжение и содержание в денгах немалую іміет потрібность, просит его высокопреподобия в щет будущаго братерского денежного поділу приказат, откол подлежит, ему, Афанасию, денег четирі рубля выдати. Того ради приложили мніние, что ему, иеромонаху Афанасию, для више прописанных в доношеніі его надобностей и необходимих нужд в зачет предбудущаго поділу з собираемых для розділу от доброхотных дателей кружечных денег четири рубля и ради всякого случая книжку требник и епитрахиль за розпискою видать можно.

1766 г-а генваря 26

Подписался намістник иеромонах Иоанникий

Иеромонах Нектарий, казночей

Шафар иеромонах Гавріїл

Резолюция
1766 года генвара 26 д. учинить по сему за розпискою».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3794. – Оригінал)

№ 104
1766, вересня ___. Квит возного Остерської сотні Василя Бобруйка о. Анатолію, ієромонаху Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«1758 году сентября ___.

Дан от мене, ниже подписавшегось, правителю маетности Киево-видубицкого мнстря містечка Літок, иеромонаху Анатолию, сей квыт, в том, что по визиву его, иеромонаха Анатолия, свідітелствовал я между спорною от Киево-Печерския лаври и владінию оного Киевовидубицкого мнстря подданных жителей деревні Рожнов землю. По которому моему освідітелствованию явилось землі, к Рожнам по кріпостям принадлежащой, засіянной житом и пшеницею озимою на 5 дней да яринним хлібом яко то: ячменем, гречкою, просом, пшеницею, овсом и орохом оранки на 60 дней, також сіна укошенного подданими Киево-Печерския лаври жителмы димерскими в урочищі на Ведмедовской сіножати сто двадцять копен, в урочищі Наношовой (?) сіножати 90 копен, в урочищі Гныловой 109 копен, в урочищі Гончаровой 25 копен да срубанного (…)*, той же деревні Рожнов принадлежащой пущы, к строению годного дерева триста пней явилось. О чем как и вище писано потребующей стороні, то есть предозначенному иеромонаху Анатолию, к поиску монастырскому или его о том, где надлежит, дал году мсця и числа вишписанних.

Урядовий возний сотні Остерской Василь Бобруйко».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3766. – Внизу документа намальованеколо, всередині якого написано «місто печати»)

№ 105
1767, січня 31. – Козелець. – Випис з козелецького земського суду.

«По указу ея императорскаго величества из суда земского повіту Козелецкого дана сия випись в Киево Видубицкий Свято Михайловский монастир в том, что прошлого 1765 году мая 4 дня именовавшийся козак сотні Бобровицкой и житель бобровицкий Иван Майко между протчиим на казаков села Ярославки и житель занесл иск и на подданних Киево-Видубицкого Свято-Михайловского монастиря, жителей ярославских Нестера и Ивана Лавріненков, до Ивана Бондара в оний суд земский, о неправилном якоби завладінії оставшогось по умершему діду его майна козаку сотні Бобровицкой жителя ярославскому Алек-

сію Морозу, с них Лавріненков Нестером и Иваном каждим по десяти день пахатного поля, а Иваном Бондаром едного гайка, а в том исковом доношении написал, по умертвии де діда его, козака сотні Бобровицкой, жителя ярославского Алексія Мороза, осталось было четиры дочери его, в том числі мать его его, Майка, Варвара и три сестри оной его матери, а его, Майка, тетки Мелания, Мария и Евдокия и за приходом уже в настоящий возраст вишли взамуж: с них Мелания за міщанина киевского Мартина Мартина Тригуба, Марыя за жителя ярославского Прокопа Коломийця, Евдокия за козака жителя ярославского Федора Онанку, а мати его за козака жителя бобровицкого Семена Майку, и оних теток его з их мужамы, будучи недобропорядочного обхождения, отошли Коломиец и Онанка з своїмы женамы, а его тетками и дітмы на жилле в Полскую область за границе и при том де их отході з оставшихся по умершому оного его, Майки, діду Морозу грунтов в разних урочищах лежачих, заставилы, а не вічистое продажею завели, яко то козакам сотні Бобровицкой жителям ярославским Ивану Присідки поля пахатного на десять день оранки, за рубль и шесть десять копіек, Ивану Киянці на десять же день за рубль и пятьдесят копіек, Василе Ющенку з его братом родним на двандцять день за рубль и шестьдесят копіек, да Ивану Полеченкому дуброву с пахотним полем дней на пять за два рублі сорок копіек, особливо ж де подданному Киево Видубицкого монастира жителю ярославскому Ивану Лавріненку ж на десять день за два рублі, Ивану Бондару гайок за едну четверть жита, и по той де заставі, а не вічистой продажи як означенние козаки, так и подданние Видубицкого монастира тіми его предковічнимы в наслідное и правилное его, Майка, владіние принадлежащимы грунтамы, неправильно и крайне не подлежаще завладіли; почему де он, истец Майко, яко правилний к оним грунтам наслідник, хотя не единожди упоминался, и иск в сотенной бобровицкой канцелярии імів, однако де потому его иск ничего не получил, и за тем де понині остается в крайній обиді; с прошеним о том в силу прав малороссийских разсмотрения и опреділения и по оному его, истца Майки, доношение били отправлени з суда земского здешнего ко всім вишшеупомянутим козакам порознь, правние по(…)* о явки их в суд к ответу против вишеписанной жалоби, против чего, что касалось до козаков, то по ответам их и всему произхождение учинился истец Майко недоказателним и по учиненням пришлого 766 году ноября 7 д. рішению ему отказано, а ответчики козаки оставлени правимы, по иску ж на поданних монастира Киево Видубицкого Лавриненков и Бондара, от суда земского здешнего в оний Киевовидубицкий монастир посилан бил, в силі права статутового розділу 4 -о артикула 48-о, упоминалний лист с требованием учинения с оних подданних по правам справедливости или о присилки в суд к ответу против вишенапомяненной жалоби повіренного справное вірующее и с онимы обжалованним подданным на правний срок, почему от оного монастира повіренний иеромонах Иларион в суд земский повіту Козелецкого с надлежащою вірующою прислан бил. иза явное его подданним в суд земский здеш-

ний доношеним представил истец де Майко занес иск свой на подданних монастира Киевовидубицкого Лавриненков и Бондара, о владіемом имы якоби по заставі наслідном его, Майка, дідизном полі и гайку, крайне напрасно и несправедливо, ибо ежели б де его, Майки, правилной бил иск, тоби ему надлежало в силу прав малороссийских в иску своем обстоятелно прописат, где тое дідовское его поле и гайок в каких именно урочищах положение свое іміют и какие именно люде в сему тому полю поміжники и в котором точно году и мсці тем полем и гайком предписание поддание завладіли; но того де от него, Майка, ничего не проименовано и сам де истец есть не іміющий осідлости своей. И для того оной повіренний иеромонах Иларион тім доношением просил предреченному истцу Майку веліт по себі надежних людей двох или трох шляхтичей в поруку поставить, чтоб ежели он, истец Майко, в иску своем в неправости его останется, а чрез тот его неправой иск может монастиру Видубицкому послідовать убиток и излишняя волокита, то б он, Майко з его поручники все то Видубицкому монастиру мог пополнить безотговорочно, и в том всем его, истца Майка, яко неосідлого человіка з его поручникамы в суді земском обовязати подпискою. А пока де он, истец Майко в том посук (?) по себі не поставит, потом его повіренного иеромонаха Илариона к сказанию противиску его, Майка, отвіта не принуждать и понеже по праву малороссийскому книги статута розділа 4 артикула 45 напечатанному между протчим установлено: если би хто осідлости нигді не маючи, а сіло в котором повіті позвал, а позванний би до него буде о тую ж річ, або о которую иншую діло іміл, тогди таковий мает наперед по себі поруку осілого в том же повіті дати, иж нигді инде одно на том же уряді и стороні своей противного усправедливитися заразом скоро по своем маті будет повинен, для того в согласие оного права велено ему, истцу Майку, поставить по себі и от надежних людей здешнего повіту в порукы и к тому давно ему, Майку, сроку – почему он, Майко, что может по себі таких поручников поставити на 27 -е число прошедшего октября в суді земском здешнем подпискою обовязался, под правним штрафом, но в тот срок, он, Майко, являсь в суді земском здешнем пред присудствующимы словесно сознал, что он никого по себі в поруки не сискал, и поставит крайне не может, якожде за него нихто поручится не похотіл, исие он, Майко,обявивши, от суда отишол и боліе уже не являлся, по праву ж книги статут розділу 4-о в артикулі 3 напечатанному установленно: если бы сторона позванная пред урядом на суді ставши напервих или на других роках, хотя еще не на завитом року, позву вислухавши и до него так з сторони позваннии, яко и з сторони збиваня (?) позву мовивши, а врядби того за слушное не признал, и он би не хотечина реч самую отказивати или вступивши вже вреч и мовене правное з стороною жалобною іміл до конца разсудку и сказаня их не слухаючы, проч от суду отишол, не хотячи биты права послушен, тогды уряд на таковом упорном уже ненестанное на заразом річ самую, о что позов идет, за доводом слушним правним сказати мает, тое ж самое и о жалобной стороні разумети

мает, гді би оная вступивши з стороною своею противною в право, а проч от уряду отойшол, тогда таковий річ свою тратит, по которому праву и означенний истец Майко, поелику он, как вишеозначенно, порук о себі не поставил и напослідок от суда проч отишол, и иск свой потерял, и как со всего видимо, тот иск от него, Майка, занесен бил, равно як на вишепрописанних козаков, так и на подданних монастира Киевовидубицкого вовся бездоказателно и напрасно, о чем видится явственно и до всего судного учинывшогось произвождения, как по отводам ответчиков козаков, так и по сказанним протыв них его на довод показаниям, для того в суді земском повіту Козелецкого по силі вишеизображенних прав и всех обстоятелств едним вишеозначенним учиненним прошлого 766 году ноября 7 дня рішением приговорено, часто упоминаемому истцу Ивану Майки в вишеписанном его иску, яко бездоказателном, отказать, и оное рішение обоим сторонам, то есть истцу и ответчикам всем, в том числі и Киево Видубицкого монастира повіренним: иеромонаху Лариону и послушнику Данилу Макаровцеву обявит, которое им и обявлывано с подпыскамы. А сего генвара 23 д. оние Киевовидубицкого монастира повіренние иеромонах Иларион да послушник Данило Макаровцев поданним в суд земский повіту Козелецкого доношением о всем том представляя, просили о сем з дела и рішения випісі, для вида и ради всяких нечаянних впредь случаев, даби впредь он, Майко, либо ему Майку подобние ж з ярославских жителей и других о том рішенном уже за вишепрописанное доискиванное истцем Иваном Майком без всякого проименованное поле и гайок ділі, впредь Киевовидубицкого монастира или подданих мнстирских, жителей ярославских, волочит и судних мест утруждать не моглы, по какому о них Киево Видубицкого монастира повіренних просителному доношению квидінию впредь о всем вишеписанном бившом неоснователном иску и учиненном рішением окончаній, требующей стороні Свято-Михайловском Киевовидубицкому монастиру з определінием суда земского повіту Козелецкого сия правная випись з оного ж суда земского за подпысом рук присудствующих в оном суді и пры печатех и видана 1767 году генвара 31 д.

Судия земский Матвій Шум
Подсудок Стефан Панченко
Писар Парфен Радченко.
Канцелярист Андрей Пинчук».

(НБУВ – ІР. – Ф. 160. – № 751. Оригінал з трьома печатками. Опубліковано: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст. // СЛ. – 2016. – № 2. – С. 75 – 77)

№ 106
1767, березня 4 (лютого 21). – Київ. – Реєстр універсалів і грамот, які знаходились у Свято-Михайлівському Видубицькому монастирі.

«Реестр имiющыхся в Стомихайловском Киевовидубыцком монастырі самых высокомонаршых грамот на разние того Киевовидубыцкого монастыря вотчины и угодия, всемилостивійше жалованных, також королевских привілеї и гетманских універсалов тіх, которые за имiющимися при ных болшыми висящыми печатми, между протчими документами на своїх містах помістится не моглы. Сочинен 1767 года, февраля 21 дня.

		Какого года, мсця и числа жалованны.
1.	Привилей короля полского Жикгмонта, на безпрепятственное владіние Киевовидубыцкому монастырю селами Игнатовом и Игнатовцями, в Трипольском уезді находячимися, и островом Котевлее Полской области, в Мозырском повіте имiющымся, в подтверждение прежных писменных документов, в том привілеї именно означенных 1541 года марта 5 данный.	1541 года, марта 5
2.	Привилей короля полского Яна Казімира Киевовыдубыцкому монастырю с позволеним на Либедской перевоз, где обадва береги собственные того Выдубыцкого монастыря, поромовый перевоз имiет, в подтверждение прежных привилегиев, 1650 года, июля 4 д. данный.	1650 года, июля 4.
3.	Граммота великого гдря царя и великаго князя Алексія Михайловича, самодержца всероссийскаго, на в(…)*друг Киевидубыцкого монастыря маетности, издревле от великих князей руских и королей полских тому монастырю наданные и привилегиями утвержденние, по челобытью того ж Киевовидубыцкого монастыря игумена Климентия Старушича, літа от создания мира 7162, мсця августа 11 дня жалованная.	7162 года, августа, 11.

4.	Граммота того ж великаго гдря царя и великаго князя Алексія Михайловича, самодержца всероссийскаго, по челобитью Стомихайловского Киевовидубыцкого монастиря игумена Климентия Старушича з братиею, пожалованием вновь тому Киевовидубыцкому монастырю во вічное владіние деревень Рожнов да Літковичов літа от создания мира 7168 мсця, декабря 11 дня, жалованная.	7168 года, декабра 11.
5.	Указ имянный от великих государей царей и великих князей Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича, самодержцов всероссийских, до игумена Стомихайловского Киевовидубыцкого монастыря Пахомия Подлуского з братиею з Москвы, літа от создания мира 7198 мсця июня 21 д. писаний, с обявленим кто по челобытью от него, игумена, чрез нарочных намістника того Видубыцкого монастыря иеромонаха Иова Опелинского да иеродиакона Пантелеймона, к их царскому величеству, с прошеним жалованья и милостинь и в подтверждение прежных гдрственных грамот в пришлих годен на вотчины того Киевовыдубыцкого монастыря жалованных высочайшей их царского величества грамоти, поданному, от их царского величества, велено к нему, игумену з братиею в Видубыцкий монастырь послать жалованья, соболями на тридцять рублей и и в подтверждение прежных жалованных грамот на вотчины того Киевовидубыцкого монастыря их царского величества высочайшую грамоту видать, которое жалованье соболі и подтвердителная грамота послана к нему, игумену, з братиею в Стомихайловский Видубыцкий монастыр чрез вышеозначенных намістника иеромонаха Иова да иеродиакона Пантелеймона.	7198 года июня, 21 дня

6.	Граммота великих государей царей и великих князей Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича, самодержцов всероссийских, на вотчины Киевовидубыцкого мнстря село Лісники, осадбу Гору (?), Либедский перевоз, да на поля, островы, сінокоси и озера, называемие Осокорские, по другой стороні Днепра находячиесь, на грунт за Либедью Багриновский да Гнилецкий, Куликовский и Калний Луг, на селище Свиноеды да деревень Літковичи и Рожны по челобытью того Стомихайловского Киевовидубыцкого мнстря игумена Пахомия Подлуского в подтверждение прежных гсдрственных граммат и других кріпостей літа от создания мира 7198 мсця июня 21 д. жалованная.	7198 года, июня 21.
7.	Граммота тых же великих гсдарей царей и великих князей Иоанна Алексіевича и Петра Алексіевича, самодержцов всероссийских по челобитью Стомихайловского Киевовидубыцкого монастыря игумена Феодосия Углицкого з братиею в тот Видубыцкий монастир літа от создания мира 7193 мсця февраля, 11 д. жалування, с позволеним того Видубыцкого монастыря игумену и впредь по нему іміющым быть в том монастырі игуменом и братиї,к их царському величеству в царствуючий великий град Москву для подачи о милостині челобитья присилает тре хили четирех чоловік всегда пятогогода.	7193 года, февраля 11.
8.	Указ имянный от тіх же великих государем, царей и великих князей	7193 года, февраля 13.

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 59 – 60 зв. Без кінця.)

№ 107
1767, травня 16 (5). – Київ. – *Лист* о. Віктора, ігумена Софійського монастиря, до о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Високопреподобнійший гспдн отец Яков, Киево-Выдубицкого монастыря игумен, з братиею!

Любезнійший в Христі отц, брат и благодітель!

Понеже катедралному Киево-Софийскому монастырю для ділания кирпича в землі крайняя состоит надобность, способной же на оную надобность землі во владіниї Киево-Видубицкого монастыря, достаточно іміется, для того вашого высокопреподобия покорно прошу по способности устроенных коштом катедралного Киево-Софийского монастыра сараев для ділания до окончания разведенного каменного келий строения и трапези кирпича лежащую как открытую землю, так и неоткритую гору, дозволит катедралному монастыру употреблять; которая по окончаниї каменного келий строения и по отділки трапези и паки Киево- Видубицкий монастыр с благодареніями отдана быть іміет и что по сему воспослідует мене писменно уведомит же оставит, в протчем пребываю с моїм почтением.

Вашего высокопреподобия любезнійшаго во Хрсті отца, брата и благодітеля покорнійший слуга и богомолец усердніший Киево-Софійского монастыря намісник, игумен Виктор со всею о Хрсті братиею 1767 года мая 5 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3736. Оригінал. На початку документу є запис іншою рукою: «Получено мая 5 д. 1767 года»)

№ 108
1767, травня 23 (12). – Київ. – *Лист* Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до Віктора, ігумена і намісника кафедрального Софійського монастиря.

«Высокопреподобнійший гспдн отц игумен киевософийского катедралного мнстря намістник отец игумен Виктор!

Присланним сего мая ваше високопреподобие по мні с братиею писмом между протчаго требоват изволили по способности устроенных коштом кафедрального киевософийского мнстря сараев для ділания до окончания розведеного каменного келий строения и трапези кирпича, лежащую как открытую землю, так и неоткритую гору, дозволить кафедральному мнстрю употреблять.

А по учиненной и сим представленной справкі явилося, что 1713 году на собственной киево-Видубыцкого мнстря высокомонаршими грамотами и другими кріпостями утвержденной земли Либедской, устроени от катедралного мнстря кирпичнии заводи, коїми катедрал-

ний монастир и понині користуется без всякого Видубыцкому монастирю награждения. Почему прошедшаго 766 года февраля 15 и 21 чисел от Видубыцкого мнстря к бывшому тогда кафедрального мнстря намісніку игумену Иосифу с братиею (что ныні Свято-Троецкого Густинского мнстря игумен) писано, что боліе в тых заводах кирпича не палено и притвержено кому надлежит строетесь (?) не распространятся, земли не скопано и тім Видубыцкому мнстрю обиди не приключано. За прошедшое же владіние и получаемую користь учинена по обосторонним договорам безобыдное награждение, токмо по оному мнстря Видубыцкого писму и по онаго ничего не учинено. Но сверх того в состоящих там же на Либедской Видубыцкого мнстря земли кирпичних двох печах, которії из сараями по имянному блаженния и вічной славы достойния памяти великия государин и императрицы Елисавет Петровны, самодержицы всероссийския, в 1748 году к преосвященному Тимофею, тогда бывшему киевскому митрополиту, присланному писменному высочайшему велінию, ради ділания кирпича на строение дому ея императорского величества киевского и церквы святого апостола Андрея Первозваннаго казенним коштом устроени, а 766 года февраля 26 д. от строения киевского ея императорского величества двора Видубыцкому монастирю по описі за розпискою отдани. В тот катедралний мнстр без відома и дозволения Видубицкого монастиря невідомо почему палено кирпич, и тім оним печам и сараям немалая порч послідовала О чем сего 767 года февраля 2 д. к вашому высокопреподобию от Видубыцкого мнстря писмо с тим, чтоб безобидне Видубыцкому мнстрю за то учинено награждение, чего оная тім печам и сараям порч по сміті стоить будет, так же и задержимии на Видубыцкой Либедской землі от 1713 года по сіе время кирпичние заводи по прежним Видубыцкого мнстря писмом о награжденії учинено разсмотрение. Толко и потому от катедралного монастиря о том Видубыцкому мнстрю никакого извістия и понині не получено же (…)* требуемая вашим высокопреподобием на строение келий и трапези к діланию кирпича угодная земля за неисканием оной в других містах к діланию кирпичи способной, на подчинку колоколни и на ней церкви и самому Видубыцкому мнстрю, ради ділания кирпича на возобновление в оном Видубыцком мнстрі едной розвалившейся Благовіщенской, а другой обветшалой, чуда святого архистратига Михаїла церквей (яких к возобновлению уже и майстери уговорени), также и на другие каменние изділии нужно потрібна, хотя ж там же кроме того міста и боліе імеется угодной земли. Толко оная занята на ділание кирпича для укріпления киевских пещерних гор, да в инженерную и дежурную канцелярії. Почему в оной вашим высокопреподобием требуемой землі и самому Видубыцкому мнстрю необходимая надобность состоїт, однак в надіжду того, что Видубыцкий мнстр по вышеозначенним писмам от катедралного мнстря удоволствие получит, по тому вашего высокопреподобия требованию, Видубыцкий мнстр как требует ту откритую землю, так и не откритую, к діла нию на показанное келий и трапези строение кирпича угодную, почти остат-

ную землю открывши, употреблять дозволяет о том, дабы по открытиї оной земли для ділания кирпича и Видубыцкий монастир там же брал землю безпрепятственно, а по окончаниї оного келий и трапези строения, предписанны и на собственной Видубыцкого монастря Либедской землі коштом катедралного мнстря устроенны кирпичные сараи, со всіми принадлежностми в награждение Видубыцкому мнстрю отдани были и в том бы Видубыцкий мнстр писменно обнадежен был. Что же касается до посланних как к бывому катедралному намістнику, так и к вашому высокопреподобию, писем о награждении Видубыцкому мнстрю за користование прошедших годах онаго Выд(убитого) монастиря землею то как прежде, так и ныні о учинениї по тім писмам Видубыцкому мнстрю удоволствия вашего высокопреподобия Видубыцкий мнстр просит в чем и надежден есмь и с того должным почтением пребываю.

Вашего высокопреподобия млстиваго мні о Хрсті Гді отца и благодітеля всіх благоусерднійший слуга киевовидубицкого Михайловского мнстря игумен Иаков з братиею.

1767 года мая 12.

№ 175».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3738. – Чернетка (?) з багатьма виправленнями)

№ 109
1767, липня 2 (червня 21). – Київ. – Лист керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському.

«Копия.

Великому гспдну ясне в Бгу преосвященинйішему кир Арсению Могилянскому, Божиею милостию православному архиепископу, митрополиту киевскому, галицкому и Малия Россиї

Всенижайшое доношение.

В Свято – Михайловском Киево-Выдубицком мнстрі в літо от рождества Хрства, тисяча семдесятое, заложенная и созданная благовірним гдрем, внуком стаго равноапостола, великого князя Владимира, великим князем российским Всеволодом Ярославичем, каменная стого архистратига Михаїла церков за древност свою и по другим случаям, пришедши в таковое состояние, что уже в ней, не толко священнодийствия совершат неможно было, но и конечно оной древности. Естли еї не возобновить, лишится слідувало, потому в прошлом 1766 году начала з доброхотного подания возобновлятись толко что для приведения оной стаго архистратига Михаїла каменной церкви к совершенству, немалаго кошту надобно. Сам собою Выдубицкий мнстр за свою во всем скудност, тоей церкви, в такое совершенство принесть никак не в состояниї. Яко ж поданной от майстра сміту тоей церкви при возобновлениї на востановление самих каменных стін, надобно боліе трох тисячей рублей. В том же Выдубицком мнстрі, кромі тоей начавшей возобновлятись

церкви и другия каменныя как то, чуда святаго архистратига Михаїла, и на колоколни святого пророка Даниїла церкви, уже обветшали, и починки на немалую сумму требуют во всем, денег же на то Выдубицкому мнстрю откудова получит, боліе надіжди ніт, кромі от доброхітного подаяння, того ради вашого ясне в Бгу преосвященства, всенижайше просим, на совершение предписанной возобновлятись начавшей святого архистратига Михаїла церкви и на починку других, оних обветшалих, того Выдубицкого мнстря церквей, по испрошению епархиї вашего ясне в Бгу преосвященства киевския, в малороссийских полках, тако ж в Січи Запорожской и в Калмусі, чрез три года милостиннаго подания, выдать благословытелною грамоту и для в писивания оного подания, прошнурную книгу и о том учинить архипастирское благоразсмотрение и опреділение.

Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайший послушник.

В подлинном подпис таков:

Киево Выдубицкого Михайловского мнстря игумен Иаков
намістник иеромонах Иоанникий
иеромонах Нектарий казночей
шафар иеромонах Гавриїл
эконом иеромонах Исаия
иеродиякон Виктор
1767 года июня 21
№ 234».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3734)

№ 110
1767, липня 1 (червня 21). – Київ. – «Доношение» братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському.

«Копия.

Великому гспдну, ясне в Бгу преосвященнійшему кир Арсению Могилянскому, Божиею милостию православному архиепископу, митрополиту киевскому галицкому и Малия Россиї

Всенижайшое доношение.

В Киево Выдубицком Михайловском мнстрі в літо от Рождества Хрстова тисяча сімдесятое заложенная и созданная великим князем российским, внуком стаго равноапостола великого князя Владимира, Всеволодом Ярославичем, а в літо 1088 освященная каменная стаго архистратига Михаїла церков, за древност свою и по другим случаям, пришедши в такое состояние, что уже в ней не толко священнодійствия совершат не можно было, но и конечно оной древности, естли ея не возобновить, лишится слідовало. Потому в прошлом 1766 году за благословение вашего ясне в Бгу преосвященства, начала з доброхотного подаяння возоб-

новлятись, толко что для приведения оной святого архистратига Михаїла каменной церквы к совершенству, немалаго кошту надобно, за свою во всем скудость, Выдубицкий мнстр. Сам собою тоей церкви в такое совершенство привесть никак не в состояніі, яко ж поданной от майстра сміті тоей церкви при возобновленіі самих каменных стін на возобновление, надобно боліе трех тисячей рублей, в том же Выдубицком монстр кромі той начавшей возобновлятись церкви и другия каменния, как то: чуда святаго архистратига Михаїла, и на колоколни святого пророка Даніїла церкви уже отбветшали и починки на немалую сумму требуют во всем. Денег же на то Выдубицкому мнстрю откудова получит, боліе надіжди ніт и кромі от доброхотного подаяния, случается же что из киевских жителей и из прибивающих в Киев для богомоля и бывающих в том Выдубицком монастирі богомолцов, выдя оную древную святого архистратига Михаїла церков возобновляемую, а другия обветшалия починки требующия церкви, в возобновленіі оной древній церкви и в починки других церквей по возможности укладчиками быть желають и впред такови доброхотнодатели сискатися могут, токмо что в Выдубицком мнстрі к собиранию такого доброхотного подаяння, вашего ясне в Богу преосвященства благословытелной грамоти и для вписания того подаяння и з кафедри вашого ясне в Бгу преосвященства прошнурной книги не имієтся, Выдубицкий мнстр к оним доброхотнодателям причинного доступу не иміют, а доброхотнодатели поводу и поощрения не предвыдят. Того ради вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайше просим к собиранию на совершение предписанной возобновлятись начавшей стаго архистратига Михаїла церкви и на исправление починкою, других того Выдубицкого мнстря обветшалих церквей, от киевских жителів и от прибивающих в Киев для богомолья и бывающих в том Выдубицком мнстрі богомолцов в возобновленіі оной древней церкви и в починки других церквей по возможности укладчиками быть желающих доброхотного подаяния вашего ясне в Бгу преосвященства благославителную грамоту и для вписивания того подаяння з кафедри вашего ясне в Бгу преосвященства прошнурную книгу выдать, потом учинить архипастирское благоразсмотрение и опреділение.

Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайшіі послушники.
В подлінном подпис таков:
Киево Выдубицкого Михайловского мнстря игумен Иаков
намістник иеромонах Иоанникий
иеромонах Нектарий казночей
шафар иеромонах Гавріїл
эконом иеромонах Исаия
иеродиакон Виктор
1767 года
июня 21 д.
№ 235».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3747)

№ 111
1767, липня 18 (7). – Київ. – Лист Якова, ігумена Свято-Михалівського Видубицького монастиря, до архімандрита Межигірського монастиря.

«Копия.

Высокопреподобнійший гспдн ставропигиалного Киево-Межигорского мнстря отец архимандрит

Милостивый мні отец и многонадежный благодітель.

Извістно вашому високопреподобію, в какое сожаління достойное состояние Выдубицкого мнстря, в літо от рождества Хрства 1070 заложенная и созданная великим князем, внуком стаго Владимира, Всеволодом Ярославычем каменная святого архистратига Михаїла церков за древность свою и по другим случаям пришла. Оную церков Выдубицкий монастир, надіясь на доброхотнодателей, в минувшем 766–м году начал возобновлять и уже что на тое возобновление ни імілось денег, всі истощени. Почему, даби тое начатое Божие діло сего літа за недостатком уже приостановівшоесь въпред производитись могло, разних средств Выдубицкий мнстр сискивает, причем імія сискат к тому помощь в Січи Запорожской, испросил от его ясне в Бгу преосвященного архипастира своего благословения послать, двох иеромонахов Спиридона и Афанасия, кої туда уже отправляются, понеже ж при тамошней церкві от вашего высокопреподобия посилаемиї священномонашествующиї началствують и моеут (?) о них Выдубицкого мнастря иеромонахом, когда они в бытност свою тамо священодійствовать ради спасения своего пожелают, к священнослужению на допущать. Ваше ж высокопреподобие тое предупредить повеліним своїм сильно(?) и можете, что когда помоеуществу (?) своему зділаете, а при том к его велможности гпдну кошевому за Выдубицкому мнстрем инстанцию внести зволите, то тім ваше высокопреподобие в возобновленіі оной древней церкви участником и великим укладчиком зділаетесь, как то уже Выдубицкий монастир ваше высокопреподобие за особливого свого благодітеля и почитает. На которое благодітелство и милость вашего высокопреподобия полагаясь, я вашого высокопреподобия всепокорнійше прошу предложить в Січи состоящей церквы священномонашествующим началствующим от вашого высокопреподобия завысящим, чтоб они выдубицкого мнстря иеромонахов Спиридона и Афанасия, или кто на місті их будут, невозбранно к священнодійствую в тамошней церкві допущали и любов свою к ним оказивая, споспішество в порученном им ділі чинили. И о том, а притом о Выдубицком мнстрі к велможности гспдну кошовому и патронскую интерцесию чрез оних иеромонахов Спиридона и Афанасия писменную внесть изволить. Усугубляю мое к вашому высокопреподобию прошение, за что Выдубицкий мнстр много вашому высокопреподобию должний, множае одолженым пребудет. С которим я себе в патронскую вашого высокопреподобия милость рекомендую с должним моїм высокопочитанием пребиваю

Вашего высокопреподобия

В подлинном подпис таков:

Млстиваго мні о Хрсті Гпді отца и благодітеля вседоброжелателний богомолец и всепокорний слуга, Киево Выдубицкого мнстря игумен Иаков

Июля 7 дня 1767 года

№ 267».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3735)

№ 112
1767, липня 1 (червня 21). – Київ. – Донесення братії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря київському митрополиту Арсенію Могилянському.

«Копия.

Великому гспдну, ясне в Бгу преосвященнійшему кир Арсению Могилянскому, Божиею милостию православному архиепископу, митрополиту киевскому галицкому и Малия Россиї

Всенижайшое доношение.

В Киево Выдубицком Михайловском мнстрі в лїто от Рождества Хрстова тисяча сімдесятое заложенная и созданная великим князем российским, внуком стаго равноапостола великого князя Владимира, Всеволодом Ярославичем, а в лїто 1088 освященная каменная стаго архистратига Михаїла церков, за древност свою и по другим случаям, пришедши в такое состояние, что уже в ней не толко священнодійствия совершат не можно было, но и конечно оной древности, естли ея не возобновить, лишится слідовало. Потому в прошлом 1766 году за благословение вашего ясне в Бгу преосвященства, начала з доброхотного подаяння возобновлятись, толко что для приведения оной святого архистратига Михаїла каменной церквы к совершенству, немалаго кошту надобно, за свою во всем скудость, Выдубицкий мнстр. Сам собою тоей церкви в такое совершенство привесть никак не в состоянії, яко ж поданной от майстра сміті тоей церкви при возобновленії самих каменных стін на возобновление, надобно боліе трех тисячей рублей, в том же Выдубицком монстр кромі той начавшей возобновлятись церкви и другия каменния, как то: чуда святаго архистратига Михаїла, и на колоколни святого пророка Даниїла церкви уже отбветшали и починки на немалую сумму требуют во всем. Денег же на то Выдубицкому мнстрю откудова получит, боліе надіжди ніт и кромі от доброхотного подаяния, случается же что из киевских жителей и из прибивающих в Киев для богомоля и бывающих в том Выдубицком монастирі богомолцов, выдя оную древную святого архистратига Михаїла церков возобновляемую, а другия обветшалия починки требующия церкви, в возобновленії оной древній церкви и в починки других церквей по возможности укладчиками быть желают и впред такови доброхотнодатели сискатися могут, токмо что в Выдубицком мнстрі к собиранию такого добро-

хотного подаяння, вашего ясне в Богу преосвященства благословителной грамоти и для вписания того подаяння и з кафедри вашого ясне в Бгу преосвященства прошнурной книги не имієтся, Выдубицкий мнстр к оним доброхотнодателям причинного доступу не имют, а доброхотнодатели поводу и поощрения не предвыдят. Того ради вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайше просим к собиранию на совершение предписанной возобновлятись начавшей стаго архистратига Михаїла церкви и на исправление починкою, других того Выдубицкого мнстря обветшалих церквей, от киевских жителів и от прибивающих в Киев для богомолья и бывающих в том Выдубицком мнстрі богомолцов в возобновлениї оной древней церкви и в починки других церквей по возможности укладчиками быть желающих доброхотного подаяния вашего ясне в Бгу преосвященства благославителную грамоту и для вписивания того подаяння з кафедри вашего ясне в Бгу преосвященства прошнурную книгу выдать, потом учинить архипастирское благоразсмотрение и опредiление.

Вашего ясне в Бгу преосвященства всенижайшиї послушники.

В подлінном подпис таков:

Киево Выдубицкого Михайловского мнстря игумен Иаков

намістник иеромонах Иоанникий

иеромонах Нектарий казночей

шафар иеромонах Гавриїл

эконом иеромонах Исаия

иеродиакон Виктор

1767 года июня 21 д.

№ 235».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3747)

№ 113
1767, липня 23 (12). – Київ. – Лист о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до Петра Кальнишевського, кошового Війська Запорізького Низового.

«Копия.

Велможний и высокородный Низового славного Войска Запорожского гспдн кошовий.

Благовірного великаго князя внука стаго Владимира Всеволода Ярославыча, мнстр киевский Выдубицкий блажит и почитает за свого ктитора и создателя в нем каменной святого архистратига Михаїла церквы. Оний Выдубицкий мнстр сімсот тому літ миновало, как устроен, и с того времени иміл свое содержание з деревень. Оним князем Всеволодом и другими благочестивыми укладчиками наданнымы, как же ті деревни чрез бывший в том семисот літном времени, разниї переміны от Выдубицкого мнстря отошли, а осталниї деревны, силнимы поміщи-

ками притіснены и разорени. То монастир Выдубицкий в такое ныні состояние пришел, что он сам себе, а паче созданных в нем каменных церквей и сам оскудівше содержат не может, от чего ті цервкы иния до великой обветшалости пришли, а оной древней церквы, токмо нікая часть уже осталась, что Выдубицкий мнстр выдя и о таком злоключеній сожалія, а к забережению цілости тіх церквей и к сохранению древности иного средства не имія, вознамірился у благодітелей, любящих благоліпие храмов Божиїх, к тому помощи искать. Почему такову помощ от нікотрих благочестивых и хрстолюбывих благодітелей, а найпаче Січи Запорожской от козаков, Выдубицкий мнстр получив, начал уже оную древную каменую церков и возобновлять, даби же тоей церквы возобновление не приостановылось и в совершенство пришло. Потому того Выдубицкого мнстря иеромонахи Спиридон и Афанасий да иеродиакон Лаврентий, как в прочиї епархиї Киевской міста, так и в Січ Запорожскую, к снисканию благодітелей, желающих в возобновленіі оной церквы и других, того ж мнстря церквей учасниками и укладчиками быть, з благословытелною от преосвященнійшаго архипастиря нашого данною грамотою, отправлены. Кої иеромонахи с иеродиаконом, туда когда прибудут, прошу велможности вашей всенадежнаго Выдубицкому мнстрю благодітеля, патрона и святих міст почитателя, к ним явит свое высокопатронское призріние и милость, в которую как их, так и Выдубицкий мнстр (в котором о многолітнім вашей вельможности и всего Войска Запорожского, здравиї и спасеніі, молитвы к Гспду Богу возсилаются) купно же и себе рекомендуя з достодолжним моїм высокопочитанием пребываю.

Вашей вельможносты

в подлинном подпис таков:

Всіх благ усердно желающий богомолец и всепокорний слуга Киево Выдубицкого Михайловского мнстря игумен Иаков с братиею.

1767 года

июля 12 дня.

№ 272»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3746)

№ 114
1767, липня 31 (20). – Київ. – Грамота київського митрополита Арсенія Могилянського.

«Бжиею млстию

Арсений Могилянский, православний архиепископ митрополит киевский, галицкий и Малыя Россиї.

Всім чтущим и слишащим сие хрстоименитим православновосточния грекороссийския киевския церкве и нашого смирення по благодати Бжией данной нам духовним чадам, любящим благоліпие храмов Божиїх, благодать и мир от Бга отца нашого и Гспда Ии[су]са Хрста

да умножится, богомолческо желаем. Сего 1767 года июня 23 доношением нам Киевовыдубицкого стаго архистратига Михаїла монастиря игумен Иаков с братиею представил, что в том Выдубицком монастирі в літо от Рождества Хрстова тысяча сімдесятое заложенная и созданная великим князем российским, внуком стаго равноапостола великого князя Владимира, Всеволодом Ярославичем, а в літо 1088 освященная каменная стаго архистратига Михаїла церковь за древность свою и по другим случаям пришедши в такое состояние, что уже в ней не токмо священнодійствие совершать не можно было, но и конечно оной древности, естли ея не возобновить, лишится слідовало. По тому в прошлом 1766 году за благословением нашим начала з доброхотного подаяния возобновляти, толко что для приведения оной стаго архистратига Михаїла каменной церквы к совершенству немалого кошту надобно. За свою во всем скудость Выдубицкий монастир сам собою тоей церквы в такое совершенство привесть никак не в состоянії, якож де по данной от майстра сміті тоей церквы при возобновленії самих каменных стін на возстановление надобно боліе трех тисячей рублей. В том же Выдубицком монастирі кромі тоей начавшей возобновлятис церквы и другие каменния как то: чуда стаго архистратига Михаїла и на колоколни стаго пророка Даниїла церквы уже обветшали и починки на немалую сумму требуют во всем. Денег же на то Выдубицкому монастирю откудова получить боліе надежды ніт, кромі от доброхотного подаяння. Случается же де, что из киевских жителей и из прибивающих в Киев для богомоля и бывающих в том Выдубицком монастирі богомолцов, видя оную древнюю стаго архистратига Михаїла церков возобновляемую, а другия обветшалия, починки требующия церквы, в возобновленії оной древней церкви и в починки других церквей по возможности укладчиками быть желають и впредь такови доброхотнодатели сыскатися могут, токмо что в Выдубицком монастирі к собиранию такова доброхотного подаяння нашей благословителной граммати и для вписивания того подаяння из кафедри нашей прошнурной книги не іміется, Выдубицкий монастир к оним доброхотнодателям причинного доступу не іміет, а доброхотнодатели поводу и поощрения не предвидять. И для того о том представив, нас он, игумен Яков, с братиею просил к собиранию на совершение предписанной возобновлятис начавшей стаго архистратига Михаїла церквы и на исправление починкою других того Выдубицкого монастиря обветшалих церквей от киевских жителей и от прибывающих в Киев для богомолья и бывающих в том Выдубицком монастирі богомолцов в возобновленії оной древней церквы и в починкі других церквей по возможности укладчиками быть желающих, доброхотного подаяннния нашу благословытелную грамоту и для вписивания того подаяннния из кафедры нашей прошнурую книгу выдать. Того рады мы по прошению его, игумена Иакова, з братиею благословили ему, игумену, з братиею на совершение оной возобновлятись начавшей стаго архистратига Михаїла церквы и на исправление починкою других того Выдубицкого монастира обветша-

лих церквей, доброхотное от киевских жителей и от прибывающих в Киев для богомоля в возобновлениї оной древней церквы и в починкі других того Выдубицкого монастиря обветшалих церквей по возможности укладчиками быть желающих, подаяние собирать и во увірение того сыя за подписанием нашим граммата дана и при том шнурозапечатанная книга и з кафедралной нашей канцелярії за надлежащею скріпою по определению нашому выдана. В которой ему, игумену, с братиею тое все, что кто ради спасения души своей подать соизволить, також и имена тіх доброхотнодателей для всегдашнего их в том святого архистратига Михаїла Выдубицком монастирі при безкровной жертві помяновения запысивать и тое подаяние ему, игумену, за согласием братії употреблять з запискою в книгу на совершение оной возобновлятись начавшей стаго архистратига Михаїла церквы и на исправление починкою других в том Выдубицком монастирі обветшалих церквей пастырско приказуем.

Из кафедры нашей митрополитанской киевской тисяча сімсот шестдесят седмого года иулия двадцятого дня.

В подлинной подпись: Смиренний митрополит киевский Арсений.

Киевский писар иеромонах Иеремия».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 243. – Тогочасна копія. Внизу документа намальоване коло всередині якого написано «місто печати». До цього документу прилягає його копія другої половини XIX ст.)

№ 115
1767, жовтня 2 (вересня 21). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Гавриїла, шафара Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Якову, ігумену цього ж монастиря.

«Высокопреподобнійшому гспдину Сто Михайловскаго Киевовыдубицкого мнстира игумену Иакову

Покорное доношение.

По словесному вашого высокопреподобия и соборной братиї велінню к прошедшему празднику Чуда Стаго архистратига Михаїла для принятия гостей, в разных киевоподолских жителей куплено и в борг взято: именно, куплено до столу на впокой и в трапезу булок за пятдесят копіек, бубликов за три копійки, молока, сира свіжого, сметаны, яець и раков за сімдесят копіек, кофе фунтов три, фунт по 30 копіек, да взято в борг вина шкопитского кварт пять, ценою кварта по 20 копіек, вина венгерского кварту за рубль двадцять копіек, вина шкопитскаго ж кварт чотири с чверткою по двадцять копіек кварта; вина неаполского кварт 5 и ри чвертки: по 15 копіек кварта волоскаго сладкаго кварт 22 да полинного едну кварту, по дванадцять копіек кварта, до церкві, вина сладкаго волоскаго кварт 5 по 12 копіек кварта; на вангерское вино бутелку за 2 копійки; шафрану золотников два; по 20 копіек золотник;

так же и его ясне в Бгу преосщенству вина волоскаго кварт 7, кварта по 12 копіек, булок за 10 в тое время как на празник просили Чуда стаго архистра Михаила, други раз на празник Рождества Престой Бцы вина волоскаго кварт 6 з половиною, кварта по 12 копіек, булок за десять копіек, свіч лоевых в полату сот дві, сотня по 50 копіек, ганусу в полату на водку фунтов 10 по 3 копійки фунт, й того всего денег за оние в борг взятие вещи потрібно уплатить рублей десять и копіек по сімдесят една з полушкою; пилщикам же за вырізку трохсот пятдесяти шаліовниц, которое число по определению духовного собора и вашим высокопреподобием подтвержденному, взято в позику с церковных шелиовниц и употреблено на полатническую кришку, счисляя всякой шнур по шести копіек, на вырезку ж оных шаліовныц потребное число денег прошу приказати выдать. Так же по контрактам надлежит дать денег, служителю вашого высокопреподобия Михаїлу 3 р., кухару братерскому Степану 3 р., воловику лісницкому Михаїлу Радченку 1 р., 50 копіек, бондару монастирскому Кирилу 3 р., стелмаху монастирскому Павлу 4 р., того ради о том вашому высокопреподобию представляая, покорно прошу кому надлежит повеліть как на прописанное, так и в предслідующие необходние разние мнстирские покупки и уплатки мні видать денег и о том учинить милостивое разсмотрение и определение

Вашего высокопреподобия нижайши послушник шафар иеромонах Гавриіл.

1767 года, мсця сентября 21 д.».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – 449. Арк. 14 – 14 зв. Над документом запис: «Подано 1767 года, сентября 21 д. Записав, доложить». Запис внизу документа: «Слушано в соборі 1767 года сентября 25 д.»)

№ 116
1767, грудня 13 (2). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Віктора собору Свято-Михайлівського монастиря.

«В духовний Киевовидубыцкого Святомихайловского мнстря собор Покорное доношение

Полковый гадяцкий судя Федор Война в данном в Киевовидубыцкой мнстр прошлого 1760 года сентября 30 дня о заведениї ним, Войною, тому Киевовидубыцкому мнстрю вічно в продажу предковских своїх добр в уезді Літковском находящихся купчом записі, между протчим прописал, что проті тіх добр, кої в уезді Літковском состоят, іміется в містечкі Острі на рікі Острі ж, купленная прадідом его земля, мелничное місто. То и оное равно как и ті, в Літковском находячиес добра, Киевовидубицкому мнстрю тут записом вічно во владіние он, Федор Война, уступает дая оному мнстрю власть, как собственним своїм добром владіт и распоряжат. А ести бы паче чаяния оное на рекі Острі мелничное місто кем было завладіно, то он, судия, сам во всякого суда тое місто мелничное отискиват тім записом обовязался. По тому ж оного

полкового гадяцкого судиї Федора Войни данному в Киевовидубыцком мнстр купчому запису Киевовидубыцкой мнстр точию міти его, Войни, предковскими добрами владіет, кои в Літковском уезді находяться, а означенного мелничного места в Острі находячогося, не толко до сего времени во владініи своем не имел, но и на каком оное именно місті и под чиїм владінием нині состоит, неизвістен был. Сего ж года мсця октября, будучи я по ділу монастырскому в містечки Острі, от жителів тамошних за подлинно извістился, что прописанное в купчом гадяцкого судиї Войни записі мелничное місто, находится положением подля того містечка Остра на реці Острі на нижний греблі, подля старого замку, идучи з міста первое во владініи Киевозолотоверхого Михайловского мнстря, на каком місті и мелниця того Михайловского мнстря, названим Войничовская, іміется ж. На оное ж мелничное місто и бувшую на нем мелницу кромі прописаного, данного от сего Войни в Киевовидубицкий мнстр купчого запису и прописаних в нем кріпостей, прописан мною в канцеляриста магистрата киевского Ивана Виткевича по даточный прадіду означенного Войни, Богдану Войничу, от короля полского Яна Казіміра 1665 года жалованний (которого при сем копия прилагается) подлінний привілей, за якого привилея оной Виткевич требовал от мене десяти рублей. А яко оной королевской привілей кажется мні, что мнстрю Киевовидубыцкому и к записанию оной мелниці не без нужной того ради духовному собору вишписанному донося, не повелено ж (?) будет той привилий от означенного Виткевича откупить, прошу учинит благоразсмотрение

К сему доношению Киевовидубицкого мнстря иеромонах Виктор руку приложил

1767 года декабра 2 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3740)

№ 117
1767 р., грудня 30 (19). – Київ. – Пропозиція Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ієромонаху Віктору.

«Из Святомихайловского Киевовыдубицкого мнстря, находящемуся в городі Острі Выдубицкого мнстря соборному иеромонаху Виктору

Предложение.

Понеже для вістимого вам с Печерскою лаврою діла нужно потрібно мнстрю іміть повіренного, того ради предлагается вам, будучи тамо, какого человіка к тому повіренству благонадежного как возможно проискиват, а найпаче пана Иполітанского просить невозможном ему на оное повіренство с мнстрем уговорится, и естли он пожелает, то просить, чтоб предслідующих свят в мнстр прибил. О чем также о выправки с подкоморского суда копиї позовного листа в оную Печерскую лавру посланного, всевозможного старателства приложить.

1767 года декабря 19 д.
Намістник иеромонах Иоанникий
Иеромонах Нектарий, казначей
Шафар иеромонах Гавриїл».

(НБУВ. – Ф. XIV. – № 3795. Оригінал. Запис на звороті: «Предложение з Сто-Михайловского Киевовыдубицкого монастыря повіренному, находящемуся в городі Козелці иеромонаху Виктору № 352. По сему исполнение чинено, о чем сего 1768 года генвара 6 д. и отцу игумену от мене препореновано (?)»)

№ 118
1768, січня 2 (1767, грудня 22). – Київ. – Розписка канцеляриста Івана Витковича.

«1767 года декабря 22 дня я, нижеподписавшийся, дал сию доброволную мою росписку Киевовидубицкого монастыря пречестному иеромонаху Исаиї, в званиї экономическом состоящему, в том, что принято мною от его пречестности денег рублей десять за найденную племянником моїм Остапом Бицким и мною самым короля полского Яна Казимира привилегею, служащую остерскому міщанину Богдану Войничу на млин в Острі состоящий. Которая привилегия его пречестности мною и дана по резону таковому, что с объявления его пречестности она служит монастирю Киевовидубыцкому на тот же в привилегиї означенной млин В чем своеручно и подписуюсь
киевского магистрата канцелярист Иван Виткович».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3742)

№ 119
1768, січня 10 (1767, грудня 30). – Київ. – Донесення ієромонаха Ісаії о. Якову, ігумену Свято-Михайлівському Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшому гспдну сто Михайловского Киевовыдубицкого мнстря отцу игумену Иакову
Нижайшое доношение.

По мнінию духовного Выдубицкого ж мнстря собора и вашим высокопреподобием подтвержденному ездил я киевского магистрата до канцеляриста Ивана Віткевича за выкупкою имiющагося в него, канцеляриста, короля полского Яна Казимира подлинного привилия на остерскую бывшого міщанина Богдана Войнича мелницу служащаго и монастирю Выдубицкому потребного. И каков подлинний привилий в оного канцеляриста Віткевича мні за десят рублей монастирский денги викуплен, оний так же и данння мні от означенного канцеляриста в приемі тих денег росписка подлинная ж для усмотрения вашему высокопреподобию при сем представляется.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник эконом иеромонах Исаия»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3741. Вгорі над текстом резолюція: «1767 года декабря 30 д. Копию с приложеного при сем привилия росписки, и с доношения списав, сообщит к ділу, а сей приговором или с его копию привилегий росписку и доношение положит между кріпостей»)

№ 120
1768, жовтня 31 (20). – Київ. – Реєстр «кріпостей» на землі, даних Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві.

«Реестр какие от монастира Выдубицкого в прошлом 1720 году в киевскую губернскую канцелярию для произведения о спорних з Киево-Печерскою лаврою грунтах слідства представляны кріпосты и с оних за справкою с реестром възяти копиї, якие и нні при сисканом в оной губернской канцелярії сълідственном ділі всі явилися, 1768 году октября 20 д. учинен.

Высочайшая жалованная грамота о подтвержденії всіх монастира Выдубицкого кріпостей 1762 году августа 11 дня.

Высочайшая жалованная грамота на деревні Рожны и Колетковичах 7168 (*1660. – Ю. М., І. Т.)* году декабря 31 дня.

Высочайшая жалованная грамота в подтверждение тіх грамот на всі монастира Выдубицкого маетносты, грунта и угодия 7198 (*1690. – Ю. М., І. Т.)* году июля 21 дня.

На гнилецкие, куликовские, Калного Луга и калиновские грунта.

Лыст митрополита киевского Иосифа о надачи гнилецкой монастиру Выдубицкому землі 1504 году июня 5 дня индикта 5.

Лыст Федора Тиши, намістника софейского, о гнилецкой землі 1564 году априля 26.

Лист митрополита киевского Сыльвестра о подтвержденії во вічность монастиру Выдубицкому гнилецкой землі со всім тім как оная з давних часов со всімы пожитками бывала 1564 году июля 2 дня.

Лист митрополита киевского Михаила об отдачи той гнилецкой землі с протчими грунтами слугі его Ефиму Олешевичу 1590 году августа 10 дня.

Реестр игумена монастира Выдубицкого Калиста о добрах и грунтах монастира Выдубицкого 1594 году марта 13 д. отдан.

Лист княжни Анны Хотъкевичовой Корецкой к уряднику еї лісницкому Григорию Пашкевичу о нечиненії намісніку софійскому Крушинскому в озері Засті (*описка, треба «Заспі». – Ю. М., І. Т.)* в Калном Лузі и в млині утіснения 1602 году ноября 20 дня.

Лист оной же княжни Корецкой к слуги еі Ваврженкому о нечиненії подданним монастира Выдубицкого кривд июня 23 д.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского в Калном Лузі и рікі Веті 1602 году априля 18 дня.

Выпис з тіх книг гродских киевских воеводства Киевского о гнилецких и куликовских грунтах 1602 году априля 20 дня.

Выпис з тіх книг гродских воеводства Киевского о селищах Куликові и Гнилетщизні и о грунтах Калного Луга 1602 году маия 12 дня.

Выпис з книг судових земских воеводства Киевского о грунтах и урочищах Гнилетщині и Куликові 1602 году октяб[ря] 2 д.

Писмо княжни Корецкой к митрополиту киевскому Потію о болізни оной Корецкой 1602 году октября 27 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского о порученії княжні Корецкой трох позвов 1602 году ноября 15 дня.

Выпис з тіх же книг гродских воеводства Киевского о Калном Лузі и озері Засті (*Заспі. – Ю. М., І. Т.)* 1605 году сентября 3 дня.

Позв под именем Жигмунта, короля полского, до княгині Корецкой за озеро Заспу (*Заспу. – Ю. М., І. Т.)* и Калний Луг 1605 году ноября 21 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского со уписаним компромісу упрошенних медияторов от княжни Корецкой в Печерскую лавру данного на лісницкие грунта з граничним от села Хотова дуктом 1610 году мая 21 дня.

Выпис з книг земских воеводства Киевского з декрету о грунтах гнилецких 1616 году октября 11 дня.

Выпис з тіх же книг земских з декрету о грунтах куликовских и калиновских 1616 году октября 11 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского о грунтах гнилецких, куликовскых и Калного Луга 1621 году декабра 20 д.

Выпис с книг головних трыбуналских воеводства Волинского з декрету о грунтах куликовских и калиновскых 1621 году маия 14 дня.

Выпис с тіх же книг трибуналских воеводства Волинского з декрету о грунтах гнилецких 1621 году маия 14 дня.

Выпис с тіх же книг трибуналских консерват воеводства Волинского о тіх же грунтах гнилецких 1621 году маия 14 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского под декретом трибуналским о грунтах гнилецких, калиновских и Калного Луга 1622 году генвара 3 дня.

Аттестация судей гродских киевских Лукаша Вытовского, судиї и Павла Реховского, писара, о тіх же грунтах 1622 году ноября 15 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского о тіх же грунтах 1622 году ноября 16 дня.

Выпис з тіх же книг гродских по протесту намістника софійского Садковского о тіх же грунтах 1622 году ноября 17 дня.

Выпис з тіх же книг гродских по протесту того ж намістника Садковского о грунтах тіх же 1622 году ноября 17 дня.

Увязчий лист судей гродских киевских Федора Ельца, подвоеводого, Лукаша Витовского, судиї, и писара, Павла Реховского о грунтах гнилецких 1622 году декабра 10 дня.

Увязчий лист судей гродских киевских о грунтах калиновских и Калного Луга 1622 году декабра 10 дня.

Лист судей гродских киевских Лукаша Вытовского, судиї, и Павла Реховского о баниции княжни Корецкой за гнилецкие грунта 1623 году генвара 5 дня.

Лист тіх же гродских судей о баниции еі же княжні Корецкой за грунта куликовские и Калного Луга 1623 году генвара 5 дня.

Выпис с книг гродских воєводства Киевского о поручениї княжні Корецкой за гнилецкие грунта увязчого листа 1623 году марта 10 дня.

Выпис с тіх же книг гродских и о том же поручениї княжні Корецкой за грунта куликовские и Калного Лугу увязчого листа 1623 году марта 10 дня.

Выпис с тіх же книг гродских по сознатию возних Бартоша Шумовского и Яна Лущовского о недопущениї судей гродских киевских ко увязанию в добра княжни Корецкой за Гнилетщину 1623 году марта 10 дня.

Выпис с тіх же книг гродских о том же за грунта куликовские и Калного Луга 1623 году марта 10 дня.

Выпис с книг трибуналских консерват воєводства Браславского по декрету об отъдачы мнстру Выдубицкому гнилецких грунтов 1623 году июня 23 дня.

Выпис с книг тіх же трибуналских по декрету об отдачи монастиру Выдубицкому куликовских и Калного Луга грунтов 1623 году июня 23 дня.

Аттестация судей гродских киевских Лукаша Вытовского и Павла Реховского об отъезді их з грунтов куликовскых 1623 году июля 24 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по протесту возних Андріяна Ляховского и Бартоша Шумовского на княжни Корецкую 1623 году июля 21 дня.

Выпис с тіх же книг гродских по протестациї намісника софійского Брохоцкого о грунтах гнилецких, куликовских и Калного Лугу 1623 году июля 21 дня.

Выпис с книг замку житомирского о поручениї позву мытрополиту киевскому Иосифу Руцкому по жалобі княжни Корецкой 1623 году июня 17 дня.

Вірующее писмо княжни Корецкой повіренним еї Александру Ганскому с товарищи 1623 году июня 2 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского о назначениї сроку к выезду на грунта гнилецкие, куликовские и Калного Луга 1623 году декабра 23 дня.

Аттестация суддей гродских киевских Федора Ельца и Павла Реховского об отдачы монастиру Выдубицкому гнилецких, куликовских и Калного Луга грунтов со всіма угодиї 1624 году февраля 12 дня.

Интромісия возних Бартоша Шумовского и Яна Лущовского о поручениї монастиру Выдубицкому тіх же грунтов с положенним дуктом 1624 году февраля 12 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по сознатию показанних возних Шумовского и Лащовского о тои же дачи монастиру Выдубицкому гнилецких, куликовских, Калного Луга и калиновских грунтов со всімы принадлежностямы и о граничном дукту 1624 году февраля 14 д.

Лист Федора Ельца, подвоеводого киевского о дозволеніі подданним его лісницкого от монастира Выдубицкого в тіх же грунтах хліба пахать 1624 году маия 11 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по протесту намістника софійского Брухоцкого на княжну Корецкую о тіх же грунтах 1625 году октября 14 дня.

Выпис з книг замку житомірского по протесту мытрополитского слуги Ступчинского на княжну Корецкую о тіх же грунтах 1626 году августа 3 дня.

Выпис з книг земских воеводства Киевского по сознатю возного Гуторовича о положению позвов наслідникам Корецкой за ті ж грунта 1628 году октября 10 д.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского по сознатю возного Телятинского о положению позвов Самуилу Корецкому за ті ж грунта 1644 году априля 5 д.

Выпис з книг трибуналских консерват воеводства Волинского по декрету о тіх же грунтах 1644 году июня 15 д.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского о сіножати за Пироговом 1644 году августа 9 (?) дня.

Лист Игнатия Оксеновича, игумена выдубицкого, на озера в грунтах гнилецких, куликовских и Калного Лугу запроданных 1646 году февраля 8 дня.

Выпис з книг трыбуналских консерват воеводства Браславского по декрету о тіх же грунтах 1646 году июня 26 дня.

Интромиссыя судей гродскых киевскых Федора Сенстенцевича Гуменского и Войцеха Рилского о бытиї в поготовости к выезду на ті ж грунта 1646 году июля 21 дня.

Выпис з книг гродских киевских по сознатию возного об отдачи сторонам иннотесценції и выезду на ті ж грунта 1646 году августа 8 дня.

Писмо до игумена выдубицкого от Данила Голуба о заборі сіна 1646 году сентября 28 дня.

Писмо до его ж игумена от того ж Голуба о греблі низшой ветянской того ж году сентября 29 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского протесту игумена выдубицкого Игнатия Оксеновича на архимандрита Печерского Иосифа Тризну о прихваченіі монастира Выдубицкого грунтов 1647 году августа 17 дня.

Лист Игнатия Оксеновича Старушича, игумена выдубицкого, на озера в окуп отданные 1648 году февраля 8 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского по сознатю возного Мелетия Бабинця о порубі в Праведницком борку Данилом Голубом ліса до грунтов монастира Выдубицкого надлежащих и о изърекателъстві писанням архимандрита Печерского Иосифа Тризны от всіх монастира Выдубицкого грунтов 1647 году сентября 30 дня.

Універсал гетмана Богдана Хмелницкого о нечинениї в грунтах монастира Выдубицкого калиновскых, Калного Лугу, гнилецких и в озера Глушці ни от кого никаких обыд 1654 маия 25 дня.

Універсал гетмана Ивана Выговского о подтвержденії монастиру Выдубицкому озера Глушца [с] принадлежностямы 1658 года априля 14 дня.

Універсал гетмана Юрия Хмелницкого о подтвержденії монастиру Выдубицкому грунтов калиновскых, Калного Лугу, гнилецких и озера Глушца 1669 (*описка, має бути «1659» – Ю. М., І. Т.*) маия 3 дня.

Універсал гетмана Петра Дорошенка о подтвержденії тіх грунтов и о надачи монастиру Выдубицкому села Лісников з принадлежностямы 1670 году декабра 10 дня.

Універсал гетмана измінника Ивана Мазепи о подтвержденії того села Лісников з принадлежностямы 1688 году сентябра 14 дня.

Лист игумена выдубицкого Феодосия Углицкого Максиму Василковскому на построение мелниц на реці Веті недалеко устя в Корнчу 1686 году марта 17 дня.

Універсал гетмана измінника Ивана Мазепи о непустошеніі монастира Выдубицкого літковских, рожновскых и лісницких пущ 1690 году генваря 12 дня.

Лыст помянутого игумена Углицкого о построеніі волковицкой ветянской мелниц з запискою оного в книги міские киевские 1686 году маия 5 дня.

Декрет суду духовного консисторского киевского по иску Анни Максимовичевой о той же волковіцкой мелниці 1712 году маия 14 и 16 чисел.

Выпис з книг міских ратушы киевской о продажи оною Максимовичевою в монастир Выдубицкий иміючойся в мелниці половинной части розміровых приходов 1712 году октября 12 д.

Выписка о озерах монастира Выдубицкого и лист Василя Дворецкого, наказного полковника киевского, о неиміній к оним озерам никому діла 1653 году октября 10 дня.

Пысмо к митрополиту киевскому [*Петру Могилі. – Ю. М., І. Т.*] от Александра Чайковского Максимовой Корсаковой о кріпостях монастира Выдубицкого 1644 году ноября 17 д.

Універсал гетмана Ивана Скоропадского о неиспустошеніі монастира Выдубицкого літковских, рожновских и лісницких пущ и о конфірмаціі селища Ути в уезді Літковском 1717 году ноеврия __ дня.

Писмо к игумену выдубицкого от гетмана Скоропадского с наставлением как о прихвачених Печерскою лаврою грунтах поступать 1717 году сентября 20 дня.

Універсал гетмана Скоропадского в конфірмацию по представленним ему от монастира Выдубицкого кріпостям на грунта гнилецкие, куликовские, калиновские и Калного Луга на млин на реці Веті при устю Корнчу з граничным дуктом 1718 году генваря 18 дня.

Універсал его ж, гетмана Скоропадского, о возвращеніі Печерскою лаврою забратого при устю Веты в Корнчу будинку 1718 году генваря 17 дня.

На звірынецкие грунта

Привилегия Жыгмунта, короля полского, к архимандриту печерскому Софронию о незабраніі земель монастира Выдубицкого и озера Затону к Печерской лаврі и о выданю з людей печерских до монастира Выдубицкого даны под зарукою ста рублей 1541 году марта 3 дня индикта 14.

Выпис з книг Богдана Заморенка, справцы воеводства Киевского, и других чинов о зловленню от Печерския лаври затону монастира Выдубицкого от Неводнич идучого и о протчем 1565 году марта 24 д.

Лыст архиепископа мытрополита киевского, архимандрита печерского Петра Могили о засіпаню близ свозу Неводницкого на грунті монастира Выдубицкого сажавкы 1645 году сентября 25 д.

Пысмо к архимандриту печерскому от игумена выдубицкого Климентия Старушича о порубию от Печерскыя лавры на Неводницкой границі граничных верб и протчем 1661 году сентября 28 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по протесту игумена выдубицкого Антония Грековича на архимандрита печерского Елисея Плетенецкого о гвалтовном нападеній слугамы и подданними печерскими на грунт монастира Выдубицкого Звіринец, Неводничи названный, и на самый монастир и церков Выдубицкие и о протчем 1612 году ноября 19 дня .

Выпис з тіх же книг гродских по сознатю возного Павла Гуторовича о свыдітелствованиї тіх гвалтов 1612 году ноября 19 дня.

Выпис з тіх же книг гродских о вписанию в ті книги компромісу угоды помыркования и успокоения приятелского за вышепомінутие гвалты и обыды учиненного 1614 году априля 25 дня.

Лыст к архимандриту печерскому Ларыону от Ивана Федоровича Чорторийского, справци воеводства Киевского, по жалобі игумена выдубицкого Антония о нечинениї по жалобі похвалок и обид монастиру Выдубицкому 1665 (*виправлено на «1565». – Ю. М., І. Т.)* году июния 13 дня.

Выпис с книг Ивана Чорторийского, по протесту игумена выдубицкого Антония на архимандрита печерского Лариона о разних обыдах от Печерской лавры монастиру Выдубицкому приключаемых 1565 году июня 29 дня.

Лыст Константина Острожского, воеводи киевского, к архимандриту печерскому Лариону по жалобі того ж игумена выдубицкого Антония о нечиненіи монастиру Выдубицкому обыд и о протчем 1566 году маия 15 дня.

Квыт Елисея Плетенецкого, архимандрита печерского, о построеніи на землі выдубицкой обмилкою цегельні 1611 году априля 11 дня.

Пысмо к архимандриту печерскому от игумена выдубицкого Лаврентия упоминателный о поселившихся на грунтах монастира Выдубицкого озвіринских Печерския лавры лудях 1712 году февраля 24 дня.

Писмо к архимандриту печерскому от гетмана Скоропадского о тіх же поселившихся людях 1713 году генваря 24 дня.

Выпис з книг гродских воеводства Киевского по сознатию возного Бартоша Шумовского о найденном пры дорозі трупом человіком 1622 году ноября 12 дня.

Лист мытрополита киевского Силвестра а Печерскую лавру о мелниці на реці Либеді той лавры совокупно ж з Выдубицким монастирем 1559 году августа 24 дня.

Карта игумена выдубицкого Антония Грековича о дозволеніі черскому подданному Гришку, Охромову зятю, на грунті выдубицком Бусовищ поля з десятини орать 1615 году марта 21 дня.

Лист игумена выдубицкого Каліста [о] запроданню ж мелницы выдубицкой либедской мірочницкой часты 1594 году февраля 5 дня.

Лист игумена выдубицкого Игнатыя Старушича о таковом запроданю в той мелниці мірочницкой часті 1646 году июня 5 дня.

Квит Яцка Передерія, мелника, о полученіі за постройку либедского млина договоренных денег 1655 году априля 10 дня.

Обовязателство Ивана Васильева Армашенка, жителя містечка черского, о непродажи им никому купленной у Максима, мелника, третой долі мірочницкой часты 1644 году октября 18 дня.

Писмо к игумену выдубицкому от Семена Пригары, дазорцы укъзакторийского, с прошением дозволения край млина либедского для шафара хату устроити 1711 году ноября 16 д.

Писмо Максима Максимовича, мелника, о продажы в мнстыр Выдубицкий в млині либедском мирочницкой третой часты 1714 году марта 20 д.

Писмо Романа Гоярина, господина полковника полтавского, о построеніі на Либеді на грунті выдубицком цегельні 1692 году июня 16 дня.

Лист к игумену выдубицкому от оного полковника Павла Семеновича (*Герцика. – Ю. М., І. Т.)* з благодарением за устроение оной цегельні 1692 году августа 21 дня.

Мемориял игумена монастира Киевоникольского Иоасафа Кроковского о построеніі на грунті монастира выдубицкого либедском цегельні 1696 году априля 3 дня.

Лист к игумену выдубицкому з монастира Николского с прошением дозволения з грунту выдубицкого взимат на цеглу глину.

Писание игуменіі дівичого киевского монастира Марії Мазепиной о устроеніі на грунті выдубицком либедском цегельні 1701 году марта 17 дня.

Писание намістника софійского Григория о устроеніі на грунті выдубицком либедском между Козовщем и Либедю цегельні 1713 году мая 2 дня.

Лист к игумену выдубицкому от игумену (!) Золотоверхомихайловского Иоанникия о дозволеніі на грунті либедском глину взимат.

Другий лист с того ж Киевозолотоверхомихайловского монастира о том же.

Третий лист с того ж монастира и о том же 1719 году априля 9 дня.

Четвертий лист с того ж монастира о дозволеніі в Софійской цегельні цеглу робить 1719 мая 1 дня.

Писмо к архимандриту печерскому от гетмана Мазепи о нечиненіі в либедских и протчих выдубицкых грунтах жадних обид 1695 году априля 7 дня.

Писмо до игумена выдубицкого от его гетмана с обявленим что о непустошеніі под монастирем выдубицкым на Либеді дерева и горы к архимандриту печерскому от его, гетмана, писанно 1704 году февраля 16 дня.

На перевозі

Привилегия Жигмунта Третого, короля полского, на Либедскый перевоз 1628 августа 14 д.

Прывилегия Ивана Казимира, короля полского, на тот же Либедский перевоз 1650 году октября 4 дня.

На осокорские грунта

Выпис з книг воеводства Киевского, представленной от мнстра Выдубицкого Жигмонта Августа, короля полского, привилегиї на осокорскую землю за Днепром против монастира Выдубицкого за островом Миколаевим лежачую в 1538 году августа 26 дня данной з показаним той землі граничного дукта в 1605 году августа 4 дня выданная.

Лист игумена выдубицкого Калиста о запроданю грунтов за Дніпром осокорских со всімы принадлежитостъмы 1590 году марта 3 дня.

Лист Ермоли Тарановича с товарищы подданних печерскых о забитю на Дніпрі иза при ґрунтах з обоих боков Днепра выдубицких 1613 году декабря 10 дня.

Лист Павла Реховского, писара гродского киевского, о закупі осокорских грунтов 1621 году февраля 16 дня.

Квытансия от поборчого воеводства киевского Александра Ленъкевича о полученіі за людей выдубицких в том числі и осокорских поборных денег 1647 году февраля 18 д.

Лыст Петра Могили, мытрополита киевского, об аренді слузі своему Костантию Брамынскому в селі Осокорках чиншевых пят коп на пятнадцяты члвк, також озер и протчего 1614 году сентября 27 дня.

Контракт Андрія Скорупи, міщанина киевского, о закупі перевоза и при том либедского и осокорского шинков 1650 году февраля 4 дня.

Другое обовязателство по смерты его, Скорупи, от жени, что оное тое содерживат будет 1651 году априля 29 дня.

Свідітелство о розділкы Богдана Исаенка з братаничамы в Криницях 1651 году декабра 8 дня.

Контракт Семена Толстовича, цехмистра кравецкого, о закупі перевоза и шинков либедского и осокорского 1652 году февраля 3 дня.

Арендовий лист от игумена выдубицкого Климентия Старушича міщанину и райці киевскому Семену Ивановичу Либедского перевозу з шинком 1654 году февраля 1 дня.

Другий лист от тоего ж игумена тому ж райцы и на тот же перевоз з протчим 1655 году августа 2 дня.

Контракт Костя Богдановича, міщанина киевского, о закупі того ж Либедского перевозу з шинками лебедским и звіринским да осокорскою синожатю 1656 году марта 9 дня.

Выпис с книг міских ратуша киевского по протесту Выдубицкого монастира о зловленню троецкимы болницкимы законныками озера Запісоч и о протчом 1668 году декабра 18 дня.

Выпис с тіх же книг міских по свыдітелству Уласа Грищенка, міщанина киевского, о озерах осокорских Чеповахы, Запісоч и других 1668 году декабра 8 дня.

Выпис с тіх же книг міских по свидітелству Максима Примы и других обывателей о границах осокорскых 1672 году июня 19 дня.

Свыдітелство упрошенних от Выдубицкого и Троецкого Болницкого монастирей медияторов о границах осокорских с показания посторонных людей 1672 году мая 13 дня.

Карта з монастира Николаевского к болницкому городничому о висилкы к той медияції потребних свидітелей.

Квытанция Федора Сущанского, писара земского и поборцы, о приемі з людей монастира Выдубицкого в том числі и села Осокорок поборных за 1616 год денег.

Контракт Семена Толстовича, цехмистра кравецкого киевского, о закупі перевозу Либедского з хутором, выннцею и шинками на звіринскому и осокорскому 1653 году генваря 1 дня.

На багриновские грунта.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского, по представленной от монастира Выдубицкого Жигмонта Августа, короля полского, привилегії на багриновские добра 1541 году марта 5 дня, данной 1793 году июля 26 дня выданная.

Лист мытрополита киевского Илиї з дозволением намісннку софійскому Богушу Гулкевичу заставлением грунта Халимоновщину и Багрынов выкупить 1577 году июля 6 дня.

Лист митрополита киевского Онисифора о таком же дозволеній ему ж, Гулкевичу, тіж грунта выкупить 1580 году мая 30 дня.

Квітанция Каспора Стужинского, ротмістра, Богушу Гулкевичу, намісннку софійскому, о приемі за грунта багриновские денег 1580 году сентябрра 19 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского о продажи Мартином Чижем Валерияну Хрушлінскому багриновских грунтов 1611 году июня 25 дня.

Продажа Валерияна Хрушлінского тіх багрыновскых грунтов Ивану Евъсіевычу, райци киевскому, с показанием граничного дукту 1613 году ноября 18 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по сознатю возного Радка Мыроновского о той же продажи багриновских грунтов 1613 году ноября 22 дня.

Лист Войтеха Ломніцкого в мнстир Выдубицкий о поселеній на грунтах багриновских по договору хутора з вынокурнею 1612 году декабра 28 дня.

Лист игумена выдубицкого Антония Грековича к атаманам о собраній з грунтов выдубицких, в том числі и багриновских, десятини хліба 1617 году июня 3 дня .

Выпис с книг гродских воеводства Киевского з комиссії, которою грунт оринінский з Дівич горою сміжност границею з грунтом Выдубицкого монастиря багриновским иміющий, чрез Василия Рая, намісники (!) киевского, киевскому стого Михайла Золотоверхого монастиря присужденно, выданная 1633 декабра 15 дня.

Лист мытрополита киевского Велиямина Руцкого Ивану Гаевскому о выкупі от Ивана Овсіевича Хилкевича, войта киевского, багриновскых грунтов 1634 году априля 26 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского о положении листу возним Матияшом Любицким Ивановой Хилкевичовой о выкупі тіх багриновских грунтов Иваном Гаевским 1634 году июля 1 дня.

Уступка Феодори Евсіевичовой Хилкевичовой Иванови Гаевскому на ті ж багриновские грунта 1634 году июня 24 дня.

Выпис с книг гродских воеводства Киевского по сознатю оной Евсіевичовой Хилкевичовой на ті ж багриновские грунта 1634 октября 12 дня.

Лист вливковий от Ивана Гаевского Прокопу Верещаці о продажи тіх же багриновских грунтов 1636 году марта 14 дня.

Пысмо к игумену выдубицкому от игумена троецкого болницкого Езекиїля с прошением доношения (!) подданним того монастира в грунті багриновском поля орать грунтов з десятини 1692 году июля 26 дня.

Пысмо к игумену выдубицкому Варлааму Страховскому от намісника печерского Модеста Илницкого с прошением дозволения на грунті багриновском містцу для тертичников пилно построїти 1710 году априля 24 дня.

Універсал гетмана Ивана Скоропадского на грунта осокорские, багриновские по представленним от монастира Выдубицкого прежним кріпостям з показанием граничних дуктов где и на село Лісники и млин либедский з корчмою упоминаются 1718 году генвара 12 дня.

Оной реестр подписан по сему Свято-Михайловского Киевовыдубицкого мнстра намісник иеромонах Иоанникий, а на челобитной по пунктам подписали:

К сей челобитной руки приложили Киевовыдубицкого мнстра игумен Яков, намісник иеромонах Иоанникий, духовник иером[онах] Парфений, иером[онах] Нектарий, казночей, эконом иеромонах Гавриил».

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ . – № 6581)

№ 121

1768, не раніше жовтня. – Київ. – Реєстр архівних справ щодо документів на землю Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[…](…)* им в киевском ратуші разних годов, принадлежащих к Выдубицкому мнстрю на вотчини діл, кратко изображенний в каком именно году, мсці, числі и под каким нумером состоят ниже слідует.

Года	мсц	№
1571	июня 19	22

Перенесение випису гродского киевского до земства киевского з уписанием в нем привилея короля полского Августа земенину земли Киевской Богушу Гулкевичу, данного о наданю ему селища Пустовского Глібовщини, лежачого между Киевом и Белою Церквою над реками Ирпенем и Унвою на двох станицах.

1578 октя[бря] 7 118

Книги земской даровизна села Пирогова от земенина повіту Киевского Ивана Климича Черкаса сину его Ивану Черкасу, якой Пирогов лежит под Киевом. Состоит оная на двох целих страницах.

1582 июня 12 302

Декрет в суді земском киевском в жалобі Миколая Андреевича Макаровича Ивашенчевича на Богуша Гулкевича Глебовского во владениї им напрасно отчизною его Новоселицею, в воеводстве Киевском над речкою Ирпенем лежачою, которим декретом хотя ответчик и показал документи, что он ту Новоселицю у Богдана Розсудовского купил за сто коп грошей на вічность, но за показаним лучших от Макаровича доводов, яко та Новоселица, отчизна его, и иміет королевский привілей, толко далеко в Минску в Литві приговорено на прийдучих роках Макарович привилей покажет, владіть ему тою Новоселицею вічно, а Гулкевичу своїх денег половину взят на Макаровичу, яко оная Новоселица от них Беркелю зоставлена, а другую на Розсудовскому. Состоит оной на четирех листах.

1612 генваря 14 4

Позов по княжну Анну Хоткевичовну в село Лісники за потопление вновь занятой греблею сіножатей церковних, прозиваемих Янковских. Состоит на едном листу.

1617 генвар 19 151

Апеляция архиепкпа митрополита киевского Иосафа Вельямина Руцского на Себастияна Едловского, что означенний ответчик село мнстрское Свиноиди или Свиноидское держит и оним користуется з давних времен. Состоит на двох листах и едной страници.

1617 октобр[а] 7 124

Здание першого нестаня игумена пустиноніколаевского Рафаїла непитущого по иску Константина и Януша, княжат Острозских, чтобы означенние Рафаил з братиею между добрами истцевими лучинскими и глуховскими и их мнстрскими Летковичами учинили справедливое розграничение.

1617 октяб[ря] 128

Апеляция Андрея и Александра Шкаревских на ксендза преора Рейналда Крушинского стаго Николая конвенту киевского, что[…] истцу части […]

1636 октябр. 11 42

В книге земской положение позвов земских киевских чрез возного Матиаша (…)* в жалобі Татияни Ел(…)човой, по первому мужу Самуиловой, воеводини киевской, а по другому Ереміяшовой Тишиной и мужа еї на Петра Могилу, митрополита киевского архимандрита печерского, и чернцов мнстра Печерского: 1. О гвалтовное вибитье с поля ланов д(…)*них и сіножатей Хотовских (…)* доживотним истица от ответчиков записаних. 2. О позабирание (…)* листов записов ея и дітей первого мужа ея умершого Самуила Володкевича. 3. О денги 50 коп грошей литовских ответчиками должние.

Того ж (*написано двічі. – Ю. М., І. Т.*) 102

Первое нестание в суд ответчика Яцка Пашинского ко ответу против иску Потея Костишковского (?) о причиненном от ответчика истцу чрез сина ответчикового в дом ответчиков, якоби для учинения з истцами в грунті Багриновском в полях и сіножатях розділу приданному (…)* нещадном бою и пораніниї.

Того ж октя[бра] 18 238

Первое нестане в суд ответчиков Юрия Глебовича, каштеляновича виленского, и Марцибели Глебовичевой по первому мужу каштеляновой виленской, а по другому Раковской, воеводиной бретской, державцов містечка Гоголева, Русанова и сел, до их приналежачих, по иску, на их от истца Петра Могили, митрополита киевского, и капитули митрополитанской по ділу о гвалтовном оними ответчиками слуг своїх з волости Росановской до двохсот наслани на грунта митрополитанские, до села Видубицкого мнстра Свиноедов належачие, которие от урочища селца от урочища под (…)* починаються, а идут аж к мосту Роженскому, от мосту (…)* ского урочищем Хмелниками до (…)* части настягаються, оттоль болотом границами (?) аж в летковскую речку Глушич и там кончатся о видерті в црковном обочу (?) на урочищи Язвин (?)пчев и вирубки на 15 тисячей на строение, а на борті на 10 тисяч денег.

Тогож генваря 15 65

Обявления протестовное от истцов Михаила Якимова и вдові (?) Михаилова Багриновских именем всіх братов их Багриновских в суді земском киевском учиненной на ответчика Юря Немирича в неустойки его на доброволном листу запису, которими оной Немирич з примирия и поміркования приятелского настоящиї граници между грунтами Багриновскими и грунтом Новаковским и Рубежовским поділять и копци записать и тот доброволний свой лист запис на суді земском или гродском какиїв (?) найпервіе припасть іміли персонално признат сим за с(. .)* и за братов своїх родних под зарукою тисечи коп грошей литовских подписавшись, не исполнил.

Того ж октяб[ра] 4 59

Апеляция между истцем Петром Стрибилем, войским земли Киевской, опекуном наслідников умершого Павла Стрибиля сина Стефана и дочерей Зофиї и Ефросиниї с ответчиками

[…] то сих …[…] доволни будучи записанного ей Перогова (?) ея мужем Павлом [Стри]билем на добрах своїх селі Заболотя пяти тисячами золотих полских суммою и доживотним тім селом владінием еще и на властном истцов кгрунті Варлоцком, на сіножатях и нивах власних містечка Варлока гвалтом слободу осадили и назвала оную Хотовом, а потом чрез подданих своїх брусиловских и беликовских пущи вирлоцкие и сеножати опустошила и завладіла.

1643 июня 8 87

Положение декретов чрез возного Войтеха Доброцевского в містечку Лесниках от истцов Марциана и Станислава Барциновских по ответчика Данила Голуба

о заплачениї истцом прописанной в тіх декретах суми чрез умершого Яна Барциковского, истцов свойственного доводячеися.

1643 июня 10 117

Положение двох позвов чрез возного Войтеха Доброцевского в Киеві от истцов Марциана и Станислава Барциковских по ответчика Данила Голуба: первого о неуступки истцу приговоренной декретом суда земского киевского суми 21 тисячи золотих полских, другого так же о несплаті по декрету судовому 30 тисячей и 500 золотих полских добр містечка Лесник.

Того ж июня 12 138

Положене позвов чрез возного Николая Могилицкого в місті Бишові по ответчиков Самуила Харлинского, Адама Кгумовского по иску Александра Рупковского 1. Позов о неотдание и не заплачениї денег по запису тисячи золотих, а затім о заклад и о шкоди 2. Позов о непризнаниї того запису от ответчика истцу данного, а затім о вини правние и о шкоди и в селі Багриновці по ответчиков Михайла Багриновских и Стефана, Михаила, Адама Багриновских, Потея Костюшковского, Василя Маковича, Потея Дидковского, Николая Шандишкевича (?) и жену его Евдокию Анну Левковскую по иску Стефана Войнаровского, ловчого киевского, и Анни Адамовой Чапличовой Шпаковской о розобрание грунтов багриновских истцов в силі прав належачих.

Того ж июня 9 152

Второе нестатее по иску ксендза Петра Сираковского, преора киевского, и всей братиї того ж конвенту заложенея стого Миколая закону Доминика на Петра Могилу, архимандрита печерского митрополита киевского, галицкого, и всей братиї мнстра печерского киевского о вибитеї ответчиками истцов з грунтов кляшторних к селу, названому Совки, принадлежащих, частию дарованих от княжат Корибутовичов Збаразких, а частию от Яроша Пукановича куплею набитих и осаженії на тіх грунтах сел и слобод. Состоит на пол страниці, а серединою концем на лист.

1644 июня 14 467

Учинение протестації от митрополита киевского Петра Могили на Данила Голуба подданними его, лесницкими и ходосовскими жителми, о вирубаниї дуброви на добрах и маетностях церковних (…)то (…) доволна будучи записанного

[…] повеліниї он[их][…].

Копія 1644 июня 15 469

Протестация Данила Голуба и Николая Цехановского о (…)*ним гвалтовно на власний грунт его лесницкий и ходосовский при греблі на реці Веті будучий и о битеи (?) пастухов его на самой гребли.

Того ж сентя[бря] 10 1083

Реляция возного Петра Зошеевского (?) об относі им до містечка Лісник по князя Самуила Корецкого позва о явкі в суд к ответу за спротивление записові, то есть о непризнаниї запису граничного вечистого между добрами в том позві прописаних.

Того ж априля 5 269

Положение позву в маетности князя Самуеля Кароля Голуба в месте Лесниках чрез возного Ерого Телятицкого в справе Киевовидубицкого мнстря игумена Игнациуша Оксеновича о гвалтовное вибите през антецессоров показанного Кароля з спокойного держаня з добр до митрополиї Киевской належачих, названих Гнилецкого, Куликова и Калного Лугу и о розних шкодах.

Того ж февраля 11 294

Протестация Яна Волковицкого и жени его Феодори Огиевни на Еремiаша Тишу Биковского о гвалтовном наслане и оним Биковским на

заставленной ним в четирох тисячах золотих полских грунт гнилецкий и о забранії с оного накошеного двох стирд сіна.

Того ж июля 1 541

Протестация Николая Цехановского, учиненная на Данила Голуба и Криштофа Шенявского о напрасно занесенной на него, Цехановского, якобы он сам с челядею приуготовившись вооруженно, гвалтовним образом наехал на власние его грунта лесницкие и ходосовские.

Того ж августа 19 804

Упис запису вечистой продажи от Михайла Аксака, судиї земскому, киевскому, остерскому и бобровицкому старосте Стефану Аксаку добр села Старого и містечка Нового Рож[н]ова над речкою Десною лежачих, также сел Димерки, Богдановки со всіми до них приналежно[стями].

Того ж августа 30 955

Поссесия от подстолого киевского Максимилиана на Брозду Брозского Александрови Правде Кгуровскому в двух тисячах золотих полских на село Вету, а иначей Богдани називаючоесе, с подданними, кгрунтами, полями, сеножатми, лесами, дубровами, озерами, ставами и со всіми пожитками на год.

Того ж июля 27 635

Протестация игумена мнстра Видубицкого Игнатия Оксеновича о гвалтовном наеханеї на власние мнстра Вид[убицкого] под селом Свиноедами лежачие грунти подданими суді земского киевского Стефана Аксака, порубление копцов и о починенії разних обид и разорениї.

1645 апреля 20 187

Упис декрету коммисиї между митрополитом киевским, архимандритом печерским Петром Могилою з братиею мнстра печерского и игуменом пустинно- николским Исаием Трофимовичем с братиею и игуменом троецкий болницким Печерского монстра, з другой сторони Феофили Собецкой, воеводиной руской, и Иваном Тишкевичом, воеводою киевским, комісарами на сеймі, а именно Александром Пясочинским, каштеляном киевским, Александром Предкоеским (?), каштеляном любачевским, и Ерием Немиричом, подкоморим киевским, и протчими о Броварах селах Вишенках, Гнідин, Панковец (?), Княжич, Бортнич, Сокорок(?). Состоит на осми листах […] и о веліниї он[их?] […].

[…] уряду кгродского к[…] Бабинця да[лш?]их одного Данилу Голубу в селі Лесниках, маетности его, о […]зной князя Корецкого, а з другого, отданного в мнстрі Видубицком намістнику того мнстря Рафаїлові, на срок до суда их обох сторон зовучи за вигнание антецессорами его, Корецкого, и Голуба чернцов видобицких из собственних того Видубицкого мнстра добр, Гнилецкое, Куликов и Калний Луг називаемих, о завладениї лесов, дубров и сіножатей так же о разорениї слободи, а в каком воеводстві помянутая дедичная его Корецкого отчина село Лесники и прописание Видубицкого мнстра добра состоят, того не означено. Состоит на трох страницях и пол.

1646 ноября 26 970

Положене двох позвов чрез возного Николая Реновского в селі Совки по ответчика Петра Могилу, митрополита киевского, по ділу истцов Миколая Вацслава а ксенза Яна, також и протчих о представленії оним митрополитом на означенное село Совки, дедизную их, истцов, маетность, права и о уступленії оного, яко в неправном владінії/ Состоящого оное положение позвов на полстраниці и страницы.

1646 февраля 19 136

Книги гродской протест чрез законника печерского и синдика от митрополита киевского Петра Могили на жида Лейзора Юзефовича, арендара киевского, о уставленії им, Лейзором, самоволно на грунті печерского мнстра при усті реки Либеди мита и в заборі в подданних села Совок, везучих муку двое коней.

1672 мая 30 лист 45

Книги міской спор с печерскими о грунтах и границях осокорских, между которим созвани от обох сторон околичние старожи признавали границу от села Осокорок, маетности троецкое озеро Подборная идет до Бистрого Перевалу, того Бистрого перевалу берег один видубицкий, а другий – троецкий, з Бистрого Перевалу луговиною до Убщего озера, Убщея так же одним берегом видубицким, другим – троецким, з Убщого озера у лозу Чорную, от лози Чорное через дорогу Бортницкую знаками ку дереву осокорам, которих толко пні, а до другого озера Убщея и до озера Коропова отцеве видубицкие власти не іміли.

1673 декабря 3 лист 345

Протестация от Печерского мнстра на Видубицкий о завладіній грунтов Черкащини з восімнадцятью свидітелми, кої показивали дукт кгрунту печерского, почавши от Либеди грунту печерского, на яком бояре печерские жили, а нні ті грунта под мнстрем Золотоверхо Михайловским дорогою вгору Багриновскую идучи, довели до меж Свто-Михайловского и Печерского мнстра, где показали, что неправедно […] мнстр Видуб[иц]кий грунт (?) […] был владіет […]пятами при[…]кая долина до дороги Багриновской, от тоей долини по правой руце, идучи дорогою, грунт печерский, а по лівой -Черкасов, что тепер видубицкії владіют. Которий грунт мы признаем не видубицкий, но печерский, между тими грунтами дорога Багриновская до Пирогова идет и великой води к Триполю до могилки трох братов дубов, от тих трох братов к долине Лазаревой до дуба над долиною. Тут уже припала долина Глибокая от лугу аж к долині Лазаревой, а тая ділить грунт Черкасов печерский и грунт от лугу митрополитанский, коїм видубицкии владіют к Любці речці от того дуба, что стоит над долиною ділит долина Лазарева кгрунт печерский и видубицкий митрополитанский аж до речки Любки, Любка впала в озеро попа воскресенского печерского, з озера у Колтоб, з Колтоба у Лукарец, з Лукарца у Жуковку, Жуковка у Дніпр. Тот Лазар подданний был печерский.

Сия выписка с іміющихся в магистраті киевском разних годов принадлежащих Киевовидубицкому мнстру на вотчини діл, по прозбі от

Киевовидубицкого мнстра 1768 года октября к гспдну войту киевскому занесенной, за отправкою нас з мнстра нами по дозволению оного войта в магистраті киевском выписанна справочно, в том мы на сем подписались

Киевовидубицкого мнстра монах Феодосий

Послушник Михайло Подолский».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3717. – Оригінал)

№ 122
Друга половина XVIII ст. – Київ. – Лист ієромонаха Ісайї до городничого с. Літок – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[Превел]ебніший мсці отче […гор]одничи літковский […ми]лостивий патрон и блгдтел.

Извістился я от его високопреподобия гсдна отца игумена нашого, что вже превелебность ваша болш не благоволите на літковском городничестві жит и буди такое непремінно іміете намерение болше там не бить, то прошу всепокорнійше милостивого моего отца и всегдашного патрона и благодітеля мене на свое місто и послушание промоват и свою многомощную истанцию за мною мизерним (?) к его високопреподобію внесть, ибо его високопреподобне гспдн отц игумен наш […] зіло особливійше (?) в волю превелеб[…] полагает; кого ваше пре[подобие…] високопреподобію предс[тавит…] на літковское городни[чество…]лан будет непремінно […] надежду дерзаю превелебие ваше за крайнюю мою нужду и убожество трудит, какое неспокойство и тяжесть на ся прийнят. Аще в. млст и любов от чстн (?) ваша на мні препочиет.

Вшой превелебности, моего милостивонадежднаго отца и благодітеля, всегдашний слуга и богомолец иеромонах Исая, уставник.

[…] года […] 3»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 28. – Копія другої половини XVIII ст.)

№ 123
1769, січня 31 (20). – Київ. – Лист ієродиякона Феодосія і послушника Михайла Подільського до о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гспдну Сто-Михайловского Киевовыдубицкого мнстря отцу игумену Якову

Доношение

По поданному от Киевовидубицкого Свто-Михайловского мнстра с прошением в магистрат киевской ратуши (*це слово вимазано. – Ю. М., І. Т.)* о видачи з діл разних при той ратуши з давних годов в архиві содержащихся протоколов для пересмотру діл и выписки оних на вотчини

Киевовидубицкого мнстра принадлежащих доношению, от киевского магистрата дозволено, в чием содержаніі ті протоколи іміются, видать; какови протоколи разних годов за востребованием выдаваемие мною, нижайшим, посиланним от мнстра для пересмотру пересматривано и какое діло на вотчини Киевовидубицкого мнстра касающиеся и поміжние грунта под каким нумером в каком году мсці и числі состоит сискано, реестром выписано. Каковых діл выписанних вашому высокопреподобию при сем в блгоразсмотрение в покорности моей представляю реестр.

Вашего высокопреподобия

Всенижайший послушник иеродиакон Феодосий.

Послушник Михайло Подолский.

1769 года 20 генваря».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3716. – Оригінал завірений підписами, але запис Феодосія зроблено начебто дещо пізніше)

№ 124
1769, лютого 5. – Київ. – Виписи із справ про кривди, заподіяні Свято-Михайлівському Видубицькому монастиреві ченцями й підданими Києво-Печерської лаври.

«По указу ея императорскаго величества в гродском киевском суді слушанно писма Киевовыдубицкого Всеволожа Сто Михайлова мнстря игумена Иякова з братиею, которим он в суд гродский здешний представил. Иміет де Стомихайловский Киевовыдубицкий монастир по кріпостям в полку Киевском вотчини яко то: село Лісники, слободку Новую Вету, футор Багриновский, деревню Звіринец, село Осокорки, містечко Літки, деревні Рожни, Свиноїди и Гуту да село Ярославку с принадлежащими до них лісами, полями и другими угодиями. С коїх вотчин, село Лісники, слободка Новая Вета, футор Багриновский и деревня Звіринец, того Киевского полку в сотні Киевской, а село Осокорки, містечко Літки и деревні Свиноїди, Рожни и Гута в сотні Остерской. Село ж Ярославка в сотні Бобровицкой находится и в сміжности как с монастирскими, так и другими владілцов землями, состоят и тіми сміжними монастирями и других владілцами о завладініі разних к показанним Выдубицкого мнстря вотчинам принадлежащих грунтов и других угодий в полковую киевскую канцелярию и в полковий киевский суд прошедших годов, от Выдубицкого монастиря протести и исковиї прошения подаванни и по тім и другим писменним прошениям в оной полковой канцелярії и в полковом киевском суді, производства ділам были и о том писменнії види при Выдубицком мнстрі імілис, токмо по разним в Выдубицком монастирі бывшим злоключениям, а найпаче, когда за бившим в Киеві 1710 году мором Выдубицкий монастир впусті состоял, а потом, когда в 1760 – м году Выдубицком же монастирі пожар приключился, да и по частим между тім начальствующих перемінах с тіх письменних ви-

дов, нікоторие утрачени, а их иміть Выдубицкому монастиру потребно. Для того прошено тім писмом от Видубицкого мнстря касающихся справ между иміющимся в полковой канцелярії и суді гродском киевских писменними делами происка́ть и какие сискатися могут, а оних в Выдубицкий мнстр виписи дать и ті выписі для представления в Выдубицкий монастир отправленним з сим нарочно Выдубицкого монастиря иеромонаху Віктору да монаху Иоанафану поручить. По слушанії которого писма в городском киевском суді определенно в полковой и судовой канцеляриях, по всем делам и протоколам выправится, и если что з значащогось по тому писму вынайдется, доложить. По сему за виправкою в суде гродском винайденно шесть протестов, поданние от сторони мнстра Выдубицкого, в которих значит по ниже писаному: в 1-м 1749 году сентября 18 дня за подписом Киевовыдубицкого мнстря игумена Викентия з братиею 1-е лаври де Киево-Печерския и Троїцкого Болницкого монастира законники, с прошлих годов, немалое число грунтов издревле кріпостями обители Киевовыдубицкой утвержденних, самоправно поотнимали, а именно: близ оного монастиря Киевовыдубицкого деревню Звіринец ис Либедю отняли. На которой землі, на Звіринці дворов боліе пятидесят, а на Либеді хутор и цегельні многие, шинк и караулен дві построенно и всю Либедь плитами и другими припаси позанимали, и вовся своят. 2. В хуторі Багриновском много пахатной землі отняли, кут ввесь от великого шляху по Голосіевскую дорогу, по яр глубокий и по дуби граничние з рубежами старовечние под самую Мишаловку, на якой землі и хутор построен Троїцкого Болницкого монастиря и два ставка к выдубицкой землі присипано: един оного ж Троїцкого мнстря, а другой скитка Голосіевского. 3. Край реки Днепра, остров сінокосний по Жуковку от Попова озера отняли. Також в дачи містечка Лісник и Приветовском млині, многое число поль и сінокосов поотнимали. 4. В Осокорках многие сінокоси и поля пахатние завладіли и село Осокорки Троїцкого Болницкого монастиря на монастирской выдубицкой землі осаженно, також и лавры Печерския село, именуемое Слободка, на осокорской землі выдубицкой поселилос. 5. В Гнилецком лузі поль пахатних и сінокосов много завладіли от річки и Калиновки и Педориной могили, по річку Вету, на якой землі пасіки позаводили и хутор поповича Василя Борзаковского во ограниченю выдубицком построен за позволением лаври Печерския. 6. Под селом Вишенками озера три насилно завладіли, а именно – Гачище, Вербище и Калное. 7. У Літковском уїзді, в дачи деревні Рожнов и до Гути, что принадлежало бор и сінокоси многие и поля пахатние насилно ж поотнимали и забойство и грабителство всегда чинят. 8. В прошлом 1742 году оной лаври Печерской законники ея императорскому величеству прошение поднесли о позволеніі лаври Печерския поромному перевозу ходить на Неводницкой пристані и на Либеди з видубицким поромом пополам, издревле вічистой мнстря Выдубицкого землі, которому поромному перевозу по прошению оних законников печерских всемилостивійше грамотою высокомонаршою на оный пристани Неводницкой и Либед-

ской ходити и дозволенно. 9. В літковского жителя Андрея Трофимова, відомства лаври Печерской пуховский городничий в прошлом 1748 году ночной доби мелницю лодейную спод містечка Літок тайно у Пуховку перевел и понині законники оной лаври Печерской користуются. 10. Да сего 1749 году генваря 13 д. відомства оной лаври Печерской містечка Печерского, староста Иван Одарченко, да Иван Заворацкий, слідуючого з містечка Лісник священика Тихона с подданним лісницким Тимошем Лихопоем в селі Пирогові гвалтовно напав и один з них, гвалтовщиков, оного священика Тихона вдарил безчеловічно в груди, от якого удару залягши, кровю хрипал несколко дней и вскорі от того случая он, священик, умре. Упомянутого ж Тимоша Лихопоя били нещадно кулаками и связав, ночной доби к оному старості в двор приведши, чрез всю ноч в желізах содержали напрасно. 11. Да сего ж 1749 году мая __ д. печерские законники волов мнстря Выдубицкого в вічистом грунті на горі Бусовиці дванадцят забрали на оранни и содержали в работизні до изнурения напрасно. 12. Прошлого июня 14 д. на Веті взяли волов на собственном Выдубицкого мнстря грунті четирі на пасбі будучих и в роботизні содержат. 13. Прошлого июля 17 д. ние ж печерские законники, в близости мнстря Выдубицкого на горі, прозиваемой Звіринец, ночной доби, жита нажатого коп пятнадцат тайно забрали. 14. Того ж 17 д. на багриновском полі, подлі хутора Багриновского, печерской лаври законник прозванием Тернавиот з многолюдством боліе пятидесят чоловік, при себі находячихся, с киями, ціпами и с косами, стрів Киевовыдубицкого мнстря иеромонаха Сампсона, которой жито на пяти возах волових десять кот (*описка, слід читати «коп.». – Ю. М., І. Т.)* вез у хутор Багриновский, оное жито по доброволной дороги разбойнически гвалтовно взял с возами и волами и увез в Самбурок невідомо для чего. 15. Того ж 17 д. также на Багриновском полі при забратиї з помянутого жита містечка Літок жителки вдови Марії Беглячки, взяли тайно кобилу з лошатем и удерживают напрасно. Того ради в суд полковий киевский представляя покорно прошу сей протест в суді полковом киевском приняв, в книгу записат и до предбудущого о том иску содержат.

В 2-м.

1753 году августа 3 д. числа за подписом Киевовыдубицкого монастиря намісника Илариона 1. Лаври де Киевопечерския и Троїцкого Болницкого монастиря законники прошлих годов немалое число грунтов издревле высокомонаршими жалованними грамотами,и многих гетманов універсалами обители нашой Киевовыдубицкой утвержденние, самоправно и насилно поотнимали, а именно – близ оного нашого монастиря деревню Звіринец и с Либедю отняли, в коїх грунтах на Звіринці боліе пятидесяти дворов, а на Либеді хутор и цегелни многих с шинком постронено и всю Либедь плитами и другими припаси позанимали и вовся своят. 2-е. В футорі Багриновском много пахатной землі насилно отняли, кут вес от великого шляху по Голосіевскую дорогу, гді и яр глубокий есть и дуби старовечние граничние з рубежами под самую деревню Мишаловку, на якой землі и футор Троїцкого Болницкого монасти-

ря построен и дві греблі к нашей выдубицкой землі присипано: едну оного ж Болницкого монастиря, а другий Голосіевского скитка. 3-е. Близ реки Днепра остров сінокосний по Жуковку от Попова озера отняли, також в дачи містечка Лісники и Приветовском млині многое число поля и сінокосов поотнимали. 4-е. В Осокорках многие сінокоси и пахатние поля насилно завладіли и озера, прозиваемие Телячого половину, Подборного половину, Синетин, Клешні половину, Подборного другого половину, Речища половину, Вирище, Чеповаха, Порубіжя половину, Поповое, Калита, Деривое, Затісоч против Жуковки. Дві части Николаевого острова и сего 1753 году прозиваемое Стадное озеро отняли и на наших осокорских грунтах в посіянном насилно ними просі наших подданих, жителей осокорских двое (…)* городничий нинішний осокорский монах Дедим, якоби в спаші самоволно в смерть поколов и исокорских людей выдубицких подданих, имяно Федора Савчука копен 9, Корнія копен 40 сіна на грунтах наших скошеного и совсім зробленого, економ помянутого Троїцкого мнстря и лаври з многолюдством боліе тридцяти человік ґвалтовно забрал, чим не здоволясь, еще похвалки чинят. Нашего економа или кого иного з наших законников в смерть збит. И всегда помянутий економ троїцкий Иларий з ружем ездя, на доми наших подданних нападает, знатно, что хочет тое учинит как прошлого 1722 году ноября 18 числа нашого подданого Илию Палія в дачах позняковских Киевобрацкого училищного мнстря, по прошению позняковского городничого рибу ловившого, з оружини бывий городничий осокорский монах Иерод, законник Троїцкого монастиря, в смерть убил и занестрапанием (?) о том, тое убивство оним троїцким законникам и минулось, да и село Осокорки Троїцкого Болницкого мнстря на нашей видубицкой землі осажено. Також и лаври Печерския село, именуемое Слободка на осокорской выдубицкой землі поселилось. 5-е. В Гнилецком лузі поль пахатних и сінокосов много завладіли от річки Калиновки и Федориной могили по річку Вету, на якой землі пасіки позаводили и футор поповича Василя Борзаковского в ограничеию Выдубицком построен за позволеним лаври Печерския. 6-е. Под селом Вишенками озера три, имянно: Гачище, Вербище и Калное насилно завладіли. 7-е. У Літковском уезді в дачі деревні Рожнов и до Гути. Что надлежал бор и сінокоси многіе и поля пахатние насильно ж и безправно поотнимали, забийство и грабителство всегда чинят и роженских людей на тих же полях боліе ста коп проса забрали. 8. В прошлом 1742 –м году оной лаври Печерской законники ея императорскому величеству прошение поднесли о позволеній лавры Печерской поромному перевозу ходит на Неводницкой пристані и на Либеді з видубицким поромом пополам издревле вічистой мнстря Выдубицкого землі. Которому поромному перевозу по прошению оних законников печерских всемилостивійше грамотою высокомонаршою на оной пристані Неводницкой и Либедской ходит и дозволено, а сего 1753 году в крайную нашему монастиру обиду на Неводницкой пристані, от лаври Киевопечерския учрежденно ходит поромам паром, а мнстру нашому один. 9-е.

В літковского жителя Андрія Трофимова, ведомства лаври Печерской села Пуховки городничий в прошлом 748 году ночной пори мелницю лодейную с под містечка Літок тайно у Пуховку перевел и по нині законники оной лавры Печерской користуются. 10. Прошлого 1749 году генвара 13 дня ведомства оной же лаври Печерской местечка Печерского, староста Иван Одарченко, да Иван Заворицкий, слідуючего з села Лісник священика Тихона с подданним лісницким Тимошем Лихопоем в селі Пирогові ґвалтовно напав, один з них, гвалтовщиков оного священика Тихона вдарил безчеловічно в груди, от якого удару, залягши несколко дней он, священик, кровю хрипал и вскоре от того случая умре. Помянутого же Тимоша Лихопоя били безпощадіния кулаками, и связав ночной пори, и ко оному старості в двор привез. Чрез всю ноч в желізах содержали напрасно. 11-е. Того ж прошлого 1749 года мая 2 дня, печерские законники волов монастиря Киевовыдубицкого навічістом нашем грунті на горі Бусовиці дванадцят на оранни забрали и содержали в работизні до изнурения напрасно. 12. Того ж года юня 14 дня на Веті на собственном Выдубицкого ж монастиря грунті волов четири, на пасбі будучих, взяли и в работі содержалі до изнурения. 13-е. Того ж года юля 17 д. ониe ж печерские законники в близости монастиря нашего Киевовыдубицкого на горі, прозиваемой Звіринец, ночной пори жита нажатого коп пятнадцят тайно забрали. 14-е. Того ж 17 юля на багриновском полі Троїцкого Болницкого монастиря законники, имянно Софроний Тернавиот с многолюдством боліе пятидесяти чоловік при нем имівшихся, с киями, ціпами и списами стрів нашого Киевовыдубицкого монастиря законника иеромонаха Сампсона, который жита десять коп на пяти возах волових у хутор Выдубицкий Багриновский вез оное жито на доброволной дороги, разбойнически ґвалтовно взял с возами и волами и увез в Самбурки невідомо для чего. 15-е. Того ж 17 юля там же на Багриновском полі при забратиї помянутого жита села Лісник жителки вдови Марії Сагачки взяли тайно лошад и удерживали до изнурения напрасно. 16-е. Имієтся вотчина мнстря нашого Киевовидубицкого село Лісники, которая еще за держави короля полского ономy нашому мнстрю по ділу заводному монастиря Киевовыдубицкого ис Корецкою княгинею бывшим по суду надана прошлого 1752 года мая средних чисел вотчини Киевопечерския Лаври села Хотова городничий иеромонах Гликерий(?), по приказу Киево Печерския лаври близ самой греблі Киевовыдубицкого монастиря ветовской не даліе как саженей на три на самой дороги самоволне и насилно постановил на грунті до Лісник принадлежащем хату и будку шинковую в едну мнстреві Киевовыдубицкому крайную обиду и разорение (которая Божим попущеним в скорості згоріла), с какого их насилия слідует мнстреві Выдубицкому уже и мелниці ветовской лишитис. Которие всі вышепоказанние вотчини и к ним принадлежащие грунта разних всероссийских гсдрей всемилостивійшими грамотами и многих гетманов універсалами мнстреві Выдубицкому ствержении и мнстр наш к застави владіл, а нині по насилию киевопечерских законников отнятие находят-

ся. В указах высокомонарших прошлого 1731 года юня 28 д. и 1752 года в подтверждение присланому изображено. Ежели де между которими нашими дворовими волостми и поміщиковими синодалними архиерейскими и мнстрскимы вотчини земли и всякие угодиї не меживати или и меживанни потреб многие годи, ями заровнялис и столпи вывалилис и протчие урочища или признаки нині уже неявни и в том происходит между ими спор. Тім накріпко запрещено, чтоб ссор и драк между собою отнюд не чинили, а буде кто у кого какими землями завладіл, то собою не управлятис, а бить челом о том в городіх губернаторам и воеводам, как о том в уложение в 10 главі в 211, в 212, в 213 статях напечатанно именно: о буде кто презрів тот указ на той спорной землі учинит бой и драку и тім людем, хотя б и смертного убийства не учинили, ежели то учинят приказчики и старости без відома поміщиков своїх собою, чинит наказание, быть кнутом и вирізав ноздри, сослат в вічную работу на каторгу. А ежели учинят смертное убийство без відома ж поміщиков своїх и за то тіх прикащиков и старост казнить смертию, а из крестян которие на той драки будут бить кнутом да и з них же пущих заподчиков з жеребя двадцятого казнить смертию ж, а ежели то учинят поміщики сами или прикащики и старости по приказу их, или по писмам поміщиков своїх и сищется про то допряма, и таким поміщикам за презріние того указа, чинит тож, что и прикащикам и старостам повелінно даби впред таких самоволних драк и смертних убивств не происходило. Равно же тому чинит указ как наших дворових волостей управитель, так архиерейских и мнстирских вотчин прикащикам и старостам и крестянам. А буде такие драки от архиерейские и мнстирские прикащики и старости чинит будут по приказам или по писмам властей своїх и им чинит тоже, что и поміщикам, оние же Киево Печерския лаври законники в отмінност высокомонарших указов нашого Киевовыдубицкого мнстря землі насилно и самоуправно поотнимали и нині отемлют. Того ради в киевский полковий суд о вишеписанном представляя, просим сей протест в оном полковом киевском суді приняв, в книгу записат и для предбудущого иску в цілости содержат.

В 3-ем.

1754 году сентября 7 дня за подписами Киевовыдубицкого мнстря архимандрита Леонтия з братиею от немалого де времени разних годов мсцей и чисел, лаври Киево Печерския законники, Троїцкого Болницкого мнстря в дачах мнстря нашого Киевовыдубицкого и чиня немалия обиди, грабителства и побої, с отнятием насилно в вечисто наданних во многих местах и урочищах, грунтах и других угодий в свою поссесию попривлащали, которие мнстру Киевовыдубицкому издревле королевскими привілеїями и високомонаршими жалованним грамотами, також гетманскими універсалами со изяснением дуктових знаков створжени, об сем мнстр в отнятиї тіх грунтов и несносносной приключимой з разорением, грабителств обиди, не премолчуея. Прошедших годов мсцей и числ, також 1753 года юля 31 д. в полковой киевский суд протестуя с виражением представлял, а именно: что близ мнстря дерев-

ню Звіринец, землю Либедскую, которую многими разними строеній заняли и Багриновскую от футора пахатную землю ж, да близ Дніпра остров сінокісний з озерами…[…]

Прошедшого 1753 году октября 4 д. на собственном нашом мнстрском дніпровом осокорском берегі, по приказу Киево Печерской лаври отца архимандрита Луки, дві лодские месниці рамена по одрубав на пропалое вниз Дніпра пустили, да по приказу ж его архимандрита сего 1754 году мая 25 д. ночю часа третого подэкономий з старостою Иваном Одарченком, при них людей тридцятма чоловіка, нашедши звіринских наших людей Антона Козла и Ивана з секирами и другим горожу порубали и розволочили близ же нашего мнстря, Киево Печерская лавра випросив себі государственной на собственной мнстря нашего землі стоячой сарай и насилно напорч гори, под мнстрем глину копая, кирпич роблять. Да сего 1754 года юля 1 д. близ пасеки мнстря нашего Киевовыдубицкого в дачах Калного Лугу покошенную траву копен ста на полтора (гді никогда грабителства не било) Киево Печерския лаври законники с многолюдством подводами пироговскими наехав, насилно забрали. Об чем всем ґвалтовне от Киево Печерския лаври приключаемом за силу высокомонарших указов и малороссийских прав, Киевовыдубицкий мнстр протестуясь, покорно просит, приняв и прежде поданним протестам сообщив, в книгу записат для предбудущого иску в цілости содержать.

В 4-м.

1754 году сентябра 24 дня за подписом Киевовыдубицкого намісника иеромонаха Илариона сего 1754 году сентября 13 д. вотчини мнстря нашего Киевовыдубицкого містечка Літок городничий иеромонах Анатолий присланим доношеним представил в мнстр, что де сентября 12 дня ночю Киевопечерския лаври вотчини села Димерки городничий иеромонах Дезидерий, наславши под містечко Літки, издревле к грунтам літковским и роженским принадлежащое болото Лапское мнстря Киевовыдубицкого подвод до пятдесяти с людми и при них боярами тамо пят стогов людей літковских и гутянских, в которих было копиц двісті двадцят, забрали. В яком заборі ввідомившис оний городничий літковский послал был з Літок чоловік четирох въдогон для достовірнішого извістия, хто таков. Димерци или хто з оних сторонних сел ночю воровски сіно забрали. А когда ж вже чрез бор выезджая под поле димерское, нікого иного не здогоняли. Точию с тим забранним сіном самих димерцов и для знаку показанние літковские люде завернули были з сіном возов шест. То тия ж димерци посланних наших літковских напав, до полусмерти поприбивали, а кого именно и кої (?) з ранами бои. О том случившимся в містечку Літках остерскими козаками сентября 15 д. чинена обдукция достовірно явствует, с которой при сем протесті в полковую киевскую канцелярію для відома точную копию сообщаем и покорно просим за силу высокомонарших указов и малороссийскимх прав, сей протест приняв и прежде поданим от мнстря нашого протестов, имiющимся в полковой киевской канцелярії сообщив, в книгу записать до предбудущаго о том от мнстря иску в цілости содержат не оставить.

В приложенной же при том протестї обдукциї значит 1754 года сентября 15 д. за подписом иеромонаха Анатолия, городничого літковского, иерея Тимофея містечка Літок же да сотні Остерской козаков Семена Краснопирского Якима Кивули на тот час будучи за доправкою (?) служителских денег учинена сия обдукция в дому Стефана Резника от димерских обивателей, на нем, Стефану и протчиїх, ниже означенних, учинившомся побої. А именно: в его, Стефана Резника, руки от плечей до пальцов всі синие и червоно кровю копане пали (?) ноги и стегна обі ж скроз синие и чирвони от крові и попухли весма. Також де спина и ребра обі ж от безмірного бою скроз синокрасние, от чего грудь, голова, шея и твар попухли безмірно. Которим боевим знакам и числа нет, с постели же не может свестис, ані на ноги стат. Бог відае, будет ли жив.

На Максиму Настичу посред голови пробитая глибоко рана одна вдолж трех цалей, а другая з голови аж чрез брову рана должинею болше трох цалей, з лівой сторони, от которой и оком не видит, и ввес вид опух. Рука лівая от плечей до костей вся збита, синяя и кровию попухла, червона. На спині ж на правой руки и по стегнах обох знак боевие ж синіе немало іміются.

На Павлу Шипуну посеред голови рана одна, на носі впоперек знак пробит, руки обі побитие весма, на которих знаки крово червоние и синіе скроз, також де и на плечах в двох мисцах знаки кроваво синіе.

На Артему Новохатнему на лівой руки знак боевий болшой синій, от чего вся рука опухла весма, которою и дійствоват не может.

В 5-м.

1755 году февраля 3 дня за подписом Киевовыдубицкого намісника иеромонаха Илариона. Сего 1755 года минувшаго генвара 30 д. будучи послан от Киевопечерския лаври Залога солдат Филка собрав с вотчин Хотова и Пирогова поданних оной же Киевопечерской лаври подвод з семдесят, при коих пеших с конними верховими было людей человек до полтораста и с таковим числом людей мнстрскую звічистую Киевовыдубицкую, к Лісникам принадлежащую пущу, прозиваемую Гнилещину, для порубки ліса, насильно наехав, учали сплош оную пущу пустошити нещадно, ожидая не прибудет ли городничий лісницкий монах Митрофан з боярами своїми для оборони помянутой пущи. А понеже оной городничий лісницкий о том их наезді был неизвістен, то приставник от Киевопечерской лаври к тім насилним наездникам вишереченний Залога, первіе едного з своїх людей послал для проїскания и увідомления, гді лісницкий городничий обрітается, кої увідомившис, что оний городничий в Новой Слободі ветовской видубицкой находится, прибивши к своему Залогі о том обявил. Кой Залога потому вибрав с тіх своїх людей человіков два, вторично послал к городничему реченному лісницкому в новую слободу, оние же два посланики прибыв тамо и якоби сожалія о помянутой опустошаемой пущи, обманно обявили, ему, городничому, пущу де вашу нещадно пустошат люде, потом оние посланники от него и отехали. Что он городничий услишав и из собою свого боярина при нем будучого Ивана Шпаченка, такожде и нісколко

з Новой Слободи ветовской чоловік взяв. Приехав к оному многолюдству, нещадно опустошающему мнстрскую нашу Выдубицкую пущу, и без всякого спору и драки снисходительно спрашивал реченного Залоги и при нем будучих людей, по чиему б они приказу или благословенню такое опустошение пущи чинят. Которие в розговор не вдаваяс, без всяких причин зараз оного городничого лісницкого с лошаді дручем збив, на землі лежачого безпощадіния как им било угодно, по голові, рукам, хребту и ногам дручем же били. Потом тім не удоволяс, взяв жестоко побитого оного городничого, кріпко руки назад связали и за поперек веровкою оціпивши, дорогою до пироговского шинку волокли и дручем безпощадінию били ж. В котором шинку чрез цілую ноч разними побоями и поруганиї связанного мучили. В коем мученії он, городничий, надіясь смерти от чинених побоев, просил того ж села Пирогова священика Мартина сискат к себі для исповіди, и когда он, священик, пришол, то вишеупомянутий Залога висповідат его не допустил и священика от него з шинку випровадил. Потом в Киево Печерскую лавру оного городничого связанного повезли и лошад с кулбакою при нем будучою, взяли и гді он, городничой, нині в живих обрітается, о том мнстр Киевовыдубицкий неизвістен. Виш изображенний же боярин лісницкий при нем будучий Иван Ткаченко, усмотрів таковий нещадно от насилних наездников побой, зараз побег в Лісники для обявлення о том лісницких жителей, чтоб вскорости бегли городничого от нещадного бою избавлят. Коїх лісничан чоловіка з десят собравшис, к тім насилним наездникам прибили, оние же, уповая на свое многолюдство с приказу помянутого Киево Печерския лаври приставника Залоги, кой всім предводитель и пущий наездник был (тіх лісницких людей, ганяясь за ними лошадми по лесам и полям, без пощадіния дручем били и едну лошад також три, с которой една ценою копіек 70, другая 60, а третая, подлійшая, насилно пограбили. К тому ж другим разом ті ж подданние печерские в нашу же Киевовыдубицкую пущу так же многолюдно наехав, опустошение, всякую деревню рубаючи, чинили, а которих з вишписанних нині (?) в нашей мнстрской пущі от Киевопечерских подданих нещадно побито. О том в полковую киевскую канцелярию писменний осмотр разних боевих знаков при сем сообщаем, да сего ниже надати положенного числа послали были наші подданние в Лісники за ділом мнстр (?), которих нарочно определенние от Киевопечерской лаври у Пирогові край шинку многолюдное число з дручем без всякой причини начали дручами бит. С которих чоловіка три побитие увойшли, а едного, Петра Кавунова, дручем жестоко прибито и лошад его пограблено и в живих ли он тамо в Пирогові находится, о том неизвістно. Того ради полковой киевской канцелярії покорно просим сей протест до предбудущого иску приняв, в книгу записат и к прежнему ділу сообщив, в цілости содержат. Буде же вишупомянутий лісницкий наш городничий от Киевопечерской лаври присланий в полковой киевской канцелярії іміется, с покорностию просим оного городничого без всякого пристрастися освободити. Буде же при нем

насилно заграбленние лошаді и вещі іміются, то оние в цілости при городничем в мнстр наш Киевовыдубицкий приказат возвратит.

В приложений же при том протесті обдукції за підписом Выдубицкого мнстра экономa иеромонаха Мефодия и писара Якима Сурченского значит (?) Гаврилу сторожу голову всю так побито, что нині безобразен является и до мозгу пробито и вся опухла, от голови же до ног ввесь криваво синій, опухлий и кости всі переламанно и надіжди ніт, даби в живих остался.

Ивану Кліщенку голову до мозгу пробито и ввес збит и опухл, к тому ж крайний естественний уд колом весма пробито, от кототрого бою ненадежно ему живому бити.

Кирила Остапенка положивши, плетми так без пощадіния збито, что не может всячески и ходит.

Павла Емченка весма дручем збито, что на нем всем болшие боевие знаки синекровавие, попухлие, от голови до ног іміются и руки переламано. Которими и дійствовати не может и что плетью твар ударено, то от того немалой знак кривавой на тварі іміется.

Грицка Редку киями весма без пощадіния быт(?) друком сторч в лице ударено, от чего кривавой немалой знак на твари іміется.

В 6-м.

В 1760 году мая 19 за подписом Киевовыдубицкого правителя иеромонаха Варфаломея сверх завладінних в мимошедших годах самоправно Киевопечерския лаври, Болницкого Троецкого монастиря законники собственной Киевовыдубицкого мнстря немалого числа землі, прозиваемой багриновская, (о чем в полковой киевской канцелярії иск от Киевовыдубицкого монастиря іміется) нинешнего літа еще самоправно ж тамо в Багриновщині лан оного Болницкого Троецкого мнстря законники, вибив з спокойного Киевовыдубицкий мнстр владіния, завладіли и до половини зоравши, уже засів учинено. За якое самоправние и оной землі отнятие хотя нині слідовало иск от Киевовыдубицкого мнстря, гді подлежит, учинит, но понеже нині в том Выдубицком мнстирі настоящаго началника не іміется, для того до іміющогося в том Выдубицком мнстрі настоящаго началника бития и будущого в то время иску о вишеписанном протестуя, полковой киевской канцелярії прошу сей протест приняв, в протокол записать и содержать при ділах.

Для того по указу ея императорского величества з определения гродского киевского суда о всем вишеписанном дана сия з гродского киевского суда за подписом и при печати випис.

1769 года февраля 5 д.

Судия полковий Стефан Барановский

Полковий писар Семен Катеринич

Писар Трофим Ананченко

Киевского гродского суда канцелярист Артемий Левытовыч».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 752. Оригінал, завірений підписами і апечаткою.)

№ 125
1769, серпня 16 (5). – Київ. – Інструкція керівництва Свято-Михайлівського Видубицького монастиря

«1769 года, августа 5 д. духовний Сто Михайловского Киевовидубицкого мнстря собор, усмотрив по учиненной пробі присланной при репорті сего ж августа 4 числа лісницким правителем иер[омонахом] Ипполитом виділанной при лісницкой же винокурні с покупаемого жита в Видубицкий мнстр сивухи в д[в]ох посудах числом сімдесят девять відер доброти, что оная сивуха не менше, как и прежде сего присилаема была от него, правителя, в мнстр добротою разнствует, но почитай еще подлійшая. Которую сивуху самую чрез себе, как она есть без примісу в ней другой горілки, гараздо добротою лучшей и на шинки мнстрские видаво крайне мнстру будет некористно, потому, что такова сивуха по своей подлости не толко в шинках подлежащого сходу не імітимет, но еще на долгое время без малійшей мнстру прибелі и приходу в мнстрскую казну денег продолжится, а на конец еще пуще стерается. А понеже в здешнем мнстрі и по іміющихся мнстрских других винокурних заводах таковой добротою горілки, которою можно было б той подлой лисницкой сивухи приміс учинит и оную поисправить для скорійшого сходу в шинках не сискуется для того приложили мніние для поправки той подлой сивухи купить горілки доброй полугарной куфу и оною по апробації в малой части как покажется в видачи на шинки сходна до сходу оной впредь раз створять за проїском, же при заводах винокурних киевских покупки означенной горілки. З духовного собора ордером здешнего мнстря казночею иеро[монаху] Нектарию да шафару денежному иерод[иакону] Феодосию предложить мніние в[ысоко] блгор[одию] его в[ельможности] г[осподину] отцу игу[мену], дхов[ный] собор почтенійше предает.

1769 год, 6 августа».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3702)

№ 126
1769, серпня 24 (13). – Розписка ієромонаха Іоаннікія в отриманні копії універсалу гетьмана Івана Скоропадського.

«1769 года августа 13 д. по поданной в киевскую губернскую канцелярию Святомихайловского монастыря от игумена Иакова с братиею челобитной и по учиненному по оной в той губернской канцелярії определеную просимую тою чолобитною с універсала гетмана Ивана Скоропадского в 1718 году генваря 12 дня монастиру Выдубицкому на осокорские и багриновские грунта данная копия мною, подписавшимся, и с той губернской канцелярії принята

Подпись в подленном:

Киевовыдубицкого монастиря намісник иеромонах Иоанникий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ . – № 6586. – Оригінал)

№ 127
1769, вересня 21 (10). – Розписка ієромонаха Іоаннікія в отриманні копії документу.

«1769 года сентября 10 дня по поданной в киевскую губернскую канцелярию Святомихайловского монастыря от игумена Иакова с братиею челобитной и по учиненному по оной в той губернской канцелярії определеную просимую тою чолобитною с производившогося в оной канцелярії о спорных оного Киевовыдубицкого монастира с Киево-Печерскою лаврою землях и угодьях следственного подлінного діла копия мною, подписавшимся, и с той губернской канцелярії принята

Подпись:

Киевовыдубицкого монастиря намісник иеромонах Иоанникий»

(НБУВ. – ІР. – Ф. ІІ. – № 6587. – Оригінал)

№ 128
1769, грудня 15 (4). – Київ. – «Доношение» ієромонаха Стефана Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшому гспдну Сто-Михайловского Киевовыдубицкого мнстря отцу игумену Иакову

Доношение

В давних времен за бытност в здешнем Киевовидубицком мнстрі вашего высокопреподобия антецессоров, бывших игуменов, определен я в эклезиаршее послушание, чему будет годов до двунадцати. В яком послушаниї и до днесь находяс, оное по моей сыновской в обителі стой Выдубицкой горливость несл, так что нікогда ні в чем по тому моему послушанию какой – либо остановки, как то в діланию разных для церковной потреби свічей и в прочем остановки не было. В сем же году, почувствовавши я по старості літ моїх в здорові моем немалую слабость, и что за оную слабостию по тому моему послушанию для разной церковной потреби свічей ділат вовся уже не могу, словесно как вашего высокопреподобия, так и соборного сего мнстра братиї, не единожды просил определит для ділания свічей кого либо з здешних монашествующих или послушников добронадежних людей. Точию по той моей прозбі и до днесь нікого не определено за яким неопределением (когда послідует в свічках для церковной потребы в слідуючих праздничних и в прочих днях остановка), то дабы в том не оставатися мні виновним, для того к вашему высокопреподобию представляя, покорно прошу об отпущеніі кого либо из монашествующих для ділания на церковную потребу свічей, учинит разсмотрение и определение.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник, иеромонах Стефан еклисиарх

1769 года декабра 4 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3743. Вгорі над документом резолюція: «1769 года декабря 8 по сему прошению определит, кого из монашествующих для ділания свічей, а естли

таковаго нiт, то в том могут полатник и шафар и другии таковыи при своїх званиях и тое дiло справлять, к чему их и опредiлить неотмiнно»)

№ 129
1770, вересня 6 (серпня 25). – Київ (?). – Реєстр шкод Видубицькому монастиреві, завданих селянами села Димерки – підданих Києво-Печерської лаври.

«По указу ея императорскаго величества в гродском киевском суді слушанно доношення (?) правителя лiтковского иеромонаха Иосифа Быруцкого прошлого июля 23 д. в суд гродский здешний полкового (?), которим оного представил того же де июля 9 д. визыванного до возного сотні Остерской Васыля Бобруйка з шляхтою для освидителствования поораного в дачах Кыевовидубицкого мнстря поля, лежачого между урочищамы Царева Ставка, Закритого шляху и Дегтярем, взятого в покличые (?) на тем того поля скота рогатого, лошадей и протчего, которое освыдiтествование и оцiнка прописанного возного Бобруйка суду киевскому гродскому по правному установлению персонально взисканно, а яко мнстру Киевовидубицкому с оного сознания для поиску гдi надлежит о прычиненной от лавры Кыевопечерския гвалтам ко протчем випысi потребно допросит сознаня возного выдачы випiсi. А по справы в суді гродском явилось, что возний сотні Остерской Васил Бобруйко того же июля 21 д. суду гродскому сознал, по визыву де его, возного, з шляхтою владения Киевовидубыцкого мнстря лiтковским правителем иеромонахом Иосыфом ко освыдiтелствованию пахатного на пар поля, лежащого за бором между урочищом Царева Ставка, Дегтярем и Закритого шляху, якоби внутр округу владения мнстря Видубицкого мiстечка Лiток и деревен Рожнов и Свиноїд состящого, подданимы Киевопечерския лавры села Димеркы жителмы Семеном Хылком, Иваном Грышуненком, Левком Шпаком, Остапом Селюченком с товарыщи того ж июля 1, а 9 чысла июля мсця подданимы ж тое лавры Печерския жителмы богдановскимы Левком Романенком, Сидором Бобченком между прописаннимы урочищамы всего поораного поля по освыдiтелствованию его з шляхтою, явилос в разних местах дней на пятдесят, по котором полi боярами лiтковскимы взято пры той оранкы в поличые волов двадцят сем, лошадей двое, сох четире, и протчое как из оцiнкы ниже значащейся явствует, а именно: вол белий, роги плоскиї толстиї, ухо правое навскос рiзанное, лiт осмы, росту среднего, цена три рубля пятдестят копiек; вол белий, росту среднего, рогы роскладыстиї, правий рог мало вниз похилиний, а левой вгору, ухо лiвое упрыкрой (?) рiзанное, лiт девяты, цена три рублi пятдесят копiек, вол сiроватой, росту малого, рогы gулые, лiт шести, цена три рублi пятдесят копiек; вол сiроватой, росту малого, роги gулие, лiт шести, цена три рубли пятдесят копiек, вол половий куций, рога неболшиї, круглиї, угору задерчатиї, росту малого, лiт семи, цена

три рублі пятдесят копіек, вол мурий, росту среднего, рогы ґуловатиї, ухо лівое вищыпленное, спина побита, літ десяты, ціна три рублі, вол ґнідий росту среднего, роги неболшиї, круглиї, літ пяты, ціна три рублі пятдесят копіек, вол половий, росту малого, роги толстнї остриї, ушы обі різаниї, літ осми, ціна два рублі пятдесят копіек; вол сірий, росту среднего, рогы толстиї ґуловатиї, ухо правое мало різанное, літ десяты, ціна чотиры рублі; вол темносірий, росту малого, рогы вгору стоячиї, літ четирех, ціна два рублі; вол рижий, росту среднего, роги толстиї, вгору задирчатиї, остриї, літ девяты, ціна три рублі; вол сірий, росту среднего, роги круглиї, простиї, правое ухо різанное, літ семи, ціна четиры рублі; вол сивий, росту среднего, роги круглиї, белиї, угору стоячиї, літ семи, ціна четиры рублі пятдесят копіек; вол бурий, росту среднего, роги неболшиї жолтиї, хвост куций, літ семи, цена четиры рублі; вол половий, росту среднего, рог правий збитий, літ дванадцяти, ціна три рублі; вол светлополовий, росту среднего, роги круглиї угору стоячиї, літ семи, цена три рублі пятдесят копіек; вол темногнідий, росту среднего, рои угору стоячиї, ушы обі різаниї, літ семи, ціна три рублі пятдесят копіек; вол половий лисий, росту среднего, рогы толстие, білые, лівое ухо мало різанное, літ пяти, ціна четиры рублі; вол гнідий, росту среднего, роги вгору стоячиї, остриї, літ шести, ціна четиры рублі; вол гнідий, росту среднего, роги вгору стоячиї, остриг, літ шести, ціна четиры рублі, вол половий, підласий, росту среднего, на лобі латка білая, роги білиї роскладыстиї, назад похилыстиї, ухо лівое різаное, літ осми, ціна три рублі пятдесят копіек; вол белй, росту среднего, роги розложыстиї, на лівом ухі три вищыпкы, літ семи, ціна четиры рублі; вол половий, росту малого, роги ґулиї, літ пяти, ціна три рублі; вол рижий подласий, роги роскладыстиї, ушы обі в прикрой(?) різаниї, на правом плечі неболшая бiл(…)* у хвосту мітка (?) білая, літ девяти, ціна четиры рублі пятдесят копіек; вол половий підласий, куций, росту среднего, роги розкладистиї, толстиї, літ осми, ціна три рублі пятдесят копіек; вол белий, росту среднего, роги неболшые угору стоячие, літ семи, цена три рублі пятдесят копіек; вол половой, росту среднего, роги ґулия, літ семи, ціна три рублі; вол перістий, росту среднего, рога неболшие роскладистие, хвост куций, літ осми, ціна три рублі пятдесят копіек; вол половий, росту среднего, рога ґулыя, літ семи, цена три рублі; вол перістий, росту малого, роги ґулые, ухо правое, різанное, літ пяты, ціна два рублі пятдесят копіек; конь вороний, лисий, ногы задниї под мичку білые, правое ухо мало різаное, літ семи, ценой три рублі; конь рижий, літ семи, цена четиры рублі; сох четиры ветхиї, на оних же сохах по два сошника, цена оним сохам з сошникамы по сорок копіек; сошников два ветхых, ціна оних тридцят копіек, ярем одынадцят, ціна оних по три копейкы, воз един воловий, ціна двадцят копіек. И как по праву малороссийскому книги Статут розділа 4-го, артикулу 9-м в оном сознатя прынимат, в книгы записыват и с оних сторонам выдават випысі от суда гродского позволенно, для того с определения гродского киевского суда и по точносты

оного права и сыя випыс просителю, летковскому правителю иеромонаху Иосыфу з суда гродского данна 1770 году августа 25 дня.

Судия полковий Стефан Барановский
Писар судовий Трофим Ананченко
Канцелярист Игнат Данилов.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 754. Завірена копія.)

№ 130
1771, липня 19. – Випис з книги київського гродського суду.

«По указу ея императорскаго величества в гродском киевском суді слушано протестнаго доношения прошлого июня 23 д. поданого в суд гродский, Киевовидубицкого мнстра от вотчинного літковского правления, которим представлено того де июня 6 д. 1771 года лавры Печерския городничий села Димерки монах Иаред наслав боярского атамана Артема Губского верховими лошадми и пешими людми до пятидесяти чоловік з булавами и киями разбойническо владіния мнстра Киевовидубицкого на деревню Гуту. В подданих, монастирских жителей деревні Гути, Якова Остапенка пару волов одною мастию гнідою, рог вхилистих, лет осми, купленного ценою за три рубли и семдесят копіек, другого чорного куцого, літ семи доморослого; Грицка Солодовника волов четири, едною мастю гнідого, літ осми, купленного за четири рубли и двадцят копіек, другого мастю гнідого, лет чотирох, купленного за три рубли тридцат копіек, третого рижого красного, лет шести, доморослого, четвертого рябо-білого, літ пяти, доморослого, да назимка едного, мастю рябого, лет двох, доморослого; Євхима Остапенка волов четири, одного мастю білого, лет семи, другого рижого, рог схилитих наперед, лет осми, третого рижого лет десяти, доморослих, четвертого полового, невеликих рог, літ осми, купленного за три рублі пятдесят копіек; в сина его, Артема Остапенка, вола одного мастю гнідоватого, лисого, рог острих простих, лет семи, купленного за два рублі, сорок копіек в удови Тетяни Игнатихи Остапенковой вола одного, мастю рижого, лет шести, купленного за три рубли. Ограбили гвалтовно з хлівов, притом же де приехавшого тогда в оную деревню Гуту, жителя містечка Літок Костя Суховіенка, коваля, на майдан уголний для набратя по надобности своей уголя, оние ж гвалтовнимы напав и с воза его, Суховіенка, випряг кляч с обротю, купленную за шесть рублей, хомут з ремінними ужами, цена один рубль, вожы воловие с пят копіек, и сівши на оную клячу, погнали оной рогатой скот и в прогоні оного чрез засіянное подданического жита вибили на едну копу в дачах мнстря Выдубицкого при болоті Язвинъском, а иначе Губчее, жителя гутянского Степана Ювченка на сина его малолітного Овсія болше чотирнадцяти літ на доброволной дороги напав, гвалтовно ограбилы пару волов, одного полового, лет осми, доморослого, воз с подоском ценою рубль, сокіру двадцят копіек, да того дни в полдень напав

на пасущих череду містечка Літок, владіния Киево Видубицкого мнстря, Прокопа Тростяника и его сина Иякова літ шестнадцяти и товарищами его Ивана Круля в дачах монастирских между урочищами Місячном и Губчом разбойническо ті ж димерские люде с киями и булавами, вилучив рогатого скота волов Ивана Гончара пару, одного мастю рижого, літ семи, купленого за чотири рубли двадцят копіек, другого рябо половатого, літ пяти, купленого за чотири рублі десять копіек; Тимошихи ткачихи пару волов одною мастю чорного, а другого гнідого лет по семи, доморослих; в Федора Погибенка пяти волов едного мастю рижого лет десяти, купленного за восем рублей, другого чорного, літ семи, купленного за шесть рублей пятдесят копіек, третого гнідоватого лет десяти, купленого за сем рублей, пятого сивого літ четирох, купленного за шесть рублей тридцят копіек; в Матвія Слюсаренка вола одного мастю сіропловатого куцого, роги мало схилини, літ десяти, купленного за десять рублей; Пилипа Броварця пару волов, куплених малими бичками за сім рублей шестьдесят копіек; Якова Савченка пару волов одного мастю сивого, ухо ліве малорізано, літ шести, другого мастю рижого gулого, роги малие, літ четирох, доморослие; Грицка Нехлібенка пару волов, одного мастю чорного, рогатого, літ пять, другого мастю полового, літ шести, доморослих; Семена Оробця пару волов, одного сивого, літ шести, купленного за шест рублев, чалого, лет семи, доморослого, да бика едного монастирского літ чотирох, доморослого. Да того ж июня 12 д. едучого на доброволной дороги подданного монастирского, жителя містечка Літок Зінка Гончара з дровами поуз Ланское болото в дачах монастиря Видубицкого прописанний атаман боярский Губский з двома чоловіки верховними лошадми напав ґвалтовно, випряг лошадь мастю гнідую, купленную за пять рублей, с октру (?) тридцять копіек, увели з собою, а воз з дровами и хамутом там же на дороги бросили, которие мнстря Видубицкого вишеименование люде у нинішное рабочое время претерпевают крайную обиду и невинное разорение, хотя ж и послан бил літковский шафар, иеромонах Анатолий з ктиторем літковским же Семеном Оробевским первой раз июня 8 д. до означенного городничого, димерского монаха Иареда за спросом почему он рогатой скот и лошаді ґвалтовно противоправно и противно указно его відомства людми с подданними монастирскими забрато, и с требованием возвращения. На что оной городничей димерский, сотвітсвовал им и что будто де по той причині тот забор учинен, что бивший правитель літковский, иеромонах Иосиф, прошлого 1770 году, ноября[…] д. чрез бояр літковских и роженских взял в поличние в бору мнстрском на рубки дерева в подданних лаврских четирох пар волов з санми и сокірами да шестеро лошадей и обявил то: как и где пришлются ті воли и лошадь, будут возвращени. А посля того и в другой раз шафар Анатолий з жителем літковским Федором Погибенком были послани до его ж, Иареда, для приему забратого мнстра Видубицкого в подданних скота и лошадей, но оной Иаред обявил им, как де товар увесь и лошадь их приведени в Димерку будут, то в ті де поры по усмотрению его, Иареда, може и примутся как скот, так

и лошадь, ежели не изнурени, а иначе как скота и лошадей подданних мнстря Видубицкого не видастся. О котором забратом скоті, лошадях и протчемо неоднократно до его, Иареда, от бивого літковского правителя Иосифа по правному установлению писанно со обявленим взятого в бору монаастирском Видубицком в подданних лаврских рогатого скота и лошадей с протчим ему, Иареду, чрез подданних лаврских обявлено о принятиї того скота, но оний димерский городничий о всем том поупратился (?). Как сам он, городничий димерский Иаред, для приему оного скота не приехал, так и никого досель не прислал, а учинил толко противноуказной забор. И прошено то доношение приняв, в книгу записат и о всем том видать випись. По сему с определения суда гродского в засвидітелствование всего висшеписаного монастирю Киевовидубицкому и сия випис з гродского киевского суда дана 1771 году июля 19 д.

Судия полковий Барановский.

Трофим Ананченко.

Канцелярист гродский Игнат Данилов.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 757. Оригінал завіренний печаткою.)

№ 131
1771, грудня 24. – Чернетка твору видубицького ігумена Якова Воронковського «Ведомость о основании и устроении Выдубицкого монастыря…»

«Благовірний и равноапостолный стый великий князь Владимир, появши в супружество царевну Анну, сестру царей греческих Василия и Константина, просвітил Российскую землю крещением: иныї пишут в 988-е літо, а другиї, что сие он в 996 літо по Христі совершил.

Под Киевом Видубицкий Всеволож на память чуда стого архангела Михаила, которое учинил в Колоссах, на Выдубичи созданный мнстр monasteriumVidubicense.

Сего Всеволожя мнстря церков стаго архангела Михаїла каменная над рікою Дніпром благовірным великим князем, который родился 1030 и был первие князь переяславский, потом великий князь всероссийский, по убиениї Изяслава 1078 и славных Россиї неприятелей печенігов и половцев преславною побідою порази и гдрство свое твердо укрепив, преложися на жизнь вічную в літо 1093; владіл 15, жил 63 года Всеволодом первим, третим сыном Ярослава, во крещении Георгия или Юрия, сына Владимирова, родившагося 978 года, внуком благовірного и равноапостольного стаго великого князя Владимира в літо от создания мира 6578(?), а от Рождества Хрстова 1070 (?) заложена и посовершений муром и зданием освящена тая церков митрополитом киевским Иоанном и епископи білогородским Лукою, Исаиею и Иоанном (*На полях написано* «Нестор літописец». – *Ю. М., І. Т*) при том же князі в літо от создания мира 6596, а от Рождества Хрстова 1088 игуменство тогда держащу сего монастыря Лазареви.

Обновися церков великим князем киевским Руриком Ростиславовичем по 111, то есть в лiто от создания мира 6706, а от Рождества Хрстова 1198 дня 10 июля. («Лiтопис Сильвестра Коссова, митрополита киевского» – *записано на полях. – Ю. М., І. Т*) Которую церков и потом опустiлую, преосвященный митрополит киевский Петр Могила возобновил и Выдубицкий мнстр (со всiма к нему належитостями для содержания в нем коадютора митрополитанского киевского к кафедрi киевской присовокупил.

В сем Видубицком мнстрi были настоятелями:

Игумен сего монастыря Лазарь был 1088 поставлен он от митрополита киевского Иоанна.

1096 года половецкий князь Бонак учинил нападение на Киев. Нестерова лiтопись. (*весь цей фрагмент закреслено, а на полях напроти звiстки 1088 р. написано*: «Нестора лiтопис, Коссов в лiтописях стых печерских». – *Ю. М., І. Т*)

Силвестр. Игумен киевского Михайлова («Выдубицкого»-*закреслено. – Ю. М., І. Т*) сего мнстря Сильвестр был 1117 года, потом он в 1119 году поставлен был епископом в Переяславлi, гдi он в 1123-м году апрiля 23 и скончался. Сей Сильвестр, будучи игуменом, Несторову лiтопись продолжал з 1117 года.

Татарское нашествие или нападение Батиево случилося в 1237 году, в которое время вся Россия подпала тяжкому несчастию и роззорению.

Посля того разорения мнстр Выдубицкий долго впустi лежал, комиссия о Либедский перевоз року 1655 ноября 17.

Игумен сего мнстыря Софроний

Моисей. Игумен сего монастыря Моїсей (*закреслено. – Ю. М., І. Т*) был 1198 года июля 10 дня сему игуменство содержащу Выдубицкаго мнстря созданную (*«от». – Ю. М., І. Т*) Всеволода Ярославича церков состарiвшуюся по 111 лiті создания блговiрным князем киевским Рурик Ростиславич, то есть 1198 года июля 10, обновил паки (*«каменными стiнами». – Ю. М., І. Т*) и украсил благолiпні и подмуровал стiну каменую от Днiпра под церквию, майстер же бысть дiлу сему Петр Милоног.

Гедимин Витенесович, великий князь литовский, побiдив князя киевского Станислава и взяв во свою власть […] прославши […] самодержец (?)[…] прилу[чив] до князства литов[ского][…] года[…](…)*183.

Батый, цар татарский агарянський, имiючи войска 600000 татару[в], прииде в лiто 1237 на Московскую землю и всю попліни и князей поби. И также Батий потом 1240 года прииде ко Киеву и взяв Киев, разорил з ним (*закреслено «з ним». – Ю. М., І. Т*) и мнстри всi попалил. Посля того разорения мнстр Выд[убицкий] долго впустi лежал.

Игумен сего мнстря Иакимей (Иоаким) был 1504 июня индикта 7 и 1507 июня 5 индикта 8.

Игумен сего мнстря Ефрем Кошель был 1538 (*«и выпис с книг киевских 1621 марта 19 Осокорки» – закреслено. – Ю. М., І. Т*) 1544 марта индикта 5 индикта 14 (*«випис с книг гродских киевских 1641 мая 4 на Богдановo был он» – закреслено. – Ю. М., І. Т*)

1541 марта 5 индикта 14 и 1542 сентября 15 индикта 14.

Сей игумен 1541 года королю полскому Жигмонту Августу. Потом король полский Казимир царственный град Киев […] княжение его в воеводство 1474 года прмінил.

(…)* был челом что листи, привилегия и твердости старые на имінія и села от князей руских и от королей полских данные утеряни тогда, когда Киев и мнстр Выдубицкий от неприятеля креста стого разорен.

Игумен сего мнстря Евфимий был индикта 14 за митрополита киевского Макария.

Игумен сего мнстря Алексей был 1558 октября 7 и 1559 августа 21

Игумен сего мнстря Дионисий.

Игумен сего мнстря («по Дионисию инок Феофил» – *закреслено. – Ю. М., І. Т. на полях дописано:* «Феофил инок по Дионисию») был 1564 года априля 26 дня.

Игумен сего мнстря Антоний был 1565 марта 27 июня 20, 29 и августа 21 и 1566 марта 27 мая 15.

Игумен сего монастыря Никон.

Игумен сего мнстря Григорий Шваб был 1568 июля 5, октя(бря) 13 и октября (*це слово закреслено. – Ю. М., І. Т*) 19 1570 генваря 25 и 1571 февраля 24 дня.

Игумен сего мнстря Сергий был 1576 августа 28. Игумен сего мнтря Серафион был 1589* сумма документов на селища Игнатково и Игнатковцы* (*текст між зірочками закреслений. – Ю. М., І. Т*).

Игумен сего мнстря Каллист православный был 1593 июля 26,* выпись с гродских киевских книг 1641 года мая 4 дня на Багриново* (*текст між зірочками закреслений. – Ю. М., І. Т*) и 1594 февраля 5

Михаил Рогоза, митрополит киевский (?), приняв унию и отдал себе в послушание папі римскому, за что он 1596 октября 8 на соборі в Берестю Литовском блгочестивими духовнаго и мирскаго чина людми и низложен. Иоасаф был униат. И послі его, Михаїла Рогози, как митрополитанская киевская (?) стия Софии церков к так (…)* содержалась (?) униатами и обрадами (…)* а тож и митрополитами стали (?)

Игумен сего мнстря Быковский униат (*ці два слова закреслені. – Ю. М., І. Т*) был 1604 генваря 5 и ноября 29 1605 августа 4 декабря 13, был (*це слово закреслено. – Ю. М., І. Т.)* за Ипатия Потия, архиепископа митрополита киевскаго и галицкого и всея Руси, униатского.

Анто[н] Греко[вич]. Игумен сего мнстря Антоний Грекович, (*це слово закреслено. – Ю. М., І. Т*) униат, намістник генеральный митрополиї Киевския его млсти (*ці два слова закреслені. – Ю. М., І. Т*) Иосифа Велямина Рутского или Руцкого, митрополити киевского, было 1611 сентября 15, 1612 ноября 19, 1614 априля 25, 1615 и 1618 сентября 15, а того 1618 года.

Книжка полска в Кракові печатана 1633 (…)* и календа[р]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3673. – Повний варінт цього твору надрукований у книзі: Голубев С. Т. История Киево-Выдубицкого Свято-Михайловского монастыря. – К., 2011. – С. 597-609)

№ 132
1772, травня 13 (2). – Київ. – «Запрос» військового канцеляриста Дмитра Квітницького.

«1772 году мая 2 дня дан сей Киевовидубицкому монастиру игумену от меня запрос о том, что намерен я в оном монастире от сего числа следующаго ноября по первое число сего 772 году по всем иміющимся в том мнстре въпредь каковы случатся, как по иску сего мнстра, так и от кого-либо на монастир тяженним делам быть поверенным и подлежащие к тем делам документа, челобитние и другие, каковы надобность укажет писма, за поставлением и исправкою как его высокопреподобия гспдна отца игумена, так и духовного собора сего мнстра починять. В награждение за то получить имею денег восемдесят рублей, а на покупку мяса и рибы двенадцать рублей. Когда же случится в мнстре риба своя, з той по усмотрінию отпустит. Хлеб попеременно белой и ситной, равно и масло, сало, соль, сир, пшено, муку, олею и протчие домовие припасы давать и для стряпанья кушанья повариху, а для покупки харчей послушника определить. Для расходу ж водки двойной два ведра, наданной водки три ведра да столко ж сивухи. С очии (?), каковы в монастире случатся, мед и пиво сколко будет надобно, отпускать. (…)* которую мне я занял, определить свечы салние для світла выдавать. Для проездки свободным временем за ведомом его высокопреподобия гспдна отца игумена на Подол или в другое какое по сю сторону Днепра место коляску с лошадмн и конюхом по требованию моему давать же. А з окончанием вышеписанного сроку, ежелы болш не пожелаю в монастыре быть, то на кошт монастир ской в Глухов опять отправить. Взятих мною для уплати свозчику десять рублей в требуемое мною число денег исъчитать.

К сему запросу войсковой канцелярист Димитрий Квитницкий подписался».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3706. – Оригінал. Запис зверху документа: «1766 года генваря 25 записав, разсмотреть»)

№ 133
1772, грудня 13 (2). – Козелець. – Випис з рішення суду.

«По указу ея императорского величества в городском киевском суді слушанно доношения сего декабра 17 дня персонално повіренним Киевовыдубыцкого монастиря вотчинного літковского правления пысарем Кирылом Садковским в суд здешний поданного, которым он представил: іміется де в гродском киевском суді сего году ноября в 22 день пры репорті от подкоморского возного Василя Дворецкого в оний суд представленний квит о учыненной ным, возным, з шляхтою по визиву Киевовыдубицкого монастиря містечка Літок управителя иеромонаха Иосифа, забратому в літковский монастирский

дворець в поличие пры опустошениї подданнымы его високородия гсдна брегадира Ивана Ефимовича Дарагана села Семиполок, жителми Выдубицкого монастиря пущи, скоту и протчому, оцінки с коей и репорти предпомянутого возного Дворецкого напред будущого случаї, просил выдачы ему правной выписі к представлению оной в Видубицкый монастир по учинениї о том определения по учыненному ж на том доношениї в сем гродском суді определению с поводом нижевыраженных прав, дозволяющих спорним сторонам по ділам их з суда за востребованием давать випис и экстракты с имеющихся требуемых поточностей. Написанно слово в слово: 1. В представленном в здешний гродский киевский суд сего году ноября 22 дня от возного Василя Дворецкого репорт, написанно в суд гродский киевский от возного подкоморского Дворецкого репорт, каков де учинен мною квит по визиву мене с подписавшимыс на том квиті шляхтичамы владіния Киевовидубицкого монастиря містечка Літок, управителем иеромонахом Иосифом Бируцким для освидителствования и оцінки забратих боярамы літковскимы якобы в бору, прынадлежащем до містечка Літок, неподалече урочища Місячного в подданых гсдна брегадира Дарагана жытелей села Семиполок пры порубкы имы до винокурні семиполской дров, скота, возов и протчого, оной пры сем суду гродскому киевскому сознаю, возний подкоморский Васил Дворецкий 1772 году ноября 21 дня.

2-е. В квиті 1772 года ноября 13 дня у Киевовыдубицкого монастиря містечка Літок управытель иеромонах Иосиф Бируцкий вызивал мене с нижеподписавшимыс козакамы для оцінки забратих боярамы літковскимы в бору оного Видубицкого мнстря неподалече урочища Місячного, нарубавших до винокурні семиполской на пять воз пароволових, а на шестую одноконку дров, господына брегадира Ивана Евфимовича Дарагана, подданних села Семиполок жытелей Захарка Цыкаленка, Демыда Татаренка, Никиту Кисличенка, челядника Грыцка Ешки, Мыхайла Шаповаленка, работника Карповой Цындрыхи з двома товарыщамы, с воламы, одною лошадю, возамы и сокірамы, а именно: 1. Вол сіробіловатой, літ зрослих, цена четиры рублі; 2. Вол сіробіловатой літ зрослих, ціна четиры рублі; 3 вол сіробіловатой літ зрослих, цена четиры рублі пятдесят копіек. 4. Вол половой, куцой, літ зрослих, цена четиры рубли пятдесят копіек. 5. Вол сірой, літ зрослих, цена тры рублы пятдесят копіек. 6. Вол сірой літ осмы, цена пять рублей пятдесят копіек. 7. Вол чорной, літ семы, цена тры рублі пятдесят копіек. 8. Вол половой, літ шесты, цена четиры рубли. 9. Вол темногнідой, правое ухо різанное, літ зрослих, цена два рублі пятдесят копіек. 10. Вол рижой, літ зрослих, цена еден рубль пятдесят копіек; лошадь гнідая, літ зрослих, цена два рубли; возов волових с ярмамы тры, цена еден рубль двадцять копіек; возов волових два с ярмамы, за одын воз конский цена девятдесят копіек; сокір шест, цена еден рубль двадцять копіек. Для того де по силі правного установления ему, літковскому управителю, и сей квит с подписом и пры печатех дан 1772 году ноября 15 д.

Подписали возний подкоморский Василь Дворецкий. Місто печати.

При вышеозначенном освидітелствованиї и оцінки былы и при печатех подписалис козак Степан Гапон, козак Иван Цікавий. Місто печати. Місто печати.

И понеже в правах Малой Россиї учрежденних, книги статут розділ 24, артикула 103, в пункті 3-м напечатанно, если кто з спорних сторон будет требоват какого листу, чтобы был вписан в книги, для предбудущого времени и каких-либо случаев, тогда писар, не пишучи в початки лишнего ничего, токмо имена тіх лыц, что записует, упомянув послі того писмо оное илы запис слово до слова в книги вписат иміет, а по 13-му артикулу сего ж розділа виписи или видимуси кто б потребовал дават с книг листи за подписом руки пысаря гродского прысяжного и печатмы самих воевод и старост илы их урядников судових, намісника, либо подстаростого и судиї гродского, по содержанию которых прав и что за вправкою в вірующей от Киевовидубицкого монастиря на бившого пысаря Власа Босевского, учиненной сего году мая 8 дня, тому Босевскому и кого он в повіренние поставит, данно полномочие по ділу Выдубицкого монастиря с Печерскою лаврою и семиполскими козакамы, за пущу доношения в сей гродский суд подават и по оним резолюциї и с оной копії выдачы тому Выдубицкому монастиру просит и он, пысарь Садковский, от того Босевского пры доношениї сего году июня 1 дня в повіренние в сей гродский суд представлен и прынят Для того сия выпис оному просителю пысару Садковскому к представлению в Киевовыдубицкий монастир, гродского киевского суда за подписом присудствующих и при обикновенной судовой печати видан.

В Козелці 1772 году декабра 2 д.

Обозний полковий Зіновий Борсук.

Судия полковий Стефан Барановский.

Полковий хоружий Игнат Шум.

Гродский писар Григорей Політанский.

Канцелярист Игнат Данилов».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 764)

№ 134
177_, грудня 22 (11). – Рапорт ієромонаха Йосифа до Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гпдну Киевовыдубицкого мнстря отцу игумену Иакову

Репорт.

Діло с Киево-Золотоверхомихайловским мнстрем, о причиненних Видубицкому мнтрю в футорі Багриновом, от атамана городового киевского Петра Комарніцкого, поселившагося было с аренда (?) на землі оного Золотоверхомихайловского мнстря, разних обидах, о кото-

рих назначений мнтр от Видубицкого мнтря, повіту Козелецкого в земский суд внесенно было и с миролюбием кончено, и от обоіх сторон миролюбние писма дани. А в оних писмах заключенно с відома его ясне в Бгу преосвященства оное миролюбние діла окончание сознат писменно оному повіту Козелецкого земского суду и как уже сему миролюбному писму рок правний о сілний кончится, то чтоб оного не пропустит и в случится то чтоб оного не пропустити и в случаї не потерят бы затім мнтрским и принадлежитостей неблаговоленном будет от вашого высокопреподобия кому надлежит приказат о прописанном ділі миролюбное писмо оному земскому суду сознат либо данним ко мні генералном вірітелном (?) лысті ибо по прошествиї сего року такое сознатье никакой твердости иміт не будет.

177 года декабря 11 дня.

Вашего высокопреподобия всепокорний слуга и богомолец иеромонах Иосиф Быруцкий

Ко мні сообщит и взят правку випис».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3783)

№ 135
1774 р. – Київ. – Дані про підлітків, які перебували в Свято-Михайлівському Видубицькому монастирі.

«1. Матвій, Романов син, літ 10. Родом города слободского Харкова, а якого звания не знает. Привезен в Киев отцем его к дяді его родному доброниколскому пономару Андрію малолітним, а от оного понамара, будучи в свойстві Видубицкого мнстря иеродиякон (…)* принят к обучению без писменного вида з дозволением покойного игумена Якова. Препитание иміет от Иоанникия его порциї хлі[б]ной и всей харч.

2. Сыдор, син подданного Видубицкого монастиря. А (…)* реки літ 10. Родом з деревні Рожнов, владіния Видубицкого мнстря. Принят в монастир прошлого 773 году намісником здешнего мнстря и его монахом Иоанникием для обучения без відома игуменского. Пропитание иміет от оного намістника порциї хлібной и всей харч.

3. Макар, Романов син, літ 14. Родом из заграничного села Просов звания посполитого. Отдан отцем его к находящемус в пасіки мнстря Видубицкого лебединского начальнику Лукі для обучения по прошению оного началника, при котором Лукі, он, Макар и находился до прошлого 773 года. А того года, когда будучий по нікоторому ділу в оной лебединской пасіки, здешнего Видубицкого мнстря иеромонах Нектарий обратно в монастир сдал, то оний Нектарием к імівшемся тогда с нікотрою посилкою повозком погоничом взят и привезен в монастир. С якого времени понині живет в мнстрі без дозволения и відома игуменского. Пропитание иміет от мнстря и получает рано и вечер съестную и питейную порцию.

4. Степан, родом з Ярославки. Звания посполитого. Принят в монастир 773 з відома и дозволения покойного отца игумена для обучения и услуги оному игумену. По умертвиї же оного игумена, взят намісником здешнего мнстря иеромонахом Иоанникием, при котором он, Степан нині находяс, иміет пропитание от его хлібной порциї».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3774. Дані про Степана з с. Ярославки опубліковані: Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (друга половина XVII – XVIII ст.) // Сіверянський літопис. – 2016. – № 2. – С. 77)

№ 136
1774, січня 13 (2). – Київ. – Лист о. Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, до ієромонаха Іоаннікія, намісника цього ж монастиря.

«Выдубицкого монастыря наміснику иеромонаху Иоаннікію з братиею.

Понеже усмотрено мною из записок, в Выдубицком мнстрі имію-щихся діл

Что прошлого 1773 года з генваря мсца по декабря 31 день оных діл указных 86, а монастирских 561 войшло, а потом вшедшим ділам рішений из духовного Выдубицкого мнстря собора вийшло не более как 75 толко.

Что прошлого 1772 года з генваря мсця по декабря 31 день чрез цілий год таковых діл указных 116, а мнстрских 616 войшло, а по тим вшедшим ділам рішений из того ж дховного Выдубицкого мнстря собора вийшло не боліе как 150 толко.

Что позапрошлого 1771 года з генваря мсця по декабря 31 день чрез цілий год таковых же діл указных 159, а мнстрских 522 войшло, а по тим вшедшим ділам рішений из того ж духовного Выдубицкого мнстря собора вийшло не боліе как 117 толко.

Что 1770 года з генваря мсця по декабря 31 день чрез цілий год таковых діл указных 169, а мнстрских 566 войшло, а по тим вшедшим ділам рішений из того ж дховного Выдубицкого мнстря собора вийшло не боліе как 207 толко.

Что 1769 года з генваря мсця по декабря 31 д. чрез цілий год таковых діл указных 232, а мнстрских 488 войшло, а по тим вшедшим ділам рішений из того ж дховного Выдубицкого мнстря собора вийшло не боліе как 167 толко.

Что 1768 года з генваря мсця по декабря 31 чрез цілий год таковых же діл указных 75, а мнстрских 449 войшло, а по тим вшедшим ділам рішений из того ж дховного Выдубицкого мнстря собора вийшло не боліе как 184 толко.

И потому в 1768, 1769, 1770, 1771, 1772 и 1773 годах всіх указных и мнстрских діл к разсмотрению в дховном Выдубицкого мнстря соборі подлежащих, войшло 4031, разсмотрено ж и рішено в то соборі діл вшедших 892 толко, а нерішенных против рішенных хотя же к разсмот-

рению и решению тих и протчиих входящих діл и определени и для того сходитись должни намісник иеромонах Иоанникий, иеромонах Спиридон, иеромонах Нектарий, иеромонах Анатолий и иеромонах Иоасаф всякого дни в определеное указное время, но с ных намісник иеромонахи и иеродиакон, когда седмичное служение отправляют, в собрание не приходят. Кромі того с ных бывают иниї болізнующиї, а иниї внутр мнстря бывают заняти под тое время послушаниями, а иногда по послушаниям и по случаючимся необходимим ділам и в розїзді бывают так, что с ных к разсмотрению и рішению тих и про чиїх входящих діл, определенних два или один или ні одного не остается свобідного к разсмотрению діл, да и остающиеся свободними к приходу в назначенное місто для разсмотрения діл не приходять, часто бывает и не разсматривают оних, извиняясь тім, что они одни без протчиїх к разсмотрению тих діл приступить не могут будто и потому оное втрое превосходнійшое число с лишком против рішенних 894, остается нерішенних 3139. Которое их извинение, яко с генералним регламентом и с указами на таковой случай изданними несходне и принято быть в резон и во извинение не может, ибо в отсутствиї протчиїх за сылу генералного регламента и указов, должни остающиися, не извиняясь отсутствием, свої мніния на писмі обявлять и требовать их согласия или их особих мніній. Кої, за силу тих же генерального регламента и указов, ті требования и выполнять, хотя бы и болни были, должни по нерішению же вышеозначенних діл числом до 3139 простирающихся, много упущения и в экономии и в исполнениї указних веліній, за что и штрафа всему мнстрю опасатся надобно чрез вышеозначенних к разсмотрению и рішению тих и протчиїх входящих діл определеных на должности своей неисполняющих послідовало. Чего и впредь по них чаятелно и чрез то в экономиї исправления за ними неналежно, а за неисполнение указних веліно и штрафа по их причині всему мнстрю опасно. Того ради, дабы и впредь они намісник Иоанникий, иеромонахи Спиридон, Нектарий, Анатолий и иеродиакон Иоасаф и того неоправдателного извинения приносить не могли и для разсматривания и рішения вшедших и входящих діл всякого дни в определенное указное время сколко их может быть в собрание и разсматривать и рішить діла иеромонаху Парфению, иеромонаху Стефану, иеромонаху Иосифу, когда он по повіренним ему ділам не в отлучкі, иеромонаху Афанасию, правящему за эконома, донелі он править будет за эконома, а по нем приходить в собрание тому, кто по нем будет эконом или правящий за эконома. При разсматриваниї и рішениї діл поступать им так, как генералный регламент и указы повелівают неодмінно. Естли ж бы кто з вышепрописанних к разсматриванию и рішению діл определенних по каким блгословним причинам в собрание прибыть и быть при том не могл, то тому за обявленим прочиїх в собраниї у разсмотрения діл бывших их мніній, естъли на оные не согласится, давати свої мніния как о том генералный регламент и указы повелівают. Причем им, приходя, не токмо запущенные и нововходящие діла разсматривать и

мні представлять, но и каждому с ных, что кто за ким в послушаніі как внутр, так и вні мнстыря находящимся, неисправное, исправления и поправления требующое, усмотрить, тое там же в собраніі общему разсуждению и разсмотрению предлагать и предлагаемое всім разсматривать и каким образом неисправное к исправлению требующое слідует исправить, мніния прилагать и мні к разсмотрению представлять и о том ему, намістнику, и протчиїм вышеозначенным братиям для исполнения по тому дать ордеры.

1774 годо генваря 2 дня.

Выдубицкого монастыря игумен Яков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3720. – Оригінал)

№ 137
1774 р., січня 17. – Київ. – Лист Якова, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря до Миклашевського (?).

«Высокородный и достопочтенный гпдн,

млстивый гдр и благодітель.

Щастие імію ваше высокородие нынішным новым годом поздравить: вседаровитый Творец, в Его же власти живем и движемся, есми да пошлет вашему выс(око) как (…)* наступивший новый год, так и слідующий по нем должайшие літа в благоцвітущом состояніі при совершенном здравиі проводить.

Созданная в Киевовыдубицком монастырі в Бозі сто почивающим велможным гпдном полковником Михаїлом Миклашевским вашего высок. предком каменная церков стаго архистратига Михаїла, за давност літ начала уже в кришкі приходить в порч; Выдубицкая обитель по недостаткам своїм, к выстачению всего потребного, как деревянного, так к покритью верхов жестяного материала и на все совершенное той церкви возобновление, скудною находится.

Как же у святого престола тоя церкви повседневно о упокоеніі души в вічный живот, сто усопша тоя ж стыя церкви создателя й благосостояніі и дражайшем здравиі вашого высокор. и всей вашей почтеннійшей фамилиї при приношеніі безкровной жертвы к Всевышнему возсилаются молитвы. А при том для незабвенной памяти, чтобы и ваше высок. по приміру сто почивающаго предка вашего в возобновленіі тоя стыя церкви учасником быть могли.

Для того вашого высок. покорнійше прошу сего от всей обители присланого иерод[иакона] Лаврентия благословить приняв на церков Бжию, требующую возобновления, яко Богу в дар от іміний своїх щедро уділить.

За якое неоставление и усердие к церкві Божией как от всещедраго Бога вашому высок. стократное іміет быть воздаяние, так и от обители нашей к тому всеблагому Господу непрестанныя и всеусердныя молит-

вы о ниспосланиї вашому выс. временных и вічных благ в вікі не престанут приноситись.

Я ж в том надіясь на милость вашего выс. и желая при сем в. в. и всей вашей всепочтеннійшей фамилиї единаго Бжия благопризріния, имію долг с богомолческим усердием и с особливійшим к особі вашого выс. высокопочитанием пребыть. Каков и есмь вашего высокородия мятивого гдря и благодітеля нашого временных и вічных благ всеусерднійший желатель, богомолец и слуга Киевовыд[убицкого] мнтря Стомихайлова игумен Яков з братиею

1774 года генваря 17»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3789. Чернетка листа. Документ ушкоджений.)

№ 138
1774, лютого 21 (10). – Київ. – Подання ченців Свято-Михайлівського Видубицького монастиря ігумену Якову щодо ремонту Благовіщенської церкви.

«1774 года февраля 8 д. духовний Киевовыдубицкого монастиря собор разсуждая, что церков старинная Благовещения Престыя Бдцы каменная от пожара, бывшаго в монастыре Выдубицком в 1760 году, згоревшая каменным зданием (?) 768 года докончена, толко непотинкована и деревяною кришкою по надлежащему не покрита. Которую хотя слідует, как внутр, так и вні, извістью отинковат и деревяную кришку на ней зділать и в во сем в совершений порядок привесть. Но понеже в сем Выдубицком монастырі на докончание той церкви материалу и дерева в заготовлениї еще ніт, да и денег в скарбці монастырском толикого числа, чтоб не толко оную Благовещенскую церков совершенно в скором времены докончить, но и чуда (…)*архистратига Михаїла, в которой вседневное служение бывает, репариват, поелику на оной церкві кришка и верхи совсім пришли в порчу, от чего во время дождя и теч немалая бывает не іміется, стоящого ж при означенной Благовещенской церкви деревяное риштованье в разных містах од давняго стояния согнивши начало обламливатся, почему надіятся можно, что если вдале еще доведется оному риштованью стоять, то и всип погнивши от дожа обламается ж и едва можно будет с оного хотя мало выбрат напред будущое время годячогос дерева, а хотя без и вскорі начат оную Благовіщенскую церков докончиват, то так же оное риштованье в долу будет ненадежное и опасное, да кром того паче чаяння от чего, Боже сохрани, чтоб с монашествующих или білцов с живущих в монастырі и на работі бывающих за наем людей (…)* оной церквы хождение імію-щих падают и не убило кого для того положили мніние стоящое при церкві Благовіщенской деревяной риштованье ради тут писанных обстоятелств раз обрав, годячоес и несогнитое дерево скласти до пред будущого надобного времени в способное місто, а согнившое и негодячое употребить на дрова и бровару монастырскому, на місте же того, когда

оная Благовіщенская церков совершенно доділовати начнется, то в то время лiса потрібно вывезть с пущи монастырской. Соблаговоленом же будет учинит по сему доложит его високопреподобию господину отцу игумену Иакову.

Намістник иеромонах Иоанникий
Иеромонах Парфений
Иеродиякон Иосаф
1774 года февраля 10 д. исполнит по сему.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3715. – Оригінал)

№ 139
1774, березня 13 (2). – Київ. – Свідоцтво, видане купцю-послушнику Афанасію Некрасову.

«Обявитель сего волоколамский купец Афонасий Семенов, сын Некрасов, по данному ему з волоколамского ратуши писменному отпуску да Путивлского уезду з Пустинно – Молчанского Софрониева мнстыря от игумена Арсения былету находился в Киево-Выдубицком мнстырі с прошлого 773 года октября, а сего настоящаго 774 года марта по ниже означенное число на послушанії честно ныне же по желанию его от оного мнстыря для происканія себі другого к прожитию міста свободно отпущен. Для чего ему, Некрасову, и сие свыдітелство из оного Выдуб[ицкого] мнстыря за подписом и при печати мнстырской дано 1774 год 2 марта».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3784.)

№ 140
1774, березня 22 (11). – Скарга селян с. Вети – підданих Свято-Михайлівського ігумену Видубицького монастиря, Якову, ігумену цієї обителі.

«Высокопреподобнійшому гпдну Киевовыдубицкого мнстира отцу игумену Иакову

Нижайшое доношение.

Мы, нижайшие, з давних годов состоя под владінием Киевовыдубицкого мнстра в подданстві, в слободи Новой Вети, отбувалы панщину на установлений в одной неделі по два дні и не іміли в том себі и малійшей нужди, и как в приобрітенії своїм домам к отбуванию государских податей и всяких повинностей, так и в снабдінії себе, жен и дітей препитанием подіянием, хотя по малому достатку безнужно находились, а нні того вовся лишились, что и дневно препитатся крайне несостоятелни, а одіяния почитать и вовся не толь на женах и дітях наших, но и на нас, нижайших, не іміется и многим заїмодавцам нікоторие с нас хлібом и денгами позадолживались и в такую крайную нище-

ту пришли, что иним дойшло побиратися от доброхотов милостинею, и тім препитание иміть, за ниже писаннимы нуждами.

1-е от давних годов в одном дворі братя илы дядя, или другой какой свойственник жыли двома и трома хатами, за едно панщину отбували, пото будучи за эконома монах Митрофан уничтожил, а учредил от десятой хати хазяїна и наложил кожному панщину;

2-е против протчиїх владіния Киево Выдубицкого мнстира подданних, ми, нижайшие, землі к хлібопашеству, ни еден с нас и ни на один день не иміет, а толко по шестьдесят копен сіна иние иміем. Панщину ж ежеденно работаем. Так что лісницких подданних мы, нижайшие, выдим, яко їх и гораздо нашого поселения болше, а одну вынокурню работою доволствуют;

3-е мы, нижайшие, уголль без переміни по одной и по дві неделі випаливаем, до невода в риболовні одною слободою всегда находимся, без чией другой помощы, до винокурні Ветянской рубим дрова, в монастир сіно возить, вигонять (?) и в монастир на разних работах работаем чоловіка по десяти и боліе недель по дві, а последние при Ветянском дворці чинят роботизну и в тих долегливих роботизнах кождой буденной и праздничной день тяжесть несем такову, что літнего времени, хотя би на чужом полі зенопа (?), а зымного времени з молодбы в полхліба заробить, свободи ни на один день не иміем.

4. Слобода Вета иміет главной тракт за границю на Триполля, з армиї и в армию всякие великороссиїйские команди переходят, требуют постоев, под экипажи подвод, и ту тяжесть мы, нижайшие, в бідности своей несем.

5. Над ті ж всі наши обтяжения еще претерпеваем нужду, что и отопится с чего не иміем, а хотя дозволено з лісних Видубицкого мнстиря угодий, сушняк и поваленное дерево (толкы, аби с пня перубать) вивозить, то и в том правитель лісницкий монах Митрофан чинит нам запрещение с похвалками, буди кого застанет, то руки и ноги, бючи, отламает, как то с нас в Демка Корноушенка, Павла Мірошниченка, Каленика Олійниченка, Тимоша Гармаша сокири било забрал и с прозби їх возвратил, с пригрущением, что впред буди застанет их в забратиї какових дров, по вишеписанному отобет руки и ноги, а Ивана Дядка, син малолітній, пасл кози и міл при себі сокиру, оной Митрофан отобрал и понині без отдачі в себе удержует, за которую повишеписанним стращениям опасен он. Дядко к нему приходит и просит возвращения.

Того рады вашому высокопреподобию, милосердному нашому гпдну, о вишеписанном представляем, нижайше просим отеческо призріть, на столь наши несносние бідства облегчить нас, нищетних, теперь ежеденою панщиною, а приказать кому належит, что ми не иміем где и мало хліба посіять, урочную панщину в неделі по два дні наложить, даби могли то отработавши, другими днями на препитание и снабдіние себе жен и дітей свободно где либо на стороні зароботать; правителю ж лісницькому, монаху Митрофану, учинить повеліние, даби он нам для нужного отопления наших домов, в вивозкы дров сушняку по

прежнему дозволению никакого препятствия и грабителств не чинил. И о том высокоблагомилостивое разсмотрение и опредiление учинить.

Вашего высокопреподобия нижайше просять подданние и жители слободи Вети

Антон Бондар	Хома Калаурний
Демко Корноух	Федор Брехун
Иван Курінний	Прокоп Малченко
Данило Ломикало	Иван Дядко
Павло Мелниченко	Грицко Антоненко
Антон Верхогляд	Семен Купченко
Васил Плетинка	Павло Бастун
Марко Лодко	Павло Жовнір
Каленик Олійниченко	Омелко Трущенко

А вмiсто их, неграмотних, по их прошению послушник Выдубицкого мнстра Федор Цівочка подписался.

1774 года марта 11 д.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3779. На документі резолюція: «1774 года марта 11 учинит намiснику з братиею разсмотрение велено»)

№ 140-а
1774, березня 22 (11). – Рапорт ієромонаха Йосифа о. Якову Воронковському, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнiйшему гспдну отцу Якову, Киевовидубыцкого мнстря игумену

Репорт.

Надобност состоїт из судов гродских киевского и земского повіту Остерского з сознаня возного подкоморского Василя Дворецкого и сотні Остерской Василея Бобруйка чинимих и сиї по визиву моему в грунтах мнстрских, принадлежащих к містечку Літкам и деревні Рожнам в бору и в лісах, сторонними людми разновременно починеного порубу освидітелствования о(…)* и оцінки забратого в поличие при том порубі скота с упряжю и прочого виправить шесть виписей, а особливо того подiлу солопын(?) с козаками семиполскими Василенками за острова, принадлежащия к містечку Літкам, с челобитной о уничтожениї того діла взятые випис. За которие виписи судям и писарям доходу, как по праву статутовом розділа 4 артикулов 5 и 6 поставлено по рублю да канцелярским служителем за труда, столко ж награждения учинит доведется. Сверх же того на бумагу для упису всего того у правния книги и на чернь и на біло, також на сургуч на прием разних трудящихся по дiлам мнстырским, на уплату за нанятую кватеру, на содержание себе и при мні находящагося писца и людей и прочое потребно денег на первой случай пятнадцять рублей. Которое число денег вашого высокопреподобия прошу, кому подлежит, повеліть мні видат под росписку.

1774 году марта 11 дня.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник иеромонах Иосиф».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – №. 3781. – Тогочасна копія. Запис зверху документа: «1774 год. март. 12 д. предложить шафару літковскому о видачі денег». Запис внизу документа: «По сему о выдачі літковскому шафару иеромонаху Ираклею пятнадцяты рублей денег, ордер послан з духовного собора 1774 года марта 12 дня. Подпись в нем: намістник иеромонах Иоанникий»)

№ 141
1774, березня 25 (14). – «Доношение» послушника Афанасія Некрасова Якову, ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гспдну Киево-Видубицкого мнстря отцу Иакову игумену нижайшее доношение.

Прошлого 773 года октября 1 дня поданним вашему высокопреподобию доношением Видубицкой просил я, нижайший, принять мене в сей мнстр на послушание. В коем мнстрі я уже шестой мсц проживаю, а понеже, я нижайший, твердое обещание положил пойти поклонится чудотворной иконі Богоматери в Полской земли в монастыре, Нямецком прозиваемом, того ради вашого высокопреподобия всепокорнейше прошу кому надлежит приказати как мое прежнее, так по прожитиї моем в сем мнстрі свідительство мні видат и мене свободно в претпринятой путь отпустить.

Вашего высокопреподобия нижайший послушник Афанасей Некрасов.

1774 года марта 14 дня. № 105»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3782. Вгорі над текстом резолюція: «1774 года марта 14 по сему учинит намісніку з братиею разсмотрение велено»)

№ 142
Не раніше квітня 6 (березня 26) 1774 р. – Київ. – Відомість про ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Мелхиседека Значко-Яворського.

«Відомость кто имянно в Киевовидубицком Святомихайловском мнстирі нні иміется игумен и каких качеств.

Звание мнстря и в нем настоятеля. Катедралного Киевософийского митрополитанского мнстря намістник игумен выдубицкий Мелхиседек.

Какой нації. Родом малороссиянин.

Из каких чинов. Сын полкового лубенского асаули Карпа Значка.

Чего учился и сам учил. Обучался на латинском язики философиї, а между тім греческаго и німецкаго язиков, а сам никого не обучал.

Когда и гді в монашество пострижен. 1745 году в монашество пострижен в принадлежащем к епархиї Переяславской заграничном благочестивом Троїцком Мотронинском мнстрі.

Как и гді проходил послушания и с коего года в настоятелем ныні чину. В Мотронинском мнстрі проходил послушания трапезническое, екклесияршеское, казначейское, намістническое, а 1763 года в тот же Мотренинской мнстр произведен блаженной памяти преосвященним Иоанном, епископом переяславским, во игумена, а по битности его тамо игуменом и по обстоятелствам тех мест между народом священством состоящий грекоросийскими исповідниками издревле до епархиї Переяславской принадлежащими, издревле до епархиї Переясловской принадлежащий в сих определіния покойного преосвященного переяславского Гервасия, по указам из духовной консисториї Переяславской 1761 сентябра «__» и 1766 годов тамошние діла и духовние правления в своїм (…)* содержал и всі к православию касающиеся порядки за відомом его преосвященства и духовной консисторії между священством и церквами устроевал, до 1771 году. А 1768 года он тем преосвященним Гервасием в Михайловский Переяславский мнстр игуменом определен, по уволненії ж его, игумена Мелхиседека, по силі указа святійшаго правителствующаго Синода из епархиї Переяславской в Киевскую того ж Святішого Синода членом преосвященным Гавриїлом митрополитом киевским, галицким, 1771 году декабря 26 д. определен в катедралний Киевософийский мнстр намістником, в коем послушанії и ныні находится. А 1774 году марта 26 д. в Киевовидубицкий мнстр определен игуменом

Какие до его касались діла и по тім ділам оправдался ли или обвинен. Діла до его никакие не касались, почему нигді и не оправдался.

Каких ныні от роду літ. Літ ему отроду 55.

К послушаниям впредь способен и по каким обстоятелствам.

(НБУВ. – ІР. – Ф. І. – № 61722.)

№ 143
1774, травня 4 (квітня 24). – Київ. – Наказ Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«1774 года априля 24 д.

Усмотря, что в Киево – Выдубицком мнстырі очень много грабят и никого не боясь, не стидясь в очах игумена намісника, економа и других братий, шалят, дерутся и ділают крик, а кто оны и откудова и для чего и с чиего дозволения письменного либо словесного и на каком пропитании проживают и іміют ли оны от своїх міст писменнии дозволения жить в мнстырі, правлению надобно знать, определено забрат о вишеписанном вірную порознь справку и к усмотрению представить.

Игумен Мельхиседек».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3773.)

№ 144
1774, травня 4 (квітня 24). – Київ. – Записка Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо складання фінансових документів.

«1774 году апріля 24 д. при сочиненіі описі монах Аарон упомнил, что ему выноват (…)* винен за взятую для сина на свадбу горілку шест рублей денег, а после оное открилос для того, как с оного монаха Аарона, так и со всех управляющих вотчинами и другие держащих послушания, взято писменния обовязателства, что они в опись наличность всю вписали, ничего не исключаючи, и что нікак за ними, так и за другим ким либо, чего в заводі в займах и на долгу, под утерянием довіренности и взятих в правленіі Киево-Видубицкого мнстра, обовязателств, представить ко усмотрению.

Игумен Мелхиседек».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3777. – Оригінал(?)

№ 145
1774, травня 8 (квітня 28). – Київ. – Записка Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря, щодо недоліків у виробництві горілки.

«1774 году априля 28 д. усмотрено, что при винокуренних заводах и дворах вотчинних Киевовидубицкого мнстря ділается горілки излишний росход. Для того определено отселі впредь на виновников (?), работников, також и на другие росходи, без особливого писменного на то от настоятеля позволения горілки и других напитков не употреблять, ибо в противном случаї от непокараюшихся взискано бить іміет сугубо, о чем для відома и исподнения предложить ордерами всім, кому о сем відат надлежит.

Игумен Мелхиседек».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3778. – Оригінал?)

№ 146
1774, липня 13 (2). – Київ. – Лист випускника Києво-Могилянської Академії, ченця Андроніка Величковського до Мельхиседека, ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Высокопреподобнійшему гспдну отцу Мелхиседеку Сто-Софійского катедралного мнстря намістніку Киевовыдубицкого мнстря игумену и дховной митрополиї киевския консисторії члену

Всенижайшое доношение

По окончаніі мною, нижайшим, в Киевской Академиї философского учения находился аз (?) в разных дховных и світских правлениях в канцелярской писарской а между тем и страпческой должности, о чем писменние виды от достойних лыц мні данние при ділі в Видубыцком мнстрі в архиві содержащиеся явствует.

Как же мні уже задоволно оних писменних діл отділкы принакучилис, то возиміл непремінное намірение и крайное желание удалившися от такових клопот, вступить в какий-либо мнстир для получения монашеского чина и по тому моему предъприятому намірению, також де паче по совіту родного моего старшого брата, покойного киевского бургомістра и головы Данила Величковского, прошлого 767 года сентября мсця принят я, нижайший, в Киевовидубыцкий мнстыр на послушание и прошлого 769 априля 19 пострижен в мандийного монаха и как білцом, так и монахом, многие и разние послушания, наипаче касающиеся до сочинения и переписки разних мнстирских нужних и важних писменных діл со всякою приліжностию исполнял и нні от кого подлежит, что приказано мні бывает, тое повелінное без отговорочно ділаю. Прежде же вступления моего в мнстир Видубыцкий на послушание и по вступленіі в том я, нижайший, чаяніі состоял, что за получением мною оного монашеского чина в скором времени возмогу удостоїтися иеродияконского, а затем и иеромонашеского чинов. Відая тое из за обыкновения мнстирского, что таковий порядок не токмо из учащимис в академіях или коллегиях, но из успіющими рускую толко грамоту дійствуется и чинится во всяких мнстріх. А понеже я, нижайший, и нні к получению мною оних обиях чинов содержу и імію всеусердное желание. Того ради всепредіннійше прошу вашого высокопреподобия на первом мні явить высокоотеческую свою блгопризрителную млсть в сем моем прошеніі млстыво пожаловат и не отказать и учинить всемилосердное блгоразсмотрение

О сем всенижайше просит вашого высокопреподобия всенижайший послушник монах Андроник.

1774 года июля 2».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3730. – Оригінал)

№ 147
Друга половина XVIII ст. – Київ. – Лист ієромонаха Ісаії до городничого с. Літок – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«[Превел]ебніший мсці отче […гор]одничий літковский […ми]лостивий патрон и блгдтел

Извістился я от его високопреподобия гсдна отца игумена нашого, что вже превелебность ваша болш не благоволите на літковском

городничестві жит и буди такое непремінно иміете намерение болше там не бить, то прошу всепокорнійше милостивого моего отца и всегдашного патрона и благодітеля мене на свое місто и послушание промоват и свою многомощную истанцию за мною мизерним (?) к его високопреподобію внесть, ибо его високопреподобне гспдн отц игумен наш […] зіло особливійше (?) в волю превелеб[…] полагает; кого ваше пре[подобие…] високопреподобію предс[тавит…] на літковское городни[чество…]лан будет непремінно […] надежду дерзаю превелебие ваше за крайнюю мою нужду и убожество трудит, какое неспокойство и тяжесть на ся прийнят. Аще в. мл*с*т и любов от чстн (?) ваша на мні препочиет.

Вшой превелебности, моего милостивонадежднаго отца и благодітеля, всегдашний слуга и богомолец иеромонах Исая, уставник.

[…] года […] 3»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 28 – 28 зв. Документ ушкоджений.)

№ 148
1775, не раніше лютого 15 (4). – Київ. – «Доношение» в київську губернську канцелярію ігумена Свято-Михайлівського монастиря Мельхиседека.

«5 д. февраля 1775.

В киевскую губернскую канцелярию от намістника катедралного Киевовидубицкого игумена Мелхиседека

Доношение.

Сего 1775 году февраля 1 д. семого часа пополудни из Видубицкого мнстра эконом иеромонах Исайя в катедралний мнстр приехавши ко мні, словесно репортовал, что якоби монах Орест конюший оного ж мнстра, репортовал ему, экономy о нікотором невістимом человікі, крившемся тайно чрез нісколко дней на конюшні в помянутом Видубицком мнстрі, и задовбливавшим денег тисячу триста рублей, в самие полозя и оглоблі для провозу в Цесарию, (куда оной невістимой человік аки би посилан был за медицинами) и из оного Видубицкого мнстра уехавшом невідомо куда, а слишно аки би на Подол, февраля 1 д. по заутрені. На которое его представление, того ж самого времени оному экономy Исайї дан от мене приказ – учинить об оном невістимом чоловікі обиск и ежели явится, что и на Подол уехал, то ехать и на Подол и где его проищет, арестовал бы и старался бы оного представить к команді, а снісарей которие с оним невістимим человіком удовбливали в санние полозя и оглоблі денги, також и монаха Ореста, который об етом знал и завременно не представил взять под караул, а сего ж февраля 3 д. 3 часа по полудни помянутий эконом Исайя писменно представил, что монах Орест и два снісаря именем Ивани взяти под караул, а сего 4 февраля он же, эконом репортом представил, что о помянутом безъизвістном человікі чинен обиск точиею нигде оного не сисканно, а как таковие діла

не до разбору мнстрского принадлежит, того ради в киевскую губернскую канцелярию с приобщением репортов подлинных под благоразсмотрение представляю.

Катедралний намістник игумен видубицкий Мелхиседек.

1775 года февраля 4 д.

Слушано 5 февраля 1775».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 962 – Оригінал. Арк. 1 – 1 зв.)

№ 149
1775, лютого 28 (17). – Київ. – «Премемория» київської духовної консисторії київській губенській канцелярії.

«Промемория

из киевской духовной консистории в киевскую губернскую канцелярию.

Промемориею из оной губернской канцелярии сего февраля 13 дня в здешнюю духовную консисторию присланою, между прочаго требовано: прислать в тоеж губернскую канцелярию Киевовыдубицкого монастыря конюшего монаха Ореста и двух столярей Ивана Траскевича и другого Ивана ж, а о прозвании ево неизвестно, да подданного онаго Киевовыдубицкого монастыря Остапа Траскевича ж под присмотром для спросу их по прописанному в той промемории дел при депутате и по указу ея императорскаго величества с доклада святейшаго правителствующаго синода члену, преосвященному Гавриилу, митрополиту киевскому, галицкому, в дховной консистории определено: оных Киевовыдубицкого монастыря конюшого монаха Ореста, двух столярей Ивана Траскевича и другого Ивана, а прозвания ево неизвестно, да подданнаго Остапа Траскевича ж под присмотром для спросу их ко прописанному выслать в киевскую губернскую канцелярию по требованию оной а того Выдубицкаго монастыря, которых (…)* к присутствующих в здешней консистории катедралному наместнику Киевовыдубицкому игумену Мелхиседеку и к протопопу киевопечерскому Василию Плаксовскому о бытии ему в оной губернской канцелярии из духовной консистории посланы и киевская губенская канцелярия да благоволит о том быть известна.

Февраля 17 дня 1775 года.

Киевоподолский Притискониколаевский протоиерей Яков Белявский.

У дел (?) должности писарской иеродиакон Иоанн.

Слушано 18 февраля 1775 Канцелярист Григорий Никифоров».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 962. – Арк. 17 – 19. Оригінал.
Запис зверху документа: «Подана 17 февраля 1775 года»)

№ 150
1775, лютий-березень(?). – Київ. – Протокол допиту Івана Траскевича.

«Малороссианин Иван Траскевич.

Родом он полского села Ступницы. Читат, писат умеет. От роду ему двадцат пять лет, отец ево Стефан был того ж села священником, по смерти коего остался он в малолетстве, обучался в местечке Дрогобице грамоте и назад тому лет с двенатцат вышел в Россию чрез Василковский форпост с матерью своею и прочими, идущими для богомолья людми в Киев. Остался в Киеве и был для обучения грамоти в состоящей в Киевопечерской крепости при церкви преподобного Феодосия школе года с два, а посля того во оной же крепости при церкви Воскресения Христова года с три. Пошел на Подол и обучался у киевоподолского мещанина Карпа Швеера столярному мастерству полотора года, а оттуда в Киево-Печерскую лавру и обучался столярному мастерству года с два. А посля того из найму во оной же лавре для столярного мастерства года с три и с данным ему оной лавры от эконома о ево во оной лавре бытии свидетелством прошлого 1774 году в сентябре мсце пошел в Выдубицкой мнстр, нанялся у находящегося при оном мнстре столяра Ивана Шанчука для работы столярного мастерства и находился при нем на конюшенном дворе, куда сего году пред празником Стретения Господня за четыре дни в полдень приехав брат ево родной старшей Федор Траскевич, которой еще прежде ево вышел в Россию и был в Киево-Печерской лавре для обучения иконописному мастерству, а посля того ездил в Санкт Петербург для приискания к прожитию места. Которому от роду двадцат осмой год, сказывая, что приехал недавно из Санкт Петербурга и квартиру имеет на Подоле у мещанки Косницкой. Того ж дня поехал обратно на квартиру, а на другой ден приехал санми на своеи собственной лошади, просил у находящагося во оном дворе конюшего монаха Ореста монастырских санеи для сьезду на Подол. Которой монах Орест и дал ему сани, а свои оставя, просил, чтоб он, Траскевич, зделал во оных санях и оглоблях (которые оглобли по прошению оного брата ево дал ему оной монах Орест) потаенные места для провозу серебреных денег до тысячи рублев, опасаяс разбойников, как де он едет в Цесарию, а для чего, не сказывал. Но как он, Траскевич, от того отказался, обявляя при том, что ему самому того зделат не можно, а разве де по согласию с оным мастером Шанчуком, то он об оном же просил и Шанчука. На что он, Шанчук и Траскевич согласилис, а об оном Шанчук монаху сказывал ли или нет, не знает, а оной Федор, переночевав тамо, поехал поутру на Подол и того дни обратно приехав в вечеру. А они между тем когда оной, Федор, ездил на Подол, выдолбили в оглоблях всередине ящики, а в санных полозьях уже при нем, Федоре, ящики долбили в избе ночью и как бы часу в третьем ночи, когда оной Федор вкладывал в те зделанные в оглоблях и полозьях ящики денги, а сколко подлинно куда положено не знает и забивали оные ящики то в то время монах Орест пришед, стучал в окошко чтоб отперли двери,

но оной Федор сказывал, чтоб они не отпирали двери, дабы он, Орест, задалбливания тех денег не видал и так не пущали ево с полчетверти часа. На что он, Шанчук, сказал, что он де Орест о задалбливании тех денег известен, отпер двери и оной монах Орест, вшед в ызбу, просил их до себя в келью и они пошед к нему, выпили кварту вина, пошли обратно в избу и забивали в полозья и оглоблях денги до завтрен. А когда была повестка к завтрени, то они те сани вывезли с избы на двор пошли брат ево Федор и Шанчук к завтрени, а он остался. По приходе ж из завтрени запрягли в оные сани лошад, а сами пошли в ызбу для забрания некоторых оставшихся в ызбе вещей, то между тем просил он, Федор, ево, Траскевича, чтоб сходил до оного монаха Ореста для отворения ворот за ключем, но он сказал, что еще рано, не пошел, а при том оной Федор что не знаемо где девал карандашную книжку, искал, когда оной монах Орест пошед в ызбу, просил их к себе пить вина, но они не пошли, а искали оной карандашной книжки с четверть часа. Между чем, когда вышед оной Федор с избы, увидел, что одной оглобли нет, пришед в ызбу, обявил, что оглобля з денгами незнаемо кем оторвана и унесена, почему вышли все с избы на двор, искали, но нигде не сыскали и когда уже был свет, то он, Федор, вынув из другой оглобли денги, в которой было задолблено до трехсот шестидесят рублев, а сколко подлинно не знает, бросив оную оглоблю в том же дворе и взяв свои прицепя, поехал, а они, Траскевич с монахом Орестом, пошли и проведя ево до манастирского состоящаго под горою бровара, пошли обратно монах Орест прежде, а он, Траскевич, после на конюшенной двор, искал оной оторванной оглобли, но не сыскал, пошел после полдни на Подол к оному брату ево, Федору, и сыскав ево тамо на квартире у мещанки Косницкой, которая жителство имеет близ церкви Бориса и Глеба, постучас у ворота, вышел оной брат ево к воротам, спрашивал зачем он пришел. На что он, Траскевич, сказал, что он оторванной от его, Федора, саней з денгами оглобли по отезде ево искал, но не сыскал, и просили все (?) оного монаха Ореста о той оторванной оглобли з денгами или нет, на что оной Федор сказал, чтоб он на монаха Ореста об оном просил у игумена о исследовании, а он де, как вышписанно, отезжает в Цесарию и поспешает на сърок, а когда оной срок будет, не сказывал. Только то обявлял, что он, Федор, возвратится оттуда в маие мсце, почему ему и просит ныне не можно. Почему он пошел в Выдубицкой мнстр и шед на Подол базаром, увидев оного брата ево Федора извощика малороссийского человека, а как ево зовут и прозвания не знает. Спрашивал: откуда оной брат ево столко денег взял. На что он сказал, что брат ево двоюродной, находящийся ведомства черниговского Ильинского мнстра в селе, а в каком, не сказывал управителем иеромонах Варфоломей дал, а сколко, подлинно не знает для отдачи находящемуся в полском селе Прусах брату ево, Варфоломея, родному, а как ево зовут не знает. По выслушании которого речей, пошел в Выдубицкой мнстр и пришед в вечеру услышел, что оной монах Орест о задалбливании вышеписанных денег обявил економу, и хотят ево взят под караул, пошел на коню-

шенной двор ночеват и убояс, дабы не был он взят под караул во время завтрене, взяв свой сундук, имевшейся в той избе с ево имуществом вынес тайно на двор с тем намерением, чтоб оной отнест и находящемуся ведомства оного мнстра в слободе Зверинеце брату ево родному Остапу Траскевичу, а самому где –нибудь на время скрытся. Но оной, Шанчук, услыша выбежал на двор, тот сундук взяв, что видя он, Траскевич бежал, но он, Шанчук, ево, Траскевича наздогнав за двором, задержал. Но он, вырвавшись у него, Шанчука, из рук, бежав в Николаевской манастыр, а оттуда пошел было на Подол, но тамо вышеписанным братом ево Остапом Траскевичем взят и в Выдубицкой мнстр представлен к экономy, от которого приказано было в вышеписанном как с него, Траскевича, так и Шанчука и монаха Ореста, взят в манастырской канцелярии допросы, по взятии которых допросов взяты они под караул, где и содержалис, в которое время пришел к ним того мнстра подданой слободы Зверинца жител Григорей Солопай и сказывал, что де оной монах Орест приходил к нему, Солопаю, с тремя того мнстра человеки – одним Антоном, другим Иваном, третим Михаилом, которые и ныне в манастыре находятся, а как их прозывают не знает. Сказывал ему, Солопаю, чтоб шел с ним, Орестом, будет де ему и детям ево. На что он, Солопай, ему, Оресту, сказывал, что куда итит, но он, Орест, ему, Солопаю не сказал. Пошел от него показанной же брат ево Федор. Где ныне находится и кем вышеписанная от саней з денгами оглобля оторвана и унесена, он, Трасевич, не знает, в чем и утверждается за ложное показание под жестоким истязанием и при том обявил, что он, Траскевич, возращатся в столицу не желает, а желает остатся здесь и жит вечно в России.

Руку приложив к сему допросу показаного Ивана Трашкевича определенный от духовной киевской консистории был депутат и руку приложил печерския киевския крепости протоиерей Василий Плацовский». (*цей останній абзац написано іншою рукою. – Ю. М., І. Т.)*

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 962. – Арк. 17 – 19. Оригінал.)

№ 151
1775, лютий-березень(?). – Київ. – Протокол допиту Остапа Траскевича.

«Остап Траскевич.

Родом он полского села Ступниц, грамоти читать умеет, а писать не умеет. От роду ему тридцат шесть лет. Отец ево Стефан был оного села при церкве святого великомученика Георгия священником и назад тому годов з двадцат пришел с идущими в Киев для богомоля людьми чрез Василковской форпост. Остался в Киеве, жил на Подоле в бурсе для обучения грамоти два года, а оттуда пошел в город Чернигов и у тамошнего жителя Костантина, а прозвания ево не знает, для обучения оловянишному мастерству три года, пришел в Киев, жил в Киево-Печерской лавре на послушании один год. Нанялся по ево мастерству оной лаври

у подданного часового мастера Павла Чернявского, жил три года, от онего отшед, пошел в Киево-Видубицкий монастир и находится на послушании толко недел с три. И оженясь, оного манастыря подданного жителя слободи Зверинца Семена Герасимова, которой умре на пачерице ево, девке Ефросинье, жителство ныне имеет во оной слободе Зверинце, куда сего году генваря 30 числа поутру пришел брат ево родной Федор Траскевич к нему с находящимся во оном Выдубецком мнстре на конюшенном дворе братом ево Иваном Траскевичем, сказывал, что приехал де он из Санкт Петербурга по некоторому делу, а по какому не сказывал, а толко сказывал, что он квартиру имеет на Подоле, а у ково, не сказывалсе, пошел с оным з братом ево Иваном на оной конюшенной двор. И того дня часа чрез два, когда шел он, Остап, во оной мнстр к игумену Мелхиседеку с прошеним о уволнении ево на день от работы, то в то время, увидев оного брата Федора, едущаго из конюшенного двора, спрашивал куда он едет, на что он сказал, что едем де на Подол, на квартиру. После чего он уже ево, Федора, не видал и где он, Федор, на Подоле стоял квартирою он, Остап, не знает и к нему никогда не ходил и где ныне находится, не знает же (в чем и утверждается под жестоким за ложное показание истязанием вышеписанного малороссианина Остапа Траскевича допрашивал и за неумением им грамоти, подписал киевской губернской канцелярии канцелярист Петр Золотарев.

При допросі показаного Остапа Траскевича был от духовной киевской консисторії депутатом киевопечерския кріпости протоиерей Василий Плацовский. (*цей останній абзац дописано іншою рукою. – Ю. М., І. Т.)*

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 962 – Арк. 21 – 21 зв. Оригінал.)

№ 152
1776, січня 25 (14). – Київ. – Указ Малоросійської колегії.

«Копия.

Указ ея императорскаго величества самодержицы всероссийской из Малороссийской коллегиї бывшой киевской губернской канцелярии. По указу ея императорского Малороссийская колегия приказали как канцелярия конфискациї уведомляет, что прошлого 1775 года октября 8, присланным в оную канцелярию конфискациї из оной бывшой киевской губернской канцелярії репортом обявлено яко взятыя Киево Выдубицкого монастиря в монаха Ареста и того монастыря у послушников Антона Березовского и Михайла Федорченка взятые ж тем монахом из привезенных к провозу за границу прибывшаго из Санкт Петербурга в Киев польським уроженцем Федором Траскевичем денги двести семдесят три рубли, в той канцелярии к принадлежащим до канцелярії конфискациї зборам в приход записаны и требует оная канцелярия конфискации те денги с протчими подлежащими доходом при обстоятелной и верной о зборах каздого звания порозн ведо-

мости при первой в Москву оказиї прислат или в силі векселного устава чрез надежной вексель перевесть в ту канцелярию немедленно. Для того послать в бывшую киевскую губернскую канцелярию указ, чтоб справсь, имеются ли тамо и ныне вышеписанные денги в наличности или уже посланы куда и как давно. Репортовано в сию колегию непродолжительно, генваря 9 дня 1776 года.

На подлинном указе подписано тако:

Яков Казельской.

в докладі дел Миколай Бурмарев.

Канцелярист Федор Яценков.

Получен 14 генваря 1776 года

Слушан 15 генваря ж.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 962. – Арк. 190 – 191. Оригінал.)

№ 153
1778, квітня 25 (14). – Київ. – Консисторський указ.

«Копия.

Указ ея императорского величества самодержицы всероссийской из киевской духовной консисторії, присутствующему во оной, катедралному наместнику и Киево-Выдубицкому мнстря игумену Мелхиседеку сего 778 года августа 14 д. святейшаго правительствующаго синода гсдну преосвященному Гавриїлу, митрополиту киевскому и галицкому, поданним вы доношением по таковому ж вам (?) того Выдубицкого мнстря братиї просили благословения, находящагося в том Видубицком монастырі послушника Гадяцкой протопопиї священического сина Илью Назаретского постричь, в том монастирі по его усердному желанию в монашество, и по оному доношению его преосвященство благословил реченного Назаревского в монашеский чин при світенних (?) честних и достовірних свидітелях (…)* 764 года септября 20 из святійшаго правителствующаго синода указа постричь, буде он ис тое время принять чин монашеский пожелает, и то его пострижение в книгу монашескую прошнурную вписать и как ему имя нареченно и когда пострижен будет и кто именно из светских честних и достоверних людей будут самопроизводному его, Назаревского, пострижению свидітели. О том всем вам в духовную консисторию отрепортовать и присутствующему в киевской духовной консисторії катедралному намістнику и видубицкому игумену Мелхиседеку учинить о том по сему ея императорскаго величества указу 1778 года августа 14 д.

Подпись

Кассиан, архимандрит Киевобратский и ректор.

Старший канцелярист Михайло Біляк.

Подканцелярист Арсеній Спичаков».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3104. – Тогочасна копія)

№ 154
1778, серпня 21 (10). – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького.

«Бжиею млстию смиренный Гавриїл митрополит киевский и Галицкий.

По благодати, дару и власти, Пресвятаго Животворящаго и Всеосвящающаго Духа, данный нам от великаго архиерея, Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, чрез святыя Его апостолы, и их намістники и преемники, благоговійнаго сего мужа Киевовыдубыцкаго монастиря монаха Феодула, всяким первые опасным истязанием приліжно испитавше, и достовірными свидітелствы, наипаче духовного его отца иеромонаха Тихона о нем увірившиеся, по обычаю и чину святыя апостолския восточныя церкве, благословением и чиноположением нашим, содійствующу тому ж де Животворящему и Всесовершающему Святому Духу, посвятили мы во иеродиакона; и утвердили ему власть священнодійства исправлять по правилам святым и чиноположению церковному. К тому ж де и повеліли ему приліжать всяким добродітелям, по духовному регламенту монашескому уставу и своему при пострыжении обіщание, во всем еже по благому, повинуяся настоятелю монастірскому со всею еже во Христі братиею. Аще еже он, Феодул, начнет жити безстрашно, или упиватися, или кощунствовати или от монастыря своего без благословения настоятеля то отлучится, или иное что неприличное монашеству творити, запрещение священнослужения да приймет, дондеже исправится и покажет житие незазорное и благочинное священнослужителям подобающее священству, извержению сана да подлежит, в он же час оное возбраняющее содіет. Извістнаго же ради свідітелства, яко нами он, монах Феодул, во иеродиакона посвящен, дадеся ему сия граммата, за рукою нашею, при печати кафедралной, в богоспасаемом граді Киеві, в кафедрі нашея Софийской митрополитанской 1778 года августа 10 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117 – № 7. – Оригінал, завірений печаткою Опубліковано: Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 191 – 192)

№ 155
1778, серпня 21 (10). – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького.

«Бжиею млстию смиренный Гавриил митрополит киевский и галицкий.

По благодати, дару и власти, Пресвятаго Животворящаго и Всеосвящающаго Духа, данный нам от великаго архиерея, Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, чрез святыя Его апостолы, и их намістники и преемники, благоговійнаго сего мужа Киевовыдубицкаго монастыря монаха Еноха, всяким первые опасным истязанием приліжно испытав-

ше, и достовірными свидітелствы, наипаче духовного его отца иеромонаха Тихона о нем увірившиеся, по обычаю и чину святыя апостолския восточныя церкве, благословением и рукоположением нашим, содійствующу тому ж де Животворящему и Всесовершающему Святому Духу, посвятили мы во иеродиакона; и утвердили ему власть священнодійства исправлять по правилам святым и чиноположению церковному. К тому ж де и повеліли ему приліжать всяким добродітелям, по духовному регламенту монашескому уставу и своему при постриженнии обіщанию, во всем еже по благому, повинуяся настоятелю монастырскому со всею еже во Христі братиею. Аще же он, Енох, начнет жити безстрашно, или упиватися, или кощунствовати или от монастыря своего без благословения настоятелского отлучится, или иное что неприличное монашеству творити, запрещение священнослужения да приймет, дондеже исправится и покажет житие незазорное и благочинное священнослужителям подобающее. Аще же что содіет возбраняющее священству извержению сана да подлежит, в он же час оное возбраняющее содіет. Извістнаго же ради свідітелства, яко нами он, монах Енох, во иеродиакона посвящен, дадеся ему сия граммата, за рукою нашею, при печати кафедралной, в богоспасаемом граді Киеві, в кафедрі нашея Софийской митрополитанской 1778 года августа 10 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117 – № 6. – Оригінал, завірений печаткою)

№ 156
1778, грудня 18 (7). – Київ. – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького.

«Бжиею млстию смиренный Гавриил митрополит киевский и галицкий.

По благодати дару и власти Пресвятого Животворящаго и Всеосвящающаго Духа, данный нам от великаго архиерея Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, чрез святыя его апостолы и их намістники и преемники благоговійнаго сего мужа, Киевовыдубицкаго монастыря монаха Мелетия, всяким первіе опасным истязанием приліжно испытавшее и достовірными свидітелствы, найпаче духовнаго его отца иеромонаха Тихона, о нем увірившеся, по обычаю и чину святыя апостолския восточныя церкве, благословением и рукоположением нашим содійствующи тому ж де Животворящему и Всеосвящающему Святому Духу, посвятили мы во иеродиакона и утвердили (…)* власть священнодіствия исправлять по правилам святым и чиноположению церковному. К тому ж де и повеліли ему приліжать всяким добродітелем по духовному регламенту, монашескому уставу и своему при пострыжении обіщанию во всем, еже ко благому повинуяся настоятелю монастырскому, со всею еже во Христі братиею. Аще же он, Мелетий, начнет жити безстрашно или упиватися, или кощунствовати, или от монастыря своего без благословения настоятелского отлучатися, или иное что неприличное мона-

шеству творити, запрещение священнослужения да приймет. Донде же истравится и пока ж есть житие незазорное и благочинное священнослужителям подобающее, аще же что содіет возбраняющее священству извержению сана да подлежит в он же час оное возбраняющее содіет. Извістнаго же ради свидітелства яко нами он, монах Мелетий, во иеродиакона посвящен, дадеся ему сия грамота за рукою нашею при печати катедралной в богоспасаемом граді Киеві, в катедрі нашей Софийской митрополитанской 1778 года декабря 17 дня».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 8. – Оригінал завірений печаткою)

№ 157
1779, липня 12 (1). – Київ. – Інструкція Свято-Михайлівського Видубицького монастиря писарю Миколі Мироновичу.

«Из правления Киевовидубицкого мнстря писару Николаю Мироновичу

Инструкция.

1-е.

Принять тебі сию инструкцию ехать в вотчину Киевовидубицкого мнстря село Лісники и за приїздом туда осмотреть ділается в винокурні лісницкой горілка чили ніт и естли свині в сажі, також естли свині надворние и пасет ли кто оние, а ежели не пасет никто, то зараз при тебі сискать пастуха и приказать гонить на пастбу.

2-е.

З села Лісников ехать в футор Гнилецкий и там осмотреть ділается ль в винокурні горілка или ніт и естли в сажі свині и сколко також естли свині надворние и ежели есть паст ли кто оние, а ежели ніт, то и там сискав при тебі пастуха, приказать гонить в поле свині на пастбу.

3-е.

Оттудова поворотясь, заехать в футор Багриновский и там осмотріть, сколко есть сажевих свиней и сколко есть надворних и пасет ли кто оние, а ежели никто не пасет, то зараз при тебі сискав пастуха, приказати гонить в поле на пастбу и за поворотом в мнстр представить репортом гді, что будет учиненно; не в порученное ж ділο не вступать 1779 году июля 1 дня.

И[еро монах] Мелхиседек».

(НБУВ. – ІР. – Ф. 160. – № 449. – Арк. 24)

№ 158
1782, листопада 30 (19). – Київ. – Грамота київського митрополита Гавриїла Кременецького.

«Бжиею млтию смиренный Гавриил, митрополит киевский и галицкий.

По благодати, дару и власти пресвятаго животворящаго и всеосвящающаго Духа, данный нам от великого архиерея Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, чрез святыя Его апостоли и их намістники и преемники благоговійный сей муж Киевовидубицкого монастыря монах Савватий. Всяким первіеопасным истязанием приліжно испитанный и достовірными свидітелстви, наипаче духовнаго его отца игумена Вениамина о нем увірившиеся, по обычаю и чину святый Апостолския восточния церкве, благословением нашим, а рукоположением находящагось на пребывании в оном Видубицком монастырі преосвященнаго Никодима архиепископа реондашского (?), содійствуещу тому ж де, а и по творящему и всеосовершающему Святому Духу, посвящен во иеродиакона, ми же утвердили ему власть священнодійствыя исправлять по правилам святым и чиноположению церковному. К тому же де и повеліли ему приліжать всяким добродіятелям по духовному регламенту, монашескому уставу и своему при постриженнии обіщанию, во всем еже ко благому повинуяся настоятелю монастырскому со всею еже во Христі братиею. Аще же он, иеродиакон, Савватый, начнет жити безстрашно, или упиватися, или кощунствовати, или от монастыря своего без благословения настоятельского отлучатися, или иное что неприличное монашеству творити, запрещение священнослужения да приймет, дондеже исправится и покажет житие незазорное и благочинное, священнослужителям подобающее. Аще же что содіет возбраняющее священству, извержение сана да подлежит вон же час оное возбраняющеся содіет извістнаго же ради свидітелства яко он, монах Савватий, во иеродиакона посвящен, дадеся ему сия наша граммота, за рукою нашею при печати кафедралной. В богоспасаемом граді Киеві в кафедрі нашей Софийской митрополитанской 1782 года ноября 19 дня.»

(НБУВ. – ІР. – Ф. 117. – № 11. – Оригінал, завірений печаткою. Опубліковано: протоієрей Юрій Мицик. Нові джерела до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря XVII – XVIII ст. // Труди КДА. – 2016. – № 16. – С. 192 – 193.

№ 159
1785, квітня 21 (10). – Опис хутора Гнилецький – маєтності Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«Опись хутора Гнилецкого.

Что при оном іміется строений и других рухомостей о том ниже сего значится, сочиненна 1785 года априля 10дня.

А именно:

Двор огорожен форостом, вежих ворот – 2

В нем хата рубленая з соснового кругляку, на обі сторони отесовано, покрита драню под. лати.

Сіни закидано вушили (?). В сінях прикоморок зділано з дощок в ставню, в сіни входние двери на завісах и кручи желізном, тоже и в избі,

тако же и в прикоморку на залізних завісах в сінечних притигачка залізная и засовка и клямка, и в прикоморку жалізная и засовка и клямка и в прикоморку жалізная засовка. В избі окошок дві с круглого стекла простой оконниці, на завісах жалізних и кручи с прогоничами. Печ варистая з губою простих кахел корекътурованний – 1.

В ней, избі, стол простой работи – 1

Лав – 2

Ложко простое – 1

Стулчиков простих – 2

В оном дворі комора для содержания борошна, с кругляку соснового рублена, тесанно на обі сторони, покрита драню под лати, потолок и пол замощен с тертиц, входние двери на завісах и кручї жалізних, защепка цепю зділана в трех огнивах (?) засовкою жалізною.

До оной коморки ключ жалізной – 1.

В ней засік с тертиц с перегородкою – 1.

Четверть мерная монастирская – 1.

Полчетверти – 1.

Остика одна – 1.

При оном же футорі огородчик неболший, в оном прищеп яблуневих – 8.

Грушевая – 1.

Входние в городчик двери на завісах и круках жалізних – 1.

Посреді двора винокурня, в коей зділанно на подвязі в ставню, покрита драню под лати – 1.

Входние двери двойчастие на завісах и кручиї жалізном – 1.

При оной винокурні хата з грубкою простою – 1.

Двери на завісах и кручиї жалізном – 1.

В той хатки окошек с простого круглого стекла – 3.

В винокурні печей зділано с кирпича – 7.

Трубниця с тертиц зділана на двое – 1

Ринов – 3.

Перепустов – 4.

Кухов великих – 3.

Бражних коновок – 2.

Едноручок коновок – 3.

Приставок дрожних – 6.

Черпаков – 5.

Кадей затираних – 6.

Кухва від чана – 1.

Ліек деревяних – 2.

Кадей для содержания браги в землі – 3.

Корит – 3.

Саж рубленой старою соломою покрит – 1.

Хлів с повіткою внов зділано, соломою покрит – 1

Повіточка близ хати малая – 1

При оной винокурні ставочок, за ставком греблею земляною, от коей гребелки проходит вода линвами чрез трубницю.

В оном же дворі колодязь рублений – 1

Подлiное подписали:

Тоей описі и здачу учинил киевскому купцу Ивану Долиному Киево-Выдубицкого монастиря эконом иеромонах Иларион

К сей описі подписался киевский купец Иван Долин[ий]».

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3790. – Оригінал)

№ 160
1786, липня 1 (червня 21). – Київ. – Рапорт ченця Порфирія правлінню Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«В правление Киевовидубицкого мнстира

№ 352

Рапорт

В лебединской пасіки находится пчел старих с зими 90, с коих же роев вишло 26, итого всіх сто шестнадцат. При той же пасіки находимся при оскудініі хліба понеже лошаді никакой не имієтся. Того ради оного правления покорно просим какову-нибудь лошадь или дві прислать к нам в лебединскую пасіку, аби било чим поехать за испрошением милостини. О себі же доношу вашим честностям, что Божиею милостию, еще жив и здоров, при сем же прошу прислать от монастира кого-нибудь для начальства оной пасіки чоловіка дужого и старателнаго, а имено хотяй би и отца Исайю для оборони той пасіки, понеже яко и самому ему, иеромонаху Исаії, извістно о непорядках оной пасіки и бившаго тамо начальника Луку, понеже оной всегда смущение немалое ділает, всем рапортую

ваш всенижайший послушник монах Порфирий

1786 году

Июня 21 д. пасіка Лебединска»

(НБУВ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3744. – Оригінал завірений печаткою, яка погано збереглася. На звороті написано: «В правление Киевовидубицкого монастира рапорт». На документі іншою рукою дописано: «1786 года июня 30 д. (…) общестарійшей братиї и дат о том свое мніние игумен Иероним»)*

Додаток II*

№1
1688, вересня 24 (14). – Батурин. – Стверджувальний універсал І. Мазепи на с. Лісники, даний ігумену Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві св. Феодосію Углицькому.

«Иоан Мазепа, гетман з Войском их царского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим нашим універсалом кождому, кому о том відати належит, всій старшині, черні Войска их царского Запорозкого, иж, не нарушаючи ми універсалов антецессоров наших, превелебному в Бгу его милости отцу Феодосию Углицкому, игуменови монастира Видубицкого, и братии его, на село Лесники виданних, заховуем тое село з приналежностями при нем превелебному гспдину отцу игумену и при братии того монастира, позволяючи им на[д] тамошними посполитими людми владіти и всякое от них послушенство и повинности на вспартье манастира отбырати. Зачим міти хочем и приказуем, абы им, пречоним отцом игумену и братии его, в владінии того села и в отбираню з него пожитков чинит перешкоди нихто не важился.

Дан в Батурині. 14 сентеврия. Року 1688.

Звишменованний гетман рукою власною.»

(НБУВ. – ІР. – №Ф. 10. – № 7653. – Арк. 3 зв. – Копія).

№ 2
1701, березня 27 (16). – Київ. – Лист ігумені Марії Магдалини Мазепи.

«Року тысеча сімсот первого місеця марта 16 дня.

Извістно твору, иж будучи игумениею мнстря Печерского дівического умислилам и взяла намірение, абы построена была церков мурованая в предречоной той стой обители Вознесения Христоваго на нбса. До которого стобливого діла просилам их млстей отцев мнстря Выдубицкого, абы позволили на кгрунті своем на Лыбеді цегельні ста-

---

* Документи додатку 2 не враховані при складанні іменного та географічного покажчиків.

вити на уготоване цеглы. Річ слушную уваживши его млсти отц Варлаам Страховский, игумен монастыра Выдубицкого, з отцами и братиею и свої цегелні готовые для поспіху позволили. Тые цегелні по зготованю матерії на церков вышреченную повинны будем блгодарні монастырови Выдубицкому отдати и отцы тоей стой обители яко своим власним кгрунтом владіти мают. Извістно я, же ради певности на сем писании при печати монастырской руку подписалам.

Діялося в монастыру Печерском дівическом Вознесеня Хрстова року місеца и дня вышшей написаного

Мария Магдалена Мазепиная, игуменя печеръская девичского иг(…)*ского».

(Архів Петербурзького Інституту історії Російської Академії наук. – Коллекція 68. – Карт. 1. – № 97. – Арк. 1. – Оригінал завірений печаткою і особистим підписом. – Фотокопія: Батуринский архив и другие документы по истории украинского гетьманства 1690 – 1709 гг. – СПб., 2014. – С. 433)

Іменний покажчик*

А

Ааронъ, *чернець Д*144

Абрамович Ян *Д*78

Аввакумов Сергій, *підмайстер Д*93, *Д*95, *Д*97

Август III, *король Речі Посполитої* 23

Авраамій, *чернець Д*1

Авраамій, *іеродиякон* 126

Аврамов Іван, *піддячий Д*52

Агафія Савівна Гнатова, *корсунська попадя* 221

Агриневич 252

Александрович Михайло, *шляхтич* 76, 79

Аксак Михайло *Д*121

Аксак Стефан, *київський земський суддя* 31, 60, 61, 62, 63, 64, *Д*20, *Д*76, *Д*77, *Д*121

Аксак Ян, *київський суддя* 14, 27, 28, 30, 31

Алексей, ігумен видубицький 131

Ананченко Трохим, *писар Д*124, *Д*129, *Д*130

Анастасія, *дружина Івана (Іоаннікія) Матковського* 156

Анатолій, *іеродиякон, шафар Видубицького монастиря* 126, *Д*104, *Д*130

Анатолій, *іеромонах Д* 136

Анатолій, *іеромонах, городничий Літок Д*124

Анатолій, *іеромонах літковський шафар* 130

Андишевич 62

Андрій 250

Андрій, *паламар Д*135

Андріевич Василь, *шляхтич* 30, 31, 32

Андріевич Іван, *шляхтич* 30, 31, 32

Андрієвич Ілля, *шляхтич* 30, 31, 32

Андрієвич Марк, *священик в Києві* 241

Андрієвич Григорій, *корсунський священик* 205

Андрій, *кухар* 183

Андронік, *чернець* 169, 176, 183,185, *Д*146

Андруєвський Захар, *житомирський писар* 52

Анемподист, *чернець* 131, 137, 148, *Д*81

Анісія, *ігуменя новомлинського жіночого монастиря Д*69

Анна, *велика княгиня київська, дружина Володимира Святого Д*131

Антонъ, *видубицький підданий Д*150

Антонъ 183

Антоненко Грицько *Д*140

св. Антоній Печерський 290-а

Антоній, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 290-а

Антоній Грекович, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Антоній (Почека), *ігумен Видубицького монастиря* 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152,

Антоній, *ігумен Видубицького монастиря* 251, 290-б, *Д* 2, *Д* 79, *Д* 120, 131

* В покажчику не відзначаються імена Бога і святих, також імена копіїстів документів.

Антоній, *ієромонах Д*62

Антоній, *чернець* 137, 277

Апостол Данило, *гетьман* 114, *Д*78, *Д*85

Аристарх, *чернець* 183

Аркадій, *єпископ* 290-д

Арланович Ян, *шляхтич* 54

Армашенко Іван *Д*120

Арсеній, *ієродиякон Видубицького монастиря* 124

Арсеній, *ігумен Пустино-Молчанівського монастиря Д*139

Арсеній, *ієромонах* 164 – 165

Арсеній, *чернець, шафар Д*77

Артемієв Іван, *протоколіст* 139, 142

Асланович Ян, *шляхтич, слуга княгині А. Корецької Д*13

Афанасій, *архімандрит Києво- Печерської лаври Д*70

Афанасій, *ієромонах, намісник Видубицького монастиря* 123, 181, 183

Афанасій, *ієромонах Д*101 – 102, *Д*103, *Д*111, *Д*113, *Д*136

Афанасій, *чернець* 131, 137, 150

Ахимович (?) Пилип 243

Б

Бабинець Мелетій, *возний* 75, 76, 79, 80, *Д*120, *Д*121

Бабич Василь 201

Бабшинський Корній 13

Бабшинський Олешко 13

Багриновський Михайло *Д*121

Багриновські, брати Стефан, Михайло, Адам *Д*121

Базаринський Федір, *священик* 198

Базаринський Ісай, *син Федора Базаринського* 198

Базаринський Михайло, *син Федора Базаринського* 198

Базаринська Єфросинія, *дочка Федора Базаринського* 198

Базаринська Любов, *дочка Федора Базаринського* 198

Бакунін Василій 139, 142

Балакчиєнко Левко, *корсунський отаман* 191

Балика Созон, *київський війт Д*17

Барабан Іван *Д*65

Барабаненко Яким, *корсунський городовий отаман* 215

Банковський Томаш, *шляхтич* 281, 290

Банковський Ян, *шляхтич* 281, 290

Барановський Марк, *возний* 11, 12, 13

Барановський Стефан, *слідчий, полковий суддя* 154, 163, *Д* 124, *Д*129, *Д*130, *Д*133

Барцинковський Марциан *Д*121

Барцинковський Станіслав *Д*121

Барцинковський Ян *Д*121

Бароній Цезарь, *італійський хроніст* 290-а

Бастун Павло *Д*140

Батий, *татарський хан* 290-а, 290-б, *Д*131

Безражицький Остап, *животовський староста* 221

Белогера Іван 205

Белявський Яків, *протоієрей церкви св. Миколи (притиска на Подолі) Д*149

Бенковський Малхер, *шляхтич* 56

Берендій 2

Беркель *Д*121

Березовський Антон, *послушник Д*152

Биковський Артем, *шляхтич* 7, *Д*7

Биковський Йосиф (Іоасаф, Юзеф), *ігумен Видубицького монастиря* 1, 18, 19, 20, 21, 29, 290-б, *Д*10, *Д*11, *Д*78-а, *Д*86, *Д*131

Биковський Ян Демидович, *київський війт* 93, 105

Бируцький Іосиф, *ієромонах, правитель в Літках* 159, 172, 182, *Д*129, *Д*130, *Д*133, *Д*134

Бицький Богдан, *племінник Івана Витковича Д*92, *Д*118

Біглячка Марія, *вдова, жителька Літок Д*124

Біленький Петро 208

Біликевич (Билиевич) Дмитро 93, 105

Білиловський, *ігумен Києво-Печерської лаври* 290-а

Білозерський Яків *Д*21, *Д*26, *Д*27, *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50

Більський Марцін, *польський хроніст* 290-а

Білявський Федір, *реєнт* 152

Біляк Михайло, *старший канцелярист Д*153

Бобир 77, 79

Бобруйко Василь, *возний Д*104, 128, *Д*129, *Д*140-а

Бобченко Сидір, *богдановський житель Д*129

«Богдановая Косташевая», *боярка Київської землі* 1

Богданович Кость 8, *Д*70

Богданович Митко *Д*10

Богдановський, *дозорця евминський* 230

Богомол Кукута (?) 215

Богомолець Микита, *козак* 193

Богомолченко Остап, *козак* 190

Богуш, *кафедральний намісник Д*70

Богуш Іоанн, *священик* 260

Богуш Криштоф, *мозирський підстароста* 281, 290

Бойківський Іван, *звіринецький війт* 221

Боняк, *половецький хан* 131, *Д*131

«Бораков» Хвесько, *козак* 193

Бондар Антон *Д*140

Бондар Іван *Д*105

Борзаковський Василь, *попович Д*121

Борис Михайлович, *дяк Д*35

Бородавка Гавриїл, *ієромонах Д*42

Борсук Зіновій, *полковий обозний Д*133

Босевський (Босовський, Боєвський) Влас, *писар* 168, 169, 176, 183, 185, *Д* 133

Бохальський Самуїл, *чернець Видубицького монастиря* 113

Бохонець Семен, *корсунський війт* 191

Браминський Костянтин, *слуга митрополита Петра Могили Д*120

Братаївський Дем'ян 185

Брехун Федір *Д*140

Броварець Пилип *Д*130

Бровець Гаврило *Д*65

Брозьський Войцех Станіслав, *земський депутат* 73

Брозовський (Брозський) Максиміліан, *київський підстолій* 69, *Д*121

Броховський (Брухоцький) Олександр, *шляхтич, митрополичий намісник* 49, 50, *Д*120

Брудновський Петро, *намісник київського замку Д*80

Брумінович Петро, *шляхтич Д*13

Бруханський (Бружанський, Бружинський) Ілля 240, 258, 285, 288

Бруханський (Бружинський) Ілля 258

Будник Василь 128, 129

Булгак Миколай, *гоголівський урядник Д*80

Бурмарев Миколай *Д*152

Бутович Стефан, *генеральний осавул* 216

Бчинський старець 258

В

Вавжецький, *слуга княгині Корецької Д*120

О. Валендикович *Д*76

Варава Федір, *отаман ярославський Д*57

Варивода Федір *Д*65

Варивольський Ян, *шляхтич* 268

Варлаам, *ієромонах, духовник і намісник Видубицького монастиря* 98, 105, 123, 211, 214, *Д*73

Варлаам, *архімандрит Золотоверхого монастиря* 138

Варлаам, *московський митрополит* 290-д

Варнава, чернець 183, *Д*81

Варсонофій Венедиктович, *ієромонах і намісник Золотоверхого монастиря* 117

Варфоломій, *ієромонах* 152, *Д*83 – 84, *Д*150

Василевич Свирид *Д*76

Василевич Богдан 262

Василевич Костянтин, *бобровицький сотник* 227, *Д*46

Василевич Федір 30, 31, 32

Василенко *Д*140-а

Василиця, *корсунський сотник* 208

Василій II Болгаробійця, *візантійський імператор Д*131

Василій Григор'єв, *ієромонах* 130, 137

Василій, *ієросхимонах* 123, 126, 127, 133, *Д*72, *Д*73, *Д*74

Василь (Василій), *митрополичий намісник* 2

Василь, *ієромонах, намісник Видубицького монастиря Д*62

Василь, *ієромонах* 117

Василь 206, 210

Василь, *київський лучник* 2

Василь Кузмич 243

Василь Незеляд 129

Васильєв Михайло, *келейник* 183

Васильківський (Максимович) Максим 91, 93, *Д*120

Васиян, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 250

Вельдоцький (Вікентій), *ігумен Видубицького монастиря* 119, 125, 130, 290-б, *Д*73, *Д*77, *Д*78-а, *Д*124

Великий Гордій, *війт с. Лісники* 43, 44, 45, 46, 47, 48, 83

Величковський Данило, *київський голова Д*146

Величковський Іван, *канцелярист* 152

Венедикт, *ієромонах* 222, 223, *Д*93

Венедикт, *ієродиякон* 141, 144

Венедикт, *чернець* 153, 183

Венерацький Іоаннікій, *ієродиякон Д*62

Веніамін, *ігумен Д*158

Веніамін, *ієромонах* 92, *Д*85

Веремійович Яхим, *підданий* 58

Вересович Григорій, *священик* 128, 129

Верещака Прокіп *Д*120

Верещака Лев, *писар ґродський київський Д*5

Верхогляд Антон *Д*140

Виговський Іван, *гетьман Д*27, *Д*30, *Д*120

Виговський Федір *Д*76

Виткович (Виткевич) Іван, *канцелярист Д*92, *Д*116, *Д*118, *Д*119

Викош, троцький ключник 267

Віктор, *ігумен Софійського монастиря Д*107, *Д*108, *Д*112

Віктор, *ієромонах* 172, *Д*116, *Д*117, *Д*124

Віктор, *ієродиякон Д*109, *Д*110

Віленський Матяш, *возний* 73

Вільчовський (Вілгорський, Вілторський) Вацлав, *київський підвоєвода* 11, 12, 13, 16, 21, *Д*10, *Д*11

Віткевич Остафій, *літківський житель* 121

Вітовський Лукаш, *київський коморник, підчаший, підсудок, суддя* 23, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 53, 63, 64, 65, 83, *Д*14, *Д*15, *Д*120

Владислав IV, *король Речі Посполитої* 66, 68, 71, 253, 259, 264, 265, 266, 290-а

Влас, *«маляр»* 183

Война Іосиф, *священик в Літках Д*72

Война Федір, *гадяцький полковий суддя Д*85, *Д*88, *Д*116

Войнаровський Стефан *Д*121

Войнич Богдан, *остерський міщанин Д*92, *Д*116, *Д*118, *Д*119

Возовий Гришко 25

Волатинський Андрій, *шляхтич* 268

Волик, *державця с. Ракеновичі* 241

Волк Григорій, *підстароста* 280

Волковицький Ян *Д*121

Волковицька Феодора Огиевна, *дружина Яна Волковицького Д*121

Воллович Ярош, *писар* 23

Волович Ян, *підскарбій земський і писар ВКЛ* 267

Володимир Святий, *великий князь київський* 290-а, 290-б, *Д*109, *Д*110, *Д*111, *Д*112, *Д*113, *Д*114, *Д*131

Володимир, *ієродиякон Д*52

Володкевич Самуель 62, 64, *Д*121

Волошиненко Олексій *Д*65

Волошиненко Стефан *Д*65

Волчкевич Людвік Олізар, *шляхтич* 65

Ворона Іван, *отаман* 11, 13, 19, 20, 21

Ворона Ян, *«стрихар»* 251

Воронецький, *князь Д*34

Воронковський Яків, *ігумен Видубицького монастиря* 157, 158, 159, 160, 161, 162, 164 – 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 175 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 188, 290-б, *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*107, *Д*109, *Д*110, *Д*111, *Д*112, *Д*113, *Д*114, *Д*115, *Д*120, *Д*123, *Д*124, *Д*126, *Д*127, *Д*128, *Д*134, *Д*135, *Д*136, *Д*137, *Д*138, *Д*140, *Д*140-а, *Д*141

Всеволод Ярославич, *великий князь київський* 158, 164, 290-а, 290-б, *Д*109, *Д*110, *Д*111, *Д*112, *Д*113, *Д*114, *Д*131, 131

Вуяхевич Мелетій, *архімандрит Києво-Пеерської лаври Д*52

Вюбленко Сила, *корсунський городовий староста* 208

Г

Гавриїл, *ієромонах, намісник Видубицького монастиря* 108, 109, 127, 157, 164 – 165, 167, 168, 169, 171, 183, 223, *Д*100, *Д*103, *Д*109, *Д*110, *Д*112, *Д*115, *Д*117, *Д*120

Гавриїл, *священик* 119

Гавриїл, *ієродиякон* 158, 176,

Гавриїл, *протопоп верхнього міста в Києві Д*60

Гавриїл, *священик, дацьківський городничий* 213

Гаврило Есифович 224

Гаврило, *послушник* 127, 209

Гаврилович 241

Гаврилович Матій, *комендант козацької залоги Мозиря* 273

Гавришенко Антон, *козак, брат Якима Гавришенка* 192

Гавришенко Яким, *козак, брат Антона Гавришенка* 192

Гаєвський Іван *Д*120

Гайдак Стефан, *козак* 119

Гайдук Федор, *наказний ярославський отаман* 225

Гальченко Іван 190

Гамалія Сиф, *ієромонах, ігумен Видубицького монастиря* 138, 164 – 165, 290-б, *Д*100, *Д*101 – 102, *Д*103

Ганський Олександр, *шляхтич* 36, 37, 40, 41, 42, 53, *Д*120

Гапон Степан, *козак Д* 133

Гапонович Гаврило, *шляхтич* 30, 31, 32

Гапонович Нечипір, *шляхтич* 30, 31, 32

Гапонович Пархом, *шляхтич* 30, 31, 32

Гапонович Федір, *шляхтич* 30, 31, 32

Гапчинський *Д*19

Гарман Тиміш *Д*140

Гармаш Хвесько, *корсунський бурмистр* 197

Гедимін Вітенесович, *великий князь литовський Д*131

Геннадій, *чернець Видубицького монастиря* 79, 277

Георгій Володимирович 131

Герасим, *ієромонах, духовник* 125, 126, 127, 130, 131, 133, 137, *Д*73

Герасимов Семен, *видубицький піддaний Д*151

Гервасій, *переяславський епископ Д*142

Гервасій, *ігумен Золотоверхого монастиря Д*59

Гервасій, *уставник і намісник Видубицького монастиря* 97, 98, 105

Герман, *ігумен Кирилівського монастиря Д*60

Герцик Павло, *полтавський полковник Д*120

Гликерій (?), *ієромонах Д*124

Глинський Феодосій, *ієромонах* 103, 105

Глібович, *шляхтич Д*19

Глібович Миколай, *віленський каштелян* 61, 64, 65, *Д*121

Глібович (Раковська) (уродж. Корецька) Марцибела, *дружина Миколая Глібовича, княгиня* 58, 61, 64, 65, 73, *Д*15, *Д*16, *Д*20, *Д*70, *Д*121

Глібович Юрій, *віленський каштеляни Д*80

Глібович (…) дерих 2

Говаревський Андрій, *київський граничний коморник київський земський комісар* 69, *Д*20

Голінко Яків 186

Голіута Яким *Д*65

Голіцин Е. В., князь 110

Голіцин Д. М., *князь, київський губернатор Д*52, *Д*54, *Д*55

Голіцин П. О., *князь, київський губернатор* 111

Головкін М. Г., *граф* 234

Головнін Г. І., *граф Д*52

Голуб Данило, *шляхтич* 71, 73, 74, 75, 76, 78, *Д*21, *Д*120, *Д*121

Голуб (Воронич) Петронелла, *дружина Данила Голуба* 71, 73, 74

Голуб Самуїл Кароль *Д*121

Гончар Зінько, *літківський житель Д*130

Гончар Іван *Д*130

Гончар Михайло, *житель Звіринецької слободи* 158

Гончаренко Петро 129

Гончаренко Петро *Д*65

Гончаренко Савка *Д*65

Гончаренко Федір *Д*65

Гор Кость *Д*65

Горбаченко (Горбатенко) Василь, *козак* 208

Гордій 250

Горка Лаврентій, *ігумен Видубицького монастиря* 102, 104, 105, 107, 108, 109, 111, 112, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 228, 230, 231, 290-а, 290-б, *Д*21, *Д*24, *Д*26, *Д*27, *Д*30, *Д*40-41, *Д*42, *Д*44, *Д*45, *Д*46, *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50, *Д*51, *Д*52, *Д*53, *Д*54, *Д*55, *Д*56, *Д*72, *Д*78-а, *Д*85

Горленський 233

Горленко Митрофан, *архімандрит Густинського і Видубицького монастирів* 152, 155, 164 – 165, 290-б, *Д*78-а, *Д*83 – 84, *Д*87, *Д*89, *Д*97

Горностай Іван, *підскарбій, земський маршалок і писар* 2, 3

Горностай Миколай, *володар Мозиря* 238

Горностай Самуель, *київський підкоморій* 29

Гортиловський Герман, *ієромонах УГКЦ Д*18

Гошкевич Григорій, *ієромонах, намісник консисторський* 215, 219

Гоярин Роман, *полтавський полковник Д*120

Грабаренко Яким, *отаман городовий корсунський* 197

Грабянка Григорій, *гадяцький полковий суддя* 115

Грегорович Діонісій, *чернець Видубицького монастиря* 69

Грекович Антоній, *ігумен Видубицького монастиря* 24, 25, 26, 30, 31, 32, 252, 290-а, 290-б, *Д*34, *Д*76, *Д*78-а, *Д*120, *Д*131

Гречаний 16

Гречка Семен, *возний*

Григорій, *митрополичий намісник Д*40 – 41

Григорій, *ігумен Видубицького монастиря* 243, 244, 252, 283

Григорій, *ієросхимонах* 156

Григорій, *«маляр»* 183

Григорій, *родич Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Григорієвич Михайло, *війт* 205

Григорович Стефан, *послушник Д*98

Грикович 158

Гриневецький Авраамій, *священик УГКЦ Д*18
Гриневич Демко 244
Гриневич Кузьма (Козма) 244, 247
Гриневич Охрім 243, 244, 268, 283, 287
Григориєв Данило, *священик* 26
Григорієвич Лаврентій, *писар* 190
Григориєвич Михайло, *корсунський війт* 204, 205, 208
Гриневич Демко 244, 247
Гриневич Охрім 268, 283, 287
Гриневич Кузьма (Козма) 244, 247
Грицько, *бондар* 183
Грицько, *сторож* 183
Грицько, *конюх* 183
Гришко, *Охримів зять, підданий Д*120
Гришко Семенович, *підданий* 50
Гришуненко Іван, *димерський житель Д*129
Гроховський Олександр, *митрополичий намісник* 50
Груженята Дмитро, підданий 58
Груженята Кузьма, *підданий* 58
Груженята Мелешко, ***підданий*** 58
Груженята Янка, *підданий* 58
Губський Артем, *боярський отаман Д*130
Гудицький, *корсунський протопоп* 199
Гулевич Анастасія, *княгиня* 9
Гулевич Богуш Глебовський, *митроличий урядник* 7, 8
Гулий Марко *Д*65
Гулькевич Богуш, *митрополичий намісник Д*7, *Д*120, *Д*121
Гуляницький, *козак* 192
Гумецький (Гуменський, Гуменицький) Сестренцевич Теодор, *київський суддя* 74, 76, 77, *Д*13, *Д*120
Гумовський Адама *Д*121
Гумінський Василь 113
Гурій, *чернець, конюший* 183
Гурій, *чернець, проскурник* 83
Гуторович Павло, *возний* 21, 25, 27, 28, 30, 31, 34, 35, 60, *Д*120

Ґ

Ґаштольд Ольбрахт Мартинович 3, 239
Ґродзесидський 73
Ґуровський Олександр Правда *Д*121

Д

Давид, *архімандрит Богоявленського Братського монастиря* 152
Давид, *чернець* 183
Давидович Іван, *священик, намісник в Козельці* 178, 182
Даниїл, *митрополит* 151, 156
Данило, *бурмистр корсунський* 204, 208
Данило, *корсунський житель* 204
Данило, *син священика Стефана «Иосифова»* 182
Данило, *гоголівський бурмистр Д*16
Данилов Гнат, *канцелярист Д*129, *Д*130, *Д*133
Дараган Іван Юхимович, *бригадир Д*133
Дараган Юхим, *київський полковник Д*78
Даховський Дмитро, *студент Києво-Могилянської Академії Д*82
Даховський Досифей, *студент Києво-Могилянської Академії Д*86, *Д*87, *Д*89, *Д*90
Дашкевич (Дашкович) Остафій, *канівський і черкаський староста* 1, 3, 239
Дашкович Іван, *батько Остафія Дашковича* 3, 239
Дворецький Василь, *наказний київський полковник Д*24, *Д*120,
Дворецький Василь, *підкоморський возний Д*133 *Д*140-а
Девер (Дивиур) Антон 234, 235
Девятинбит, *піддячий* 111
Дегтяр *Д*129
Дегтяренок Аходко, *слуга церковний печерський* 2
Дедим, *чернець Д*121
Дедковський Василь, *намісник* 24
Дезидерій, *іеромонах, городничих с. Димерки Д*124

Дем'ян, *родич Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Дем'яниха Феодора, *дочка Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Денис, *ігумен Видубицького монастиря Д*3

Денис, *софійський урядник* 5

Денисович Феофан, *ієромонах* 98

Денчик Ілля, *козак Д*57

Диомид, *чернець* 183

Диптан Андрій, *лісницький городничий Д*98

Дівочка Онисифор, *київський митрополит* 1

Дідки 6

Дідкович (Дідко) Федір 1, 4

Дідковський Варлаам, *чернець Видубицького монастиря* 73

Дідковський Потій *Д*121

Діонисій, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Длугоборський Адам Юрій 27, 28, 33

Добровольський Семен, *послушник, лісницький шафар* 161

Доброцевський Войтех *Д*121

Довгопол (Долгопол) Опанас, *ктитор* 225, *Д*44

Долгорукий О. Г., *князь* 234

Долинний Іван, *київський купець Д*159

Дормидонт, *ієромонах* 153, 166, 168, 170, 171, 183

Донат, *чернець* 183

Дорогостайський Павло Монвид 1, 29

Дорошенко Петро, *гетьман Д*33, *Д*70, *Д*75, *Д*120

Драган Іван Єфимович, *бригадирсела Семиполок Д*133

Дубина Іван, *козак* 192

Дубина Павло 224

Дублянський Іона, *чернець Д*1

Дубяга Богдан *Д*17, *Д*22

Дядко Іван *Д*140

Духанович Семен, *шляхтич* 82

Душевський Андрій, *служебник Анни Корецької* 14

Дяченко Іван *Д*65

Ж

Жежемські, *князі* 241

Желеткович Улас 81, 83

Жданович 283

Жданович Антон, *генеральний суддя Війська Запорозького Д* 76

Жданович Василь, *староста корсунський* 204, 205, 206, 208, 209, 211, 213

Жигмонт Август, *польський король* 131

Жовнір Павло *Д*140

Жоховський Кипріян, *митрополит УГКЦ* 284

Журовський Серафіон, *чернець Д*42

Жураковський Яків 113

Жураховський Лук'ян, *ніжинський полковник Д*52

З

Заблоцький Федір, *возний* 52

Заборовський Рафаїл, *київський митрополит у 1731 – 1747 рр. Д*59, *Д*61, *Д*67, *Д*68, *Д*69

Завидовський Василь, *шляхтич* 284

Заворацький (Заворицький) Іван *Д*124

Загоровський Віктор, *намісник видубицький Д*29

Залеський Михайло, *шляхтич* 71

Залоський, *слуга Й. Тризни* 79

Залевський (Залівський, Зілевський), *шляхтич* 281, 290

Залеський Андрій, *боярин київського митрополита* 8

Залеський Легута Юрій *Д*14

Залецький Андрій, *зем'янин Д*8

Залога Філка, *солдат Д*124

Замалинський Юрко, *монастирський слуга* 62

Замойський Томаш, *князь* 37, 42, 53, *Д*15

Заморенок Богдан, *шляхтич* 267

Заморенок Матвій, *чорнобильський державця* 2, *Д*120

Занкевич Самуель, *шляхтич* 254

Заньовський Криштоф, *шляхтич* 64

Зарудний Григорій, *миргородський полковий суддя Д*39

Затоцький (?) Андрій *Д*34

Заушневич (Зашневич) Матвій 243, 268, 283, 287

Заушневич Роман 255, 261

Збаразькі Корибутовичі, *князі Д*121

Збаразький (Баразький) Хвесько, *козак* 193, 215

Зборазький Воронецький Матіуш, *князь* 8, 9

Звидувко (Зведович) Денис 20, 21

Звірович Денис, *підданий печерський* 26

Зеневич Самуель, *шляхтич* 255

Зенкович 264

Зенкович Самуїл Казимир, *шляхтич* 256, 261, 263, 264, 265, 266, 268, 269

Зенковичова пані 268

Зеновевич Юрій Михайлович, *мозирський підстароста* 240, 249, 258, 285, 288

Злотницький Леонтій, *ігумен Видубицького монастиря Д*78-а, *Д*80

Злотопольський (Златопольський) Петро, *київський підсудок* 27, 28, 30, 31, 60, 61, 62, *Д*10, *Д*11

Злотницький Леонтій, *архімандрит Видубицького монастиря* 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 145, 146, 147, 290-б, *Д*124

Змиткевич, *мозирський комісар* 269

Змієвський, *шляхтич* 30, 31

Змялинський (Смялинський) Ян Казимир, *секретар* 264, 265

Змянковський (Умянковський) Казимир, *секретар* 266

Значко Карпо, *батько М. Значко-Яворського Д*142

Значко-Яворський Мельхиседек, *ігумен Видубицького монастиря Д*142, *Д*143, *Д*144, *Д*145, *Д*146, *Д*147, *Д*148, *Д*149, *Д*151, *Д*153, *Д*157

Золотарев Петро, *київський канцелярист Д*151

Зошеевський (?) Петро *Д*121

Зубковський 158

Зугойський Людвік 73

Зюба Нечипір *Д*65

Зямлінський Казимір, *секретар* 264

Є

Євгенія 183

Євдокія Стефаниха Іртиха, *корсунська жителька* 221

Євсієвич Іван, *київський райця Д*120

Євстратій, *консисторський писар* 99

Євтих (Евтих), *священик спаський* 242

Євфимій, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Євфимія, *родич Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Євхимович Пилип 283

Єданович Сава 243

Єдліовський Себастіян *Д*121

Єжевський Федот 7

Єзекіїль, *ігумен Троїцького монастиря Д*120

Єленський Федір, *шляхтич Д*7

Єленський Ян, *мозирський суддя* 247, 282, 286

Єлець Дмитро, *київський писар* 7, *Д*7

Єлець Федір (Теодор), *хорунжий і київський підвоєвода* 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 53, 54, 55, 56, 58, 64, 65, 73, 290-а, *Д*13, *Д*14, *Д*15, *Д*120

Єлець Зіновія («Зеновевая Еголдаевна Яцковая Елцевича») 3, 239

Єлизавета, російська імператриця *Д*70, *Д*74, *Д*78, *Д*82, *Д*108

Єльський Лукаш, *пінський війт і маршалок* 241

Ємець Іван *Д*65

Ємченко Павло *Д*124

Єндровський Войтех, *київський намісник* 76, 79

Єнох, *чернець Д*155

Єпифаній, *ієромонах, писар Д*93

Єрмолін Ілля, *підпоручик Д*39

Єрофієнко (Ерофієнко), *житель Корсуня* 210

Єрофтієвич Леско 211

Єсифович (Есифович, Есипович) Стефан, *отаман городовий корсунський* 205, 208, 211, 212

Єшка Грицько, *челядник Д*133

Єфрем, *ігумен Видубицького монастиря* 1, 3, 238, 239, 245, 250, 131

Єфросинія, *падчерка Семена Герасимова Д*151

І

Іакинф Павунський, *ієромонах, кафедральний духівник* 138

Іаков, *ігумен* 125, 127, 128

Іаред, *чернець Д*130

Іафет, *чернець* 183

Іван V, *цар* 89, 92, 94, 99, 114, *Д*35, *Д*36, *Д*56, *Д*70, *Д*78, *Д*85, *Д*106

Іван, *неводницький отаман*

Іван, *сторож* 148, 149, 183

Іван 183

Іван *Д*148

Іван, *видубицький підданий Д*150

Іван, *син Стефанихи Тетяни* 213

Іван Аврамович, *возний Д*70

Іванов Афанасій, *ієромонах Д*62, *Д*63

Іванович Ієв, *комендант Д*77

Івановський, *урядник волосовицький* 252

Івахник (Іваник) Михайло, *наказний корсунський полковник* 190

Івашкевич Криштоф, *шляхтич* 60

Іглинський Олександр, *житомирський писар* 56

Ігнатій, *чернець* 138

Ізяслав, *великий князь київський* 290-а, *Д*131

«Иевдрний» 198

Ієзекіїль, *чернець* 173, 175

Ієремія, *ієромонах, писар Д*114

Ієрод, *чернець Д*124

Ієронім, *кафедральний намісник Д*60

Ієронім, *ігумен Д*160

Ієсифович Олексій, *священик в Ярославці* 224, 225

Ієссей, *ієромонах* 149

Іларій, *економ Троїцького монастиря Д*124

Іларіон Печерський 290-а

Іларіон, *ієромонах, намісник Видубицького монастиря* 119, 120, 125, 126, 130, 131, 133, 137, *Д*73, *Д*77, *Д*88, *Д*105, *Д*124

Іларіон, *ієромонах, монастирський економ Д*159

Іларіон, *архімандрит Києво-Печерської лаври Д*120

Іларіон, *чернець* 183

Ілешко, *лучник Пустинно-Микільського монастиря* 2

Ілієвич Павло, *ієромонах* 215

Іліодор, *ієромонах Києво-Печерської лаври* 130

Ілля Куча, *київський митрополит Д*70

Ілляшенко Фома, *житель Корсуня* 211

Ільницький Модест, *печерський намісник Д* 120

Іоаким, *ігумен видубицький* 290-а, *Д*131

Іоанн, *ігумен* 290-а

Іоанн, *ієродиякон, писар Д*149

Іоанн, *київський митрополит* 290-а, *Д*131

Іоанн, *московський митрополит* 290-д

Іоанн, *єпископ* 290-а

Іоанн, *переяславський єпископ Д*142

Іоанн IV, *цар* 290-д

Іоаннікій *Д*135

Іоаннікій, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 112, *Д*55

Іоаннікій, *ігумен Золотоверхого монастиря Д*120

Іоанніккій (Братаївський), *ієромонах* 151, 157, 159, 172, 177, 183, 185, *Д*100

Іоаннікій (Іван) Матковський, *ієромонах* 156, 126, 127

Іоаннікій, *ієромонах, намісник Д*103, *Д*109, *Д*110, *Д*112, *Д*117, *Д*120, *Д*126, *Д*127, *Д*135, *Д*136, *Д*138, 140-а

Іоанафан, *ієродиякон* 169, 183

Іоанафан, *чернець* Д124
Іонафан, *ієродиякон* 176
Іоасаф, *ієродиякон* Д136
Іосиф Солтан, *київський митрополит* 290-а
Іосиф, *ієромонах* Д136
Іов, *чернець* 137, 150, 183
Іоїль, *ієромонах* 150
Іона, *київський митрополит* 4
Іона, *ієродиякон* 167, 169, 183
Іона, *ієромонах* 137
Іоасаф (Іосафат), *ієродиякон* 126, 130, 131, 137, 162, 166, 167, 169, 176, 183, 184, Д138
Іосаф, *ієромонах, еклесіарх Видубицького монастиря* 102, 133, 150, Д136
Іоасаф, *чернець* Д77
Іосаф Д131
Іосиф, *ігумен, кафедральний намісник* 152, Д108
Іосиф III, *київський митрополит* Д2, Д3, К120
Іосиф Солтан, *київський митрополит* Д50
Іосиф, *ігумен Пустинно-Микільського монастиря в Києві* Д 59
Іосиф, *ієромонах, літківський правитель* Д129, Д130, Д133
Іосиф, *ієромонах, послушник* Д140-а
Іосиф, *шафар видубицький* Д57
Іосиф, *чернець* 183
Іосиф, *намісник Петропавлівського монастиря* Д60
«Иосифов» Стефан, *священик в Літках* 182, 187, 188
Іпатій, *чернець* 137
Іполітанський Д117
Іпполіт, *ієромонах* 183, 125
Ірахлій, *ієромонах* 183, Д140-а
Іринарх, *ієродиякон* 131, 137, 150
Ісаакій, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б
Ісайя, *єпископ* 290-а
Ісайя, *єпископ білгородський* Д131
Ісайя, *ієродиякон, шафар* Д100, Д110
Ісайя, *ієромонах* Д92, Д119, Д122, Д147, Д148
Ісайя, *ієромонах* Д160
Ісайя, *отаман Свиноїдів* Д76
Ісаєвич (Isojewicz) Микула 19
Ісаєвич Стефан, *мозирський намісник* 281, 290
Ісаєнко Левко Д19
Ісаєнко Мартин 198
Ісайя, *ієромонах, уставник* 123, 125, 126, 127, 130, 131, Д109, 112, Д118
Ісайя, *ієромонах, ярославський правитель* 157
Ісакій, *ігумен Видубицького монастиря* 32
Іустиніан, *чернець* 137

Й

Йосиф, *київський митрополит* 5
Йосиф, *послушник* 183

К

Кавун Петро Д124
Казельский (Козельський) Яків Д152
Казимир, *польський король* 290-а, Д131
Калаурний Хома Д140
Калениченко Савка Д65
Калиновська Гелена, *дружина магната Марціна Калиновського* 58, 64, 65, 73
Калиновський Марцін, *магнат* 64, 65
Калліст, *ігумен Видубицького монастиря* 10, 252, 290-б, Д 70, Д 76, Д 77, Д 78-а, Д 120, Д131
Калліст, *ієродиякон* 183
Кальнофойський Атаназій 290-а
Кандиба Андрій, *корсунський полковник* 217, 220
Кобилецький (Кобилянський, Кобиляцький) Стефан 195, 196, 202
Кобилецький Григорій, *наказний ніжинський полковник* Д28
Кобилович Іван 241
Ковецький Ян (?) 67
Кожуховський Миколай, *шляхтич* Д19

Кожуховський Олександр, *шляхтич* Д19

Козачинський Михайло, *ієромонах* 123

Козел Антон, *житель Звіринця* Д124

Козел Іван, *житель Звіринця* Д124

Козельський Ян, *нестановицький староста* 254, 255

Кокольницький Остафій, *священик в Ярославці* 157

Колковець Олександр, *священик* 278, 279, 282, 289

Коломієць Матвій 86

Коломієць Прокіп Д105

Колос Гринь, *козак* 191

Комар Іван Д57

Комарницький Петро, *київський городовий отаман* Д134

Кондус (Кундус) Яким, *печерський староста* 102, 107, 108

Конов Никодим, *чернець Видубицького монастиря* 109

Константинович Іов, *чернець* 259

Копа Роман, *намісник Києво-Печерської лаври* 116

Копилович 258

Копилович Іван 240, 278, 285, 288

Копачинський Прокопій, *ігумен Пустинно-Микільського монастиря* 99

Корбей Іван 151, 156

Корець Прокіп 20

Корець Стефан 62

Корецький Юхим Богушевич, *князь* 11, 12, 13, 14, 16, 22, 23, 27, 28, 73, Д75

Корецький Кароль, *князь, волинський каштелян* 60, 61, 63, 64, 65, 71, 73

Корецький Самуель, *князь* 58, 60, 61, 63, 64, 65, 73, 74,76, Д120, Д121

Корецька Анна «Ходкевичівна», *княгиня* 11, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 65, 73, 83, Д9, Д13, Д14, Д20, Д50, Д56, Д75, Д120, Д121

Корецька Левонія, *княгиня* 63, 65, 73

Корецька Марцибела (*див.* **Глібович**)

(Корецька) Серафіна, *черниця* 58, 64, 65, 73

Корецькі, *князі* 77, Д13

Корнилович Захарія, *переяславський єпископ* 99

Корнієвич Михайло, *райця* Д42

Корній Д124

Корноушенко (Корноух) Демко Д140

Коронич Михайло, *депутат Київського воєводства* 73

Коротинський 38

Корсак Казимир, *полоцький мечник* 241

Корсак Мартин, *шляхтич, митрополичий намісник* 52, 54, 55, 64, 73, Д13, Д14, Д16, Д76, Д120

Корсак Олександра, *шляхтянка* 290-а

Корсак, *дружина* 1

Косий Семен Д65

Косницька, *київська міщанка* Д150

Косов Сильвестр, *київський митрополит в 1647 – 1657 рр.* 82, 270, 290-а, Д76, Д131

Косовський Ярема 34, 35

Костенецький Іван 115

Костирін (Костюрин) Іван 140, 143

Костирський Іван 197

Костюшковський Потій Д121

Кость, *уходник з Бихова* 1

Костянтин, *чернігівський житель* Д151

Костянтин VIII, *візантійський імператор* Д131

Костянтин Острозький, *князь, київський воєвода* 8

Котнацький, *шляхтич* 25

Кошель Єфрем, *ігумен видубицький* 290-б, Д131

Коялович А. В., *польський хроніст* 290-а

Кравець Юско Д44, Д57

Крамар Стецько, *корсунський міщанин* 19

Краснопирський Семен Д124

Красношапка Яків, *козак* Д57

Кривобокий Грицько, *козак* 191

Кроковський Іоасаф, *київський митрополит, архімандрит Києво-Печерської лаври* 9, 104, Д40 – 41, Д120

Кременецький Гавриїл, *київський митрополит в 1770 – 1783 рр.* 171, Д149, Д153, Д154, Д155, Д156, Д158

Круль Іван Д130

Крушинський Рейнальд, *ксьондз* Д121

Крушинський Якуб, *урядник і намісник Київської митрополії* 11, 15, 19, К120

Ксумин Львович, *мозирський урядник* 3, 239

Кузмик Андрій, *житель Димера* 119

Кузмич Василь 243, 252, 268, 283, 287

Кундус Яким Д70

Кунченко Микита, *нововетянський боярин* Д99

Купченко Семен Д140

Курбатов Петр Д52

Курей, *хроніст* 290-а

Курінний Іван Д140

Курневич Григорій, *мозирський підчаший* 241

Курневич Казимир Олександр, *мозирський підчаший* 241

Л

Лабендзь Ян, *шляхтич*

Лаврентій, *ігумен Видубицького монастиря* Д70, Д120

Лаврентій, *ієродиякон* Д137

Лавриненко Іван, *житель с. Ярославки* Д105

Лавриненко Нестор, *житель с. Ярославки* Д105

Лаврентій, *ієродиякон* 160, 166, 183, Д113

Лаврінович 247, 266, 282, 283, 286

Лавсланський (Лавданський) Мацей, *шляхтич* 54, Д13

Лазар, *видубицький ігумен* 290-а, 290-б, Д131

Лай Василь, *київський намісник* 1

Ласченко Андрій, *київський міщанин* 72

Ласченко Овдій Д24

Лапіка Стефан, *сотник Остерської сотні* 119, 122, Д78

Лапшин Михайло 183

Лев 202

Левитович Артем, *писар* 159, Д124

Левицький Матвій, *писар* 183

Левко, *стельмах* 183

Левкович Євдокія Анна Д121

Левон Матвійович, *підданий* 50

Левоненко Артем Д44

Левоненко Кузьма Д44

Ленкевич Олександр, *поборчий* Д120

Леопольський Гавриїл, *ігумен Видубицького монастиря* 119, 123, 130, 290-б, Д60, Д62, Д66, Д67, Д78-а Д85

Леонтій, *родич Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Лепеха Іван, *житель Басані* 119

Леско, *еврей-орендар* 222, 223

Летко 2

Летковая Анастасія, *дружина Летка* 2

Леткович (Лешкович) Михал 243

Леткович Олехно, *син Летка* 2

Леткович Федір, *син Летка* 2

Лехницький (Ляхницький) Касіян, *ректор Києво-Могилянської академії* Д153

Лешкович Андрон (Андрос) 255, 261

Лешкович Гнат 255, 261

Лешкович Михайло 243, 268, 283, 287

Лешковський (Лічковський) Олександр, *козак* 193, 194, 215

Лещенський Стефан, *намісник* Д13

Лизогуб Яків, *генеральний бунчужний* 115

Лисицький Лукаш, *шляхтич* Д10, Д11

Литвиненко Ілля Д64

Лихопой Тиміш, *лісницький підданий* Д124

Лихолітко Павло, *послушник* Д98

Ліплянський Ян, *київський намісник* 50, 51

Лісницький Григорій, *миргородський сотник Д*39

Лісницький Іван *Д*39

Лісницький Роман, *брат Григорія Лісницького Д*39

Лісницький Данило, *родич Григорія, Івана та Романа Лісницьких Д*39

Лісницький Онуфрій, *священик* 200

Лобещанко Іван, *слуга печерський* 25

Ловенець (Ловенецький) Олександр, *чашник і мозирський судовий підстароста* 240, 258, 266, 267, 268, 285, 288

Лодко Марко *Д*140

Лозицький 198

Лозка Іван, *київський писар* 14

Лозка Стефан, *мозирський маршалок* 13

Ломикало Данило *Д*140

Ломницький Войтех *Д*120

Лопищин Іван, *слуга печерський* 25

Лопухін С. В., *камергер* 234, 235

Лосевич Офонас 244

Лосевич Офанас 243, 283

Лосевич Сак 247, 286

Лука, *архімандрит Києво-Печерської лаври Д*124

Лука, *єпископ* 290-а

Лука, *єпископ білгородський Д*131

Лука, *ієромонах, кафедральний намісник* 138

Лука, *лебединський начальник Д*135

Лука, *чернець* 180

Лука, *послушник Д*68

Лукаш Іван, *служебник київського воєводи Д*5

Лук'ян, *диякон в Козельці Д*57

Лутовський (Лущовський) Ян, *возний* 43, 44, 48, 54, *Д*13, *Д*50, *Д*120

Лутченята Яхим, *підданий* 58

Любицький Матіаш, *возний Д*19, *Д*120

Ляхович Гринь 240, 258, 285, 288

Ляховський Андріяш, *возний* 49, 50, 51, *Д*120

М

Магдалена, *ігуменя Києво-Печерського жіночого монастиря* 215, 218, 219

Мазало, *отаман неводницький* 2

Мазепа Іван, *гетьман* 99, 100, 201, 202, 203, 206, 207, 210, 290-а, *Д*34, *Д*35, *Д*37, *Д*38, *Д*52, *Д*75, *Д*78, *Д*85, *Д*120

Мазепа Марія, *мати гетьмана Івана Мазепи Д*120

Мазниченко Конон, *козак* 190, 215

Мазниченко Михайоло, *козак* 193

Мазничиха Палажка (Романиха) 208

Мазолевський Юрій, *шляхтич Д*13

Мазоцький Павло 85

Майко Варвара, *мати Майка Івана Д*105

Майко Іван, *козак Бобровицької сотні Д*105

Майко Семен, *козак Бобровицької сотні Д*105

Макавовичі 252

Макаєвич 283

Макар, *Романов син Д*135

Макарий II, *київський митрополит в 1535 – 1556 рр.* 245, 131

Макарій, *московський митрополит* 290-*д*

Макаров Михайло 140, 143

Макарович Миколай *Д*121

Макович Василь *Д*121

Маковович 252

Макавович Охрем Гриневич 243

Макарій, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Максим, *мельник Д*120

Максименко Стефан, *корсунський бурмистр* 197

Маляр Влас 167, 169

Макарій, *митрополит київський* 245, 131

Макс (…)*садський, *земський депутат* 73

Максимович Антон, *син Михайла Максимовича* 95, 96, 97, 98

Максимович Ганна, *дружина Михайла Максимовича* 103, 104, 105, *Д*120

Максимович Іван *Д*11

Максимович (Васильківський) Максим, *батько Михайла Максимовича* 105, *Д*120

Максимович Михайло 95, 96, 97, 98, 105

Максимович Семен, *старший син Михайла Максимовича* 105, 106

Маменко Яцько, *козак* 192

Мальченко Михайло, *київський бурмистр Д*42

Мальченко Прокоп *Д*140

Марія Григорієва, *попадя, родичка Агафії Швайки, корсунської попаді* 221

Маркевич (Маркович) Стефан Іванович, *управитель* 118, 120, 121, 122, 232, 233

Маркел, *ієромонах* 129, 133

Марко, *колковський священик* 243, 283

Мартин, *священик Д*124

Мартин, *писар Д*4

Мартинович Іван 99, 100

Марченко Денис 113

Мартишенко Ганна 192

Мартишенко (Хмелницький) Кіндрат 215

Мартишенко Кіндрат, *козак* 197

Матвій, *«кухлейний»* 183

Матвій, *конюх* 183

Матяш, *печерський міщанин* 86

Матвій, *Романов син Д*135

Матяш, *міщанин києво-печерський* 86

Мацевич *Д*18

Медвежий Нечипір *Д*57

Мелетій, *чернець Д*156

Мелетій, *ярославський городничий* 119, *Д*57

Мелетій, *ієромонах, литківський городничий* 125

Мелетій, *ієромонах* 126, 127, 130, 131, 150, *Д*68, *Д*88

Мелусенко Юрко, *корсунський мельник* 206, 209, 210, 217

Мельниченко Павло *Д*140

Мельхиседек, *архідиякон* 138

Мефодій, *ієромонах, економ Видубицького монастиря* 131, 133, 150

Миза Іван *Д*70

Миклашевський Михайло, *полковник Д* 137

Микола, *священик в Почаєві* 156

Микола, *трипільський протопоп Д*59, *Д*60

Миколай Вацлав *Д*121

Микулинець 62

Милоног Петр, *будівничий Д*131

Миндовський 61

Минківський Криштоф, *гоголівський урядник Д*16

Мировицький, *козак* 8

Мирон, *чернець* 183

Миронович Микола, *видубицький писар Д*157

Миронович Радько, *возний Д*120

Мирославський Афанасій, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 290-а

Мирославський Самуїл, *київський митрополит в 1783 – 1796 рр. Д*82, *Д*93, *Д*95

Мисник Карпо *Д*65

Мисник Пархом *Д*65

Миткевич Андрій, *підкоморій* 163

Миткевич Іосиф, *ігумен Густинського монастиря* 152

Митко, *мозирський боярин* 241

Миткович Гарасим, *підданий печерський* 26

Митрофан, *архімандрит Києво-Печерської лаври Д*93

Митрофан 90, 164 – 165, 169

Митрофан, *чернець* 167, 168, 176, 183, *Д*88, *Д*124, *Д*140

Митрофан, *ієромонах* 101

Митрофанов Василій *Д*53, *Д*54, *Д*55

Михайло 183

Михайло, *видубицький підданий Д*150

Михайло, *слуга ігумена Видубицького монастиря Якова Д*115

Михайло М. *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50

Михайло, *чернець, правитель литківський Д*100

Михайло, *воскресенський київський священик* 254

Михайло Вишневецький, *король Речі Посполитої* 195, 200, 202

Михайло Романович, *наказний полковник корсунський* 208

Михайловський Стефан, *канцелярист Д*93

Михайлович Павло, *корсунський сотник* 212

Михаїл, *перший київський митрополит* 290-а

Михаїл, *священик Воскресенської церкви у Києві* 254

Михаїл Рогоза, *київський митрополит Д*8, *Д*34, *Д*120

Михаїл, *іеромонах, викладач філософії Д*62

Мишковський 60

Міклашевич Юзеф, *метрикант* 23

Мірошниченко Павло *Д*140

Многогрішний Демян, *гетьман* 120, 121, *Д*32

Мовчан Тиміш, *корсунський писар* 205, 208, 209

Могила Петро, *київський митрополит в 1632 – 1647 рр*. 61, 62, 64, 66, 68, 71, 73, 74, 76, 77, 253, 254, 256, 260, 261, 290-а, *Д*13, *Д*17, *Д*20, *Д*70, *Д*76, *Д*78-а, *Д*80, *Д*120, *Д*121, *Д*131

Могилянський Арсеній, *київський митрополит в 1757 – 1770 рр.* 152, 164, 170, 181, *Д*86, *Д*89, *Д*90, *Д*109, *Д*110 *Д*111, *Д*112, *Д*114

Модест, *архімандрит Видубицького монастиря Д*94, *Д*96

Мойсеєнко Роман *Д*65

Мойсей, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б, *Д*131

Мойсей, *іеродиякон* 137

Мойсей, *корсунський війт* 211, 212, 213

Мороз Олексій, *житель с. Ярославки Д*105

Дочки О. Мороза:

Євдокія *Д*105

Марія *Д*105

Меланія *Д*105

Москаленко Андрій, *козак* 119

Мощеницький Василь, *шляхтич* 248

Мринський Григорій, *священик в Літках* 155, 182

Мужиловський Анатолій, *ігумен* 290-а

Мшанський Стефан, *київський намісник* 54

Мщевський Юрій, *шляхтич* 54

Мшеїн, *лікар* 173, 174, 175

М'якенький Лаврін, *послушник Д*81

Н

Назарій, *іеромонах* 123, *Д*62, *Д*63

Назарій, *ігумен Пустинно-Микілького монастиря Д*60

Назаревський Ілля, *попович Д*153

Налетов Василій, *піддячий Д*21, *Д*24, *Д*26, *Д*27, *Д*30, *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50, *Д*53, *Д*54, *Д*55

Нарбитович Миколай, *мозирський державця* 238

Нарушевич Миколай, *секретар і могилевський державця* 267

Настич Максим *Д*124

Натока Іван, *козак Д*28

Небаба Омелько 216

Невмирецький Богдан, *возний* 42, 53

Некрасов Афанасій Семенович, *купець Д*139, *Д*141

Некрашевич Самуель, *шляхтич, представник княжни Серафини Корецької* 64

Нектарій, *іеродиякон* 133, 137, 148, 149, 150, 158, 164-165, 166, *Д*81

Нектарій, *іеромонах* 169, 171, 176, 177, *Д*83-84, *Д*100, *Д* 103, *Д*109, *Д*110, *Д*112, *Д*117, *Д*120, *Д*125, *Д*135, *Д*136

Немецький Самуель, *намісник мозирський* 264, 266, 268

Немирич Андрій Якубович 2, 3, 239, 290-а, *Д*2

Немирич Иосиф Іванович, *київський суддя* 7, 248, *Д*7

Немирич Стефан, *київський підкоморій* 65

Немирич Юрій *Д*121

Немирович Павло, *отаман городовий корсунський* 216

Нестеренко Максим, *корсунський полковник* 191

Нестеренко, *козак* 192

Нестеренко Семен, *корсунський суддя і наказний полковник* 209, 211, 213

Нестеровський Павло 205

Нестериха Мелашка, *дружина Нестеренка* 192

Нестор, *літописець* 290-а, *Д*131

Нехлібенко Грицько *Д*130

Никифор, *печатар* 85

Никифор, *архімандрит Пустинно-Микільського монастиря* 138

Никифоров Григорій, *канцелярист Д*149

Никодим, *економ Видубицького монастиря* 102, 107, 108, 222

Никодим, *архієпископ Д*158

Нифонт, *константинопольський патріарх* 290-а

Нікитин Кіндрат, *піддячий Д*35

Нікон, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Новиський Кирило, *корсунський міщанин* 197

Новицький Михайло Сила, *київський суддя* 25

Новосельський (Новоселецький) 34, 35, 37, 42, 43, 47, 48, 50, 51, 53, 59

Новоторжцев М. І. 123

Новохатній Артем *Д*124

Норец Прокіп 21

Нужинський Василь, *священик*

О

Обдула Григорій 1

Обухович Базилій, *писар* 281

Обухович Миколай, *мозирський гродський писар* 241, 258, 266, 268, 268, 290

Обухович Филип, *мозирський войський* 290-а, *Д*76

Овсяний Роман, *возний*

Одарченко Іван *Д*124

Окольський Ш., *польський хроніст* 290-а

Олександр, *польський король* 2

Олексій, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б, *Д*131

Олексій, *архімандрит Видубицького монастиря* 249, *Д*76, *Д*78-а

Олексій, цар Московської держави 89, 114, *Д*26, *Д*27, *Д*52, *Д*56, *Д*77, *Д*106

Олексій, *корсунський намісник митрополита* 193

Олексій, *священик с. Ярославки Д*57

Олексій, *послушник Д*81

Олексієнко Денис, *корсунський міщанин* 204

Оленчина, *дружина* 1

Олешевич Евфім 290-а, *Д*8, *Д*34, *Д*120

Олешко (Олещенко) Петро 193, 194, 215

Олещенко (Олесченко) Денис, *корсунський міщанин* 204

Олійниченко Каленик *Д*140

Олізар-Волчкович 2

Омелько, *конюх* 183

Онанко Федір *Д*105

Оникій, *корсунський житель* 199

Онисифор, *київський митрополит* 7, *Д*70, *Д*120

Онисим, *ієродиякон* 260

Онисифор, *київський митрополит в 1583 – 1588 рр. Д*6, *Д*76

Опанасенко Лесько, *зять Агафії Савівни Гнатової, корсунської попаді* 221

Опанасенко (Панасевич) Юрко *Д*12

Опелинський (Опалинський) Іов (Ієв), *ієромонах, намісник Видубицького монастиря* 94, 97, 247, 276, 278, 282, 276, 278, 286, 289, *Д*106

Орест, *чернець* 183, *Д*148, *Д*149, *Д*150, *Д*152

Оробевський Семен, *літковський ктитор Д*130

Оробець Семен *Д*130

Осипенко Федір *Д*57

Оскирко (Сковко) Михайло Антоний, *мозирський підсудок* 247, 267, 282, 286

Остапенко Артем, *житель с. Гути Д*130

Остапенко Кирило *Д*124

Остапенко Євхим, *житель с. Гути Д*130

Остапенко Яків, *житель с. Гути Д*130

Остапенкова Тетяна Ігнатиха, *жителька с. Гути Д*130

Острозький Костянтин, *князь* 290-а, *Д* 10, *Д* 11, *Д* 34, *Д* 120, *Д* 121

Острозький Януш, *князь* 30, *Д*121

Охотовський Петро, *писар Д*72

Охременко Григорій *Д*34

П

Павлевич Филип 262

Павло І, *імператор Російської імперії Д*93

Павло, *ієромонах, кафедральний проповідник* 138,

Павло, *«стихар»* 251

Павло, *стельмах Д*115

Павлович Чиртан, *козак, корсунський суддя* 192

Павловський Самуель, *житомирський підстароста* 56

Павлюченко Михайло 198

Павша Богуфал, *київський підсудок* 7, 248, *Д*7

Паєнко Микита Іванович, *писар* 204

Паїсій, намісник Видубицького монастиря 102, 107, 137

Паламаренко Іван *Д*65

Паламаренко Кирило *Д*57

Палій Ілля *Д*124

Палкевич Михайло *Д*2

Панкевич (Пашкевич) Григорій, *лісничький урядник* 11, 12, 13, 14, 15

Панкевич Микула 290-а

Панкратенко Грицько *Д*16

Пантелеймон, *ієродиякон* 94, *Д*106

Пантюк (?) Семен *Д*57

Панченко Стефан, *підсудок Д*105

Панько, *ярославський війт Д*57

Папроцький, *підписар* 266, 268

Парфеній, *ієромонах, духовник* 157, 158, 168, 169, 171, *Д*120, *Д*136, *Д*138

Пархомович Павло, *шляхтич* 244

Пастеревич Равол (?) 262

Пахомій, *ієродиякон, шафар Д*100

Пашкевич Григорій, *лісницький урядник Д*120

Пац 241,

Пац Софія, *дружина берестейського підкоморія* 252

Пацкевич Василь (Василій), *митрополичий намісник* 2

Пашвич Іван 262

Педаненко Андрій, *козак* 193, 215

Перогович Михайло, *атаман нестановський* 255

Передерій Яцько, *мельник Д*120

Переломило Стефан, *ігумен Золотоверхого монастиря Д*1

Пержхал (Перхал) Геннадій, *чернець* 279, 281, 290

Петренко Кирило, *зять Олени Яковихи Д*66

Петро, *київський митрополит* 290-а

Петро І, *цар Московської держави* 89, 92, 94, 99, 114, *Д*35, *Д*36, *Д*52, *Д*70, *Д*78, *Д*85, *Д*106

Петро ІІІ, *імператор Російської імперії Д*82

Петро Артовський, *ієромонах, кафедральний писар Петро Артовський* 138

Петров Іван, *актуаріус* 139, 142

Петрович Сила, *корсунський полковий хорунжий* 216

Петрович Яків, *корсунський полковник* 192

Петрович Олексій, *священик, корсунський намісник* 193, 194, 215

Петровський, *підписар* 258

Петровський Олександр, *возний Д*15

Петровський Павло, *шляхтич* 240, 258, 285, 288

Пинчук Андрій, *підсудок Д*105

Пирогович Михайло 261

Питирим, *чернець* 137

Підоприсвіт Павло, *печерський житель* 70

Пішковський Остафій, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б

Піщанович Остафій, *ігумен Видубицького монастиря Д*78-а

Плаксовський (Плацовський) Василь, *києво-печерський протопоп Д*149, *Д*150, *Д*151

Платон, філософ 290-г

Плетинецький Єлисей, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 18, 22, 23, 24, 25, 34, 35, 251, *Д*17, *Д*34, *Д*52, *Д*75, *Д*76, *Д*77, *Д*120

Плетинка Василь *Д*140

Погибенко Федір, *літківський житель Д*130

Погорський Олександр, *шляхтич* 60

Погорський Ян, *шляхтич* 60

Погребенко Павло *Д*65

Погребенченко Трохим *Д*65

Подконовій Павло *Д*64

Подлуський Пахомій, *ігумен Видубицького монастиря* 94, 290-б, *Д*35, *Д*36, *Д*78, *Д*78-а, *Д*106

Подольський Михайло, *послушник Д*122, *Д*123

Подоприсвіт Павло *Д*24

Поклонський Костянтин, *шляхтич* 71

Полатник Філарет *Д*1

Поленченко Іван *Д*105

Політанський Григорій, *писар Д*133

Полоцький Дмитро, *київський війт* 105, 113, 215

Полчицький Зосима, *чернець Д*76

Попівський Інокентій, *ігумен Богоявленського Братського монастиря* 99

Порфирій, *чернець Д*160

Постол 183

Потій Іпатій, *митрополит УГКЦ* 11, 12, 13, 14,16,17, 24, *Д*8, *Д*10, *Д*11, *Д*76, *Д*120, *Д*131

Потулицький Василь, *колишній гоголівський сотник* 230

Похилко Іван *Д*65

Почека Антоній, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б, *Д*78-а, *Д*83 – 84

Предкоєвський (?) Олександр, *любачевський каштелян Д*121

Предмирський Федір, *шляхтич* 82

Прибора Самуель, *мозирський писар* 247, 282, 286

Привалов Дмитро *Д*77

Пригара Семен *Д*120

Приймич Демко (Дешко) 288

Присиха Анна 199

Присідка Іван *Д*105

Присідка Левко *Д*57

Прокопиха, *удова Д*65

Прокопій, *іеромонах і економ Видубицького монастиря* 118, 119, 121, 122, 232, 233, *Д*62

Прокопович Иосиф, *софійський урядник* 5, *Д*3, *Д*4

Протопопов Никита 234

Прохорович Омелько *Д*42

Прусинович Петро, шляхтич 54, *Д*13

Псуцький Петро, ротмістр 2

Пуканович Ярош *Д*121

Пунка Федір 120, 121

Пунченко, *селянин* 119

Путятич Дмитро, *київський воєвода* 290-а

Пухович (Пусович) Микита 243, 283

Путятич Дмитро, *князь* 2

Пухович Микита 268, 287

Пущинський Іван 118, 232

Пясочинський Олександр, *київський каштелян Д*121

Р

Рагуцький (Рогуцький) Микола 105, 113, 215, *Д*42

Радзівіл Миколай Юр'євич, *воєвода троцький* 258, 285, 288

Радзівіл Юрій Михайлович, *воєвода троцький* 258

Радзівіл Левонія (*див.* **Корецька**), *княгиня* 64, 73

Радзівіл Леонора, *княгиня* 58

Радивиловський Антоній, *намісник Києво-Печерської лаври* 87, 88, 274, 275

Радкевич Онисим, *чернець Видубицького монастиря* 266, 267, 268, 269

Радовецький Остафій, *митрополичий намісник Д*8

Радченко Михайло *Д*115

Радченко Парфен, *писар Д*105

Рай Василь, *київський намісник* 6, *Д*120

Ратомський, *шляхтич* 241, 267

Ратомський Михайло, *остерський староста* 121, *Д*76, *Д*77

Рафаїл, *намісник Видубицького монастиря* 76, *Д*121

Рафаїл, *ігумен Пустинно-Микільського монастиря Д*121

Рафаїл, *митрополит київський Д*154

Ржечевський (Рожичевський), *секретар російського посольства у Варшаві* 138, 139, 142

Редкевич 27

Редко Грицько *Д*124

Рева Василь, *старобасанський житель* 226

Резник Стефан *Д*124

Реновський Миколай, *возний Д*121

Реховський (Рехович) Павло, *київський писар* 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 59, 83, *Д*13, *Д*14, *Д*15, *Д*50, *Д*70, *Д*120

Риболов Роман *Д*65

Рильський Войцех, *житомирський войський, київський гродський писар* 65, 74, 76,77, 79, *Д*13, *Д*120

Римкович Корчевський Ян, *шляхтич* 37, 42, 53

Різник Мирон (?) *Д*65

Роговський Дем'ян, *деренковський житель* 208

Рогоза Михайло, *митрополит київський* 290-а, *Д*131

Родкиєвич Миколай, *шляхтич* 241

Рожиновський Юрій, *зем'янин Д*10, *Д*11

Рожновський Семен (Семен Яцкович ?), *зем'янин* 7, *Д*5, *Д*6, *Д*7, *Д*76, *Д*77

Рожновський *Д*20

Розсудовський Богдан *Д*121

Розумовський Кирило, *гетьман* 157

Роман, *подільський протопоп* 152

Романенко Левко, *богдановський житель Д*129

Романиха, *Конова невістка* 217

Романов Макар *Д*135

Романов Матвій *Д*135

Романович Михайло, *наказний корсунський полковник* 216

Ромодановський Михаїл Григорович, *князь Д*36

Ротмістр Іван, *підканцелярист Д*56

Ростудовський Василь Якимович, *намісник київського каштеляна* 6

Рубцов Семен 183

Ружинський Кирик, *князь* 30, 31

Рурік Ростиславововович, *великий князь київський Д*131

Рутський Йосиф Вельямин, *митрополит УГКЦ* 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 73, 83, 253, 290-а, *Д*13, *Д*15, *Д*16, *Д*18, *Д*20, *Д*50, *Д*76, *Д*120, *Д*121, *Д*131

Рюрик Ростиславич, *великий князь київський* 290-а, 290-б

С

Сава, *шафар Видубицького монастиря..*, 272, 273

Саватій, *чернець Д*158

Савич Семен, *генеральний писар* 231, *Д*45

Савич Григорій, *священик* 248

Савченко Яків *Д*130

Савчук Федір *Д*121

Сагаченко Мойсей *Д*65

Сагачка (Сатачка) Марія 128, 129, *Д*124

Садковський (Сатковський) Вацлав, *кафедральний намісник* 34, 35, *Д*76, *Д*77, *Д*120, *Д*133

Садковський Кирило, *писар Д*133
Сакулич Захарко 248
Самсон, *ієромонах Д*124
Сарженко Федір *Д*65
Салтан Миколай, *чернігівський земський писар* 73
Самсон, *ієромонах* 133
Самуїл, *ієромонах Д*52 *Д*62
Сангушко Михайло 1
Саноцький Данііл, *чернець* 270
Сафон, *ієромонах* 130
Світлицький Валеріан, *шляхтич* 50
Святослав Ярославич, *великий князь київський* 290-а
Селява Антоній, *митрополит УГКЦ Д*76
Селюченко Остап, *димерський житель Д*129
Семен 2, 25
Семенович (Симонович) Арсеній, *ігумен мозирський* 261, 262
Семенович Єрмак *Д*16
Сененко Марко *Д*16
Сененко Костюк, *син Марка Д*16
Сенчина Городиський Филон 26
Сенютович Іоанікій, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 116, *Д*52, *Д*54, *Д*55
Сенюченко Сидір *Д* 28
Серапіон, *шафар Видубицького монастиря* 107, 108, 109
Серафіон, *ігумен Видубицького монастиря* 1, *Д*131
Сергій, *ігумен Видубицького монастиря* 290-б, *Д*5, *Д*76, *Д*78-а, *Д*131
Середник Семен *Д*19
Середник Федір *Д*19
Серпокрил Василь *Д*57
Сесенерський, *шляхтич* 35
Сигізмунд І, *польський король* 2, *Д*56, *Д*70, *Д*106
Сигізмунд-Август ІІ, *король Речі Посполитої* 2, 3, 238, 290-а, *Д*70, *Д*76, *Д*77, *Д*121, *Д*131
Сигізмунд ІІІ, *король Речі Посполитої* 1, 14, 23, 27, 28, 30, 31, 32, 58, 62, 64, *Д*16, *Д*120
Сидір *Д*135
Сидоренко Олексій *Д*57
Сикович Іван *Д*22
Силич Клеопа, *архідиякон* 104
Сильвестр, **київський митрополит** 5, *Д*3, *Д*4, *Д*120
Сильвестр, *ієромонах і уставник Видубицького монастиря* 102, 107, 161, 200, *Д*76, *Д*77, *Д*80
Сильвестр, *ігумен Видубицького монастиря* 254, 290-б, *Д*78-а, *Д*131
Сильвестр, *ігумен Богоявленського братського монастиря Д*60
Сильвестр, *кафедральний намісник Д*59
Сильвестр, ієромонах *Д* 60
Сильник *Д*65
Симеон Олелькович, *київський князь* 290-а
Синицький Павло, *послушник* 127
Ситник Микула 20
Ситникевич Іван, *священик* 113
Сич Мартин, *рочний бурмистр* 215
Сіраковський Петр, *ксьондз Д*121
Сколков Семен *Д*1
Сколкова рідня: Анна, Анна, Артемій, Борис, Василь, Іван, Іван, Іван Ірина, Євпраксія, Єфрем, Олександр, Сильвестр, Феодосія, Феодосія
Скоробогач Андрій, *козак, корсунський бурмистр* 191
Скоропадський Іван, *гетьман* 110, 114, 120, 121, 214, 216, 228, 229, 230, 290-а, *Д*39, *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50, *Д*51, *Д*52, *Д*54 *Д*55, *Д*56, *Д*58, *Д*70, *Д*78, *Д*85, *Д*120, *Д*125, *Д*126
Скорупа (Шкорупа) Андрій Федорович, *київський міщанин Д*22, *Д*120
Скорупа Анастасія, *дружина Андрія Скорупи Д*22, *Д*23
Скринник Іван, *підданий, житель с. Гнилецьке* 56, 64, 73
Слодницький Трохим, *священик в Ярославці* 157

Слуцький, *князь* 241

Слюсаренко Матвій *Д*130

Смаленик Омелян 240, 285

Смардовський (Шмардовський) Павло, *корсунський підстароста* 193, 194, 195

Смоленський Костянтин, *возний* 61

Смолянський Семен, *Д*10, *Д*11

Смялінський (Змялінський) Ян Казимир, *секретар* 264, 265

Снецирський (Снецинський, Сміциньський) Ян, *возний* 62, 63, 64

Собеська Теофіла, *воєводина руська Д*121

Собовський Ян, *шляхтич* 25

Соколович Полієвкт, *священик* 113

Соколович Криштоф Самійло, *генерал Мозирського повіту* 268

Соколовський Войтех, *київський намісник* 11, 12, 13

Соловій Опанас *Д* 65

Солопай Григорій, *житель Звіринця Д*150

Солодовник Грицько, *монастирський підданий Д*130

Соломирецький Іван Васильович, *князь* 2

Солонина Іван, *сотник Остерської сотні Д*78

Солонина Михайло, *сотник Остерської сотні* 122

Солонина Сергій *Д*78

Солопай Григорій, *підданий видубицький Д*150

Солтан Олександр 64

Сомтанський (?) Данило, *корсунський полковий осавул* 209

Сосницький Олександр, *лакей* 183

Софроній, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 245, *Д*120

Софроній, *ігумен Видубицького монастиря Д*131

Спиридон, *іеромонах, намісник* 157, 158, 162, 164 – 165, 168, 169, 171, 172, 173, 175, 177, 181, 188, *Д*111, *Д*113

Спиридон, *іеромонах Д*136

Спичаков Арсеній, *підканцелярист Д*153

Ставський Олександр, *шляхтич* 57

Стадниченко Мисько, *козак* 191

Стайник Омелян 288

Станіслав, *київський князь* 131

Старий Сай *Д*19

Старушич Ігнатій Оксенович, *ігумен Видубицького монастиря* 69, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 78, 79, 82, 85, 261, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 290-б, *Д*13, *Д*20, *Д*22, *Д*70, *Д*76, *Д*78, *Д*78-а, *Д*120, *Д*121

Старушич Климентій, *ігумен Видубицького монастиря* 272, 290-а, 290-б, *Д*22, *Д*25, *Д*26, *Д*27, *Д*29, *Д*76, *Д*78, *Д*78-а, *Д*106, *Д*120

Стельмах Левко 176

Степан, *кухар Д*115

Степан *Д*135

Стефан Баторій, *король Речі Посполитої в 1576 – 1583 рр. Д*6

Стефан, *ігумен* 290-а

Стефан, *подільський протопоп Д*59, *Д*60

Стефан, *протопоп верхнього міста в Києві Д*59

Стефан, *шляхтич* 241

Стефан, *іеромонах* 125, 150, 128, *Д*128, *Д*136

Стефан, *чернець Д*52, *Д*68

Стефан, *городовий отаман* 211

Стефан, *тесля* 183

Стефаниха Тетяна, *жителька Корсуня* 213

Стефанович Онисим, *іеродиякон* 261

Стецюк 221

Столеник Омелян 258

Стоцький Стефан, *писар міський корсунський* 191, 193, 215

Страховський Варлаам, *ігумен Видубицького монастиря* 96, 97, 98, 100, 101, 105, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 210, 213, 215, 218, 219, 290-б, *Д*78, *Д*78-а, *Д*85, *Д*120

Страхоцький *Д*15

Стрибиль Єфосинія *Д*121

Стрибиль Павло *Д*121

Стрибиль Петро *Д*121

Стрибиль Софія *Д*121

Стрибиль Стефан *Д*121

Стрибиль Філон, *чашник* 23

Стривязький Іван, *шляхтич* 62, 64, 65

Стрийковський М., *хроніст Речі Посполитої* 290-а

Стужинський Каспер, *ротмістр Д*120

Ступницький Панкратій, *намісник Видубицького монастиря* 254, 255

Ступчинський Іван, **слуга Йосифа Руцького** 56, *Д*120

Сулкевич Яким 1

Сурин (Сурич) Андрій, *київський ґродський писар* 11, 12, 13, 16, *Д*10, *Д*11

Сурин Гарасим, *київський підсудок* 14

Сурчевський (Сурченський) Яким, *писець Видубицького монастиря* 129, *Д*124

Сутовенко (Суренко, Сусоєнко) Микула 11, 13

Суховієнко Кость, *літківський житель Д*130

Сухопара Самійло, *козак* 192

Сущанський Проскура Федір, *земський писар* 27, 28, 30, 31, 32, 60, 61, 62, 64, *Д*120

Т

Тадрина Іван Гарасимович *Д*43

Тадрієнко Іван *Д*42

Танський Антон, *київський полковник* 229, *Д*58

Танський Василь, *значний товариш* 228, 229, 230, 231, *Д*45

Тараневич Ярмола 26, *Д*120

Тарас, *римар* 183

Тарасевич Йосип 115

Тарнавіот (Тернавіот) Софроній, *чернець Д*124

Татаренко Демид *Д*133

Татаринець, *стеблівський чоловік* 199

Татарченко Федір, *стеблівський житель* 204

Телга Федір, *козак* 190

Телятинський, *возний Д*120

Телятицький Юрій *Д*121

Терещенко Мишко, *слуга печерський* 25

Тиміш, *архімандричий печерський чоловік* 2

Тимофій, *літківський священик* 155, *Д*124

Тимошиха *Д*130

Тихон, *іеромонах Д*153, *Д*156

Тихон, *священик в Літках Д*124

Тихонович Роман, *київський бурмистр Д*42

Тиша Ярема *Д*121

Тиша Тетяна, *дружина Тиші Яреми Д*121

Тиша-Биковський Василь, *шляхтич*, 65

Тиша-Биковський Ярема *Д*121

Тиша-Биковський Федір Григорович, *земський підсудок у 1566 – 1573, київський намісник* 1, 4, 5, *Д*3, *Д*120

Тишкевич Іван, *київський воєвода Д*121

Тищенко Василь, *житель с. Дацьки* 199

Ткач Іван *Д*65

Ткач Максим *Д*65

Ткач Опанас *Д*65

Ткаченко Іван *Д*124

Тобухович (Требухович) Миколай, *мозирський писар* 240, 285, 288

Товстович (Толстович) Семен, *київський кравецький цехмістр* 85, *Д*23, *Д*29, *Д*70, *Д*120

Томара Стефан, *домонтівський сотник* 198

Томара, *переяславський полковник* 228, 229, 230

Туличенко Дмитро 119

Траскевич Іван, *брат Остапа та Федора Траскевича Д*149, *Д*151

Траскевич Остап, *брат Федора та Івана Траскевичів Д*149, *Д*150, *Д*151

Траскевич Стефан, *священик, батько Остапа Траскевича Д*150, *Д*151

Траскевич Федір, *києвопечерський іконописець, брат Івана та Остапа Траскевичів Д*150, *Д*151, *Д*152

Треска Семен, *київський возний* 6

Тригуб Мартин *Д*105

Тризна Йосиф, *архімандрит Києво-Печерської лаври* 77, 79, *Д*13, *Д*120

Трипільський Гапон 1, 30,

Трипільський Федір, *старий* 1, 30, 31

Трипільський Федір 1, 30, 31

Трипільський Максим 1, 30, 31

Трипільський Матвій 1, 30, 31

Трипільські, *шляхтичі* 29

Трифон, *ієродиякон Д*73

Тростяник Іван *Д*130

Тростяник Прокіп *Д*130

Тростяник Яків *Д*130

Трофим, *ієромонах* 181

Трохименко Левко, *козак* 190

Трофимов Андрій, *житель Літок Д*124

Трофимович Ісайя, *ігумен Пустинно-Микільського монастиря* 290-а, *Д*121

Трубецькой М. Ю., *князь* 118, 119, 120, 121, 232. 233

Трухиненко Федір, *слуга печерський* 25

Трущенко Омелько *Д*140

Тулейпня Андрій 197

Туличенко Дмитро, *козак* 119

Тумко *Д*57

Тумко Леско 225

Тумко (Тумчиха) Марія, *дружина Леська* 225, *Д*44

Тумко Стефан, *старший син Леська* 225, *Д*44

Туча Павло, *козак* 192

У

Углицький Феодосій, *ігумен Видубицького монастиря* 89, 91, 93, 105, 200, 274, 276, 277, 278, 279, 289, 290-б, *Д*33, *Д*78-а, *Д*85, *Д*106, *Д*120

Умелицька (Талковська) Теофіля 241

Уніховський Самуель, *мозирський гродський суддя* 240, 258, 285, 288

Ус Василь, *підданий, житель с. Гнилецьке* 56, 73

Уставникович Григорій 81, 83, *Д*22

Ф

Фаєвич (Фаревич) Богдан 240, 258, 285, 288

Фалалей, *священик*

Федориха Тетяна, *корсунська жителька* 216

Федорович Герман, *шляхтич* 30, 31, 32

Федорович Максим, *шляхтич* 30, 31, 32

Федорович Марк, *шляхтич* 30, 31, 32

Федорович Матвій, *шляхтич* 30, 31, 32

Федорович Федір, *шляхтич* 30, 31, 32

Федор, *мозирський михайлівський священик* 242

Федорченко Михайло, *видубицький послушник Д*152

Федурченко Северин, *козак* 190

Федя, *дружина свиноїдського отамана Д*16

Феодорит, *полатний Видубицького монастиря* 102, 107

св. Феодосій Печерський 290-а

Феодосій, *архімандрит Видубицького монастиря Д*1, *Д*59

Феодосій, *ієромонах, духовник Видубицького монастиря* 123

Феодосій, *ієродиякон Д*123, 125

Феодосій, *чернець* 183, *Д*121

Феодул, *чернець Д*154

Феофан, *ігумен Видубицького монастиря* 138

Феофан, *ієромонах Д*52

Феофіл, *ігумен Видубицького монастиря* 10, *Д*3, *Д*4, *Д*131

Феофілакт, *ієромонах, реєнт* 138

Филип Ахимович 243

Філарет, *старець* 97, 98

Філь Іван 65

Фірлей Андрій, *белзький каштелян* 69

Флеров Василій *Д*47 – 48, *Д*49, *Д*50

Фредрик Глібович, *київський воєвода Д*77

Фурса Іван, *земський суддя Пінського повіту* 246

Фуртник Григорій, *козак* 190

Фуртник Марія Данилівна, *дружина Фуртника Григорія* 190

Х

Халецький Казимир Кароль, *мозирський староста* 281, 290

Харлан, *мельник* 10

Харченко Андрій 225

Херасков Матвій Андрієвич, *кавалергард* 235

Херасков Михайло Матвійович, *син Хераскова М. А. Д*78

Херасков Олександр Матвійович, *син Хераскова М. А. Д*78

Херасков Петро Матвійович, *син Хераскова М. А. Д*78

Херетченко (Черетченко) Прокіп, *отаман городовий корсунський* 192

Хвай Богдан 244, 247, 286

Хведоренко Марія 194

Хенцінський *Д*57

Химич Микита *Д*57

Хижнов Дем'ян, *остерський козак* 236

Хилкевич Іван, *київський війт Д*18, *Д*120

Хилкевич Феодора, *дружина Хилкевича Івана Д*120

Хилко Семен, *монастирський підданий* 24, 129

Химиченко Микита 225, *Д*44

Хмелевський Василь, *підданий, житель с. Гнилецьке* 64, 73

Хмелевський Матіаш, *підданий, житель с. Гнилецьке* 56, 64

Хмелевський Прокіп, *єпископ УГКЦ* 290-а, *Д*76

Хмельницький Богдан, *гетьман* 80, 271, *Д*25, *Д*76, *Д*120

Хмельницький Юрій, *гетьман Д*31, *Д*120

Хмельницький (Мартишенко) Кіндрат, *чоловік Хмельницької Феодосії* 215, 218, 219

Хмельницька (Мартишенкова) Феодосія, *черниця* 199, 201, 215, 218, 219

Хмельницький Михайло, *середній син Хмельницької Феодосії* 215, 218, 219

Хмельницький (Хмельниченко) Стефан, *старший син Хмельницької Феодосії* 215, 218, 219

Ходика Ян, *київський війт Д*17

Ходкевич Геронім Кароль, *староста мозирський* 258, 266, 268

Хойнацький (Хвойницький) Федір 21

Холодійко Остап 183

Холоневський Михайло Тишка, *ротмістр* 24, 25

Хома, *корсунський житель* 208, 217

Хоменко Кирило *Д*65

Хоменко Яким *Д*65

Хомінський (Хотінський) Феодосій, *ігумен Видубицького монастиря* 114, 116, 200, 290-б, *Д*63, *Д*72, *Д*78-а

Хоминський (Хотимський) Іван (Ян), *генерал Мозирського повіту* 278, 279, 281, 289, 290

Хонський Гаврило, *хорунжий* 23

Хомич (Хотич) Томко, *київський возний* 7, *Д*7

Хоткевич (Ходкевич?) Ієронім 241

Хотинський Феодосій, *ігумен Видубицького монастиря Д*57

Хруслинський 67

Хрушлинський Валеріан, *шляхтич Д*56, *Д*120

Хрустовський Мацей, *шляхтич* 43, 44, 47, 48, 54, *Д*13

Хухленко Кіндрат 102, 107, 108

(Хухленко) Олена 109

Ц

Цехановський Миколай *Д*121

Цибулька Мисько, *корсунський бурмистр* 191

Циган Іван, війт Лісників *Д*65

Цикаленко Захарко *Д*133
Цікавий Іван *Д*133
Цівочка Федір, *послушник Д*140
Ціолек Андрій 30, 31

Ч

Чайка Вінцентій, *шляхтич* 262, 268
Чайкович Ян, *возний Д*17
Чайковський Олексана *Д*120
Чайковський Ян, *печатар* 85
Чалий Васько, *мельник* 195
Чаплич Шпаковська Анна *Д*121
Чарторийська Ізабелла, *княгиня* 58, 64, 65, 73
Чарторийський (Чорторийські) Іван Федорович *(помер бл. 1567), справця Київського воєводства* 1, 4, *Д*34, *Д*120
Чарторийський Миколай, *князь*, 64, 65
Чарторийський Михайло, *князь, литовський підканцлер* 23
Чарторийський, *князь* 290-а
Черевчій Федір *Д*22
Чередниченко Мисько *Д*126
Черетенко Каліст, *іеромонах* 97
Черкас, *державця с. Дмитровичі* 80
Черкас Іван Климич, *зем'янин Д*121
Черкас Іван, *син Івана Черкаса Д*121
Черлякович Ігнатій, *чернець* 259
Чернихівський Павло, *переяславський полковий писар* 115
Чернявський Павло, *лаврський годинникар Д*151
Чиж Мартин *Д*120
Чмир Григорій *Д*57
Чуденко Остап *Д*16
Чуенко Іван 211
Чут Іван 198

Ш

Шабельський, *правитель канцелярії* 215
Шалавданський Матіяш, *шляхтич* 56
Шандишкевич (?) Микола *Д*121
Шанчук Іван, *видубицький столяр Д*150
Шанявський Криштоф, *шляхтич Д*20
Шаповал 224
Шаповаленко Михайло *Д*133
Шархавський Михайло 193, 194
Шафіров П. П., *барон Д*52
Шашкевич, *писар київського воєводи* 1
Шваб 272
Шваб Андрій, *шляхтич* 76, 79
Шваб Григорій, *ігумен Видубицького монастиря* 1, 4, 6, 246, 263, 268, 270, 287, 290-б, *Д*78-а, *Д*131
Швайка Гнат, *священик в Корсуні* 221
Шванка Грицько, *корсунський наказний сотник* 211
Швеєр Карпо, *київський столяр Д*150
Швець Антон *Д*65
Швець Іван *Д*65
Шебендюк (Шебентюк) Семен, *гончар* 24, 25
Шевель Прокіп, *печерський житель* 70, *Д*24
Шеневський (Шенявський) Криштоф, *шляхтич* 27, 28, *Д*50, *Д*121
Шепелевич Кирило, *священик* 242
Шепелевич Марко, *брат Кирила* 242
Шершун Микита 250
Шийкевич Захар *Д*52
Шингир (Шингирей?), *козак* 191
Шинкевич (Шийкевич – ?) Захар 113
Шипов М. І., *майор* 158, 236
Шипун Павло *Д*124
Ширипа Симеон, *київський протопоп* 105
Шишка Василь, *мінський намісник* 290-а, *Д*2
Шишков Олександр 14
Шишчич Артем Семенович, *менський міщанин* 242
Шкаревський Андрій *Д*121
Шкаревський Олександр *Д*121
Шкляревський Йосип, *слідчий* 154
Школаницький, *шляхтич* 50
Шкурка Антон *Д*65
Шкурка Матвій, *конюх* 148, 149, 183

Шпак Левко, *димерський житель Д*129
Шпак Марко, *слуга печерський* 25
Шренявський Криштоф 64
Штриковський (Sztrykowski) 263
Шульженко Сава 205
Шум, *полковий осавул* 233
Шум Гнат, *полковий хорунжий Д*133
Шум Матвій, *земський суддя Д*105
Шумлянський Кирило, *луцький єпископ* 103
Шумовський Бартош, *возний* 36, 38, 40, 41, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 59, 65, *Д*13, *Д*50, *Д*120
Шупик Василь, *корсунський полковник, батько Кирика й Супруна Шупиченків* 191, 197
Шупик Омелян 215
Шупиченко Кирик, *козак* 191
Шупиченко Супрун, *козак* 191

Щ

Щеневський 31, 64, *Д*13
Щербанієвич Матвій 183
Щербацький Тимофій, *київський митрополит в 1747 – 1770 рр.* 132, 133, 134, 135, 137, 138, 290-б, *Д*62, *Д*74, *Д*78-а, *Д*91, *Д*108

Ю

Ювченко Степан, *житель с. Гути Д*130
Ювченко Овсій, *житель с. Гути Д*130
Юдицький 73
Юзефович Лейзор *Д*121
Юрій Володимирович *Д*131
Юрій Глібович, *віленський каштелянич Д*76, *Д*77
Юрій Монтовтович, *київський воєвода* 290-а
Юрко 119
Юрко, *отаман оранський* 250
Юшковський Мартин, *шляхтич* 48
Ющенко Василь *Д*105

Я

Якименко Сава, *корсунський війт*, 197
Якимій, *ігумен Видубицького монастиря*, 290-б, *Д*2, *Д*3, *Д*76
Якимець, *ігумен Видубицького монастиря Д*78-а
Якимович Василь, *київський бурмістр* 105
Якимович Сава, *війт корсунський* 215
Якинф, *економ Видубицького монастиря* 97, 98
Яків, *ієромонах, судовий писар* 152
Яковиха Олена *Д*65
Яковович Мишко 20
Якубович Мойсей, *ієромонах, економ Києво-Печерської лаври* 116
Ян, *шляхтич* 50
Ян, *ксьондз Д*121
Ян Казимир, *король Речі Посполитої Д*92, *Д*106, *Д*116, *Д*118, *Д*119, *Д*120
Янджоровський (Янджуровський, Яндедровський) Феофіл, *ігумен Видубицького монастиря* 95, 290-б, *Д*78-а
Яницький Олексій 183
Яновський Марцін 43, 44, 47
Януарій, *ієромонах* 126, 150
Ярослав Володимирович, *великий князь київський* 290-а
Ярослав *Д*131
Ярошевич Яків, *шляхтич* 244
Ярошенко Стефан, *козак* 197
Ясинський Варлаам, *київський митрополит* 99, 100, 290-а, *Д*85
Яценков Федір, *канцелярист Д*152
Яцкович Семен, *зем'янин Д*76, *Д*77
Ящинський Федір, *київський писар* 62
Ящолт Ян, *урядник* 268

Географічний покажчик*

А

Австрійська імперія (Цесарія) *Д*148

Андріївка 60

Афон 290-а

Б

Багринів, *село, фільварок* 290-а, *Д*18, *Д*56, *Д*70, *Д*78, *Д*120, *Д*131

Багринівське 240, 258, 285, 288

Багринівська дорога 240, 258, 285, 288, *Д*121

Багриновський ґрунт 114, *Д*85, *Д*106, *Д*120, *Д*121

Багринівський кордон 241

Багринівський хутір *Д*124, *Д*134, *Д*157

Бакаївка 236

Бакланська гряда *Д*78

Балачиха могила *Д*57

Басанська сотня 230

Басанський шлях 230

Басанщина 226

Батурин 201, *Д*32, *Д*37, *Д*38, *Д*52

Безрадичі 80

Безрадицьке болото 154, *Д*56

Безрадицький бор 80

Безуглівка 236

Бервицький коловорот *Д*57

Березовець 278, 289

Берестова гряда *Д*19, *Д*76, *Д*78

Берестово, *урочище* 290-а

Берестя (Брест) Литовське 131

Берлози *Д*78

Бернвище, *озеро* 2

Биков (Бихов) 210

Бирочи 252

Бистрий перевал *Д*56, *Д*121

Бистриця, *р.* *Д*13, *Д*50

Бичак, *р.* *Д*5, *Д*76

Бишов *Д*121

Біла Церква *Д*121

Білгородка 29

Білики *Д*78

Білоцерківський повіт 113

Білошапчин ліс 199

Бобилів ліс 199

Бобровицьке 241

Бобровицька сотня 114, 230, *Д*58, *Д*105, *Д*124

Бобровицький шлях *Д*57

Бобровиця, *р.* 226

Бобровиця 227, 230, *Д*28, *Д*58

Богданівка *Д*20, *Д*76, *Д*78, *Д*121

Богданівська доріжка *Д*76

Богутицька волость 3

Богутицька неделя 239

Божеська 289

Бортне, *озеро* *Д*76

Болщавна (?), *р.* 290-а

Бортничі *Д*121

Бортницька дорога *Д*121

Борщовка, *р.* *Д*8

Борок *Д*78

Боронин 278, 289

* Покажчик не враховує топоніми «Київ», «Київське воєводство» та «Свято-Михайлівський Видубицький монастир», які зустрічаються в переважній більшості документів, а також «Корсунь», «Ярославка» відповідно в корсунській та ярославській групах.

Босвівська земля 241
Бохон (?) 258, 288
Браниця, *р.* Д28
Брацлавське воєводство 33, 42, 45, 46, 49, 52, 53, 57, 71, 73, 74, 76, 79, 82, 83, Д19, Д120
Бризніл, *озеро* 2
Брингині, *«мочалища»* Д78
Бровари Д121
Буки 191, 200, 205, 209, 215, 218
Булгарія 290-д
Бурчак, *гребля* Д78
Бусовиця, *гора* Д34, Д124

В

Варлок (Вирлок) Д121
Варлоцький ґрунт Д121
Варшава 139, 140, 141, 142, 143, 144, 195, 196, 259, 264, 265, 266, Д78
Василева нива Д19, Д76
Васильків 100, Д76, Д77
Васильківський форпост Д150, Д151
Васькова долина Д78
Ведмедівська сіножать Д104
Велике князівство Литовське (*див.* **Литва**) 266, 267, 290-а
Великі Луки 2
Вербиця 154, Д13, Д50
Вербище, *озеро* Д124
Верховина Д78
Вершинний яр Д20, Д76
Вета, *р.* 9, 11, 12, 14, 22, 23, 54, 58, 61, 77, 79, 80, 91, 105, 154, Д9, Д13, Д49, Д50, Д51, Д56, Д79, Д120, Д121
Вета (Богдани) Д121
Вета Нова, *слобода* Д124, Д140
Видубичі 38, 290-а, 290-б
Видубицька долина Д77
Видубицький перевіз 108
Видубицький бор 118
Визда 76
Вичовка Д56
Вирища, *криниця* Д56
Вирише, *р.* Д78
Вирище, *озеро* Д124
Вишеньки (Онуза) 2, 241, Д13, Д121, Д124
Вільно 1, 3, 238, 290-а, Д76
Вовковня 278, 289, Д57
Вовча долина 199
Волинь 24
Волинське воєводство 33, 42, 45, 46, 49, 52, 53, 57, 71, 73, 76, 79, 82, 83, Д10, Д11, Д19, Д120
Волковицький міст 22, Д56
Волковицький млин 93
Волосовичі (Волосковичі) 241, 243, 252, 262, 264, 265, 266, 268, 270, 271, 273, 276, 287
Волосская область 156
Волуец, *р.* Д78
Вороне 250
Воронок 18
Воротов 267
Врутболото (Рат) Д78
Вубче Д56, Д78
В'юнне, *озеро* 69

Г

Гадяцька протопопія Д153
Гатне Д79
Гачища, *озеро* 2, Д56, Д70, Д124
Гвоздов 93
Гвоздовське 9
Глибовець Д20
Глибока долина Д56, Д121
Глибокий Колтов Д56
Глибокий яр Д70
Гліб овщина Пустовська Д121
Гломозди Д78
Глубока лоза 248
Глухів 105, 106, 114, 130, 228, 229, 230, 231, Д39, Д45, Д47 – 48, Д49, Д50, Д51, Д56, Д70, Д132
Глушець 19,
Глушець, *озеро* 70, 72, 290-а, Д8, Д25, Д30, Д31, Д33, Д70, Д120
Глушица (Глушич), *р.* Д19, Д70, Д76, Д78, Д121

Глушица, р. *Д78*

Гнилець (Гнилецьке, Гнилецький грунт) 5, 8, 14, 23, 37, 43, 44, 49, 50, 51, 54, 56, 58, 60, 64, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 114, 154, 290-а, *Д2*, *Д3*, *Д4*, *Д8*, *Д13*, *Д34*, *Д51*, *Д70*, *Д85*, *Д106*, *Д120*, *Д121*

Гнилеччина, *с.* 12, 13, 27, 34, 36, 41, 42, 45, 46, 53, 65, 79, 80, 88, 116, 274, 290-а, *Д25*, *Д31*, *Д33*, *Д34*, *Д50*, *Д120*

Гнилецька границя *Д50*, *Д70*

Гнилецький «острів» *Д70*

Гнилецька пасіка *Д70*

Гнилецьке, *урочище* 14, *Д13*

Гнилецький бор 80

Гнилецький хутір *Д157*, *Д159*

Гнилова, *урочище Д104*

Гнилуша, *р. Д78*

Гнідин *Д121*

Гноенки 209

Говійник, *«острів»* 278, 289

Гоголево, *озеро Д70*

Гоголів 61, 65, 230, *Д16*, *Д76*, *Д78*, *Д121*

Гоголівська волость *Д16*

Гоголівське староство *Д76*, *Д78*

Голосіїв *Д56*, *Д70*, *Д79*

Голосіївська дорога *Д124*

Горбов міст 289

Гончарова, *урочище Д104*

Гончаровка *Д70*, *Д78*

Гора (?), *«осадба» Д106*

Горболів 65

Горошків 69

Гочимін 241

Городище 36, 119

Губче, *урочище Д130*

Гумно Тишково Шавулино

Грабє 278, 289

Грицков перекоп 242

Грузна, *криниця Д56*, *Д70*, *Д78*

Гряда *Д78*

Губче урочище 130

Гуменники (Мотовилівка) *Д76*, *Д78*

Гусейнець (Гусинець) *Д70*, *Д78*

Гута 159, 163, *Д47 – 48*, *Д100*, *Д124*, *Д130*

Гутаєво, *озеро Д70*

Д

Дацьки 196, 199, 200, 202, 214, 215, 216, 218, 219, *Д70*, *Д85*

Дацьковський грунт 199

Дегтярі 129

Дерев'яна, *урочище* 6

Деривое *Д124*

Десна, *р. Д6*, *Д10*, *Д11*, *Д15*, *Д19*, *Д20*, *Д76*, *Д78*, *Д121*

Деснище, *озеро Д5*, *Д19*, *Д70*, *Д76*, *Д78*

Димерка 233, *Д121*, *Д124*, *Д129*, *Д130*

Дівич гора 29, 30, 32, *Д120*

Дідівщина *Д78*

Дігтярня *Д76*, *Д78*

Дмитровичі 80

Дмитровицький бор 80

Дніпро, *р.* 10, 54, 62, 80, 82, 95, 96, 97, 114, 158, 167, 169, 198, 201, 203, 207, 216, 290-а, 290-б, *Д13*, *Д18*, *Д23*, *Д35*, *Д37*, *Д39*, *Д50*, *Д56*, *Д76*, *Д78*, *Д85*, *Д106*, *Д120*, *Д121*, *Д124*, *Д131*, *Д132*

Дніприще *Д* 56

Дністер, *р.* 156

Добова гряда *Д70*

Добеченське (Дубечинське) *Д70*, *Д76*

Довбеченське (Довбенське) озеро *Д70*, *Д76*

Довге, *озеро Д70*

Долина *Д78*

Доманське, *джерело Д56*, *Д70*

Домбровиця 69

Домонтов 198

Дончин ґрунт *Д70*

Дрижове (Дрижаве) болото *Д20*, *Д76*, *Д78*

Дрогобич *Д150*

Дубечанське *Д70*

Дубечна *Д70*, *Д76*, *Д78*

Дубно 1

Дубровка *Д56*

Дубровна 64, *Д15*, *Д16*, *Д80*

Дудкино, *озеро Д70*

Думна, *джерело Д70*

Дунай, *р.* 156

Ж

Жерело *Д*78
Жеребецьке, *хутір Д*78
Жерства, *урочище* 240, 258, 285, 288
Житомир 23, 52, 56, 248
Жуковка *Д*56, *Д*70, *Д*121, *Д*124

З

Забіза 221
Заболоття (Zabłocie) 52, *Д*121
Завстивя, *«остров»* 248
Загалє 241, 248
Загоров *Д*76
Задвекове поле *Д*76
Задкове поле *Д*20
Закота 290-а, *Д*8, *Д*70, *Д*78
Закритий шлях *Д*129
Заливок 77
Залозное 2
Замостя 37, 42, 53
Запенський луг 86
Запісоч *Д*70, *Д*124
Заспа, *озеро* 15, 20, 21, 70, 72, *Д*70, *Д*78, *Д*120
Затисок *Д*56
Затон, *озеро Д*70, *Д*120
Затон біля Красної Луки *Д*70
Звенигородські ґрунти *Д*70
Звіжден, *р. Д*70
Звіринець 24, 25, 85, 95, 96, 97, 114, 121, 158, 221, *Д*22, *Д*23, *Д*70, *Д*85, *Д*120, *Д*124, *Д*150, *Д*151
Звіринець, *гора Д*124
Звіринецька слобода 158, *Д*150, *Д*151
Звіринецький шинок 98, 102,107, *Д*70
Звягель 8
Золотуха, *р. Д*78
Золотча 2

І

Івашковичі 278, 289
Ігнатков (Ігнатов), *селище на р. Стугні* 1, 3, 6, 29, 30, 31, 32, 69, 239, *Д*106, *Д*131
Ігнатковці 1, 3, 29, 30, 31, 32, 69, 239, *Д*106, *Д*131
Ірпінь, *р. Д*121
Ірпінь 121

К

Калгачинка 205
Каленикова пасіка 6
Калинов або Кальний Луг 79
Калинівка, *р.* 77
Калиновка 28, 33, 52, *Д*13, *Д*34, *Д*50
Калиновська границя *Д*56, *Д*70
Калиновщина (Калиновские ґрунты) 77, *Д*13, *Д*25, *Д*31, *Д*33, *Д*50, *Д*51, *Д*120
Калита *Д*56, *Д*124
Кальне (Кальний Луг), *озеро* 2, 13, 15, 19, 20, 21, 290-а, *Д*124
Кальний Луг 11, 22, 23, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 83, 114, *Д*8, *Д*13, *Д*25, *Д*31, *Д*33, *Д*34, *Д*50, *Д*70, *Д*76, *Д*85, *Д*106, *Д*120, *Д*121
Кального Лугу границя *Д*56
Кальмус (Кальміус ?) *Д*109
Кальний (Калинов) Луг, *урочище* 33, *Д*13
Каменка 208
Карачовка *Д*78
Карпоки *Д*78
Кандія (Крит) 195
Кандибини млини 199
Київська єпархія *Д*142
Київська земля 1, 23, 29, 33, *Д*6
Київська митрополія 11, 12, 13, 27, 33, 36, 37, 50, 54, 55, 60, 61, 62, 64, 65, 77, 99, 135, 136, 152, 215, 219, 289, 290-а, 290-б, *Д*13, *Д*18, *Д*65, *Д*76, *Д*121, *Д*131
Київський повіт 2, 248, *Д*121
Київський полк 114, 154, 234, 235, *Д*47 – 48, *Д*78, *Д*124
Київська сотня *Д*124
Кирилово (*див.* **Шупиковське**)
Клевань 68
Клевці 241
Клешня, *озеро Д*56, *Д*124
Клин 224

Княжич *Д*121
Кобижча *Д*28, *Д*46
Кобижча, *р.* *Д*28
Кобилка, *р.* *Д*76 *Д*78
Ковно 241
Ковно (?) 241
Кодак *Д*21
Козелець (Козелей) 121, 178, 186, 187, 188, 234, *Д*20, *Д*58, *Д*76, *Д*78, *Д*133
Козелецька протопопія 182
Козелецьке комісарство 188
Козелецький повіт *Д*105, *Д*134
Козинриське 246
Козовище *Д*40 – 41, *Д*120
Колтоб *Д*121
Колетковичі *Д*120
Колич (Солич) 257
Колки (Колок) 242, 243, 279, 283, 287
Колодувата долина *Д*78
Колосси *Д*131
Колпаковичі 240, 285, 288
Конча *Д*56
Копатковичі (Копитковичі) 240, 243, 244, 247, 258, 285, 286
Коптовицьке 267
Корець 61, 64, 65, 73, 74, 76, 284, *Д*9
Корича (Корнча), *озеро* 70, 72, 91, *Д*13, *Д*49, *Д*50, *Д*51, *Д*120
Корми 119
Коровка, *р.* 241
Королев міст 9, 154
Коропов *Д*56, *Д*121
Коростишов *Д*56
Корсунь 202, 204, 205, 208, 209, 211, 212, *Д*70
Корсунський повіт («уїзд») 189, 203, 207, 208, 215, 218, 219, 221, *Д*85
Корсунський полк 202, 203, 207, 208, 214, *Д*70
Корсунське староство 195, 196
Косиеве болото *Д*19, *Д*76, *Д*78
Котевля, *«остров»* *Д*106
Котер, *р.* *Д*79
Котошинський «острів» 241, 278, 289
Котошля, *«острів»* 3, 239
Краків 290-а, *Д*131
Красна, *р.* 29
Красна Лука *Д*19, *Д*76, *Д*78
Красний Пісок *Д*5, *Д*76
Красний Рог 278, 289
Крем *Д*78
Крехаїв (Крехайлов) 122, 233, *Д*78
Крива Лоза 257, 278, 289
Крива Сосна *Д*56
Криве *Д*56
Кругле болото *Д*76, *Д*78
Крюківщина *Д*79
Куликов (Куликовщина, Куликовка), *с.* 12, 13, 14, 23, 28, 33, 34, 35, 37, 40, 42, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 60, 64, 71, 73, 74, 75, 76,77, 79, 83, 114, 290-а, *Д*13, *Д*50, *Д*70, *Д*85, *Д*106, *Д*120, *Д*121
Куликов, *урочище* 14, *Д*13
Куликовська границя *Д*56, *Д*70

Л

Лазарева долина *Д* 121
Лазовок 198
Ланське (Лапське) болото *Д*20, *Д*76, *Д*78, *Д*124, *Д*130
Лапенський ліс *Д*76
Лебедин 203, *Д*63, *Д*85
Лебединська пасіка *Д*160
Либідь, *р.* 10, 85, 95, 96, 97, 102, 107, 108, 117, 290-а, *Д*22, *Д*23, *Д*29, *Д*38, *Д*40 – 41, *Д*56, *Д*70, *Д*79, *Д*85, *Д*120, *Д*121, *Д*124
Либідська корчма *Д*29, *Д*56
Либідський млин 116
Либідський перевіз 82, 85, 96, 97, 98, 102, 114, *Д*29, *Д*70, *Д*76, *Д*85, *Д*106, *Д*120, *Д*131
Либідська пристань *Д*124
Литва (Велике князівство Литовське) 23, *Д*75, *Д*121
Лісники (маєтність Лісницька, ґрунт) 11, 12, 13, 14, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 73, 74, 75, 76, 78, 83, 88, 113, 114, 128, 129, 130, 154,

172, 173, 274, 290-а, Д1, Д9, Д13, Д14, Д21, Д33, Д34, Д50, Д56, Д65, Д70, Д71, Д75, Д85, Д106, Д120, Д121, Д124, Д157

Лісницька границя Д56

Лісницька пуща Д47 – 48

Лісницьке болото 154, Д56

Лісницькі сінокоси 154

Літки (Літки Великі, Олетковичі, Літковичі) 65, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 159, 162, 163, 182, 187, 224, 232, 233, Д71, Д76, Д78, Д85, Д88, Д100, Д104, Д124, Д129, Д130, Д133, Д140-а

Літковичі 114, 120, Д32, Д36, Д38, Д106, Д121

Літковська пуща Д47 – 48, Д78

Літковський повіт Д47 – 48, Д100, Д116, Д120

Літочки Малі 119, 122

Літківський бор 121

Ловниця 258, 266, 285, 288

Лозянський ставок Д78

Лощинський ліс Д78

Ломеніци 267

Лубни 129

Лука 206

Лукарець, *р.* Д70, Д121

Лукарець, *джерело* Д56

Лукарицьке, *озеро* Д56

Львів 290-а

Люблін 27, 30, 31, 32, 36, 37, 40, 41, 42, 49, 53, 62, 64, 71, 73, Д50

Любна (Любка), *р.* Д56, Д121

Лютий «острів» 241

М

Матва (Митва) 241, 278, 289

Матяшівка Д39

Медвежий борок Д19, Д76, Д77, Д78

Малиева нива Д19, Д76, Д78

Миколаїв «остров» Д120

Миколине 22

Милковщина (Праведницька земля) Д8

Миничевське джерело 2

Миничов, *озеро* 2

Миргородський полк 205, Д39

Мисниця (Мисникова), *долина* 199, 216

Митковщина 269

Михайлівка 241

Михайлівський (Халовський, Михайлівщина, Солонівський) острів 243, 267, 269, 278, 279, 283

Михайловщина 278

Михновичі 278, 289

Мишаловка Д78, Д124

Мікулична нова слобода 60

Мінськ 290-а, Д2, Д8, Д50, Д121

Місячне, *урочище* Д130, Д133

Млиновища Д78

Мозир 2, 242, 244, 247, 249, 258, 266, 267, 268, 271, 273, 282, 283, 285, 286, 288, 290

Мозирська волость 3, 239

Мозирський замок 267

Мозирський повіт 241, 244, 247, 254, 258, 264, 265, 266, 268, 269, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 286, 288, 289, 290, Д106

Мозирське староство 258, 266, 268

Мойсиковичі Д1

Молдавія (Молдавська земля) Д17

Монастирі у Києві:

Богоявленський братський 152, 290-б, Д95, Д124

Вознесенський жіночий 154, 215, 218, 219

Гнилецький 27, 28, 33

Голосіївський скиток Д124

Золотоверхий 168, 170, Д78, Д116, Д120

Києво-Печерська лавра 17, 22, 23, 24, 25, 26, 34, 35, 38, 54, 62, 64, 68, 77, 79, 80, 86, 110, 116, 119, 130, 164 – 165, 250, 251, 253, 260, 290-а, Д1, Д9, Д13, Д47 – 48, Д49, Д50, Д51, Д52, Д54, Д55, Д75, Д104, Д117, Д120, Д121, Д124, Д127, Д129, Д133, Д151

Пречистої Богоматері в Києво-Печерській лаврі Д1

Межигірський Д79, Д111

Микільський Пустинний 2, 9, 49, 77, 88, 206, 274, 290-а, Д120, Д150

Софійський 99, 100, 129, 134, 270, 290-а, Д78, Д79, Д85, Д107, Д142

Троїцький Д120, Д124
Трьохсвятительський 134
Монастирі за межами Києва:
Гнилецький Д50
Городиський 65
Густинський 152, Д78-а, Д108
Іллінський у Чернігові Д150
Михайлівський у Переяславі Д142
Нямецький Д141
Пустинно-Молчанський Софроніїв у Путивльському повіті Д139
Пуцентеліївський в Молдавії 156
Святого Духа у Вільні
Святоонуфріївський Пустинножаботинський Д86, Д89, Д90
Троїцький у Вільні Д76
Троїцький Мотронинський Д142
Хрестовоздвиженський полтавський 152, 290-б
Моренка, *р.* 9
Моровськ Д 78
Москва (Московська земля) 89, 92, 94, Д35, Д60, Д85, Д131, Д152
Московська земля 131
Мостицький бор Д 99
Мостище 234, 235, Д 78
Мотовилівка (Гуменники) Д76
Мошки 278, 289
Мошни 198
Муши 278

Н

Наношова (?), *урочище* Д104
Невіщин (Невішний) перевал 154, Д13, Д50
Неводницьке Д56
Неводничі 24, 25, 102, 107, 108, 130, 251, 254, Д70, Д120
Неводницька пристань Д124
Неводницький шинок 158
Неживущина, *гай* Д78
Некшовське 267
Нестановичі 241, 243, 254, 255, 261, 263, 264, 265, 266, 268, 270, 271, 273, 276, 278, 283, 287, 289
Нехлебников перевал Д78
Николаїв, *острів* Д124
Ніжин 214, 236, Д28
Ніжинський полк Д74
Нова гребля, *хутір* Д78
Новаковський ґрунт Д121
Новгородок (Новогрудек) 1, 4, 245, 246, Д70
Новоселиця Д121

О

Обухів 1, 69
Обуховщина 69
Оводовичі 241
Овруч 14, 248
Озерець 278, 289
Озеряни 228, 229, 231, Д45
Озерянська дорога Д57
Окольницький затон Д70
Округле (Okrągłe) болото Д20
Олетковичі Д27
Ольшана 119
Омельницька сотня 205
Онуза (Вишеньки) 241
Опанасове, *озеро* Д78
Оринінські ґрунти Д70
Осокор, *озеро* Д76
Осокорки 26, 85, 114, 121, 159, 163, Д22, Д23, Д56, Д70, Д85, Д120, Д121, Д124
Осокорський (Миколаїв) острів Д56
Осокорське річище Д56
Осокорські озера Д106
Остер, *р.* Д78, Д116
Остер 122, 234, 235, Д76, Д78, Д92, Д116, Д117, Д118
Остерський повіт Д140-а
Остерська сотня 163, Д104, Д124, Д129, Д140-а
Остерське староство Д22, Д76, Д78
Остерський шлях Д78

П

Панковці (?) Д121
Парня, *урочище* Д78

Педани, *хутір поблизу Корсуня* 193, 194, 204, 218, 219
Педанівка 197
Педанівський грунт 199
Перемиський повіт *Д*86
Переседалка, *р.* 278, 289
Перетратовичі (Перетрутовичі) 256, 257, 263
Переяслав 163, *Д*131
Переяславський полк *Д*58
Перевес *Д*8
Переділ, *р. Д*78
Перекоп, *озеро Д*76
Перетрутовичі 263, 267
Переяслав *Д*131
Переяславська єпархія *Д*142
Пероників курган *Д*20
Петербург 110, 111, 139, 142, *Д*52, *Д*54, *Д*55, *Д*150, *Д*152
Петрутовські острови 257
Печерськ (у Києві) 220
Печерська фортеця 236, 290-а
Печерське озеро 242, 278
Печерський «острів» 241, 244, 289
Пирогів 18, 23, 116, *Д*79, *Д*120, *Д*121, *Д*124
Пиружна *Д*78
Півників курган *Д*78
Підгорецьке болото 154, *Д*56
Пінський повіт 246
Плоска долина *Д*78
Плоска сіножать 154
Плоске, *озеро* 70, 72, 154, *Д*56
Поділ у Києві 167, *Д*77, *Д*132, *Д*148, *Д*150, *Д*151
Подборна (Подбурна), *озеро Д*56, *Д*121, *Д*124
Подомирка, *р. Д*76, *Д*78
Подорли *Д*78
Позняківська, *р. Д*56
Покорщина *Д*78
Полній, *озеро Д*9
Польща (Корона Польська, Польська держава) 33, 118, 138, 158, 196, 200, 232, *Д*50, *Д*76, *Д*78, *Д*80, *Д*105, *Д*106, *Д*141
Полянка *Д*78
Почайна, *р. Д*79
Получервяковський, *вершина Васькової долини Д*78
Попове *Д*56
Попове озеро *Д*124
Поросятинка *р.* 54, 56, 58, 64, 73, 151, *Д*13, *Д*50, *Д*56
Порубіжне, *озеро* (?) 70, *Д*13, *Д*50, *Д*124
Потяж, *озеро* 70, 72, *Д*13, *Д*50
Похочутла *(?)*, *р.* 23
Почаїв, 156, *Д*76
Праведницька земля (Милковщина) *Д*8
Праведницький бор 79, 113, *Д*13, *Д*50, *Д*120
Превлока, *озеро*
Предримировський плац *Д*42
Пречистенський (Печерський) ґрунт *Д*19, *Д*76, *Д*78
Приветовський млин *Д*124
Просов *Д*135
Прутильці (Притилці) 199, 203, 207, 214, 221
Пруси *Д*150
Птич (Бгич, Бчич), *р.* 240, 242, 244, 258, 267, 285, 288
Путивльський повіт *Д*139
Пухівка *Д*124

Р

Радкове поле *Д*76, *Д*78
Радчинець *(ліс)* 199
Ракеновичі 241
Ревуче, *озеро Д*76
Резоваха *Д*78
Речище *Д*124
Решова, *«острів»* 241
Річ Посполита 196, 202, 280, 290-а
Роженський міст *Д*121
Рожни 114, 159, 163, *Д*6, *Д*19, *Д*20, *Д*27, *Д*77, *Д*80, *Д*85, *Д*100, *Д*106, *Д*120, *Д*121, *Д*124, *Д*129, *Д*135, *Д*140-а
Рожнов (Рожинов) *Д*10, *Д*11, *Д*15, *Д*16, *Д*20, *Д*27, *Д*76, *Д*104, *Д*106

Рожнов Новий і Старий *Д*121
Рожновська пуща *Д* 47-48
Рожовка 233
Розкошовка (Роскочовка), *урочище* *Д*20, *Д*76, *Д*78
Розніце *Д*13
Романова калита, *озеро* 2
Розніце *Д*13
Романових долина *Д*78
Росанівська волость *Д*121
Росія 131
Рославичі *Д*79
Росоховата долина *Д*78
Рось, *р.* 190, 195, 199, 202, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 214, 215, 218, 219, *Д*85
Рубежівка 60
Рубежовський ґрунт *Д*121
Рубцівська Велика *Д*78
Рубцівська Мала *Д*78
Рудницька земля 241
Рудня (Рудніво) 234, 235, *Д*78
Русанів *Д*121
Русь (Русія, Росія) 2, 11, 14, 24, 27, 33, 36, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 56, 58, 61, 64, 65, 68, 74, 77, 99, 156, 245, 284, 290-а, 290-б, 290-*д*, *Д*2, *Д*4, *Д*6, *Д*8, *Д*9, *Д*10, *Д*13, *Д*15, *Д*20, *Д*78, *Д*80, *Д*131, *Д*150
Русь Велика 99, *Д*26, *Д*36, *Д*52
Русь Мала 49, 99, 152, 157, 158, 164-165, 203, 207, 234, 235, 236, *Д*26, *Д*36, *Д*38, *Д*40-41, *Д*52, *Д*56, *Д*59, *Д*68, *Д*69, *Д*76, *Д*86, *Д*90, *Д*109, *Д*110, *Д*112, *Д*114, *Д*133
Русь Біла *Д*52
Руца (Рута) *Д*18
Ручицьке 241
Рябчин *Д*78

С

Сакавиця, *р.* 192, 194, 196, 199, 202, 204, 213, 215, 218, 219
Сага *Д*78
Самбурок *Д*124
Санкт-Петерург *Д*150, *Д*151, *Д*152
Саскибієв ліс *(?)* 199
Сахнова довга *Д*78
Сварка *с.* 18
Свиноїди (свиноїдські грунти) 61, 65, 114, 159, 163, *Д*7, *Д*10, *Д*11, *Д*15, *Д*16, *Д*19, *Д*20, *Д*27, *Д*76, *Д*78, *Д*80, *Д*85, *Д*100, *Д*106, *Д*121, *Д*124, *Д*129
Свиноїдський бор *Д*76
Свиноїдська границя *Д*70
Святе Озеро 234, 235, *Д*78
Святище, *озеро* 70, 72
Секирицький ґрунт 267
Секиричі 241, 267
Секиричі, *«острів»* 241
Секу, *«острів»* 281, 290
Селець (Селецький), *«острів»* 241, 252, 261, 262, 263, 264, 268, 278, 280, 287, 289
Семиполки 119, 234, 235, *Д*78, *Д*133
Сергіївщина, *гай* *Д*78
Синятин (Синетин), *озеро* 85, *Д*22, *Д*23, *Д*56, *Д*70, *Д*124
Сирець, *р.* *Д*79
Ситанська вулиця в Корсуні 199
Ситники 199
Сівськ 89
Сіление, *озеро* *Д*76
Сіраків 8, *Д*56, *Д*75
Сіратов 290-а
Сіраківка, *р.* 113, *Д*13, *Д*50, *Д*56
Січ Запорозька *Д*68, *Д*101-102, *Д*103, *Д*109, *Д*111, *Д*113
Сквира *Д*10, *Д*11
Сковошина могила 242
Слобода Нова *Д*124
Слободка *Д*124
Смердлик, *р.* 228
Смоленськ 2, *Д*26
Смоленське воєводство 259
Смоловка *(?)* 289
Соболівка *Д*78
Совки 61, *Д*121
Сокиричі 278, 289
Сокорок *(?)* *Д*121
Солич *(?)* 257
Солонівський (Солонізький, Солоницький, Солонський, Михайлів-

ський) «острів» 240, 241, 242, 257, 258, 278, 279, 285, 288, 289
Сосновиця, *р.* Д85
Сотниківщина 13
Софійська цегельня Д120
Спаське озеро Д20, Д76, Д77
Спороков 267
Старовиноградський монастирський огород 175 267
Ставне Д56
Стадне, *озеро* Д124
Стадниця Д20, Д76, Д78
Стародубський полк Д74
Стеблів 199, 204
Стеблівський шлях 199
Стриматичі (Стримятис) 1
Стрілківський гай 119
Стрятицьке поле 29
Стугна, *р.* 3, 29, 69, 239
Ступниця Д150, Д151
Сукач 285, 288
Супруновська нива Д76, Д78
Сутовка, *озеро* 1

Т

Татинец, *озеро* 2
Таращичі (Таращі) 203, 207, 214, Д85
Тарчинова нива Д20, Д76, Д78
Татарка Велика Д56
Татарка Мала Д56
Тельбин 80, 85, Д22, Д23, Д56, Д70
Теляче Д56
Тетерино, *озеро* Д78, Д124
Тетерів 18, 246
Теребовичі 267
Тилковщина 290-а
Тихе жерело Д78
Товников курган Д76
Торк, *село Перемиського повіту* Д86
Тремля (Третля), *р.* 257, 278, 289
Третець 278, 289
Трипілля 1, 4, 6, 38, 69, 77, 79, 81, Д13, Д121, Д140
Трипільський повіт Д106
Трипільський шлях («гостинець») 79
Трояни 289
Тумков гай 225
Турець, *озеро (?)* 70, Д13, Д50

У

Убедзь Д20
Убороно 73
Убше, *озеро* Д121
Угланське болото Д19
Україна 180, Д77
Уліч 278, 289
Унва, *р.* Д121
Уруз Д78
Утя Д120
Ушман, *бродець* Д78

Ф

Федорина могила Д124

Х

Халовский (Михайловський) «остров» 252
Халча 281, 290
Харків Д135
Хвесее болото Д76, Д78
Халимонівщина (Хилимоновське) 290-а, Д8, Д120
Хлевиця, *болото* Д20
Хлібовиця (Хлібниця) Д76, Д77
Хмельник, *урочище* Д121
Хмельницьке болото Д19, Д76, Д77
Ходорина (Ходирина) могила 77, 113, Д13, Д50, Д56
Ходосів 9
Ходосівка, *р.* 9
Ходосівка (Ходосівський ґрунт) 36, 40, 41, 47, 58, 60, 154, Д13, Д79, Д121
Холмини Д19
Холмина (Холмиця) нива Д20, Д77
Хомовка (Холовка), *р.* 23, Д56
Хомов Д56
Хорова (Холова) 23
Хотин 156
Хотов (Хотовський ґрунт) 93, Д50, Д75, Д79, Д121, Д124

Хотовна (Хотовка, Хоровца) *р.* 22, 23, 54, *Д*13, *Д*50
Хотовські сіножаті *Д*121
Хохдлинська земля 246

Ц

Царев ставок, долина *Д*20, *Д*76, *Д*78, *Д*129
Цесарія (Австрійська імперія) *Д*148, *Д*150
Церкви в Києві:
свв. Бориса і Гліба *Д*150
Воскресенська 254
Воскресіння Христова *Д* 150
Михайлівська Видубицького монастиря 241
свв. Антонія і Феодосія Києво-Печерській лаврі 250
Печерська 241
Пречистої 267
Софійська 2, 14
Спаська 290-а
св. Феодосія *Д*86, *Д*150
Церкви за межами Києва:
Благовіщенська на Правобережжі 180
св. Василя у Вільні
Георгіївська в с. Ступниці *Д*150
Микільська в Літках 155, 182
Микільська в Корсуні 199
Спаська в Корсуні 221
Покровська в Ярославці *Д*57
Успенська новомлинського жіночого монастиря *Д*69
Успенська у Львові 290-а
Цибов грунт 221
Якима і Анни в Овручі 248

Ч

Чаловське місце 199
Чаплища, *болото Д*78
Чеповаха, *криниця Д*56, *Д*124
Черемошня 241
Черкащина *Д*121
Чернігів 65, *Д*151
Чернігівське воєводство 71, 73, 76, 79, 80
Чехов, *«остров»* 250
Чигирин 271, *Д*25, *Д*30, *Д*31, *Д*70
Чорний курган 227, 228, 229, 230, 231, *Д*45, *Д*58
Чорні лози *Д*56, *Д*121
Чорнобиль 2

Ш

Шапировщина *Д*78
Шаповалов млин 225
Шепеляни 23
Шишаки *Д*39
Шобиліківська Пустувська вотчина 121
Шолава 23
Шпаковщина 191
Шупиковщина (Шупиковське, Кирилово) 199, 205

Ю

Юрївка *Д*79
Юрковські грунти 60

Я

Язвин, *урочище Д* 121
Язвинка, *р. Д* 20, *Д* 77
Язвинське болото (Губчее) *Д*19, *Д*76, *Д*77, *Д*130
Янковичи 128, *Д* 79
Янковські сіножаті *Д* 121
Ярославка 114, 119, 157, 186, *Д*44, *Д*45, *Д*57, *Д*58, *Д*64, *Д*71, *Д*85, *Д*88, *Д*105, *Д*124, *Д*135

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Серія: «**Документальна спадщина монастирів Гетьманщини**»

Том 3

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ВИДУБИЦЬКОГО МОНАСТИРЯ В КИЄВІ XVII – XVIII СТ.

Головний упорядник:
протоієрей Юрій МИЦИК

Упорядники:
Іван СИНЯК, Інна ТАРАСЕНКО, Поліна ЯНИЦЬКА

Верстальник:
Микола ЯРМУСЬ

Підписано до друку 29.03.2017 р. Формат 70x100/16.
Ум. друк. арк. 49,4. Обл. вид. арк. 45.
Наклад 300 прим. Зам. 37. 2017.

ПФ «Фоліант».
Київ, вул. Семенівська, 13/28.

Свідоцтво
про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 4631 від 14.10.2013 р.